

Verklaring van overbrenging

Bij deze verklaar ik, ter uitvoering van het gestelde in artikel 6 lid 2 van het Reglement van de onderzoekscommissie Eurochamrapport, op 9 juli 2009 te hebben overgebracht naar het archief in het provinciehuis van het provinciaal bestuur van Drenthe:

Een dossier met archiefbescheiden betreffende het onderzoek ex artikel 151a Provinciewet door een onderzoekscommissie uit Provinciale Staten met betrekking tot het voortijdig verspreiden van een vertrouwelijk rapport (Eurochamp-onderzoek), inhoudende:

- De besluitvorming in Provinciale staten m.b.t. de onderzoeksopdracht en de instelling van deze commissie;
- Het Plan van aanpak en het Reglement van orde van deze commissie;
- Verslagen en vergaderstukken van de vergaderingen van de onderzoekscommissie van 1 april 2009 tot en met 26 juni 2009;
- Verslagen van de besloten interviews met betrokkenen op 11, 13, 15 en 20 mei 2009;
- Verslagen van de openbare en besloten verhoren onder ede van betrokkenen op 16 en 18 juni 2009;
- Achtergrondinformatie en documentatie die door de commissie tijdens het onderzoek is verzameld;
- Overige relevante informatie omtrent de werkwijze van de commissie en de totstandkoming van haar eindrapport.

Beperking van openbaarheid

Provinciale Staten van Drenthe hebben op 2 juli 2009 besloten "geheimhouding op te leggen op grond van artikel 25 van de Provinciewet m.b.t. de in het achterliggende dossier van de onderzoekscommissie aanwezige vertrouwelijke stukken, die als zodanig zijn aangemerkt." (Besluit III van statenstuk 2009-390).

De als 'vertrouwelijk' aangemerkte bescheiden in dit dossier kunnen dus niet met een beroep op de WOB door derden worden ingezien. Voor leden van Provinciale Staten zijn deze, onder handhaving van bovengenoemde geheimhouding, wel in te zien.

Aldus door mij opgemaakt,
d.d. 9 juli 2009

drs. J.M. Rozema
statengriffier

Inzagelijst Dossier Onderzoekscommissie Eurochamp (ordner 1)

Naam	Handtekening*	Datum van inzage
Ku Vester		25 okt 2016
S. Bussink		22 nov 2016
A.v. Schreven		15 mei 2017
J. van Arntsen		15-5-'17
A. van Schreven		24-5-'17
A. van Schreven		29-5-'17
		30-5-2017. / 6/6/2017 7/19/17

* Ondergetekende verklaart door ondertekening bekend te zijn met de geheimhoudingsplicht die conform artikel 25 van de Provinciewet rust op het dossier Onderzoekscommissie Eurochamp en deze geheimhoudingsplicht na te leven.

7-6-2017

PROV. BESTUUR VAN DRENTH	
No.:	2009 004290
Ingek.:	10 APR 2009
AFDELING	SG
TE BEH. DOOR:	
DWS:	G.AFD.:

Besluit van provinciale staten

Bijgaand het besluit van provinciale staten van Drenthe van 8 april 2009, nummer D-1 ,
betreffende

3

Statenstuk 2009-381
voorstel van het Presidium van provinciale staten van 31 maart 2009,
kenmerk 14/SG/2009003799, Instelling onderzoekscmissie en
vaststelling onderzoeksopdracht

ter uitvoering door het Presidium.

Zonder hoofdelijke stemming is het voorstel aanvaard. De fractie van het CDA legt een
stemverklaring af.

Statengriffie
10 april 2009

Bijgaand dossier
(in 2 ordners)
bevat alle relevante
(deels vertraagelijke)
informatie m.b.t.
de totstandkoming
van het rapport van
de onderzoekscie. en
het verloop van het
onderzoek.
De secretaris, J 29/7/09

Aan:
de voorzitter en leden van provinciale staten

i.a.a. het college van gedeputeerde staten

Assen, 27 mei 2009

Ons kenmerk 22/SG/2009006408

Behandeld door mevrouw I.M. Rozema (0592) 36 [REDACTED]

Onderwerp: Uitstel rapportage onderzoekscommissie

Geachte voorzitter en leden,

Op 8 april jl. heeft u de commissie ingesteld, die onderzoek doet naar het voortijdig verspreiden van een als vertrouwelijk bestempeld rapport. In de onderzoeksopdracht van uw staten aan deze commissie wordt als rapportagedatum 15 juni 2009 genoemd.

De commissie is zeer voortvarend aan de slag gegaan en heeft het tempo erin gehouden om aan deze rapportagedatum te kunnen voldoen. Gaandeweg het onderzoek is ons gebleken, dat met name het technische deel van het onderzoek meer tijd vergt, dan gepland. Ook de oplevering van gevraagde informatie heeft langer op zich laten wachten dan we hadden gehoopt.

De commissie is van oordeel, dat de kwaliteit van het onderzoek niet mag lijden onder de opgelegde tijdsdruk. Daar is het onderwerp te gevoelig voor. Dat heeft ons op dit moment, de weken tot aan het reces aftellend, tot de conclusie geleid, dat wij uw staten moeten verzoeken tot uitstel van rapportage met twee weken. De commissie zal in elk geval vóór het zomerreces haar rapport publiceren.

Het is uiteraard aan uw staten om vervolgens te bepalen wanneer behandeling kan plaatsvinden.

Hoogachtend,
De onderzoekscommissie Eurochamp

[REDACTED]
L. Bomhof, voorzitter

MEMO

5

Aan : Inge Rozema
Van : Anette Imhof
Datum : 14 april 2009
Onderwerp : Onderzoek Eurochamp

JR 14/4

*Heb ik gemeld o.g.v.
interview met Klaver 11/5.
JR*

Beste Inge,

Naar aanleiding van de statenvergadering van 18 maart j.l. wil ik graag het volgende aan de orde stellen. In de vergadering werden uitspraken gedaan waaruit je kan afleiden dat ook het conceptrapport mogelijk buiten de organisatie bekend is. Het gaat dan over verschillen met het eindrapport

Ik denk dat het verstandig is om lopende het onderzoek van de staten dit aspect ook onder de aandacht van de onderzoekscommissie te brengen.

Groet

[Handwritten signature]
[Redacted]
[Redacted]

Raming kosten Onderzoekscommissie

(Exclusief BTW)

<i>Stand 19 juni</i>	Raming o.b.v. offerte en aanvullende opdrachten	Reeds gemaakte kosten	Betaald
BING	€ 64.000,-	(tot 12 juni) € 59.000,-	€ 60.000,-
KPMG	--	€ 5.538,-	5.538,-
Van Luyn (1)	--	€ 2.058,-	40,-
Van Luyn (2)	--	PM	-
Notulisten	€ 1.250,-	€ 1.250,-	533,-
Totaal	€ 65.250,-	€ 67.846,-	

Het budget dat de staten aan de commissie heeft toegekend bedraagt € 70.000,-. Daar gaan we dus lichtelijk overheen.

Van [redacted] <[redacted]@bureauintegriteit.nl>
Aan: I Rozema [redacted]@drenthe.nl
Datum 23-6-2009 14:33:33
Onderwerp: RE: Betr.: RE: agenda en stukken vergadering

Inge,

Je hebt gelijk, we zijn wat laat met het overzicht. Maar daar waar vooraf een beslissing nodig was, hebben we tijdig overlegd, dat geldt met name de IT werkzaamheden. Vooraf overleggen is lastiger als blijkt dat bepaalde werkzaamheden meer tijd kosten, dat geldt met name het analyse- en voorbereidende werk voor interviews/hoorzittingen. Ook in overleg/vergaderingen is meer tijd gaan zitten, met name van [redacted] zo nodig in de weekends. Een en ander heeft volgens mij vooral te maken met het feit dat meer onderzoek en analyse nodig was dan bij aanvang onderzoek verwacht. Het KPMG onderzoek bleek (erg) beperkt, waardoor veel extra inspanning nodig was. Je kunt samenvattend concluderen dat het onderzoek als geheel daardoor omvangrijker was dan voorzien. Dat heeft gevolgen voor alle soorten van werkzaamheden, inclusief de rapportage.

We hebben ons ingespannen om kosten binnen de perken te houden, bijvoorbeeld door efficiënt IT onderzoek (niet de tonnen waar KPMG over sprak) en gedoseerde deelname aan het overleg met de commissie (niet altijd met z'n tweeën).

Groet,

[redacted]

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van: I Rozema [mailto:[redacted]@drenthe.nl]
Verzonden: dinsdag 23 juni 2009 12:50
Aan: [redacted]
CC: [redacted]
Onderwerp: Betr.: RE: agenda en stukken vergadering

[redacted]

Maar dan schieten jullie beduidend boven de offerte plus extra toegestane IT-uren uit. Waar zit 'm dat dan in? De afspraak was, dat jullie dat in voorkomende gevallen tijdig zouden melden.

Groet, Inge

>>> [redacted]@bureauintegriteit.nl> 23-6-2009 12:17

>>>

Hallo Inge,

De kostenraming ('Raming kosten Onderzoekscommissie') is te optimistisch. Het klopt dat de raming o.b.v. BING offerte (vóór het onderzoek) circa € 64.000 is, inclusief aanvullende IT opdrachten. De kosten beliepen tot en met 12 juni bijna € 60.000. Dat was inclusief de voorbereiding van de hoorzittingen, maar nog zonder de hoorzittingen zelf en zonder de vergaderingen van vorige week en deze week. Bovendien moest het rapport toen nog grotendeels geschreven worden. Het gaat dus al gauw om twee weken (inclusief weekend) inzet van [redacted] en wat uren van mij. We kunnen morgen bespreken waar het op uitkomt en een en ander waar nodig toelichten.

Groet,

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van: I Rozema [mailto: [REDACTED]@drenthe.nl]

Verzonden: dinsdag 23 juni 2009 11:25

Aan: Herman Beerda; Gea Smith; Margriet Stijkel; L Bomhof; Ko Vester;
Sietze de Jong

CC: [REDACTED] P Oosterlaak; Ger Udding; Michel
Berends; Tjerk Medemblik; Jan Langenkamp; Joma Kaal

Onderwerp: agenda en stukken vergadering

Geachte leden van de onderzoekscommissie,

Bijgaand treft u aan de agenda en stukken voor de vergadering van
morgen. Zoals eerder afgesproken volgt het eerste concept van het
rapport later op deze dag, rechtstreeks van [REDACTED]

Vriendelijke groeten,
Inge Rozema

CC: [REDACTED]@bureauintegriteit.nl>
<[REDACTED]>

Provincie Drenthe**Dossier**

Inlezen/Overleg contactpersoon
Plan van Aanpak/Oprichtbevestiging

Fase deskresearch

Analyse documenten
Overleg/vergaderingen
Rapportage

Fase Interviews

Analyse documenten/bestudering verslagen
Voorbereiding interviewdossiers
Aanwezigheid/ondersteuning interviews
Overleg/vergaderingen

Fase hoorzittingen

Analyse
Voorbereiding interviewdossiers
Aanwezigheid/ondersteuning
Overleg/vergaderingen
Juridisch advies

IT-werkzaamheden: onderzoek 'KPMG-data', logbestanden, mailverkeer, aanwezigheidsregistratie, telefoonverkeer, veiligstellen/onderzoek computers

Totaal uren

332

Tarief

€ 1.300 € 12.690 € 27.475 € 683 € 17.200

€ 59.348

Tot en met 12 juni 2009€ 59.348

Provincie Drenthe

Dossier

Inlezen/Overleg contactpersoon
Plan van Aanpak/Opdrachtbevestiging

Fase deskresearch

Analyse documenten
Overleg/vergaderingen
Rapportage

Fase interviews

Analyse documenten/bestudering verslagen
Voorbereiding interviewdossiers
Aanwezigheid/ondersteuning interviews
Overleg/vergaderingen

Fase hoorzittingen

Analyse
Voorbereiding interviewdossiers
Aanwezigheid/ondersteuning
Overleg/vergaderingen
Juridisch advies

IT-werkzaamheden: onderzoek 'KPMG-data', logbestanden, mailverkeer, aanwezigheidsregistratie, telefoonverkeer, veiligstellen/onderzoek computers

Totaal uren

332

Tarief

€ 1.300 € 12.890 € 27.475 € 683 € 17.200 € 59.348

Tot en met 12 juni 2009

€ 59.348

Bijlage 2 Offerte BING

KOSTENVERZAMELSTAAT

<i>Uren per functie-omschrijving</i>	<i>euro's per uur</i>	<i>aantal uren</i>	<i>totaal</i>
Opdrachtleider [redacted]	[redacted]	[redacted]	€ 17.520
Onderzoekers [redacted]	[redacted]	[redacted]	€ 13.475
[redacted]	[redacted]	[redacted]	
Junior onderzoeker [redacted]	[redacted]	[redacted]	€ 3.640
Jurist [redacted]	[redacted]	[redacted]	€ 780
IT-onderzoeker [redacted]	[redacted]	[redacted]	€ 1.920
IT-onderzoeker [redacted]	[redacted]	[redacted]	€ 1.920
Totaal		206	€ 39.255

Deze raming (exclusief de gebruikelijke kostenopslag van 5% en reiskosten van ca. 4%) hebben wij in de offerte verwerkt voor een bedrag van € 39.140 (inclusief kosten), zijnde 206 uren tegen een gemiddeld tarief van € [redacted]. De optionele diensten zijn niet in bovenstaand schema meegenomen.

CLEERDIN & HAMER

A d v o c a t e n

KANTOOR ALMERE
POSTBUS 10007 - 1301 AA
RENTMEESTERSTRAAT 58 - 1315 JS

T +31 (0)36 [REDACTED]
F +31 (0)36 535 80 81
E [REDACTED]@CLEERDIN-HAMER.NL

Statencommissie EuroChamp-rapport
T.a.v. I.M. Rozema
Postbus 122
9400 AC ASSEN

JR 16/6

INZAKE : Leijssenaar / Advies
ONS KENMERK : 82975 BLU / ak
UW KENMERK : 17/SG/2009 004942
BETREFT :

Almere, 15 juni 2009

Geachte heer Bomhof, mevrouw Rozema,

Als besproken, zend ik u hierbij de declaratie voor de in het kader van het horen verrichten werkzaamheden.

Als zich geen onverwachte ontwikkelingen voordoen, zou er nog een declaratie volgen voor de hoorzitting op dinsdag 16 juni en zal dat voor u de laatste zijn in dit dossier.

Neemt u alstublieft contact met mij op indien u nog vragen en/of opmerkingen heeft.

Met vriendelijke groet,

B.P. van Luyk

[REDACTED SIGNATURE]

4.6 → Voorregistratie

Dan eerst naar Inge R → OC

Vestigingen te Amsterdam, Alkmaar en Almere mr. B.J.C. Pleiter mr. R.A.C.G. Marter
nr. E.J. Loos mw. mr. B. Roodveldt mw. mr. A.F. Tromp mr. E. Bosma
nr. G. Raap mr. W.R. Jonk mr. T. de Bont mw. mr. E.J.H. van Lith mr. J.J. Liefink mw.
nr. J.G.J. Dorrestein mw. mr. M. van Delft mr. C.W. Flokstra mw. mr. A.J. van der Velden #: cassatiespecialisten
n mr. P.L.C.M. Ficq mr. S. Burneester mr. B.P. van Luyk mr. D. Duijvelshoff
nr. M.J.C. Zuurbier mr. R. Malewicz mr. S.L.J. Janssen mw. mr. E.I.B. Hoffmann

CLEERDIN ~~&~~ HAMER
A d v o c a t e n

Kantoor Almere
Postbus 10007 - 1301 AA
Rentmeesterstraat 58 - 1315 JS

Statencommissie EuroChamp-rapport
Postbus 122
9400 AC ASSEN

T +31 (0)36 [REDACTED]
F +31 (0)36 535 80 81
E almere@cleerdin-hamer.nl

Declaratie

Advocaat : B.P. van Luyn
Inzake : Leijssenaar / Advies 2009
Ons kenmerk : 90793/BLU

Declaratiedatum : 12 juni 2009
Declaratienr : D193631

Honorarium	1.904,00
Kantoorkosten	114,24
Subtotaal	<hr/> 2.018,24
BTW 19% over 2.018,24	383,47
Door u te voldoen	<hr/> € 2.401,71

Gelieve het bovenstaande bedrag te voldoen op ING 65.56.55.484 t.n.v. Cleerdin & Hamer advocaten o.v.v. het declaratienummer D193631. De vervalltermijn van deze declaratie is 14 dagen.

Declaratiespecificatie

Declaratienummer 193631
Debiteur Statencommissie EuroChamp-rapport (32379)

Dossier 90793 - Leijssenaar / Advies 2009

Datum	Werksoort	Tijd	Tarief	Bedrag	Toelichting
<i>Honorarium</i>					
Luyn, B.P. van					
20-04-2009	E-mail in cliënt(e)				div mails
11-05-2009	Brief in instantie				prov staten
11-05-2009	Brief uit cliënt(e)				
12-05-2009	Telefoon in instantie				prov staten
12-05-2009	Telefoon uit cliënt(e)				
13-05-2009	Telefoon in cliënt(e)				
13-05-2009	E-mail uit derde				vi - dd
13-05-2009	Telefoon uit derde				PS
14-05-2009	Voorbereiden bespreking				
14-05-2009	E-mail in derde				Cle.
14-05-2009	E-mail uit derde				Cle.
15-05-2009	E-mail in derde				Cle.
15-05-2009	Reistijd declarabel				amsterdam - assen
15-05-2009	Bespreking				Cle, Assen.
18-05-2009	Brief uit wederpartij				Prov staten
18-05-2009	E-mail in cliënt(e)				div mails
18-05-2009	E-mail uit instantie				PS
18-05-2009	E-mail uit cliënt(e)				
18-05-2009	E-mail in instantie				
18-05-2009	E-mail uit instantie				Prov Staten
18-05-2009	E-mail in derde				Cle.
28-05-2009	E-mail uit cliënt(e)				
28-05-2009	Telefoon in cliënt(e)				
28-05-2009	Brief uit cliënt(e)				
28-05-2009	Telefoon uit derde				vi - dd hard copy
28-05-2009	Studie dossier				lezen verslag interview
28-05-2009	Brief uit derde				Cle. EC
29-05-2009	Brief uit instantie				corrigeren brief Cle.
Totaal Luyn, B.P. van					
<i>Totaal Honorarium</i>					1.904,00
Kantoorkosten					114,24
BTW					383,47
Totaal inclusief BTW					2.401,71

beleggen thuis?

**ONDERZOEKSCOMMISSIE
EUROCHAMP- RAPPORT**

**AGENDA
voor de vergadering van
24 juni 2009 om 13.00 uur in 0.07**

1. Opening en mededelingen
2. Vaststelling agenda
3. Verslagen van 12 ,17 juni en 18 juni jl.
Bijgaand
4. Kostenoverzicht onderzoek
 - begroting kosten stand 12 juni (bijgaand)
 - factuur KPMG
 - factuur Van Luyn
 - urenverantwoording BING
5. Bespreking concept-rapport
6. Rondvraag en sluiting

→ welke bijlagen?

↓
lijgen we geheim-
houding op voor de
dossiers?

Ja

**ONDERZOEKSCOMMISSIE
EUROCHAMP- RAPPORT**

7

**AGENDA
voor de vergadering van
12 juni 2009, 10.00 uur in 0.07**

1. Opening en mededelingen *De Kleine*
2. Vaststelling agenda
3. Verslag van 10 juni jl.
Bijgaand
4. Voorbereiding hoorzittingen
- voorbereiding vragen
- draaiboek doornemen
5. Voorbereiding rapportage
- oplevering eerste hoofdstukken
- titel bedenken
6. Afspraken volgende vergadering
7. Rondvraag en sluiting

v. Hoogen *om.*

*Eedformulering
op papier!*

Van Beekda

Opmerkingen bij de vragen t.b.v. de hoorzittingen: bespreken op vrijdag 12 juni

Algemeen:

- suggesties en onlogische vervolgen uit vragen halen
- Algemeen deel wat uitbreiden en verdiepen, minder open vragen

Henk Klaver:

Na vraag 3 toevoegen vraag: U wist dan wel kon vermoeden dat de informatie niet op rechtmatige wijzen was verkregen. Waarom heeft u de informatie in dat licht niet overhandigd aan de directeur/secretaris, wvmd commissaris of wvmd statenvoorzitter?

Vraag 15: erg open. Wellicht aanvullen met: welke rol vindt u dat de staten daarin zouden moeten spelen

Vraag 16: GS vervangen door PS. Individuele statenleden en fracties

Paul vd Bosch:

Vraag 13: "Hoe is deze afspraak tot stand gekomen" vervangen door: "wat was de reden om deze afspraak te maken".

Vraag 14: kon er desondanks over het rapport worden gesproken, impliceert dat het rapport onderwerp van gesprek was. Dat was niet zo, slechts in de zijlijn en dan alleen maar over het feit of de Bruin dat rapport had. (wordt herhaald bij anderen)

vraag 27: toevoegen wat vindt u van uw eigen rol hierin

Vraag 29: moet weg, kan alleen gesteld worden als hij 28 met ja beantwoord.

Vraag 31: toevoegen: bent u bekend met de regels rondom integriteit en veiligheid

Van Luyn:

Vraag 6: aanvullen met : en waarom juist op dat moment?

Anneke Haarsma:

Vraag 7 kan vervallen

Vraag 10: vind ik op deze wijze suggestief. Wellicht vervangen door: welke acties hadden GS kunnen nemen om dat beeld te corrigeren en hebben GS dat overwogen

Vraag 20: zie vraag 13 bij vd Bosch

Vraag 26: "dan wel" laten vervallen (suggestief)

Vraag 33: zie 29 bij vd Bosch, wellicht vervangen door: weet u of de ambtenaren op de hoogte zijn van de regels rondom integriteit en wat merkt u daarvan in de praktijk.

Annette Imhoff:

Na vraag 37 of ergens daar in de buurt: heeft u een beeld van de beleving van uw ambtenaren van de regels en gebruiken rondom integriteit? Wat merkt u daar in de praktijk van?

Tanja Klip:

Vraag 17: zie 13 bij vd Bosch

Vraag 24: zie 14 bij vd Bosch

Na 27: sms vraag over Klaver invoegen en plaatsen in breder perspectief

Selie Weistra:

Vraag 7: kan vervallen

Vraag 15: zie Haarsma vraag 33

ONDERZOEKSCOMMISSIE
EUROCHAMP- RAPPORT

8

AGENDA
voor de vergadering van
10 juni 2009, 11.30 uur in 0.07

1. Opening en mededelingen
2. Vaststelling agenda
3. Verslag van 3 juni jl.
Bijgaand
4. Tussentijdse bevindingen
 - op grond van interviews
 - op basis van analyse technische gegevens tot nu toe
- ✓ 5. Aanvullende interviews
 - wie wat waar
6. Voorbereiding hoorzittingen
 - voorbereiding vragen → stuk voor stuk doornemen.
 - draaiboek doornemen
 - communicatie
7. Voorbereiding rapportage
 - scenario hoor en wederhoor → niet relevant meer
 - planning publicatie en wijze van publicatie
8. Afspraken volgende vergadering
9. Rondvraag en sluiting

Voorlopige planning publicatie rapport onderzoekscommissie

Maandag 29 juni

Rapport 's morgens tijdig naar de drukker.

De eerste 55 exemplaren worden gecodeerd ter voorkoming van duplicatie.

12.00 uur	rapport naar fractievoorzitters en college van GS en leden onderzoekscommissie (onder geheimhouding)
per koerier
18.00 uur	rapport naar overige leden PS en betrokkenen bij onderzoek (onder geheimhouding)
per koerier

Dinsdag 30 juni

9.00 uur pers krijgt gelegenheid rapport in te zien in provinciehuis

9.30 uur persconferentie en publicatie rapport

Donderdag 2 juli

Debat in PS

Openbare hoorzittingen

Op 16 en 18 juni houdt de onderzoekscommissie openbare hoorzittingen. De commissie spreekt op die dagen met betrokken mensen. De commissie verwacht dat de elf mensen die de commissie heeft uitgenodigd voor de hoorzittingen wellicht nuttige informatie voor het onderzoek kunnen verschaffen. De hoorzittingen hebben dus een informatief doel. ~~Er is dus geen sprake van een proces of van verdachten.~~ De commissie zoekt alleen naar de waarheid en de feiten en zal hierover aan het eind van het onderzoek verslag doen. Bijzonder is wel dat de gesprekken met de mensen onder ede plaatsvinden.

Aangezien de genodigden nuttige informatie kunnen verschaffen, acht de commissie de hoorzittingen van groot belang. De uitgenodigde mensen moeten in een rustige omgeving hun verhaal kunnen doen, zo vindt de commissie. Een aantal mensen wordt daarom achter gesloten deuren gehoord. Niet iedereen is gewend om zo in het middelpunt van de belangstelling te staan. Provinciale politici en medewerkers moeten verschijnen voor de commissie. Mensen van buiten de provinciale organisatie hoeven geen gehoor te geven aan een oproep van de onderzoekscommissie. Zij verschijnen dus vrijwillig.

De hoorzittingen van de onderzoekscommissie EuroChamp vinden op 16 en 18 juni 2009 plaats en zijn rechtstreeks te volgen via deze website (LINK)

Dinsdag 16 juni 2009

9.00 uur	Dhr H. Klaver – lid van Provinciale Staten
10.15 uur	Mw. S. Weistra – plaatsvervangend directeur
11.30 uur	Dhr. Van den Bosch – medewerker (niet rechtstreeks te volgen)
Pauze	
14.00 uur	Mw. A. Imhof – secretaris-directeur
15.15 uur	Mw. T. Klip-Martin – lid Gedeputeerde Staten
16.15 uur	Dhr. B. van Luyn – advocaat

Donderdag 18 juni 2009

10.00 uur	Mw. A. Haarsma – lid Gedeputeerde Staten
11.15 uur	Dhr. M. de Bruin – journalist
12.00 uur	Dhr. G. de Kleine - journalist

**ONDERZOEKSCOMMISSIE
EUROCHAMP- RAPPORT**

**AGENDA
voor de vergadering van
3 juni 2009, 11.30 uur in 0.07**

9

1. Opening en mededelingen
2. Vaststelling agenda
3. Verslag van 27 mei jl.
Bijgaand
4. Tussentijdse bevindingen
 - op grond van interviews
 - op basis van analyse technische gegevens tot nu toe
5. Aanvullende interviews
 - wanneer en met wie
 - hoe en waarover (vraagstelling)
6. Voorbereiding hoorzittingen
 - planning verhoren op 16 en 18 juni (bijgaand)
 - voorbereiding vragen
7. Opzet rapport
8. Afspraken volgende vergadering
9. Rondvraag en sluiting

Planning hoorzittingen

Naam getuige	Hoorzitting 16 juni 2009	Hoorzitting 18 juni 2009	Vragensteller
██████████	8.30 uur besloten		Stijkel
H. Klaver	9.00 uur		Vester
S. Weistra	10.15 uur		Bomhof
P. van den Bosch	11.30 uur		De Jong
A. Imhof	14.00 uur		Beerda
T. Klip	15.15 uur		Stijkel
B. van Luyn	16.15 uur	<i>9.00 besloten</i>	De Jong
A. Haarsma		10.00 uur	Smith
M. de Bruin		11.15 uur	Smith
G. de Kleine		12.00 uur	De Jong

██████████ / Beerda
 (zelfde behandeling
 als Pyatbasch.)

I Rozema - FW: Afspraak aanlevering digitale gegevens

Van: [redacted] <[redacted]@bureauintegriteit.nl>
Aan: I Rozema [redacted]@drenthe.nl>, Bomhof, L [redacted]
Datum: 29-5-2009 11:32
Onderwerp: FW: Afspraak aanlevering digitale gegevens
CC: [redacted] <[redacted]@bureauintegriteit.nl>

Inge,

Zoals beloofd hierbij de email met de gemaakte afspraken.

gr
[redacted]

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van: [redacted]@fox-it.com>
Verzonden: vr 29-05-09 11:14:20
Aan: [redacted]@drenthe.nl;
CC: [redacted] <[redacted]@bureauintegriteit.nl>;
Onderwerp: Afspraak aanlevering digitale gegevens

Hallo Lammert,

Net telefonisch met jou gesproken, hieronder een overzicht van de afspraken:

- de mailomgeving (14-11-2008) zal worden gerestored, verwachte doorlooptijd +/-5 dagen (5 werkdagen werk). Eenmaal beschikbaar kunnen wij op locatie toegang krijgen tot deze omgeving voor het selecteren van relevante onderzoeksgegevens.
- De (fysieke) toegangscontrole gegevens zijn beschikbaar.
- De interne telefooncentrale gegevens zijn ook beschikbaar
- De mobiele telefoongegevens zijn opvraagbaar bij telefoonprovider, echter standaard gaan deze gegevens drie maanden terug. Of het überhaupt mogelijk is om verder terug te gaan in de tijd zal met een accountmanager van de telco worden besproken. Kom je nog op terug.
- Loggegevens over Internet toegang zijn beschikbaar, maar vooralsnog niet noodzakelijk om te ontsluiten. De tape blijft in de kluis liggen mocht later in het onderzoek blijken dat alsnog behoefte is om deze gegevens in het onderzoek te betrekken.
- De webmail toegang loggegevens zijn helaas niet meer beschikbaar, zo ook de netwerktoegang login gegevens.
- Verder afgesproken dat wij volgende week op locatie de selectie van de data die al beschikbaar is zullen maken, ondersteunt door IT mensen van de provincie, en deze meekrijgen ten behoeve van het onderzoek.
- Jij laat me nog weten wanneer de externe partij verwacht de mailomgeving klaar te hebben, zodat ook daarvoor een afspraak gemaakt kan worden.

Dank voor de informatie tot zover, groet en prettig weekend alvast.

[redacted]
Forensic IT Expert

BING / Fox-IT
Olof Palmestraat 6
P.O. box 638
2600 AP DELFT
The Netherlands

Tel +31 (015) [redacted]
Fax +31 (015) 284 79 90
| <http://www.fox-it.com>
KvK Haaglanden 27301624

LinkedIn: [http://www.linkedin.com/in/\[redacted\]](http://www.linkedin.com/in/[redacted])

CONCEPT

Concept Inhoudsopgave

1. Inleiding

- 1.1 *Aanleiding onderzoek*
- 1.2 *Onderzoeksvragen*
- 1.3 *Onderzoekscommissie*
- 1.4 *Beschrijving onderzoek (verschillende fasen)*

2. Toetsingskader (evt als bijlage)

- 2.1 *Juridisch kader*
- 2.2 *Integriteitcode*
 - 2.2.1 *Bestuurlijke gedragscode*
 - 2.2.2 *Ambtelijke gedragscode*
- 2.3 *Beleidskader*
 - 2.3.1 *Reglement gebruik bedrijfsmiddelen (2006)*
 - 2.3.2 *Uitvoeringsprogramma Drenthe (2006-2007)*
 - 2.3.3 *Beleidskader informatiebeveiliging provincie Drenthe (2009)*
 - 2.3.4 *Handboek Informatiebeveiliging (2005)*

3. Onderzoeksvraag 1

- 3.1 *Inleiding*
- 3.2 *Conclusies KPMG rapport*
- 3.3 *Reconstructie feiten (gebaseerd op interviews en digitaal onderzoek door cie)*
- 3.4 *Conclusie*

+ een separaat document

4. Onderzoeksvraag 2

- 4.1 *Inleiding*
- 4.2 *Bevindingen uit documentatie*
- 4.3 *Bevindingen uit interviews*
- 4.4 *Conclusie*

5. Onderzoeksvraag 3

- 5.1 *Inleiding*
- 5.2 *Bevindingen uit documentatie*
- 5.3 *Bevindingen uit interviews*
- 5.4 *Conclusie*

6. Conclusies en aanbevelingen

Bijlage 1

Bijlage 2

Etc.

CDA

Christen
Democratische
Alliantie
Drenthe

niet
ingediend

Motie van aansporing

Provinciale Staten van Drenthe, in vergadering bijeen op 3 juni 2009,

Constateerende dat:

- een beperkt provinciaal parlementair onderzoek gaande is naar de vraag wie verantwoordelijk is voor voortijdig verspreiding van het rapport van Deloitte inzake onderzoek naar de Stichting Eurochamp Foundation en naar de wijze waarop dit is geschied;
- in de opdracht van de daartoe ingestelde onderzoekscommissie is opgenomen dat zij uiterlijk op 15 juni 2009 rapport zal uitbrengen aan de staten van Drenthe;
- de voorzitter van de onderzoekscommissie heeft aangegeven meer tijd nodig te hebben voor technisch onderzoek en het verzamelen van de benodigde gegevens;

Overwegende dat:

- dit een onbevredigende situatie is omdat het hier een zaak betreft waarbij de integriteit van het openbaar bestuur in het geding is;

Van mening zijnde dat:

- van het College van GS en van de ambtelijke organisatie van de provincie een vlotte medewerking aan de werkzaamheden van de onderzoekscommissie mag worden verwacht en dat zij ten behoeve van de waarheidsvinding hieraan prioriteit dienen te geven;

Spreken als hun mening uit dat:

- het College van GS en de ambtelijke organisatie van de provincie op alle vragen (met het accent op de periode juli 2008 tot en met 17 december 2008) van de onderzoekscommissie adequaat en snel dienen te antwoorden zodat het uitbrengen van het onderzoeksrapport en een daarop volgend statendebat geen verdere vertraging oploopt;
- de voorzitter van de onderzoekscommissie dit kenbaar moet maken bij de voorzitter van het college van GS en bij de Directeur van de ambtelijke organisatie;

En gaan over tot de orde van de dag.

H. Klaver (CDA)

**ONDERZOEKSCOMMISSIE
EUROCHAMP- RAPPORT**

10

**AGENDA
voor de vergadering van
27 mei 2009, 11.30 uur in 0.07**

1. Opening en mededelingen
2. Vaststelling agenda
3. Verslag van 20 mei jl.
Bijgaand.
4. Tussentijdse bevindingen
 - op grond van interviews
 - op basis van analyse technische gegevens tot nu toe
5. Voorbereiding hoorzittingen *Sj bellen!*
 - planning verhoren op 9 en 10 juni (bijgaand)
 - persbericht (concept volgt)
 - draaiboek (bijgaand)
 - structuur van de verhoren (concept bijgaand)
 - proces-verbaal eed/belofte en proces-verbaal niet verschijnen
6. Opzet rapport *y →*
 - planning (haalbaarheid 23 juni?)
 - opzet en indeling
7. Afspraken volgende vergadering
 - nadere behandelingen
8. Rondvraag en sluiting
 - inhoudelijk rapport/opzet

Planning hoorzittingen

heo
↓ doet
voorstel.

Naam getuige	Hoorzitting 9 juni 2009	Hoorzitting 10 juni 2009	Vragensteller
H. Klaver	9.00 uur		
S. Weistra	10.15 uur		
P. van den Bosch	11.30 uur	8.30 uur -	
A. Imhof		9.00 uur	
A. Haarsma		10.00 uur	
T. Klip		11.15 uur	
B. van Luyn		14.00 uur	
M. de Bruin		15.00 uur	
G. de Kleine		16.00 uur	

besloten.

Verhaal aan

Structuur openbare verhoren

~~Verzoek aan~~ de aanwezige pers om zich te onthouden van maken van foto's tijdens het verhoor.

1. Opening

* hartelijk welkom, de onderzoekscommissie stelt het zeer op prijs dat u aan ons onderzoek mee wilt werken. Bent u voorzien van water en koffie of thee? Wenst u verder nog iets voor we beginnen?

* dan wil ik beginnen met het afnemen van de eed of belofte. Waar gaat uw voorkeur naar uit? (voorzitter verzoekt de aanwezigen te gaan staan en leest verklaring voor; getuige zegt: dat verklaar en belof ik of zo waarlijk helpe mij God almachtig)

(* Iedereen gaat weer zitten.)

* voor we beginnen met de vragen wil ik graag het volgende verduidelijken. u bent al eerder door deze commissie in een besloten bijeenkomst bevraagd. De meerwaarde van een openbaar verhoor daaropvolgend is het feit, dat in een openbare zitting door een ieder kan worden geverifieerd wat de vragen waren en hoe de antwoorden daarop luiden. De onderzoekscommissie kan van hetgeen hier gezegd wordt vrijelijker gebruik maken in haar eindrapport, dan van hetgeen in een besloten zitting naar voren is gekomen. Het kan dus zijn, dat een aantal vragen gelijk is aan degene die u eerder zijn gesteld. Dat heeft dus de zojuist vermelde reden.

* u heeft de commissie in het kader van dit onderzoek dus al eens eerder ontmoet. Dus ik hoef ze u niet meer voor te stellen.

* vandaag zal de heer/ mevrouw de vragen aan u stellen. Aan het eind van het gesprek hebben de andere leden nog de gelegenheid eventuele nadere verduidelijking te vragen.

* zoals u ziet loopt er een band mee en is er een notuliste aanwezig. Er zal een woordelijk verslag van dit verhoor worden gemaakt. U krijgt het verslag in concept voorgelegd en u kunt daar binnen drie dagen uw commentaar op geven. Daarna wordt het definitief vastgesteld en maakt het onderdeel uit van ons dossier.

2. Procedure

* De mondelinge fase is de tweede ronde ingegaan. Wij hebben u al eerder gesproken in een besloten setting en willen nu ter nadere toetsing en ter nadere verdieping van hetgeen we hebben gehoord u nog een aantal vragen stellen in het openbaar.

* Tot slot van deze inleiding: heeft u zich voldoende op dit gesprek kunnen voorbereiden?

3. Inhoud

Altijd beginnen met :

- * wie (functie, verantwoordelijkheden, relaties, gedurende welke periode)
- * wat (taak, bevoegdheden)

Vervolgens:

- * wat en wanneer
 - * waarom en hoe
- vragensteller 1 rondt zijn hele lijst met vragen af
vragenstellers 2- 6 vullen aan het eind aan*

Clusters:

- * Deloitte-rapport
 - * KPMG-rapport
 - * integriteitsbeleid
 - * beveiligingsbeleid
- tot slot: zijn er achteraf gezien dingen gebeurd of juist nagelaten, die u anders had moeten of willen doen ?

4. Afronding

* Zijn er nog punten blijven liggen, die u ook graag had willen vertellen ?

* U krijgt het verslag in concept voorgelegd en u kunt daar binnen drie dagen uw commentaar op geven. Daarna wordt het definitief vastgesteld en maakt het onderdeel uit van ons dossier.

* Heeft u verder nog vragen?

* Veel dank voor uw komst .

**(NB: check of PV is ondertekend !!
check of reisdeclaratie is ingevuld !!)**

Onderzoekscommissie Eurochamp

Proces-verbaal ter bevestiging van de eed / belofte

Vergadering op: @ juni 2009
Te: Assen

Aanwezig namens de onderzoekscommissie Eurochamp:

L. Bomhof, (voorzitter)
H. Beerda,
S. de Jong,
G. Smith,
M. Stijkel-Kuijpers
J. Vester, (leden)
I.M. Rozema, (secretaris)

De vergadering van de Onderzoekscommissie Eurochamp heeft op @@ juni 2009, om @@ uur, ontvangen mevrouw @@@ voor een openbaar verhoor. De getuige legde de eed / belofte af ten overstaan van de commissie.

Ter ondertekening:

Getuige:

@@@

Onderzoekscommissie:

L. Bomhof (voorzitter)

H. Beerda

S. de Jong

G. Smith

M. Stijkel-Kuijpers

J. Vester

Secretaris:

I.M. Rozema

Onderzoekscommissie Eurochamp

Proces-verbaal i.v.m. niet verschijnen getuige

Vergadering op: @@ juni 2009

Te: Assen

Aanwezig namens de onderzoekscommissie :

L. Bomhof, (voorzitter)

H. Beerda,

S. de Jong,

G. Smith,

M. Stijkel-Kuijpers

J. Vester, (leden)

I.M. Rozema, (secretaris)

De commissie stelt vast dat de getuige: <NAAM>, woonachtig te <PLAATS>, hoewel daartoe behoorlijk en tijdig opgeroepen, niet op de openbare hoorzitting van de commissie in het provinciehuis van Drenthe op <DATUM>, <TIJD> is verschenen.

Ter ondertekening:

Onderzoekscommissie:

L. Bomhof, voorzitter

H. Beerda

S. de Jong

G. Smith

M. Stijkel-Kuijpers

J. Vester

I.M. Rozema, secretaris

DRAAIBOEK OPENBARE VERHOREN

ONDERZOEKSCOMMISSIE EUROCHAMP

9 JUNI 2009

versie 19-05

Onderwerp	Acties	Checklist
bekendmaking :	-uiterlijk een week van tevoren door de voorzitter; dus breed in de kranten op woensdag 3 juni ; -mededeling doen aan GS en PS	- persbericht dinsdag 2 juni uit <i>my 29mei</i> - advertentie - mededeling - brief
oproep :	bij aangetekende brief voorzien van onderwerpen; melden dat eed/belofte wordt afgenomen; voorzien van gang van zaken ; donderdag 28 mei verzenden	- brief opstellen - onderwerpen vaststellen - tijdstip vaststellen (volgorde!) - toelichting op gang van zaken bijvoegen - reisdeclaratie meezippen - checken of men ook echt komt
locatie = statenzaal	inrichten in <i>commissie-opstelling</i> : commissie zit achter de voorzitterstafel; getuige zit achter een aparte tafel daartegenover (binnen de binnenste ring). de binnenste ring blijft leeg. de buitenste ring links kan worden bezet door pers, evenals de gedeputeerde tafel. Publiek uitsluitend op publieke tribune.	- inrichting zaal kortsluiten - geluid regelen: microfoon op tafel getuige - technicus aanwezig - géén videonotulen en/of streaming - notulist vastleggen - catering: koffie, thee en water. Geen ronde <i>tijdens</i> een verhoor. - persoon die publiek en pers zitplaats wijst; die heen en weer geloop tijdens verhoren voorkomt
verhoren (inhoud)	onderwerpen per getuige bepalen. Deze nader uitwerken in vragen. Volgorde van de onderwerpen tevoren bepalen Rolverdeling afspreken: wie stelt welke vragen, wie neemt welk onderwerp voor zijn rekening Besluiten met de algemene "hebben we niets vergeten" vraag	- structuur van het verhoor uitwerken op papier - chronologie in de vraagstelling bewaken

<p>verhoren (logistiek)</p>	<p>Getuigen worden opgehaald bij de receptie; Getuigen wachten in de Ontvangstzaal; Getuige wordt binnengeleid door [REDACTED]; Voorzitter loopt op hem/haar af, begroet en wijst zitplaats. Getuige legt eed of belofte af in handen van de voorzitter. Getuige krijgt koffie of thee <u>en</u> water. Voorzitter legt standaard de te volgen procedure uit aan begin van elk verhoor. Na afloop tekent getuige het PV Dan is er eventueel gelegenheid voor maken van foto's Voorzitter geeft getuige een hand en hij/zij wordt naar buiten begeleid door [REDACTED]. In de pauzes kan commissie zich terugtrekken in zaal 0.19 voor tussentijds beraad</p>	<ul style="list-style-type: none"> - [REDACTED] en nog iemand inschakelen voor begeleiding getuigen - receptiebalie inlichten - - teksten eed en belofte - structuur van het verhoor: standaard procedurele teksten voor voorzitter - instructies catering! - - fotografen: tussentijds niet fotograferen of in de weg lopen - - zaal 0.19 reserveren
<p>Murphy</p>	<p>Getuige komt niet opdagen. Nagaan waar hij/zij uithangt. Getuige is ziek: uitwijk-datum ? Getuige weigert: bij externe is dat een voldongen feit. Bij interne kan commissie verschijnen vorderen. Uitwijk-datum? Voorzitter is ziek. Plaatsvervangend voorzitter neemt zijn plaats in. Indien tevoren al bekend: plaatsvervangend lid treedt in de plaats. Eén van de leden is ziek: indien van te voren bekend: plaatsvervanger treedt in zijn plaats. Indien bekend op dag zelf: commissie blijft incompleet. Ander lid neemt rol van zieke over. Notulist is ziek.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - contact-gegevens bij de hand; - - notulist op reservelijst zetten

Aandachtspunten communicatie hoorzitting

- Inrichting zaal
- > commissie en gehoorde(n) moeten ongestoord hun gesprek kunnen voeren
 - > bezoekers en media moeten de gesprekken goed kunnen volgen en filmen
 - > geen scherm met beelden (storend)
 - > plattegrond opstellen
 - > er is een aparte perstribune en er zijn aangewezen vaste standpunten voor (TV)camera's
 - > tijdens interviews mag niet met camera's heen en weer worden gelopen

Huisregels bij de interviews

- > er is vrije toegang tijdens interviews tot de publieke tribune
- > gebruik van fotocamera's alleen zonder flits en niet tijdens de verhoren
- > eventuele interviews alleen in ontvangstzaal of na de laatste hoorzitting in Statenzaal

Aandachtspunten voorafgaand aan de hoorzittingen

- > openbare bekendmaking en persbericht
- > er worden door de commissie geen uitspraken gedaan of vragen beantwoord over de inhoud of over de wijze van werken van de commissie
- > de voorzitter geeft alleen uitleg over de wijze waarop de hoorzittingen plaatsvinden en in het kader waarvan dit plaatsvindt. Dus geen verantwoording over de werkwijze!
- > de commissie kan geen spreekverbod opleggen aan geïnterviewden
- > ambtenaren niet met stem en gezicht in media

Communicatie t.b.v. de hoorzittingen op een rij:

- > brieven aan de personen (uitnodigingen om te verschijnen voor de hoorzitting)
- > advertentie (officiële bekendmaking op 3 juni)
- > persbericht (concept bijgevoegd)
- > internet aankondiging op site PS
- > interne communicatie (in overleg met directie: via Huisnet of via mondelinge briefing)
- > rechtstreeks videoverslag op website Staten ???

ONDERZOEKSCOMMISSIE
EUROCHAMP- RAPPORT

11

AGENDA
voor de vergadering van
20 mei 2009, 11.30 uur in 0.07

1. Opening en mededelingen → pos. reacties interviewees
↳ dur. oplevering IT-zaken koncr. Markt
telefoon gegevens kort neerhjd.
2. Vaststelling agenda
3. Verslag van 6 mei jl.
Bijgaand.
4. Tussentijdse bevindingen
 - op grond van interviews
 - op basis van analyse technische gegevensBevindingen van BING tot nu toe volgen z.s.m.
5. Voorbereiding interviews 's middags
 - mevrouw ██████████
 - de heer Van Nieuwpoort
6. Voorbereiding hoorzitting
 - definitieve datum — statenzaal bezet op 9/6! → 8/6 kan?
 - op te roepen personen — def. maken → pers?? verspreiden niet te filmen
 - uitnodigingsbrief — vast stellen
 - tijdstippen — 9.30 uur? steeds 1 uur met 15 min pauze?
 - protocol (concept is verspreid)
7. Afspraken volgende vergadering
8. Rondvraag en sluiting

Aan:

@@@@@

aantekenen

Assen, @@@@

Behandeld door I.M. Rozema (0592) 36 [REDACTED]

Onderwerp: Oproep openbare zitting onderzoekscommissie Eurochamp

Geachte heer/mevrouw @@@@.

Bij deze roept de onderzoekscommissie Eurochamp u op om op 28 mei 2009, om @@@ uur voor haar te verschijnen ter openbare zitting. Deze zal plaatsvinden in de Statenzaal van het provinciehuis te Assen.

Zoals reeds eerder aan u gemeld wil de commissie in het belang van het onderzoek u als betrokkene in het openbaar nader horen, om de informatie die is verkregen tijdens de besloten interviews op bepaalde punten nader te toetsen en te verdiepen.

Het openbare verhoor zal onder ede plaatsvinden. Daartoe kunt u de eed of belofte afleggen. Dit zal ter zitting in een proces-verbaal worden vastgelegd.

In de bijlagen treft u nadere informatie aan met betrekking tot het protocol en de wettelijke bepalingen, die op een openbare zitting van toepassing zijn. Daar is tevens een overzicht te vinden van de onderwerpen waarover het verhoor zal gaan.

U kunt zich op genoemde datum en tijdstip melden bij de receptie van het provinciehuis. Daar zult u worden ontvangen en verder begeleid door een van onze assistenten. Na afloop van het verhoor zal zij u weer naar buiten begeleiden.

Wij zullen de pers verzoeken tijdens het verhoor geen foto's te maken. Indien u er geen bezwaar tegen hebt, is er na afloop van het verhoor kort gelegenheid voor het maken van foto's. Wij verzoeken u om voor en na het verhoor terughoudend om te gaan met contacten met de media

De onderzoekscommissie is u zeer erkentelijk voor uw medewerking.

U ontvangt deze brief zowel aangetekend, als via de gewone postverzending.

15 min.
tevoor
melden

foto's opnemen

Hoogachtend,
namens de onderzoekscommissie Eurochamp,

L. Bomhof, voorzitter

Bijlagen:

- onderwerpen van het verhoor
- protocol voor de openbare verhoren
- artikelen 151a t/m 151f Provinciewet
- reiskostendeclaratieformulier

Onderwerpen die in de openbare zitting aan de orde zullen komen

- @@@@
- @@@@@

Protocol voor de openbare verhoren

1. De verhoren zijn in beginsel openbaar. Pers en publiek zijn vrij de verhoren bij te wonen. Plaats en tijd van de openbare zitting worden namens de voorzitter uiterlijk een week voor de verhoordatum ter openbare kennis gebracht.
2. Leden en gewezen leden van provinciale staten, de commissaris van de Koningin en gewezen commissarissen van de Koningin, gedeputeerden en gewezen gedeputeerden, leden en gewezen leden van een door de staten, het college of de commissaris van de Koningin ingestelde commissie, ambtenaren en gewezen ambtenaren, door of vanwege het provinciebestuur aangesteld of daaraan ondergeschikt, zijn **verplicht** te voldoen aan een oproep van de onderzoekscommissie om als getuige of deskundige te worden gehoord.
3. Getuigen zijn verplicht getuigenis af te leggen, behoudens het gestelde onder punt 9 van dit protocol.
4. Getuigen worden uitsluitend gehoord na het afleggen van een eed of belofte. Zij leggen in de vergadering van de onderzoekscommissie, in handen van de voorzitter, de eed of belofte af, dat zij de gehele waarheid en niets dan de waarheid zullen zeggen.
5. Verklaringen die zijn afgelegd voor de onderzoekscommissie kunnen, behalve in het geval van meened, niet als bewijs in rechte gelden.
6. Van het verhoor wordt een woordelijk verslag opgemaakt. Getuige wordt in de gelegenheid gesteld commentaar bij dit verslag aan te leveren. Na ontvangst van het verslag zal de griffie dit zo spoedig mogelijk doorzenden aan getuige. Getuige heeft tot drie werkdagen na ontvangst de mogelijkheid te reageren op het verslag.
7. Het openbare verhoor vindt plaats in de statenzaal van het provinciehuis te Assen. Alleen getuigen die niet (meer) werkzaam zijn voor de provincie kunnen aanspraak maken op een reiskostenvergoeding.
8. Over de duur van het verhoor kan geen uitsluitel worden gegeven.
9. De commissaris van de Koningin en gewezen commissarissen van de Koningin, gedeputeerden en gewezen gedeputeerden, leden en gewezen leden van een door de staten, het college of de commissaris van de Koningin ingestelde commissie, ambtenaren en gewezen ambtenaren, door of vanwege het college aangesteld of daaraan ondergeschikt, zijn niet verplicht aan artikel 151 b, eerste en derde lid (zie bijlage), en artikel 151 c, derde lid (zie bijlage), te voldoen, indien het verstrekken van inlichtingen in strijd is met het openbaar belang.
10. Een getuige is gerechtigd zich tijdens het verhoor te laten bijstaan. Om gewichtige redenen kan de commissie besluiten, dat een getuige zonder bijstand wordt gehoord.
11. De onderzoekscommissie verstrekt tegelijkertijd met de uitnodiging om te verschijnen

voor de commissie een opgave van de onderwerpen waarover getuige zal worden gehoord.

Bijlage: artikelen 151 a – 151 f Provinciewet

Bijlage: artikelen 151 a – 151 f Provinciewet

Artikel 151a1. Provinciale staten kunnen op voorstel van een of meer van hun leden een onderzoek instellen naar het door gedeputeerde staten of de commissaris van de Koning gevoerde bestuur.**2.** Het besluit tot het instellen van een onderzoek omvat een omschrijving van het onderwerp van onderzoek alsmede een toelichting. Deze omschrijving kan hangende het onderzoek door provinciale staten worden gewijzigd.

3. Het onderzoek wordt uitgevoerd door een door provinciale staten in te stellen onderzoekscommissie. De commissie heeft ten minste drie leden en bestaat uitsluitend uit leden van provinciale staten.

4. De artikelen 22, 80, derde lid, en 91, eerste lid, zijn van overeenkomstige toepassing op een onderzoekscommissie.

5. De onderzoekscommissie kan de bij deze wet verleende bevoegdheden uitsluitend uitoefenen, indien ten minste drie van haar leden aanwezig zijn.

6. De bevoegdheden en werkzaamheden van een onderzoekscommissie worden niet geschorst door het aftreden van provinciale staten.

7. Op het besluit tot instelling van een onderzoek en tot instelling van een onderzoekscommissie, alsmede het besluit tot wijziging van de omschrijving van het onderwerp van onderzoek zijn de artikelen 136, tweede lid, 137 en 138 van overeenkomstige toepassing.

8. Alvorens provinciale staten besluiten tot een onderzoek, stellen zij bij verordening nadere regels met betrekking tot deze onderzoeken. In elk geval worden daarin regels opgenomen over de wijze waarop ambtelijke bijstand wordt verleend aan de commissie.

Artikel 151b1. Leden en gewezen leden van provinciale staten, de commissaris van de Koning en gewezen commissarissen van de Koning, gedeputeerden en gewezen gedeputeerden, leden en gewezen leden van de door provinciale staten ingestelde rekenkamer, leden en gewezen leden van een door provinciale staten of gedeputeerde staten ingestelde commissie, ambtenaren en gewezen ambtenaren, door of vanwege het provinciebestuur aangesteld of daaraan ondergeschikt, zijn verplicht te voldoen aan een vordering van de onderzoekscommissie tot het verschaffen van inzage in, het nemen van afschrift van of het anderszins laten kennisnemen van alle bescheiden waarover zij beschikken en waarvan naar het redelijk oordeel van de onderzoekscommissie inzage, afschrift of kennisneming anderszins voor het doen van een onderzoek als bedoeld in artikel 151a nodig is. **2.** Indien een vordering als bedoeld in het eerste lid betrekking heeft op bescheiden die afkomstig zijn van een instelling van de Europese Unie of van het Rijk en kennisneming van die bescheiden door de onderzoekscommissie het belang van de Europese Unie of van de Staat kan schaden, wordt niet dan met toestemming van Onze Minister aan de vordering voldaan. **3.** Ambtenaren, door of vanwege het provinciebestuur aangesteld of daaraan ondergeschikt, zijn gehouden om aan een onderzoek als bedoeld in artikel 151a alle door de onderzoekscommissie gevorderde medewerking te verlenen.

Artikel 151c

1. Personen als bedoeld in artikel 151b, eerste lid, zijn verplicht te voldoen aan een oproep van de onderzoekscommissie om als getuige of deskundige te worden gehoord.

2. Een getuige of deskundige die door de onderzoekscommissie wordt gehoord, is niet tevens lid van de onderzoekscommissie.

3. De getuigen zijn verplicht getuigenis af te leggen.

4. De deskundigen zijn verplicht hun diensten onpartijdig en naar beste weten als zodanig te verlenen.

5. De onderzoekscommissie kan besluiten dat getuigen uitsluitend worden verhoord na het afleggen van een eed of belofte. Zij leggen dan in de vergadering van de onderzoekscommissie, in handen van de voorzitter, de eed of belofte af dat zij de gehele waarheid en niets dan de waarheid zullen zeggen.

6. De getuigen en deskundigen worden in een openbare zitting van de onderzoekscommissie gehoord. Plaats en tijd van de openbare zitting worden door de voorzitter tijdig ter openbare kennis gebracht.
7. De onderzoekscommissie kan om gewichtige redenen besluiten een verhoor of een gedeelte daarvan niet in het openbaar af te nemen. De leden en plaatsvervangende leden van de commissie bewaren geheimhouding over hetgeen hun tijdens een besloten zitting ter kennis komt.
8. Een getuige is gerechtigd zich tijdens het verhoor te laten bijstaan. Om gewichtige redenen kan de commissie besluiten, dat een getuige zonder bijstand wordt gehoord.
9. Verklaringen die zijn afgelegd voor de onderzoekscommissie kunnen, behalve in het geval van artikel 207, eerste lid, van het Wetboek van Strafrecht, niet als bewijs in rechte gelden.

Artikel 151d

1. Getuigen en deskundigen worden schriftelijk opgeroepen. De brief, houdende de oproep, wordt aangetekend verzonden of tegen gedagtekend ontvangstbewijs uitgereikt.
2. De onderzoekscommissie kan bevelen dat getuigen en deskundigen die, hoewel opgeroepen in overeenstemming met het eerste lid, niet zijn verschenen, door de openbare macht voor hen worden gebracht om aan hun verplichting te voldoen. De onderzoekscommissie stelt de getuige of deskundige hiervan schriftelijk in kennis op de wijze, bedoeld in het eerste lid. In de beschikking wordt een termijn gesteld waarbinnen de belanghebbende de tenuitvoerlegging kan voorkomen door alsnog aan zijn verplichting te voldoen.
3. Op een beschikking als bedoeld in het eerste en het tweede lid is artikel 7:1 van de Algemene wet bestuursrecht niet van toepassing.

Artikel 151e

1. Niemand kan genoodzaakt worden aan de onderzoekscommissie geheimen te openbaren, voor zover daardoor onevenredige schade zou worden toegebracht aan het belang van de uitoefening van zijn beroep, dan wel aan het belang van zijn onderneming of de onderneming waarbij hij werkzaam is of is geweest.
2. Zij die uit hoofde van hun ambt, beroep of betrekking tot geheimhouding verplicht zijn, kunnen zich verschonen getuigenis af te leggen, doch uitsluitend met betrekking tot hetgeen waarvan de wetenschap aan hen als zodanig is toevertrouwd. Zij kunnen inzage, afschrift of kennisneming anderszins weigeren van bescheiden of gedeelten daarvan tot welke hun plicht tot geheimhouding zich uitstrekt.
3. De commissaris van de Koning en gewezen commissarissen van de Koning, gedeputeerden en gewezen gedeputeerden, leden en gewezen leden van een door gedeputeerde staten ingestelde commissie, ambtenaren en gewezen ambtenaren, door of vanwege gedeputeerde staten aangesteld of daaraan ondergeschikt, zijn niet verplicht aan artikel 151b, eerste en derde lid, en artikel 151c, derde lid, te voldoen, indien het verstrekken van de inlichtingen in strijd is met het openbaar belang.
4. De onderzoekscommissie kan verlangen dat een beroep als bedoeld in het derde lid op strijd met het openbaar belang wordt bevestigd door gedeputeerde staten, of, voor zover de inlichtingen betrekking hebben op het door de commissaris van de Koning gevoerde bestuur, door de commissaris.

ARTIKEL 151F

Gedeputeerde staten nemen de door provinciale staten geraamde kosten voor een onderzoek in een bepaald jaar op in de ontwerp-begroting.

X * opdracht a. KPMG = 2 Aufg.
X * concept-rapport KPMG

ONDERZOEKSCOMMISSIE EUROCHAMP- RAPPORT

AGENDA

voor de vergadering van
6 mei 2009, 10.30 uur in 0.07

12

1. Opening en mededelingen
2. Vaststelling agenda
3. Verslag van 28 april jl.
Bijgaand.
4. Tussenrapportage BING
 - inzake analyse van beschikbare informatie en advies met punten voor de tweede fase.
Volgt z.s.m.
5. Lijst geïnterviewden
 - Planning: Henk Klaver verzoekt tijdstip aan te passen naar 17.00 uur of later
 - lijstje geïnterviewden van KPMG
 - eventuele aanvulling lijst
 - Martin de Bruin komt niet; van De Kleine en Van Luyn nog geen reactie. Met Deloitte nog geen afspraak kunnen maken.
6. Voorbereiding interviews
 - aangepaste lijst met vragen door BING. Volgt z.s.m.
 - aanvullende vragen Gea Smith (bijgaand).
 - werkverdeling per interview. Bijgaand een voorstel van de voorzitter.
 - structuur van een interview. Voorstel bijgaand.
7. Afspraken voor de volgende vergadering
 - op 15 mei na afloop interviews?
 - bepalen uitnodigingen voor hoorzitting
8. Rondvraag en sluiting

Daar
KPMG
geïnterviewde
personen.

Naam

Henk Klaver
P. van den Bosch

[REDACTED]
T. Klip-Martin
I.M. Rozema
S.S. Weistra
A. Haarsma

[REDACTED]
R. Munnikma
J.H. Bats

R.H.H. Koch

[REDACTED]
B.P. van Luyn
G. de Kleine

[REDACTED]
M. de Bruin

Aanvullende vragen Gea Smith d.d. 1 mei 2009-05-04

Nav het PS verslag van 18 maart heb ik nog een paar vragen.

Kunnen wij de oplegnotitie ook inzien, op basis waarvan GS heeft besloten aangifte te doen?

Vragen nav PS verslag:

A.Haarsma

Blz 19 Heeft dhr Klaver stelselmatig ontkend iets te hebben? Naar wie heeft het college een brief gestuurd en wie nam daar geen genoegen mee?

U zegt op blz 20 dat aan aantal medewerkers, een paar collegeleden en de directie op de hoogte waren dat het pdf bestand bij de provincie is terechtgekomen. Kunt u namen noemen?

U zegt op blz 29 het is niet deze gedeputeerde die een ambtenaar of wie dan ook de opdracht heeft gegeven om het rapport voortijdig bij het dagblad te laten lekken.

Heeft u het dan zelf gedaan, zelf gelekt?

H.Klaver

Van wie heeft u het concept rapport gekregen? Hoe weet u anders de verschillen? Zie Ps verslag blz 3 en 21.

Welke fout heeft PS gemaakt? Blz 3

Blz 5 onderaan, over welke e-mail spreekt u hier? Heeft u deze e-mail en/of kent u de inhoud?

P.v.d.Bosch

Met welke andere journalist heeft u gesproken? Blz 18

Hoe komt het dat pas op 23 november 2008 een taakomschrijving is gemaakt van de bestuursassistent functie?

Structuur informatieve gesprekken

1. Opening

* hartelijk welkom, de onderzoekscommissie stelt het zeer op prijs dat u aan ons onderzoek mee wilt werken

* voorstellen commissie leden (notuliste: ██████████)

* dit is een besloten gesprek. Wij hebben het *informatieve* gesprekken genoemd, om nadrukkelijk onderscheid te maken met formele verhoren. Het gaat erom om nadere informatie en achtergronden te krijgen bij al het schriftelijke materiaal dat we hebben verzameld.

* zoals u ziet loopt er een band mee en is er een notuliste aanwezig. De band is er uitsluitend om haar te helpen bij het uitwerken van het verslag en om bij eventuele discussie over het verslag gedeelten van het gesprek nog na te kunnen luisteren. Na vaststelling van het verslag worden de banden gewist.

U krijgt het verslag in concept voorgelegd en u kunt daar binnen drie dagen uw commentaar op geven. Daarna wordt het definitief vastgesteld en maakt het onderdeel uit van ons dossier.

2. Procedure

* mondelinge fase is nu aan de orde.

De commissie beslist na deze besloten gesprekken of (en met wie) er nog een vervolg komt in de vorm van openbare verhoren. Daarvoor zijn alvast de volgende data gereserveerd:
donderdag 28 en vrijdag 29 mei.

* de commissie richt zich uitdrukkelijk op het verzamelen van *feiten en lessen voor de toekomst*.
Met die bril
op kijken we naar het verleden.

3. Inhoud

* heeft u zich voldoende op dit gesprek kunnen voorbereiden?

Interview

* wie (functie, verantwoordelijkheden, relaties, gedurende welke periode)

* wat (taak, bevoegdheden, competenties, acties)

* waar en wanneer

* waarom en hoe → de voorbereide thema's en vragen

* tot slot: zijn er achteraf gezien dingen gebeurd of juist nagelaten, die u anders had moeten of willen doen ?

4. Afronding

* Zijn er nog punten blijven liggen, die u ook graag had willen vertellen ?

* Hoe heeft u dit gesprek ervaren?

* U krijgt het verslag in concept voorgelegd en u kunt daar binnen drie dagen uw commentaar op geven. Daarna wordt het definitief vastgesteld en maakt het onderdeel uit van ons dossier.

* De commissie zal zo spoedig mogelijk laten weten of u ook wordt opgeroepen voor een openbaar verhoor. (Data: 28 of 29 mei)

* Heeft u verder nog vragen?

* Veel dank voor uw komst

(NB: check of reisdeclaratie is ingevuld !!)

**ONDERZOEKSCOMMISSIE
EUROCHAMP- RAPPORT**

13

**AGENDA
voor de vergadering van
28 april 2009, 17.00 uur in 0.07**

1. Opening en mededelingen
- ingekomen afschrift van brief OR aan de directie. *Wordt uitgedeeld.*
2. Vaststelling agenda
3. Verslag van 22 april jl.
Bijgaand.
4. Eerste indrukken BING
- vervolgplanning werkzaamheden
5. *ja* Lijst geïnterviewden. *Van Ruyt telefonisch? Nee*
toevoegen De Kleine van DvHn? (zie mail Margriet Stijkel) *ICT nog apart spreker?*
- definitieve planning eerste week. Bijgaand.
Ter informatie bijgaand een organogram incl. onderlinge relaties.
6. Voorbereiding interviews *→ persbericht: wat wel, wat niet*
Lijst met vragen. Bespreken,
- mede in relatie tot de vraagstelling/antwoorden in PS van 18-3-2009 (zie uitgetypt verslag);
- advies van BING (ogv eerste indrukken op basis van documenten);
- omgaan met praktische kwesties (o.a. verschoningsrecht) *→ zie Handreiking
volgende week briefing door Juis? Nee*
7. Voorbereiding briefing KPMG
- svp alvast nadenken over aan hen te stellen vragen!
8. Afspraken voor de volgende vergadering
- op 6 mei om 11.30 uur
- werkverdeling interviews maken
9. Rondvraag en sluiting
→ NB: Om 19.00 uur komen de heren van KPMG voor een briefing van de commissie.
[redacted] en [redacted]

Aan:
De onderzoekscommissie naar het dossier Eurochamp

Assen, 27 april 2009
Behandeld door [REDACTED] (0592) 36 [REDACTED]
Onderwerp: brief Ondernemingsraad inzake Eurochamp

Geachte heer/mevrouw,

In het kader van uw onderzoek naar het dossier Eurochamp en de rol van de provincie daarin ten aanzien van het omgaan met vertrouwelijke informatie, informeer ik u middels dit schrijven over een verzoek van onze Ondernemingsraad.

De Ondernemingsraad van de provincie Drenthe is zeer betrokken bij alle ambtenaren en staat pal voor goed werkgevers -en werknemerschap. Vanuit die rol verzoekt de Ondernemingsraad om nadere informatie betreffende het onderzoek. Ik verzoek u aan het informatieverzoek te voldoen.

Ik verwijs u naar de bijgaande kopie van de brief van de Ondernemingsraad.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
J.M. Imhof
directeur-secretaris

bijlage: brief OR aan directie

CC: Ondernemingsraad

Aan:
De directeur-secretaris van de
provincie Drenthe
mevrouw J.M. Imhof

Onderwerp: onderzoekscommissie Eurochamp
Status: verzoek om informatie ex artikel 31 WOR

Assen, 23 april 2009

Geachte mevrouw Imhof,

Wij hebben uit een persbericht van provinciale staten vernomen dat dit college op basis van artikel 151a t/m f, van de Provinciewet, een commissie heeft ingesteld die gaat onderzoeken hoe bij de provincie wordt omgegaan met vertrouwelijke informatie. Ook brengt zij een rapport uit met daarin adviezen hoe verspreiding van dergelijke informatie in de toekomst kan worden voorkomen. De onderzoekscommissie doet blijkens het persbericht onderzoek naar de volgende vragen:

- wie is verantwoordelijk voor de voortijdige verspreiding van het rapport van Deloitte inzake Eurochamp en op welke wijze is dat geschied;
- waren er bij de provincie Drenthe organisatorische en/of bestuurlijk-culturele factoren die de voortijdige verspreiding hebben bevorderd;
- in hoeverre moet het gevoerde bestuur worden aangepast om nieuwe situaties van schending van integriteit en van de regels inzake geheimhouding te voorkomen.

Wij realiseren ons dat enig onderzoek op grond van artikel 151a van de Provinciewet beperkt is tot het door gedeputeerde staten en de commissaris gevoerde bestuur. De onderzoeksvragen spreken echter van "*organisatorische en/of bestuurlijk-culturele factoren*" en "*schending van integriteit en regels inzake geheimhouding*" en raken derhalve onderwerpen die onze organisatie en de daarin werkzame personen betreffen en dus ook de OR.

In het kader van artikel 31 van de WOR vragen wij u daarom ons de (geoperationaliseerde) onderzoeksopdracht en het plan van aanpak te overleggen, zodra deze geformuleerd zijn door de onderzoekscommissie. Wij hebben deze informatie redelijkerwijze nodig om de aan ons op grond van de artikelen 25 en 27 van de WOR toekomstige taken te kunnen vervullen.

Ondernemingsraad Drenthe

Wij willen weten:

- of er medewerkers (onder ede) door de onderzoekscommissie gehoord gaan worden;
- wat geregeld is omtrent:
 - o verschijningsplicht van medewerkers;
 - o al dan niet openbaarheid van de zittingen;
 - o verschoningrecht;
 - o aanwezigheid van de media bij de verhoren;
 - o en andere mogelijke zaken

Voorts vragen wij u om al het mogelijke te doen om (de privacy van) onze medewerkers maximaal te beschermen en hen te ondersteunen in een veilige setting en uitgaande van vertrouwen en ons te informeren over maatregelen die u eventueel al met dit doel heeft getroffen.

Wij zouden het in dit verband bijzonder op prijs stellen als u, mede namens ons, richting het bestuur wilt bevorderen dat er geen media aanwezig zijn bij het eventueel openbaar horen van medewerkers.

Vanzelfsprekend ontvangen wij graag de uitkomsten van het onderzoek.

Met vriendelijke groet

Namens de ondernemingsraad

M.K. Portena-Bohne
(voorzitter)

K.F.J. Bertels
(secretaris)

cc: De heer L. Bomhof, voorzitter onderzoekscommissie
GO

Van Margriet Stijkel [REDACTED].com>
Aan: inge rozema <[REDACTED]@renthe.nl>
Datum 24-4-2009 9:47:17

Dag Inge,

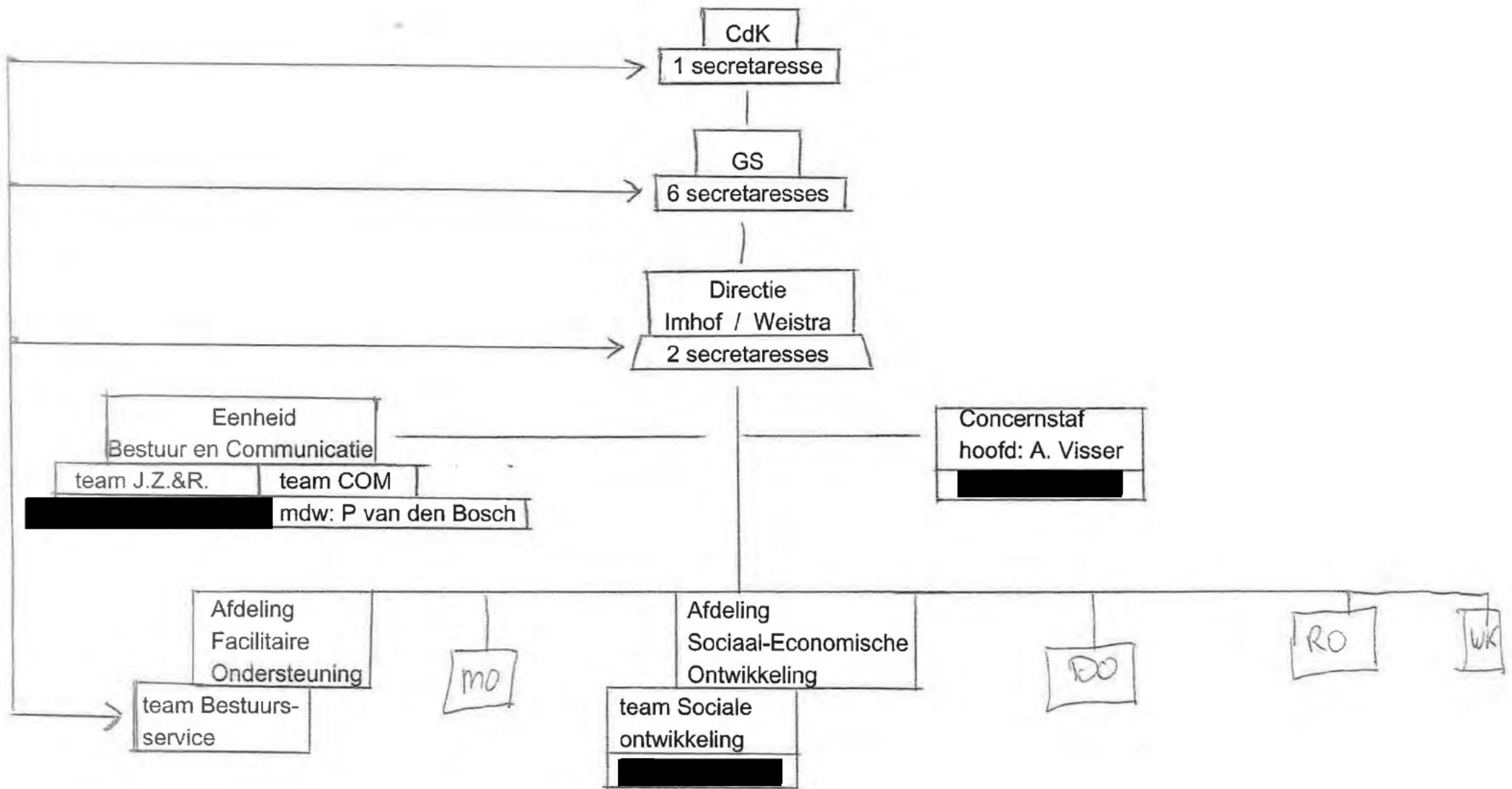
Graag zou ik aan de lijst van geïnterviewden nog willen toevoegen dhr. De Kleine. Om de volgende reden: Gisterenavond was ik bij de raadsvergadering van Borger-Odoorn. Daar is namens het DvH [REDACTED] aanwezig. Op de vraag van één van de aanwezigen waarom er de laatste zo weinig van de hand van De Kleine in de krant staat, gaf [REDACTED] als reden dat De Kleine zich ziek heeft gemeld met als fluisterende toevoeging wegens het lek. Dit wekt uiteraard zeer mijn nieuwsgierigheid.

Ik wens jullie een goede vergadering!

Met een hartelijke groet,

Margriet

Gratis emoticons voor in je Messenger!
<http://www.msnmessengerexperience.nl/chuck/>

directeur-secretaris
J.M. IMHOF
directeur/plaatsvervangend secretaris
S.S. WEISTRA

Concernstaf (CS)
A. VISSER

Programma- en Project-
Management (PPM)
L. PORTEGIES

Bestuur en Communicatie
(BC)
B.F. POTJER

- Juridische Zaken en Rechtsbescherming
- Bestuurs- en Kabinets-aangelegenheden
- GS, Statenwerk en Financieel Toezicht Gemeentefinanciën
- Veiligheid
- Communicatie

Wegen en Kanalen
(WK)
S.J. GEERLINGS

- Ontwerp en Projectleiding
- Contracten en Uitvoering
- Beleid en Advies
- Omgeving en onderhoud

Duurzame Ontwikkeling
(DO)
P.J. VAN RIJK

- Virtuele beleidspool
- Leefomgevingskwaliteit
- Waterbeleid
- Bodembeleid
- Beleidsinstrumenten

Sociaal-Economische
Ontwikkeling (SEO)
M.-A.D. VAN NIEUWPOORT

- Kennis, Innovatie en Ondernemerschap
- Ruimtelijk-Economisch Beleid
- Sociale Ontwikkeling
- Cultuur en Sport
- Handhaving Omgeving
- Handhaving Bedrijven

Ruimtelijke Ontwikkeling
(RO)
T. WOESTENBURG

- Ruimte
- Verkeer en Vervoer
- Ontwikkeling Platteland
- Stedelijke Ontwikkeling en Juridische Kwaliteit
- Landschap en Natuur

Management Ondersteuning
(MO)
R.H.H. KOCH

- Financiële en Personele Dienstverlening
- Administratie en Informatievoorziening
- Onderzoek en Advies
- Onderzoeksbureau

Facilitaire Ondersteuning
(FO)
P. VAN DER WEL

- Bestuurservice
- Secretariaten
- Informatie
- Automatisering
- Documenten
- Gebouwen

J'accuse! schreeuwde de Franse Schrijver Emil Zola op 13 januari 1898 uit in een artikel in de krant L'Aurore. Ik beschuldig!

Zola bracht het verhaal naar buiten over de onjuiste veroordeling van de Franse officier Alfred Dreyfus, die valselijk ervan beschuldigd werd een spion voor Duitsland te zijn. De veroordeling van Dreyfus bleek achteraf gebaseerd te zijn op de valse verklaring van de werkelijke spion Ferdinand Walsin-Esterhazy. Diverse Franse legerofficieren bleken niet te beroerd te zijn om willens en wetens mee te werken en de Franse Legertop kende het ware verhaal maar besloot toch de andere kant op te kijken.

Wat heeft dit nu met Drenthe te maken? Welnu, wij hebben onze eigen Dreyfus affaire: het lekken van het Eurochamp rapport naar het Dagblad van het Noorden.

Ik roep hier nu vanmiddag: J'accuse! Ik beschuldig.

De politieke rel van deze week was niet de benoeming van Tichelaar als nieuwe Commissaris van de Koningin, terwijl Johan Remkes toch een betere kandidaat was, nee het was het rapport over het lekken van het Eurochamp rapport. Spanning en sensatie zou je verwachten; een heuse onvervalste detectiveroman. Wie was er nou zo stout om iets te intiem op de schoot van verslaggever Martin de Bruin te gaan zitten? Wie fluisterde de Bruin zoete woordjes in zijn oren en en passant een Provinciaal geheimpje of twee? Wie dacht een Robert Ludlum te lezen kwam bedrogen uit; het bleek een saai epistel te zijn waarbij de Deep Throat van de Bruin niet benoemd werd.

Voor de luisteraars die nu verbijstert denken: 'waar gaat dit over?' vat ik het even kort samen.

Op een feestje op het provinciehuis laat verslaggever de Bruin zich een aantal zinnen over het eurochamp rapport ontglippen die hij beter niet had kunnen zeggen. Het rapport was tenslotte diep nog altijd diep geheim. De onhandigheid op een bijeenkomst is dat er altijd wel mensen zijn die dat horen én onthouden. De rel was geboren, want hoe kwam de Bruin aan deze informatie?

De Bruin vertelde 8 dagen later met hoogrode koontjes aan een Gedeputeerde dat hij inzage had gehad in het rapport. Maar martin had buiten de waard gerekend, en een heuse 'informant' verklaarde tegenover Henk Klaver, fractievoorzitter van het CDA, dat de Bruin jokkebrokt. Hij heeft zelf een versie van het rapport, niks inzage dus.

De Bruin recht zijn journalistieke rug in het gesprek met de gedeputeerde en weigert daar te onthullen wie zijn bron is. Maar tegenover de onderzoekers van KPMG, die moesten onderzoeken wie er gelekt had, ging de Bruin snel door de knieën. Hij had inzage gehad bij de advocaat van een van de betrokkenen. Zonder al té veel pardon onthult de Bruin dus zijn bron; een journalistieke doodzonde. Of niet?

Opnieuw jokkebrokt de Bruin hier want wie zijn artikel leest ziet dat er uitgebreid aandacht geschonken wordt over de rol van Lutgert management. Maar over Lutgert management stond niets in de hoor en wederhoor versie van de advocaat. De Bruin konkelt en draait dus.

Dat viel allemaal op bij het DVHN. De Bruin schijnt intern onthult te hebben wie zijn bron was. Hij gaf links en rechts toe dat hij contacten had met 'hoge bronnen' in deze zaak. Dat is een journalistieke uitdrukking voor een politiek bestuurder. De Bruin bekende dus dat

zijn lek een politiek bestuurder was - niet een advocaat. Opnieuw een bewijs dat de Bruin niet de waarheid had gesproken.

Opmerkelijk is dat ondanks het feit dat hij onderdeel van het verhaal is, hij is blijven schrijven over deze zaak. Hoe kan je als Dagblad van het Noorden dan nog beweren dat hier sprake is van objectieve en onafhankelijke journalistiek? De top van het Dagblad van het Noorden keek de andere kant op, net zoals de Franse Legertop in de zaak Dreyfus.

De oppositie liet zich niet met een kluitje in het riet sturen de afgelopen maanden. Daarom ontvouwde zich er achter de schermen een grimmig politiek steekspel. Iemand moest de schuld van het lekken krijgen. De Drentse Dreyfus was snel gevonden: Gedeputeerde Tanja Klip-Martin. Zij gaat over het personeel en dus politiek verantwoordelijk. Maar Klip-Martin was iets té ervaren om zich deze rol in de schoenen te laten schuiven, en vocht achter de schermen een stevig robbertje terug. U hoort: het is een verhaal van intriges en verdraaiingen van de waarheid. Kennelijk wél een spannende detectiveroman.

Maar wie is de Esterhazy van Drenthe zult u zich afvragen? Wie is de bron van de Bruin?

Net zoals Esterhazy heeft deze persoon er alle belang bij om niet ontdekt te worden. Dat verklaart de nogal slappe reactie van het College op het onderzoeksrapport. Men zegt te willen gaan kijken hoe dit heeft kunnen gebeuren en wat ze eraan kunnen doen. Het College realiseert zich dat de inslag van deze politieke bom wel akelig dichtbij komt. Veenstra als fractievoorzitter van de PVDA deed nog een krampachtige poging om ons wijs te maken dat het rapport helemaal niet bewijst dat er gelekt is. Maar alles wijst naar het PVDA kamp. Het wordt tijd dat er namen en rugnummers genoemd worden onder ede; het wordt tijd voor een parlementaire onderzoekscommissie.

Hoewel ik mijzelf niet met Zola wil vergelijken ga ik u onthullen wie er volgens mijn bronnen gelekt heeft.

J'accuse! Anneke Haarsma

Artikel in DvhN op 15 november 2008

Het rapport over opkomst en ondergang van Euro Champ
Door Gerard de Kleine en Martin de Bruin

De stichting Euro Champ Foundation in Assen is door eigen toedoen bankroet. Buitengewoon sympathiek was de doelstelling: het Noorden als podium voor gehandicaptentopsport. Deze krant had inzage in het rapport van Deloitte Forensic

& Dispute Service over opkomst en ondergang van Euro Champ.

Twijfels zijn er over de hoogte van de kilometervergoeding voor beide heren, dat geldt eveneens voor de in rekening gebrachte werkuren. Een ex-collega toont zich tegenover Deloitte buitengewoon openhartig. Bij zowel de gedeclareerde kilometers als de gewerkte uren plaatst ze kanttekeningen. UNO constateert dat Creative Wave en Euro Champ nogal eens identieke leveranciers hebben en dat beide organisaties hun boeken door dezelfde accountant laten controleren. Conclusie van de onderzoekers: er is gebrek aan functiescheiding tussen Euro Champ en Creative Wave en dit verzuim is verwijtbaar. Leijssenaar en Schorer worden door het bestuur van Euro Champ bedankt voor hun inmiddels omstreden diensten.

Juridische stappen tegen het tweetal zijn niet uitgesloten, zo laat het bestuur ferm weten. Het college van gedeputeerde staten brengt na dit rapport zwaarder geschut in stelling. De dienst bijzonder onderzoek van Deloitte doet een feitenroets (geen conclusies of kwalificaties over betrokkenen) en trekt de of kwalificaties over betrokkenen) en trekt de burelen van Creatieve Wave en Euro Champ overhoop: computers worden binnenste buiten gekeerd, ze speuren naar mogelijk stiekem verwijderde bestanden en stellen tal van vragen aan onder anderen Leijssenaar, Schorer en Euro Champ-voorzitter Van Aanholt. In gortdroge bewoordingen komt Deloitte tot de slotsom dat drie aanbestedingen niet volgens de regelen der kunst zijn verlopen. Vrijwel elke keer kwam Creative Wave als 'toevallige' winnaar uit de bus.

De belangrijkste competitie is die tussen Creative Wave en Lutgert Management bv in Assen. Die laatste biedt zijn diensten bij Euro Champ aan voor 210.600 euro. Creative Wave zit daar met 208.000 euro net onder en krijgt de klus. Op 26 januari 2007 heffen de bestuursleden van Euro Champ en de bazen van Creative Wave het glas op deze met goud geld omrande overeenkomst. De vorsers van Deloitte zien echter iets raars op de computer van Schorer. De aanbesteding van Lutgert is op de pc van Schorer in elkaar geknutseld. Hebben de twee misschien onder één hoedje gespeeld? Niks van waar, roepen Schorer en Lutgert om het hardst. Die laatste wil zelfs onder ede wel verklaren dat zijn koffie hartstikke zuiver is. En wat zegt Euro Champ-voorzitter Van Aanholt? "Ik weet niets van een door Lutgert ingediende offerte. Ik heb het nog gepolst bij mijn medebestuurders.

Zij konden zich dit evenmin herinneren." Een ambtenaar op het provinciehuis slaat op 9 februari 2007 alarm. Hij keurt de aanbesteding af. Er zijn weliswaar twee offertes ingediend, maar één daarvan is van Leijssenaar's bureau Creative Wave. En Leijssenaar is, zo oordeelt de ambtenaar, nota bene schrijver van het businessplan, in dienst van Euro Champ, adviseur van dat bestuur en beschikt dus over voorkennis. Dit alles, zo is de voorspelling, geeft geheid gelazer over de subsidies. Hij krijgt gelijk. SNN doet in september 2007 een beroep op accountants van Ernst

& Young. Die hanteren het rode potlood: een streep door de subsidie. Resteert de knellende vraag wie heeft wie in dit dossier om de tuin geleid. Het college van gedeputeerde staten staat op het punt de bevindingen van Deloitte te overhandigen aan het openbaar ministerie. De bestuurders vermoeden dat er strafbare feiten zijn gepleegd: willens en wetens zijn subsidieregels met voeten getreden.

Ondertussen wassen Leijssenaar, Schorer en het bestuur van Euro Champ de handen in onschuld.

De twee meest spraakmakende werknemers van Euro Champ zijn directeur Jan Leijssenaar en communicatiemanager Peter Schorer. Beiden hebben hun hart verpaid aan sport. Leijssenaar was vroeger werkzaam voor Sport Drenthe. Sinds de Wereldspelen voor gehandicapten in Assen (1992) is hij verbonden aan Euro Champ. Schorer maakte naam als sportverslaggever voor RTV Drenthe en de NOS. Als mediadeskundige verleende hij op zijn vakgebied hand- en spandiensten aan Euro Champ. Zeker in het prille begin van Euro Champ, vielen de werkzaamheden van Leijssenaar en Schorer in de categorie liefdewerk oud papier.

In 2006 zetten Leijssenaar en Schorer hun besloten vennootschap Creative Wave in de markt. Doel: het organiseren van sportevenementen, binnenhalen van sponsors en zorgen voor een gedegen sportmediabeleid. Creative Wave krijgt een voorkeursbehandeling van Euro Champ en is daardoor een goedbetaalde spin in het web van die organisatie. Daarvan is de Emmer revalidatiearts Peter van Aanholt de bevolgen voorzitter. Leijssenaar neemt in september 2006 het voortouw om voor Euro Champ subsidie binnen te halen.

Hij schrijft een zogeheten businessplan om van Euro Champ een professionele organisatie te maken. Het Samenwerkingsverband Noord-Nederland (SNN) is de strenge, doch rechtvaardige verstrekker van Europese en Haagse gelden. Het SNN stelt in december 2006 330.000 euro beschikbaar. Met nadruk wijst SNN er op dat alle projectkosten van Euro Champ (werken, diensten, leveringen van producten) hoger dan 25.000 euro, gebonden zijn aan strikte aanbestedingsregels: minimaal twee offertes. De provincie Drenthe verstrekt aan Euro Champ 360.000 euro subsidie. Leijssenaar en Schorer gaan bij sponsors op zoek naar nog eens 200.000 euro. Afgelopen zomer gonst het van de geruchten, nadat een klokkenluider op het provinciehuis een boekje opendoet. Zijn de belastingcenten wel in vertrouwde handen? Nee dus, blijkt uit een vluchtig onderzoek van UNO bedrijfsadviseurs, die door het Drentse college van gedeputeerde staten zijn ingeschakeld. UNO ontdekt bijvoorbeeld dat Creative Wave via een uitzendbureau twee nepfacturen (ruim 23.000 euro) heeft ingediend bij Euro Champ. Er staan namen op van vrijwilligers die belangeloos hun werk verrichtten. Met het schaamrood op de kaken stort Leijssenaar (die als directeur vol mandaat heeft bij Euro Champ) het onterecht ontvangen geld terug.

DAGBLAD NOORDEN

Advocaat: Jan heeft geen strafbare feiten begaan

pagina 33 / 15-11-2008

Advocaat: Jan heeft geen strafbare feiten begaan

Barend van Luyn, advocaat van Jan Leijssenaar, de voormalig directeur van Euro Champ, is stellig in zijn uitlatingen. "Jan heeft geen strafbare feiten begaan. Ik heb er alle vertrouwen in dat er geen vervolging tegen hem wordt ingesteld." Leijssenaar knikt, heeft daarvoor in een uitvoerig relaas uiteen gezet wat er tussen december 2006 en augustus 2008 bij de gehandicaptensportorganisatie gebeurde. De kern van zijn betoog: al zijn inspanningen waren er op gericht Euro Champ te professionaliseren en spraakmakende sportevenementen te organiseren. Hoewel zijn contract deze zomer niet werd verlengd, spreekt hij nog altijd in de 'wij' vorm. "Eigenlijk was ik eind december 2006 al bezig om afscheid te nemen van Euro Champ.

"We waren voor 90 procent klaar. Euro Champ was in de race om het WK voetbal voor gehandicapten binnen te halen. Er bestonden concrete plannen om in vier takken van de gehandicaptensport World Cup wedstrijden te houden, inter(nationale) sportkampen te organiseren. We wilden structureel evenementen in de markt zetten." Van Luyn: "Het gevolg van het hele gedoe is dat de gehandicaptensport in Drenthe op zijn gat ligt."

Ik had er ondanks aanvragen bij het Samenwerkingsverband Noord-Nederland en de provincie Drenthe geen fiducia meer in dat ze met subsidies over de brug zouden komen. Dat was jammer omdat we Euro Champ dolgraag verder wilden uitbouwen. En toen, toen ik al letterlijk met de verhuisdozen in de weer was, kwam toch de mededeling dat het SNN (330.000 euro) en de provincie (360.000 euro) geld beschikbaar wilden stellen." Die vreugdevolle mededeling markeerde hoe gek het ook klinkt het begin van een periode van onzekerheid en verwarring. Het ging kort samengevat over de vraag hoe de professionalisering van Euro Camp moest worden aanbesteed. Het project behelsde een investering van in totaal 880.000 euro en vanwege de subsidies van beide overheden kwamen er Brusselse aanbestedingsregels om de hoek kijken.

Na intensief mailverkeer vroeg Leijssenaar naar eigen zeggen belet bij het SNN. Maar op last van penningmeester Ryan Schepers zegde hij die afspraak weer af, omdat PvdA-gedeputeerde Henk Weggemans een constructie bedacht om de Europese aanbesteding te omzeilen. Op zijn voorstel treedt Leijssenaar in dienst bij Euro Champ. Iedereen blij, want het bestuur van Euro Champ wilde het liefst gebruik blijven maken van de expertise van Leijssenaar. Leijssenaar zegde de afspraak af. En daarvan heeft hij nu spijt. Hem treft echter geen enkel verwijt, zo vindt hij. "De mails bewijzen dat het bestuur en de provincie het samen zo wilden. De uitspraken van gedeputeerde Haarsma dat de aanbestedingsregels door Euro Champ zijn geschonden ontkent hij. Op een onderdeel na. "We werden door accountant Ernst

&Young, dat op verzoek van het SNN een verificatieonderzoek instelde naar de besteding van subsidies, op de vingers getikt. Er waren data overschreden.

Dat dreigde bij een volgende aanbesteding van werkzaamheden opnieuw te gebeuren. Daarom heb ik één brief die te laat was binnengekomen op een eerdere datum laten inboeken. Ook heb ik me bemoeid, dat geef ik toe, met de tarieven die waren geoffreerd door een bedrijf dat vooral was geïnteresseerd in DTP-werk. Als ze dat willen leveren, dan moeten ze een ander tarief aanbieden, heb ik toen gemeld. " De voormalige directeur heeft ook spijt ("een duidelijke inschattingfout") van de facturen die als hij directeur van Creative Wave in rekening bracht bij Euro Champ voor nog niet

verrichte werkzaamheden. "Dat deed ik om subsidies voor een bepaalde datum veilig te stellen. Ik heb het geld keurig terugbetaald aan het bestuur."

Van Luyn komt tot het oordeel dat daarmee alle andere beschuldigingen van tafel zijn. "Van factureren voor werk van vrijwilligers is nooit sprake geweest. Voor elke factuur is gewoon gewerkt." Leijssenaars raadsman zegt dat je hoogstens kunt stellen dat 'regels zijn gebogen'. "Het bestuur was volledig op de hoogte. Als voorzitter Van Aanholt beweert dat het bestuur op afstand opereerde, dan is dat niet zo.

Er werd in die periode 14 keer vergaderd." Leijssenaar: "Hoezo op afstand? Ze bemoeiden zich zelfs met de omvang en de kleur van het logo." Leijssenaar zegt zich beschadigd te voelen, terwijl hij zich met de oprechtste intenties en nooit met de bedoeling om zich te verrijken wilde inzetten voor de gehandicaptensport in Drenthe.

ONDERZOEKSCOMMISSIE
EUROCHAMP- RAPPORT

14

AGENDA
voor de vergadering van
22 april 2009, 11.30 uur in 0.07

1. Opening en mededelingen
2. Vaststelling agenda
3. Verslag van 8 april jl.
Bijgaand.
4. Kennismaking met externe ondersteuning
Nadere afspraken maken mbt werkzaamheden.
Op te vragen stukken.
5. Plan van Aanpak
Definitief vaststellen.
6. Voorbereiding interviews
 - voorlopige lijst met te interviewen personen. Bespreken.
 - voorlopige lijst met vragen. Bespreken.
 - planning van de gesprekken. Vaststellen.
 - protocol informatieve gesprekken. Vaststellen.
 - uitnodigingsbrief interviews. Vaststellen.
7. Communicatie
Zie bijgaand advies. Accorderen.
8. Afspraken voor de volgende vergadering
Uitnodigen KPMG voor briefing? **Wanneer.**
9. Rondvraag en sluiting

met ingebouwde hand hebben
zonder afstemming te maken met
Villem sup!

desk research
advies mbt te stellen vragen
voorbereiden interviews

wie kan er op 29/4 met?
wel door laten gaan!

Plan van aanpak onderzoek

1. Ondersteuning van de commissie

De commissie laat zich ondersteunen door een extern bureau met expertise op juridisch, forensisch, ICT- en beleids/bestuurskundig terrein. Voornamelijk in de fase van gegevensverzameling en analyse van de gegevens, de deskresearch, en bij het concipiëren van het rapport zal dit bureau ingeschakeld worden. Voorts zal het bureau de commissie van advies dienen bij haar verdere werkzaamheden. Daarenboven kan de commissie op ad hoc-basis (juridisch) advies inhuren, mocht zij dat nodig oordelen.

2. Opzet van het onderzoek

Fase 1

Beschikbare gegevens worden verzameld en geanalyseerd door het externe bureau. Deze fase mondt uit in een advies van het bureau, waarin wordt aangegeven op welke punten in de tweede fase zich het nader onderzoek zou moeten toespitsen (tijdsduur ca. 2 weken).

Fase 2

Op de punten zoals in de eerste fase aangegeven, verdieping en toespitsing van het onderzoek d.m.v. verzamelen van aanvullende gegevens, houden van interviews en openbare hoorzittingen. Van al deze gesprekken en hoorzittingen worden verslagen gemaakt. De nadere gegevensverzameling wordt in een rapportage samengevat (tijdsduur ca. 5 weken).

Fase 3

In deze fase trekt de commissie conclusies op basis van al het verzamelde materiaal en stelt zij aanbevelingen op. Het politieke oordeel over deze conclusies is aan de staten.

De commissie vervaardigt de eindrapportage, daarbij ondersteund door het externe bureau (tijdsduur ca. 3 weken).

3. Planning van het onderzoek

Woensdag	8/4	15/4	22/4	29/4	6/5	13/5	20/5	27/5	3/6	10/6	17/6	24/6
Week	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26
Besluit PS												
Offerte traject												
Voorbereidend onderzoek												
Interviews												
Hoorzitting												
Rapport												
Fracties												
Debat PS												

NB:

Week 18: Koninginnedag 30 april

Week 19: Bevrijdingsdag 5 mei

Week 21: Hemelvaart 21 mei

Week 23: Pinksteren 1 juni

De planning is erop gericht om uiterlijk op 15 juni 2009 het eindrapport gereed te hebben. Streven daarbij is om het debat over het rapport af te ronden vóór de Algemene Beschoouwingen, dus in een extra PS-vergadering op woensdag 24 juni 's middags.

4. Focus van het onderzoek:

De onderzoeksopdracht is het kader waarbinnen de commissie haar werkzaamheden verricht.

Om het onderzoek op het juiste spoor te zetten en te houden, en om te voorkomen dat het onderzoek te veel uitdijt binnen de gegeven tijd, is het belangrijk om van tevoren voor een ieder helder te hebben *met het oog waarop* bepaalde dingen moeten worden onderzocht. Waarom willen we dit weten? Waar hebben we de gegevens voor nodig? Zaken die wellicht interessant zijn, hoeven nog niet relevant te zijn. Deze focus zal door de commissie gedurende het onderzoek steeds goed in de gaten worden gehouden. In de kwaliteitsborging van het onderzoek (op te dragen aan het externe bureau) zal hieraan expliciet aandacht moeten worden besteed.

A) Het *doel* van het onderzoek is het achterhalen van de feiten met het oog op:

- ⇒ de feitelijke gang van zaken met betrekking tot de voortijdige verspreiding
- ⇒ mogelijk maken, dat de staten een oordeel kunnen vellen over het gevoerde bestuur terzake en de (politieke) verantwoordelijkheid daarvoor
- ⇒ lessen voor de toekomst

B) Het eindrapport bevat de bevindingen van de commissie en de **conclusies en aanbevelingen**. Daartoe legt de commissie de verbanden tussen de verzamelde feiten op grond van schriftelijk en mondeling materiaal en beantwoordt zij de vragen die in de onderzoeksopdracht zijn gesteld. De kwaliteitsborging is erop gericht de integriteit van de commissie bij de beoordeling van de feiten te waarborgen.

5. Werkwijze van de commissie

- De commissie zal haar werkwijze vastleggen in een huishoudelijk reglement .
- Zoals aangegeven zal de commissie zich laten ondersteunen door een extern bureau. Daarnaast is ondersteuning voorzien door de statengriffier en een secretariële kracht.
- De commissie vergadert en neemt besluiten, ook als niet alle leden aanwezig zijn (en een plaatsvervanger niet kan invallen). Indien de besluiten onderwerpen betreffen, waarvan de commissie moet aannemen, dat deze controversieel liggen bij het afwezige lid, dan worden deze besluiten verdaagd naar de volgende vergadering.
- De plaatsvervangend leden krijgen alle stukken die ook aan de commissieleden worden toegezonden.
- De commissie zal ten behoeve van de interviews en de openbare hoorzittingen een protocol opstellen, waarin is vastgelegd hoe de commissie in die situaties opereert, dat te behandelen onderwerpen tevoren aan de ondervraagden worden voorgelegd, hoe de vraagstelling wordt vormgegeven en welke verschillende rollen er aan de commissieleden zijn toebedeeld.
- De commissie vergadert in principe eens per week op woensdag en in voorkomende gevallen frequenter. De commissie hanteert daarbij de voorschriften zoals die in de Provinciewet en de Verordening op de onderzoekscommissie zijn vastgelegd.

6. Communicatie

Contacten met de media vinden uitsluitend plaats door en via de voorzitter. De overige commissieleden onthouden zich van commentaar over de werkzaamheden van de commissie gedurende het onderzoek en tevens na publicatie van het eindrapport tot de dag dat de staten het rapport behandelen.

De commissie kan zich laten adviseren door een deskundige op het gebied van woordvoering en voorlichting, gedurende de fasen 2 en 3 van het onderzoek.

7. Begroting

De commissie raamt de volgende uitgaven:

inhuur extern bureau	25 dagen á € 2000,- per dag	50.000,-
juridische en communicatie-adviezen	50 uren á € 200,- per uur	10.000,-
reprokosten (eindrapport)		5.000,-
kosten hoorzittingen		PM
		<hr/>
		65.000,- +PM

Assen, 8 april 2009

Protocol voor de informatieve gesprekken

1. De informatieve gesprekken zelf zijn besloten.
2. Aanwezig bij het gesprek zijn minimaal 3 commissieleden. Daarnaast is aanwezig een lid van de griffie en een verslaglegger.
3. Van het gesprek wordt een verslag opgemaakt. Dit verslag zal dienen voor intern gebruik binnen de onderzoekscommissie. Alle getuigen krijgen na afloop van het laatste informatieve gesprek met de laatste getuige een kopie van het verslag. Getuige kan daarop wijzigingen en aanvullingen aan de commissie leveren, indien hij het niet of niet geheel eens is met de inhoud van het verslag. Wijzigingen op het verslag dienen uiterlijk **72 uur na dagtekening** aan commissie of griffie te worden aangeleverd. Van het gesprek wordt een bandopname gemaakt.
4. Het informatieve gesprek vindt plaats op het provinciehuis te Assen. Alleen getuigen die niet (meer) werkzaam zijn voor de provincie kunnen aanspraak maken op een reiskostenvergoeding.
5. Over de duur van het gesprek kan geen uitsluitel worden gegeven.
6. Het informatieve gesprek vindt plaats op basis van vrijwilligheid; indien relevant geacht door de onderzoekscommissie worden uitkomsten van het informatieve gesprek meegenomen in het vervolgtraject van de commissie. Getuigen zijn niet verplicht te antwoorden op de aan hen gestelde vragen.
7. Het informatieve gesprek zal niet worden afgenomen onder ede. Getuige kan in een later stadium, indien de commissie daartoe besluit, alsnog worden opgeroepen voor een openbaar verhoor.
8. Een getuige is gerechtigd zich tijdens het gesprek te laten bijstaan. Om gewichtige redenen kan de commissie besluiten, dat een getuige zonder bijstand wordt bevraagd.
9. De onderzoekscommissie verstrekt ruim voor het tijdstip van het gesprek een opgave van de onderwerpen waarover het gesprek zal gaan.

N.B.: voor de openbare verhoren geldt een ander protocol!

Aan:
geadresseerden

Assen, @@ april 2009
Ons kenmerk
Behandeld door I.M. Rozema (0592) 36 [REDACTED]
Onderwerp: Onderzoek door statencommissie inzake Eurochamp-rapport

Geachte heer, mevrouw,

Provinciale staten van Drenthe hebben op 18 maart jl. besloten een onderzoek in te stellen naar de voortijdige verspreiding van een als vertrouwelijk bestempeld rapport inzake de stichting Eurochamp. Op 8 april jl. hebben de staten een onderzoekscommissie geïnstalleerd, met de opdracht een dergelijk onderzoek uit te voeren en aan de staten terzake te rapporteren op 15 juni 2009.

Bijgaand treft u de onderzoeksopdracht aan.

Het onderzoek bouwt voort op de resultaten van het onderzoek dat door KPMG in het eerste kwartaal van 2009 is uitgevoerd

De Drentse onderzoekscommissie heeft op 8 april haar werkzaamheden aangevangen en aan het bureau @@@ gevraagd om haar daarbij te ondersteunen en van advies te dienen.

Het onderzoek is opgeknipt in drie fasen:

- fase 1: verzamelen en analyseren van schriftelijke documentatie en informatie;
- fase 2: additionele mondelinge informatieverzameling. Dit gebeurt in de vorm van interviews en (eventueel) openbare verhoren;
- fase 3: schrijven van een eindrapport met conclusies en aanbevelingen.

Ten behoeve van fase 2 heeft de commissie een inventarisatie gemaakt van de personen, die zij in eerste instantie graag zou willen interviewen.

In dat kader verzoekt de onderzoekscommissie u uw medewerking te verlenen aan een interview, dat op @@dag @@ mei om @@@ uur zal gaan plaatsvinden.

In de loop van volgende week zal ondergetekende contact met u opnemen om uw reactie te vernemen. Nadere informatie over doel en opzet van het interview, alsmede

over de onderwerpen waarover de commissie u graag wil bevragen, krijgt u vervolgens tijdig toegestuurd.

Het behoeft geen twijfel, dat de onderzoekscommissie uw medewerking buitengewoon op prijs zou stellen.

Hoogachtend,
namens de onderzoekscommissie Eurochamp-rapport,

L. Bomhof, voorzitter

Verzendlijst:

@@@@@
@@@@

EENHEDEN

Concernstaf [REDACTED]	CS	A. Visser			
Programma- en Projectmanagement [REDACTED]@drenthe.nl [REDACTED] [REDACTED]	PPM	L. Portegies	Programma Klimaat en Energie ILG/pMJP Provinciehuis van Morgen Samen sterker in actie NieuwbouwDrents Museum en Depot Regionaal Specifiek Pakket Drenthe dóet ertoe SNN/NOA	K. Noorman a.i. R. Klopstra E. Martens L. Portegies G. Saalmink H. Hiemstra G. Saalmink H. Hiemstra	
Bestuur en Communicatie [REDACTED]@drenthe.nl [REDACTED] [REDACTED]	BC	B.F. Potjer	Juridische Zaken en Rechtsbescherming Bestuurs- en Kabinetsaangelegenheden GS, Statenwerk en Financieel toezicht gemeenten Veiligheid Communicatie	B. Potjer B. Potjer B. Potjer B. Potjer L. Hajema	bestuursassistenten
DIRECTIE [REDACTED]	DIR	J.M. Imhof S.S. Weistra			
STATENGRIFFIE [REDACTED]	SG	I. Rozema			
CdK [REDACTED]		J. Tichelaar			

Aan:
het college van gedeputeerde staten
t.a.v. de heer A. Visser, hoofd Concernstaf

Assen, 16 april 2009
Ons kenmerk 16/SG/2009004526
Behandeld door mevrouw I.M. Rozema (0592) 36 [REDACTED]
Onderwerp: Verzoek overhandiging documenten

Geachte heer Visser,

De onderzoekscommissie uit provinciale staten, die onderzoek verricht naar de voortijdige verspreiding van het rapport van Deloitte inzake EuroChamp, heeft zijn werkzaamheden inmiddels gestart. Volgende week wordt aan een extern bureau de opdracht gegund om de commissie in het onderzoek te ondersteunen. Het externe bureau zal starten met het verzamelen en analyseren van relevant schriftelijk materiaal.

Om hen vlot op weg te helpen is bijgaand een lijst gevoegd met documenten en andere schriftelijke informatie, waarvan de commissie in ieder geval kennis zou willen nemen. De commissie zou het zeer op prijs stellen indien u zo spoedig mogelijk de gevraagde informatie aan haar doet toekomen.

Hoogachtend,
namens de onderzoekscommissie EuroChamp-rapport

i.o.
[REDACTED]

L. Bomhof, voorzitter

Bijlage: lijst met gevraagde documenten

Lijst van opgevraagde documenten c.q. schriftelijke informatie

- handboek c.q. richtlijnen / instructies beveiliging ICT en digitaal gegevensverkeer
- afspraken m.b.t. functionele versus hiërarchische aansturing bestuurs- en directiesecretaresses
- afspraken m.b.t. functionele versus hiërarchische aansturing bestuursassistenten
- functieomschrijving bestuurssecretarissen en directiesecretaresse
- lijst van machtigingen voor e-mail inzien bij anderen (gesplitst naar: wie kan e-mails lezen, wie kan e-mails lezen én beantwoorden en weer als ongelezen sluiten) m.b.t.:
 - gedeputeerden
 - directie
 - bestuurs- en directiesecretariaten
 - bestuursassistent gedeputeerde Haarsma
- de verslagen van de overleggen met Deloitte in november 2009
- de verslagen van de (alle) gesprekken met KPMG
- recent organogram met informatie over samenstelling teams

**ONDERZOEKSCOMMISSIE
EUROCHAMP- RAPPORT**

15

**AGENDA
voor de vergadering van
8 april 2009, 16.00 uur in 0.07**

1. Opening en mededelingen → advies Elzinga lang ook in 65 gisteren incl. het voorstel van Beunhof daarbij
2. Vaststelling agenda
3. Afsprakenlijstje van 1 april jl. → Renee benoemen tot pv.vz. Bijgaand.
4. Advies van prof. Elzinga Bijgaand. Plus voorstel voor aanpassing onderzoeksvragen.
5. Operationalisering onderzoeksvragen → moet minder geëitelleerde + beter toespitten op de nieuwe opdracht. Samenvatting van de bijdragen van de leden volgt. Eerste bespreking. ↓ kaart uitdelen
6. Offerte-aanvraag extern bureau → KPMG rapport nu al meesamen? ja → moet worden aangepast! Zie rondgemaild concept (bijgaand). Vaststellen.
7. Plan van Aanpak en Reglement/werkwijze Onderzoekscmissie bespreken Bijgaande concepten zijn rondgemaild. Vaststellen. In bijlijn v. pv.lede.
8. Afspraken voor de volgende vergadering
- Keuze uit ingediende offertes en gunning (op 17 april!) ← vrijdag bijeen!
- Nadere bespreking en vaststelling operationalisering onderzoeksvragen
9. Rondvraag en sluiting

ONDERZOEKSCOMMISSIE EUROCHAMP- RAPPORT

AFSPRAKENLIJSTJE van de vergadering van 1 april 2009

Aanwezig: Leo Bomhof (voorzitter), Margriet Stijkel, Gea Smith, Herman Beerda, Sietze de Jong en Renee Westerhof.
Inge Rozema (secretaris).

1. Als de commissie is benoemd door PS, zal de commissie Renee Westerhof als plaatsvervangend voorzitter aanwijzen. ✓
2. Leo Bomhof zal deze week nog contact hebben met professor Elzinga om de adviesvraag nader toe te lichten. Het advies verschijnt in week 15. ✓
3. Keuze van een extern bureau. Niet KPMG. Hun rapport is wel uitgangspunt van het onderzoek, dus dat gaan we niet dunnetjes over (laten) doen. We hebben ondersteuning nodig op juridisch, forensisch, ICT en algemeen bestuurlijk vlak. De grote bureaus kunnen dat bieden. Van belang is om met één hoofdaannemer te maken te hebben. Offerte vragen aan [REDACTED], BING, [REDACTED] en [REDACTED] meteen na benoeming commissie. ✓
1C jo. 2G
4. De secretaris legt contact met deze bureaus met de vraag of zij op zeer korte termijn kunnen leveren en zo ja, dat zij een offerte-aanvraag tegemoet kunnen zien, waarop ze in een week tijd moeten reageren. ✓
5. De secretaris zal een concept-offerte-aanvraag opstellen ter vaststelling door de commissie op 8 april a.s. ✓
6. Van belang is om het onderzoek gefocust te houden en niet te breed te laten uitdijen. Niet te diepgaand, maar wel van goede kwaliteit.
7. De commissie dient de onderzoeksvragen nader te operationaliseren. Daartoe lezen de leden het KPMG-rapport nog eens goed door en verzamelen op grond daarvan de nog openstaande vragen. Vragen rubriceren in a) te vinden in dossiers of dataverzamelingen, of b) te vinden door interviews. S.v.p. zoveel mogelijk al tevoren aan secretaris mailen. ✓
8. Volgende week zal de commissie het Plan van aanpak en het reglement/werkwijze vaststellen. Eventuele opmerkingen doorgeven aan de secretaris. ✓
9. Pro memorie worden de volgende wensen opgetekend:

- geïnformeerd worden over het ICT-beveiligingsbeleid in het provinciehuis
- kijken naar de situatie ter plekke
- inzicht in het organisatieschema met functienamen
- transcript van radiocolumn

10. Al het besprokene in de commissievergaderingen is in principe vertrouwelijk. Over het proces kan naar buiten toe worden gesproken. Inhoudelijke zaken blijven binnen de commissie.

11. Communicatie per mail gaat via de privé-adressen van de leden. Deze worden door de secretaris verspreid.

Ook van pw. leden!

12. De volgende vergadering is op 8 april om 16.00 uur (voorafgaand aan PS). Na afloop van PS ook de plaatsvervangend leden bijeen halen om o.a. het Reglement te bespreken. De wekelijkse vergaderingen van de commissie zijn op woensdagen om 12.00 uur.

J 6/4

Advies aan de Provinciale Staten van Drenthe inzake reikwijdte art. 151a Provinciewet

D.J. Elzinga

5 april 2009

Verzoek om advies

Provinciale staten van Drenthe hebben besloten een onderzoek te willen starten op grond van artikel 151a Provinciewet naar de voortijdige verspreiding van een vertrouwelijk rapport. Een forensisch onderzoek door KPMG (in opdracht van het college van gedeputeerde staten) heeft aangetoond, dat deze voortijdige verspreiding vanuit het provinciehuis heeft plaatsgevonden, maar wie daarvoor verantwoordelijk is en op welke wijze dat is gebeurd is niet duidelijk geworden.

Provinciale staten willen nu door middel van een 151a-onderzoek en de mogelijkheid daarbinnen van het onder ede horen van bestuurders en ambtenaren trachten de openstaande vragen uit het KPMG-rapport alsnog beantwoord te krijgen. Zie daartoe bijgaande motie M3.

De vraag is of artikel 151a aan provinciale staten de ruimte biedt om het beoogde onderzoek op grond van de geformuleerde vragen in de motie te kunnen uitvoeren. Volgens dit artikel dient het onderzoek zich te richten op "het door het college van GS gevoerde bestuur". Kan een onderzoek naar het lekken van vertrouwelijke stukken daaronder worden begrepen? Kunnen provinciale staten in dat kader en met dat doel bestuurders en ambtenaren onder ede horen? En zo ja, welke restricties gelden daarbij dan eventueel uit hoofde van andere rechtsregels en/of uit hoofde van bescherming van persoonlijke belangen?

Formulering onderzoeksopdracht

De onderzoekscommissie doet onderzoek naar de vraag (conform motie M3):

- door wie en/of in opdracht van wie het definitieve rapport van Deloitte inzake Eurochamp voortijdig is verspreid;
- en op welke wijze die voortijdige verspreiding is geschied.

Deze onderzoeksvraag c.q. -opdracht kan na het inwinnen van deskundig juridisch advies zonodig worden aangepast.

De commissie richt zich daarbij op alle relevante feiten en gebeurtenissen in relatie tot het verschijnen en verspreiden van het definitieve rapport van Deloitte.

De commissie richt zich daarbij tevens op de rol die in relatie tot die feiten en gebeurtenissen is gespeeld door respectievelijk:

- het college van GS en individuele leden daarvan;
- de ambtelijke organisatie van de provincie Drenthe;
- (leden van) provinciale staten van Drenthe;
- en eventueel door de onderzoekscommissie als zodanig aangemerkte betrokken derde partijen

De onderzoekscommissie baseert zich daarbij zoveel mogelijk op reeds uitgebrachte relevante rapporten en andere bestaande bronnen van informatie. Het rapport van KPMG naar de voortijdige verspreiding van het Deloitte-rapport dient als uitgangspunt voor dit onderzoek.

Het onderzoek richt zich in principe op de periode 1 november tot en met 17 december 2008.

Beantwoording

1. Sinds de Dualiseringswetgeving kennen gemeente en provincie een uitdrukkelijk onderzoeksrecht. Dit onderzoeksrecht onderscheidt zich op een aantal wezenlijke punten van het recht van parlementaire enquête. De belangrijkste verschillen zijn dat het mogelijke object van onderzoek uitdrukkelijk is afgebakend en dat burgers die geen relatie hebben tot gemeente of provincie niet onder ede kunnen worden gehoord. Voor het overige zijn er diverse overeenkomsten met het recht van parlementaire enquête. Hoofddoel van het onderzoeksrecht is waarheidsvinding. Deze waarheidsvinding kan worden ingezet om lessen te trekken voor de toekomst, maar kan ook een uitdrukkelijk middel zijn ter controle van bestuurders en ambtenaren.
2. In art. 151a Provinciewet wordt als object van onderzoek geformuleerd 'het door gedeputeerde staten of de commissaris van de Koningin gevoerde bestuur'. Deze afbakening van het object maakt in de eerste plaats duidelijk dat het onderzoeksrecht vooral is beoogd als een controlerecht voor de provinciale staten. Alles wat daarbuiten valt, zoals de activiteit van de staten zelf, de activiteiten van burgers en maatschappelijke organisaties etc. zijn niet vatbaar voor het onderzoek zoals bedoeld in art. 151a. De staten kunnen wel onderzoek doen naar het eigen handelen, maar dan zijn de middelen van dit onderzoeksrecht niet in deze vorm beschikbaar.
3. Een ingewikkeld probleem van het enquêterecht is de vraag op welke wijze dit recht adequaat moet worden onderscheiden van het strafrechtelijke instrumentarium. Zo komt het bij parlementaire enquêtes wel voor dat tijdens de verhoren aspecten opduiken die een strafrechtelijke component kunnen hebben. Indien bijvoorbeeld bij onderzoek naar steunverlening van de overheid aan het bedrijfsleven naar boven komt dat er mogelijk steekpenningen zijn betaald, dan is het uiteraard mogelijk dat dit punt tijdens de verhoren aan de orde komt en daarover verklaringen worden afgelegd. Geregeld is dan – zowel in de Wet op de parlementaire enquête, als in de Provincie- en Gemeentewet - dat verklaringen tijdens het onderzoek onder ede afgelegd niet in het strafproces gebruikt kunnen worden. Komt derhalve na ommekomst van het onderzoek een strafrechtelijke activiteit op gang, dan zal het OM ander bewijs moeten vergaren om de zaak 'rond' te krijgen.
4. Art. 151c lid 9 formuleert dit punt als volgt: 'Verklaringen die zijn afgelegd voor de onderzoekscommissie kunnen, behalve in geval van artikel 207, eerste lid van het Wetboek van Strafrecht, niet als bewijs in recht gelden.' De uitzondering die wordt gemaakt voor art. 207 Sr betreft de meened. Verklaringen voor de onderzoekscommissie afgelegd, kunnen wel bij een vervolging wegens meened worden gebruikt, maar overigens niet.
5. Deze verhoudingsregel tussen het onderzoek door volksvertegenwoordigingen en het strafproces is een adequaat instrument voor het geval tijdens het onderzoek zaken opduiken die in een strafproces kunnen worden gebruikt. Maar hoe is deze relatie indien een volksvertegenwoordiging c.q. bestuur bij aanvang zou besluiten om bij vermoedens van misstanden, misbruiken, strafbare feiten etc. geen aangifte daarvan te doen bij het OM maar zelf het onderzoek ter hand te nemen? In een dergelijk geval kunnen er in ieder geval spanningen ontstaan met het non-incriminatiebeginsel. Om die spanning te kunnen duiden, is enige uitleg nodig over de betekenis van dit belangrijke beginsel.
6. 'Nemo tenatur prodere se ipsum' is een belangrijk uitgangspunt in het recht, met name in het strafrecht. Het betekent: 'niemand is gehouden tegen zichzelf bewijs te leveren'. 'Nemo cognitur prodere se ipsum': niemand kan worden gedwongen bewijs tegen zichzelf aan te leveren, brengt nagenoeg hetzelfde tot uitdrukking. Ook de civielrechtelijke getuige heeft een zwijgrecht en wel in de vorm van een nemo-tenetur-verschoningsrecht. De kwestie die hier speelt is de zogenaamde 'zelf-incriminatie'. Dit verbod van zelf-incriminatie is ook vastgelegd

- in internationaal recht en wel in art. 14,3,9) IVBPR. Het Europese Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM) heeft geoordeeld dat dit recht ook is vervat in art. 6, lid 1 van het EVRM.
7. In recente jurisprudentie van het EHRM speelt bijvoorbeeld de verhouding tussen de aangifte van fiscale gegevens met belastingheffing als doel. De overheid mag daarbij de belastingplichtige stevig bevragen en via hem of haar informatie verzamelen. Komt dit doorvragen echter in de sfeer van een vermoeden van belastingontduiking en beoogt de gevraagde informatie daarvoor bewijs te leveren, dan komt de grens van zelf-incriminatie snel in zicht. Wordt een zwijgen door een belastingplichtige bijvoorbeeld beboet in een dergelijk geval, dan oordeelt het EHRM dit onrechtmatig omdat het dan gaat om een vorm van zelf-incriminatie die via een boete wordt afgedwongen. (EHRM 3 mei 2001, nr. 31 827/96, BNB 2002/26, par. 49 en par. 66) Of deze uitspraak van het EHRM ook voor Nederland van betekenis is, kan niet exact worden vastgesteld. In belastingzaken trok de Hoge Raad in ieder geval wel een Chinese muur op door in andere procedures rechtmatig verkregen informatie niet toelaatbaar te achten in een strafproces. (HR 11 december 1991, BNB 1992/2431, FED 1992/159. Zie uitvoerig hierover: M.W.C. Feteris, Fiscale bestuurlijke boete en het recht op een behoorlijk proces, Kluwer, 2002, hfdst. 2 en 8) In wetgeving – zoals onder andere de Wet op de parlementaire enquête, Gemeente- en Provinciewet komen vergelijkbare markeringen voor, waardoor in ieder geval de mogelijkheid voor de justitiële autoriteiten om in andere dossiers verkregen verklaringen vrijelijk als bewijs in rechte te gebruiken, wordt beperkt.
 8. Het is belangrijk om aan te geven dat het vraagstuk van de zelf-incriminatie in de sfeer van het strafrecht alleen van toepassing op hen die als verdachte of verdachten zijn aangemerkt. Is dat niet het geval, dan bestaat ook geen zwijgrecht. Omdat het enquêterecht niet werkt met verdachten is het om die reden wel te begrijpen dat daar geen wettelijk zwijgrecht bestaat. Dat is overigens niet altijd het geval, het Belgische enquêterecht kent wel een zwijgrecht in de vorm van een verschoningsrecht voor getuigen en wel in art. 8 Wet Parlementair Onderzoek. Art. 8 WPO letterlijk: 'Onverminderd het inroepen van het beroepsgeheim, bedoeld in art. 458 van het Strafwetboek, kan iedere getuige aanvoeren dat hij, door naar waarheid een verklaring af te leggen, zich zou kunnen blootstellen aan strafvervolgning en derhalve getuigenis kan weigeren.' Ook in het stelsel van de VS bestaat een dergelijke regeling.
 9. Problematisch wordt het vraagstuk van de zelf-incriminatie indien een onderzoek in een andere sfeer dan de strafrechtelijke alle karakters heeft van 'trial' of 'criminal charge'. Dit is het geval indien qua opzet en doel het betreffende onderzoek 'schuldigen' wil aanwijzen van feiten die tevens een strafbaar feit zijn. Bij een dergelijk onderzoek zal feitelijk een kring van "verdachten" worden gelokaliseerd. De feiten die het object van onderzoek zijn, kunnen uiteraard ook van betekenis zijn in bijvoorbeeld rechtspositioneel opzicht of als object van politieke controle, maar de omstandigheid dat ze aantoonbaar ook een strafbaar feit kunnen vormen, schept een toegespitste spanning tussen de sfeer van het strafrecht en het betreffende onderzoek. Iedereen die onder ede wordt gehoord is weliswaar niet formeel, maar wel feitelijk een potentiële verdachte.
 10. Om daarvan een voorbeeld te geven. De leden van de vertrouwenscommissie, die functioneert bij de benoeming van een nieuwe burgemeester, krijgen geheimhouding opgelegd. Met een zekere regelmaat wordt er uit deze vertrouwenscommissie gelekt. Met dezelfde regelmaat wordt er bij het OM aangifte gedaan van de schending van deze geheimhoudingsplicht. Voor die justitiële lijn geldt het verbod van zelf-incriminatie en mede daarom is het niet altijd eenvoudig voor het OM deze zaken rond te krijgen. Om die reden zouden bestuursorganen kunnen besluiten voortaan geen aangifte meer te doen bij het OM, maar via een onderzoek op basis van Gemeentewet of in casu art. 151a Provinciewet in de beperkte kring van de vertrouwenscommissie op zoek te gaan naar de 'dader(s)'. Omdat het zwijgrecht in de sfeer van het onderzoek door volksvertegenwoordigingen niet aanwezig is in de vorm zoals die geldt voor bijvoorbeeld het strafrecht, zou kunnen worden geconcludeerd

dat de route via bestuurlijk onderzoek aantrekkelijker is omdat het meer mogelijkheden biedt. De vraag is echter of de aard van het decentrale onderzoeksrecht een dergelijke dader-focus toelaat.

11. Een eerste belemmering lijkt hier te liggen in het wettelijke object van het provinciale onderzoeksrecht. Het moet daarbij gaan 'om het door gedeputeerde staten of commissaris van de Koningin gevoerde bestuur'. Zoekt men een dader van de schending van een geheimhoudingsplicht of een opdrachtgever van die schending, dan is de relatie van de eerste positie met het door GS gevoerde bestuur niet meteen evident. Als bijvoorbeeld een ambtenaar lekt, heeft dat – met name indien er geen bestuurlijke lekopdracht is en dat is meestal het geval omdat dergelijke opdrachten voor bestuurders buitengewoon riskant zijn – niet erg veel relatie met het in concreto gevoerde bestuur van het college. Men kan heel goed onderzoek verrichten naar de wijze waarop in het algemeen en in dit specifieke geval is omgegaan met het fenomeen geheimhouding. Men kan ook onderzoeken of er factoren – van organisatorische of politiek-culturele aard – zijn die een adequaat stelsel van geheimhouding in de weg staan. Men kan zich op basis daarvan bezinnen op nut een noodzaak van nieuwe geheimhoudingsprotocollen. Dit alles valt zeker onder de term 'het door gs gevoerde bestuur'. Komt men in een dergelijk onderzoek – 'en passant' - ook achter de oorzaak van de betreffende schending van de geheimhouding en wordt daarbij een of meer daders ontdekt, dan voorkomt art. 151c lid 9 Provinciewet dat vanwege dit bestuurlijk onderzoek verklaringen van deze aard in rechte kunnen worden gebruikt. De mogelijke en gedeeltelijke overlap van bestuurlijk en strafrechtelijk onderzoek wordt op die manier adequaat weggewerkt.

escape

12. Geheel anders ligt dat bij een onderzoek dat niet is gericht op de context en organisatie van de geheimhouding, maar als enkel doel heeft om opdrachtgever en dader van de schending van de geheimhoudingsplicht 'in de kraag te vatten'. Het betreffende onderzoek wordt dan gebruikt in een opzet en in een vorm die de wetgever niet op het oog moet hebben gehad. Hoewel met veel gevoel voor fantasie het zoeken naar opdrachtgever en dader nog wel zouden zijn te rangschikken onder het door GS gevoerde bestuur, kan het niet de bedoeling van de wetgever zijn geweest om het provinciaal onderzoeksrecht in te zetten als een vervanging van justitieel onderzoek. Het toelaten van een dergelijke vorm zou ook een aanzienlijk precedent kunnen scheppen. Vanwege de hoge eisen die de strafrechtelijke bewijsvoering kent en vanwege het zwijgrecht zouden bestuursorganen veel vaker de neiging kunnen krijgen om via onder-ede-onderzoek 'daders' op te sporen na een beperkte kring van "verdachten" te hebben gelokaliseerd. Hoewel dat uiteraard niet met sluitende zekerheid is vast te stellen, is er om die reden een gerede kans dat een dergelijk onderzoek op voordracht of spontaan door de Kroon zal worden vernietigd. Ook is de kans geheel niet ondenkbaar dat bij weigering van betrokkenen – politici, bestuurders of ambtenaren - om antwoord te geven op de gestelde vraag 'heeft u gelekt?' of 'heeft u opdracht gegeven tot lekken?' in dit specifieke geval in rechte een beroep op een zwijgrecht wordt toegekend. Nu het onderzoek – ook gezien de motie van ps – zich vrijwel alleen richt op het vinden van 'daders' en 'schuldigen' lijkt het voorgenomen onderzoek niet alleen buiten de grenzen van de wettelijke context te treden, maar krijgt het een 'trial'-karakter, waarop de beginselen van 'fair trial' – inclusief het zwijgrecht - van toepassing zouden kunnen worden verklaard. Bij aanwezigheid van een specifieke organisatie die is belast met de opsporing van strafbare feiten kan deze organisatie niet worden gepasseerd door een andere onderzoekinstantie, in casu provinciale staten.

of anders gezegd: we kunnen het wel doen, maar dan geldt het zwijgrecht.

13. In dit verband is ook nog van betekenis dat bij de recente aanpassing van de Wet op de parlementaire enquête is overwogen of wel niet een zwijgrecht zou moeten worden ingevoerd. De verdedigers van het initiatiefvoorstel tot wijziging van de wet betoogden dat een dergelijke recht niet nodig is nu in een parlementaire enquête sporadisch verklaringen voor zullen komen met een mogelijk strafrechtelijke component. In dergelijke sporadische gevallen zouden

andere waarborgen voldoende bescherming bieden. Ook uit deze gedachtewisseling blijkt dat een bestuurlijk onderzoek of parlementaire enquête met een gerichte dader-focus en een focus op feiten die ook strafbare feiten kunnen zijn op gespannen voet staat met de aard van dit onderzoeksrecht. Zie EK 2006-2007, 30 415, F. p. 12 en 13.

14. De conclusie is derhalve dat de onderzoeksopdracht in de voorgestelde vorm geen directe strijd oplevert met de *letter* van de wet, in casu art. 151a Provinciewet. De getuigen in het onderzoek worden beschermd door art. 151c lid 9 Provinciewet, in die zin dat hun verklaringen niet als bewijs in rechte kunnen gelden. De 'dader'-gerichtheid van de opdracht door het zoeken naar 'schuldigen' in een beperkte kring van 'verdachten' veroorzaakt echter dat er ernstige twijfels kunnen rijzen over de vraag of het provinciale onderzoeksrecht wel op deze wijze kan en mag worden aangewend, vooral met het oog op de betekenis van het zwijgrecht in de sfeer van het strafrecht en andere rechtsgebieden. Een mogelijke uitweg zou zijn om de onderzoeksvraag te veralgemeniseren en ook toe te spitsen op de organisatie en cultuur van het geheimhoudingsregime. Een dergelijke veralgemenisering kan echter niet voorkomen dat ook dan de vraag blijft of nu wel of niet naar "daders" en "opdrachtgevers" kan worden gezocht. Teneinde meer zekerheid te verkrijgen zou aan de Minister van BZK kunnen worden verzocht om mee te delen of naar haar oordeel de beoogde invulling van de onderzoeksopdracht een rechtmatigheidstoets kan doorstaan.

doen?

Voorstel naar aanleiding van het advies van prof. Elzinga

Elzinga concludeert, dat naar de letter van de wet dit onderzoek door Provinciale Staten kan worden uitgevoerd. Echter nu de opdracht voor het onderzoek zich mede richt op het onderzoek naar een dader, kan de vraag rijzen of het provinciaal onderzoeksrecht op deze wijze kan en mag worden aangewend. Een mogelijke uitweg zou zijn om de onderzoeksvraag te veralgemeniseren en ook toe te spitsen op de organisatie en cultuur van het geheimhoudingsregime. Het lijkt ons wenselijk om als neven doel ook op te nemen het leereffect voor de toekomst dat mogelijk is op basis van de conclusies en aanbevelingen van het onderzoek.

Het lijkt ons goed de onderzoeksopdracht op voorgenoemde punten aan te vullen. Als dan in de slijpstream van de algemenere onderzoeksvragen ook naar voren komt wie er concreet heeft gelect, dan is dat bijzaak. Overigens kan het bewijs in een provinciaal onderzoek nooit gelden als bewijs in een eventuele strafzaak. Door op deze manier te handelen, wordt de – door Elzinga genoemde – spanning met de wet voorkomen.

Voorstel:

De onderzoeksopdracht van PS aan de onderzoekscommissie herformuleren, conform de tekst die in de motie M3 staat:

- wie is verantwoordelijk voor de voortijdige verspreiding van het rapport van Deloitte en op welke wijze is dat geschied.

En daaraan toevoegen de vragen:

- waren er bij de provincie Drenthe organisatorische en/of 'bestuurlijk-culturele' factoren die de voortijdige verspreiding hebben bevorderd;
- in hoeverre moet het gevoerde bestuur worden aangepast om nieuwe situaties van schending van integriteit en van de regels inzake geheimhouding te voorkomen.

Toets door BZK?

Daarnaast doet hij de suggestie om bij de Minister van BZK na te gaan of de onderzoeksopdracht een rechtmatigheidstoets zou kunnen doorstaan. Het is – na bovenvermelde aanpassingen - niet meer opportuun om dit onderdeel van het advies over te nemen. Andere redenen om daarvan af te zien, zijn het tijdsverlies dat ontstaat bij BZK-toetsing en de onzekerheid waarin de Onderzoekscommissie al die tijd blijft verkeren. Het is ook nog maar de vraag of een BZK-oordeel voor 1 juli kan worden gegeven. Uiteraard kan geen 100% zekerheid worden gegeven of BZK met deze onderzoeksopdracht zal instemmen, maar de kans op afkeuring lijkt door de aanpassingen fors te zijn afgenomen. Deze kans wordt ook nog eens klein geacht door de opstelling van BZK om niet 'op de stoel van de Staten te gaan zitten' (marginale toetsing bestuurlijke keuzen).

Procedure.

- toezenden advies + voorstel naar de fractievoorzitters;
- geven individueel hun oordeel (voorkeur) dan wel na overleg met de fractievoorzitters (vz. onderzoekscie en statengriffier aanwezig).
- Maken amendement of aanpassingsvoorstel voor het statenstuk

Nadere onderzoeksvragen naar aanleiding van het KPMG-rapport en de PS-vergadering van 18 maart 2009

A. Het computerbeheer bij de provincie in het algemeen

- kennen de secretaresses de wachtwoorden voor elkaar's computer;
- wie kennen het wachtwoord van de computer van de secretaresse van de directeur-secretaris?
- wie zijn gemachtigd om in het e-mail-account van de secretaresses van directie en bestuur te kijken?
- kennen leidinggevenden de wachtwoorden van de computers van de secretaresses;
- gaat de computer uit bij afwezigheid van de secretaresse (bijv. lunchpauze).
- de directeur/plv.secretaris heeft het pdf-rapport doorgemailed aan het OM op 17 november. Hoe kon zij in de mailaccount van de secretaresse komen?

B. Het mailverkeer tussen de provincie en Deloitte

- aan wie en door wie is het concept-rapport per mail verzonden op 3 november. Aan welke gedeputeerden en ambtenaren is dit concept vervolgens verstrekt?
- had de e-mail met het definitieve pdf-bestand van Deloitte aan de secretaresse van de directeur-secretaris onderschept kunnen worden buiten het provinciehuis?
- heeft Deloitte een digitale versie nog naar iemand anders gemaild; zo ja, naar wie?
- waren er wachtwoorden en/of codes afgesproken voor het onderling mailverkeer?;
- waren er autorisaties vastgesteld voor het onderlinge mailverkeer (bijv. 1 secretaresse bevoegd)?;
- waren er in dit verband andere speciale instructies van de plv. directeur-secretaris;
- mochten gedeputeerden rechtstreeks opdrachten gegeven voor digitale handelingen aan de secretaresses en is dat in deze kwestie ook gebeurd.

C. Het mailen van de digitale eindversie.

- wie heeft besloten of opdracht gegeven om bij Deloitte de eindversie digitaal op te vragen (10-11-2008); was betrokkene daartoe gemachtigd?
- wat is de reden geweest om een digitale eindversie op te vragen als er 4 uur later 10 uitgeprinte versies per koerier worden bezorgd; zie ook blz.7 verslag PS
- hoe is de aanvraag gedaan (telefonisch/mail) en is bij Deloitte gecontroleerd of de aanvrager van de provincie daartoe bevoegd was;
- wie bij Deloitte heeft het bestand digitaal verstuurd en was hij/zij daartoe geautoriseerd;
- heeft Deloitte het bestand nog aan anderen gemaild?
- waarom is de digitale versie niet opgeslagen, maar in het e-mailbestand blijven staan;
- wat is er daarna met het digitale bestand gebeurd;
- wie waren tussen 10 en 13 november op de hoogte van het digitale bestand (leidinggevenden, gedeputeerden) en is het bestand ook aan hen doorgemailed; zie ook blz.7 verslag PS.
- KPMG geeft aan op blz. 14: "Overigens geeft de printer die wij nader bekeken hebben geen uitsluitel over documenten die in november 2008 of eerder zijn geprint". Betekent dat, dat een eventuele print van het pdf-bestand tussen 10 en 13 november niet te traceren is?
- Wat is nu het precieze verschil tussen de concept-versie en de definitieve versie?

D. Het kennisnemen door derden van de digitale eindversie.

- vond plaats door de informant van Klaver in de ochtend van 13 november nadat het de dag ervoor buiten het provinciehuis is geraakt (zie blz.7 en 10 KPMG-rapport), maar in de begeleidende brief staat alleen dat het rapport op 13 november in bezit was van DvN (zie blz.2);

- heeft KPMG aan de informant gevraagd wie hem die kopie van het pdf-bestand heeft gegeven of hoe hij er aan is gekomen? Zo nee, waarom niet? zo ja, heeft de informant daar antwoord op gegeven en zo ja, hoe luidde dat dan?
- hoe / van wie wist de informant dat de definitieve versie beschikbaar was?
- wat is de relatie tussen Klaver en de informant? Kennen zij elkaar al langer? Waarom heeft hij juist Klaver benaderd? Wie nam contact met wie op?
- waarom duurde het tot 21 november voordat de informant en Klaver elkaar treffen en Klaver dan pas een kopie maakt van het rapport;
- hadden Klaver en de informant al wel eerder (telefonisch) contact hierover? Zo niet, waarom gaf de informant dan pas op 21 november aan Klaver aan, dat hij al sinds 13 november over het rapport beschikte?
- hoe wist de informant dat het rapport op de ochtend van 13 november ook in het bezit van het DvhN was?
- hoe wist Klaver dat het definitieve rapport afweek van het concept? Had hij ook kennis van het concept?
- heeft Klaver alle bij hem bekende informatie aan KPMG gemeld c.q. overhandigd?
- heeft Martin de Bruin de definitieve versie gebruikt voor zijn artikel van 15 november of is het – zoals hij beweert – de concept-versie geweest van advocaat van Luyn, wat deze pertinent ontkent (zie blz.10 en 13) en wat Martin de Bruin in tweede instantie in het midden laat (zie blz.15); wie liegt er?
- hoe weet Klaver dat het DvhN (i.c. Martin de Bruin) ook beschikte over een kopie van het pdf-bestand?
- had het DvhN niet al op 12 november een exemplaar van het definitieve rapport in plaats van op 13 november, zoals de informant beweert? Hoe kon A. Haarsma anders beweren op woensdagavond, dat het DvhN al over het rapport beschikte?
- waarom vroeg de heer De Kleine van het DvhN aan de communicatieadviseur naar de nummering van de verschillende versies van het rapport (blz. 15 KPMG)
- op 23/11 is de digitale versie geprint (KPMG-rapport). Door wie? vanaf welke account c.q. computer? Een e-mail-account of een opgeslagen versie? Waar opgeslagen en bij wie allemaal?

E. De uitgeprinte versie van het Deloitte-rapport

- waarom is deze eindversie (ingekomen 10 november om 14.00 uur) drie dagen in de kast blijven liggen (tot 13 november in de middag) en werd met Deloitte op 11 november overlegd over de concept-versie;
- wie heeft de doos met originelen in welke kast gezet? Wie hadden daarvan de sleutel?
- welke ambtenaren hebben geconstateerd dat de kast en de doos waren afgesloten (blz.10);
- welke drie ambtenaren hebben de doos geopend?
- op 13 november zijn 3 ingebonden exemplaren intern verspreid. Door wie en aan wie?
- wijkt het concept inderdaad zo weinig af van de definitieve versie (checken);
- wie hebben in de periode 18/11 tot 27/11 de negen kopieën van het ingebonden rapport gekregen? Waarom? Wie heeft die gekopieerd?

F. Overige vragen: voor KPMG:

- overzicht van geïnterviewde personen en inzage in toegezonden/overhandigde stukken;
- inzage in de tussenrapportages, interne verslagen van vergaderingen en interviews;
- laten toelichten hoe het onderzoek is verlopen en of in de rapportage alle stukken goed zijn verwerkt;
- waarop is het oordeel 'betrouwbaar' over de informant van Klaver gebaseerd;
- wat kan er nog meer worden geanalyseerd dan alleen de hard-disks en e-mail-logs?

- wie waren er bij Deloitte dan wel op de hoogte van het verschil tussen de digitale en de papieren versie?
- is het mogelijk om ook het telefoonverkeer tussen provinciehuis en Deloitte na te gaan (wie sprak met wie op welke tijdstippen in de periode 10-13 november)?

G. Overige vragen: voor gedeputeerden:

- waarom schrijven GS in hun begeleidende brief bij het KPMG-rapport aan PS, dat een nader (grootschaliger) onderzoek met een grote mate van waarschijnlijkheid niet zal leiden tot een antwoord op de vraag wie het rapport heeft verspreid, terwijl KPMG in zijn rapport op pagina 2 aangeeft, dat er wellicht bij diepgaander onderzoek nog andere relevante zaken aan het licht zouden zijn gebracht?
- waarom is er op 11 november op basis van het concept-rapport gesproken in GS en met Deloitte, terwijl men wist dat de papieren versies al in huis waren?
- waarom heeft A. Haarsma zo lang met actie gewacht na vermoeden van uitlekken rapport en wat is precies 'het later moment' (zie blz.10); zie ook blz.7 verslag PS.
- waarom is na het vermoeden van uitlekken naar het DvN op 12 november niet al de dag erna – toen er toch een overleg was met de journalist van DvN – gesproken over het lekken (zie blz.10/11).
- waarom weet geen van de gedeputeerden van het bestaan van de digitale/uitgeprinte versie, terwijl het KPMG-rapport dat wel uitdrukkelijk noemt (zie blz.9);
- assistent van AH (communicatie-adviseur) komt nauwelijks in beeld, terwijl hij toch heel veel gezien/ gehoord/gelezen moet hebben en daardoor wellicht meer zou kunnen verklaren.

Operationalisering onderzoeksvragen

(als eerste input voor het externe bureau)

1. *Wie is verantwoordelijk voor de voortijdige verspreiding van het rapport van Deloitte inzake Eurochamp en op welke wijze is dat geschied.*
 - hoe is in dit specifieke geval omgegaan met het fenomeen geheimhouding binnen de provinciale organisatie? Is dat expliciet opgelegd aan ambtenaren?
 - hoe is de beveiliging van het digitale verkeer binnen het provinciehuis en tussen het provinciehuis en derden geregeld? Hoe werkt dat in de praktijk?
 - hoe ziet de beveiliging rondom het inloggen van buitenaf (thuisnetdrenthe.nl en statennet.nl) op de servers van het provinciehuis eruit?
 - hoe kan een kopie van het pdf-bestand van het Deloitte-rapport op de ochtend van 13 november in handen van een onbekende informant zijn geraakt?
 - was die kopie al op 12 november beschikbaar bij de pers of anderen?

2. *Waren er bij de provincie Drenthe organisatorische en/of 'bestuurlijk-culturele' factoren die de voortijdige verspreiding hebben bevorderd.*
 - hoe ziet de verantwoordelijkheidsverdeling tussen bestuur en ambtelijk management eruit als het gaat om de aansturing van de ambtelijke organisatie c.q. van individuele medewerkers?
 - hoe ziet de 'chain of command' binnen de ambtelijke organisatie eruit? Zijn bevoegdheden en verantwoordelijkheden voldoende omschreven?
 - in opdracht van wie en onder wiens verantwoordelijkheid opereren de bestuursassistenten van de gedeputeerden?
 - hoe wordt in de praktijk het beleid rond perscontacten vanuit het provinciehuis vorm gegeven? Is daar een beleid voor op papier gezet?

3. *In hoeverre moet het gevoerde bestuur worden aangepast om nieuwe situaties van schending van integriteit en van de regels inzake geheimhouding te voorkomen.*
 - is de verantwoordelijkheidsverdeling tussen bestuur en ambtelijke leiding met betrekking tot de ambtelijke organisatie voor verbetering vatbaar?
 - is de 'chain of command' binnen de ambtelijke organisatie duidelijk genoeg? Wat valt daaraan te verbeteren?
 - is er aanleiding om de regels rond machtigingen om in andermans mailbox en agenda te kijken c.q. te muteren te wijzigen?

Drentse Statencommissie onderzoek Eurochamp-rapport

Aanvraag offerte

Opbouw offerte-aanvraag:

1. inleiding en aanleiding
2. gunningscriteria
3. instructies met betrekking tot de aanbidding
4. inhoud van de opdracht
5. benodigde expertise

- bijlagen:
1. opdracht onderzoekscommissie
 2. voorbeeld kostenverzamelstaat
 3. globaal Plan van aanpak van de commissie

1. Inleiding en aanleiding

Op 8 april 2009 hebben provinciale staten van Drenthe een onderzoekscommissie ingesteld (o.g.v. artikel 151a Provinciewet) met de opdracht nader onderzoek te doen naar de voortijdige verspreiding van een als vertrouwelijk bestempeld rapport. Deze commissie kan in belangrijke mate gebruik maken van een reeds in opdracht van gedeputeerde staten uitgevoerd forensisch onderzoek terzake.

De centrale vragen in het onderzoek zijn:

- door wie en/of in opdracht van wie is het definitieve rapport van Deloitte inzake Eurochamp voortijdig verspreid;
- en op welke wijze is die voortijdige verspreiding geschied.

campussen.

Deze onderzoeksopdracht is in bijlage 3 verder uitgewerkt in nadere onderzoeksvragen. Korthedshalve verwijzen wij u naar deze bijlage.

U wordt uitgenodigd een offerte uit te brengen voor het ondersteunen van de onderzoekscommissie bij het onderzoek en het adviseren van de commissie bij haar werkzaamheden. Dit conform de in hoofdstuk 4 beschreven inhoud van de opdracht.

De offerte-sluitingstermijn is 16/17?? april 2009.

2. Gunningcriteria en gunningsprocedure

De onderzoekscommissie beoordeelt de uitgebrachte offertes op basis van de mate waarin aan de volgende criteria wordt voldaan:

- Plan(ning) van de aanpak
- Mate van inzicht in de aanpak en concreetheid van beoogde werkzaamheden
- Prijs
- Raming uren op basis van plan van aanpak

- Referenties
- De te leveren optionele diensten
- De facturering en betaling van de diensten

U zult dan ook, buiten de in hoofdstuk 3 en 4 omschreven eisen, bovengenoemde criteria op een duidelijke wijze in uw offerte tot uiting moeten laten komen.

De gunning zal plaatsvinden aan de economisch integraal meest voordelige aanbieder.

3. Instructies

Uw prijzen dienen netto vaste prijzen te zijn, opgesteld volgens de meegezonden kostenverzamelstaat (bijlage 2). BTW-bedragen dienen separaat te worden vermeld. Uw prijzen dienen gebaseerd te zijn op levering locatie provincie Drenthe (Assen).

Uw aanbod moet zijn voorzien van:

- een planning van de opdracht
- een overzicht van eventuele afwijkingen van de opdracht(voorwaarden)
- referenties van soortgelijke door u in de afgelopen 3 jaar verrichte opdrachten
- de te hanteren methode van kwaliteitsborging
- het separaat aanbieden van eventuele alternatieve oplossingen met het vermelden van de afwijkingen

Garantiebepalingen op de geoffreerde diensten moeten in de offerte vermeld zijn.

U dient uw offerte, inclusief de gevraagde bijlagen, in drievoud in een gesloten envelop, voorzien van de tekst persoonlijk en vertrouwelijk, te sturen aan:

Onderzoekscommissie Eurochamp PS Drenthe
t.a.v. de secretaris, mw. I.M. Rozema
Postbus 122
9400 AC Assen

Voor telefonische informatie kunt u contact opnemen met:

Mevrouw I.Rozema, telefoon 0592-36[REDACTED] of 06[REDACTED]

Uw offerte dient een geldigheidstermijn te hebben van minimaal 30 dagen.

4. Inhoud van de opdracht

X Het onderzoek dient in een vlot tempo te verlopen en moet gefocust blijven op het concrete onderzoeksdoel. ^{er} Zoals gezegd ligt er al een forensisch onderzoeksrapport, dat echter nog vragen open laat en dus in de ogen van provinciale staten van aanvullende antwoorden moet worden voorzien. De commissie heeft de volgende fasering van het onderzoek in gedachten (zie ook bijlage 3):

Fase 1

Beschikbare gegevens worden verzameld en geanalyseerd door het externe bureau (deskresearch). Deze fase mondt uit in een advies van het bureau, waarin wordt aangegeven op welke punten in de tweede fase zich het nader onderzoek zou moeten toespitsen (tijdsduur ca. 2 weken). Zoals aangegeven is het rapport inzake het forensisch onderzoek door KPMG uitgangspunt voor het onderzoek. De commissie heeft daarenboven een aantal nadere onderzoeksvragen geformuleerd, die het bureau tevens als vertrekpunt kan hanteren (zie bijlage 3).

Fase 2

Op de punten zoals in de eerste fase aangegeven, verdieping en toespitsing van het onderzoek d.m.v. verzamelen van aanvullende gegevens, houden van interviews en openbare hoorzittingen. De verslaglegging van de interviews en verhoren zullen door de commissie zelf worden verzorgd. De nadere gegevensverzameling wordt door het bureau in een tussenrapportage samengevat (tijdsduur ca. 5 weken). X

Fase 3

In deze fase trekt de commissie conclusies op basis van al het verzamelde materiaal en stelt zij aanbevelingen op. Het politieke oordeel over deze conclusies is aan de staten. De commissie vervaardigt de eindrapportage, daarbij ondersteund door het externe bureau (tijdsduur ca. 3 weken).

Rol van de opdrachtnemer in deze fasen:Ad 1

In deze fase dient de opdrachtnemer zich het dossier eigen te maken en alle relevante gegevens met betrekking tot het onderzoek te verzamelen. Verwacht wordt dat de opdrachtnemer een overzicht maakt van alle op het onderwerp betrekking hebbende stukken. Vervolgens dat hij een overzicht maakt van de in de dossiers aanwezige relevante informatie. Vervolgens zal deze informatie geanalyseerd moeten worden op grond van de vraagstelling in de opdracht van de commissie. De fase wordt afgerond met een advies aan de commissie met aanbevelingen voor de volgende fase.

Ad 2

De opdrachtnemer voert eventueel noodzakelijk geacht aanvullend gegevensonderzoek (digitale en/of telecom-data) uit.

De opdrachtnemer adviseert de commissie bij het voorbereiden van de interviews c.q. hoorzittingen en neemt eventueel hieraan deel indien zijn expertise gewenst is. Dit ter beoordeling van de onderzoekscommissie. *juist*

Ad 3

De onderzoekscommissie zal aan de opdrachtnemer vragen om concepten van (delen van) het eindrapport op te stellen op basis van het verzamelde materiaal en de daarover gevoerde discussies in de commissie. Het eindrapport wordt door en onder de verantwoordelijkheid van de commissie in definitieve vorm vastgesteld.

Tevens wordt van de opdrachtnemer verwacht dat hij de commissie kan ondersteunen bij de verdere werkzaamheden en kan helpen bewaken dat de scope van het onderzoek niet onnodig wordt uitgebreid. In dit verband vraagt de commissie expliciet aan te geven welke de methode van kwaliteitsborging is, die de opdrachtnemer zal gaan hanteren.

X Uitgangspunt is dat de werkzaamheden op 2 april 2009 aanvangen. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden zal regelmatig afstemmingsoverleg met de commissie plaats moeten vinden. De eindrapportage van de commissie moet op 15 juni 2009 gereed zijn. *by PS liggen*

5. Benodigde expertise

De expertise die de onderzoekscommissie nodig heeft voor een adequate ondersteuning bij het onderzoek is de volgende:

- uitgebreide kennis van en (onderzoeks)ervaring met het functioneren van de (provinciale) overheid

- en de bestuurlijke en ambtelijke verantwoordelijkheden c.q. verhoudingen daarbinnen;
- juridische deskundigheid. Op ad hoc-basis wil de commissie gedurende het onderzoek zaken kunnen voorleggen aan een juridisch adviseur (o.a. bevoegdheden- en kwaliteitstoets);
- forensische deskundigheid;
- expertise op het gebied van ICT (digitaal gegevensverkeer). Het onderzoek zal zich naar verwachting deels toespitsen op het e-mail-verkeer naar en vanuit het provinciehuis en op het kopiëren van digitale bestanden (al of niet op gegevensdragers).

De commissie acht het aanvaardbaar indien de opdrachtnemer de nodig geachte inzet van specialisten deels aantrekt van buiten het eigen bureau.

De opdrachtnemer wordt geacht een raming te maken van de uren en kosten per functie, zoals voorgesteld in bijlage 2.

Assen, 8 april 2009

Opdracht onderzoekscommissie inzake voortijdige verspreiding van het Eurochamp-rapport

Opdracht

De onderzoekscommissie doet onderzoek naar de vraag (conform motie M3):

- door wie en/of in opdracht van wie het definitieve rapport van Deloitte inzake Eurochamp voortijdig is verspreid;
- en op welke wijze die voortijdige verspreiding is geschied.

aangepast

Deze onderzoeksvraag c.q. -opdracht kan na het inwinnen van deskundig juridisch advies zonnig worden aangepast.

De commissie richt zich daarbij op alle relevante feiten en gebeurtenissen in relatie tot het verschijnen en verspreiden van het definitieve rapport van Deloitte.

De commissie richt zich daarbij tevens op de rol die in relatie tot die feiten en gebeurtenissen is gespeeld door respectievelijk:

- het college van GS en individuele leden daarvan;
- de ambtelijke organisatie van de provincie Drenthe;
- (leden van) provinciale staten van Drenthe;
- en eventueel door de onderzoekscommissie als zodanig aangemerkte betrokken derde partijen

De onderzoekscommissie baseert zich daarbij zoveel mogelijk op reeds uitgebrachte relevante rapporten en andere bestaande bronnen van informatie. Het rapport van KPMG naar de voortijdige verspreiding van het Deloitte-rapport dient als uitgangspunt voor dit onderzoek.

Het onderzoek richt zich in principe op de periode 1 november tot en met 17 december 2008.

Termijn

De onderzoekscommissie brengt rapport uit aan de staten van Drenthe uiterlijk op 15 juni 2009.

Werkwijze

- De onderzoekscommissie stelt een Plan van Aanpak op en legt in een nader reglement haar werkwijze en andere werkafspraken vast;
- De onderzoekscommissie kan de hulp van een extern bureau inschakelen voor advisering ten behoeve van en/of uitvoering van (delen van) het onderzoek;
- de commissie doet dossieronderzoek;
- de commissie kan interviews afnemen met betrokkenen en/of hoorzittingen organiseren. Hoorzittingen zijn in principe openbaar, tenzij de commissie gewichtige redenen aanwezig acht, om dat in bepaalde gevallen in beslotenheid te doen (artikel 151c, lid 7).

Budget

De onderzoekscommissie kan beschikken over een budget te putten uit de begroting van PS bestemd voor onderzoeken. Indien gedurende het onderzoek het budget ontoereikend blijkt te zijn, doet de voorzitter daarvan tijdig en gemotiveerd mededeling aan het Presidium. Het Presidium draagt zorg voor eventuele aanvulling van het budget. De voorzitter van de commissie legt na afloop van het onderzoek verantwoording af aan de staten over de besteding van de beschikbaar gestelde middelen.

Ondersteuning

De statengriffier is secretaris van de onderzoekscommissie. De commissie pleegt voorts inhuur voor advisering ten behoeve van en eventueel uitvoering van (onderdelen van) het onderzoek. Indien daarenboven ambtelijke ondersteuning nodig blijkt, geeft de onderzoekscommissie daartoe eerst een nadere specificatie van de inhoud, aard en omvang van de werkzaamheden, op grond waarvan nadere afspraken met de directeur-secretaris over ambtelijke bijstand kunnen worden gemaakt (zie daartoe ook de Verordening onderzoekscommissie).

kostenverzamelstaat

Uren per functie-omschrijving	euro's per uur	aantal uren	totaal
Functie 1
Functie 2
.....
Totaal			

Plan van aanpak onderzoek Eurochamp-rapport

PM Nog vast te stellen door commissie

Plan van aanpak onderzoek

1. Ondersteuning van de commissie

X De commissie laat zich ondersteunen door een extern bureau met expertise op juridisch, forensisch ~~X~~ en beleids/bestuurskundig terrein. Voornamelijk in de fase van gegevensverzameling en analyse van de gegevens, de deskresearch, zal dit bureau ingeschakeld worden. Voorts zal het bureau de commissie van advies dienen bij haar verdere werkzaamheden.
Daarenboven kan de commissie op ad hoc-basis juridisch advies inhuren, mocht zij dat nodig oordelen.

2. Opzet van het onderzoek

Fase 1

Beschikbare gegevens worden verzameld en geanalyseerd door het externe bureau. Deze fase mondt uit in een advies van het bureau, waarin wordt aangegeven op welke punten in de tweede fase zich het nader onderzoek zou moeten toespitsen (tijdsduur ca. 2 weken).

Fase 2

Op de punten zoals in de eerste fase aangegeven, verdieping en toespitsing van het onderzoek d.m.v. verzamelen van aanvullende gegevens, houden van interviews en openbare hoorzittingen. Van al deze gesprekken en hoorzittingen worden verslagen gemaakt. De nadere gegevensverzameling wordt in een rapportage samengevat (tijdsduur ca. 5 weken).

Fase 3

In deze fase trekt de commissie conclusies op basis van al het verzamelde materiaal en stelt zij aanbevelingen op. Het politieke oordeel over deze conclusies is aan de staten.
De commissie vervaardigt de eindrapportage, daarbij ondersteund door het externe bureau (tijdsduur ca. 3 weken).

3. Planning van het onderzoek

Woensdag	8/4	15/4	22/4	29/4	6/5	13/5	20/5	27/5	3/6	10/6	17/6	24/6
Week	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26
Besluit PS												
Offerte traject												
Voorbereidend onderzoek												
Interviews												
Hoorzitting												
Rapport												
Fracties												
Debat PS												

NB:

Week 18: Koninginnedag 30 april

Week 19: Bevrijdingsdag 5 mei

Week 21: Hemelvaart 21 mei

Week 23: Pinksteren 1 juni

De planning is erop gericht om uiterlijk op 15 juni 2009 het eindrapport gereed te hebben. Streven daarbij is om het debat over het rapport af te ronden vóór de Algemene Beschouwingen, dus in een extra PS-vergadering op woensdag 24 juni 's middags.

4. Focus van het onderzoek:

De onderzoeksopdracht is het kader waarbinnen de commissie haar werkzaamheden verricht. Om het onderzoek op het juiste spoor te zetten en te houden, en om te voorkomen dat het onderzoek te veel uitdijt binnen de gegeven tijd, is het belangrijk om van tevoren voor een ieder helder te hebben *met het oog waarop* bepaalde dingen moeten worden onderzocht. Waarom willen we dit weten? Waar hebben we de gegevens voor nodig? Zaken die wellicht interessant zijn, hoeven nog niet relevant te zijn. Deze focus zal door de commissie gedurende het onderzoek steeds goed in de gaten worden gehouden. In de kwaliteitsborging van het onderzoek (op te dragen aan het externe bureau) zal hieraan expliciet aandacht moeten worden besteed.

A) Het *doel* van het onderzoek is het achterhalen van de feiten met het oog op:

- ⇒ het (zo mogelijk) achterhalen van de bron en de wijze van voortijdige verspreiding
- ⇒ mogelijk maken, dat de staten een oordeel kunnen vellen over het gevoerde bestuur en de (politieke) verantwoordelijkheid daarvoor
- ⇒ lessen voor de toekomst

~~B) In fase 1 van het onderzoek (dossieronderzoek) richt het onderzoek zich op de **feiten** rondom: PMPM~~

~~C) In fase 2 van het onderzoek (aanvullende gegevensverzameling, interviews en hoorzittingen) richt het onderzoek zich op: PMPM~~

D) Het eindrapport bevat de bevindingen van de commissie en de **conclusies en aanbevelingen**. Daartoe legt de commissie de verbanden tussen de verzamelde feiten op grond van schriftelijk en mondeling materiaal en beantwoordt zij de vragen die in de onderzoeksopdracht zijn gesteld. De kwaliteitsborging is erop gericht de integriteit van de commissie bij de beoordeling van de feiten te waarborgen.

5. Werkwijze van de commissie

- De commissie zal haar werkwijze vastleggen in een huishoudelijk reglement .
- Zoals aangegeven zal de commissie zich laten ondersteunen door een extern bureau. Daarnaast is ondersteuning voorzien door de statengriffier en een secretariële kracht.
- De commissie vergadert en neemt besluiten, ook als niet alle leden aanwezig zijn (en een plaatsvervanger niet kan invallen). Indien de besluiten onderwerpen betreffen, waarvan de commissie moet aannemen, dat deze controversieel liggen bij het afwezige lid, dan worden deze besluiten verdaagd naar de volgende vergadering.
- De plaatsvervangend leden krijgen alle stukken die ook aan de commissieleden worden toegezonden.
- De commissie zal ten behoeve van de interviews en de openbare hoorzittingen een protocol opstellen, waarin is vastgelegd hoe de commissie in die situaties opereert, dat te behandelen

Aanpak!
 "de feitelijke gang v. zaken mbt de voortijdige verspreiding"
 "de opgedane "commando-structuur" en bewegingheden in puurheid en hoe daarmee om il gejuu"

onderwerpen tevoren aan de ondervraagden worden voorgelegd, hoe de vraagstelling wordt vormgegeven en welke verschillende rollen er aan de commissieleden zijn toebedeeld.

- De commissie vergadert in principe eens per week op woensdag en in voorkomende gevallen frequenter. De commissie hanteert daarbij de voorschriften zoals die in de Provinciewet en de Verordening op de onderzoekscommissie zijn vastgelegd.

6. Communicatie

Contacten met de media vinden uitsluitend plaats door en via de voorzitter. De overige commissieleden onthouden zich van commentaar over de werkzaamheden van de commissie gedurende het onderzoek en tevens na publicatie van het eindrapport tot de dag dat de staten het rapport behandelen.

De commissie laat zich adviseren door een deskundige op het gebied van woordvoering en voorlichting, gedurende de fasen 2 en 3 van het onderzoek.

7. Begroting

De commissie raamt de volgende uitgaven:

inhuur extern bureau	25 dagen á € 2000,- per dag	50.000,-
juridische en communicatie-adviezen	50 uren á € 200,- per uur	10.000,-
reprokosten (eindrapport)		5.000,-
kosten hoorzittingen		PM
		<hr/>
		65.000,- +PM

Assen, 8 april 2009

ONDERZOEKSCOMMISSIE EUROCHAMP

Reglement / Werkwijze

De onderzoekscommissie wil op een onafhankelijke en integere wijze haar werkzaamheden uitvoeren. Om dit zo goed mogelijk te waarborgen worden onderstaand enkele huishoudelijke regels en afspraken vastgelegd.

1. Vergaderingen

1. De commissie vergadert in principe eens per week en in voorkomende gevallen frequenter. De commissie hanteert daarbij de voorschriften zoals die in de Provinciewet en de Verordening op de onderzoekscommissie zijn vastgelegd.
2. De voorzitter kan de commissie bijeenroepen zo vaak hij dat nodig oordeelt. Op (gemotiveerd) verzoek van een lid van de commissie kan de voorzitter eveneens de commissie bijeenroepen.
3. De commissie vergadert en neemt besluiten, ook als niet alle leden aanwezig zijn (en een plaatsvervanger niet kan invallen). Indien de besluiten onderwerpen betreffen, waarvan de commissie in redelijkheid kan aannemen, dat deze controversieel liggen bij het afwezige lid, dan worden deze besluiten verdaagd naar de volgende vergadering.

2. Agenda

1. De agenda wordt in concept opgesteld door de secretaris en met de voorzitter afgestemd.
2. De commissie stelt aan het begin van de vergadering de agenda definitief vast en kan daarbij onderwerpen opvoeren dan wel afvoeren.
3. Bij verschil van mening over agendering van een onderwerp beslist de meerderheid.

3. Taken

1. Er vindt vooralsnog geen nadere taakverdeling plaats tussen de leden van de commissie. In het geval van interviews en hoorzittingen kan een nadere taakverdeling worden gemaakt.
2. Bij het afnemen van interviews behoeven niet alle leden van de commissie aanwezig te zijn. Deze taak wordt naar evenredigheid over de commissieleden verdeeld. De voorzitter en de secretaris zijn wel altijd bij de interviews aanwezig, alsmede een verslaglegger.
3. In het geval van openbare hoorzittingen is in beginsel de voltallige commissie aanwezig.
4. De leden van de commissie zijn verantwoordelijk voor het informeren van hun plaatsvervangers. Alle stukken die aan de leden worden gestuurd, zullen ook aan de plaatsvervangend leden worden gezonden. Zij worden geacht op de achtergrond steeds mee te lezen.

4. Onafhankelijkheid

1. Indien de voorzitter en/of één van de commissieleden in de loop van het onderzoek vermoedt dat een probleem dreigt te ontstaan vanwege belangenverstrengeling van hemzelf dan wel van één van de leden of omdat anderszins de onafhankelijkheid van de commissie in het geding is, doet hij hiervan terstond melding in de commissie.
2. De commissie bespreekt het gesignaleerde probleem en handelt terzake naar bevind van zaken. In de te maken afweging staat de onafhankelijkheid van de onderzoekscommissie voorop.

5. Verslaglegging

1. Van alle vergaderingen van de commissie wordt een samenvattend verslag gemaakt, waarin helder de afspraken en genomen besluiten naar voren komen. Bij verschillen van mening binnen de commissie worden ook deze, met verwijzing naar de sprekers, in het verslag weergegeven.
2. Een commissielid kan vragen om expliciete opneming van door hem gemaakte opmerkingen in het

verslag.

3. Van de interviews worden bandopnamen gemaakt en op grond daarvan wordt een uitgebreid (niet woordelijk) verslag gemaakt. De geïnterviewden krijgen het verslag voor vaststelling voor commentaar voorgelegd. Voorstellen tot wijzigingen in het verslag worden alleen overgenomen, indien na afluisteren van de banden blijkt, dat de wijziging daarmee in overeenstemming is. Dit naar het oordeel van de voorzitter van de commissie.
4. Van hoorzittingen worden bandopnamen gemaakt en wordt een woordelijk verslag opgesteld. Dit verslag wordt voor vaststelling aan de gehoorde voor commentaar voorgelegd. Voorstellen tot wijzigingen in het verslag worden alleen overgenomen, indien na afluisteren van de banden blijkt, dat de wijziging daarmee in overeenstemming is. Dit naar het oordeel van de voorzitter van de commissie.
5. Van de openbare hoorzittingen worden processen-verbaal gemaakt, die door de voorzitter en de secretaris worden ondertekend en tevens door de betrokken gehoorde.

6. Archivering

1. De commissie draagt aan de secretaris de verantwoordelijkheid op voor de opzet en het beheer van het onderzoeksarchief. Op grond van deskundig advies zal een archiefsysteem worden gehanteerd, dat voldoet aan de eisen van zorgvuldigheid en volledigheid.
2. Na afronding van het onderzoek en de statenbehandeling van het rapport zal het archief aan het algemene archief van de provinciale organisatie worden overgedragen.

7. Verzamelen schriftelijke en mondelinge gegevens

1. Schriftelijk materiaal wordt verzameld door het ingehuurde externe bureau en aan de secretaris ter hand gesteld. De secretaris verzendt in overleg met de voorzitter de verzamelde stukken aan de leden van de commissie.
2. De plaatsvervangend leden krijgen alle stukken die ook aan de commissieleden worden toegezonden.
3. Alle mogelijk relevante stukken en achtergrondinformatie wordt in eerste instantie in het dossier opgenomen. Blijkt er uiteindelijk geen gebruik van gemaakt te zijn in het onderzoek en in de rapportage, dan wordt het uit het dossier verwijderd.
Het externe bureau verzorgt een lijst van de verzamelde stukken, met datum en kenmerk en geeft elk stuk een nummer conform het af te spreken archiveringssysteem.
4. De commissie zal ten behoeve van de interviews en de openbare hoorzittingen een protocol opstellen, waarin is vastgelegd: hoe de commissie in die situaties opereert; dat te behandelen onderwerpen tevoren aan de ondervraagden worden voorgelegd; hoe de vraagstelling wordt vormgegeven en welke verschillende rollen er aan de commissieleden worden toebedeeld.
5. De commissie kan besluiten om, alvorens tot formele interviews en/of hoorzittingen over te gaan, personen in besloten setting technisch te horen.

8. Rapportages

1. Elke fase van het onderzoek wordt afgerond met een bondig rapport, waarin de gebeurtenissen en opgedane kennis van feiten en omstandigheden worden samengevat. Deze rapportages dienen enerzijds ter voorbereiding van de volgende fase en anderzijds ter verantwoording van de gevolgde werkwijze.
2. De teksten van het eindrapport worden, na overleg en discussie in de commissie over de inhoud, geconcipieerd door het ondersteunende externe bureau.
3. Deze teksten worden in de commissie besproken en overeenkomstig de aanwijzingen van de commissie aangepast.
4. De tekstschrijvers werken met een systematisch versiebeheer en markeren wijzigingen ten opzichte van de vorige versie in de kantlijn, totdat een versie door de commissie akkoord is bevonden.

5. Bij de formulering van de conclusies en aanbevelingen zullen tekstwijzigingen door middel van amendementen worden ingediend, waarna vervolgens gestemd wordt over overneming daarvan.

9. Openbaarheid en Communicatie

1. De commissie hanteert het uitgangspunt, dat alles openbaar is, tenzij... (uitzonderingscriteria conform de WOB en de provinciewet). Daarbij wordt een onderscheid gemaakt tussen de situatie *gedurende* het onderzoek resp. *na* het onderzoek.
2. De verslagen van de commissievergaderingen zijn gedurende de loop van het onderzoek niet openbaar. Na afronding van het onderzoek maken zij deel uit van het passief openbare archief (cf. WOB).
3. Interviews worden niet in het openbaar afgenomen.
4. Hoorzittingen zijn naar hun aard wel openbaar. De commissie kan om gewichtige redenen besluiten om een hoorzitting geheel of gedeeltelijk besloten te laten plaatsvinden.
5. Verslagen van interviews zijn gedurende de loop van het onderzoek niet openbaar. Afhankelijk van de inhoud (WOB-criteria) maken zij na afronding van het onderzoek deel uit van het passief openbare archief.
6. Contacten met de pers lopen uitsluitend via de voorzitter.
7. De leden en plaatsvervangend leden van de commissie en de secretaris onthouden zich van commentaar naar buiten toe tot aan de statenbehandeling van de eindrapportage.
8. De leden en plaatsvervangend leden van de commissie onthouden zich van inhoudelijke mededelingen over het onderzoek in de fractievergaderingen.
9. Indien leden van de commissie door derden benaderd worden met betrekking tot het onderzoek, melden zij dat terstond in de eerstvolgende commissievergadering. Betrokkene wordt hierop gewezen door het betreffende commissielid. De commissie bepaalt hoe de reactie jegens die derden zal luiden. Commissieleden doen daar gedurende het eerste contact geen uitspraken over jegens die derden, maar verwijzen naar de voorzitter of vragen betrokkene om zijn/haar mededelingen op papier te zetten en aan de commissie te richten.
10. Het college van GS krijgt de eindversie van de rapportage van de commissie uiterlijk 8 werkdagen voordat de perspresentatie ervan plaatsvindt. Dit om hen in de gelegenheid te stellen een reactie voor te bereiden op het moment dat het rapport openbaar wordt.
11. Het eindrapport wordt niet onder embargo tevoren aan de pers verstrekt.
12. Er wordt een persbericht opgesteld, dat een samenvatting van de conclusies en aanbevelingen bevat. Dit persbericht wordt wel van tevoren onder embargo aan de pers verstrekt.

**ONDERZOEKSCOMMISSIE
EUROCHAMP- RAPPORT**

**AFSPRAKENLIJSTJE
van de vergadering van
1 april 2009**

Aanwezig: Leo Bomhof (voorzitter), Margriet Stijkel, Gea Smith, Herman Beerda, Sietze de Jong en Renee Westerhof.
Inge Rozema (secretaris).

1. Als de commissie is benoemd door PS, zal de commissie Renee Westerhof als plaatsvervangend voorzitter aanwijzen.
2. Leo Bomhof zal deze week nog contact hebben met professor Elzinga om de adviesvraag nader toe te lichten. Het advies verschijnt in week 15.
3. Keuze van een extern bureau. Niet KPMG. Hun rapport is wel uitgangspunt van het onderzoek, dus dat gaan we niet dunnetjes over (laten) doen. We hebben ondersteuning nodig op juridisch, forensisch, ICT en algemeen bestuurlijk vlak. De grote bureaus kunnen dat bieden. Van belang is om met één hoofdaannemer te maken te hebben. Offerte vragen aan [REDACTED] BING, [REDACTED], meteen na benoeming commissie.
4. De secretaris legt contact met deze bureaus met de vraag of zij op zeer korte termijn kunnen leveren en zo ja, dat zij een offerte-aanvraag tegemoet kunnen zien, waarop ze in een week tijd moeten reageren.
5. De secretaris zal een concept-offerte-aanvraag opstellen ter vaststelling door de commissie op 8 april a.s.
6. Van belang is om het onderzoek gefocust te houden en niet te breed te laten uitdijen. Niet te diepgaand, maar wel van goede kwaliteit.
7. De commissie dient de onderzoeksvragen nader te operationaliseren. Daartoe lezen de leden het KPMG-rapport nog eens goed door en verzamelen op grond daarvan de nog openstaande vragen. Vragen rubriceren in a) te vinden in dossiers of dataverzamelingen, of b) te vinden door interviews. S.v.p. zoveel mogelijk al tevoren aan secretaris mailen.
8. Volgende week zal de commissie het Plan van aanpak en het reglement/werkwijze vaststellen. Eventuele opmerkingen doorgeven aan de secretaris.

1C jo. 2G

9. Pro memorie worden de volgende wensen opgetekend:
 - geïnformeerd worden over het ICT-beveiligingsbeleid in het provinciehuis
 - kijken naar de situatie ter plekke
 - inzicht in het organisatieschema met functienamen
 - transcript van radiocolumn
10. Al het besprokene in de commissievergaderingen is in principe vertrouwelijk. Over het proces kan naar buiten toe worden gesproken. Inhoudelijke zaken blijven binnen de commissie.
11. Communicatie per mail gaat via de privé-adressen van de leden. Deze worden door de secretaris verspreid.
12. De volgende vergadering is op 8 april om 16.00 uur (voorafgaand aan PS). Na afloop van PS ook de plaatsvervangend leden bijeen halen om o.a. het Reglement te bespreken. De wekelijkse vergaderingen van de commissie zijn op woensdagen om 12.00 uur.

Bespreekpunten eerste bijeenkomst onderzoekscommissie i.o. Eurochamp

- Aanwijzen plaatsvervangend voorzitter. Te besluiten in volgende vergadering.
- Advies prof. Elzinga over bevoegdheden ex artikel 151a-f Provinciewet: komt in week 15
- Onderzoeksopdracht van PS (wordt 1 april verspreid)
- Inhuur externen; eventueel offertetraject [REDACTED] ? BING [REDACTED]
- Plan van aanpak → planningschema bespreken *graag goed bestuderen.* Ook: operatio-
nalisieren.
onderzoek-
wijzen!!
Concept gaat hierbij voor commentaar. Kan de volgende keer worden vastgesteld.
- Huishoudelijk reglement / werkwijze *graag goed lezen.*
Concept-voorbeeld gaat hierbij voor commentaar. Kan de volgende keer worden vastgesteld.
- Datum en tijdstip volgende vergadering. Voorstel: 8 april na PS.
- W.v.t.t.k

416.00 uur

Achtergrondinformatie

- artikel 151a t/m 151f Provinciewet (gaat hierbij)
- Verordening onderzoekscommissie (gaat hierbij)
- Handreiking onderzoek door Actieprogramma Lokaal Bestuur (wordt uitgedeeld)

Unaniem
aanvaard. M3

Motie beperkte parlementaire enquête

Provinciale Staten van Drenthe in vergadering bijeen op 18 maart 2009

Concluderende dat:

- het onderzoeksrapport KPMG inzake Eurochamp niet alle vragen omtrent het voortijdig verspreiden van het rapport van Deloitte inzake onderzoek naar de Stichting Eurochamp Foundation beantwoordt;
- met name de vraag wie verantwoordelijk is voor voortijdige verspreiding van het rapport en op welke wijze dit is geschied niet beantwoord wordt;
- wel aangetoond is dat er sprake is van voortijdige verspreiding.

Van mening zijnde dat:

- een dit onbevredigende situatie is omdat het hier een zaak betreft waarbij de integriteit van het openbaar bestuur in het geding is;
- dat de bovengenoemde vragen alleen beantwoord kunnen worden als bestuurders en ambtenaren onder ede kunnen worden gehoord;
- een parlementaire provinciale enquête van beperkte omvang, gericht op die vragen waarop het rapport van KPMG geen antwoord heeft kunnen geven, hiervoor een middel is;
- onderzocht moet worden of het uitvoeren van een parlementaire enquête juridisch mogelijk is
- bij een ontkennend antwoord op voornoemde vraag een ander geëigend onderzoek dient te worden ingesteld.

Spreken als hun mening uit:

- dat aanvullend onderzoek nodig is om antwoord te krijgen op de vragen, wie of in opdracht van wie er is gelekt en op welke wijze dat is gebeurd.

Besluiten tot het instellen van een beperkte parlementaire provinciale enquête – of indien dat juridisch niet mogelijk is – tot een ander geëigend onderzoek.

Een gaan over tot de orde van de dag

VVD

PvdA

CDU

CU

Verzoek om advies

Provinciale staten van Drenthe hebben besloten een onderzoek te willen starten op grond van artikel 151a Provinciewet naar de voortijdige verspreiding van een vertrouwelijk rapport. Een forensisch onderzoek door KPMG (in opdracht van het college van gedeputeerde staten) heeft aangetoond, dat deze voortijdige verspreiding vanuit het provinciehuis heeft plaatsgevonden, maar wie daarvoor verantwoordelijk is en op welke wijze dat is gebeurd is niet duidelijk geworden.

Provinciale staten willen nu door middel van een 151a-onderzoek en de mogelijkheid daarbinnen van het onder ede horen van bestuurders en ambtenaren trachten de openstaande vragen uit het KPMG-rapport alsnog beantwoord te krijgen. Zie daartoe bijgaande motie M3.

De vraag is of artikel 151a aan provinciale staten de ruimte biedt om het beoogde onderzoek op grond van de geformuleerde vragen in de motie te kunnen uitvoeren. Volgens dit artikel dient het onderzoek zich te richten op "het door het college van GS gevoerde bestuur". Kan een onderzoek naar het lekken van vertrouwelijke stukken daaronder worden begrepen? Kunnen provinciale staten in dat kader en met dat doel bestuurders en ambtenaren onder ede horen? En zo ja, welke restricties gelden daarbij dan eventueel uit hoofde van andere rechtsregels en/of uit hoofde van bescherming van persoonlijke belangen?

Plan van aanpak onderzoek1. Ondersteuning van de commissie

De commissie laat zich ondersteunen door een extern bureau met expertise op juridisch, forensisch (?) en beleids/bestuurkundig terrein. Voornamelijk in de fase van gegevensverzameling en analyse van de gegevens, de deskresearch, zal dit bureau ingeschakeld worden. Voorts zal het bureau de commissie van advies dienen bij haar verdere werkzaamheden.

Daarenboven kan de commissie op ad hoc-basis juridisch advies inhuren, mocht zij dat nodig oordelen.

2. Opzet van het onderzoekFase 1

Beschikbare gegevens worden verzameld en geanalyseerd door het externe bureau. Deze fase mondt uit in een rapportage van het bureau, waarin wordt aangegeven op welke punten in de tweede fase zich het nader onderzoek zou moeten toespitsen (tijdsduur ca. 1 week)

Fase 2

Op de punten zoals in de eerste fase aangegeven, verdieping en toespitsing van het onderzoek d.m.v. verzamelen van aanvullende gegevens, houden van interviews en openbare hoorzittingen. Van al deze gesprekken en hoorzittingen worden verslagen gemaakt. De nadere gegevensverzameling wordt in een rapportage samengevat (tijdsduur ca. 5 weken).

Fase 3

In deze fase trekt de commissie conclusies op basis van al het verzamelde materiaal en stelt zij aanbevelingen op. Het politieke oordeel over deze conclusies is aan de staten.

De commissie vervaardigt de eindrapportage, daarbij ondersteund door het externe bureau (tijdsduur ca. 3 weken).

3. Planning van het onderzoek

Woensdag	8/4	15/4	22/4	29/4	6/5	13/5	20/5	27/5	3/6	10/6	17/6	24/6
Week	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26
Besluit PS												
Offerte traject												
Voorbereidend onderzoek												
Interviews												
Hoorzitting												
Rapport												
Fracties												
Debat PS												

NB:

Week 18: Koninginnedag 30 april

Week 19: Bevrijdingsdag 5 mei

Week 21: Hemelvaart 21 mei

Week 23: Pinksteren 1 juni

De planning is erop gericht om uiterlijk op 15 juni 2009 het eindrapport gereed te hebben. Streven daarbij is om het debat over het rapport af te ronden vóór de Algemene Beschouwingen, dus in een extra PS-vergadering op woensdag 24 juni 's middags.

4. Focus van het onderzoek:

De onderzoeksopdracht is het kader waarbinnen de commissie haar werkzaamheden verricht. Om het onderzoek op het juiste spoor te zetten en te houden, en om te voorkomen dat het onderzoek te veel uitdijt binnen de gegeven tijd, is het belangrijk om van tevoren voor een ieder helder te hebben *met het oog waarop* bepaalde dingen moeten worden onderzocht. Waarom willen we dit weten? Waar hebben we de gegevens voor nodig? Zaken die wellicht interessant zijn, hoeven nog niet relevant te zijn. Deze focus zal door de commissie gedurende het onderzoek steeds goed in de gaten worden gehouden. In de kwaliteitsborging van het onderzoek (op te dragen aan het externe bureau) zal hieraan expliciet aandacht moeten worden besteed.

A) Het *doel* van het onderzoek is het achterhalen van de feiten met het oog op:

- ⇒ het (zo mogelijk) achterhalen van de bron en de wijze van voortijdige verspreiding
- ⇒ mogelijk maken, dat de staten een oordeel kunnen vellen over het gevoerde bestuur en de (politieke) verantwoordelijkheid daarvoor
- ⇒ lessen voor de toekomst

B) In fase 1 van het onderzoek (dossieronderzoek) richt het onderzoek zich op de **feiten** rondom:
PMPM *operationalisatie onderzoeksragen*

C) In fase 2 van het onderzoek (aanvullende gegevensverzameling, interviews en hoorzittingen) richt het onderzoek zich op:
PMPM

D) Het eindrapport bevat de bevindingen van de commissie en de **conclusies en aanbevelingen**. Daartoe legt de commissie de verbanden tussen de verzamelde feiten op grond van schriftelijk en mondeling materiaal en beantwoordt zij de vragen die in de onderzoeksopdracht zijn gesteld. De kwaliteitsborging is erop gericht de integriteit van de commissie bij de beoordeling van de feiten te waarborgen.

5. Werkwijze van de commissie

- De commissie zal haar werkwijze vastleggen in een huishoudelijk reglement .
- Zoals aangegeven zal de commissie zich laten ondersteunen door een extern bureau. Daarnaast is ondersteuning voorzien door de statengriffier en een secretariële kracht.
- De commissie vergadert en neemt besluiten, ook als niet alle leden aanwezig zijn (en een plaatsvervanger niet kan invallen). Indien de besluiten onderwerpen betreffen, waarvan de commissie moet aannemen, dat deze controversieel liggen bij het afwezige lid, dan worden deze besluiten verdaagd naar de volgende vergadering.
- De plaatsvervangend leden krijgen alle stukken die ook aan de commissieleden worden toegezonden.
- De commissie zal ten behoeve van de interviews en de openbare hoorzittingen een protocol opstellen, waarin is vastgelegd hoe de commissie in die situaties opereert, dat te behandelen

onderwerpen tevoren aan de ondervraagden worden voorgelegd, hoe de vraagstelling wordt vormgegeven en welke verschillende rollen er aan de commissieleden zijn toebedeeld.

- De commissie vergadert in principe eens per week op woensdag en in voorkomende gevallen frequenter. De commissie hanteert daarbij de voorschriften zoals die in de Provinciewet en de Verordening op de onderzoekscommissie zijn vastgelegd.

6. Communicatie

Contacten met de media vinden uitsluitend plaats door en via de voorzitter. De overige commissieleden onthouden zich van commentaar over de werkzaamheden van de commissie gedurende het onderzoek en tevens na publicatie van het eindrapport tot de dag dat de staten het rapport behandelen.

De commissie laat zich adviseren door een deskundige op het gebied van woordvoering en voorlichting, gedurende de fasen 2 en 3 van het onderzoek.

7. Begroting

De commissie raamt de volgende uitgaven:

inhuur extern bureau	25 dagen á € 2000,- per dag	50.000,-
juridische en communicatie-adviezen	50 uren á € 200,- per uur	10.000,-
reprokosten (eindrapport)		5.000,-
kosten hoorzittingen		PM
		<hr/>
		65.000,- +PM

Assen, 8 april 2009

ONDERZOEKSCOMMISSIE

VOORBEELD

Reglement / Werkwijze

De onderzoekscommissie wil op een onafhankelijke en integere wijze haar werkzaamheden uitvoeren. Om dit zo goed mogelijk te waarborgen worden onderstaand enkele huishoudelijke regels en afspraken vastgelegd.

1. Vergaderingen

1. De commissie vergadert in principe eens per week en in voorkomende gevallen frequenter. De commissie hanteert daarbij de voorschriften zoals die in de Provinciewet en de Verordening op de onderzoekscommissie zijn vastgelegd.
2. De voorzitter kan de commissie bijeenroepen zo vaak hij dat nodig oordeelt. Op (gemotiveerd) verzoek van een lid van de commissie kan de voorzitter eveneens de commissie bijeenroepen.
3. De commissie vergadert en neemt besluiten, ook als niet alle leden aanwezig zijn (en een plaatsvervanger niet kan invallen). Indien de besluiten onderwerpen betreffen, waarvan de commissie in redelijkheid kan aannemen, dat deze controversieel liggen bij het afwezige lid, dan worden deze besluiten verdaagd naar de volgende vergadering.

2. Agenda

1. De agenda wordt in concept opgesteld door de secretaris en met de voorzitter afgestemd.
2. De commissie stelt aan het begin van de vergadering de agenda definitief vast en kan daarbij onderwerpen opvoeren dan wel afvoeren.
3. Bij verschil van mening over agendering van een onderwerp beslist de meerderheid.

3. Taken

1. Er vindt vooralsnog geen nadere taakverdeling plaats tussen de leden van de commissie. In het geval van interviews en hoorzittingen kan een nadere taakverdeling worden gemaakt.
2. Bij het afnemen van interviews behoeven niet alle leden van de commissie aanwezig te zijn. Deze taak wordt naar evenredigheid over de commissieleden verdeeld. De voorzitter en de secretaris zijn wel altijd bij de interviews aanwezig, alsmede een verslaglegger.
3. In het geval van openbare hoorzittingen is in beginsel de voltallige commissie aanwezig.
4. De leden van de commissie zijn verantwoordelijk voor het informeren van hun plaatsvervangers. Alle stukken die aan de leden worden gestuurd, zullen ook aan de plaatsvervangend leden worden gezonden. Zij worden geacht op de achtergrond steeds mee te lezen.

4. Onafhankelijkheid

1. Indien de voorzitter en/of één van de commissieleden in de loop van het onderzoek vermoedt dat een probleem dreigt te ontstaan vanwege belangenverstrengeling van hemzelf dan wel van één van de leden of omdat anderszins de onafhankelijkheid van de commissie in het geding is, doet hij hiervan terstond melding in de commissie.
2. De commissie bespreekt het gesignaleerde probleem en handelt terzake naar bevind van zaken. In de te maken afweging staat de onafhankelijkheid van de onderzoekscommissie voorop.

5. Verslaglegging

1. Van alle vergaderingen van de commissie wordt een samenvattend verslag gemaakt, waarin helder de afspraken en genomen besluiten naar voren komen. Bij verschillen van mening binnen de commissie worden ook deze, met verwijzing naar de sprekers, in het verslag weergegeven.
2. Een commissielid kan vragen om expliciete opneming van door hem gemaakte opmerkingen in het

verslag.

3. Van de interviews worden bandopnamen gemaakt en op grond daarvan wordt een uitgebreid (niet woordelijk) verslag gemaakt. De geïnterviewden krijgen het verslag voor vaststelling voor commentaar voorgelegd. Voorstellen tot wijzigingen in het verslag worden alleen overgenomen, indien na af luisteren van de banden blijkt, dat de wijziging daarmee in overeenstemming is. Dit naar het oordeel van de voorzitter van de commissie.
4. Van hoorzittingen worden bandopnamen gemaakt en wordt een woordelijk verslag opgesteld. Dit verslag wordt voor vaststelling aan de gehoorde voor commentaar voorgelegd. Voorstellen tot wijzigingen in het verslag worden alleen overgenomen, indien na af luisteren van de banden blijkt, dat de wijziging daarmee in overeenstemming is. Dit naar het oordeel van de voorzitter van de commissie.
5. Van de openbare hoorzittingen worden processen-verbaal gemaakt, die door de voorzitter en de secretaris worden ondertekend en tevens door de betrokken gehoorde.

6. Archivering

1. De commissie draagt aan de secretaris de verantwoordelijkheid op voor de opzet en het beheer van het onderzoeksarchief. Op grond van deskundig advies zal een archiefsysteem worden gehanteerd, dat voldoet aan de eisen van zorgvuldigheid en volledigheid.
2. Na afronding van het onderzoek en de statenbehandeling van het rapport zal het archief aan het algemene archief van de provinciale organisatie worden overgedragen.

7. Verzamelen schriftelijke en mondelinge gegevens

1. Schriftelijk materiaal wordt verzameld door het ingehuurd externe bureau en aan de secretaris ter hand gesteld. De secretaris verzendt in overleg met de voorzitter de verzamelde stukken aan de leden van de commissie.
2. De plaatsvervangend leden krijgen alle stukken die ook aan de commissieleden worden toegezonden.
3. Alle mogelijk relevante stukken en achtergrondinformatie wordt in eerste instantie in het dossier opgenomen. Blijkt er uiteindelijk geen gebruik van gemaakt te zijn in het onderzoek en in de rapportage, dan wordt het uit het dossier verwijderd.
Het externe bureau verzorgt een lijst van de verzamelde stukken, met datum en kenmerk en geeft elk stuk een nummer conform het af te spreken archiveringssysteem.
4. De commissie zal ten behoeve van de interviews en de openbare hoorzittingen een protocol opstellen, waarin is vastgelegd: hoe de commissie in die situaties opereert; dat te behandelen onderwerpen tevoren aan de ondervraagden worden voorgelegd; hoe de vraagstelling wordt vormgegeven en welke verschillende rollen er aan de commissieleden worden toebedeeld.
5. De commissie kan besluiten om, alvorens tot formele interviews en/of hoorzittingen over te gaan, personen in besloten setting technisch te horen.

8. Rapportages

1. Elke fase van het onderzoek wordt afgerond met een bondig rapport, waarin de gebeurtenissen en opgedane kennis van feiten en omstandigheden worden samengevat. Deze rapportages dienen enerzijds ter voorbereiding van de volgende fase en anderzijds ter verantwoording van de gevolgde werkwijze.
2. De teksten van het eindrapport worden, na overleg en discussie in de commissie over de inhoud, geconcipieerd door het ondersteunende externe bureau.
3. Deze teksten worden in de commissie besproken en overeenkomstig de aanwijzingen van de commissie aangepast.
4. De tekstschrijvers werken met een systematisch versiebeheer en markeren wijzigingen ten opzichte van de vorige versie in de kantlijn, totdat een versie door de commissie akkoord is bevonden.

5. Bij de formulering van de conclusies en aanbevelingen zullen tekstwijzigingen door middel van amendementen worden ingediend, waarna vervolgens gestemd wordt over overneming daarvan.

9. Openbaarheid en Communicatie

1. De commissie hanteert het uitgangspunt, dat alles openbaar is, tenzij...(uitzonderingscriteria conform de WOB en de provinciewet). Daarbij wordt een onderscheid gemaakt tussen de situatie *gedurende* het onderzoek resp. *na* het onderzoek.
2. De verslagen van de commissievergaderingen zijn gedurende de loop van het onderzoek niet openbaar. Na afronding van het onderzoek maken zij deel uit van het passief openbare archief (cf. WOB).
3. Interviews worden niet in het openbaar afgenomen.
4. Hoorzittingen zijn naar hun aard wel openbaar. De commissie kan om gewichtige redenen besluiten om een hoorzitting geheel of gedeeltelijk besloten te laten plaatsvinden.
5. Verslagen van interviews zijn gedurende de loop van het onderzoek niet openbaar. Afhankelijk van de inhoud (WOB-criteria) maken zij na afronding van het onderzoek deel uit van het passief openbare archief.
6. Contacten met de pers lopen uitsluitend via de voorzitter.
7. De leden en plaatsvervangend leden van de commissie en de secretaris onthouden zich van commentaar naar buiten toe tot aan de statenbehandeling van de eindrapportage.
8. De leden en plaatsvervangend leden van de commissie onthouden zich van inhoudelijke mededelingen over het onderzoek in de fractievergaderingen.
9. Indien leden van de commissie door derden benaderd worden met betrekking tot het onderzoek, melden zij dat terstond in de eerstvolgende commissievergadering. Betrokkene wordt hierop gewezen door het betreffende commissielid. De commissie bepaalt hoe de reactie jegens die derden zal luiden. Commissieleden doen daar gedurende het eerste contact geen uitspraken over jegens die derden, maar verwijzen naar de voorzitter of vragen betrokkene om zijn/haar mededelingen op papier te zetten en aan de commissie te richten.
10. Het college van GS krijgt de eindversie van de rapportage van de commissie uiterlijk 8 werkuren voordat de perspresentatie ervan plaatsvindt. Dit om hen in de gelegenheid te stellen een reactie voor te bereiden op het moment dat het rapport openbaar wordt.
11. Het eindrapport wordt niet onder embargo tevoren aan de pers verstrekt.
12. Er wordt een persbericht opgesteld, dat een samenvatting van de conclusies en aanbevelingen bevat. Dit persbericht wordt wel van tevoren onder embargo aan de pers verstrekt.

April 2009

Van [redacted] <[redacted]@bureauintegriteit.nl>
Aan: I Rozema [redacted]@drenthe.nl>
Datum 7-5-2009 9:19:56
Onderwerp: FW: Informatie verzoek onderzoekscommissie

Inge, ter info het informatieverzoek aan de heer Kremers. Gr., [redacted]

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van: [redacted]@fox-it.com]
Verzonden: woensdag 6 mei 2009 21:15
Aan: [redacted]@drenthe.nl
CC: [redacted]
Onderwerp: Informatie verzoek onderzoekscommissie

Beste [redacted]

Zoals zojuist besproken kort een aantal vragen m.b.t. digitale gegevens:

- Je gaf aan dat de dagtapes van de mailomgeving voor langere tijd bewaard worden. Los van de gebruikelijke retentie is destijds op jullie eigen initiatief een aantal tapes alvast opzij gezet. De vraag vanuit de commissie zal zijn of de dagtapes van 10 t/m 13 november nog beschikbaar zijn. Indien dat het geval is zouden wij daar graag z.s.m. over beschikken; wat is jullie inschatting v.w.b. tijdsinspanning voor het beschikbaar maken van deze data? Wat is de doorlooptijd? Kortom, op welke termijn zou de commissie kunnen beschikken over deze gegevens en hoeveel tijd gaat dat in beslag nemen?

- zijn telefooncentrale/externe-lijn gegevens van 10-13 november 2008 nog beschikbaar, zo ja in welke vorm (digitaal/hardcopy)? Wij ontvangen graag de gegevens van zowel vaste lijnen als mobiel telefoonverkeer.

- zijn gebruiker login gegevens van het Novell Netwerk beschikbaar van de periode 10-13 november 2008?

- zijn login gegevens van het gebruik van de externe toegangsfaciliteit (VPN) beschikbaar van de periode 10-13 november 2008?

- Verder is nog gesproken over registratiegegevens van het (fysieke)toegang controlesysteem. Ook deze gegevens willen wij graag z.s.m. ontvangen, de periode 10-13 nov 2008 volstaat.

Je gaf aan dat het mogelijk is om een kopie van documentatie over het backupschema te ontvangen. Indien beschikbaar, zouden wij daar graag een blik op willen werpen.

Laat even weten indien je voorziet dat de gevraagde informatie niet beschikbaar is of het aanleveren op onoverkomelijke problemen stuit. Mocht je nog vragen hebben, schroom niet om contact op te nemen.

Vriendelijke groet,

[redacted]
Forensic IT Expert

Bing / Fox-IT
Olof Palmestraat 6
P.O. box 638
2600 AP DELFT
The Netherlands

Tel +31 (015) 284 79 99
Fax +31 (015) 284 79 90
| <http://www.fox-it.com>
KvK Haaglanden 27301624

LinkedIn: <http://www.linkedin.com/in/██████████>

CC: ██████████@bureauintegriteit.nl>, ██████████
██████████@fox-it.com>

Van [redacted] <[redacted]@bureauintegriteit.nl>
Aan: I Rozema <[redacted]@drenthe.nl>
Datum 4-5-2009 18:22:45
Onderwerp: RE: Doorgest.: Verzoek inzage loglijsten

Inge,

Voor het moment zullen we het hiermee doen. Ik heb inmiddels ook weer contact gehad met [redacted] van KPMG. Belangrijk is dat het gesprek en de inzage morgen doorgang kunnen vinden. Daarna zien we dan verder. Ik bespeur overigens nog een verschil tussen hetgeen ik mondeling van KPMG begreep (BING mag inzien, maar de gegevens niet meenemen) en onderstaande toestemming van Andries Visser. Daarover zal ik (nogmaals) contact hebben met KPMG.

Heeft Visser, directie of GS gereageerd op jouw vooraankondiging dat BING - namens de OC - mogelijk woensdagmiddag enkele computers zou willen 'veiligstellen' c.q. een image zou willen maken?

Groet,

[redacted]

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van: I Rozema [mailto:[redacted]@drenthe.nl]
Verzonden: maandag 4 mei 2009 17:31
Aan: [redacted]
Onderwerp: Doorgest.: Verzoek inzage loglijsten
Urgentie: Hoog

**** High Priority ****

[redacted]

Zie onderstaand bericht. Daar kan je collega en jij hopelijk (voorlopig) wel mee uit de voeten.

Groet, Inge

>>> A Visser 4-5-2009 17:17 >>>

[redacted],

i.a.a. I. Rozema

We hebben intern overleg gehad en met onze juridisch adviseur. Het is akkoord dat BING morgen inzage heeft in de betreffende log-lijsten die KPMG heeft gebruikt voor haar forensisch onderzoek. Dit met het doel om verificatie van het onderzoek van KPMG door BING mogelijk te maken. Zonder toestemming van de provincie (GS/directie) mag BING de gegevens sec (nog) niet verstrekken aan provinciale staten of laten inzien door provinciale staten.

Gelet op de herleidbaarheid van de gegevens naar personen willen we dat zorgvuldig en weloverwogen beslissen. En daarvoor is de tijd nu te kort.

Met vriendelijke groet,
Andries Visser
hoofd concernstaf
concerncontroller
Provincie Drenthe
T 0592 36 [redacted]

Van [redacted] <[redacted]@bureauintegriteit.nl>
Aan: I Rozema [redacted]@drenthe.nl>
Datum 4-5-2009 11:40:29
Onderwerp: FW: lijstgeïnterviewdepersonenDrenthe.pdf

Beste Inge,

Zie bijgaand de lijst met door KPMG geïnterviewden.

De volgende personen staan op de KPMG-lijst en niet op de lijst van de onderzoekscommissie:

1. I.M. Rozema;
2. R. Munniksma;
3. J.H. Bats;
4. R.H.H. Koch;
5. [redacted]
6. [redacted]

Ben jij bekend met de personen 2 t/m 6? Wat zijn hun functies? Zijn zij in de beschouwing van de commissie betrokken bij de selectie van interviews?

Verder is het goed om te beseffen dat KPMG geen interview heeft gehouden met de volgende personen, die wel op de lijst van de commissie staan:

1. Dhr. A. Visser;
2. [redacted]
3. [redacted];
4. [redacted]
5. Mw. A. Imhof.

Zo mogelijk vandaag en uiterlijk morgen stuur ik je de aangepaste interviewvragenlijsten en een tussenrapportage (inzake bestudeerde informatie, analyse van beschikbare informatie, een advies met punten voor de tweede fase).

Met vriendelijke groet,

Van: [REDACTED]@kpmg.nl]
Verzonden: maandag 4 mei 2009 11:01
Aan: [REDACTED]
Onderwerp: lijstgeinterviewdepersonenDrenthe.pdf

<lijstgeinterviewdepersonenDrenthe.pdf>

Beste [REDACTED]

Bijgaand de beloofde lijst met geïnterviewde personen.
Morgen vindt er de uitwisseling plaats van digitale gegevens met FOX IT.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
Manager KPMG Forensic

KPMG Advisory N.V.
Handelsregisternummer33263682

Burgemeester Rijnderslaan 20
1185 MC Amstelveen

Tel +31 (0) [REDACTED]
Fax +31 (0) 20 656 7790
Mobile +31 (0) 6 [REDACTED]

[REDACTED]@kpmg.nl

The information in this e-mail (and any attachments) is intended exclusively for the addressee(s). Any use by a party other than the addressee(s) is prohibited. The information may be confidential in nature and fall under a duty of non-disclosure. If you are not the addressee, please notify the sender and delete this e-mail.

KPMG cannot guarantee that e-mail communications are secure and error-free and does not accept any liability for damages resulting from the use of e-mail. Our services and other work are carried out under an agreement of instruction (overeenkomst van opdracht) that is subject to the general terms and conditions of the contracting KPMG firm. These general terms and conditions are available on our website (www.kpmg.nl/algemenevoorwaarden) and will be forwarded upon request.

Naam

Henk Klaver
P. van den Bosch
[REDACTED]
T. Klip-Martin
I.M. Rozema
S.S. Weistra
A. Haarsma
[REDACTED]
R. Munniksma
J.H. Bats
[REDACTED]
R.H.H. Koch
[REDACTED]
B.P. van Luyn
G. de Kleine
[REDACTED]
M. de Bruijn

Aan:
Onderzoekscommissie EuroChamp rapport
t.a.v. mw. I.M. Rozema (secretaris)

Assen, 19 juni 2009
Ons kenmerk 18/CS/2009005232-5
Behandeld door de heer A Visser (0592) 36 [REDACTED]
Onderwerp: Aanvullend verzoek om informatie

Geachte mevrouw Rozema,

Wij hebben uw verzoek om aanvullende informatie over het telefoonverkeer van twee gedeputeerden in de periode 3 tot en met 21 november 2008 ontvangen. Wij hebben, gelet op de te betrachten zorgvuldigheid inzake deze gegevens, de behoefte aan overleg met onze juridisch adviseur en de betrokken personen. Dat betekent dat wij uw verzoek nog in beraad houden. We zullen uw commissie onmiddellijk informeren als wij een standpunt hebben ingenomen.

Hoogachtend,
namens gedeputeerde staten van Drente

[REDACTED]
A. Visser
(hoofd Concernstaf)

Aan:
het college van gedeputeerde staten
t.a.v. de heer A. Visser, hoofd Concernstaf

Assen, 18 juni 2009
Behandeld door mevrouw I.M. Rozema (0592) 36 [REDACTED]
Onderwerp: Aanvullend verzoek om informatie

Geachte heer Visser,

Al eerder heeft de onderzoekscommissie Eurochamp u verzocht om de beschikking te mogen hebben over gegevens m.b.t. het mobiele telefoonverkeer. Over de wijze van aanlevering en de restricties omtrent inzage zijn toen duidelijke afspraken gemaakt. Deze gegevens hebben wij vorige week ter beschikking gekregen voor de gevraagde groep personen en de gevraagde periode van 10-14 november 2008.

Onder handhaving van de gemaakte afspraken over inzage en vertrouwelijkheid wil de commissie graag aanvullend dezelfde soort gegevens voor de week voorafgaand aan genoemde week (3-9 november) en voor de week erna (15-21 november) ontvangen. Het betreft dan uitsluitend de gegevens van mevrouw Haarsma en mevrouw Klip.

Ons is bekend dat deze gegevens bij u reeds beschikbaar zijn, dus zouden wij deze graag uiterlijk vrijdag 19 juni in ons bezit hebben.

Hoogachtend,
de onderzoekscommissie Eurochamp

[REDACTED]
L. Bomhof, voorzitter

Aan:
het college van gedeputeerde staten
t.a.v. de heer A. Visser, hoofd Concernstaf

Assen, 18 juni 2009
Behandeld door mevrouw I.M. Rozema (0592) 36 [REDACTED]
Onderwerp: Aanvullend verzoek om informatie

Geachte heer Visser,

Al eerder heeft de onderzoekscommissie Eurochamp u verzocht om de beschikking te mogen hebben over gegevens m.b.t. het mobiele telefoonverkeer. Over de wijze van aanlevering en de restricties omtrent inzage zijn toen duidelijke afspraken gemaakt. Deze gegevens hebben wij vorige week ter beschikking gekregen voor de gevraagde groep personen en de gevraagde periode van 10-14 november 2008.

Onder handhaving van de gemaakte afspraken over inzage en vertrouwelijkheid wil de commissie graag aanvullend dezelfde soort gegevens voor de week voorafgaand aan genoemde week (3-9 november) en voor de week erna (15-21 november) ontvangen. Het betreft dan uitsluitend de gegevens van mevrouw Haarsma en mevrouw Klip.

Ons is bekend dat deze gegevens bij u reeds beschikbaar zijn, dus zouden wij deze graag uiterlijk vrijdag 19 juni in ons bezit hebben.

Hoogachtend,
de onderzoekscommissie Eurochamp

i.o. [Handwritten signature]
[REDACTED]
L. Bomhof, voorzitter

S Weistra - rapport

Van: "[REDACTED]@deloitte.nl">
Aan: "[REDACTED]@drenthe.nl" [REDACTED]@drenthe.nl>
Datum: 10-11-2008 14:21
Onderwerp: rapport
CC: [REDACTED]@deloitte.nl>

18

Geachte mevrouw Weistra,

Het rapport wordt in tienvoud per koerier ter uwer attentie bezorgd om omstreeks 18.30 uur op het provinciehuis. Met [REDACTED] is afgestemd dat dit akkoord is.

U ontvangt het rapport digitaal in pdf via mijn personal assistent [REDACTED]

U informeert mij nog over de samenvatting (graag met spoed!).

Met vriendelijke groeten,

[REDACTED]

This e-mail message and its attachments are subject to the disclaimer published at the following website of Deloitte:

<http://www.deloitte.com/nl/disclaimer>

Deloitte Bijzonder Onderzoek & Integriteitsadvies B.V. is registered with the trade register in The Netherlands under number 24283607.

Deloitte refers to one or more of Deloitte Touche Tohmatsu, a Swiss Verein, and its network of member firms, each of which is a legally separate and independent entity. Please see www.deloitte.com/about for a detailed description of the legal structure of Deloitte Touche Tohmatsu and its member firms.

K.

MEMO

19

Aan : Inge Rozema
Afschift : Andries Visser
Van : ██████████
Datum : 28 mei 2009
Onderwerp : Overzicht verspreiding EC rapport 13-21 nov

De 10 rapporten zijn gegeven aan:

- 1 exemplaar ██████████, 13 november
- 1 exemplaar Paul van den Bosch, 13 november
- 2 exemplaren Inge Rozema, 17 november
- 2 exemplaren politie Assen, 17 november
- 1 exemplaar Anneke Haarsma, 17 november
- 1 exemplaar ██████████, 17 november
- 1 exemplaar in bewaring bij ██████████ (directiesecretariaat), 17 november
- 1 exemplaar SNN 20 november

Kopieën zijn gegaan naar:

- 1 exemplaar Selie Weistra, 17 november (op 13/11 origineel, op 17/11 ingeruild bij secretariaat voor een kopie)
- 1 exemplaar ██████████, 17 november
- 1 exemplaar ██████████, 19 november
- 1 exemplaar landsadvocaat, 19 november
- 1 exemplaar Tanja Klip, 20 november
- 1 exemplaar Rob Bats, 20 november
- 1 exemplaar Rein Munnikma, 20 november
- 1 exemplaar Ronald Koch, 20 november
- 1 exemplaar Henk Baas, 21 november

I Rozema - Betr.: moeizame infoverstreking

Van: A Visser
Aan: Rozema, I
Datum: 29-5-2009 14:56
Onderwerp: Betr.: moeizame infoverstreking

20

Inge

Ik heb contact gehad met Elema van FO. Het groene licht is gegeven. De reconstructie van de situatie 14 november 2008 duurt inderdaad 5 dagen. Volgens planning is op 5 juni die omgeving beschikbaar.

De gegevens van de poortjes en telefonie zijn gecodeerd en kunnen met de software in het provinciehuis overgezet worden naar bv een spreadsheet. Dat kan niet anders dan alhier gebeuren. Een spreadsheet kan natuurlijk wel elders worden geanalyseerd. Op 4 juni is een afspraak met FoxIT gepland voor die overdracht.

De mobiele gegevens van Vodafone zijn wel opgevraagd maar Vodafone moet nog uitzoeken hoe ze aan het verzoek kunnen voldoen. Zij leveren -blijkt nu- standaard maar data van max. 3 maanden terug. Tussen FoxIT en Elema is gelmatig overleg.

Groet
Andries

>>> I Rozema 29-5-2009 11:42 >>>
Andries,

Ik had vanmorgen de adviseur van de onderzoekscommissie (BING) aan de lijn. We hebben woensdag met Elema gesproken en toen is gezegd dat alle IT-gegevens beschikbaar waren (behalve de telefonie).

Nu, bij het maken van afspraken over de overdracht blijkt er toch nog weer van alles niet geregeld te zijn:

- het bedrijf dat de restore moet doen wacht nog op groen licht van de provincie en heeft daarna nog vijf dagen nodig om e.e.a. klaar te zetten?? Dat betekent, dat de deadline die de commissie aan GS heeft gesteld met een week wordt overschreden. Dat moet toch sneller kunnen! Zet er desnoods meer mensen aan.

- de gegevens van de toegangspoortjes en de telefonie worden niet aan BING ter beschikking gesteld, maar mogen alleen op het provinciehuis worden ingezien.

Dat was de afspraak niet. Zo kan het bureau niet werken.

Graag actie van jouw kant om e.e.a. z.s.m. in goede banen te leiden, want nog meer vertraging in het onderzoek zal door de staten niet worden geaccepteerd.

Groet, Inge

I Rozema - FW: Betr.: Afspraak aanlevering digitale gegevens

Van: [REDACTED] <[REDACTED]@bureauintegriteit.nl>
Aan: I Rozema <[REDACTED]@drenthe.nl>
Datum: 29-5-2009 14:48
Onderwerp: FW: Betr.: Afspraak aanlevering digitale gegevens

21

Hoi Inge,

Zie onderstaande emails.

De heer Elema doet het nu voorkomen alsof de ruis aan onze kant wordt veroorzaakt. Beetje vreemd...

Hebben wij overigens al een dergelijke lijst beschikbaar met namen, of zal ik die zelf even opstellen?

Ik ga er vanuit dat de lijstm waarover [REDACTED] spreekt, de namen zal moeten bevatten van alle geïnterviewde personen, met uitzondering van een paar GS leden.

gr

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van: [REDACTED] <[REDACTED]@fox-it.com>

Verzonden: vr 29-05-09 14:32:49

Aan: [REDACTED] <[REDACTED]@bureauintegriteit.nl>; [REDACTED] <[REDACTED]@bureauintegriteit.nl>;

Onderwerp: FW: Betr.: Afspraak aanlevering digitale gegevens

FYI.

Heeft de commissie een lijst met namen waarvan ze de fysieke toegang/telefonie gegevens wil zien?

[REDACTED]

-----Original Message-----

From: L Elema [mailto:[REDACTED]@drenthe.nl]

Sent: vrijdag 29 mei 2009 14:30

To: [REDACTED]

Cc: P Wel

Subject: Betr.: Afspraak aanlevering digitale gegevens

Hallo [REDACTED],

Wat ons betreft spreken we 4 juni 's middags af in Assen. Zowel vanuit het team telefonie als de derde lijns ondersteuning zijn dan medewerkers aanwezig.

Inmiddels hebben we onze leverancier de opdracht verstrekt om de restore van de mailomgeving uit te voeren. Zij starten daar per direct mee, omdat e.e.a. ook al aangekondigd en voorbereid was. Wanneer er geen tegenslagen zijn bij deze werkzaamheden is de verwachting dat 5 juni de omgeving ter beschikking staat, maar dat is onder voorbehoud. Deze mail omgeving is dan op het provinciehuis in Assen benaderbaar.

Voor alle zekerheid nog even hetvolgende. De tape die van het mailsysteem terug wordt gezet is een weekbackup met de stand van 14 november. De dagtapes van de afzonderlijke dagen 10 t/m 13 november bestaan niet (meer). We hebben dat wel telkens aangegeven, maar concreet betekent dat dus dat de weekstand van 14 november na de restore beschikbaar is!

Tenslotte merk ik dat er in toenemende mate ruis ontstaat over de doorlooptijd van de te leveren informatie. Ik heb daarover daarnet gesproken met Andries Visser van de concern staf. De tijden die we van meet af aan hebben aangegeven zijn nog steeds valide en blijken ook echt nodig. Ervaring uit het verleden met het eerder onderzoek van KPMG onderschrijven dat ook. Daarnaast denk ik dat een deel van de gegevens vrij snel en direct leverbaar zijn, denk aan logfiles, maar dat de bottleneck zit bij enkel de restore van de mailomgeving en mogelijk het opragen van de mobiele telefoonverkeergegevens bij Vodafone. Ik wil je vriendelijk verzoeken hier helder en eenduidig over te communiceren. Ik doe dat in ieder geval binnen het provinciehuis.

Prettig weekend en tot volgende week.

m.vr.gr.

Lammert Elema

Teamleider Informatie

Afdeling Facilitaire Ondersteuning

Westerbrink 1
9405 BJ Assen
0592-
mob: 06-
mailto: a@Drenthe.nl

>>> ' @fox-it.com> 29-5-2009 11:14 >>>
Hallo Lammert,

Net telefonisch met jou gesproken, hieronder een overzicht van de afspraken:

- de mailomgeving (14-11-2008) zal worden gerestored, verwachte doorlooptijd +/-5 dagen (5 werkdagen werk). Eenmaal beschikbaar kunnen wij op locatie toegang krijgen tot deze omgeving voor het selecteren van relevante onderzoeksgegevens.
 - De (fysieke) toegangscontrole gegevens zijn beschikbaar.
 - De interne telefooncentrale gegevens zijn ook beschikbaar
 - De mobiele telefoongegevens zijn opvraagbaar bij telefoonprovider, echter standaard gaan deze gegevens drie maanden terug. Of het überhaupt mogelijk is om verder terug te gaan in de tijd zal met een accountmanager van de telco worden besproken. Kom je nog op terug.
 - Loggegevens over Internet toegang zijn beschikbaar, maar vooralsnog niet noodzakelijk om te ontsluiten. De tape blijft in de kluis liggen mocht later in het onderzoek blijken dat alsnog behoefte is om deze gegevens in het onderzoek te betrekken.
 - De webmail toegang loggegevens zijn helaas niet meer beschikbaar, zo ook de netwerktoegang login gegevens.
- Verder afgesproken dat wij volgende week op locatie de selectie van de data die al beschikbaar is zullen maken, ondersteunt door IT mensen van de provincie, en deze meekrijgen ten behoeve van het onderzoek.
- Jij laat me nog weten wanneer de externe partij verwacht de mailomgeving klaar te hebben, zodat ook daarvoor een afspraak gemaakt kan worden.

Dank voor de informatie tot zover, groet en prettig weekend alvast.

Forensic IT Expert

BING / Fox-IT
Olof Palmestraat 6
P.O. box 638
2600 AP DELFT
The Netherlands

Tel +31 (015)
Fax +31 (015) 284 79 90
| <http://www.fox-it.com>
KvK Haaglanden 27301624

LinkedIn: <http://www.linkedin.com/in/>

No virus found in this incoming message.

Checked by AVG - www.avg.com

Version: 8.5.339 / Virus Database: 270.12.40/2135 - Release Date: 05/28/09 18:09:00

Ijge
wie je dat ook even
checken V.

Wat
Andriën

Lijst van opgevraagde documenten c.q. schriftelijke informatie cie Bomhof

Documenten	Door wie te leveren	Wanneer	Status/advies
VERZOEK 16 APRIL			
Handboek c.q. richtlijnen / instructies beveiliging ICT en digitaal gegevensverkeer - Informatiestatuut (ps nota) - Regels gebruik provinciale bedrijfsmiddelen - Nieuw beleidskader informatiebeveiliging (incl basisnormen) - Handboek informatiebeveiliging 2005	Peter van der Wel (hoofd FO)	28/4	Is geleverd
Afspraken m.b.t. functionele versus hiërarchische aansturing bestuur- en directiesecretaresses	Peter van der Wel (hoofd FO)	28/4	Geen document beschikbaar; functiebeschrijvingen wel geleverd
Afspraken m.b.t. functionele versus hiërarchische aansturing van bestuursassistenten Functiebeschrijving (concept) bestuursassistent adviseur (ook functiebeschrijving adviseur communicatie)	Bob Potjer (hoofd BC)	28/4	Geen document beschikbaar; functiebeschrijvingen wel geleverd, gemeld dat in november 2008 de functie bestuursadviseur niet bestond.
Functieomschrijvingen bestuurssecretaresse, directiesecretaresse	█ (MO)	28/4	Is geleverd
Lijst van machtigingen voor e-mail inzien bij anderen (gesplitst naar: wie kan e-mails lezen en beantwoorden en weer als ongelezen sluiten) m.b.t. - gedeputeerden - directie - bestuur- directiesecretariaten - bestuursassistent gedeputeerde Haarsma	Peter van der Wel (hoofd FO) in overleg met functionele hoofden Bob Potjer (hoofd BC),	28/4	Deze (vlottende) gegevens zijn niet te reproduceren, voorstel is dit in de interviews te vragen.
De verslagen van de overleggen met Deloitte in november 2009	Verslagen zijn niet gemaakt	nvt	Nvt
De verslagen van de (alle) gesprekken met KPMG	Niet in bezit van provincie	nvt	Afspraak is dat medewerkers zelf beslissen om dit aan de cie. te verstrekken

Documenten	Door wie te leveren	Wanneer	Status/advies
Recent organigram met informatie over de samenstelling teams	[REDACTED] (MO)	28/4	Is geleverd
Leveren van verkeersgegevens over e-mail verkeer, gelijk aan wat de provincie aan KPMG heeft geleverd, ook inclusief de image van de PC waarop het PDF rapport EC is ingekomen	KPMG	8/5	Toestemming gegeven voor overdracht van KPMG aan Cie. onder de voorwaarde van niet openbaar maken van privacy gevoelige gegevens
VERZOEKEN 6 MEI EN 8 MEI			
X Concept rapport Deloitte inzake Eurochamp	[REDACTED] (BC)	11/5	Nog toestemming nodig van Deloitte, wordt digitaal verstrekt
PDF versie rapport Deloitte inzake Eurochamp	[REDACTED] (FO)	11/5	Wordt verstrekt (digitaal)
GS stuk inzake Deloitte rapport 11 november, waarop besloten is tot aangifte	[REDACTED] (BC)	11/5	Wordt verstrekt
Notulen GS 11 november over dit onderwerp - besluitenlijsten zwarte tas	[REDACTED] (BC)	11/5	Worden verstrekt.
Uitgebreide onderzoeksopdracht aan KPMG - onderzoeksopdracht - offerte aanvraag	Andries Visser (CS)	11/5	Wordt verstrekt
Concept rapport van KPMG - versie 5 maart - reactie opdrachtgevers 6 maart op conceptrapport - versie 10 maart - GS stuk 10 maart	Andries Visser (CS)	11/5	Worden verstrekt. KPMG heeft toestemming gegeven voor verstrekking 5 maart versie
X Verstrekken gegevens over de technische inrichting van de ICT infrastructuur (ook mondeling), incl. back up schema	Gretienus Kremers (FO)	8/5	Deels al gebeurd Advies: eventuele documenten rechtstreeks via Kremers verstrekken (niet openbaar ivm beveiliging)

Documenten	Door wie te leveren	Wanneer	Status/advies
X Verstrekken dagtapes mailsysteem 10-13 november 2008	Gretienus Kremers (FO)	In overleg	Akkoord, overleg over begrenzingen, tijd, groep en oplevering (hoe en wanneer) nog starten (tussen voorzitter commissie en CvdK)
Verstrekken telefoongegevens 10-13 november 2008 - Vodafone mobiel (via facturen) - Telefooncentrale (via databestanden verkeersgegevens) <i>mbt beperkte kring gebruikers (nmb)</i>	Gretienus Kremers (FO)	Idem	idem
X Login gegevens provinciaal netwerk 10-13 november 2008 <i>mbt beperkte kring gebruikers (nmb)</i>	Gretienus Kremers (FO)	Idem	Idem (indien gegevens aanwezig)
X Login gegevens externe faciliteit 10-13 november 2008 - thuisnetdrenthe - bezoek netmail / websites <i>mbt beperkte kring gebruikers (nmb)</i>	Gretienus Kremers (FO)	Idem	idem
X Verstrekken van gegevens 10-13 november 2008 over in en uitgaande bewegingen via toegangssysteem (poortjes) <i>mbt beperkte kring gebruikers (nmb)</i>	Gretienus Kremers (FO)		idem
VERZOEK 13 MEI			
Veiligstellen (is maken van een image) van de volgende computers [REDACTED] - Selie Welstra - Anneke Haarsma	Annette Imhof/GS	zsm	Cie wil VANDAAG (13 mei) antwoord!

Aan:
Onderzoekscommissie EuroChamp rapport
t.a.v. mevrouw I.M. Rozema (secretaris)

JZ 2715

23

Assen, 26 mei 2009
Ons kenmerk 22/CS/2009006277
Behandeld door de heer A. Visser (0592) 36 [REDACTED]
Uw kenmerk 16/SG/2009004526
Onderwerp: Verzoek om documenten

Geachte mevrouw Rozema,

In de brief van 13 mei 2009 hebben wij u gemeld dat wij de door u gevraagde data, aangaande mail (dagtapes), telefonie, inloggen op (externe) netwerken en de toegangsregistratie voor raadpleging zullen leveren. Wij hebben aangegeven graag met u in overleg te treden over de begrenzingsen in het gebruik van deze data, de wijze van overdracht en wanneer dit kan plaatsvinden.

Wij refereren bij het aanbrengen van de begrenzingsen aan de afspraken tussen uw voorzitter, de heer Bomhof en de Commissaris van de Koningin, de heer Tichelaar.

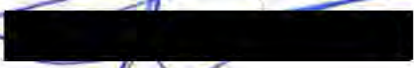
Het gaat om een beperkte en afgesproken groep medewerkers en bestuurders, en de controle vindt plaats binnen de periode 10 tot en met 13 november 2008. Ook zullen de onderzoekers van Bing de gegevens vertrouwelijk (niet gedeeld met commissieleden) en met bescherming van de persoonlijke levenssfeer raadplegen binnen het raamwerk van uw onderzoeksvragen.

De telefoondata kunnen ingezien worden, maar alleen als achtergrondinformatie voor uw onderzoek. Indien de gegevens aanleiding geven om af te wijken van de overeengekomen begrenzings zal de voorzitter van uw commissie eerst in overleg dienen te treden met de Commissaris van de Koningin.

Hoogachtend,

gedeputeerde staten van Drenthe,
namens deze,

A. Visser,
hoofd Concernstaf

cvd/coll.

I Rozema - concept rapport Deloitte

Van: A Visser
Aan: Rozema, I
Datum: 29-5-2009 14:09
Onderwerp: concept rapport Deloitte

24

Geachte mevrouw Rozema, beste Inge,

Hierbij gaan de digitale bestanden van het gevraagde conceptrapport van Deloitte van 3 november 2008 met bijbehorende stukken (die samen de conceptrapportage vormen).

De verstrekking vindt plaats met de restrictie dat het rapport vertrouwelijk is en als zodanig wordt behandeld en niet in de openbaarheid zal worden gebracht. De (proces)afspraken tussen de commissievoorzitter en de vertegenwoordiger van GS gelden onverkort.

Telefonisch en via mail is Deloitte (de heer Vriend) vanmiddag op de hoogte gesteld dat wij overgaan tot verstrekking van het in ons bezit zijnde conceptrapport. Deloitte heeft kennis genomen van het standpunt namens GS.

Met vriendelijke groet,
Andries Visser
hoofd concernstaf
concerncontroller
Provincie Drenthe
T 0592 36 [REDACTED]
E [REDACTED]@drenthe.nl

Kijk op onze Website <http://provincie.drenthe.nl>

Denk aan het milieu voordat u deze mail uitprint.

Aan:
het college van gedeputeerde staten
t.a.v. de heer A. Visser, hoofd Concernstaf

Assen, 25 mei 2009

Behandeld door mevrouw I.M. Rozema (0592) 36 [REDACTED]

Onderwerp: Verzoek om informatie

Geacht college,

In onze brief van 6 mei jl. heeft de onderzoekscommissie Eurochamp u onder andere gevraagd om de concept-versie(s) van het rapport van Deloitte. In uw brief van 13 mei jl. , kenmerk 18/CS/2009005232-3, geeft u aan, dat Deloitte daarover eerst overleg wil met de onderzoekscommissie. De heer Vriend van Deloitte heeft aan de secretaris van de commissie in een e-mail d.d. 15 mei jl. laten weten dat Deloitte FDS geen toestemming geeft voor verstrekking van het concept-rapport van 3 november 2008.

De onderzoekscommissie is echter van oordeel, dat zij formeel geen deelgenoot is in eventuele afspraken tussen opdrachtgever en opdrachtnemer in onderhavig dossier. Het concept-rapport van Deloitte is in bezit van de provincie en uit dien hoofde dient deze op grond van artikel 151b lid 1 van de Provinciewet aan de onderzoekscommissie ter hand te worden gesteld. Wij verzoeken u dan ook nogmaals dringend om de commissie het concept-rapport van 3 november 2008 te overhandigen.

Uiteraard zal de commissie hier vertrouwelijk meë omgaan.

Hoogachtend,
De onderzoekscommissie Eurochamp

[REDACTED]

L. Bornhof, voorzitter

Aan:
het college van gedeputeerde staten
t.a.v. de heer A. Visser, hoofd Concernstaf

Assen, 15 mei 2009
Behandeld door mevrouw I.M. Rozema (0592) 36 [REDACTED]
Onderwerp: Aanlevertermijn technische informatie

Geacht college,

In haar brief van 8 mei jl. aan uw college heeft de onderzoekscommissie Eurochamp-rapport ook een aantal gegevens gevraagd op het technische (IT-) vlak. Op grond van berichten die wij teruggekoppeld krijgen van de onderzoekers van bureau BING maakt de commissie zich zorgen over de tijdigheid van de aan te leveren informatie.

Wij begrijpen, dat er uiteraard enige tijd overheen gaat alvorens de door ons gevraagde gegevens boven water zijn. Toch wil de commissie een duidelijke deadline stellen voor de aanlevering van deze gegevens, aangezien onze planning eveneens om voortgang vraagt.

We verzoeken u dringend het daarheen te leiden, dat de commissie uiterlijk op donderdag 28 mei 2009 over de gevraagde technische gegevens kan beschikken.

Hoogachtend,
De onderzoekscommissie Eurochamp,

[REDACTED]
L. Bomhof, voorzitter

27

Aan:
Onderzoekscommissie EuroChamp rapport
t.a.v. mw. I.M. Rozema (secretaris)

Assen, 13 mei 2009
Ons kenmerk 18/CS/2009005232-3
Behandeld door de heer A Visser (0592) 36 [REDACTED]
Uw kenmerk 16/SG/2009004526
Onderwerp: Verzoek om documenten

Geachte mevrouw Rozema,

Hierbij ontvangt u de gegevens als gevraagd in uw verzoeken van 6 mei en 8 mei 2009. De PDF versie van het Deloitte rapport stuur ik u digitaal toe. De conceptversies van Deloitte en KPMG zijn eigendom van de betreffende bureau's en hebben een vertrouwelijk karakter. KPMG heeft ons toestemming gegeven het document aan u te verstrekken. Deloitte ([REDACTED]) wil over het gevraagde conceptrapport eerst overleg met de commissie.

De door u gevraagde data aangaande mail (dagtapes), telefonie, inloggen op netwerken en de toegangsregistratie in de periode 10-13 november 2008 voor een beperkte groep medewerkers en/of bestuurders zullen wij beschikbaar stellen. Echter deze kunnen wij niet per omgaande leveren. Graag treden wij met u in overleg over de begrenzingen in het gebruik van deze data, de wijze van overdracht en wanneer dit kan plaatsvinden. Ook willen wij een opgave van de samenstelling van de genoemde groep. Zodat wij de betrokkenen daarvan in kennis kunnen stellen.

Wij werken mee aan het zekerstellen van informatie op drie door u gevraagde PC's. De betrokken medewerkers en bestuurder zijn door de DS ingelicht. U kunt dit afstemmen met de heer [REDACTED] van het team FO/Automatisering.

Hoogachtend,
namens gedeputeerde staten van Drente

[REDACTED]
A. Visser
(hoofd Concernstaf)

Aan:
het college van gedeputeerde staten
t.a.v. de heer A. Visser, hoofd Concernstaf

Assen, 6 mei 2009

Behandeld door mevrouw I.M. Rozema (0592) 36 [REDACTED]

Onderwerp: Aanvullend verzoek om schriftelijke informatie

Geachte heer Visser,

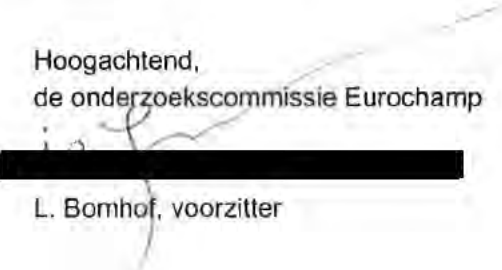
In vervolg op onze brief van 16 april jl. verzoek ik u aanvullend onderstaande documenten zo spoedig mogelijk aan de onderzoekscommissie Eurochamp te overhandigen:

- het *concept*-rapport van Deloitte inzake Eurochamp;
- het *concept*-rapport van KPMG inzake de voortijdige verspreiding van het Eurochamp-rapport;
- de (uitgebreide) onderzoeksopdracht van de provincie aan KPMG;
- de advies-notitie (GS-stuk) met bijlagen inzake het rapport van Deloitte, welke op 11 november in GS is besproken en op grond waarvan besloten is tot aangifte (zwarte-tas-stuk week 46);
- de notulen van de GS-vergadering op 11 november m.b.t. dit onderwerp.

De commissie zou het zeer op prijs stellen indien u nog deze week de gevraagde informatie aan haar doet toekomen.

In overleg met u en de heer [REDACTED] hedenmiddag zijn voorts afspraken gemaakt met betrekking tot de levering van een aantal technische gegevens, welke wij hier niet zullen herhalen. Wij gaan ervan uit, dat deze afspraken in overleg met de adviseurs van bureau BING zo spoedig mogelijk gestand worden gedaan.

Hoogachtend,
de onderzoekscommissie Eurochamp

[REDACTED]
L. Bomhof, voorzitter

Aan:
het college van gedeputeerde staten
t.a.v. de heer A. Visser, hoofd Concernstaf

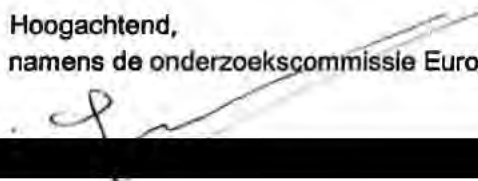
Assen, 16 april 2009
Ons kenmerk 16/SG/2009004526
Behandeld door mevrouw I.M. Rozema (0592) 36 [REDACTED]
Onderwerp: Verzoek overhandiging documenten

Geachte heer Visser,

De onderzoekscommissie uit provinciale staten, die onderzoek verricht naar de voortijdige verspreiding van het rapport van Deloitte inzake EuroChamp, heeft zijn werkzaamheden inmiddels gestart. Volgende week wordt aan een extern bureau de opdracht gegund om de commissie in het onderzoek te ondersteunen. Het externe bureau zal starten met het verzamelen en analyseren van relevant schriftelijk materiaal.

Om hen vlot op weg te helpen is bijgaand een lijst gevoegd met documenten en andere schriftelijke informatie, waarvan de commissie in ieder geval kennis zou willen nemen. De commissie zou het zeer op prijs stellen indien u zo spoedig mogelijk de gevraagde informatie aan haar doet toekomen.

Hoogachtend,
namens de onderzoekscommissie EuroChamp-rapport

[REDACTED]
L. Bomhof, voorzitter

Bijlage: lijst met gevraagde documenten

Lijst van opgevraagde documenten c.q. schriftelijke informatie

- handboek c.q. richtlijnen / instructies beveiliging ICT en digitaal gegevensverkeer
- afspraken m.b.t. functionele versus hiërarchische aansturing bestuurs- en directiesecretaresses
- afspraken m.b.t. functionele versus hiërarchische aansturing bestuursassistenten
- functieomschrijving bestuurssecretarissen en directiesecretaresse
- lijst van machtigingen voor e-mail inzien bij anderen (gesplitst naar: wie kan e-mails lezen, wie kan e-mails lezen én beantwoorden en weer als ongelezen sluiten) m.b.t.:
 - gedeputeerden
 - directie
 - bestuurs- en directiesecretariaten
 - bestuursassistent gedeputeerde Haarsma
- de verslagen van de overleggen met Deloitte in november 2009
- de verslagen van de (alle) gesprekken met KPMG
- recent organogram met informatie over samenstelling teams

I Rozema - Data

Van: A Visser
Aan: Rozema, I
Datum: 27-5-2009 11:40:50
Onderwerp: Data

30

Inge

Ik zag je memootje. Als het goed is krijg je vandaag nog een brief. Het gaat vooral om de condities/begrenzingsen. We hadden al eerder toegezegd de data voor onderzoek beschikbaar te stellen. De data zijn voor een groot deel (telefonie nog niet geheel) al beschikbaar heb ik van IT bevestigd gekregen.

Je brief over de EC rapport van Deloitte heb ik vandaag ter advies bij BC gelegd. Met de vraag om per omgaande te reageren.

Groet
Andres

concept

op 27/5 afspraak gemaakt
tussen Elenna (AUT) en
[REDACTED] (FOX-IT) over wijze
v. levering.

Van P vandenBosch
Aan: Rozema, I
Datum 14-5-2009 11:32:10
Onderwerp: informatie over gesprek met [REDACTED]

Hoi Inge,

Zoals toegezegd krijg jij van mij nog informatie over het gesprek (telefonisch) dat ik met [REDACTED] (DvhN, chef redactie Drenthe) had op 1 april jongstleden.

Hij belde me en meldde dat hij het vermoeden had dat de heer Klaver in de statenvergadering van 18 maart refereerde aan zijn mail. Hij was daar niet blij mee en wilde weten of dit inderdaad klopte. Hij had het idee had dat de inhoud van zijn mail uit zijn verband was gehaald.

Hij vertelde mij dat hij enkel aan de orde wilde stellen dat men in de eigen krant niet moet speculeren over een bron die diezelfde krant heeft. Hij vertelde daarbij uitdrukkelijk dat hij geen idee had wie de bron is, maar dat het hem om het principe ging.

Letterlijk stond er in de mail volgens hem (ik vroeg hem dit te citeren): "In mijn optiek is het beschermen van de bron belangrijker dan de vraag of er op het hoogste politieke niveau **wellicht** een bestuurder uit de wind moet worden gehouden".

Ik heb dit als een persvraag beschouwd en deze naar [REDACTED] doorgespeeld, aangezien zij voor Tanja Klip werkt.

Met vriendelijke groet,

Paul van den Bosch
bestuursadviseur Provincie Drenthe
e: [REDACTED]@drenthe.nl
t: (0592) 36 [REDACTED]
w: www.drenthe.nl

Aan: Onderzoekscommissie Eurochamp-rapport
T.a.v. Voorzitter van de commissie dhr. L. Bomhof

J. 15/5

Assen, 15 mei 2009.

Geachte leden,

In vervolg op het interview bijgaand de toezegde antwoorden op twee vragen.

De eerste vraag betrof hoe en aan wie is de conceptversie, d.d. 3 november 2007 van het rapport van Deloitte betreffende Eurochamp, die per mail was binnengekomen verspreid.

Uit mijn mailarchief heb ik kunnen achterhalen dat ik de mail heb doorgestuurd aan [REDACTED]

Navraag heeft opgeleverd dat dhr. van Nieuwpoort de betreffende mail heeft doorgestuurd naar de volgende personen: mw. A. Haarsma [REDACTED] en dhr. P. v.d. Bosch.

Tevens wilde u nog weten of ik op 10 november overleg heb gehad over Eurochamp en zo ja, met wie.

Op 10 november 2008 hebben mw. A. Haarsma en ik, nadat we rond 18.00 uur terug waren in het provinciehuis, overleg gehad met dhr. P. v.d. Bosch, [REDACTED]. Omdat het al laat was hebben we pizza laten bezorgen en gezamenlijk gegeten.

In mijn agenda van die dag staan geen andere afspraken. Wel bestaat de mogelijkheid dat ik op die dag tussendoor met één of enkele leden van het zogenaamde kernteam kort enkele zaken heb afgestemd.

Ik hoop u zo voldoende geïnformeerd te hebben en wens u succes met uw onderzoek.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
Mw. S.S. Weistra
Directeur/plv. secretaris

Deloitte

gecorceerde
tekst is verschil tussen
concept 3/11 en def. 10/11.

31/91
10 november 2008
3112182270/2111

Met andere woorden, dat in de eigenschappen van mijn offerte de naam Schorer voorkomt, is gelet op het vorenstaande, dan ook niet zo vreemd, als ik immers de aanvullende informatie en de matrix van jou gebruikt heb voor het samenstellen van de eigen offerte van Lutgert Management B.V.

Een eventuele datum van 5 februari 2007 is mij volstrekt onbekend, als zijnde datum van het samenstellen van de offerte. Ik meen dat ik dat in bovengenoemde alinea's ook wel glashelder heb gemaakt. Overigens ben ik van harte bereid om dit alles, zo nodig, onder ede te bevestigen."

Inzake de documenteigenschappen verklaren Leijssenaar en Schorer in hun wederhoorreactie nog het volgende:

"Wat betreft de gegevens zoals die blijken uit de documenteigenschappen wordt het volgende opgemerkt. Indien een Word-bestand per email wordt verzonden, vervolgens door de ontvanger wordt geopend en onder een eigen naam wordt opgeslagen, kan de naam van de gebruiker als auteur verschijnen en kan de datum waarop het bestand wordt geopend, als datum verschijnen waarop het gemaakt is. Het feit dat een bepaalde naam op een bepaalde datum als auteur wordt genoemd, impliceert niet dat de gebruiker van de naam ook de oorspronkelijke auteur van het bestand is. Dit gegeven is te verifiëren bij computerdeskundigen."

Van Aanholt heeft in reactie op de verklaring van Lutgert op 4 november 2008 schriftelijk het volgende meegedeeld:

"Ik ben op de nieuwjaarsreceptie van de Provincie Drenthe op 10 januari 2007 door Peter Schorer aan de heer Lutgert voorgesteld. De heer Schorer gaf aan dat hij het zich zelf niet zou kunnen vergeven wanneer hij mij niet zou hebben voorgesteld aan de heer Lutgert, gezien zijn activiteiten met visolie. Het kan zijn dat de heer Schorer mij heeft verteld dat de heer Lutgert een offerte heeft uitgebracht en dat ik hierover wellicht een korte opmerking over heb gemaakt. Ik wist tenslotte dat wij meerdere offertes nodig hadden. Ik kan mij hierover echter niets herinneren. Ik kende de heer Lutgert voordien niet. Ik wist evenmin wat voor werkzaamheden de heer Lutgert uitvoerde. Het is dus niet zo dat ik over enige offerte ben begonnen. Wel kan ik mij herinneren dat wij met name hebben gesproken over zijn activiteiten rond visolie.

Zoals ik reeds eerder aan u heb geantwoord heb ik nooit bij de heer Lutgert een schriftelijke aanvraag voor een offerte gedaan. Evenmin heb ik persoonlijk een offerte van de heer Lutgert mogen ontvangen. Ik veronderstel dat de directie van EuroChamp mijn naam heeft gebruikt bij het ondertekenen van de brieven, zij hebben mij hierin niet gekend.

Ik als voorzitter en wij als bestuur hebben nooit een offerte in het bestuur besproken. Wij hebben evenmin ooit een offerte onder ogen gehad. Zoals reeds eerder aangegeven was het voor ons ook niet meer relevant, aangezien wij van de gedeputeerde begrepen hebben dat het eenvoudiger was om Jan Leijssenaar en Peter Schorer in dienst te nemen.

4-2-2008

Deloitte.

Fax De Kleine aan
van Buyn ten bewijze
dat hij over def. versie
beschikte.

17/91
10 november 2008
3112182270/2111

Op verzoek van de Provincie Drenthe hebben wij een beperkt onderzoek uitgevoerd. Volledigheidshalve wijzen wij er daarom nog op dat, indien wij aanvullende werkzaamheden zouden hebben uitgevoerd, wellicht andere onderwerpen aan het licht zouden zijn gebracht die voor u mogelijk van belang zouden kunnen zijn geweest.

Gebruik rapport

Dit rapport vormt een weergave van onze feitelijke bevindingen en bevat geen conclusies of kwalificaties van ons over het (nalaten van) handelen van betrokkenen. Wij hebben als onafhankelijke onderzoekers de visie van partijen verwoord in dit rapport en tevens onze feitelijke bevindingen gerapporteerd. De beoordeling van de bevindingen is aan de lezer van dit rapport.

Dit rapport is uitsluitend voor het college van Gedeputeerde Staten van de Provincie Drenthe bestemd en het rapport of delen daaruit mag/mogen niet voor een ander doel worden gebruikt of zonder onze voorafgaande schriftelijke toestemming aan derden ter beschikking worden gesteld.

✓

Deloitte.

17/91
10 november 2008
3112182270/2111

Op verzoek van de Provincie Drenthe hebben wij een beperkt onderzoek uitgevoerd. Volledigheidshalve wijzen wij er daarom nog op dat, indien wij aanvullende werkzaamheden zouden hebben uitgevoerd, wellicht andere onderwerpen aan het licht zouden zijn gebracht die voor u mogelijk van belang zouden kunnen zijn geweest.

Gebruik rapport

Dit rapport vormt een weergave van onze feitelijke bevindingen en bevat geen conclusies of kwalificaties van ons over het (nalaten van) handelen van betrokkenen. Wij hebben als onafhankelijke onderzoekers de visie van partijen verwoord in dit rapport en tevens onze feitelijke bevindingen gerapporteerd. De beoordeling van de bevindingen is aan de lezer van dit rapport.

Dit rapport is uitsluitend voor het college van Gedeputeerde Staten van de Provincie Drenthe bestemd en het rapport of delen daaruit mag/mogen niet voor een ander doel worden gebruikt of zonder onze voorafgaande schriftelijke toestemming aan derden ter beschikking worden gesteld.

L 7

26-11-08

34

Van: "Kleine, Gerard de" <[redacted]@dvhn.nl>
Aan: "P vandenBosch" <[redacted]@drenthe.nl>
Datum: 26-11-2008 10:32:32
Onderwerp: RE: antwoord op jouw vragen

paul,

dank,

zoals je ongetwijfeld weet ben ik van het dossier gehaald; dat is gisteren gebeurd; aangezien ik deze vraag eerder had uitstaan (dus voor de beslissing van de hfd. red.) wilde ik toch graag het antwoord;

het was een korte, heftige samenwerking, ik heb niets dan lof voor de wijze waarop je mij van informatie over het wespennest van euro champ hebt voorzien;

tot slot; let op uw saeck

hartelijke groet, gerard de kleine

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van: P vandenBosch [mailto:[redacted]@drenthe.nl]
Verzonden: woensdag 26 november 2008 09:57
Aan: Kleine, Gerard de
Onderwerp: antwoord op jouw vragen

Hallo Gerard, zoals beloofd.

1. Hoeveel heeft het onderzoek gekost?
115.000 euro

2. Gaan jullie dit bedrag vorderen op het failliete Eurochamp?
Dit is nog niet bekend.

3. Zijn er concepten in omloop gebracht?
Door Deloitte zijn er concepten, of delen daarvan, in omloop gebracht voor hoor en wederhoor. Intern bij de provincie zijn concepten in zeer beperkte kring verspreid ter voorbereiding op het collegebesluit van 11 november jongstleden.

4. Zijn de concepten genummerd.
Nee, ons zijn ongenummerde exemplaren aangeleverd.

5. Hoeveel rapporten heeft Delloitte verstrekt?
Tien exemplaren, bij de provincie is bekend wie over dit rapport beschikken. Behalve voor bestuur en enkele ambtenaren gaat het daarbij om het OM (twee exemplaren), de statengriffie (twee exemplaren) en de curator (1 exemplaar).

6. Hadden deze nummers?
Nee, ons zijn ongenummerde exemplaren aangeleverd. Deze zijn zeer beperkt en gecontroleerd verspreid. Ook is gedocumenteerd wie in het bezit zijn van het rapport.

12-11-08

gehézen van
marthin de B.

12-11-08

Heders cieverjady

--- Persbericht 11 november 2008 ---

Onderzoeksrapport pleit Leijssenaar vrij

Leijssenaar, voormalig directeur van de stichting EuroChamp, is door anonieme bronnen beschuldigd van fraude. Om aanbestedingsregels te omzeilen, zou hij in loondienst en zou zijn bedrijf op factuurbasis hebben gewerkt. Dat is juist, alleen kwam het voorstel voor deze constructie van Gedeputeerde Staten zelf. Het Bestuur van EuroChamp gaf Leijssenaar er opdracht toe. GS en het Bestuur wilden niet aanbesteden en ze wilden Leijssenaar behouden voor EuroChamp. Leijssenaar heeft de opdracht uitgevoerd. Een door Deloitte verricht onderzoek schept duidelijkheid over de feiten.

Een gedeputeerde verklaart aan de onderzoekers waarom Leijssenaar in loondienst kwam: *"De reden was ook helder, er moest een probleem(pje) worden opgelost, omdat een ieder die betrokken was, vond dat de succesvolle organisatie van EuroChamp in stand moest blijven. (...) Het bestuur zou optreden als werkgever met twee doelen: het niet meer nodig zijn van Europese aanbesteding en het behoud van de heer Leijssenaar voor EuroChamp. (...) Provincie en het bestuur zaten op één lijn"*.

Leijssenaar is ruim 16 jaar actief voor EuroChamp. In 2006 liep de organisatie ten einde. In een poging de organisatie in stand te houden werd aan het Samenwerkingsverband Noord Nederland (SNN) een subsidie gevraagd van € 328.671,-. Toen Leijssenaar alle formulieren voor de toekenning van de subsidie naar waarheid had ingevuld, bleek dat het project had moeten worden aanbesteed. Er hadden meerdere offertes moeten worden gevraagd. Het Bestuur van EuroChamp en GS voelden daar niets voor.

Een medewerker van de provincie schrijft in een e-mail van 30 januari 2007: *"Wat blijft is het probleem van een offerte. EuroChamp heeft de beschikking gekregen van SNN waarin voorwaarden staan genoemd o.a. aanbesteding"*. Leijssenaar legt daarop de situatie voor aan de aanbestedingsspecialist van de provincie Drenthe. Die keurt de aanbesteding af.

De medewerker van de provincie weet echter wel een oplossing. In e-mail van 12 februari 2007 stelt ze voor dat Leijssenaar als werknemer in dienst treedt bij de EuroChamp. Dan hoeft er niet te worden aanbesteed. Leijssenaar heeft dan al een afspraak met SNN om te bespreken of er voor hem geen uitzondering kan worden gemaakt. Het Bestuur gaf opdracht aan Leijssenaar om de afspraak af te zeggen, zo blijkt uit het rapport. In navolging van de gedeputeerde, wilde het Bestuur SNN eruiten houden *"die denkt namelijk niet mee"*, aldus GS. Het Bestuur en GS wilden dus niet aanbesteden. Ze weerhielden Leijssenaar ervan om bij SNN open kaart te spelen.

Op 18 februari 2007 bellen het Bestuur en GS met elkaar. Ze bespreken dat ze Leijssenaar graag willen houden en niet het risico willen lopen dat het via aanbesteding een ander wordt. Dit wordt vastgelegd in een e-mail. Het advies van de gedeputeerde was: *"treedt als bestuur van EuroChamp op als werkgever voor Jan [Leijssenaar - red.]"*. De gedeputeerde zegt tegen de onderzoekers *"dat het geen constructie is, maar een nette oplossing, welke de volledig instemming had van het bestuur en de provincie"*.

Leijssenaar heeft naar eigen zeggen twee dingen fout gedaan.

Achteraf bezien, had hij nooit akkoord had moeten gaan met het plan van GS en het Bestuur. Nu gaat GS aangifte doen van het feit dat EuroChamp is ingegaan op het voorstel van GS.

Het tweede is dat hij twee bedragen vooruit had gefactureerd. Daar zou nog wél werk tegenover staan. In maart 2008 was al duidelijk dat het project niet voor de geplande datum van 30 juni zou zijn afgerond. Financiering voor na die datum was er niet. Om het project toch voor elkaar te krijgen, werd er vooruit gefactureerd. Als dat niet was gebeurd, was het project er niet gekomen. In juni zijn de facturen ongedaan gemaakt. Er is geen cent subsidie op ontvangen.

Dat zijn twee inschattingfouten geweest. Het enige doel was om EuroChamp voor de toekomst te behouden. Zelf kon Leijssenaar er niets beter van worden, afgezien van het feit dat hij voor zijn werk een normaal honorarium kreeg, zoals dat al 16 jaar het geval was.

Het gevolg van de weigering van de subsidie is dat EuroChamp failliet is.

Voor alle overige anonieme beschuldigingen is geen steun te vinden in het rapport.

De in het rapport geciteerde e-mails geven het beeld van een uitvoerige correspondentie tussen het Bestuur, GS en Leijssenaar, het Bestuur vergaderde vrijwel iedere maand met Leijssenaar, voldeed de facturen, regelmatig waren er besprekingen over de financiën met de penningmeester, ieder kwartaal was er accountantscontrole en jaarlijks vond op last van SNN een extra diepgravende accountantscontrole plaats waardoor alle cijfers dubbel werden geverifieerd.

Alle betrokken waren volledig op de hoogte van wat zich binnen de organisatie afspeelde.

---- Einde persbericht ----

Voor meer informatie kunt u terecht bij de advocaat van de heer Leijssenaar, Barend van Luyn:

Mr. B.P. van Luyn
Cleerdin & Hamer Advocaten
Kantoor Almere
Rentmeesterstraat 58
1315 JS Almere
Postbus 10007
1301 AA Almere
T +31 (0)36 535 80 80
F +31 (0)36 535 80 81
F +31 (0)84 734 25 84 (direct)
E vanluyn@cleerdin-hamer.nl
I www.cleerdin-hamer.nl

VAN DE
HOOFDREDACTIE

PIETER SIJERSMA

De heilige bronnen

Voorzitter Henk Klaver van de CDA-fractie in de Drentse Staten wil dat onderzocht wordt hoe het kan dat *Dagblad van het Noorden* inzage heeft gehad in het rapport van accountantsbureau Deloitte. In dat document staat beschreven wat er allemaal is misgegaan bij Eurochamp, de Drentse organisatie die de sport voor gehandicapten in het Noorden moest bevorderen.

Het rapport was gemaakt in opdracht van de provincie. Die wilde het niet openbaar maken, omdat dat de privébelangen van particulieren zou kunnen schaden. Toch heeft de krant er de hand op weten te leggen. We hebben er uitvoerig uit geput in onze verslaggeving over de zaak.

Eén ding blijkt zonneklaar uit het onderzoek van Deloitte: er was veel mis bij Eurochamp, dat bijna zeven ton subsidie had gekregen. Klaver en de zijnen hebben het volste recht hun vraag te stellen. Het was immers een vertrouwelijk rapport, dat de Staten pas eergisteren bereikte. En het gaat om de vraag hoe er met geld van de belastingbetaler is omgesprongen.

Als oppositie is het CDA natuurlijk extra wantrouwend geworden toen bleek dat het rapport een zittend en een gewezen gedeputeerde van PvdA-huize vrijpleitte van beschuldigingen die eerder door de advocaat van de Eurochamp-directeur waren geuit. Die beschuldigingen kwamen er op neer dat de PvdA'ers Eurochamp zo'n beetje hadden aangemoedigd de hand met de regels te lichten. Een belangrijk feit: met opzet gelekt? Dat

zou zo maar kunnen, want nu blijft het blazen van de betrokken gedeputeerden onbesmet.

Als het tot een officieel onderzoek naar het lek komt, bestaat de kans dat ook bij de krant wordt aangeklopt. Zou de redactie haar bron dan onthullen?

In geen geval. Ook niet als de politie het onderzoek zou doen. Wij zullen ons dan beroepen op het journalistieke recht van bronbescherming.

Een journalist kan weigeren te vertellen wie zijn bron is omdat hij die bron geheimhouding van zijn identiteit heeft beloofd. In uitzonderlijke gevallen kan de rechter echter wel degelijk zwijgende journalisten achter de tralies zetten en hun materiaal in beslag laten nemen. Dat overkwam in 2007 twee verslaggevers van de *Telegraaf*. Zij zijn overigens blijven zwijgen.

Minister Hirsch Ballin van Justitie heeft intussen een wetsontwerp voor een verschoningsrecht klaar. Willen journalisten in een democratie hun werk goed kunnen blijven doen, dan moeten zij in staat zijn hun bronnen te beschermen. Want juist die garantie op anonimiteit kan bronnen ertoe bewegen hun informatie te verstrekken.

Nu die wet onderweg is naar de Kamer, is de kans gering dat onze verslaggever of ondergetekende in het gevang belanden als zij weigeren te vertellen hoe de krant aan het rapport van Deloitte is gekomen. Gelukkig maar. Hoewel we het er gerust op hadden laten aankomen. Want de bron is heilig in het krantenvak.

hoofdredactie@dvhn.nl

Opmerkingen op conceptrapport RR/MN/smd/030309/faprd9

Andries Visser, na overleg met Tanja Klip en Annette Imhof
5 maart 2009, 8 maart 2009 2^e versie

blz	Par	Opmerking
Algemeen		Watermerk CONCEPT weghalen
Algemeen		De diverse beschrijvingen van medewerkers wekt geen vertrouwen op over de transparantie. Noem van medewerkers de exacte functie: <ul style="list-style-type: none"> - Directeur/plaatsvervangend secretaris DPS (als ambtelijk opdrachtgever Deloitte onderzoek), - DS (die telefoontje krijgt van Klaver) - Medewerker secretariaat directie - Communicatieadviseur van portefeuillehouder - Een GS lid: = de portefeuillehouder EC dossier - Betrokkene = Leijssenaar Dus zo weinig mogelijk namen (van ambtenaren) maar wel de functie goed en herkenbaar beschrijven
1	1.2.	28 november moet zijn 27 november
1	1.4	...getrouwheid van fin. Informatie..., hier relevant? Wordt ook suggestie gewerkt dat met aanvullende werkzaamheden wellicht andere onderwerpen aan het licht zouden kunnen worden gebracht. Is het verstandig het zo te formuleren? ** geen groot probleem overigens**
2	1.4.	..verspreidingskring is beperkt tot GS, directie en hoofd CS Gelijk toestemming geven tot openbaarmaking en zending naar PS! (zie ook offerteaanvraag) na besluitvorming in GS.
3	2.1	Contactpersoon is ook gedelegeerd opdrachtgever
4	2.2.	..server... : centrale computer(s)
5	3.1.2.	14.15 uur later in rapport 14.11 (een tijdstip noemen!)
5	3.1.2.	..een vergadering... : de vergadering van PS op 17 december 2008..
7	3.2.2. 7 okt	... <i>betrokkene</i> " is citaat, in werkelijkheid staat daar op het genoemde concept de <i>heer J.J. Leijssenaar</i> . of naam of niet citeren, later in het rapport wordt het wel met naam geciteerd. Verstrekt aan hem of zijn advocaat?
7	3.2.2. 10 nov	2 ^e zijn: Een medewerker <u>van het directiesecretariaat</u> van de provincie heeft,.... Is het hier relevant aan te geven dat de digitale versie niet versleuteld (of met wachtwoordbeveiliging) is verzonden? Waarom heeft Deloitte dat bv niet geadviseerd?
7	3.2.2. 10 nov	Is de mededeling ... zij met een lid van gedeputeerde staten... relevant?, zo ja vermelden of dit de portefeuillehouder EC dossier is? Overigens de ambtelijk opdrachtgever gewoon ook DPS noemen.
8	3.2.2. 11 nov	(!) LET OP (!) Moet zijn: ... naast de directeur/plaatsvervangend secretaris DPS (..) en de communicatieadviseur van de genoemde gedeputeerde.. Wat is de relevantie van de functie waarnemend CvdK?
8	3.2.2. 12 nov.	Een gedeputeerde of de gedeputeerde EC? Later moment: was dat 20 november?
9	3.2.2.	Medewerker... is dat de communicatieadviseur? Een gedeputeerde ??,

	13 nov	was dat de EC portefeuillehouder Functionarissen: medewerkers, verspreid omdat?
9	3.2.2. 17 nov	...via de mailaccount van de medewerker van het directiesecretariaat (die de mail had ontvangen) door de DPS doorgezonden...
9	3.2.2. 18-27 nov	De Kleine is maar 1x geweest, ...nogmaals... klopt niet. ..het ingebonden.. een ingebonden (..) uit de afgegeven doos
9	3.2.2. 18-27 nov	Een medewerker: de directeur-secretaris DS, de vraag was volgens de DS overigens anders dan gesteld in het rapport. Klaver geeft dit wellicht onjuist aan? Deze vraag is door hem aan de DS later dan 21/11 gesteld
10	3.2.2.	De advocaat.... Van Leijssenaar?
10	3.3	Te : ter
11	3.3	Spelling van Luyn checken
11	3.3.1	Uitgangspunten? Bedoeld wordt constatering, kijk nog even naar zin.
12	3.3.2.	Voorstel; (..) harde schijf van de computer van de medewerker van het directiesecretariaat die de digitale versie van het rapport heeft ontvangen. Een na laatste zin: (..) rapport niet vanuit het mailsysteem te hebben opgeslagen op de centrale computer(s) en/of de eigen PC.
13	3.3.2.	...haar.. :tot de mailaccount van de medewerker ... leidinggevende: DPS Toevoegen: ter doorzending van het rapport aan de landsadvocaat ...reeds bekende medewerker...: DPS
13	3.3.2.	In het rapport is onvoldoende uitleg (in mijn ogen dan) dat de mail aan de landsadvocaat (nagenoeg) uitgesloten is als mogelijke bron.
13	3.3.3	Een medewerker (= de eerder genoemde communicatieadviseur): heeft deze ook een verklaring afgelegd over zijn antwoorden?
13	3.4	...luidt: Ja.
15	4	Als wij het willen gaat het na besluit GS openbaar (bv persverklaring) en naar PS. Dit moet aangepast gelet op de offerteaanvraag, of aanvullend op het rapport moet KPMG direct toestemming geven tot openbaarmaking

kopie v.

38

Provincie Drenthe

**Onderzoek naar mogelijke
voortijdige verspreiding
rapport Eurochamp**

Formatted Table
Deleted: 3 maart 2009
Formatted Table

concept rapport
via PDF verspreid
verstuurd.

~~3 maart 2009~~
Dit rapport heeft 17 pagina's
RR/MN/smd/030309/faprd9

_____ ✓

1 Inleiding

1.1 Opdracht

Ingevolge de opdracht zoals vastgelegd in onze opdrachtbevestiging d.d. 19 december 2008, hebben wij een onderzoek uitgevoerd naar mogelijke voortijdige verspreiding van het onderzoeksrapport inzake Stichting Eurochamp Foundation. In deze rapportage zijn de feitelijke bevindingen van onze werkzaamheden opgenomen.

Deze rapportage is bedoeld om de opdrachtgever te informeren over het door ons uitgevoerde onderzoek.

1.2 Aanleiding

Naar aanleiding van berichten over mogelijke onregelmatigheden in de bedrijfsvoering van de stichting Eurochamp Foundation (hierna: Eurochamp) heeft de provincie Drenthe besloten een onderzoek te laten uitvoeren door Deloitte Forensic & Dispute Services (hierna: Deloitte). Dit onderzoek heeft plaatsgevonden en geresulteerd in een onderzoeksrapport van Deloitte d.d. 10 november 2008. Op grond van berichten in de regionale media en vragen van leden van Provinciale Staten is een vermoeden gerezen dat het definitieve onderzoeksrapport (verder genoemd: het rapport) is verspreid vóórdat het rapport openbaar gemaakt is op 28 november 2008. Het College van Gedeputeerde Staten vindt de speculaties over het mogelijk voortijdig verspreiden van het rapport schadelijk voor de reputatie van de Provincie Drenthe. Het College van Gedeputeerde Staten heeft daarom besloten een nader onderzoek te laten uitvoeren door een onafhankelijk bureau naar de wijze waarop, wanneer en door wie het rapport inzake Eurochamp mogelijk eerder is verspreid.

1.3 Doel van het onderzoek

Het onderzoek heeft tot doel gehad de relevante feiten in kaart te brengen die de opdrachtgever het benodigde inzicht verschaffen in de gang van zaken rond het verspreiden van het rapport. In het kader van dit onderzoek is de volgende onderzoeksvraag geformuleerd:

'Is het definitieve rapport van Deloitte Forensic Services inzake Stichting Eurochamp Foundation voortijdig verspreid vanuit het Provinciehuis? Zo ja, op welke wijze, wanneer en door wie?'

1.4 Aard en reikwijdte van het onderzoek en beperkingen ten aanzien van het onderzoek

Het onderhavige onderzoek betreft een feitenonderzoek. Wij hebben derhalve geen accountantscontrole of beoordelingsopdracht verricht en verschaffen dan ook geen zekerheid omtrent de getrouwheid van financiële informatie, anders dan ter zake van aspecten welke zijn onderzocht en waarover dienovereenkomstig wordt gerapporteerd. Volledigheidshalve wijzen wij er nog op dat, indien wij aanvullende werkzaamheden zouden hebben verricht of een controle- of beoordelingsopdracht zouden hebben uitgevoerd, wellicht andere onderwerpen aan het licht zouden kunnen zijn gebracht die voor u van belang zouden kunnen zijn geweest.

Het onderzoek is niet gericht op het rapporteren van bevindingen met betrekking tot personen zoals bedoeld in de Richtlijn Persoonsgerichte Accountantsonderzoeken. Dat betekent dat voor zover in dit rapport namen van personen zijn genoemd dit niet is gedaan in het kader van het beoordelen van de handelwijze van de desbetreffende personen, maar dit is gedaan om inzicht te verstrekken in de feitelijke gang van zaken.

Wij hebben de rapportage gebaseerd op de aan ons verstrekte (mondelinge en schriftelijke) informatie. Dit impliceert dat de juistheid en volledigheid van de in de rapportage opgenomen informatie afhankelijk is van de ons ter beschikking gestelde (mondelinge en schriftelijke) informatie.

De verspreidingskring van het rapport is beperkt tot u als opdrachtgever voor het onderzoek. Voor verdere verspreiding en/of nader gebruik van (delen van) deze rapportage is onze expliciete voorafgaande schriftelijke toestemming noodzakelijk.

2 Verrichte werkzaamheden

2.1 Verrichte werkzaamheden algemeen

In het kader van het onderzoek hebben wij de volgende werkzaamheden verricht:

- Diverse voortgangsgesprekken gevoerd met de contactpersoon in het onderzoek de heer Visser (hoofd concernstaf Provincie Drenthe), en de opdrachtgever van het onderzoek mevrouw Imhof, directeur-secretaris van de Provincie Drenthe.
- Kennisgenomen van opgeleverde documenten van de Provincie Drenthe en analyseren van de verkregen informatie.
- Een plan van aanpak opgesteld en de benodigde informatie verkregen.
- Publicaties van het Dagblad van het Noorden en RTV Drenthe verzameld en daarvan kennisgenomen.
- Interviewprotocollen opgesteld.
- Interviews afgenomen met negen betrokken medewerkers van de Provincie Drenthe, vier leden van Gedeputeerde Staten en één lid van de Provinciale Staten.
- Interviews met betrokken derden afgenomen.
- Gesprekken uitgewerkt door middel van het opstellen van besprekingsverslagen.
- De conceptrapportage met de opdrachtgever besproken.
- Een verslag van feitelijke bevindingen opgesteld.

Wij hebben eveneens gesproken met de informant die informatie heeft verstrekt aan het CDA-statenlid de heer Klaver. De bevindingen in deze rapportage zijn mede gebaseerd op vertrouwelijke informatie die wij van deze informant ter beschikking hebben gekregen. Wij achten de van deze informant verkregen informatie, op grond van de samenhang met andere voor het onderzoek beschikbare informatie, betrouwbaar

2.2 Verrichte werkzaamheden veiliggestelde digitale gegevens

In het kader van het onderzoek hebben wij specifieke werkzaamheden uitgevoerd ten aanzien van de IT-omgeving bij de Provincie Drenthe, het analyseren van de hard disks van computers en het analyseren van e-mail (logging)-bestanden. De werkzaamheden die wij daartoe hebben verricht zijn hieronder opgenomen:

- Het in kaart brengen van de IT-omgeving door middel van het afnemen van onder andere interviews.

- Het veiligstellen van de harde schijf van de computer van de medewerker naar wie een digitale (pdf) versie van het definitieve rapport is gemaakd door Deloitte.

Het analyseren van de veiliggestelde gegevens gericht op:

- de aanwezigheid van print spooler-bestanden;
- sporen van aangesloten usb-sticks;
- archieven voor e-mailbestanden;
- de aanwezigheid van opgeslagen bestanden;
- de harde schijf waarop zich restanten van verwijderde bestanden kunnen bevinden is doorzocht op zoektermen welke gedefinieerd zijn naar aanleiding van de risico-inventarisatie uit de interviews.

Tevens hebben wij via IT-beheer van de Provincie Drenthe de loggingbestanden van het e-mailverkeer van de Provincie Drenthe ter beschikking gekregen. Uit deze loggingbestanden zijn eveneens de momenten te herleiden waarop medewerkers van de Provincie Drenthe en leden van Gedeputeerde Staten vanaf een andere plaats, niet zijnde de werkplek, hebben ingelogd op de server en/of hun e-mail. Alle inkomende en uitgaande externe e-mail (e-mail van of naar een e-mailadres buiten het Provincie Drenthe-domein), is over de periode 22 oktober 2008 tot en met 14 december 2008 veiliggesteld en geanalyseerd. Alle inkomende en uitgaande interne e-mail (e-mail van of naar een e-mailadres binnen het Provincie Drenthe-domein), is over de periode 1 november 2008 tot en met 14 december 2008 veiliggesteld en geanalyseerd.

Voornoemde logging geeft onder andere aan het precieze tijdstip van de mail, of het een inkomende mail of een uitgaande mail betreft, de grootte van de mail (inclusief eventuele meegezonden bestanden) en andere technische gegevens.

Deze loggingbestanden hebben wij doorzocht en geanalyseerd op basis van zoektermen welke zijn gedefinieerd naar aanleiding van de risico-inventarisatie uit de interviews en andere gegevens uit het onderzoek. De bestanden zijn onder andere onderzocht op de volgende aspecten:

- Is er nader e-mailverkeer met Deloitte geweest anders dan de e-mail waarmee het definitieve rapport is ontvangen?
- Zijn er e-mails in de onderzochte periode ontvangen dan wel verstuurd die een vergelijkbare grootte (9,5 MB) hebben als de ontvangen e-mail met het definitieve rapport?
- Is er e-mailverkeer geweest met journalisten van Dagblad van het Noorden?

3 Bevindingen

3.1 Algemeen

3.1.1 Inleiding

Stichting Eurochamp Foundation, een organisatie die zich inzet voor de gehandicaptensport, is in opdracht van Provincie Drenthe en Samenwerkingsverband Noord Nederland (hierna: SNN) zich gaan ontwikkelen ten behoeve van de gehandicaptensport en heeft hiervoor subsidies ontvangen van zowel de Provincie Drenthe als van SNN. In juni 2008 had de Provincie Drenthe vermoedens van onregelmatigheden naar aanleiding van een melding van een klokkenluider en heeft zij aan het bestuur van Eurochamp gevraagd een onderzoek te starten. Het bestuur van Eurochamp heeft aan UNO bedrijfsadviseurs op 26 juni 2008 de opdracht verstrekt om een onderzoek omtrent Eurochamp te verrichten. De resultaten van het onderzoek gepresenteerd door UNO op 22 juli 2008 waren voor Gedeputeerde Staten aanleiding de opdracht tot het verrichten van een forensisch accountantsonderzoek naar de bedrijfsvoering van Eurochamp te verstrekken aan Deloitte. Het onderzoeksrapport van Deloitte heeft van Gedeputeerde Staten de status 'vertrouwelijk' gekregen. Het definitieve onderzoeksrapport is in tienvoud door Deloitte op 10 november 2008 per koerier aan Gedeputeerde Staten verzonden. Tevens is op 10 november 2008 om circa 14.15 uur een digitale versie verzonden aan een medewerker van het Provinciehuis. Een geschoonde versie (hierin zijn de namen van de betrokken personen verwijderd) van het definitieve onderzoeksrapport is openbaar gemaakt op 27 november 2008.

3.1.2 Nadere aanleiding onderzoek

Op 15 november 2008 is een artikel '*Het rapport over opkomst en ondergang van Eurochamp*' in Dagblad van het Noorden verschenen. In dit artikel staan passages, die gebaseerd zijn op het rapport; daarnaast is in het artikel opgenomen dat Dagblad van het Noorden '*inzage heeft gehad in het rapport*'.

Naar aanleiding van artikelen in Dagblad van het Noorden heeft de fractievoorzitter van de CDA Statenfractie, de heer Klaver, in een schrijven d.d. 21 november 2008 verzocht om op korte termijn een onderzoek in te stellen naar verspreiding van de inhoud, e.q. delen van de inhoud van het definitieve onderzoeksrapport "Eurochamp". In het schrijven is gesteld dat volgens het CDA de inhoud bekend is bij externen, in dit geval de regionale media. Gedeputeerde Staten heeft in een schrijven d.d. 27 november 2008 hierop gereageerd en heeft daarbij aan de heer Klaver gevraagd om zijn vermoedens spoedig aan het College verder toe te lichten en te concretiseren. In een vergadering op 17 december 2008 heeft de heer Klaver aangegeven dat hij de aanwijzingen en bewijzen die hij heeft aan KPMG zal overleggen en deze niet wil uiten in de statenvergadering. Wij hebben dan ook twee keer gesproken met de heer Klaver en hebben diverse bescheiden van hem ontvangen aangaande het onderzoek.

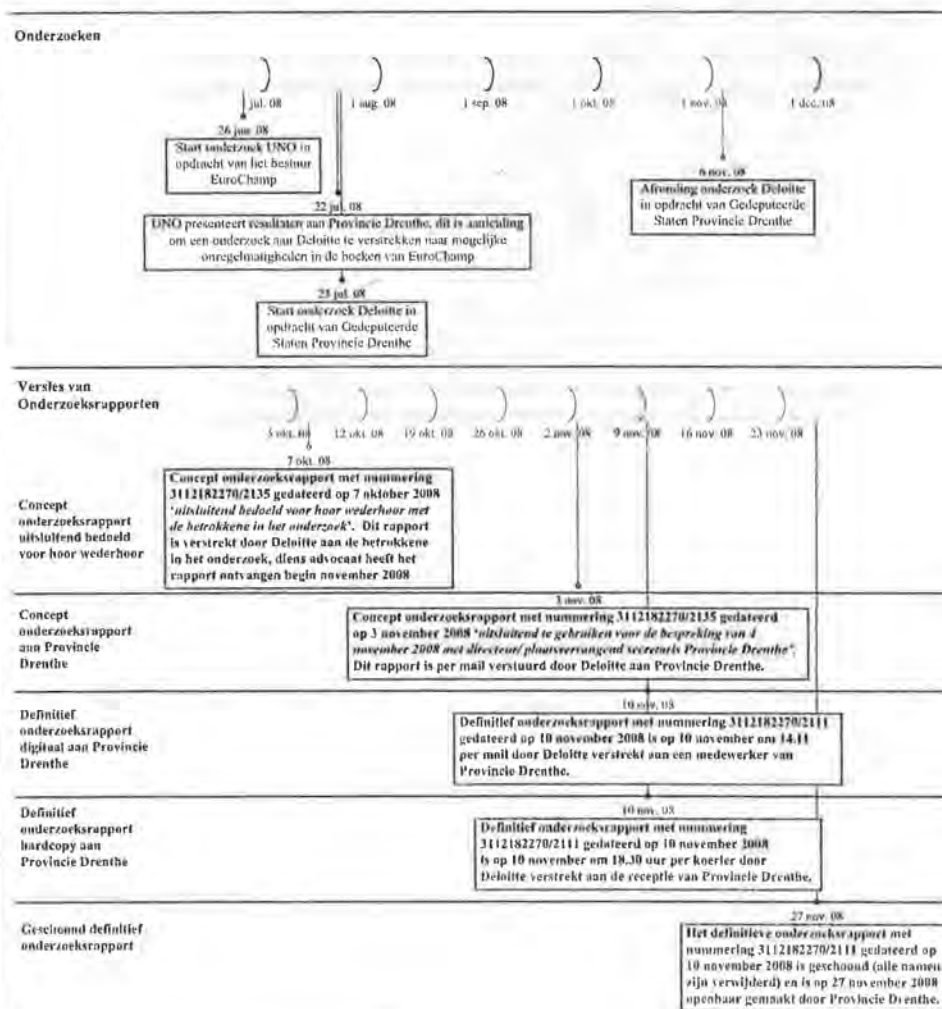
De heer Klaver heeft aangegeven in de middag van 21 november 2008 contact te hebben gehad met een informant die hem heeft medegedeeld over een versie van het definitieve rapport inzake Eurochamp te beschikken. De heer Klaver heeft ons medegedeeld dat hij op vrijdagmiddag 21 november 2008 vervolgens inzage heeft gehad in het definitieve rapport bij zijn informant en een kopie heeft gemaakt van het definitieve rapport.

De informant heeft de heer Klaver daarbij aangegeven de beschikking te hebben gekregen over het rapport op 13 november 2008 in de ochtend.

3.2 Gang van zaken met betrekking tot het verstrekken van het rapport

In deze paragraaf is een chronologisch overzicht opgenomen om de chronologie van het verschijnen van verschillende versies van de Deloitte rapportage inzichtelijk te maken en de belangrijkste momenten en gebeurtenissen rondom het verschijnen van de rapportage in te kaderen. In paragraaf 3.2.1 is een tijdsbalk opgenomen en in paragraaf 3.2.2 wordt gedetailleerder ingegaan op de chronologie van gebeurtenissen.

3.2.1 Chronologie

3.2.2 Toelichting op de chronologie

Naast de in de tijdsbalk opgenomen data zijn er nog een aantal belangrijke momenten aan te wijzen die in verband staan met het mogelijk vroegtijdig verspreiden van het rapport.

Hieronder is een toelichting opgenomen op de belangrijkste momenten zoals die zijn opgenomen in de tijdsbalk en zijn die momenten weergegeven die van belang zijn bij de verspreiding van de vertrouwelijke rapportage. De toelichting is op basis van interviews en voor het onderzoek beschikbare documentatie opgesteld.

7 oktober 2008

Op 7 oktober 2008 heeft Deloitte het conceptonderzoeksrapport "*uitsluitend bedoeld voor hoor en wederhoor met betrokkene*" verstrekt aan de betrokkene van het onderzoek voor hoor en wederhoor.

3 november 2008

Op 3 november 2008 is het conceptrapport met het nummer 3112182270/2135, inzake Eurochamp door Deloitte per mail verstuurd aan de Provincie Drenthe. Het conceptrapport is vervolgens aan verscheidene ambtenaren en gedeputeerden van de Provincie Drenthe verstrekt. Op basis van het conceptrapport is besloten om aangifte te doen bij het OM en is besloten om aan Eurochamp verstrekte subsidies terug te vorderen bij de curator van het inmiddels failliete Eurochamp.

4 november 2008

Op 4 november heeft er overleg plaatsgevonden over de inhoud van het conceptrapport tussen de Provincie Drenthe en Deloitte.

10 november 2008

Deloitte heeft bij de Provincie gemeld dat het rapport in de avond van 10 november 2008 bezorgd zou worden door een koerier. Een medewerker van de Provincie heeft, gezien het door Deloitte gemelde late tijdstip van aanlevering, op eigen initiatief aan Deloitte gevraagd of het definitieve rapport ge-maild zou kunnen worden. Op 10 november 2008 om 14.11 uur is het rapport per e-mail in pdf-format ontvangen van Deloitte. Er zijn volgens een aantal geïnterviewden een paar medewerkers en/of gedeputeerden op de hoogte dat het rapport op 10 november 2008 per mail is ontvangen van Deloitte. Eveneens is op 10 november 2008 tussen 18.00 uur en 18.30 uur door een koerier een doos met tien rapporten en bijlagen afgeleverd op het Provinciehuis bij de beveiliging. De beveiligingsmedewerker heeft de doos met rapporten, welke was afgesloten en dichtgeplakt, overhandigd aan de opdrachtgever van het onderzoek nadat zij met een lid van Gedeputeerde Staten weer op het Provinciehuis was teruggekomen na een afspraak buiten het Provinciehuis. De doos met rapporten is volgens aan ons verstrekte informatie in een afgesloten kast geplaatst in een afgesloten kamer.

11 november 2008

Op 11 november 2008 om 09.30 uur hebben medewerkers van de Provincie een bespreking met Deloitte gehad. Deze bespreking met Deloitte had tot doel om het lid van Gedeputeerde Staten en waarnemend Commissaris van de Koningin die bestuurlijk verantwoordelijk was voor het onderzoek naar Eurochamp bij te praten over het onderzoek naar Eurochamp. Bij deze bespreking waren, naast de directeur-secretaris die ambtelijk verantwoordelijk was voor het onderzoek van Deloitte eerder genoemde Gedeputeerde ook de communicatieadviseur van de Provincie Drenthe en de heer Vriend (Deloitte) aanwezig. De bespreking heeft plaatsgevonden aan de hand van het conceptrapport, de doos met definitieve rapporten is niet opengemaakt. De geïnterviewden hebben aangegeven dat er geen definitieve versie van het rapport nodig was bij de bespreking, omdat er bijna geen inhoudelijke verschillen zaten tussen het conceptrapport en het definitieve rapport. Dit omdat Deloitte vooraf had aangegeven dat alleen nog twee antwoorden van het bestuur van Eurochamp zouden worden toegevoegd aan het conceptrapport.

12 november

Op 12 november heeft de heer De Bruin, journalist van Dagblad van het Noorden, een bezoek gebracht aan de advocaat van de heer Leijssenaar. Naar aanleiding van deze bijeenkomst heeft de journalist het artikel 'Jan heeft geen strafbare feiten begaan' geschreven en gepubliceerd in Dagblad van het Noorden op 15 november 2008. De advocaat heeft aangegeven geen inzage aan de heer De Bruin (journalist bij Dagblad van het Noorden) te hebben gegeven in de conceptonderzoeksrapportage die hij in het bezit had in het kader van de hoor en wederhoor procedure met de heer Leijssenaar, zijn client. Volgens de heer De Bruin heeft hij uitgebreid inzage gekregen in voornoemde rapportage die de heer Leijssenaar had ontvangen in verband met de gevoerde hoor en wederhoor procedure door Deloitte. Tevens heeft de heer Leijssenaar volgens de geïnterviewde journalist, samen met zijn advocaat, het rapport pagina voor pagina toegelicht.

Een Gedeputeerde heeft aangegeven op 12 november 2008 het idee te hebben gekregen dat Dagblad van het Noorden het rapport in zijn bezit had. Dit naar aanleiding van uitspraken die een journalist heeft gedaan op een avondbijeenkomst op het Provinciehuis. De Gedeputeerde heeft aangegeven op een later moment bij de journalist te hebben geverifieerd of hij het definitieve rapport in zijn bezit had en van wie hij het ontvangen had. De journalist heeft daarop aan de Gedeputeerde aangegeven dat hij het rapport ter inzage heeft gekregen en dat hij als journalist zijn bron niet bekend kon maken.

13 november

De informant van de heer Klaver heeft zowel aan de heer Klaver als aan KPMG aangegeven dat hij in de ochtend van 13 november in het bezit is gekomen van het definitieve rapport, nadat hem op 12 november is medegedeeld dat er een definitief rapport beschikbaar was. De informant heeft bevestigd dat hij de wetenschap heeft dat een exemplaar van het rapport op de ochtend van 13 november in het bezit is van Dagblad van het Noorden.

Voorts is op donderdagmiddag 13 november 2008 de doos met de tien ingebonden versies van het definitieve onderzoeksrapport geopend door drie medewerkers van de Provincie Drenthe. De drie daarbij aanwezige en door ons geïnterviewde personen hebben verklaard dat de doos nog was afgesloten en dichtgeplakt.

Tevens heeft op donderdag 13 november 2008 een gesprek plaatsgevonden tussen de heer De Bruin, een medewerker en een Gedeputeerde. Dit gesprek ging onder andere over de 'wijze van aanbesteding' zoals die in het rapport van Deloitte naar voren komt. Er is gesproken over welke mogelijkheden een organisatie heeft om subsidies te besteden. Volgens een geïnterviewde is er geen conceptrapport meegenomen naar het gesprek met de heer De Bruin.

Op 13 november zijn drie ingebonden exemplaren intern verspreid aan drie functionarissen van de Provincie.

15 november

Op 15 november 2008 is het artikel 'Het rapport over opkomst en ondergang van Eurochamp' in Dagblad van het Noorden gepubliceerd. Tevens is in dit artikel opgenomen dat de journalisten inzage hebben gehad in het rapport van Deloitte inzake Eurochamp. Niet is aangegeven of inzage is verkregen in een conceptversie van het rapport of in de definitieve versie van het rapport.

17 november

Op 17 november 2008 is het digitale definitieve onderzoeksrapport dat op 10 november 2008 is ontvangen, via de mail door de opdrachtgever van het Eurochamp-onderzoek, doorgezonden aan de landsadvocaat.

Op 17 november zijn de overige zeven ingebonden exemplaren als volgt verspreid:

- Twee exemplaren voor de griffie ten behoeve van fractievoorzitters die het rapport vanaf 17 november vertrouwelijk konden inzien. De griffie van het Provinciehuis heeft aangegeven dat de fractievoorzitter van de SP van de gelegenheid gebruik heeft gemaakt om het rapport in te zien.
- Twee exemplaren van het rapport zijn afgegeven bij de politie Assen.
- De overige drie ingebonden exemplaren zijn intern verspreid: één aan een lid van Gedeputeerde Staten en de twee exemplaren aan medewerkers.

18 november - 27 november

Op 19 november 2008 hebben twee journalisten van Dagblad van het Noorden, de heer De Bruin en de heer De Kleine, nogmaals een bezoek gebracht aan de advocaat van de heer Leijssenaar.

In deze periode zijn negen kopieën van het rapport verstrekt. Een aantal geïnterviewde medewerkers heeft aangegeven dat de kopieën zijn gemaakt aan de hand van het ingebonden exemplaar. Wij hebben de beschikking gekregen over een gekopieerd exemplaar.

De heer Klaver heeft aangegeven in de ochtend van 21 november 2008 te hebben gebeld met een medewerker om te vragen of het rapport voortijdig gelekt is. In de middag van 21 november 2008 is de heer Klaver samengekomen met zijn informant en heeft hij een kopie gemaakt van het definitieve onderzoeksrapport dat hem is verstrekt door zijn informant.

Op 23 november 2008 is de digitale versie van het definitieve onderzoeksrapport geprint. Vervolgens zijn verschillende medewerkers de rapportage gaan schonen (de namen zijn verwijderd uit de rapportage).

Op 27 november 2008 is de geschoonde versie van het definitieve rapport openbaar gemaakt en verstuurd naar de Statenleden en naar verschillende personen die op basis van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) het rapport hadden opgevraagd.

De advocaat heeft aangegeven op 27 november 2008 een definitief rapport met nummer 3112182270/2111 d.d. 10 november 2008 per post te hebben ontvangen van een medewerker van de Provincie Drenthe. Het betreft een kopie zonder bijlagen van het ingebonden rapport.

3.3 Nadere detaillering verkregen informatie

Wij hebben tijdens de eerste bespreking een kopie gemaakt van het rapport dat de heer Klaver heeft verkregen van zijn informant. Wij hebben ter zake van dit rapport en de informatie die de heer Klaver ons heeft verstrekt de volgende bevindingen:

- De versie die in het bezit is van de heer Klaver betreft een versie van het definitieve rapport inzake het onderzoek naar Stichting Eurochamp Foundation van Deloitte Forensic & Dispute Services gedateerd 10 november 2008 en heeft het nummer 3112182270/2111. Dit nummer komt overeen met het nummer dat is opgenomen op de digitale en ingebonden versies van het definitieve rapport. Dat er sprake is van het definitieve rapport blijkt tevens uit het feit dat het rapport niet is voorzien van de aanduiding 'concept'. Dit is wel opgenomen (diagonaal door de tekst heen) op de versie van het conceptrapport die ons ter hand is gesteld ten tijde van het onderzoek. Tevens heeft het conceptrapport inzake Eurochamp een ander nummer, te weten 311218227/2135.
- De heer Klaver heeft ons een bankafschrift te beschikking gesteld van een pinbetaling van EUR 10,65. Op 21 november 2008 heeft de heer Klaver voornoemd bedrag betaald bij Multicopy Workshop. De heer Klaver heeft verklaard dat deze kosten te maken hebben met het kopiëren van het definitieve rapport inzake Eurochamp.

- De heer van Luyn, advocaat van de heer Leijssenaar, heeft aangegeven niet eerder over een versie van het definitieve rapport de beschikking te hebben gekregen dan 27 november 2008 (rapport met het nummer 3112182270/2111 d.d. 10 november 2008). In het kader van de met de heer Leijssenaar gevoerde hoor-en-wederhoorprocedure beschikt de heer Van Luyn over een versie van het conceptrapport die *"uitsluitend is bedoeld voor hoor en wederhoor met J.J. Leijssenaar"*. Wij hebben deze conceptrapportage ingezien en vastgesteld dat deze de nummering 311218227/2135 heeft en is gedateerd 7 oktober 2008.
- De heer Van Luyn heeft toegelicht dat de heer Leijssenaar naar zijn mening ten tijde van het onderzoek naar Eurochamp *'vaak negatief in de pers heeft gestaan en dat zij transparant wilden zijn en hun kant van het verhaal onder de aandacht brengen'*. Daarom heeft de heer Van Luyn contact opgenomen met de pers. Op 12 november 2008 heeft de heer Van Luyn gesproken met ~~de heer De Bruijn en op 19 november 2008 met de heer De Bruijn en de heer Kleine. De heer De Kleine heeft eveneens meegewerkt aan artikelen over Eurochamp.~~ De heer Van Luyn heeft verklaard dat hij de journalisten geen inzage in het eerder vermelde conceptrapport heeft gegeven en dat de journalisten niets hebben gekopieerd. De heer Van Luyn heeft aangegeven een e-mail d.d. 18 februari 2007 op 12 november 2008 aan Dagblad van het Noorden te hebben verstuurd, en dat deze e-mail deel uitmaakt van het 'papieren' dossier van de heer Leijssenaar inzake Eurochamp. Wij hebben vastgesteld dat de desbetreffende e-mail een e-mailformat betrof en geen kopie betreft uit het conceptrapport.
- Deloitte heeft aangegeven dat de definitieve versie van het rapport het nummer 3112182270/2111 heeft en is gedateerd 10 november 2008. Dit geldt eveneens voor de op 10 november 2008 per e-mail verzonden digitale (pdf) versie van het definitieve rapport. De nummering en datering zijn overeenkomstig de *'papieren'* en ingebonden versie.

3.3.1 Vergelijking versies van de rapportages

Zoals eerder is vermeld hebben wij de versie van het definitieve rapport verkregen van de heer Klaver. Wij hebben onderzocht of dit een print is van de digitaal aan de Provincie Drenthe verstrekte versie of een kopie van het papieren ingebonden exemplaar. Hierbij dienen de volgende uitgangspunten in ogenschouw te worden genomen:

- Het betreft niet de conceptversie of de versie van het rapport die *"uitsluitend is bedoeld voor hoor en wederhoor met J.J. Leijssenaar"*.
- Wij hebben de digitale (pdf) versie en de papieren (ingebonden) versie met elkaar vergeleken; dit leidt tot de volgende bevindingen:
 - De digitale (pdf) versie zoals deze is verzonden door Deloitte aan de Provincie op 10 november 2008 wijkt af van de papieren versie. In de digitale (pdf) versie van de bijlagen van het rapport is door een medewerker van Deloitte abusievelijk een pagina twee keer meegezonden. Deze extra pagina is niet opgenomen in de papieren versie. In de versie die wij hebben verkregen van de heer Klaver is deze extra pagina wel opgenomen.
 - Een print van de digitale (pdf) versie wijkt af van een kopie van de papieren versie. Bij een print van de pdf-versie staat de tekst links op de pagina recht onder elkaar. Zo staat

Deloitte in de header van het rapport precies boven de tekst van het rapport. In een kopie van de papieren ingebonden versie staat de tekst niet geheel onder elkaar. In de versie die wij hebben verkregen van de heer Klaver staat Deloitte in de header van het rapport precies boven de tekst van het rapport. Met andere woorden de lay-out van de digitaal aan de Provincie verstrekte versie van de rapportage komt overeen met de versie die wij hebben verkregen van de heer Klaver.

De heer Vriend van Deloitte heeft aangegeven dat het in deze paragraaf opgenomen verschil tussen de digitale (pdf) versie van het rapport en het definitieve rapport niet bekend zijn bij hem. De heer Vriend heeft ons medegedeeld dat er geen unieke nummers of andere unieke kenmerken zijn gebruikt bij het verspreiden van de rapporten.

3.3.2 Bevindingen digitaal onderzoek

In paragraaf 2.2 hebben wij onze werkzaamheden beschreven inzake het analyseren van de harde schijf van de computer waarop de digitale versie van het rapport is binnengekomen. Wij hebben hierbij onder andere analyses verricht of en wanneer de digitale (pdf) versie geprint is. Wij hebben vastgesteld dat er 'resten' van print spooler-bestanden aanwezig zijn op de computer welke betrekking hebben op het printen van de digitale versie op 23 november 2008 ten behoeve van het 'schonen' van de namen die in de rapportage zijn opgenomen. Andere printgegevens zijn niet aangetroffen. Wel merken wij op dat dit geen zekerheid biedt dat het rapport niet op andere data is geprint of op externe hardware is overgezet (bijvoorbeeld op een usb-stick). Overigens geeft de printer die wij nader bekeken hebben geen uitsluitel over documenten die in november 2008 of eerder zijn geprint. De medewerker die het definitieve rapport heeft ontvangen via de mail heeft verklaard dat de digitale versie van het rapport niet is geprint en/of aan anderen is overhandigd anders dan ten behoeve van het schonen van de namen in de rapportage op 23 november. Ook heeft de betreffende medewerker aangegeven het rapport niet te hebben opgeslagen op de server en/of op de computer. De analyse van de harde schijf van de door de medewerker gebruikte computer bevestigt deze verklaring.

Tevens hebben wij de loggingbestanden van het e-mailverkeer verkregen. Uit deze loggingbestanden zijn eveneens de momenten te herleiden waarop medewerkers van de Provincie Drenthe en leden van Gedeputeerde Staten vanaf een andere plaats, niet zijnde de werkplek, hebben ingelogd op de server en/of hun e-mail. Deze loggingbestanden hebben wij doorzocht en geanalyseerd op basis van zoektermen welke zijn gedefinieerd naar aanleiding van de risico-inventarisatie uit de interviews en andere gegevens uit het onderzoek. Wij hebben op basis van deze bestanden vastgesteld dat:

- geen andere medewerkers van de Provincie Drenthe en leden van Gedeputeerde Staten de definitieve digitale versie van de rapportage in pdf-format via de mail hebben ontvangen;
- er geen e-mails in de onderzochte periode zijn ontvangen dan wel verstuurd die een vergelijkbare grootte (9,5 MB) hebben als de ontvangen e-mail met het definitieve rapport;
- de oorspronkelijk ontvangen mail niet is doorgezonden anders dan op de wijze zoals eerder in dit rapport is omschreven;

- de data en tijdstippen waarop medewerkers van de Provincie Drenthe en leden van Gedeputeerde Staten hebben ingelogd op het netwerk van de Provincie via de webapplicatie geen aanleiding geven tot nadere opmerkingen.

De medewerker bij wie de digitale versie van de rapportage inzake Eurochamp is ontvangen heeft desgevraagd verklaard dat de inloggegevens voor de toegang tot haar e-mailaccount niet bekend zijn bij medewerkers of gedeputeerden anders dan aan de leidinggevende aan wie de gegevens op 17 november zijn verstrekt.

Gezien de vaststelling dat de op 10 november 2008 per mail ontvangen digitale versie van het definitieve rapport niet is doorgezonden aan een andere medewerker dan de reeds bekende medewerker hebben wij niet de gegevens van andere computers van medewerkers van de Provincie Drenthe en leden van Gedeputeerde Staten veiliggesteld en onderzocht.

3.3.3 Inzage in rapport door Dagblad van het Noorden

Een medewerker heeft verklaard contact te hebben gehad met de heer De Bruin over de vraag 'welke versie van de rapportage de heer De Bruin inzage heeft gehad'. Volgens de betreffende medewerker heeft de heer De Bruin hier op geantwoord 'een versie'. De medewerker heeft ons medegedeeld dat hij tevens contact heeft gehad met de heer De Kleine. De betreffende medewerker heeft aangegeven dat de heer De Kleine een aantal vragen heeft gesteld over het onderzoek, onder andere over de kosten van het onderzoek, de nummering van de rapportage en over wie een versie heeft gekregen van de rapportage.

3.3.4 Verklaringen medewerkers van de Provincie Drenthe en leden van Gedeputeerde Staten

Alle geïnterviewde medewerkers van de Provincie Drenthe en leden van Gedeputeerde Staten hebben verklaard het rapport niet op enigerlei wijze te hebben verspreid binnen of buiten het Provinciehuis anders dan omschreven in deze rapportage.

3.4 Recapitulatie

In deze paragraaf wordt ingaan op de onderzoeksvraag:

'Is het definitieve rapport van Deloitte Forensic Services inzake Stichting Eurochamp Foundation voortijdig verspreid vanuit het Provinciehuis? Zo ja, op welke wijze, wanneer en door wie?'

Het antwoord op de onderzoeksvraag luidt: Het definitieve rapport van Deloitte inzake Stichting Eurochamp Foundation is voordat het openbaar is gemaakt op 27 november buiten het Provinciehuis terechtgekomen. Wij hebben niet kunnen vaststellen op welke wijze het definitieve rapport buiten het Provinciehuis is gebracht en door wie.

De belangrijkste feiten daarbij op basis van de in de voorgaande paragrafen beschreven chronologie en onderzoeksbevindingen zijn:

- De versie van het rapport die is verspreid voordat het rapport openbaar is gemaakt op 27 november 2008 betreft het definitieve 'Rapport inzake onderzoek naar de Stichting Eurochamp Foundation'. Het rapport heeft het referentienummer 3112182270/2111.
- De versie die de heer Klaver in zijn bezit heeft vanaf 21 november 2008 betreft de digitale (pdf-) versie van voornoemde rapportage.
- De digitale (pdf-) versie van de rapportage is in de periode tussen 10 en 16 november niet verder per e-mail verspreid.
- De informant heeft verklaard dat hij de wetenschap heeft dat een exemplaar van het rapport in ieder geval op de ochtend van 13 november in het bezit is van Dagblad van het Noorden.
- Het Dagblad van het Noorden heeft aangegeven inzage te hebben gehad in de rapportage. Dit is in een redactioneel commentaar in Dagblad van het Noorden bevestigd. Niet is aangegeven welke versie van het rapport door Dagblad van het Noorden is ingezien.

4 Ten slotte

De rapportage is uitsluitend bedoeld voor de opdrachtgever van het onderhavige onderzoek. Verdere verspreiding van (onderdelen van) deze rapportage, dan wel van (delen van) de inhoud ervan, mag uitsluitend na onze schriftelijke toestemming plaatsvinden. Derden kunnen aan (onderdelen of de inhoud van) deze rapportage geen rechten ontfen.

Tot het verstrekken van nadere toelichting zijn wij desgewenst gaarne bereid.

Hoogachtend,
KPMG Advisory N.V.

P. J. van der Zwet
Director

Vergadering van gedeputeerde staten van Drenthe d.d. 11 november 2008

Agendapunt 4

VERTROUWELIJKE STUKKEN

Nummer	Onderwerp	Conceptbesluit	Beslissing GS
4.1/MO	Onderzoeksrapport "Inkoop bij de provincie Drenthe" van de Noordelijke Rekenkamer.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kennisnemen van de inhoud van het onderzoeksrapport. 2. De brief aan de Noordelijke Rekenkamer als bestuurlijke reactie vaststellen. 	In handen portefeuillehouder.
4.2/BC	Reactie op het statenstuk over de follow-up van de commissie rol en taken.	Instemmen met de bijgevoegde conceptbrief en deze meteen na uw vergadering zenden aan het presidium zodat de brief behandeld kan worden in de Statenvergadering van 12 november 2008.	In handen portefeuillehouder.
4.3/SEO	Onderzoeksrapport Deloitte naar bedrijfsvoering Stichting Eurochamp.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kennisnemen van het onderzoeksrapport van Deloitte naar de Stichting Eurochamp. 2. Het voornemen aan Stichting Eurochamp kenbaar maken de subsidiebeschikkingen van in totaal € 360.000,-- toegekend uit: <ol style="list-style-type: none"> a. de reserve Versterking Economische Structuur ad € 170.000,--; b. de reserve Mensen in het middelpunt, Parels van Drenthe van totaal € 190.000,-- in te trekken. 3. Kenbaar maken aan Stichting Eurochamp dat, gelet op de voorgenomen intrekkingen, er rekening mee moet worden gehouden dat al uitbetaalde voorschotten van in totaal € 250.000,-- terug worden gevorderd. 4. Hiertoe bijgevoegd ontwerpbesluit aan Stichting Eurochamp vast te stellen. 5. Aangifte doen bij het Openbaar Mi- 	In handen portefeuillehouder.

Nummer	Onderwerp	Conceptbesluit	Beslissing GS
4.4/SEO 2008009042	Bijdrage in loonkosten TVM.	<p>nisterie in verband met mogelijke strafbare feiten. Hiervoor de directeur/plv. secretaris mevrouw S. Weistra te mandateren.</p> <p>6. Verzoeken van derden om een exemplaar van het rapport van Deloitte te mogen ontvangen, af te wijzen op grond van de Wet openbaarheid van bestuur.</p> <p>7. PS middels bijgevoegde brief informeren.</p>	Conform.
TVM een bijdrage in de loonkosten te verlenen van € 100.000,--.			

Vergadering van gedeputeerde staten van Drenthe d.d. 18 november 2008

Agendapunt 4

VERTROUWELIJKE STUKKEN

Nummer	Onderwerp	Conceptbesluit	Beslissing
4.1/PPM 2008013111	Regiospecifiek Pakket Zuiderzeelijn 2008 – 2012 (RSP)	Instemmen met het zenden van bijgevoegde brief aan de leden van Provinciale Staten.	GS Conform.
4.2/SEO	Stand van zaken rondom Eurochamp.	Instemmen met de memo d.d. 17 november 2008.	Conform.

Vergadering van gedeputeerde staten van Drenthe d.d. 21 november 2008

Agendapunt 4

VERTROUWELIJKE STUKKEN

Nummer	Onderwerp	Conceptbesluit	Beslissing
4.1/SEO 2008013908	Rapport Deloitte inzake Stichting Euro-champ Foundation.	Instemmen met het zenden van bijgevoegde brief aan de leden van Provinciale Staten.	GS Conform.

Vergadering van gedeputeerde staten van Drenthe d.d. 27 november 2008

Agendapunt 4

VERTROUWELIJKE STUKKEN

Nummer	Onderwerp	Conceptbesluit	Beslissing GS
4.1/SEO	Openbaarmaking rapport Deloitte inzake EuroChamp.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Het volledige rapport, dat wil zeggen zonder doorhaling van gegevens, te verstrekken aan Cleerdin & Hamer Advocaten (advocaat van de heer J. Leijssenaar). 2. Een versie van het rapport te verstrekken aan het bestuur van EuroChamp en overige personen die hebben verzocht en zullen verzoeken om een kopie van het rapport, waarbij de volgende gegevens worden doorgehaald: <ul style="list-style-type: none"> - alle persoonsnamen, met uitzondering van de heren Ter Beek, Weggemans en Nauta en mevrouw Haarsma; - alle bedrijfsnamen, met uitzondering van EuroChamp, Creative Wave, UNO bedrijfsadviseurs en Ernst & Young. 3. Instemmen met de conceptbrief aan PS. 	Conform.
4.2/SEO	Analyse aanbestedingen Stichting EuroChamp.	<p>Vaststellen dat:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. de provincie een subsidierelatie had met de Stichting EuroChamp en dat het bestuur van de stichting voor de uitvoering van het project verantwoordelijk is met inachtneming van de relevante wet- en regelgeving (inclusief aanbestedingsvoorschriften). De stichting, in deze vertegenwoordigd door het bestuur, is de aanbestedende dienst; 	Conform (memo blijft niet openbaar).

Nummer	Onderwerp	Conceptbesluit	Beslissing GS
		<p>2. juridisch het in dienst nemen van de heer L. en de heer S. door het bestuur van de Stichting EuroChamp niet onder de aanbestedingsregels valt en derhalve op dat punt juist is gebeurd;</p> <p>3. de provincie een kennis- en expertisecentrum op het gebied van gehandicapent topsport wilde. Dit is in lijn met de ambities van dit college. De Stichting EuroChamp kon, gezien haar kennis en ervaring, deze rol vervullen. De Stichting EuroChamp wilde de heer L. hierbij inschakelen. De provincie heeft meegedacht over de wijze waarop aan deze wens vormgegeven kon worden. Acheraf gezien moeten wij constateren dat het wellicht beter was geweest als het provinciaal bestuur niet op deze wijze actief had meegedacht met het bestuur van de Stichting EuroChamp.</p>	
4.3/SEO	Beantwoording verzoek van CDA-fractie d.d. 21 november 2008 inzake onderzoeksrapport EuroChamp.	Instemmen met de conceptbrief.	Conform. <u>Noot:</u> Mocht worden aangetoond dat gelect is vanuit dit provinciehuis, dan is dat onacceptabel.

Mededelingen

Besluit GS d.d. 27 november 2008; Taakverdeling EuroChamp:

Anneke Haarsma: EuroChamp; sportgedeelte.
 Tanja Klip-Martin - Als 2e loco; bestuurlijk aanspreekpunt voor een mogelijk onderzoek.
 Rein Munniksma: Aanbestedingsbeleid als vervanger van Rob Bats en Huub Looman.

Vergadering van gedeputeerde staten van Drenthe d.d. 2 december 2008

Agendapunt 4

VERTROUWELIJKE STUKKEN

Nummer	Onderwerp	Conceptbesluit	Beslissing
4.1/SEO/BC	Rapport Deloitte inzake Eurochamp.	Bij het Openbaar Ministerie de vraag neerleggen of er mogelijk een strafrechtelijk onderzoek uitgevoerd kan worden.	GS Conform.

Vergadering van gedeputeerde staten van Drenthe d.d. 9 december 2008

Agendapunt 4

VERTROUWELIJKE STUKKEN

Nummer	Onderwerp	Conceptbesluit	Beslissing GS
4.1/MO	Modernisering en fondsvorming politieke pensioenen.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Treffen van een voorziening voor de opgebouwde pensioenrechten van (ex)gedeputeerden. 2. Streven naar een omvang van de volledige opgebouwde pensioenrechten tot op heden. 3. In de Jaarstukken 2008 een eerste storting opnemen ten laste van de provinciale begroting van € 500.000,--. 4. Bij de Voorjaarsnota 2009 voorstellen doen voor het verder bereiken van het benodigde niveau. 5. Geen herverzekering afsluiten ter dekking van de pensioenen voor de huidige gedeputeerden en wachtgelden tot het moment van overgang naar het ABP. 	Conform.
4.2/SEO/BC	Brief van het Openbaar Ministerie inzake Eurochamp.	Instellen van een intern onderzoek als vervolg op het antwoord van het OM.	Conform.
4.3/SEO/BC	Brief van Cleerdin & Hamer Advocaten inzake Eurochamp.	Instemmen met de beantwoording van deze brief.	Conform.

overhandigd 12/5 16.00ur
JR

40

Aan:
Onderzoekscommissie EuroChamp rapport
t.a.v. de heer L. Bomhof, voorzitter

Assen, 12 mei 2009
Ons kenmerk 20/CS/2009005570
Behandeld door de heer A. Visser (0592) 36 [REDACTED]
Onderwerp: Procesafspraken opvragen documenten en/of informatie

Geachte commissie,

Uw commissie is op dit moment voortvarend bezig met het verzamelen van informatie inzake het onderzoek naar het voortijdig verspreiden van het destijds als vertrouwelijk bestempelde rapport van Deloitte inzake een onderzoek naar EuroChamp. Om aan uw verzoeken om informatie op een zorgvuldige en efficiënte wijze te kunnen voldoen, verzoeken wij u vanaf heden al uw vragen schriftelijk te richten aan ons college, ter attentie van de heer A. Visser (hoofd Concernstaf). De Commissaris van de Koningin is, voor de voorzitter van uw commissie, contactpersoon in dezen. Tevens verzoeken wij u niet zonder voorafgaand verzoek aan ons individuele medewerkers op hun werkplek te bezoeken. Deze procesafspraken laten onverlet dat wij u binnen de wettelijke kaders alle informatie willen verstrekken die valt binnen de reikwijdte van uw onderzoek.

Hoogachtend,

gedeputeerde staten van Drenthe,

[REDACTED]
[REDACTED], secretaris [REDACTED], voorzitter

jk/coll.

Aan:
Onderzoekscommissie EuroChamp rapport
t.a.v. mw. I.M. Rozema (secretaris)

Assen, 8 mei 2009
Ons kenmerk 18/CS/2009005232-2
Behandeld door de heer A Visser (0592) 36 [REDACTED]
Uw kenmerk 16/SG/2009004526
Onderwerp: Verzoek om documenten

Geachte mevrouw Rozema,

Aanvullend op onze brief van 29 april 2009 verlenen wij u toestemming om de verkeersgegevens en images te gebruiken die in het bezit zijn van KPMG en door KPMG gebruikt zijn voor haar onderzoek. KPMG ([REDACTED]) zijn op de hoogte gebracht en KPMG zal medewerking verlenen.

De afspraak geldt dat u de gegevens ter ondersteuning van uw onderzoek zal gebruiken en gelet op het karakter van de gegevens deze vertrouwelijk zal behandelen.

De andere aanvullende verzoeken hebben we nog in behandeling. We zullen daarop zo spoedig mogelijk antwoord geven.

Hoogachtend,
namens gedeputeerde staten van Drente

[REDACTED]
A. Visser
(hoofd Concernstaf)

Aan:
het college van gedeputeerde staten
t.a.v. de heer A. Visser, hoofd Concernstaf

Assen, 8 mei 2009
Behandeld door mevrouw I.M. Rozema (0592) 36 [REDACTED]
Onderwerp: Bevestiging verzoek om informatie

Geacht college,

Nu ons is gebleken, dat uw college alle verzoeken om informatie vanuit de commissie onderzoek Eurochamp schriftelijk en per brief, gericht aan uw college, wilt ontvangen, bevestigen wij bij deze de al eerder gedane verzoeken (per e-mail) om onderstaande informatie.

Zoals reeds per e-mail aan u is verzocht namens en t.b.v. de onderzoekscommissie, wil de commissie graag over alle versies van de rapporten van Deloitte en KPMG beschikken. In een brief van de commissie van woensdagmiddag is dit verzoek inmiddels ook opgenomen. Daarenboven zou de commissie, zoals besproken met de heer Visser, ook graag beschikken over correspondentie die met betrekking tot de rapporten tussen de provincie en betrokken partijen (Deloitte en KPMG) gevoerd is, zoals een reactie op een conceptrapport. Voorts ontvangen wij graag de pdf-versie van het Deloitte rapport (versie 10 november).

Voorts heeft de commissie een aantal vragen m.b.t. digitale gegevens:

- Aangegeven is dat de dagtapes van de mailomgeving voor langere tijd bewaard worden. Los van de gebruikelijke retentie is destijds op eigen initiatief een aantal tapes alvast opzij gezet. De vraag vanuit de commissie is of de dagtapes van 10 t/m 13 november nog beschikbaar zijn. Indien dat het geval is zouden wij daar graag z.s.m. over beschikken; wat is de inschatting v.w.b. tijdsinspanning voor het beschikbaar maken van deze data? Wat is de doorlooptijd? Kortom, op welke termijn zou de commissie kunnen beschikken over deze gegevens en hoeveel tijd gaat dat in beslag nemen?

- zijn telefooncentrale/externe-lijn gegevens van 10-13 november 2008 nog beschikbaar, zo ja in welke vorm (digitaal/hardcopy)? Wij ontvangen graag de

gegevens van zowel vaste lijnen als mobiel telefoonverkeer (m.b.t. een beperkte kring van personen).

- zijn gebruiker login gegevens van het Novell Netwerk beschikbaar van de periode 10-13 november 2008?

- zijn login gegevens van het gebruik van de externe toegangsfaciliteit (VPN) beschikbaar van de periode 10-13 november 2008?

- Verder is nog gesproken over registratiegegevens van het (fysieke) toegang controlesysteem. Ook deze gegevens willen wij graag (m.b.t. een beperkte kring van personen) z.s.m. ontvangen, de periode 10-13 nov 2008 volstaat.

Door de heer Kremers is aangegeven, dat het mogelijk is om een kopie van documentatie over het backup-schema te ontvangen. Indien beschikbaar, zouden wij daar graag een blik op willen werpen.

U begrijpt ongetwijfeld, dat de commissie, gezien de tijdsdruk waaronder het onderzoek staat zo spoedig mogelijk over de gevraagde gegevens wil beschikken.

Hoogachtend,
De onderzoekscommissie Eurochamp,

A black rectangular redaction box covering the signature of the chairperson.

L. Bomhof, voorzitter

A large, handwritten signature in black ink, written over the redacted area and extending upwards and to the right.

Van: "Bomhof, L" [REDACTED]
Aan: I Rozema [REDACTED]@drenthe.nl>
Datum: 7-5-2009 18:01:15
Onderwerp: RE: verzoek college van GS

Inge,

Wie was die contactpersoon? Ik had vanmiddag Tichelaar aan de lijn, die hetzelfde beweerde en met een relaas kwam over verontwaardigde medewerkers over ons bezoek van gisteren. Voorts ziet hij niets in een openbare zitting waar ambtenaren voor de camera verschijnen en wenst in het vervolg geregeld contact tussen hem en mij over de gang van zaken. Ik heb hem verteld hoe een cie werkt (zelfstandig; eigen bestuursorgaan) en dat de formele weg - net zoals jij en [REDACTED] zeggen - het onderzoek vertraagt. Kan dus niet en volgende week praten wij hier samen over (Jacques en ik). Wat ik nu graag wil weten of aan jouw laatste brief over toesturen van documenten gehoor wordt gegeven en of BING met de medewerkers kan spreken. Zonnee, dan neem ik morgen met spoed contact op met de dienstleiding en - indien nodig - met GS of CdK. Het tempo moet er wel in blijven.

mvg

Leo

Van: I Rozema [REDACTED]@drenthe.nl]
Verzonden: donderdag 7 mei 2009 15:36
Aan: Herman Beerda; Gea Smith; Margriet Stijkel; Bomhof, L; Ko Vester; Sietze de Jong
CC: [REDACTED]@bureauintegriteit.nl
Onderwerp: verzoek college van GS

Geachte leden van de onderzoekscommissie,

Zojuist kreeg ik formeel doorgebeld het verzoek van het college van GS om in het vervolg alle verzoeken om nadere informatie (zowel mondeling als schriftelijk) bij brief voor te leggen aan het college.

Op mijn vraag op welke termijn we dan antwoord kunnen verwachten en of dit niet vertragend gaat werken kon mijn contactpersoon geen informatie geven.

Vriendelijke groet,
Inge Rozema

I Rozema - Verstrekking van informatie

Van: A Visser
Aan: Rozema, I
Datum: 7-5-2009 18:20
Onderwerp: Verstrekking van informatie
CC: Kremers, G

Inge,

Ik neem aan dat je op de hoogte bent van het feit dat het college zich beraadt over de wijze van informatieverstrekking aan de cie. en/of bing. Ik ga wel door met het verzamelen van informatie (of de wijze waarop die kan worden verkregen) maar met het verstrekken wacht ik tot ik het groene licht krijg.

Overigens in de laatste brief wordt gesproken over afspraken mbt het leveren van technische gegevens. Niet alle gevraagde gegevens waren echter van technische aard. Zoals het verstrekken van loggegevens. Ik heb daarbij een voorbehoud gemaakt gelet op procedures en zorgvuldigheid rond privacygevoelige info (loggegevens zijn dat naar hun aard).

Groet
Andries

Van: "Bomhof, L" <[redacted]>
Aan: [redacted]@bureauintegriteit.nl>, I Rozema
<[redacted]@drenthe.nl>
Datum: 7-5-2009 23:43:11
Onderwerp: RE: Betr.: Informatie verzoek onderzoekscommissie

Beste Inge en [redacted]

Ik heb vanavond enige actie ondernomen vanwege de blokkade die GS opwerpt voor de snelle informatie-uitwisseling (voor elk Cie-verzoek/overleg BING met prov.ambtenaren is een brief aan GS c.q. toestemming van GS nodig). Ik heb 'het hoogste bestuurlijk niveau' (hé, wat een bekende term) gewezen op de Prw-regels die gelden voor de Enquetecie (alle stukken ter inzage; de Cie bekijkt zelf of privacy van mensen beschermd moet worden), de vrijheid/onafhankelijkheid van ons opereren (eigen bestuursorgaan buiten de ambtelijke organisatie) en de politieke gevolgen die zullen ontstaan als de Cie wordt belemmerd in haar werk (Cie-leden accepteren dat niet en activeren zonodig PS). Deze argumenten zijn - naar ik inschat - goed doorgekomen en morgen verwacht ik in de loop van de dag een welwillender standpunt. Zoniet, dan kom ik met andere voorstellen. Dan rest nog een verschil van inzicht over wie bepaalt of ambtenaren op de openbare hoorzitting in beeld komen van de camera's. Daar hebben we het volgende week in de Cie-vergadering nog wel over, maar voorlopig ga ik er - 'met de Prw in de hand' - vanuit dat de Commissie daarover beslist en die is best in staat een redelijke afweging te maken. We hebben het daar trouwens al twee keer over gehad in de laatste en voorlaatste Cie-vergadering.

mvg

Leo Bomhof

Van: [redacted]@bureauintegriteit.nl]
Verzonden: donderdag 7 mei 2009 22:09
Aan: I Rozema
CC: Bomhof, L; [redacted]
Onderwerp: FW: Betr.: Informatie verzoek onderzoekscommissie

Inge,

Zie onderstaand de antwoorden/termijnen die de heer [redacted] aangeeft.

Onze indruk is dat de inschatting van werkdagen hier en daar een beetje aan de ruime kant is. Neemt niet weg dat het terugzetten van een complete e-mail omgeving wel degelijk wat voeten in aarde zal hebben, gezien de oude versie van Groupwise (6.5). De export uit de interne telefooncentrale lijkt aan de ruime kant geschat. Overall indruk is dat hij e.a. wat zwaar aanzet. De afdeling van [redacted] heeft het druk en kan dit er eigenlijk niet bij hebben.

We bellen morgen.

Groet,
[redacted]

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van: G Kremers [mailto:[redacted]@drenthe.nl]
Verzonden: donderdag 7 mei 2009 14:51
Aan: [redacted]
CC: [redacted]
Onderwerp: Betr.: Informatie verzoek onderzoekscommissie

Van [redacted] <[redacted]@bureauintegriteit.nl>
Aan: I Rozema <[redacted]@drenthe.nl>
Datum 7-5-2009 22:11:04
Onderwerp: FW: Betr.: Informatie verzoek onderzoekscommissie

Inge,

Zie onderstaand de antwoorden/termijnen die de heer Kremers aangeeft.

Onze indruk is dat de inschatting van werkdagen hier en daar een beetje aan de ruime kant is. Neemt niet weg dat het terugzetten van een complete e-mail omgeving wel degelijk wat voeten in aarde zal hebben, gezien de oude versie van Groupwise (6.5). De export uit de interne telefooncentrale lijkt aan de ruime kant geschat. Overall indruk is dat hij e.a. wat zwaar aanzet. De afdeling van Kremers heeft het druk en kan dit er eigenlijk niet bij hebben.

We bellen morgen.

Groet,

[redacted]

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van: G Kremers [mailto:[redacted]@drenthe.nl]

Verzonden: donderdag 7 mei 2009 14:51

Aan: [redacted]

CC: [redacted]

Onderwerp: Betr.: Informatie verzoek onderzoekscommissie

Beste [redacted]

Mijn antwoorden zijn cursief toegevoegd.

- Je gaf aan dat de dagtapes van de mailomgeving voor langere tijd bewaard worden. Los van de gebruikelijke retentie is destijds op jullie eigen initiatief een aantal tapes alvast opzij gezet. De vraag vanuit de commissie zal zijn of de dagtapes van 10 t/m 13 november nog beschikbaar zijn. Indien dat het geval is zouden wij daar graag z.s.m. over beschikken; wat is jullie inschatting v.w.b. tijdsinspanning voor het beschikbaar maken van deze data? Wat is de doorlooptijd? Kortom, op welke termijn zou de commissie kunnen beschikken over deze gegevens en hoeveel tijd gaat dat in beslag nemen?

We hebben inderdaad de backuptapes van die periode nog. Het terugzetten van de juiste omgeving en de mailomgeving kost ongeveer 7 werkdagen. Dit op voorwaarde dat de benodigde hardware beschikbaar is/komt. Hiervoor zullen wij een externe partij in moeten schakelen. Helaas kan ik op dit moment niets zeggen over hun planning en tijdige inzet.

- zijn telefooncentrale/externe-lijn gegevens van 10-13 november 2008 nog beschikbaar, zo ja in welke vorm (digitaal/hardcopy)? Wij ontvangen graag de gegevens van zowel vaste lijnen als mobiel telefoonverkeer.

De vaste telefoongegevens worden opgeslagen in een systeem behorende bij de telefooncentrale in een database. De benodigde data kan hieruit gehaald worden. Doorlooptijd 5 werkdagen.

Voro mobiele telefoonverkeer krijgen we overzichten van onze provider. Deze zijn eventueel beschikbaar binnen 1 werkdag.

- zijn gebruiker login gegevens van het Novell Netwerk beschikbaar van de periode 10-13 november 2008?
- zijn login gegevens van het gebruik van de externe toegangsfaciliteit (VPN) beschikbaar van de periode 10-13 november 2008?

Novell inloggegevens hebben we niet. Wel indien ze hun mail hebben opgestart. We kunnen nagaan welke sites iemand bezocht heeft. het terughalen en lezen van deze gegevens is een omvangrijke klus, ong. 10 werkdagen.

- Verder is nog gesproken over registratiegegevens van het (fysieke)toegang controlesysteem. Ook deze gegevens willen wij graag z.s.m. ontvangen, de periode 10-13 nov 2008 volstaat.

Deze zijn beschikbaar binnen 2 a 3 werkdagen.

Je gaf aan dat het mogelijk is om een kopie van documentatie over het backupschema te ontvangen. Indien beschikbaar, zouden wij daar graag een blik op willen werpen.

Je krijgt deze z.s.m.

Laat even weten indien je voorziet dat de gevraagde informatie niet beschikbaar is of het aanleveren op onoverkomelijke problemen stuit. Mocht je nog vragen hebben, schroom niet om contact op te nemen.

De daadwerkelijke data zal ik alleen ter beschikkingstellen na toestemming/opdracht van de directie.

Met vriendelijke groet,

Grietinus Kremers
Teamleider Automatisering Provincie Drenthe
Tel. (doorkiesnr.): 0592 [REDACTED]
E-mail: [REDACTED]@drenthe.nl

CC: L Bomhof [REDACTED]
<[REDACTED]@bureauintegriteit.nl>, [REDACTED]@fox-it.com>

Van "Bomhof, L" <[redacted]>
Aan: [redacted] <[redacted]@bureauintegriteit.nl>
Datum 6-5-2009 21:53:03
Onderwerp: RE: rapporten Deloitte en KPMG

Prima [redacted] Kan Inge verder afhandelen, maarnog graag eraan toevoegen de gespecificeerde onderzoeksopdracht voor KPMG (vanwege voorwaarden/beperkingen voor het onderzoek). Dan nog een geheel andere opmerking. [redacted] zei vanmiddag dat ze afgelopen 10 dagen ontdekt had dat je tegelijk vanaf drie computers met haar wachtwoord bij al haar bestanden kunt komen en dat de DS en plvDS beide haar wachtwoord hebben (zou pas ontstaan zijn vanaf 21 november toen het rapport door de plvDS naar de landsadvocaat is gestuurd, hm....). Interessant verband lijkt me (iemand met haar wachtwoord kan dus vanaf een andere plek ook in haar bestand komen zonder dat ze er iets van merkt). Iets voor [redacted] om verder na te gaan. Voorts gaf ze bij mijn vertrek aan dat zij was gebeld door Deloitte en niet andersom (hm...).

mvg

Leo

Van: [redacted]@bureauintegriteit.nl]
Verzonden: woensdag 6 mei 2009 18:51
Aan: Bomhof, L; I Rozema
Onderwerp: rapporten Deloitte en KPMG

Onderstaand bericht zou ik kunnen sturen aan Andries Visser. Het is echter wellicht te prefereren om het aanvullende verzoek namens de voorzitter te verzenden, om te voorkomen dat het eerdere verzoek als officieel wordt aangemerkt en het e-mailverzoek van BING niet (omdat de commissie er niet 'officieel' om vraagt)... Ik hoor graag.

Geachte heer Visser,

Hierbij de bevestiging per e-mail dat wij graag namens en t.b.v. de onderzoekscommissie over alle versies van de rapporten van Deloitte en KPMG zouden willen beschikken. In een brief van de commissie van hedenmiddag is dit verzoek inmiddels ook opgenomen. Daarenboven zou de commissie zoals besproken ook graag beschikken over correspondentie die met betrekking tot de rapporten tussen de provincie en betrokken partijen (Deloitte en KPMG) gevoerd is, zoals een reactie op een conceptrapport. Voorts ontvangen wij graag de pdf versie van het Deloitte rapport (versie 10 november).

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Directeur
BING (Bureau Integriteit Nederlandse Gemeenten)
Van Boetzelaerlaan 34
3828 NS AMERSFOORT
(033) [redacted]
(06) [redacted]
www.bureauintegriteit.nl<<http://www.bureauintegriteit.nl>>
Inschrijving Handelsregister KvK 32104160

De informatie verzonden met dit emailbericht is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. Indien dit emailbericht niet aan u is gericht, dan wel abusievelijk aan u verstuurd is, verzoeken wij u het

Aan:
Onderzoekscommissie EuroChamp rapport
t.a.v. de heer L. Bomhof (voorzitter)

Assen, 29 april 2009
Ons kenmerk 18/CS/2009005232
Behandeld door de heer A Visser (0592) 36 [REDACTED]
Uw kenmerk 16/SG/2009004526
Onderwerp: Verzoek om documenten

Geachte heer Bomhof,

Hierbij ontvangt u de door u gevraagde documenten. Deze heeft u ook digitaal reeds ontvangen. Helaas kan ik u niet de verslagen van de gesprekken van medewerkers en bestuurders met KPMG verstrekken omdat wij deze niet in ons bezit hebben. Ook van de bijeenkomsten met Deloitte in november 2009 zijn geen verslagen beschikbaar.

De lijst van machtigingen in het e-mail verkeer is niet reproduceerbaar vanwege het vlottende karakter. Dit wordt niet gedocumenteerd. Eventueel kunnen we de machtigingen uit verklaringen herleiden maar daar is meer tijd voor nodig.

Ik maak u er op attent dat de functie bestuursadviseur (door u abusievelijk geduid als bestuursassistent) pas op 1 januari 2009 is ingevoerd. In het najaar van 2008 betrof het in dit geval de functie communicatieadviseur. Ook deze functiebeschrijving is toegevoegd.

Hoogachtend,
namens gedeputeerde staten van Drenthe

[REDACTED]
S.S. Weistra
(directeur - plaatsvervangend secretaris)

directeur-secretaris
 J.M. IMHOF
directeur/plaatsvervangend secretaris
 S.S. WEISTRA

Concerntaf (CS)
 A. VISSER

**Programma- en Project-
Management (PPM)**
 L. PORTEGIES

Bestuur en Communicatie (BC)
 B.F. POTJER

- ♦ Juridische Zaken en Rechtsbescherming
- ♦ Bestuurs- en Kabinets-aangelegenheden
- ♦ GS. Statenwerk en Financieel Toezicht Gemeentefinanciën
- ♦ Veiligheid
- ♦ Communicatie

Wegen en Kanalen (WK)
 S.J. GEERLINGS

- Ontwerp en Projectbegeleiding
- Contracten en Uitvoering
- Beleid en Advies
- Omgeving en onderhoud

Duurzame Ontwikkeling (DO)
 P.J. VAN EIJK

- Virtuele beleidspool
- Leefomgevingskwaliteit
- Waterbeleid
- Bodembeleid
- Beleidsinstrumenten

Sociaal-Economische Ontwikkeling (SEO)
 M.-A.D. VAN NIEUWPOORT

- Kennis, Innovatie en Ondernemerschap
- Ruimtelijk-Economisch Beleid
- Sociale Ontwikkeling
- Cultuur en Sport
- Handhaving Omgeving
- Handhaving Bedrijven

Ruimtelijke Ontwikkeling (RO)
 T. WOESTENBURG

- Ruimte
- Verkeer en Vervoer
- Ontwikkeling Platteland
- Stedelijke Ontwikkeling en Juridische Kwaliteit
- Landschap en Natuur

Management Ondersteuning (MO)
 R.H.H. KOCH

- Financiële en Personele Dienstverlening
- Administratie en Informatievoorziening
- Onderzoek en Advies
- Onderzoeksbureau

Facilitaire Ondersteuning (FO)
 P. VAN DER WEL

- Bestuursdienst
- Secretariaten
- Informatie
- Automatisering
- Documenten
- Gebouwen

Functienaam	Directie-/bestuurssecrtaresse
Codering	AS-0800
Organisatie	Provincie Drenthe
Datum	13-11-2006
Functieschaal	8
Scoreprofiel	33332 33323 33 33

FUNCTIEBESCHRIJVING

FUNCTIEDOEL

De secretaresse directie/bestuur is verantwoordelijk voor orde in de werkorganisatie van een gedeputeerde of de directeur-secretaris op basis van interne administratieve werkafspraken en richtlijnen.

OMGEVING

Provincie Drenthe
Administratief/secretarieel
Standaardfunctiebeschrijving

Leidinggevende: groepsmanager

De provinciale organisatie kent een dienstmodel. Beleid en uitvoering zijn georganiseerd in product- en stafgroepen, waarbij stafgroepen en onderdelen van productgroepen het primaire beleidsproces ondersteunen. De leidinggevende draagt de verantwoordelijkheid voor het integraal realiseren van de taakstelling van de desbetreffende groep.

De werkzaamheden zijn merendeels in standaardfunctiebeschrijvingen vastgelegd. Deze kunnen in verschillende groepen voorkomen.

De functie directie-/bestuurssecrtaresse maakt deel uit van de functiecategorie Administratief/secretarieel, waarbij als resultaatgebieden worden uitgevoerd:

- secretariële ondersteuning;
- ondersteunen bij vergaderingen en besprekingen;
- archiefbeheer.

N.B.

Vanwege het feit dat binnen de provincie een beperkt aantal algemene organieke standaardfunctiebeschrijvingen wordt gehanteerd, geldt in bepaalde gevallen dat in de praktijk niet alle taken die onder een hoofdtaak staan beschreven door de op deze functiebeschrijving aangestelde medewerker zullen worden uitgevoerd.

Jaarlijks worden tussen leidinggevende en medewerker in het planningsgesprek afspraken gemaakt over de functie-Invulling voor het desbetreffende jaar. Daarbij wordt gezorgd voor een qua functiezwaaarte evenwichtige samenstelling van taken.

RESULTAATGEBIEDEN

Secretariële ondersteuning

- Schat het belang en de urgentie in van binnenkomende post/correspondentie en voegt op eigen initiatief en naar eigen inzicht benodigde informatie toe voor de afhandeling.
- Concipieert naar eigen inzicht dan wel op basis van globale aanwijzingen brieven van algemene aard (ook in vreemde talen), verzamelt en bewerkt daartoe aanvullende informatie.
- Adviseert en bespreekt met de gedeputeerde/directeur-secretaris de (week)agenda en de (week)programmering van de eenheid.
- Voert met grote zelfstandigheid het agendabeheer, overlegt in- en extern en maakt afspraken over prioriteitsstellingen, over voor afspraken benodigde (inhoudelijke) informatie en deelnemers, over de wijze van afhandeling en dergelijke.
- Onderhoudt telefonische contacten met in- en externe instanties en personen over afspraken, af te leggen en/of te ontvangen bezoeken, algemeen inhoudelijke aspecten van in behandeling zijnde onderwerpen en bepaalt welke informatie kan worden verstrekt.
- Vervult een afschermfunctie en beoordeelt of binnenkomende (externe) gesprekken wel of niet moeten worden doorverbonden.
- Ontvangt en begeleidt bezoekers en delegaties.
- Organiseert (mede) dienstreizen, ontvangsten, excursies, lezingen en dergelijke.
- Verzamelt, analyseert en bewerkt gegevens voor complexere management- en voortgangsrapportages en stelt (concept) toelichtingen op.
- Levert ondersteuning bij het in- en extern communiceren over besluiten/ontwikkelingen (zoals jaarverslag).
- Geeft informatie aan derden over data besprekingen, afspraken, voortgang en dergelijke.

Ondersteunen bij vergaderingen en besprekingen

- Begeleidt administratief en logistiek (grotere) vergaderingen, met in- en externe partijen (adviseert en neemt door met de gedeputeerde/directeur-secretaris de conceptagenda, duur en organisatie van de vergaderingen, in- en externe deelnemers, vraagt op, bewerkt en distribueert de benodigde informatie en attendeert op bijzondere aandachtspunten).
- Verzamelt en ordent op verzoek gegevens over specifieke onderwerpen.
- Bewaakt voortgang en afdoening van gemaakte afspraken en genomen besluiten voortkomend uit vergaderingen en overleg en neemt zelfstandig actie bij bijzonderheden (zoals het voeren van overleg met en betrekken van in- en extern betrokken partijen en het treffen van maatregelen voor een adequate voortgang en afdoening van zaken).
- Ontwikkelt en stemt af met in- en externe partijen over de managementondersteuning (vergaderschema's, procedures, kwaliteitsniveaus, informatie-uitwisseling, afstemming met derden en dergelijke).

Archiefbeheer

- Legt dossiers aan van actuele onderwerpen/projecten.
- Bewaakt tijdige en volledige inlevering van te archiveren stukken.
- Completeert dossiers en verstrekt informatie op specifieke onderwerpen.
- Draagt zorg voor de periodieke opschoning van de dossiers.
- Doet voorstellen ter verbetering van de geldende (interne) administratieve procedures.

SPEELRUIMTE

De speelruimte richt zich op:

- *communicatieve orde*
Het beoordelen van het belang van interne en externe contactverzoeken en het afstemmen van het doel en de duur van interne en externe afspraken en bijeenkomsten op de werkorganisatie van een gedeputeerde of de directeur-secretaris. Het signaleren van agendaproblematiek en knelpunten in de werkorganisatie en het kiezen van oplossingen.
- *organiseren van informatie*
Het beoordelen van de relevantie van politiek bestuurlijke, ambtelijke en externe ontwikkelingen en (inhoudelijke) informatie voor de werkorganisatie, vergaderingen en bijeenkomsten. Het kiezen van informatie en het beoordelen van de relevantie en de betrouwbaarheid en gevoeligheid hiervan in relatie tot het doel en het kiezen van rapportagevormen.
- *prioriteiten in de behandeling*
Het bepalen van prioriteiten in de werkorganisatie en het oplossen van dan wel attenderen van de gedeputeerde of de directeur-secretaris op dreigende overschrijdingen van termijnen en politiek bestuurlijke beslismomenten.

In dit kader geldt dat:

- de directie-/bestuurssectaresse beslissingen neemt bij het maken van afspraken met en het onderhouden van (telefonische) contacten met in- en externe instanties en personen over algemeen inhoudelijke aspecten van in behandeling zijnde onderwerpen en het bepalen welke informatie benodigd is en/of kan worden verstrekt, bij het analyseren en bewerken van gegevens ten behoeve van complexere managementrapportages en/of bij het bewaken van de voortgang en afdoening van gemaakte afspraken en genomen besluiten en het zonedig nemen van actie en maken van afspraken en/of bij het doen van voorstellen ter verbetering van de geldende (interne) administratieve procedures;
- in algemene termen geformuleerde richtlijnen en procedures de basis zijn voor de uitvoering van het werk;
- de directie-/bestuurssectaresse rechtstreeks rapporteert aan de leidinggevende voor wat betreft de kwaliteit van de secretariële ondersteuning en/of van de ondersteuning van vergaderingen en besprekingen en/of van archiefbeheer.

KENNIS EN VAARDIGHEDEN

- Kennis van managementondersteunende werkwijzen.
- Kennis van reguliere archiverings- en documentatietechnieken.
- Kennis van tekstverwerking met de computer.
- Kennis van het functioneren van de provincieorganisatie en van de interne administratieve en procedurele voorschriften.
- Kennis (op hoofdlijnen) van de aard van de werkzaamheden van gedeputeerde staten of directie.
- Kennis (op hoofdlijnen) van het externe relatienetwerk van gedeputeerde staten of directie.
- Organiserend vermogen.
- Kennis van een of meer vreemde talen.
- Inzicht in de organisatorische en functionele verhoudingen binnen de provincie, de aard van de onderlinge relaties en de onderlinge omgangsvormen.
- Vaardigheid in het op een volledige en toegankelijke wijze vormen en bijhouden van werkdoSSIERS of werkarchieven.
- Mondelinge en schriftelijke uitdrukkingsvaardigheid in de Nederlandse en Engelse taal.

CONTACTEN

- Met andere provincies, gemeenten, ministeries en bedrijven over in behandeling zijnde onderwerpen om te bezien welke informatie dient te worden verstrekt en over agenda-aangelegenheden om afspraken te maken en tot afstemming te komen, waarbij sprake kan zijn van verschillende belangen.
- Met secretaresses van groepen om de agenda en de voortgang van doSSIERS af te stemmen.

Functienaam	Secretaresse CvdK
Codering	AS-0801
Organisatie	Provincie Drenthe
Datum	13-11-2006
Functieschaal	8
Scoreprofiel	33332 33333 33 33

FUNCTIEBESCHRIJVING

FUNCTIEDOEL

De secretaresse van de Commissaris van de Koningin (CvdK) is verantwoordelijk voor orde in de werkorganisatie enerzijds en ondersteuning in de representatieve taken van de CvdK anderzijds op basis van interne administratieve werkafspraken en richtlijnen, respectievelijk specifieke opdrachten.

OMGEVING

Provincie Drenthe
Administratief/secretarieel
Standaardfunctiebeschrijving

Leidinggevende: groepsmanager

De provinciale organisatie kent een dienstmodel. Beleid en uitvoering zijn georganiseerd in product- en stafgroepen, waarbij stafgroepen en onderdelen van productgroepen het primaire beleidsproces ondersteunen. De leidinggevende draagt de verantwoordelijkheid voor het integraal realiseren van de taakstelling van de desbetreffende groep.

De werkzaamheden zijn merendeels in standaardfunctiebeschrijvingen vastgelegd. Deze kunnen in verschillende groepen voorkomen.

De functie directie-/bestuursassistent maakt deel uit van de functiecategorie Administratief/secretarieel, waarbij een of meer van de beschreven resultaatgebieden worden uitgevoerd:

- secretariële ondersteuning;
- ondersteunen bij vergaderingen en besprekingen;
- overige ondersteunende werkzaamheden;
- archiefbeheer.

N.B.

Vanwege het feit dat binnen de provincie een beperkt aantal algemene organieke standaardfunctiebeschrijvingen wordt gehanteerd, geldt in bepaalde gevallen dat in de praktijk niet alle taken die onder een hoofdtak staan beschreven door de op deze functiebeschrijving aangestelde medewerker zullen worden uitgevoerd.

Jaarlijks worden tussen leidinggevende en medewerker in het planningsgesprek afspraken gemaakt over de functie-invulling voor het desbetreffende jaar. Daarbij wordt gezorgd voor een qua functiezwaarte evenwichtige samenstelling van taken.

RESULTAATGEBIEDEN

Secretariële ondersteuning

- Schat het belang en de urgentie in van binnenkomende post/correspondentie en voegt op eigen initiatief naar eigen inzicht benodigde informatie toe voor de afhandeling.
- Concipieert naar eigen inzicht dan wel op basis van globale aanwijzingen brieven van algemene aard (ook in vreemde talen), verzamelt en bewerkt daartoe aanvullende informatie.
- Adviseert en bespreekt met de CvdK de (week)agenda en de (week)programmering van de eenheid.
- Voert met grote zelfstandigheid het agendabeheer, overlegt in- en extern en maakt afspraken over prioriteitsstellingen, over voor afspraken benodigde (inhoudelijke) informatie en deelnemers, over de wijze van afhandeling en dergelijke.
- Onderhoudt telefonische contacten met in- en externe instanties en personen over algemeen inhoudelijke aspecten van in behandeling zijnde onderwerpen en bepaalt welke informatie kan worden verstrekt.
- Vervult een afschermfunctie en beoordeelt of binnenkomende (externe) gesprekken wel of niet moeten worden doorverbonden.
- Ontvangt en begeleidt bezoekers en delegaties.
- Organiseert (mede) dienstreizen, ontvangsten, excursies, lezingen en dergelijke.
- Verzamelt, analyseert en bewerkt gegevens voor complexere management- en voortgangsrapportages en stelt (concept) toelichtingen op.
- Levert ondersteuning bij het in- en extern communiceren over besluiten/ontwikkelingen.
- Geeft informatie aan derden over data besprekingen, afspraken, voortgang en dergelijke.

Ondersteunen bij vergaderingen en besprekingen, bezoeken en dergelijke

- Organiseert zelfstandig bezoeken van het Koninklijk Huis, ambassadeurs en andere hoogwaardigheidsbekleders.
- Legt hiertoe contacten, maakt het programma, organiseert de randverschijnselen, zoals bewaking en protocol, kiest de logistiek en catering en coördineert het bezoek.
- Verricht zelfstandig werkzaamheden die voortvloeien uit de taken van de CvdK, het betreft onder meer de ontvangsten op het huisadres van de CvdK, de organisatie van vertegenwoordiging van Drenthe bij officiële gelegenheden en het attent zijn bij hoogtepunten in het leven van inwoners van Drenthe (bijvoorbeeld 100-jarigen).

Overige ondersteunende werkzaamheden

- Begeleidt administratief en logistiek (grotere) vergaderingen, met in- en externe partijen (adviseert en neemt door met de CvdK de conceptagenda, duur en organisatie van de vergaderingen, in- en externe deelnemers, vraagt op, bewerkt en distribueert de benodigde informatie en attendeert op bijzondere aandachtspunten).
- Verzamelt en ordent op verzoek gegevens over specifieke onderwerpen.
- Bewaakt voortgang en afdoening van gemaakte afspraken en genomen besluiten voortkomend uit vergaderingen en overleg en neemt zelfstandig actie bij bijzonderheden (zoals het voeren van overleg met en betrekken van in- en extern betrokken partijen en het treffen van maatregelen voor een adequate voortgang en afdoening van zaken).

Archiefbeheer

- Legt dossiers aan van actuele onderwerpen/projecten.
- Bewaakt tijdige en volledige inlevering van te archiveren stukken.
- Complementeert dossiers en verstrekt informatie op specifieke onderwerpen.
- Draagt zorg voor de periodieke opschoning van de dossiers.
- Doet voorstellen ter verbetering van de geldende (interne) administratieve procedures.

SPEELRUIMTE

De speelruimte richt zich op:

- *secretariële ondersteuning*
- *ondersteunen bij vergaderingen en besprekingen, bezoeken en dergelijke*
- *overige ondersteunende werkzaamheden*
- *archiefbeheer*

In dit kader geldt dat:

- de secretaresse CvdK beslissingen neemt bij het maken van afspraken en het onderhouden van (telefonische) contacten met in- en externe instanties en personen over algemeen inhoudelijke aspecten van in behandeling zijnde onderwerpen en bij het bepalen welke informatie benodigd is en/of kan worden verstrekt, bij het analyseren en bewerken van gegevens ten behoeve van complexere managementrapportages, en/of bij het bewaken van de voortgang en afdoening van gemaakte afspraken en genomen besluiten en het attenderen op het overschrijden van afdoeningstermijnen en/of bij het doen van voorstellen ter verbetering van de geldende (interne) administratieve procedures;
- in algemene termen geformuleerde richtlijnen, wet- en regelgeving en procedures zijn de basis voor de uitvoering van het werk;
- de secretaresse CvdK rechtstreeks aan de CvdK rapporteert voor wat betreft de kwaliteit van de secretariële ondersteuning en/of van de ondersteuning van vergaderingen en besprekingen en/of van archiefbeheer, alsmede ten aanzien van representatieve taken.

KENNIS EN VAARDIGHEDEN

- Kennis van managementondersteunende werkwijzen.
- Kennis van reguliere archiverings- en documentatietechnieken.
- Kennis van tekstverwerking met de computer.
- Kennis van het functioneren van de provincieorganisatie en van de interne administratieve en procedurele voorschriften.
- Kennis (op hoofdlijnen) van de wettelijke taakstelling en aard van de werkzaamheden van de CvdK.
- Kennis (op hoofdlijnen) van het externe relatienetwerk van de CvdK.
- Organiserend vermogen.
- Kennis van een of meer vreemde talen.
- Kennis van de overheidsorganisatie en de belangen van vertegenwoordigers daarvan.
- Inzicht in de organisatorische en functionele verhoudingen binnen de provincie, de aard van de onderlinge relaties en de onderlinge omgangsvormen.
- Vaardigheid in het leggen en onderhouden van contacten gericht op het organiseren van bezoeken.
- Vaardigheid in het op een volledige en toegankelijke wijze vormen en bijhouden van werkdoSSIERS of werkarchieven.
- Mondelinge en schriftelijke uitdrukkingsvaardigheid in de Nederlandse en Engelse taal.

CONTACTEN

- Met andere provincies, gemeenten, ministeries en bedrijven en personen over in behandeling zijnde onderwerpen om te bezien welke informatie dient te worden verstrekt en over agenda-aangelegenheden om afspraken te maken en tot afstemming te komen, waarbij sprake kan zijn van verschillende belangen.
- Met vertegenwoordigers van het Koninklijk Huis, ambassadeurs en ander hoogwaardigheidsbekleders gericht op het voorbereiden en organiseren van bezoeken.
- Met secretaresses van groepen om de agenda en de voortgang van dossiers af te stemmen.

Functienaam	Directie-/bestuurssecrtaresse
Codering	AS-0800
Organisatie	Provincie Drenthe
Datum	13-11-2006
Funcieschaal	8
Scoreprofiel	33332 33323 33 33

FUNCTIEBESCHRIJVING

FUNCTIEDOEL

De secretaresse directie/bestuur is verantwoordelijk voor orde in de werkorganisatie van een gedeputeerde of de directeur-secretaris op basis van interne administratieve werkafspraken en richtlijnen.

OMGEVING

Provincie Drenthe
Administratief/secretarieel
Standaardfunctiebeschrijving

Leidinggevende: groepsmanager

De provinciale organisatie kent een dienstmodel. Beleid en uitvoering zijn georganiseerd in product- en stafgroepen, waarbij stafgroepen en onderdelen van productgroepen het primaire beleidsproces ondersteunen. De leidinggevende draagt de verantwoordelijkheid voor het integraal realiseren van de taakstelling van de desbetreffende groep.

De werkzaamheden zijn merendeels in standaardfunctiebeschrijvingen vastgelegd. Deze kunnen in verschillende groepen voorkomen.

De functie directie-/bestuurssecrtaresse maakt deel uit van de functiecategorie Administratief/secretarieel, waarbij als resultaatgebieden worden uitgevoerd:

- secretariële ondersteuning;
- ondersteunen bij vergaderingen en besprekingen;
- archiefbeheer.

N.B.

Vanwege het feit dat binnen de provincie een beperkt aantal algemene organieke standaardfunctiebeschrijvingen wordt gehanteerd, geldt in bepaalde gevallen dat in de praktijk niet alle taken die onder een hoofdtaak staan beschreven door de op deze functiebeschrijving aangestelde medewerker zullen worden uitgevoerd.

Jaarlijks worden tussen leidinggevende en medewerker in het planningsgesprek afspraken gemaakt over de functie-Invulling voor het desbetreffende jaar. Daarbij wordt gezorgd voor een qua functie-zwaarte evenwichtige samenstelling van taken.

RESULTAATGEBIEDEN

Secretariële ondersteuning

- Schat het belang en de urgentie in van binnenkomende post/correspondentie en voegt op eigen initiatief en naar eigen inzicht benodigde informatie toe voor de afhandeling.
- Concipieert naar eigen inzicht dan wel op basis van globale aanwijzingen brieven van algemene aard (ook in vreemde talen), verzamelt en bewerkt daartoe aanvullende informatie.
- Adviseert en bespreekt met de gedeputeerde/directeur-secretaris de (week)agenda en de (week)programmering van de eenheid.
- Voert met grote zelfstandigheid het agendabeheer, overlegt in- en extern en maakt afspraken over prioriteitsstellingen, over voor afspraken benodigde (inhoudelijke) informatie en deelnemers, over de wijze van afhandeling en dergelijke.
- Onderhoudt telefonische contacten met in- en externe instanties en personen over afspraken, af te leggen en/of te ontvangen bezoeken, algemeen inhoudelijke aspecten van in behandeling zijnde onderwerpen en bepaalt welke informatie kan worden verstrekt.
- Vervult een afschermfunctie en beoordeelt of binnenkomende (externe) gesprekken wel of niet moeten worden doorverbonden.
- Ontvangt en begeleidt bezoekers en delegaties.
- Organiseert (mede) dienstreizen, ontvangsten, excursies, lezingen en dergelijke.
- Verzamelt, analyseert en bewerkt gegevens voor complexere management- en voortgangsrapportages en stelt (concept) toelichtingen op.
- Levert ondersteuning bij het in- en extern communiceren over besluiten/ontwikkelingen (zoals jaarverslag).
- Geeft informatie aan derden over data besprekingen, afspraken, voortgang en dergelijke.

Ondersteunen bij vergaderingen en besprekingen

- Begeleidt administratief en logistiek (grotere) vergaderingen, met in- en externe partijen (adviseert en neemt door met de gedeputeerde/directeur-secretaris de conceptagenda, duur en organisatie van de vergaderingen, in- en externe deelnemers, vraagt op, bewerkt en distribueert de benodigde informatie en attendeert op bijzondere aandachtspunten).
- Verzamelt en ordent op verzoek gegevens over specifieke onderwerpen.
- Bewaakt voortgang en afdoening van gemaakte afspraken en genomen besluiten voortkomend uit vergaderingen en overleg en neemt zelfstandig actie bij bijzonderheden (zoals het voeren van overleg met en betrekken van in- en extern betrokken partijen en het treffen van maatregelen voor een adequate voortgang en afdoening van zaken).
- Ontwikkelt en stemt af met in- en externe partijen over de managementondersteuning (vergaderschema's, procedures, kwaliteitsniveaus, informatie-uitwisseling, afstemming met derden en dergelijke).

Archiefbeheer

- Legt dossiers aan van actuele onderwerpen/projecten.
- Bewaakt tijdige en volledige inlevering van te archiveren stukken.
- Completeert dossiers en verstrekt informatie op specifieke onderwerpen.
- Draagt zorg voor de periodieke opschoning van de dossiers.
- Doet voorstellen ter verbetering van de geldende (interne) administratieve procedures.

SPEELRUIMTE

De speelruimte richt zich op:

- *communicatieve orde*
Het beoordelen van het belang van interne en externe contactverzoeken en het afstemmen van het doel en de duur van interne en externe afspraken en bijeenkomsten op de werkorganisatie van een gedeputeerde of de directeur-secretaris. Het signaleren van agendaproblematiek en knelpunten in de werkorganisatie en het kiezen van oplossingen.
- *organiseren van informatie*
Het beoordelen van de relevantie van politiek bestuurlijke, ambtelijke en externe ontwikkelingen en (inhoudelijke) informatie voor de werkorganisatie, vergaderingen en bijeenkomsten. Het kiezen van informatie en het beoordelen van de relevantie en de vertrouwelijkheid en gevoeligheid hiervan in relatie tot het doel en het kiezen van rapportagevormen.
- *prioriteiten in de behandeling*
Het bepalen van prioriteiten in de werkorganisatie en het oplossen van dan wel attenderen van de gedeputeerde of de directeur-secretaris op dreigende overschrijdingen van termijnen en politiek bestuurlijke beslismomenten.

In dit kader geldt dat:

- de directie-/bestuurssecretaresse beslissingen neemt bij het maken van afspraken met en het onderhouden van (telefonische) contacten met in- en externe instanties en personen over algemeen inhoudelijke aspecten van in behandeling zijnde onderwerpen en het bepalen welke informatie benodigd is en/of kan worden verstrekt, bij het analyseren en bewerken van gegevens ten behoeve van complexere managementrapportages en/of bij het bewaken van de voortgang en afdoening van gemaakte afspraken en genomen besluiten en het zonodig nemen van actie en maken van afspraken en/of bij het doen van voorstellen ter verbetering van de geldende (interne) administratieve procedures;
- in algemene termen geformuleerde richtlijnen en procedures de basis zijn voor de uitvoering van het werk;
- de directie-/bestuurssecretaresse rechtstreeks rapporteert aan de leidinggevende voor wat betreft de kwaliteit van de secretariële ondersteuning en/of van de ondersteuning van vergaderingen en besprekingen en/of van archiefbeheer.

KENNIS EN VAARDIGHEDEN

- Kennis van managementondersteunende werkwijzen.
- Kennis van reguliere archiverings- en documentatietechnieken.
- Kennis van tekstverwerking met de computer.
- Kennis van het functioneren van de provincieorganisatie en van de interne administratieve en procedurele voorschriften.
- Kennis (op hoofdlijnen) van de aard van de werkzaamheden van gedeputeerde staten of directie.
- Kennis (op hoofdlijnen) van het externe relatienetwerk van gedeputeerde staten of directie.
- Organiserend vermogen.
- Kennis van een of meer vreemde talen.
- Inzicht in de organisatorische en functionele verhoudingen binnen de provincie, de aard van de onderlinge relaties en de onderlinge omgangsvormen.
- Vaardigheid in het op een volledige en toegankelijke wijze vormen en bijhouden van werkdoSSIERS of werkarchieven.
- Mondelinge en schriftelijke uitdrukkingsvaardigheid in de Nederlandse en Engelse taal.

CONTACTEN

- Met andere provincies, gemeenten, ministeries en bedrijven over in behandeling zijnde onderwerpen om te bezien welke informatie dient te worden verstrekt en over agenda-aangelegenheden om afspraken te maken en tot afstemming te komen, waarbij sprake kan zijn van verschillende belangen.
- Met secretaresses van groepen om de agenda en de voortgang van doSSIERS af te stemmen.

5.5 Beveiligingseisen ten aanzien van personeel

De provincie Drenthe onderschrijft het belang van de factor bestuur en 'personeel' voor het wel-slagen van informatiebeveiliging. Voorlichting van het bestuur, management en medewerkers is van groot belang voor een succesvolle implementatie en onderhoud van informatiebeveiliging. Hiervoor wordt jaarlijks door de Stuurgroep informatiebeveiliging in samenwerking met de eenheid Bestuur en Communicatie (BC) een communicatieplan opgesteld en uitgevoerd. Het effect van dit plan wordt periodiek gemeten en op grond hiervan worden de (communicatie)activiteiten bijgesteld.

De afdeling Management Ondersteuning (MO) (onderdeel personeel en organisatie) is verantwoordelijk voor het personeelsbeleid. De realisatie van beveiligingseisen ten aanzien van personeel, zoals geheimhouding, vaststelling van kritische functies, etcetera, valt dus onder de verantwoordelijkheid van deze afdeling.

5.6 Fysieke beveiliging en beveiliging van de omgeving

De afdeling Facilitaire Ondersteuning (FO) is verantwoordelijk voor het beleid ten aanzien van fysieke beveiliging. De realisatie van beveiligingseisen ten aanzien van de fysieke beveiliging van bedrijfsmiddelen, zoals het opstellen van een bezoekersregeling, het ontwikkelen en implementeren van een clear desk beleid, het op passende wijze beveiligen van de toegang tot ruimtes, valt onder de verantwoordelijkheid van deze afdeling.

Het team Automatisering van de afdeling Facilitaire Ondersteuning bepaalt welke beveiligingsmaatregelen minimaal in de computerruimte(n) dienen te worden getroffen. De afdeling Facilitaire Ondersteuning is verantwoordelijk voor de realisatie hiervan.

5.7 Beheer van computer- en communicatieprocessen

De afdeling Facilitaire Ondersteuning is verantwoordelijk voor het beheer van computer- en communicatieprocessen. Afspraken hierover, waaronder over de uitvoering van beveiligingstaken, worden schriftelijk vastgelegd.

De afdeling Facilitaire Ondersteuning treft passende maatregelen ter beperking van de kans op en de gevolgen van het optreden van incidenten met betrekking tot 'kwaadaardige' programmatuur. Wanneer netwerken en/of computers van de provincie met externe netwerken worden verbonden, worden adequate beveiligingsmaatregelen ter beperking van de risico's van deze koppeling getroffen.

5.8 Toegangsbeveiliging

Voor de beveiliging van informatie en informatiesystemen wordt een evenwichtig pakket van technische en organisatorische beveiligingsmaatregelen getroffen op het niveau van het netwerk, het besturingssysteem, de applicatie en de gegevens.

Voor de beveiliging van de uitwisseling van gegevens met derden met behulp van IT bedrijfsmiddelen worden passende maatregelen getroffen (zie ook 5.6).

5.9 Ontwikkeling en onderhoud van systemen

Bij ontwikkeling en wijziging van een informatiesysteem wordt bij de aanvang hiervan (plan van aanpak) aandacht besteed aan IT-beveiliging. De wijze waarop dit plaatsvindt, is vastgelegd in de systeemontwikkelingmethodieken die de afdeling of eenheid hanteert. Hierbij wordt allereerst bekeken of het minimumbeveiligingsniveau toereikend is. Indien dit niet het geval is, worden bij de definitiestudie aanvullende eisen op basis van een risicoanalyse bepaald.

Naast het formuleren van IT-beveiligingseisen wordt bij de ontwikkeling en wijziging van een informatiesysteem ook aandacht besteed aan de inrichting van de administratieve organisatie en de interne controle. Zowel het formuleren van IT-beveiligingseisen, als de administratieve organisatie en interne controle vallen onder de verantwoordelijkheid van de eigenaar van het informatiesysteem. Daarbij vervult de afdeling Management Ondersteuning (MO) voor de aspectgebieden administratieve organisatie en interne controle een coördinerende rol.

5.10 Continuïteitsmanagement

Binnen de provincie Drenthe wordt een proces voor continuïteitsplanning ingericht. Dit proces is erop gericht de voortgang van de kritische bedrijfsprocessen te garanderen, ook na het ontstaan van een calamiteit. Het MT is verantwoordelijk voor de coördinatie van alle activiteiten die in het kader van de waarborging van de continuïteit van de kritische bedrijfsprocessen worden verricht.

Het waarborgen van de beschikbaarheid van IT-bedrijfsmiddelen vormt een onderdeel van de overall continuïteitsplanning. Hiervoor is door de Security manager IT een IT-uitwijkbeleid geformuleerd. Het realiseren van de maatregelen, voorzieningen en plannen op basis van de eisen van de systeemeigenaren valt onder de verantwoordelijkheid van de afdeling Facilitaire Ondersteuning. Hierbij levert de afdeling Facilitaire Ondersteuning de kaders in de vorm van het IT-uitwijkbeleid. De afdeling Facilitaire Ondersteuning is verantwoordelijk voor het operationaliseren van de maatregelen.

Naast uitwijkvoorzieningen en -plannen worden ook andere maatregelen getroffen die de beschikbaarheid van de IT-bedrijfsmiddelen bevorderen, zoals back-upmaatregelen en het voorzien in redundantie in de IT-infrastructuur. Alle maatregelen worden regelmatig getest en op basis van de uitkomsten van de tests bijgesteld.

5.11 Naleving

Het proces van informatiebeveiliging is niet sluitend zonder controle op de naleving van het beleid en de richtlijnen. Bij de controle op de naleving wordt onderscheid gemaakt naar een interne screening (operationele controle) en externe screening (onafhankelijke controle). De eerste vorm van controle valt onder de verantwoordelijkheid van het lijnmanagement in de vorm van interne screening (uitgevoerd door Management Ondersteuning). De tweede vorm van controle is een taak van de Auditfunctie (uitgevoerd onder coördinatie van de Concernstaf).

Basisnorm maatregelen informatiebeveiliging
(Bijlage bij beleidskader informatiebeveiliging)

Inhoud

1. INLEIDING ‘THEMA’S & MAATREGELEN’	5
2. THEMA BEVEILIGINGSBELEID	6
2.1. BELEIDSDOCUMENT VOOR INFORMATIEBEVEILIGING	6
2.2. BEOORDELING VAN HET INFORMATIEBEVEILIGINGSBELEID.....	6
3. THEMA ORGANISATIE VAN INFORMATIEBEVEILIGING	7
3.1. BETROKKENHEID VAN DE DIRECTIE BIJ INFORMATIEBEVEILIGING	7
3.2. COÖRDINATIE VAN INFORMATIEBEVEILIGING	7
3.3. TOEWIJZING VAN VERANTWOORDELIJKHEDEN VOOR INFORMATIEBEVEILIGING.....	7
3.4. GOEDKEURINGSPROCES VOOR IT-VOORZIENINGEN	7
3.5. GEHEIMHOUDINGSOVEREENKOMST.....	7
3.6. CONTACT MET OVERHEIDSINSTANTIES	7
3.7. CONTACT MET SPECIALE BELANGENGROEPEN.....	7
3.8. ONAFHANKELIJKE BEOORDELING VAN INFORMATIEBEVEILIGING.....	8
3.9. IDENTIFICATIE VAN RISICO’S DIE BETREKKING HEBBEN OP EXTERNE PARTIJEN	8
3.10. BEVEILIGING BEHANDELEN IN DE OMGANG MET KLANTEN.....	8
3.11. BEVEILIGING BEHANDELEN IN OVEREENKOMSTEN MET EEN DERDE PARTIJ	8
4. THEMA BEHEER VAN BEDRIJFSMIDDELEN	9
4.1. INVENTARISATIE VAN BEDRIJFSMIDDELEN	9
4.2. EIGENDOM VAN BEDRIJFSMIDDELEN	9
4.3. AANVAARDBAAR GEBRUIK VAN BEDRIJFSMIDDELEN	9
4.4. RICHTLIJNEN VOOR CLASSIFICATIE.....	9
4.5. LABELING EN VERWERKING VAN INFORMATIE	9
5. THEMA BEVEILIGING VAN PERSONEEL	10
5.1. ROLLEN EN VERANTWOORDELIJKHEDEN	10
5.2. SCREENING.....	10
5.3. ARBEIDSVOORWAARDEN.....	10
5.4. DIRECTIEVERANTWOORDELIJKHEID	10
5.5. BEWUSTZIJN, OPLEIDING EN TRAINING TEN AANZIEN VAN INFORMATIEBEVEILIGING	10
5.6. DISCIPLINAIRE MAATREGELEN	10
5.7. BEËINDIGING VAN VERANTWOORDELIJKHEDEN	10
5.8. RETOURNERING VAN BEDRIJFSMIDDELEN	11
5.9. BLOKKERING VAN TOEGANGSRECHTEN.....	11
6. THEMA FYSIEKE BEVEILIGING EN BEVEILIGING VAN DE OMGEVING	12
6.1. FYSIEKE BEVEILIGING VAN DE OMGEVING.....	12
6.2. FYSIEKE TOEGANGSBEVEILIGING	12
6.3. BEVEILIGING VAN KANTOREN, RUIMTEN EN FACILITEITEN.....	12
6.4. BESCHERMING TEGEN BEDREIGINGEN VAN BUITENAF.....	12
6.5. WERKEN IN BEVEILIGDE RUIMTEN.....	12
6.6. OPENBARE TOEGANG EN GEBIEDEN VOOR LADEN EN LOSSEN.....	12
6.7. PLAATSIJNG EN BESCHERMING VAN APPARATUUR.....	12
6.8. NUTSVOORZIENINGEN	12
6.9. BEVEILIGING VAN KABELS	13
6.10. ONDERHOUD VAN APPARATUUR.....	13
6.11. BEVEILIGING VAN APPARATUUR BUITEN HET TERREIN	13
6.12. VEILIG VERWIJDEREN OF HERGEBRUIKEN VAN APPARATUUR.....	13
6.13. VERWIJDERING VAN BEDRIJFSEIGENDOMMEN	13
7. THEMA BEHEER VAN COMMUNICATIE- EN BEDIENINGSPROCESSEN	14
7.1. GEDOCUMENTEERDE BEDIENINGSPROCEDURES.....	14
7.2. WIJZIGINGSBEHEER	14
7.3. FUNCTIESCHEIDING	14
7.4. SCHEIDING VAN FACILITEITEN VOOR ONTWIKKELING, TESTEN EN PRODUCTIE.....	14

7.5.	DIENSTVERLENING	14
7.6.	CONTROLE EN BEOORDELING VAN DIENSTVERLENING DOOR EEN DERDE PARTIJ	14
7.7.	BEHEER VAN WIJZIGINGEN IN DIENSTVERLENING DOOR EEN DERDE PARTIJ.....	14
7.8.	CAPACITEITSBEHEER.....	14
7.9.	SYSTEEMACCEPTATIE.....	15
7.10.	MAATREGELEN TEGEN VIRUSSEN	15
7.11.	MAATREGELEN TEGEN 'MOBILE CODE'	15
7.12.	RESERVEKOPIEËN MAKEN (BACK-UPS).....	15
7.13.	MAATREGELEN VOOR NETWERKEN	15
7.14.	BEVEILIGING VAN NETWERKDIENTEN.....	15
7.15.	BEHEER VAN VERWIJDERBARE MEDIA	15
7.16.	VERWIJDERING VAN MEDIA	15
7.17.	PROCEDURES VOOR DE BEHANDELING VAN INFORMATIE.....	16
7.18.	BEVEILIGING VAN SYSTEEMDOCUMENTATIE	16
7.19.	BELEID EN PROCEDURES VOOR INFORMATIE-UITWISSELING	16
7.20.	FYSIEKE MEDIA DIE WORDEN GETRANSPORTEERD.....	16
7.21.	ELEKTRONISCH BERICHTENUITWISSELING.....	16
7.22.	SYSTEMEN VOOR BEDRIJFSINFORMATIE	16
7.23.	OPENBAAR BESCHIKBARE INFORMATIE	16
7.24.	AANMAKEN AUDIT-LOGBESTANDEN.....	16
7.25.	CONTROLE VAN SYSTEEMGEBRUIK.....	17
7.26.	BESCHERMING VAN INFORMATIE IN LOGBESTANDEN	17
7.27.	LOGBESTANDEN VAN ADMINISTRATORS EN OPERATORS	17
7.28.	REGISTRATIE VAN STORINGEN.....	17
7.29.	SYNCHRONISATIE VAN SYSTEEMKLOKKEN.....	17
8.	THEMA TOEGANGSBEVEILIGING	18
8.1.	TOEGANGSBELEID	18
8.2.	REGISTRATIE VAN GEBRUIKERS.....	18
8.3.	BEHEER VAN SPECIALE BEVOEGDHEDEN	18
8.4.	BEHEER VAN GEBRUIKERSWACHTWOORDEN	18
8.5.	BEOORDELING VAN TOEGANGSRECHTEN VAN GEBRUIKERS	18
8.6.	GEBRUIK VAN WACHTWOORDEN	18
8.7.	ONBEHEERDE GEBRUIKERSAPPARATUUR	18
8.8.	'CLEAR DESK'- EN 'CLEAR SCREEN'-BELEID.....	18
8.9.	BELEID TEN AANZIEN VAN HET GEBRUIK VAN NETWERKDIENTEN	18
8.10.	AUTHENTICATIE VAN GEBRUIKERS BIJ EXTERNE VERBINDINGEN	19
8.11.	IDENTIFICATIE VAN NETWERKAPPARATUUR.....	19
8.12.	BESCHERMING OP AFSTAND VAN POORTEN VOOR DIAGNOSE EN CONFIGURATIE	19
8.13.	SCHEIDING VAN NETWERKEN	19
8.14.	BEHEERSMAATREGELEN VOOR NETWERKVERBINDINGEN.....	19
8.15.	BEHEERSMAATREGELEN VOOR NETWERKROUTERING	19
8.16.	BEVEILIGDE INLOGPROCEDURES	19
8.17.	GEBRUIKERSIDENTIFICATIE EN –AUTHENTICATIE	19
8.18.	SYSTEMEN VOOR WACHTWOORDBEHEER	20
8.19.	GEBRUIK VAN SYSTEEMHULPMIDDELEN.....	20
8.20.	TIME-OUT VAN SESSIES	20
8.21.	BEPERKING VAN VERBINDINGSTIJD	20
8.22.	BEPERKEN VAN TOEGANG TOT INFORMATIE.....	20
8.23.	ISOLEREN VAN GEVOELIGE SYSTEMEN	20
8.24.	DRAAGBARE COMPUTERS EN COMMUNICATIEVOORZIENINGEN	20
9.	THEMA VERWERVING, ONTWIKKELING EN ONDERHOUD INFORMATIESYSTEMEN.....	21
9.1.	ANALYSE EN SPECIFICATIE VAN BEVEILIGINGSEISEN.....	21
9.2.	VALIDATIE VAN INVOERGEGEVENS	21
9.3.	BEHEERSING VAN INTERNE GEGEVENSVERWERKING.....	21
9.4.	INTEGRITEIT VAN BERICHTEN.....	21
9.5.	VALIDATIE VAN UITVOERGEGEVENS	21
9.6.	BELEID VOOR HET GEBRUIK VAN CRYPTOGRAFISCHE BEHEERSMAATREGELEN	21
9.7.	SLEUTELBEHEER.....	21

9.8.	BEHEERSING VAN OPERATIONELE PROGRAMMATUUR	21
9.9.	BESCHERMING VAN TESTDATA	22
9.10.	TOEGANGSBEHEERSING VOOR BRONCODE VAN PROGRAMMATUUR	22
9.11.	PROCEDURES VOOR WIJZIGINGSBEHEER	22
9.12.	TECHNISCHE BEOORDELING VAN TOEPASSINGEN NA WIJZIGINGEN IN HET BESTURINGSSYSTEEM.....	22
9.13.	RESTRICTIES OP WIJZIGINGEN IN PROGRAMMATUURPAKKETTEN.....	22
9.14.	UITLEKKEN VAN INFORMATIE	22
9.15.	UITBESTEDE ONTWIKKELING VAN PROGRAMMATUUR.....	22
9.16.	BEHEERSING VAN TECHNISCHE KWETSBAARHEDEN	22
10.	THEMA BEHEER VAN INFORMATIEBEVEILIGINGSINCIDENTEN	23
10.1.	RAPPORTAGE VAN INFORMATIEBEVEILIGINGSGEBEURTENISSEN	23
10.2.	VERANTWOORDELIJKHEDEN EN PROCEDURES.....	23
10.3.	LEREN VAN INFORMATIEBEVEILIGINGSINCIDENTEN	23
10.4.	VERZAMELEN VAN BEWIJSMATERIAAL.....	23
11.	THEMA BEDRIJFSCONTINUÏTEITSBEHEER	24
11.1.	INFORMATIEBEVEILIGING OPNEMEN IN HET PROCES VAN BEDRIJFSCONTINUÏTEITSBEHEER.....	24
11.2.	BEDRIJFSCONTINUÏTEIT EN RISICOBEOORDELING	24
11.3.	CONTINUÏTEITSPANNEN ONTWIKKELEN & IMPLEMENTEREN	24
11.4.	KADER VOOR DE BEDRIJFSCONTINUÏTEITSPANNING	24
11.5.	TESTEN, ONDERHOUD EN HERBEOORDELEN VAN BEDRIJFSCONTINUÏTEITSPANNEN	24
12.	THEMA NALEVING.....	25
12.1.	IDENTIFICATIE VAN TOEPASSELIJKE WETGEVING.....	25
12.2.	INTELLECTUELE EIGENDOMSRECHTEN (INTELLECTUAL PROPERTY RIGHTS, IPR).....	25
12.3.	BESCHERMING VAN BEDRIJFSDOCUMENTEN.....	25
12.4.	BESCHERMING VAN GEGEVENS EN GEHEIMHOUDING VAN PERSOONSgegevens	25
12.5.	VOORKOMEN VAN MISBRUIK VAN IT-VOORZIENINGEN	25
12.6.	VOORSCHRIFTEN VOOR GEBRUIK VAN CRYPTOGRAFISCHE BEHEERSMAATREGELen	25
12.7.	NALEVING VAN BEVEILIGINGSBELEID EN –NORMEN.....	25
12.8.	CONTROLE OP TECHNISCHE NALEVING	25
12.9.	BEHEERSMAATREGELen VOOR AUDITS VAN INFORMATIESYSTEMEN.....	26
12.10.	BESCHERMING VAN HULPMIDDELEN VOOR AUDITS VAN INFORMATIESYSTEMEN	26

1. INLEIDING 'THEMA'S & MAATREGELEN'

De directie en het managementteam (MT) van de provincie Drenthe onderkennen de waarde van informatie voor de bedrijfsvoering. De grote afhankelijkheid en kwetsbaarheid van de informatievoorziening heeft tot het opstellen van het informatiebeveiligingsbeleid geleid. Het beleid heeft betrekking op de beveiliging van informatie(verwerking) en geeft een kader voor maatregelen op het gebied van informatiebeveiliging. Dit kader wordt gevormd door de vastlegging van de uitgangspunten van beleid, de inrichting van de beveiligingsorganisatie en de beschrijving van de processtappen die cyclisch in de tijd worden doorlopen.

Dit document geldt als bijlage bij het beleidskader informatiebeveiliging. In dit document worden de maatregelen beschreven. Deze maatregelen gelden als basisnorm waaraan de provincie Drenthe zich minimaal wil houden om veilig, integer en vertrouwd met informatie om te gaan. De maatregelen zijn ingedeeld in een elftal thema's, waarmee de beveiliging van informatie wordt afgedekt.

In het handboek informatiebeveiliging zijn de maatregelen nader uitgewerkt met implementatierichtlijnen en aanvullende informatie. Het handboek geldt als inhoudelijk uitvoeringsdocument en verder alleen voor direct betrokkenen relevant.

2. THEMA BEVEILIGINGSBELEID

2.1. Beleidsdocument voor informatiebeveiliging

Beheersmaatregel

Een document met informatiebeveiligingsbeleid behoort door de directie te worden goedgekeurd en gepubliceerd en kenbaar te worden gemaakt aan alle werknemers en relevante externe partijen.

2.2. Beoordeling van het informatiebeveiligingsbeleid

Beheersmaatregel

Het informatiebeveiligingsbeleid behoort met geplande tussenpozen, of zodra zich belangrijke wijzigingen voordoen, te worden beoordeeld om te bewerkstelligen dat het geschikt, toereikend en doeltreffend blijft.

3. THEMA ORGANISATIE VAN INFORMATIEBEVEILIGING

3.1. Betrokkenheid van de directie bij informatiebeveiliging

Beheersmaatregel

De directie behoort actief beveiliging binnen de organisatie te ondersteunen door duidelijk richting te geven, betrokkenheid te tonen en expliciet verantwoordelijkheden voor informatiebeveiliging toe te kennen en te erkennen.

3.2. Coördinatie van informatiebeveiliging

Beheersmaatregel

Activiteiten voor informatiebeveiliging behoren te worden gecoördineerd door vertegenwoordigers uit verschillende delen van de organisatie met relevante rollen en functies.

3.3. Toewijzing van verantwoordelijkheden voor informatiebeveiliging

Beheersmaatregel

Alle verantwoordelijkheden voor informatiebeveiliging behoren duidelijk te zijn gedefinieerd. Implementatierichtlijnen. Het toewijzen van verantwoordelijkheden voor de informatiebeveiliging behoort te worden uitgevoerd in overeenstemming met het informatiebeveiligingsbeleid. De verantwoordelijkheid voor de bescherming van individuele bedrijfsmiddelen en voor het uitvoeren van specifieke beveiligingsprocessen behoort duidelijk te worden gedefinieerd. Deze verantwoordelijkheid behoort indien nodig te worden aangevuld met meer gedetailleerde richtlijnen voor bepaalde locaties en IT-voorzieningen. Lokale verantwoordelijkheden voor de bescherming van bedrijfsmiddelen en voor het uitvoeren van bepaalde beveiligingsprocessen, zoals bedrijfscontinuïteitsplanning, behoren duidelijk te worden gedefinieerd.

3.4. Goedkeuringsproces voor IT-voorzieningen

Beheersmaatregel

Er behoort een goedkeuringsproces voor nieuwe IT-voorzieningen te worden vastgesteld en geïmplementeerd.

3.5. Geheimhoudingsovereenkomst

Beheersmaatregel

Eisen voor vertrouwelijkheid of geheimhoudingsovereenkomst die een weerslag vormen van de behoefte van de organisatie aan bescherming van informatie behoren te worden vastgesteld en regelmatig te worden beoordeeld.

3.6. Contact met overheidsinstanties

Beheersmaatregel

Er behoren geschikte contacten met relevante overheidsinstanties te worden onderhouden.

3.7. Contact met speciale belangengroepen

Beheersmaatregel

Er behoren geschikte contacten met speciale belangengroepen of andere specialistische platforms voor beveiliging en professionele organisaties te worden onderhouden.

3.8. Onafhankelijke beoordeling van informatiebeveiliging

Beheersmaatregel

De benadering van de organisatie voor het beheer van informatiebeveiliging en de implementatie daarvan (d.w.z. beheersdoelstellingen, beheersmaatregelen, beleid, processen en procedures voor informatiebeveiliging) behoren onafhankelijk en met geplande tussenpozen te worden beoordeeld, of zodra zich significante wijzigingen voordoen in de implementatie van de beveiliging.

3.9. Identificatie van risico's die betrekking hebben op externe partijen

Beheersmaatregel

De risico's voor de informatie en IT-voorzieningen van de organisatie vanuit bedrijfsprocessen waarbij externe partijen betrokken zijn, behoren te worden geïdentificeerd en er behoren geschikte beheersmaatregelen te worden geïmplementeerd voordat toegang wordt verleend.

3.10. Beveiliging behandelen in de omgang met klanten

Beheersmaatregel

Alle geïdentificeerde beveiligingseisen behoren te worden behandeld voordat klanten toegang wordt verleend tot de informatie of bedrijfsmiddelen van de organisatie.

3.11. Beveiliging behandelen in overeenkomsten met een derde partij

Beheersmaatregel

In overeenkomsten met derden waarbij toegang tot, het verwerken van, communicatie van of beheer van informatie of IT-voorzieningen van de organisatie, of toevoeging van producten of diensten aan ITvoorzieningen waarbij sprake is van toegang, behoren alle relevante beveiligingseisen te zijn opgenomen.

4. THEMA BEHEER VAN BEDRIJFSMIDDELEN

4.1. Inventarisatie van bedrijfsmiddelen

Beheersmaatregel

Alle bedrijfsmiddelen behoren duidelijk te zijn geïdentificeerd en er behoort een inventaris van alle belangrijke bedrijfsmiddelen te worden opgesteld en bijgehouden.

4.2. Eigendom van bedrijfsmiddelen

Beheersmaatregel

Alle informatie en bedrijfsmiddelen die verband houden met IT-voorzieningen behoren een 'eigenaar' te hebben in de vorm van een aangewezen deel van de organisatie.

4.3. Aanvaardbaar gebruik van bedrijfsmiddelen

Beheersmaatregel

Er behoren regels te worden vastgesteld, gedocumenteerd en geïmplementeerd voor aanvaardbaar gebruik van informatie en bedrijfsmiddelen die verband houden met IT-voorzieningen.

4.4. Richtlijnen voor classificatie

Beheersmaatregel

Informatie behoort te worden geclassificeerd met betrekking tot de waarde, wettelijke eisen, gevoeligheid en onmisbaarheid voor de organisatie.

4.5. Labeling en verwerking van informatie

Beheersmaatregel

Er behoren geschikte, samenhangende procedures te worden ontwikkeld en geïmplementeerd voor de labeling en verwerking van informatie overeenkomstig het classificatiesysteem dat de organisatie heeft geïmplementeerd.

5. THEMA BEVEILIGING VAN PERSONEEL

5.1. Rollen en verantwoordelijkheden

Beheersmaatregel

De rollen en verantwoordelijkheden van werknemers, ingehuurd personeel en externe gebruikers ten aanzien van beveiliging behoren te worden vastgesteld en gedocumenteerd overeenkomstig het beleid voor informatiebeveiliging van de organisatie.

5.2. Screening

Beheersmaatregel

Verificatie van de achtergrond van alle kandidaten voor een dienstverband, ingehuurd personeel en externe gebruikers behoren te worden uitgevoerd overeenkomstig relevante wetten, voorschriften en ethische overwegingen, en behoren evenredig te zijn aan de bedrijfseisen, de classificatie van de informatie waartoe toegang wordt verleend, en de waargenomen risico's.

5.3. Arbeidsvoorwaarden

Beheersmaatregel

Als onderdeel van hun contractuele verplichting behoren werknemers, ingehuurd personeel en externe gebruikers de algemene voorwaarden te aanvaarden en te ondertekenen van hun arbeidscontract, waarin hun verantwoordelijkheden en die van de organisatie ten aanzien van informatiebeveiliging behoren te zijn vastgelegd.

5.4. Directieverantwoordelijkheid

Beheersmaatregel

De directie behoort van werknemers, ingehuurd personeel en externe gebruikers te eisen dat ze beveiliging toepassen overeenkomstig vastgesteld beleid en vastgestelde procedures van de organisatie.

5.5. Bewustzijn, opleiding en training ten aanzien van informatiebeveiliging

Beheersmaatregel

Alle werknemers van de organisatie en, voorzover van toepassing, ingehuurd personeel en externe gebruikers, behoren geschikte training en regelmatige bijscholing te krijgen met betrekking tot beleid en procedures van de organisatie, voorzover relevant voor hun functie.

5.6. Disciplinaire maatregelen

Beheersmaatregel

Er behoort een formeel disciplinair proces te zijn vastgesteld voor werknemers die inbreuk op de beveiliging hebben gepleegd

5.7. Beëindiging van verantwoordelijkheden

Beheersmaatregel

De verantwoordelijkheden voor beëindiging of wijziging van het dienstverband behoren duidelijk te zijn vastgesteld en toegewezen.

5.8. Retournering van bedrijfsmiddelen

Beheersmaatregel

Alle werknemers, ingehuurd personeel en externe gebruikers behoren alle bedrijfsmiddelen van de organisatie die ze in hun bezit hebben te retourneren bij beëindiging van hun dienstverband, contract of overeenkomst

5.9. Blokkering van toegangsrechten

Beheersmaatregel

De toegangsrechten van alle werknemers, ingehuurd personeel en externe gebruikers tot informatie en ITvoorzieningen behoren te worden geblokkeerd bij beëindiging van het dienstverband, het contract of de overeenkomst, of behoort na wijziging te worden aangepast.

6. THEMA FYSIEKE BEVEILIGING EN BEVEILIGING VAN DE OMGEVING

6.1. Fysieke beveiliging van de omgeving

Beheersmaatregel

Er behoren toegangsbeveiligingen (barrières zoals muren, toegangspoorten met kaartsloten of een bemande receptie) te worden aangebracht om ruimten te beschermen waar zich informatie en IT-voorzieningen bevinden.

6.2. Fysieke toegangsbeveiliging

Beheersmaatregel

Beveiligde zones behoren te worden beschermd door geschikte toegangsbeveiliging, om te bewerkstelligen dat alleen bevoegd personeel wordt toegelaten.

6.3. Beveiliging van kantoren, ruimten en faciliteiten

Beheersmaatregel

Er behoort fysieke beveiliging van kantoren, ruimten en faciliteiten te worden ontworpen en toegepast.

6.4. Bescherming tegen bedreigingen van buitenaf

Beheersmaatregel

Er behoort fysieke bescherming tegen schade door brand, overstroming, aardbevingen, explosies, oproer en andere vormen van natuurlijke of menselijke calamiteiten te worden ontworpen en toegepast.

6.5. Werken in beveiligde ruimten

Beheersmaatregel

Er behoren een fysieke bescherming en richtlijnen voor werken in beveiligde ruimten te worden ontworpen en toegepast.

6.6. Openbare toegang en gebieden voor laden en lossen

Beheersmaatregel

Toegangspunten zoals gebieden voor laden en lossen en andere punten waar onbevoegden het terrein kunnen betreden, behoren te worden beheerst en indien mogelijk worden afgeschermd van ITvoorzieningen, om onbevoegde toegang te voorkomen.

6.7. Plaatsing en bescherming van apparatuur

Beheersmaatregel

Apparatuur behoort zo te worden geplaatst en beschermd dat risico's van schade en storing van buitenaf en de gelegenheid voor onbevoegde toegang wordt verminderd.

6.8. Nutsvoorzieningen

Beheersmaatregel

Apparatuur behoort te worden beschermd tegen stroomuitval en andere storingen door onderbreking van nutsvoorzieningen.

6.9. Beveiliging van kabels

Beheersmaatregel

Voedings- en telecommunicatiekabels die voor dataverkeer of ondersteunende informatiediensten worden gebruikt, behoren tegen interceptie of beschadiging te worden beschermd.

6.10. Onderhoud van apparatuur

Beheersmaatregel

Apparatuur behoort op correcte wijze te worden onderhouden, om te waarborgen dat deze voortdurend beschikbaar is en in goede staat verkeert.

6.11. Beveiliging van apparatuur buiten het terrein

Beheersmaatregel

Apparatuur buiten de terreinen behoort te worden beveiligd waarbij rekening wordt gehouden met de diverse risico's van werken buiten het terrein van de organisatie.

6.12. Veilig verwijderen of hergebruiken van apparatuur

Beheersmaatregel

Alle apparatuur die opslagmedia bevat, behoort te worden gecontroleerd om te bewerkstelligen dat alle gevoelige gegevens en in licentie gebruikte programmatuur zijn verwijderd of veilig zijn overschreven voordat de apparatuur wordt verwijderd.

6.13. Verwijdering van bedrijfseigendommen

Beheersmaatregel

Apparatuur, informatie en programmatuur van de organisatie mogen niet zonder toestemming vooraf van de locatie worden meegenomen.

7. THEMA BEHEER VAN COMMUNICATIE- EN BEDIENINGSPROCESSEN

7.1. Gedocumenteerde bedieningsprocedures

Beheersmaatregel

Bedieningsprocedures behoren te worden gedocumenteerd, te worden bijgehouden en beschikbaar te worden gesteld aan alle gebruikers die deze nodig hebben.

7.2. Wijzigingsbeheer

Beheersmaatregel

Wijzigingen in IT-voorzieningen en informatiesystemen behoren te worden beheerst.

7.3. Functiescheiding

Beheersmaatregel

Taken en verantwoordelijkheidsgebieden behoren te worden gescheiden om gelegenheid voor onbevoegde of onbedoelde wijziging of misbruik van de bedrijfsmiddelen van de organisatie te verminderen.

7.4. Scheiding van faciliteiten voor ontwikkeling, testen en productie

Beheersmaatregel

Faciliteiten voor ontwikkeling, testen en productie behoren te zijn gescheiden om het risico van onbevoegde toegang tot of wijzigingen in het productiesysteem te verminderen.

7.5. Dienstverlening

Beheersmaatregel

Er behoort te worden bewerkstelligd dat de beveiligingsmaatregelen, definities van dienstverlening en niveaus van dienstverlening zoals vastgelegd in de overeenkomst voor dienstverlening door een derde partij worden geïmplementeerd en uitgevoerd en worden bijgehouden door die derde partij.

7.6. Controle en beoordeling van dienstverlening door een derde partij

Beheersmaatregel

De diensten, rapporten en registraties die door de derde partij worden geleverd, behoren regelmatig te worden gecontroleerd en beoordeeld en er behoren regelmatig audits te worden uitgevoerd.

7.7. Beheer van wijzigingen in dienstverlening door een derde partij

Beheersmaatregel

Wijzigingen in de dienstverlening door derden, waaronder het bijhouden en verbeteren van bestaande beleidslijnen, procedures en maatregelen voor informatiebeveiliging, behoren te worden beheerd, waarbij rekening wordt gehouden met de onmisbaarheid van de betrokken bedrijfssystemen en -processen en met heroverweging van risico's.

7.8. Capaciteitsbeheer

Beheersmaatregel

Het gebruik van middelen behoort te worden gecontroleerd en afgestemd en er behoren verwachtingen te worden opgesteld voor toekomstige capaciteitseisen, om de vereiste systeemprestaties te bewerkstelligen.

7.9. Systeemacceptatie

Beheersmaatregel

Er behoren aanvaardingscriteria te worden vastgesteld voor nieuwe informatiesystemen, upgrades en nieuwe versies en er behoort een geschikte test van het systeem of de systemen te worden uitgevoerd tijdens ontwikkeling en voorafgaand aan de acceptatie.

7.10. Maatregelen tegen virussen

Beheersmaatregel

Er behoren maatregelen te worden getroffen voor detectie, preventie en herstellen om te beschermen tegen virussen en er behoren geschikte procedures te worden ingevoerd om het bewustzijn van de gebruikers te vergroten.

7.11. Maatregelen tegen 'mobile code'

Beheersmaatregel

Als gebruik van 'mobile code' is toegelaten, behoort de configuratie te bewerkstelligen dat de geautoriseerde 'mobile code' functioneert volgens een duidelijk vastgesteld beveiligingsbeleid, en behoort te worden voorkomen dat onbevoegde 'mobile code' wordt uitgevoerd.

7.12. Reservekopieën maken (back-ups)

Beheersmaatregel

Er behoren back-upkopieën van informatie en programmatuur te worden gemaakt en regelmatig te worden getest overeenkomstig het vastgestelde back-upbeleid.

7.13. Maatregelen voor netwerken

Beheersmaatregel

Netwerken behoren adequaat te worden beheerd en beheerst om ze te beschermen tegen bedreigingen en om beveiliging te handhaven voor de systemen en toepassingen die gebruikmaken van het netwerk, waaronder informatie die wordt getransporteerd.

7.14. Beveiliging van netwerkdiensten

Beheersmaatregel

Beveiligingskenmerken, niveaus van dienstverlening en beheerseisen voor alle netwerkdiensten behoren te worden geïdentificeerd en opgenomen in elke overeenkomst voor netwerkdiensten, zowel voor diensten die intern worden geleverd als voor uitbestede diensten.

7.15. Beheer van verwijderbare media

Beheersmaatregel

Er behoren procedures te zijn vastgesteld voor het beheer van verwijderbare media.

7.16. Verwijdering van media

Beheersmaatregel

Media behoren op een veilige en beveiligde manier te worden verwijderd als ze niet langer nodig zijn, overeenkomstig formele procedures.

7.17. Procedures voor de behandeling van informatie

Beheersmaatregel

Er behoren procedures te worden vastgesteld voor de behandeling en opslag van informatie om deze te beschermen tegen onbevoegde openbaarmaking of misbruik.

7.18. Beveiliging van systeemdokumentatie

Beheersmaatregel

Systeemdokumentatie behoort te worden beschermd tegen onbevoegde toegang.

7.19. Beleid en procedures voor informatie-uitwisseling

Beheersmaatregel

Er behoren formeel beleid, formele procedures en formele beheersmaatregelen te zijn vastgesteld om de uitwisseling van informatie via het gebruik van alle typen communicatiefaciliteiten te beschermen.

7.20. Fysieke media die worden getransporteerd

Beheersmaatregel

Media die informatie bevatten behoren te worden beschermd tegen onbevoegde toegang, misbruik of corrumperen tijdens transport buiten de fysieke begrenzing van de organisatie.

7.21. Elektronisch berichtenuitwisseling

Beheersmaatregel

Informatie die een rol speelt bij elektronische berichtuitwisseling behoort op geschikte wijze te worden beschermd.

7.22. Systemen voor bedrijfsinformatie

Beheersmaatregel

Beleid en procedures behoren te worden ontwikkeld en geïmplementeerd om informatie te beschermen die een rol speelt bij de onderlinge koppeling van systemen voor bedrijfsinformatie.

7.23. Openbaar beschikbare informatie

Beheersmaatregel

De betrouwbaarheid van de informatie die beschikbaar wordt gesteld op een openbaar toegankelijk systeem behoort te worden beschermd om onbevoegde modificatie te voorkomen.

7.24. Aanmaken audit-logbestanden

Beheersmaatregel

Activiteiten van gebruikers, uitzonderingen en informatiebeveiligingsgebeurtenissen behoren te worden vastgelegd in audit-logbestanden. Deze logbestanden behoren gedurende een overeengekomen periode te worden bewaard, ten behoeve van toekomstig onderzoek en toegangscontrole.

7.25. Controle van systeemgebruik

Beheersmaatregel

Er behoren procedures te worden vastgesteld om het gebruik van IT-voorzieningen te controleren. Het resultaat van de controleactiviteiten behoort regelmatig te worden beoordeeld.

7.26. Bescherming van informatie in logbestanden

Beheersmaatregel

Logfaciliteiten en informatie in logbestanden behoren te worden beschermd tegen inbreuk en onbevoegde toegang.

7.27. Logbestanden van administrators en operators

Beheersmaatregel

Activiteiten van systeemadministrators en systeemoperators behoren in logbestanden te worden vastgelegd.

7.28. Registratie van storingen

Beheersmaatregel

Storingen behoren in logbestanden te worden vastgelegd en te worden geanalyseerd en er behoren geschikte maatregelen te worden genomen.

7.29. Synchronisatie van systeemklokken

Beheersmaatregel

De klokken van alle relevante informatiesystemen binnen een organisatie of beveiligingsdomein behoren te worden gesynchroniseerd met een overeengekomen nauwkeurige tijdsbron.

8. THEMA TOEGANGSBEVEILIGING

8.1. Toegangsbeleid

Beheersmaatregel

Er behoort toegangsbeleid te worden vastgesteld, gedocumenteerd en beoordeeld op basis van bedrijfseisen en beveiligingseisen voor toegang.

8.2. Registratie van gebruikers

Beheersmaatregel

Er behoren formele procedures voor het registreren en afmelden van gebruikers te zijn vastgesteld, voor het verlenen en intrekken van toegangsrechten tot alle informatiesystemen en -diensten.

8.3. Beheer van speciale bevoegdheden

Beheersmaatregel

De toewijzing en het gebruik van speciale bevoegdheden behoren te worden beperkt en beheerst.

8.4. Beheer van gebruikerswachtwoorden

Beheersmaatregel

De toewijzing van wachtwoorden behoort met een formeel beheerproces te worden beheerst.

8.5. Beoordeling van toegangsrechten van gebruikers

Beheersmaatregel

De directie behoort de toegangsrechten van gebruikers regelmatig te beoordelen in een formeel proces.

8.6. Gebruik van wachtwoorden

Beheersmaatregel

Gebruikers behoren goede beveiligingsgewoontes in acht te nemen bij het kiezen en gebruiken van wachtwoorden.

8.7. Onbeheerde gebruikersapparatuur

Beheersmaatregel

Gebruikers behoren te bewerkstelligen dat onbeheerde apparatuur passend is beschermd.

8.8. 'Clear desk'- en 'clear screen'-beleid

Beheersmaatregel

Er behoort een 'clear desk'-beleid voor papier en verwijderbare opslagmedia en een 'clear screen'-beleid voor IT-voorzieningen te worden ingesteld.

8.9. Beleid ten aanzien van het gebruik van netwerkdiensten

Beheersmaatregel

Gebruikers behoort alleen toegang te worden verleend tot diensten waarvoor ze specifiek bevoegd zijn.

8.10. Authenticatie van gebruikers bij externe verbindingen

Beheersmaatregel

Er behoren geschikte authenticatiemethoden te worden gebruikt om toegang van gebruikers op afstand te beheersen.

8.11. Identificatie van netwerkapparatuur

Beheersmaatregel

Automatische identificatie van apparatuur behoort te worden overwogen als methode om verbindingen vanaf specifieke locaties en apparatuur te authenticeren.

8.12. Bescherming op afstand van poorten voor diagnose en configuratie

Beheersmaatregel

De fysieke en logische toegang tot poorten voor diagnose en configuratie behoort te worden beheerst.

8.13. Scheiding van netwerken

Beheersmaatregel

Groepen informatiediensten, gebruikers en informatiesystemen behoren op netwerken te worden gescheiden.

8.14. Beheersmaatregelen voor netwerkverbindingen

Beheersmaatregel

Voor gemeenschappelijke netwerken, vooral waar deze de grenzen van de organisatie overschrijden, behoren de toegangsmogelijkheden voor gebruikers te worden beperkt, overeenkomstig het toegangsbeleid en de eisen van bedrijfstoepassingen.

8.15. Beheersmaatregelen voor netwerkroutering

Beheersmaatregel

Netwerken behoren te zijn voorzien van beheersmaatregelen voor netwerkroutering, om te bewerkstelligen dat computerverbindingen en informatiestromen niet in strijd zijn met het toegangsbeleid voor de bedrijfstoepassingen.

8.16. Beveiligde inlogprocedures

Beheersmaatregel

Toegang tot besturingssystemen behoort te worden beheerst met een beveiligde inlogprocedure.

8.17. Gebruikersidentificatie en –authenticatie

Beheersmaatregel

Elke gebruiker behoort over een unieke identificatiecode te beschikken (gebruikers-ID) voor uitsluitend persoonlijk gebruik, en er behoort een geschikte authenticatietechniek te worden gekozen om de geclaimde identiteit van de gebruiker te bewijzen.

8.18. Systemen voor wachtwoordbeheer

Beheersmaatregel

Systemen voor wachtwoordbeheer behoren interactief te zijn en moeten bewerkstelligen dat wachtwoorden van geschikte kwaliteit worden gekozen.

8.19. Gebruik van systeemhulpmiddelen

Beheersmaatregel

Het gebruik van hulpprogrammatuur waarmee systeem- en toepassingsbeheersmaatregelen zouden kunnen worden gepasseerd behoort te worden beperkt en behoort strikt te worden beheerst.

8.20. Time-out van sessies

Beheersmaatregel

Inactieve sessies behoren na een vastgestelde periode van inactiviteit te worden uitgeschakeld.

8.21. Beperking van verbindingstijd

Beheersmaatregel

De verbindingstijd behoort te worden beperkt als aanvullende beveiliging voor toepassingen met een verhoogd risico.

8.22. Beperken van toegang tot informatie

Beheersmaatregel

Toegang tot informatie en functies van toepassingsystemen door gebruikers en ondersteunend personeel behoort te worden beperkt overeenkomstig het vastgestelde toegangsbeleid.

8.23. Isoleren van gevoelige systemen

Beheersmaatregel

Gevoelige systemen behoren een eigen, vast toegewezen (geïsoleerde) computeromgeving te hebben.

8.24. Draagbare computers en communicatievoorzieningen

Beheersmaatregel

Er behoort formeel beleid te zijn vastgesteld en er behoren geschikte beveiligingsmaatregelen te zijn getroffen ter bescherming tegen risico's van het gebruik van draagbare computers en communicatiefaciliteiten.

9. THEMA VERWERVING, ONTWIKKELING EN ONDERHOUD INFORMATIESYSTEMEN

9.1. Analyse en specificatie van beveiligingseisen

Beheersmaatregel

In bedrijfseisen voor nieuwe informatiesystemen of uitbreidingen van bestaande informatiesystemen behoren ook eisen voor beveiligingsmaatregelen te worden opgenomen.

9.2. Validatie van invoergegevens

Beheersmaatregel

Gegevens die worden ingevoerd in toepassingen behoren te worden gevalideerd om te bewerkstelligen dat deze gegevens juist en geschikt zijn

9.3. Beheersing van interne gegevensverwerking

Beheersmaatregel

Er behoren validatie controles te worden opgenomen in toepassingen om eventueel corrumperen van informatie door verwerkingsfouten of opzettelijke handelingen te ontdekken.

9.4. Integriteit van berichten

Beheersmaatregel

Er behoren eisen te worden vastgesteld, en geschikte beheersmaatregelen te worden vastgesteld en geïmplementeerd, voor het bewerkstelligen van authenticiteit en het beschermen van integriteit van berichten in toepassingen.

9.5. Validatie van uitvoergegevens

Beheersmaatregel

Gegevensuitvoer uit een toepassing behoort te worden gevalideerd, om te bewerkstelligen dat de verwerking van opgeslagen gegevens op de juiste manier plaatsvindt en geschikt is gezien de omstandigheden.

9.6. Beleid voor het gebruik van cryptografische beheersmaatregelen

Beheersmaatregel

Er behoort beleid te worden ontwikkeld en geïmplementeerd voor het gebruik van cryptografische beheersmaatregelen voor de bescherming van informatie.

9.7. Sleutelbeheer

Beheersmaatregel

Er behoort sleutelbeheer te zijn vastgesteld ter ondersteuning van het gebruik van cryptografische technieken binnen de organisatie.

9.8. Beheersing van operationele programmatuur

Beheersmaatregel

Er behoren procedures te zijn vastgesteld om de installatie van programmatuur op productiesystemen te beheersen.

9.9. Bescherming van testdata

Beheersmaatregel

Testgegevens behoren zorgvuldig te worden gekozen, beschermd en beheerst.

9.10. Toegangsbeheersing voor broncode van programmatuur

Beheersmaatregel

De toegang tot broncode van programmatuur behoort te worden beperkt.

9.11. Procedures voor wijzigingsbeheer

Beheersmaatregel

De implementatie van wijzigingen behoort te worden beheerst door middel van formele procedures voor wijzigingsbeheer.

9.12. Technische beoordeling van toepassingen na wijzigingen in het besturingssysteem

Beheersmaatregel

Bij wijzigingen in besturingssystemen behoren bedrijfskritische toepassingen te worden beoordeeld en getest om te bewerkstelligen dat er geen nadelige gevolgen zijn voor de activiteiten of beveiliging van de organisatie.

9.13. Restricties op wijzigingen in programmatuurpakketten

Beheersmaatregel

Wijzigingen in programmatuurpakketten behoren te worden ontmoedigd, te worden beperkt tot noodzakelijke wijzigingen, en alle wijzigingen behoren strikt te worden beheerst.

9.14. Uitlekken van informatie

Beheersmaatregel

Er behoort te worden voorkomen dat zich gelegenheden voordoen om informatie te laten uitlekken.

9.15. Uitbestede ontwikkeling van programmatuur

Beheersmaatregel

Uitbestede ontwikkeling van programmatuur behoort onder supervisie te staan van en te worden gecontroleerd door de organisatie.

9.16. Beheersing van technische kwetsbaarheden

Beheersmaatregel

Er behoort tijdig informatie te worden verkregen over technische kwetsbaarheden van de gebruikte informatiesystemen. De mate waarin de organisatie blootstaat aan dergelijke kwetsbaarheden behoort te worden geëvalueerd en er behoren geschikte maatregelen te worden genomen voor behandeling van daarmee samenhangende risico's.

10. THEMA BEHEER VAN INFORMATIEBEVEILIGINGSINCIDENTEN

10.1. Rapportage van informatiebeveiligingsgebeurtenissen

Beheersmaatregel

Informatiebeveiligingsgebeurtenissen behoren zo snel mogelijk via de juiste leidinggevende niveaus te worden gerapporteerd.

10.2. Verantwoordelijkheden en procedures

Beheersmaatregel

Er behoren leidinggevende verantwoordelijkheden en procedures te worden vastgesteld om een snelle, doeltreffende en ordelijke reactie op informatiebeveiligingsincidenten te bewerkstelligen.

10.3. Leren van informatiebeveiligingsincidenten

Beheersmaatregel

Er behoren mechanismen te zijn ingesteld waarmee de aard, omvang en kosten van informatiebeveiligingsincidenten kunnen worden gekwantificeerd en gecontroleerd.

10.4. Verzamelen van bewijsmateriaal

Beheersmaatregel

Waar een vervolprocedure tegen een persoon of organisatie na een informatiebeveiligingsincident juridische maatregelen omvat (civiel of strafrechtelijk), behoort bewijsmateriaal te worden verzameld, bewaard en gepresenteerd overeenkomstig de voorschriften voor bewijs die voor het relevante rechtsgebied zijn vastgelegd.

11. THEMA BEDRIJFSCONTINUÏTEITSBEHEER

11.1. Informatiebeveiliging opnemen in het proces van bedrijfscontinuïteitsbeheer

Beheersmaatregel

Er behoort een beheerd proces voor bedrijfscontinuïteit in de gehele organisatie te worden ontwikkeld en bijgehouden, voor de naleving van eisen voor informatiebeveiliging die nodig zijn voor de continuïteit van de bedrijfsvoering.

11.2. Bedrijfscontinuïteit en risicobeoordeling

Beheersmaatregel

Gebeurtenissen die tot onderbreking van bedrijfsprocessen kunnen leiden, behoren te worden geïdentificeerd, tezamen met de waarschijnlijkheid en de gevolgen van dergelijke onderbrekingen en hun gevolgen voor informatiebeveiliging.

11.3. Continuïteitsplannen ontwikkelen & implementeren

Beheersmaatregel

Er behoren plannen te worden ontwikkeld en geïmplementeerd om de bedrijfsactiviteiten te handhaven of te herstellen en om de beschikbaarheid van informatie op het vereiste niveau en in de vereiste tijdsperiode te bewerkstelligen na onderbreking of uitval van kritische bedrijfsprocessen.

11.4. Kader voor de bedrijfscontinuïteitsplanning

Beheersmaatregel

Er behoort een enkelvoudig kader voor bedrijfscontinuïteitsplannen te worden gehandhaafd om te bewerkstelligen dat alle plannen consistent zijn, om eisen voor informatiebeveiliging op consistente wijze te behandelen en om prioriteiten vast te stellen voor testen en onderhoud.

11.5. Testen, onderhoud en herbeoordelen van bedrijfscontinuïteitsplannen

Beheersmaatregel

Bedrijfscontinuïteitsplannen behoren regelmatig te worden getest en geüpdate, om te bewerkstelligen dat ze actueel en doeltreffend blijven.

12. THEMA NALEVING

12.1. Identificatie van toepasselijke wetgeving

Beheersmaatregel

Alle relevante wettelijke en regelgevende eisen en contractuele verplichtingen en de benadering van de organisatie in de naleving van deze eisen, behoren expliciet te worden vastgesteld, gedocumenteerd en actueel te worden gehouden voor elk informatiesysteem en voor de organisatie.

12.2. Intellectuele eigendomsrechten (Intellectual Property Rights, IPR)

Beheersmaatregel

Er behoren geschikte procedures te worden geïmplementeerd om te bewerkstelligen dat wordt voldaan aan de wettelijke en regelgevende eisen en contractuele verplichtingen voor het gebruik van materiaal waarop intellectuele eigendomsrechten kunnen berusten en het gebruik van programmatuur waarop intellectuele eigendomsrechten berusten.

12.3. Bescherming van bedrijfsdocumenten

Beheersmaatregel

Belangrijke registraties behoren te worden beschermd tegen verlies, vernietiging en vervalsing, overeenkomstig wettelijke en regelgevende eisen, contractuele verplichtingen en bedrijfsmatige eisen.

12.4. Bescherming van gegevens en geheimhouding van persoonsgegevens

Beheersmaatregel

De bescherming van gegevens en privacy behoort te worden bewerkstelligd overeenkomstig relevante wetgeving, voorschriften en indien van toepassing contractuele bepalingen.

12.5. Voorkomen van misbruik van IT-voorzieningen

Beheersmaatregel

Gebruikers behoren ervan te worden weerhouden IT-voorzieningen te gebruiken voor onbevoegde doeleinden.

12.6. Voorschriften voor gebruik van cryptografische beheersmaatregelen

Beheersmaatregel

Cryptografische beheersmaatregelen behoren overeenkomstig alle relevante overeenkomsten, wetten en voorschriften te worden gebruikt

12.7. Naleving van beveiligingsbeleid en –normen

Beheersmaatregel

Managers behoren te bewerkstelligen dat alle beveiligingsprocedures die binnen hun verantwoordelijkheid vallen correct worden uitgevoerd om naleving te bereiken van beveiligingsbeleid en -normen.

12.8. Controle op technische naleving

Beheersmaatregel

Informatiesystemen behoren regelmatig te worden gecontroleerd op naleving van implementatie van

beveiligingsnormen.

12.9. Beheersmaatregelen voor audits van informatiesystemen

Beheersmaatregel

Eisen voor audits en andere activiteiten waarbij controles worden uitgevoerd op productiesystemen, behoren zorgvuldig te worden gepland en goedgekeurd om het risico van verstoring van bedrijfsprocessen tot een minimum te beperken.

12.10. Bescherming van hulpmiddelen voor audits van informatiesystemen

Beheersmaatregel

Toegang tot hulpmiddelen voor audits van informatiesystemen behoort te worden beschermd om mogelijk misbruik of compromittering te voorkomen.

Aan:
de voorzitter en leden van
provinciale staten van Drenthe

Assen, 12 december 2008
Ons kenmerk 50/BC/2008015163
Behandeld door [REDACTED] (0592) 36 [REDACTED]
Onderwerp: Rapport Deloitte inzake EuroChamp

Geachte voorzitter/leden,

Naar aanleiding van vragen in uw commissievergadering Bestuur, Financiën en Economie van 10 december 2008 over het definitieve ongeschoonde rapport van Deloitte inzake de kwestie EuroChamp berichten wij u het volgende.

Wij leggen een ongeschoonde versie van het rapport vanaf maandag 15 december 2008 voor u bij de statengriffie vertrouwelijk ter inzage. Hierbij geldt een voorlopige geheimhoudingsplicht als bedoeld in artikel 25, tweede lid van de Provinciewet. De reden voor het opleggen van deze voorlopige geheimhoudingsplicht is het belang van eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer van de in het rapport genoemde personen en het belang van het voorkomen van onevenredige benadeling van de in het rapport genoemde personen en bedrijven (artikel 10, tweede lid, aanhef en onder e en g, Wet openbaarheid van bestuur).

Dit brengt met zich mee dat u in het openbaar alleen mag citeren uit de geschoonde versie van het rapport, zoals u deze heeft ontvangen op 27 november 2008.

→ || Wij vragen u de geheimhoudingsplicht conform artikel 25, derde lid, Provinciewet te bekrachtigen in uw vergadering van 17 december 2008. || ←

Hoogachtend,

gedeputeerde staten van Drenthe,

[REDACTED]
secretaris

[REDACTED]
voorzitter

Aan:
de voorzitter en leden
van provinciale staten

Assen, 27 november 2008

Ons kenmerk 48/4.1/2008014127

Behandeld door [REDACTED] (0592) 36 [REDACTED]

Onderwerp: Rapport Deloitte inzake Stichting EuroChamp Foundation

Geachte voorzitter/leden,

In aansluiting op onze brief van 21 november jl. over het rapport van Deloitte inzake Stichting EuroChamp Foundation (verder: EuroChamp), berichten wij u het volgende.

Ons college heeft besloten om een geschoonde (alleen namen verwijderd) versie van het rapport van Deloitte inzake EuroChamp openbaar te maken. Daarbij hebben wij balans gezocht tussen zoveel mogelijk openheid en transparantie aan de ene kant en terughoudendheid ten aanzien van privacygevoelige informatie aan de andere kant.

Ons college geeft vanmiddag tijdens een persconferentie een nadere toelichting op bovengenoemd besluit. Vooruitlopend hierop ontvangt u het rapport.

Hoogachtend,

gedeputeerde staten van Drenthe,

[REDACTED]
[Handwritten signature] , secretaris [Handwritten signature] , voorzitter

Bijlage(n):
jk/coll.

Aan:
CDA statenfractie
t.a.v. de heer H. Klaver

(i.a.a. de overige statenleden)

Assen, 27 november 2008

Ons kenmerk 48/5.1/2008014127

Behandeld door [REDACTED] (0592) 36 [REDACTED]

Onderwerp: Onderzoeksrapport EuroChamp

Geachte heer Klaver,

In uw brief van 21 november jl. verzoekt u ons college op korte termijn een onderzoek (te laten) instellen naar verspreiding van de inhoud c.q. delen van de inhoud van het definitieve onderzoeksrapport EuroChamp, gemaakt door bureau Deloitte. U spreekt daarbij het vermoeden uit dat deze informatie bekend is bij externen, in dit geval de regionale media.

Wij zijn met u van mening dat wanneer daarvoor concrete aanwijzingen zijn een dergelijk onderzoek ingesteld dient te worden. Ons college heeft steeds uiterste zorgvuldigheid betracht bij de balans tussen terughoudendheid en openheid inzake de kwestie EuroChamp. Om die reden is het rapport beperkt, gecontroleerd en gedocumenteerd verspreid. Het rapport is door de provincie in tweevoud aan politie overgedragen. Daarnaast zijn twee exemplaren overhandigd aan de Statengriffie en is één exemplaar overhandigd aan het Samenwerkingsverband Noord-Nederland (SNN). Enkele exemplaren zijn eveneens gecontroleerd en gedocumenteerd verspreid binnen de eigen ambtelijke en bestuurlijke organisatie. Uit interne navraag is gebleken dat het definitieve rapport niet buiten deze kring is verspreid.

Naar aanleiding van de door u genoemde vermoedens nemen wij aan dat u over meer informatie beschikt. Wij nodigen u dan ook uit om ten spoedigste deze vermoedens aan het college nader toe te lichten en te concretiseren.

Op basis van dit gesprek zal het college een besluit nemen over het verrichten van het door u gevraagde onderzoek, waarbij wij zullen handelen vanuit de intentie om bij concrete aanwijzingen over te gaan tot onderzoek.

Hoogachtend,

gedeputeerde staten van Drenthe,

, secretaris , voorzitter

jk/coll.

Ingekomen stuk Ce
CW 3-12-2008

Aan:
de voorzitter en leden van
provinciale staten van Drenthe.

49

Assen, 11 november 2008
Ons kenmerk 46/4.3/2008013336
Behandeld door [REDACTED] (0592) 36 [REDACTED]
Onderwerp: Financiële onregelmatigheden stichting EuroChamp Foundation

Geachte voorzitter/leden,

Met deze brief willen wij u informeren over de inhoud van het onderzoeksrapport stichting Eurochamp Foundation (hierna: EuroChamp), opgesteld door Deloitte Forensic & Dispute Services (hierna: Deloitte) en de stappen die ons college naar aanleiding hiervan heeft genomen en nog zal nemen.

Terugblik

Tijdens uw vergadering van 25 juni 2008 hebben wij gemeld dat er een boekenonderzoek naar de bedrijfsvoering van EuroChamp zou plaatsvinden. Aanleiding voor dit boekenonderzoek waren de berichten die wij hebben ontvangen over mogelijke onregelmatigheden binnen deze stichting. Op ons aandringen heeft het bestuur van EuroChamp dit boekenonderzoek laten verrichten.

Dit boekenonderzoek is verricht door UNO bedrijfsadviseurs.

Het bestuur van EuroChamp heeft de resultaten van dit boekenonderzoek op 22 juli 2008 aan ons gerapporteerd. Het rapport bevestigt dat onregelmatigheden hebben plaatsgevonden bij EuroChamp. Het rapport stelt echter dat 'volledige kwantificering van de onregelmatigheden nader uitgebreid en diepgaand onderzoek vereist'.

Op basis hiervan hebben wij opdracht gegeven aan Deloitte om aanvullend onderzoek te verrichten bij EuroChamp. Inzet was dit onderzoek binnen een termijn van enkele weken af te ronden. Echter, door de geconstateerde complexe problematiek was er een langere onderzoeksperiode noodzakelijk. Wij hebben het rapport van Deloitte op 10 november 2008 ontvangen.

Het onderzoeksrapport bevestigt niet alleen de door UNO bedrijfsadviseurs geconstateerde onregelmatigheden, maar brengt daarnaast nog meer onregelmatigheden aan het licht. Het onderzoeksrapport van Deloitte geeft een gedetailleerd beeld over de wijze waarop de bedrijfsvoering binnen de stichting EuroChamp heeft plaatsgevonden. Ter informatie voegen wij een samenvatting van het rapport van Deloitte bij.

Aangifte

Omdat wij thans kennis hebben van mogelijke strafbare feiten binnen EuroChamp zijn wij op grond van artikel 162 van het Wetboek van Strafvordering verplicht tot het doen van aangifte van mogelijke strafbare feiten. Wij dragen het rapport van Deloitte over aan het Openbaar Ministerie.

Intrekking subsidieverleningen

Gelet op de geconstateerde onregelmatigheden hebben wij onvoldoende vertrouwen in de betrouwbaarheid van de bedrijfsvoering van EuroChamp.

Op basis van de constatering van Deloitte stellen wij vast dat EuroChamp de aanbestedingsprocedures niet correct heeft uitgevoerd.

Daarnaast bevestigt het rapport de constatering van UNO bedrijfsadviseurs dat EuroChamp twee facturen heeft voldaan aan een bedrijf terwijl de op de facturen aangegeven diensten niet door het desbetreffende bedrijf zijn geleverd.

Voorts heeft de rechtbank Assen EuroChamp op 23 september jl. failliet verklaard. EuroChamp heeft hierdoor niet voldaan aan de hoofddoelstelling van de subsidieverleningen, te weten het maken van een professionaliserings- en verbredingsslag binnen EuroChamp, teneinde continuïteit te garanderen binnen de organisatie en een stabiele basis op te bouwen om activiteiten binnen de (top)gehandicaptensport verder te ontwikkelen en uit te bouwen.

Ook constateren wij dat EuroChamp in haar brief van 1 mei 2008 heeft aangegeven dat EuroChamp van de oorspronkelijk begrote kosten ad € 60.000,- minder nodig heeft, omdat EuroChamp niet alle prestaties, zoals beschreven in de subsidieverleningsbeschikkingen, heeft behaald.

Op grond van het vorengenoemde concluderen wij dat de activiteiten waarvoor subsidie is verleend niet geheel hebben plaatsgevonden en dat EuroChamp niet heeft voldaan aan de aan de subsidie verbonden verplichtingen. Gelet op de geconstateerde onregelmatigheden hebben wij onvoldoende vertrouwen in de betrouwbaarheid van de bedrijfsvoering van EuroChamp. Het niet naleven van de desbetreffende verplichtingen en de gevolgen hiervan achten wij bovendien dermate ernstig dat wij voornemens zijn de subsidieverleningsbeschikkingen in te trekken.

Op grond van de Algemene wet bestuursrecht zijn wij verplicht EuroChamp in de gelegenheid te stellen haar zienswijze naar voren te brengen over dit voornemen. Op grond daarvan gaan wij vervolgens over tot definitieve besluitvorming.

(A)

(B)

Ook het Samenwerkingsverband Noord-Nederland heeft inmiddels de verleende subsidie van € 328.000,- op nihil vastgesteld en is overgegaan tot terugvordering.

Hoogachtend,

gedeputeerde staten van Drenthe,

secretaris , voorzitter

jk/coll.

Aan:
de directeur-secretaris
mevrouw J.M. Imhof

Assen, 28 april 2009
Ons kenmerk 18/SG/2009005079
Behandeld door mevrouw I.M. Rozema (0592) 36 [REDACTED]
Onderwerp: Vragen van de OR

Geachte mevrouw Imhof,

In reactie op uw brief van 27 april jl., waarin u verwijst naar een brief van de Ondernemingsraad met vragen om informatie over het onderzoek naar voortijdige verspreiding van een vertrouwelijk rapport, bericht ik u het volgende.

Conform het verzoek van de Ondernemingsraad zend ik u bijgaand de onderzoeksopdracht van Provinciale Staten en het Plan van Aanpak dat door de onderzoekscommissie is vastgesteld.

Of er medewerkers onder ede gehoord gaan worden kan de commissie u nu nog niet zeggen. Pas na de besloten interviews zal de commissie bepalen welke personen voor een openbare hoorzitting zullen worden uitgenodigd. Uiteraard zullen wij u daarvan eveneens op de hoogte stellen.

Wat betreft de vragen over hetgeen geregeld is rondom de hoorzittingen kunt u de Ondernemingsraad verwijzen naar de artikelen 151c-151e van de Provinciewet. Voor een nadere toelichting daarop verwijzen wij naar (o.a.) hoofdstuk 3 van de Handreiking Recht van onderzoek in de gemeentelijke praktijk, welke is uitgegeven door de VNG.

Met vriendelijke groet,
de onderzoekscommissie Eurochamp

L. Bomhof, voorzitter

51

Aan:
De onderzoekscommissie naar het dossier Eurochamp

Assen, 27 april 2009
Behandeld door [REDACTED] (0592) 36 [REDACTED]
Onderwerp: brief Ondernemingsraad inzake Eurochamp

Geachte heer/mevrouw,

In het kader van uw onderzoek naar het dossier Eurochamp en de rol van de provincie daarin ten aanzien van het omgaan met vertrouwelijke informatie, informeer ik u middels dit schrijven over een verzoek van onze Ondernemingsraad.

De Ondernemingsraad van de provincie Drenthe is zeer betrokken bij alle ambtenaren en staat pal voor goed werkgevers -en werknemerschap. Vanuit die rol verzoekt de Ondernemingsraad om nadere informatie betreffende het onderzoek. Ik verzoek u aan het informatieverzoek te voldoen.

Ik verwijs u naar de bijgaande kopie van de brief van de Ondernemingsraad.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
J.M. Imhof
directeur-secretaris

bijlage: brief OR aan directie

CC: Ondernemingsraad

Aan:

De directeur-secretaris van de
provincie Drenthe
mevrouw J.M. Imhof

Onderwerp: onderzoekscommissie Eurochamp
Status: verzoek om informatie ex artikel 31 WOR

Assen, 23 april 2009

Geachte mevrouw Imhof,

Wij hebben uit een persbericht van provinciale staten vernomen dat dit college op basis van artikel 151a t/m f, van de Provinciewet, een commissie heeft ingesteld die gaat onderzoeken hoe bij de provincie wordt omgegaan met vertrouwelijke informatie. Ook brengt zij een rapport uit met daarin adviezen hoe verspreiding van dergelijke informatie in de toekomst kan worden voorkomen. De onderzoekscommissie doet blijkens het persbericht onderzoek naar de volgende vragen:

- wie is verantwoordelijk voor de voortijdige verspreiding van het rapport van Deloitte inzake Eurochamp en op welke wijze is dat geschied;
- waren er bij de provincie Drenthe organisatorische en/of bestuurlijk-culturele factoren die de voortijdige verspreiding hebben bevorderd;
- in hoeverre moet het gevoerde bestuur worden aangepast om nieuwe situaties van schending van integriteit en van de regels inzake geheimhouding te voorkomen.

Wij realiseren ons dat enig onderzoek op grond van artikel 151a van de Provinciewet beperkt is tot het door gedeputeerde staten en de commissaris gevoerde bestuur. De onderzoeksvragen spreken echter van "*organisatorische en/of bestuurlijk-culturele factoren*" en "*schending van integriteit en regels inzake geheimhouding*" en raken derhalve onderwerpen die onze organisatie en de daarin werkzame personen betreffen en dus ook de OR.

In het kader van artikel 31 van de WOR vragen wij u daarom ons de (geoperationaliseerde) onderzoeksopdracht en het plan van aanpak te overleggen, zodra deze geformuleerd zijn door de onderzoekscommissie. Wij hebben deze informatie redelijkerwijze nodig om de aan ons op grond van de artikelen 25 en 27 van de WOR toekomstige taken te kunnen vervullen.

Ondernemingsraad Drenthe

Wij willen weten:

- of er medewerkers (onder ede) door de onderzoekscommissie gehoord gaan worden;
- wat geregeld is omtrent:
 - o verschijningsplicht van medewerkers;
 - o al dan niet openbaarheid van de zittingen;
 - o verschoningrecht;
 - o aanwezigheid van de media bij de verhoren;
 - o en andere mogelijke zaken

Voorts vragen wij u om al het mogelijke te doen om (de privacy van) onze medewerkers maximaal te beschermen en hen te ondersteunen in een veilige setting en uitgaande van vertrouwen en ons te informeren over maatregelen die u eventueel al met dit doel heeft getroffen.

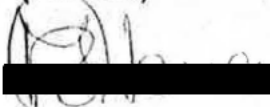

Wij zouden het in dit verband bijzonder op prijs stellen als u, mede namens ons, richting het bestuur wilt bevorderen dat er geen media aanwezig zijn bij het eventueel openbaar horen van medewerkers.

Vanzelfsprekend ontvangen wij graag de uitkomsten van het onderzoek.

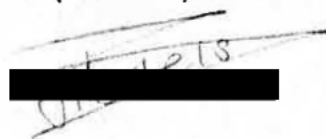
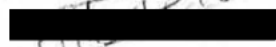
Met vriendelijke groet

Namens de ondernemingsraad

M.K. Portena-Bohne
(voorzitter)

K.F.J. Bertels
(secretaris)

cc: De heer L. Bomhof, voorzitter onderzoekscommissie
GO

INTERN MEMO

Aan : Fractievoorzitters PS
Van : Gedeputeerde staten (Tanja Klip-Martin)
Datum : 24 maart 2009
Onderwerp : Correctie beantwoording

Geachte heren,

In het debat over het KPMG rapport, tijdens de Statenvergadering van woensdag 18 maart 2009, is op de vraag wie toegang had tot de computer van de directiesecretaresse (via een wachtwoord of anderszins) geantwoord dat dit twee functionarissen betrof. Daarbij is aangegeven dat deze medewerkers via de e-mailaccount van de directiesecretaresse ook toegang konden hebben tot haar mailbox. Dat berust op een ambtelijk misverstand. De betreffende medewerkers waren wel gemachtigd voor toegang tot de agenda's en/of mail van de directie, dit in verband met de vervanging van de directiesecretaresse bij haar afwezigheid. De genoemde medewerkers, evenals andere medewerkers, waren niet gemachtigd voor toegang tot de mailbox van de directiesecretaresse.

Agendapunt 8. Onderzoeksrapport van KPMG over mogelijk voortijdige verspreiding rapport Eurochamp

De heer KLAVER: Mijnheer de voorzitter. Vandaag gaan we het hebben over de integriteit, de betrouwbaarheid en de geloofwaardigheid van onze provinciale overheid.

In de laatste vergadering van 2008 hebben de staten een eerste debat gehad over wat is gaan heten "het lek". Toen, op 17 december 2008, hebben we de vraag op tafel gehad of er vroegtijdig gevoelige informatie uit het als geheim betitelde Eurochamp-rapport van Deloitte was verspreid. Als dat het geval was geweest, moest helder worden wie dat gedaan zou kunnen hebben en op welke wijze dat had kunnen gebeuren. Dat debat is toen niet tot een afronding gekomen, omdat werd gewacht op de resultaten van het onderzoek van een extern bureau naar antwoorden op deze vragen.

Het college van GS had kort daarvoor tot zo'n onderzoek besloten en wij vonden het op 17 december wel zo netjes om dat onderzoeksrapport af te wachten, te meer omdat ik in de gelegenheid zou worden gesteld belangrijke informatie als bouwstenen voor dat onderzoek aan te leveren. Dingen, waarover ik op 17 december sprak, zijn nu deels terug te vinden in het rapport van KPMG, maar er was inderdaad nog meer.

Ik kan nu zeggen dat ik de mij geboden gelegenheid in ruime mate heb mogen benutten. Mijn koffertje met informatie is echt opengegaan tijdens twee intensieve gesprekken op 8 januari en 9 februari van dit jaar.

De onderzoekers hebben dankbaar gebruik kunnen maken van de door mij in de loop van de tijd verzamelde informatie en daarbij ging het echt niet om lucht, zeg ik in de richting van de heer Veenstra. Dat was goed gedocumenteerde informatie, die als input voor het onderzoek, waarvan de resultaten thans onderwerp van het debat zijn, is benut.

Voor ik daarop verder inga, wil ik eerst nog iets anders kwijt. Ik wil alle politieke partijen oproepen om vanmiddag geen grote woorden te gebruiken als zij niet zeker van hun zaak zijn. Laten we geen conclusies trekken en geen mensen beschadigen op basis van onderbuikgevoelens. Laten we hier in deze zaal een integere, zuivere discussie voeren.

De fractie van het CDA heeft nimmer de bedoeling gehad om wie dan ook in een kwaad daglicht te stellen en zij wil met respect en waardering omgaan met ambtenaren en bestuurders. Wij hebben in dit dossier niemand zowel in dit huis als daarbuiten willen beschadigen. Wij willen in dit dossier een zuivere discussie voeren, want het gaat ons erom dat er integer en betrouwbaar wordt gehandeld door ambtenaren en het openbaar bestuur.

Maar, mijnheer de voorzitter, mensen die het slecht voorhebben met de provinciale overheid van Drenthe – en hiermee bedoel ik zij die willens en wetens met hun volle verstand ambtelijk dan wel bestuurlijk de spelregels overtreden – verdienen het direct de rode kaart te krijgen. Zij dienen het speelveld zo snel mogelijk te verlaten, want voor zulke spelers is er wat ons betreft geen plaats. De burgers in Drenthe moeten zich geen enkele zorg behoeven te maken over de betrouwbaarheid van de provinciale overheid.

Wat de integriteit van het provinciale bestuur betreft wil ik ook nog het volgende onder de aandacht brengen.

Ik heb mij ernstig gestoord aan de teksten op het weblog van een van de leden van de fractie van de PvdA in deze staten. Die teksten zijn stuitend. Ik citeer: "Dan over het uitgelekte Eurochamp-rapportje. De kosten voor het uitzoeken zijn al vele malen hoger dan dat het waard is. Dit is niet uit te leggen aan de burger. Natuurlijk, een vertrouwelijk rapport dat uitlekt, dat is jammer. Volgende keer beter. Maar dat gesmijt met geld en tijd is zo inefficiënt."

Nou nou, jammer, maar volgende keer beter. Ik stel voor dat de PvdA dit binnen twee jaar nog maar eens uitlegt aan de mensen in Drenthe. En dan maar hopen dat ze weer op je gaan stemmen. De fractie van het CDA ziet uit naar die discussie.

Ik heb nog een tip voor dit collega-statenlid. Vraag eens advies van uw partijgenoot mevrouw Ter Horst, thans Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Zij pleitte deze maand in het televisieprogramma Buitenhof voor scholing van mensen in het openbaar bestuur op het gebied van bestuurlijke integriteit.

Nu het KPMG-rapport er is en wij het allemaal hebben mogen en kunnen lezen, kan ik onomstotelijk vaststellen dat er vanuit dit provinciehuis vroegtijdig strikt vertrouwelijke informatie is doorgegeven aan het Dagblad van het Noorden. We weten dat dit gebeurd is tussen maandagmiddag 10 november 14.11 uur en donderdagochtend 13 november 2008. Dat er gelekt is en wanneer is nu geen punt van discussie meer. Opvallend was, dat collega Veenstra en enkele van zijn partijgenoten nog een tijdje in de ontkenkende fase hebben gezeten. Eerst had de advocaat Van Luijn uit Almere het gedaan en later werd zelfs het bureau Deloitte als lek opgevoerd. Ik stel de heer Veenstra de vraag of hij nog steeds in die ontkenkende fase zit of dat hij met de zijnen inmiddels tot een ander inzicht is gekomen.

Twee centrale vragen blijven boven de markt zweven: door wie is er gelekt en waarom is er een stuk vertrouwelijke informatie aan een regionale krant gegeven. Die twee vragen wil de fractie van het CDA beantwoord hebben. Die vragen zullen vandaag door het college van GS beantwoord moeten worden. Die antwoorden zijn de laatste twee puzzelstukjes, die nu nog ontbreken en wij willen die antwoorden hebben omdat er definitief een einde moet komen aan dit lek-gedrag en ook opdat er strenge, passende maatregelen genomen kunnen worden tegen hen die gelekt hebben dan wel tegen hen die daarvoor bestuurlijk verantwoordelijk gesteld kunnen worden. Gaat het bij dit lekken om ambtelijke motieven of zijn er voor dit lekken ook politieke motieven?

Nu het in dit debat om de integriteit van het provinciaal bestuur gaat, richten wij ons vanmiddag met onze vragen tot de hiervoor eerst verantwoordelijke in dit collegiale college, de plaatsvervangend Commissaris van de Koningin, mevrouw Anneke Haarsma.

Tijdens een koffiemoment van de uitzending van het RTV Drenthe programma Cassata op 29 november 2008 zegt mevrouw Haarsma dat zij pas op 17 november heeft getekend voor het in ontvangst nemen van het rapport, zeg maar de laatste gedrukte versie. Zij zegt enkele keren stellig dat zij dus niet gelekt kan hebben. Maar zij gaat nog een stapje verder. Ik citeer mevrouw Haarsma, want ik heb haar woorden opgeschreven bij het verlaten van het pand van RTV Drenthe. "En als de ambtenaren lekken, is het niet mijn verantwoordelijkheid." Met die woorden doelde zij waarschijnlijk op haar collega-gedeputeerde mevrouw Klip.

Gedeputeerde Munniksma die op 29 november ook bij die uitzending aanwezig was, beaamde het probleem van de integriteit. Ik citeer hem. "Als er gelekt is dan hebben wij een groot probleem." Wiens verantwoordelijkheid is het nu volgens mevrouw Haarsma, die van haar, die van het college of die van mevrouw Klip?

Mijnheer de voorzitter. Dit dossier heeft heel wat losgemaakt in onze provincie, binnen dit huis en vooral daarbuiten. Het is reuring waar eigenlijk niemand op zit te wachten.

Had dan niemand eerder in kunnen grijpen? Jawel, zeker wel. De plaatsvervangend CdK, mevrouw Haarsma, had kunnen en volgens ons ook móeten ingrijpen. Zij had actie moeten ondernemen. Meestal is zij snel en adequaat in haar optreden en handelen, maar nu was zij ineens uiterst passief.

Op de avond van het Spaanse Vuelta statendiner op woensdag 12 november 2008 merkt de plaatsvervangend CdK mevrouw Haarsma tijdens het buffet op – ik citeer - : "Nu heeft Martin de Bruin het rapport al." Martin de Bruin is, zoals iedereen weet, de vaste statenverslaggever bij het Dagblad van het Noorden. Was dit van mevrouw Haarsma een vermoeden of een zeker weten? In beide gevallen was het in ieder geval reden voor actie, zeker wanneer het advies tot het nemen

van actie ook nog door een aantal anderen, die bij datzelfde buffet aanwezig waren en een vorkje mee prikten, werd gegeven.

Kortom, wat heeft mevrouw de plaatsvervangend CdK toen gedaan?

Immers, eerder die middag legde zij ons, statenleden, op strenge toon strikte geheimhouding op. Maar nog geen zeven klokuren later, maakte zij de zojuist door mij geciteerde opmerking. Dus wanneer, wat en hoe heeft zij iets gedaan? Welke actie volgde op dit vermoeden of dit zeker weten? Is zij actief geworden om het rapport terug te krijgen? Heeft zij contact gehad met het Openbaar Ministerie (OM)?

Wat ook vreemd overkomt bij mijn fractie, maar dat kan onervarenheid in het openbaar bestuur zijn, is het volgende.

Op maandagmiddag 10 november 2008 komt er om 14.11 uur een zogeheten pdf-bestand van het geheime rapport van Deloitte binnen bij een medewerker van het directiesecretariaat, dit terwijl de medewerkers van dit secretariaat kunnen weten dat er nog diezelfde dag een aantal, namelijk tien stuks, gedrukte exemplaren in een doos door een koerier worden bezorgd. Waarom en wanneer heeft die medewerker van het secretariaat bij Deloitte een digitale versie van dit rapport opgevraagd? Was dit een eigen assertieve actie? Is dit in opdracht van iemand gebeurd en zo ja, van wie dan wel en vooral, waarom? Nog belangrijker is het antwoord op de vraag wat er vervolgens met dit bestand is gedaan. Het is toch niet aangevraagd om vervolgens ruim een week in de computer te blijven zitten en vervolgens pas op 17 november te mailen naar de landsadvocaat?

Mijn laatste vraag over dit punt is welke personen nog meer kennis hadden van het bestaan en het beschikbaar zijn van dit digitale bestand.

Mijnheer de voorzitter. Wat wij ook vreemd vinden is wat er op dinsdagochtend 11 november zo rond half tien gebeurde. Er vindt dan een uitvoerig gesprek plaats tussen onder anderen gedeputeerde mevrouw Haarsma en iemand van Deloitte. Als input voor dat overleg wordt het concept van het rapport gebruikt. Dat is vreemd. De doos met tien gedrukte exemplaren is dan inmiddels in huis, er is dan een digitale versie in huis en de gedeputeerde praat vrolijk met het onderzoeksbureau, bij welk gesprek het conceptrapport op tafel ligt. Volgens mevrouw Haarsma zou de conceptversie maar enkele zinnen verschillen van het origineel, maar dat is onjuist, want in de eindversie zijn andere en meer wezenlijke teksten opgenomen.

Nog vreemder wordt het wanneer het college van GS enkele uren na dit gesprek in al zijn wijsheid besluit om bij het OM aangifte te doen van fraude en bij de curator de subsidie van € 250.000,— voor Eurochamp wil terugvorderen. Dit was een GS-besluit op basis van het conceptrapport.

Hoe vond de besluitvorming in GS plaats, was dit met of zonder stukken? Is er besloten op basis van blauwe ogen of op basis van documenten?

's Middags is er dan een stevige persconferentie over het besluit; wij hebben het op YouTube nogmaals nagekeken. Maar de doos met rapporten is dan nog steeds dicht.

Het wordt woensdag 12 november. Er komt dan een verzoek tot geheimhouding, PS maken een fout – dat hebben wij vanmiddag dan niet gedaan – en 's avonds bij het etentje na de begrotingsbehandeling maakt mevrouw Haarsma de eerder door mij genoemde opmerking. Ik vraag haar die opmerking nog eens uit te leggen en vooral duidelijk te maken wat zij allemaal heeft gedaan, hoe zij haar bestuurlijke verantwoordelijkheid nam. Of is er, wetende, niet gehandeld? De statenverslaggever van het Dagblad van het Noorden kan dan wel beweren dat hij inzage heeft gehad in het dossier, maar dat is bezijden de waarheid, want het rapport, een kopie van de digitale versie, zat domweg in zijn tas. De domeinen van onafhankelijke journalistiek en het provinciaal bestuur gaan dan op basis van het willen en wetens verstrekken van geheime stukken door elkaar heenlopen. Overigens is er niets op tegen om als politieke partij te proberen je boodschap te slijten en zo veel mogelijk in de pers te krijgen. Dat is iets anders. Maar de verwevenheid die nu plaatsvond is niet correct, is ongepast.

Mijnheer de voorzitter. Het college van gedeputeerde staten heeft besloten tot het laten verrichten van een nader onderzoek omdat het de speculaties over het mogelijk vroegtijdig verspreiden van het rapport van Deloitte schadelijk vindt voor de reputatie van de provincie Drenthe. Maar gedeputeerde staten komen in hun aanbiedingsbrief niet verder dan: "Wij betreuren in hoge mate de vroegtijdige verspreiding en wij zullen het integriteitsbeleid nog eens kritisch tegen het licht houden."

Wat vindt het college nu eigenlijk van deze situatie en hoe betitelen mevrouw Haarsma en haar collega's dit lekken?

De fractie van het CDA heeft nog een aantal vragen.

In het rapport van KPMG staat dat de verslaggever van het Dagblad van het Noorden op donderdagmiddag 13 november op bezoek is geweest bij mevrouw Haarsma en dat toen onder andere is gesproken over aanbestedingsregels. Waarover is toen nog meer gesproken? Wie waren bij dit gesprek aanwezig en waarom waren die mensen dan aanwezig?

Op zaterdag 15 november verschijnt het bekende verhaal in het Dagblad van het Noorden en op maandag 17 november gaan de rapporten de deur uit en worden ze verder verspreid. Zelf ontvang ik op 21 november een kopie van het pdf-bestand en nog dezelfde middag gaat mijn fractie hierover schriftelijke vragen stellen. Eerder die ochtend heb ik enkele telefoontjes met het provinciehuis gepleegd en bij een daarvan kreeg ik een uiterst zekere directeur te spreken die absoluut zeker wist te melden dat er niet gelekt was. Hoe durfde ik zo'n vraag te stellen!

Mijnheer de voorzitter. Ik kom op de journalistieke verwevenheid. Er zijn twee journalistieke lijnen: de eerste lijn is die van de inhoud van het Eurochamp-dossier en de tweede lijn is die van het lekken. Een krantenredactie houdt, normaal gesproken, beide lijnen nauwlettend en goed in de gaten: het laatste nieuws het eerst. Maar bij de redactie van het Dagblad van het Noorden kiest men een andere weg. Dilemma? De krant kiest blijkbaar positie en beschermt de vrijgevege bron. Mijn vraag aan mevrouw Haarsma is wat zij vindt van deze verwevenheid. Is er misschien zelfs sprake van een stelselmatige verwevenheid? Is zij bereid passende maatregelen te nemen waardoor in dit huis het domein van de politiek en dat van de schrijvende journalistiek weer gewoon gescheiden zullen zijn?

Mijnheer de voorzitter. Ik kom tot een dieptepunt in mijn speech.

In de laatste week van november en in de eerste twee weken van december 2008 rolden er bij mij drie misselijk makende anonieme brieven door de brievenbus. Die brieven bevatten aantijgingen, beledigingen en verdachtmakingen. Ik zal niet uit deze brieven citeren, omdat het hierbij onder meer gaat om ons geloof in God. Hoe kan een mens zo beledigend zijn? Wat kun je diep, diep zinken!

Opvallend in al die brieven was de gedetailleerdheid van onderwerpen en gebeurtenissen. De auteur van die brieven staat wel heel dicht bij de staten en het college, dat kan niet anders. De ernst van de inhoud van die brieven heeft mij ertoe gebracht op maandag 22 november aangifte te doen van smaad en laster bij de politie in Emmen. De hoofdofficier van Justitie bemoeide zich vanaf zijn vakantieadres met deze aangifte en deze mededeling duidt op de ernst van de zaak.

Mijnheer de voorzitter. Ik kom tot een afronding.

Ik heb duidelijk gemaakt dat er naar onze inschatting nogal wat aan de hand is in dit huis als het gaat om de integriteit. Wij vragen ons ernstig af of dit college wel in staat is als dagelijks bestuur onze provincie te dienen. In het collegeprogramma staat prominent "De provincie dóet ertoe", dat het de ambitie van het college is de provincie bij haar inwoners te laten leven, dat dit zal worden bereikt door de uitwerking van taken en dat hierbij heldere en duidelijke communicatie voorop staat.

Mijnheer de voorzitter. Wij krijgen graag antwoord op de bijna twintig door mij gestelde vragen. Over het vertrouwen in dit college, het vertrouwen in de individuele collegeleden, zullen wij ons na de beantwoording door het college, nader uitspreken.

De heer MEDEMBLIK: Ik ga even terug naar het begin van zijn speech, want ik wilde de heer Klaver niet tijdens zijn verhaal onderbreken.

Is de informatie die de heer Klaver in de koffer had tijdens zijn gesprekken met KPMG gelijk aan die welke in het voorliggende rapport staat of zit daar nog ruis tussen?

De heer KLAVER: In het KPMG rapport wordt een aantal dingen genoemd, waaronder de kopie van het digitale bestand. Die kopie heb ik ingeleverd. In het rapport staat ook dat ik een bankafschrift van de INGbank heb overgelegd van de kosten van het kopiëren van dit rapport op 25 november om 16.05 uur.

Ik kan nog wel een paar voorbeelden geven van wat ik heb aangeleverd en niet in het rapport is terug te vinden.

De heer MEDEMBLIK: Graag.

De heer KLAVER: Ik heb een dagboek bijgehouden, waarin 150 momenten staan met naam, toenaam en tijdsaanduiding. Daardoor kon KPMG checken bij degenen die ik met naam en toenaam noemde, of wat ik in mijn dagboek vermeld had, klopte. Ik noemde het ING-bankafschrift als bewijs dat ik echt heb gekopieerd. KPMG heeft verder de teksten van een groot aantal sms'jes overgenomen. Die teksten zijn in de onderliggende informatie voor het rapport terug te vinden. Ik heb de 91 pagina's plus één – in de digitale versie is een fout gemaakt; een pagina, ik meen pagina 67, is dubbel opgenomen – overhandigd. Ik heb de drie anonieme brieven overhandigd net als de aangifte bij de politie en diverse e-mails die duidelijk maken hoe een en ander is gegaan. Uit een van die e-mails blijkt onder andere hoe het Dagblad van het Noorden een bron "op het hoogste bestuursniveau in dit huis uit de wind wil houden". En wat met het hoogste bestuursniveau in dit huis wordt bedoeld, mag de heer Medemblik zelf invullen.

Tot slot heb ik nog opgemerkt – de heer Medemblik vroeg daar trouwens niet naar – dat de kwalificatie van de informant "uiterst betrouwbaar" is. Ik vind het jammer dat klokkenluiders en informanten in deze samenleving niet het krediet krijgen dat zij wat mij betreft verdienen. Zij stellen zich kwetsbaar op en meestal zijn zij zelf de klos.

De heer MEDEMBLIK: Wat is de reden dat die informatie niet in het rapport staat?

De heer KLAVER: Dat moet de heer Medemblik KPMG vragen. Ik weet dat echt niet.

De heer MEDEMBLIK: Volgens de heer Klaver is het digitale rapport op 10 november om 14.11 uur binnengekomen en vandaar uit naar de informant gegaan.

De heer KLAVER: Dat heb ik niet gezegd. Ik heb gezegd dat het rapport van Deloitte om 14.11 uur in pdf-formaat in de computer van de medewerker van het directiesecretariaat is binnengekomen. Het volgende dat ik weet is dat op donderdagochtend 13 november een kopie van dat bestand bij het Dagblad van het Noorden op tafel lag. Dus er is gelekt en we weten wanneer er gelekt is, maar wie op de knop "verzenden" of "printen" heeft gedrukt of het bestand op een USB-stick heeft gezet, weten we niet.

De heer MEDEMBLIK: Maar in het rapport staat dat het niet per se van die specifieke computer hoeft te komen. Ik neem aan dat de heer Klaver dat ook niet beweert.

De heer KLAVER : Ik denk dat de heer Medemblik die passage niet goed gelezen heeft.

De heer MEDEMBLIK: Kan de heer Klaver dan de door hem genoemde verwevenheid tussen provincie en media nader toelichten. Wat hij daarover zei, heb ik niet helemaal begrepen.

De heer KLAVER: Ik heb gezegd dat de journalist op bezoek is geweest bij de waarnemend CdK en dat onder andere is gesproken over aanbestedingsregels. Mijn vraag is waarover nog meer is gesproken. Het belangrijkste bewijsstuk dat ook over iets anders is gesproken, is de e-mail. Een journalist kan inhoudelijk over een zaak schrijven, ook al is die zaak onder de rechter en daarnaast is er de lijn van het lekken. Ik denk dat de heer Medemblik een zeer alert krantenlezer is en ik hoef hem daarom niet uit te leggen dat hij in het Dagblad van het Noorden over de lijn van het lekken heel weinig heeft kunnen lezen. Uit de e-mail die ik in mijn bezit heb, blijkt dat het Dagblad van het Noorden heeft besloten een "bron op het hoogste bestuursniveau in het provinciehuis" uit de wind te houden. Dat noem ik een vorm van verwevenheid en daarmee zeg ik nogal wat, want dit is nogal ernstig.

De heer MEDEMBLIK: Dan nog een laatste vraag.
Kan de heer Klaver aangeven waarom de informant met hem en niet met iemand anders contact opnam?

De heer KLAVER: Ik heb geen idee. Ik kan wel iets zeggen over mijn brievenbus, maar dat heeft geen zin.

De heer VEENSTRA: Mijnheer de voorzitter. Afgelopen zomer werden we onaangenaam verrast door het bericht over mogelijke fraude bij Eurochamp. Het is volstrekt duidelijk dat er aangifte moest worden gedaan en hopelijk komt het OM op niet al te lange termijn met enige duidelijkheid over hoe het strafproces gaat verlopen. Het is nu maart en het gaat nu niet meer om de fraude maar om het zogenaamde lek. Dit lek houdt ons al maanden in zijn greep. Het college heeft eind vorig jaar een verstandig besluit genomen door te proberen de onderste steen boven te krijgen. Er is een extern bureau geselecteerd en nu ligt een feitenonderzoek van KPMG voor.

Los van de aangifte van fraude is de provincie Drenthe inmiddels al meer dan € 200.000,- gemeenschapsgeld kwijt aan onderzoekskosten. Ik wijs op de rapporten van Deloitte en KPMG. Wij hoopten dat het feitenonderzoek van KPMG volstrekte duidelijkheid zou bieden: of er is niet gelekt, of er is wel gelekt en nu is duidelijk wie dat heeft gedaan en wie daarvoor verantwoordelijk is.

Het rapport van KPMG wijst, zo wordt naar meermalen lezen duidelijk, wel in een richting. Het vertrouwelijke rapport van Deloitte is vroegtijdig vanuit het provinciehuis gelekt, al blijkt dat niet zo hard uit de conclusies en aanbevelingen. Wie dat heeft gedaan en wie daarvoor verantwoordelijk is, is niet duidelijk. Dit leidt tot een onbevredigend gevoel en dito einde.

De heer KLAVER: Moet ik uit deze woorden begrijpen dat de heer Veenstra uit de ontkennende fase is geraakt?

X De heer VEENSTRA: Ja, die ontkennende fase. Ik heb me kapot gelezen en ik heb zaterdag ook al aangegeven dat ik uit het rapport KPMG ook opmaak dat het vertrouwelijke rapport van Deloitte toentertijd vanuit het provinciehuis is gelekt.

De heer KLAVER: Kijk, de heer Veenstra is er nu uit.

De heer VEENSTRA: Het rapport en de uitkomsten ervan zijn geen reclame voor Drenthe. Voor de PvdA gelden voor het vervolg nu een viertal uitgangspunten.

1. Integriteit is een hoog goed in het openbaar bestuur én voor statenleden. Hierover mag geen enkele onduidelijkheid bestaan of mist blijven hangen.
2. Het is, gezien de uitkomst van het rapport van KPMG, geen optie om het hier maar bij te laten en het boek te sluiten. Een aantal vragen moet goed beantwoord worden. Hoe leggen we dit allemaal op straat en hoe leggen we dit de Drentse burgers allemaal uit?
3. Wij hebben inmiddels meer dan € 200.000,-- gemeenschapsgeld aan onderzoekskosten uitgegeven. Wat kan een eventueel vervolgonderzoek nog opleveren en hoe verhoudt die opbrengst zich tot de te maken kosten?
4. Wij staan voor de volle 100% achter dit college en onverkort achter de individuele leden daarvan. Het feitenonderzoek heeft ons niet op andere gedachten gebracht. Alvorens in de tweede termijn tot een conclusie te komen, willen wij antwoord hebben op de volgende vragen en ik begin dan met de vragen voor het college.

- Wat betekent dit rapport voor het college van GS?
- Heeft het college naar aanleiding van dit rapport inmiddels maatregelen genomen en zo ja, welke dan?
- Heeft het college mensen aangesproken?
- Kan een ambtenaar zomaar iets op eigen houtje doen binnen het ambtelijk apparaat?
- Beschikt het college nog over relevante informatie die niet in het rapport is opgenomen?
- Wat voor beeld roept dit rapport in de optiek van het college op over het provinciaal bestuur in Drenthe?
- Wat zou in de optiek van het college de vervolgstap kunnen zijn?
- Staat onlosmakelijk vast dat het rapport van Deloitte slechts naar één enkele computer in dit provinciehuis is gestuurd, of is dit aannemelijk?

Dan heb ik voor het CDA de volgende vragen.

Het CDA heeft in belangrijke mate de aanzet gegeven voor het rapport dat nu voorligt. Eind vorig jaar heeft die fractie regelmatig aangegeven over bewijzen voor het lekken te beschikken. Gedeeltelijk zijn die nu uitgekomen, maar het zou goed zijn wanneer die fractie hier in het openbaar, wat verder ging. Beschikt de fractie van het CDA nog over informatie waaruit blijkt wie heeft gelekt en wie verantwoordelijk is en zo ja, wat zijn hiervoor dan de harde bewijzen en waarom zijn die dan niet bij KPMG ingebracht?

De heer KLAVER: Mijnheer de voorzitter. Ik wil het toch nog eens herhalen. Ik blijf het zeggen omdat wij ervoor moeten oppassen niet een verkeerde vraagstelling op ons bordje te hebben liggen.

Het CDA heeft vanaf 21 november vorig jaar – de heer Veenstra weet dat drommels goed – alleen gezegd – ik zal het letterlijk citeren – vermoedens en aanwijzingen te hebben dat er uit het provinciehuis is gelekt. Punt. Wij hebben nooit gezegd dat wij weten wie gelekt heeft of hoe gelekt is. Wij hebben de vraag gesteld omdat wij vermoedens en aanwijzingen hebben dat er vanuit dit huis is gelekt.

Als de heer Veenstra mij nu de vraag stelt of ik even wil zeggen wie er gelekt heeft dan stelt hij een domme vraag.

De heer VEENSTRA: Ik wil best domme vragen stellen. Wij willen alleen, voordat wij tot een conclusie komen, wat vragen stellen en daarop antwoord hebben. Wij hebben GS vragen gesteld en nu stellen wij het CDA wat vragen, ook al heeft de heer Klaver inmiddels al wat antwoorden gegeven.

Ik constateer dat er bij KPMG een viertal vragen voor lag. Een van die vier vragen is inmiddels beantwoord en ik probeer nu de andere drie vragen ook beantwoord te krijgen.

Het zou ook goed zijn wanneer de heer Klaver in het openbaar aangaf wie zijn tipgever is.

De heer KLAVER: Ik vind dat toch een domme vraag.

De heer VEENSTRA: Ik neem die mening voor kennisgeving aan. Ik vind dat dit het moment is waarop alle informatie naar buiten moet komen en dan gaat het ook over tipgevers. De heer Klaver noemde zelf al de positie van klokkenluiders, maar op het moment dat wij niet open durven te spreken over tipgevers of klokkenluiders, wordt hun positie niet anders.

Het feitenonderzoek van het gerenommeerde bureau KPMG gaat ver, maar het heeft geen duidelijkheid opgeleverd over wie heeft gelect of wie verantwoordelijk is.

Het is in Nederland goed gebruik dat de bewijslast ligt bij degene die beschuldigt. Het is dus niet andersom. Misschien kan de heer Klaver daar ook nog iets over zeggen.

Dan het vervolg.

Hoe moet het vervolg eruit zien? Welke instrumenten staan ons ten dienste om daadwerkelijk de onderste steen boven te krijgen en hoe verhouden die zich tot de te maken kosten en de te verrichten inspanningen? Is een korte en in de tijd afgeblokte enquête reëel? Kunnen mensen dan onder ede worden gehoord? Of laten wij nog meer stof opwaaien, dat niets meer oplevert dan verdere imagoschade voor het openbaar bestuur?

Wij hopen en gaan ervan uit dat deze vragen vanmiddag worden beantwoord. Het gaat om waarheidsvinding.

In de tweede termijn maken wij dan de balans op.

De heer LANGENKAMP: De heer Veenstra stelde een vraag, waarop ik graag ook een antwoord van hemzelf krijg. Die vraag is of een kort in de tijd geblokt onderzoek ex artikel 151a voor hem bespreekbaar is.

De heer VEENSTRA: Ik heb zaterdag al aangegeven dat wat ons betreft alle opties open zijn. Het is voor ons dus een bespreekbare optie. Maar ik wil graag eerst horen wat zo'n onderzoek betekent en welke kosten en inspanningen daarmee gemoeid zijn. Maar het is dus voor ons een bespreekbare optie, die wij zaterdag al in beeld hebben gebracht.

De heer LANGENKAMP: Dat laatste maakt mij niet zoveel uit. Maar ik begrijp nu dat de PvdA wel degelijk over zo'n onderzoek wil nadenken.

De heer VEENSTRA: Ik heb zaterdag, eerder deze week en ook nu weer aangegeven dat wij alle opties openhouden. Maar vooralsnog zijn wij vooral geïnteresseerd in de antwoorden op onze vragen.

De heer MEDEMBLIK: De heer Veenstra zegt eigenlijk best wel stellig op basis van dit rapport van mening te zijn dat er vanuit dit provinciehuis is gelect. Ik lees dat niet in dit rapport. De tien exemplaren hebben in een doos gezeten en die zijn er op 12 en 13 november niet uit geweest. In het rapport staat dat uit onderzoek blijkt dat de digitale versie niet is doorgestuurd en wat vanaf de pc geprint is, was de geschoonde versie die bedoeld was voor verspreiding en gebruik in de staten. De stelligheid waarmee de heer Veenstra zijn bewering doet, vind ik dus niet in het rapport terug. Kan hij daarom zijn conclusie nog wat toelichten?

De heer VEENSTRA: Wij hebben het rapport verschillende keren gelezen. In hoofdstuk 1.3 worden vier vragen gesteld en wat ons betreft is de eerste vraag inmiddels wel beantwoord. Maar daaromheen heb ik nog wel wat vragen gesteld.

De heer VAN DE BOER: Mijnheer de voorzitter. Gedeputeerde staten hebben op 9 december besloten KPMG de opdracht te verstrekken voor het doen van een forensisch onderzoek naar mogelijk voortijdige verspreiding van het rapport over Eurochamp.

Op 17 december wijdden provinciale staten een debat aan het rapport van Deloitte betreffende een onderzoek naar de Stichting Eurochamp Foundation, welk rapport gedateerd is op 10 november 2008.

De onderzoeksopdracht aan KPMG luidde – ik zeg het nu even in mijn eigen woorden – te onderzoeken of het rapport van Deloitte vóór openbaarmaking buiten het provinciehuis terecht is gekomen en zo ja, op welke wijze, wanneer en door wie.

Wij moeten vandaag vaststellen dat de initiator van deze discussie over het vermeende lekken van het rapport van Deloitte, de voorzitter van de fractie van het CDA de heer Klaver, door het KPMG-rapport in het gelijk wordt gesteld: er is aantoonbaar gelekt. Daarmee heeft de heer Klaver een feit aan de orde gesteld dat in bestuurlijk-politieke zin van groot belang is: de betrouwbaarheid en de bestuurlijk integriteit van de provincie is in het geding. Dit betreft dus ook gedeputeerde staten, provinciale staten en de ambtenaren.

Maar ook na dit rapport van KPMG blijven vragen onbeantwoord en dat is onbevredigend. Vandaar mijn vraag aan de heer Klaver – hij heeft die overigens al beantwoord, maar ik stel die vraag nog maar eens, omdat die nu eenmaal in mijn tekst staat; ik hoop dat hij mijn vraag daarmee niet afserveert als "een domme vraag", maar beter de vraag nogmaals gesteld dan dat hij blijft liggen – welke andere bescheiden hij aan KPMG heeft overhandigd die een nieuw licht werpen op de situatie anders dan die welke hij tijdens het debat op 17 december in dit huis heeft genoemd. Herkent de heer Klaver zijn informatie voldoende in het rapport van KPMG en is dat rapport volledig?

De heer KLAVER: Voorzitter, vindt u het goed dat ik hier in mijn tweede termijn, dus na het antwoord van het college, op inga?

De VOORZITTER: Dat lijkt mij een goede gang van zaken.

De heer VAN DE BOER: In het debat op 17 december vielen harde woorden en verwijten richting het CDA en de heer Klaver.

De VVD hecht er, vanuit het oogpunt van zuivere verhoudingen binnen PS en de onderlinge contacten, aan hier duidelijk te stellen dat door het op dit punt in het gelijk stellen van de heer Klaver – er is namelijk gelekt – zijn blazoen geschoond is. Het is alleen buitengewoon spijtig dat de vervolgvragen over wie, hoe en wanneer door het KPMG-rapport niet beantwoord worden.

De heer Klaver kondigde aan bewijsmateriaal te hebben dat hij bij KPMG ingebracht zou hebben. Kennelijk was dit van onvoldoende belastend karakter om tot een antwoord op de cruciale vragen te komen, dan wel is door de door KPMG ondervraagden een dermate afdichtend verhaal geconstrueerd dat de vragen niet onomstotelijk beantwoord konden worden. Ook dit is weer buitengewoon spijtig, maar tegen de achtergrond van het niet onder ede kunnen verhoren van betrokken personen is deze omstandigheid voor enkelen kennelijk een vluchtweg voor eigen handelen gebleken. Immers, het KPMG-rapport laat een aantal cruciale vragen onbeantwoord. Wij willen daarom op dit moment nog enkele vragen stellen. Het aantal vragen hebben wij gelimiteerd om het de gedeputeerden mogelijk te maken op iedere vraag wat dieper in te gaan. Wij hebben bij het formuleren van de vragen ook gelet op de portefeuilleverdeling. Bij het stellen van een vraag zal ik mij daarom via de voorzitter tot de eerst verantwoordelijke gedeputeerde richten. Wij hopen dat het college met ondubbelzinnig duidelijke antwoorden op onze vragen komt. Mijn eerste vraag is gericht aan de heer Baas.

Hoe kon het gebeuren dat Deloitte zonder beveiliging met een wachtwoord of code het bewuste pdf-bestand van een vertrouwelijk stuk kon verzenden? Wie is in dezen dan de opdrachtgever? Is

het gewoon dat een medewerker van de provincie een zo gevoelig rapport kan aanvragen bij Deloitte? Was deze medewerker daartoe geautoriseerd en zo ja, door wie dan wel?

Dan een vraag voor zowel de heer Baas als mevrouw Klip.

Hoe sluitend zijn de instructies op het provinciehuis ten aanzien van het omgaan met vertrouwelijke digitale stukken? Passen die instructies in de eed of belofte die ambtenaren hebben afgelegd in het kader van de integriteit?

Vervolgens heb ik een paar vragen voor mevrouw Haarsma.

Hoe komt een secretaresse van het college van GS ertoe om op eigen initiatief of op initiatief van een ander Deloitte te bellen met de vraag het bewuste rapport digitaal te versturen? Dat is vreemd omdat diezelfde dag een paar uur later een hardcopy op het provinciehuis wordt afgeleverd. Wat is daar dan mee gedaan en door wie? Is het zeker dat die secretaresse zelf opdracht tot verzenden naar derden heeft gegeven dan wel een tussenpersoon als opdrachtgever heeft gebruikt? Is het zeker dat zij geen opdracht heeft gehad om het rapport van Deloitte aan derden te verstrekken? Wie hebben overigens toegang tot de computers van de secretaresses van GS?

Hoe kan het dat een pakket met tien genummerde exemplaren van het Deloitte-rapport een week ongeopend blijft staan? Mevrouw Haarsma heeft als plaatsvervangend CdK toch de verantwoordelijkheid deze gevoelige zaken in goede banen te leiden?

Waarom heeft mevrouw Haarsma op 12 november, toen zij op de Spaanse avond na de begrotingsbehandeling gewaar werd dat het rapport van Deloitte al bij het Dagblad van het Noorden lag, niet direct actie ondernomen om de integriteit van het provinciaal bestuur te waarborgen?

Wie heeft nu wie aangezet om het rapport te lekken? Met andere woorden: welke verantwoordelijke persoon in dit huis heeft opdracht gegeven voor het doorspelen van het Deloitte-rapport aan een journalist van het Dagblad van het Noorden? Welke bedoeling zit hier werkelijk achter? Wat is het belastbare uit het dossier-Eurochamp dat blijkbaar gecamoufleerd of ontkracht moest worden?

Voorzitter. Een paar slotopmerkingen.

Het heeft de fractie van de VVD, het KPMG-rapport bestuderend, verbaasd hoe een journalist van het Dagblad van het Noorden aangeeft inzage in het rapport van Deloitte te hebben gehad en tegelijkertijd onverkort daaruit kan citeren zonder over een versie van het rapport te beschikken.

Wij zijn geïmponeerd door deze vorm van geheugenopslag.

Alle door KPMG geïnterviewden verklaren zij dat het Deloitte-rapport niet op enigerlei wijze verspreid hebben binnen of buiten het provinciehuis anders dan omschreven in de rapportage van KPMG. Maar KPMG stelt dat er gelekt is. Dan is het zo dat KPMG niet alle relevante personen bevraagd heeft of dat er wordt gedraaid en – ik schroom niet het zo te stellen – gelogen om het eigen straatje schoon te vegen.

Daarmee is de integriteit en betrouwbaarheid van de provincie ernstig in het geding. Dit is voor de VVD onverteerbaar. Het is aan geen burger uit te leggen dat wij als ambtsdragers het ene moment, en terecht, de wet- en regelgeving onverkort naar de letter en de geest uitvoeren, terwijl wij op een volgend moment, als ons dat zo uitkomt, die regels minachten en naar onze eigen hand proberen te zetten.

De VVD hecht sterk aan transparantie en consistentie in besturen en handelen. Daarom doen wij een klemmend beroep op het college van GS om de vragen zonder omhalen te beantwoorden en daarmee de noodzakelijke en gewenste duidelijkheid te geven aan PS en daarmee aan de Drentse burger, die zich door dit soort affaires vervreemd gaat voelen van de politiek. Vertrouwen is hier absoluut het sleutelwoord.

Het is daarom dat onze bijdrage aan het debat van 17 december en ook nu weer besloten wordt met de volgende passage. Als onomstotelijk zou blijken dat door wie dan ook in strijd gehandeld is met de eed of belofte die leden van GS, PS en de ambtenaren bij hun aantreden hebben afgelegd dan past vanuit de integriteitsgedachte slechts één logisch vervolg: direct opstappen.

Afhankelijk van het antwoord op de vragen die ik namens de fractie van de VVD heb gesteld, sluit ik een nader onderzoek niet uit. Hierbij denken wij aan een parlementaire enquête van beperkte omvang, die zich richt op vragen die in het rapport van KPMG onbeantwoord blijven.

De heer OOSTERLAAK: Mijnheer de voorzitter. Helaas, jammer. Het is ook na het onderzoek van KPMG nog steeds niet duidelijk wat er nu gebeurd is bij het lekken van het Eurochamp-rapport van Deloitte en daarom gaan we over tot de orde van de dag; dat is, kort samengevat, de strekking van de brief van GS aan provinciale staten, de begeleidende brief die het Drentse parlement mocht ontvangen bij het rapport van KPMG. In de taal van het provinciehuis staat er in die brief – en ik citeer nu: "Toch had dit incident niet mogen gebeuren. Het geeft ons aanleiding onze relevante kaders, richtlijnen en maatregelen en de naleving daarop wederom kritisch tegen het licht te houden. We menen u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd."

Overgaan tot de orde van de dag lijkt de SP in dit geval echter geen goede zaak. Waarom niet? Daarvoor moet ik even terug naar wat er ook alweer aan de hand was met Eurochamp en de manier waarop GS het Drentse parlement meende te moeten informeren.

Mijnheer de voorzitter. In elke organisatie gaat wel eens iets mis. Dat er vroegtijdig informatie in handen van journalisten valt, zal ongetwijfeld wel eens vaker het geval zijn.

Bij het rapport over Eurochamp gaat het echter om een rapport dat GS in eerste instantie aan de staten onthouden hebben. Er was wel een rapport van Deloitte over Eurochamp, maar het Drentse parlement mocht daar in eerste instantie geen kennis van nemen. Dat was om privacyredenen, werd in eerste instantie door GS gezegd. In de staten is daarover vervolgens met gedeputeerde Haarsma gesproken, want hoezo zou een rapport dat over een heikel politiek punt gaat, namelijk wat er gebeurd is rond de organisatie van sportevenementen voor gehandicapten, niet bij de staten bekend mogen zijn? Mevrouw Haarsma gaf gedeeltelijk toe. Alleen de fractievoorzitters zouden het Deloitte-rapport in mogen zien en dat betrof dan ook nog een versie waarin zowat elke naam onleesbaar was gemaakt.

Uiteindelijk en nadat er al hele verhalen in de krant hadden gestaan, mochten alle statenleden het rapport inzien. Het gaat dus om een rapport dat PS niet mochten zien, maar dat gelekt is.

Dan de inhoud van het rapport. Het Eurochamp-rapport handelt niet alleen over de verdenkingen van fraude bij Eurochamp en Creative Wave, ook is in het rapport een aantal zaken vermeld over de betrokkenheid van het provinciaal bestuur bij de dubbele petten constructie, waarbinnen de mogelijke malversaties plaatsvonden.

De SP had daarom voorgesteld te onderzoeken hoever de betrokkenheid van de provincie daarbij precies ging. De daartoe ingediende motie is echter aangehouden in afwachting van het onderzoek naar "het lek".

De inhoud van het Eurochamp-rapport had volgens ons voor GS de reden moeten zijn om het rapport niet geheim te verklaren, maar onmiddellijk melding te maken van een mogelijk bestuurlijk probleem.

Het rapport van KPMG is in de ogen van de SP een aflevering in de al langer lopende soap rond Eurochamp, waarin op een wel heel bijzondere manier met informatie richting de staten is gejongleerd, terwijl GS juist verplicht zijn het Drentse parlement netjes in te lichten.

De staten hebben vervolgens besloten eerst een onderzoek te laten doen naar het uitlekken van het Eurochamp-rapport alvorens zou worden begonnen met een onderzoek naar het bestuurlijk functioneren rond Eurochamp.

Het KPMG-rapport over het onderzoek naar het lek bevat belangrijke gegevens. Ik noem het gegeven dat er wel degelijk gelekt is. Ook is aan het licht gekomen dat de digitale versie van het rapport vroegtijdig bij een informant bekend was en dat dezelfde digitale versie op het spontane verzoek van een directiesecretaresse spontaan door Deloitte naar het provinciehuis is doorgemailed, waarna die secretaresse spontaan niets meer met dit rapport deed, terwijl zij eerst

dacht het op stel en sprong te moeten doormailen. Toch is juist deze versie van het rapport gelekt. Rara, hoe kan dat?

Op dergelijke vragen geeft het rapport van KPMG dan weer geen antwoord. En als het aan GS ligt, komt daar ook geen helderheid over - tenminste, dat begrijpen wij uit de begeleidende brief – want het college wil graag weer overgaan tot de orde van de dag.

Mijnheer de voorzitter. Tussen het Drentse bestuur en het Drentse parlement moet het zo zijn dat het parlement het bestuur moet kunnen controleren en erop moet kunnen vertrouwen dat het bestuur dit mogelijk maakt. Er moet sprake zijn van eerlijke en open informatie. Wat ons betreft kan het niet zo zijn dat GS over willen gaan tot de orde van de dag, terwijl het er zo langzamerhand alle schijn van heeft dat er met informatie gemanipuleerd is. Aan de ene kant wil het college bepaalde informatie onder de pet houden, terwijl het er aan de andere kant alle schijn van heeft dat die informatie gelekt is en het erop lijkt dat het lek zich in de binnenste bestuurskringen bevindt. Het kan niet zo zijn, dat PS eraan moeten twifelen of zij wel eerlijk en volledig door GS worden geïnformeerd. Dat betekent dat er snel en eenduidig uitsluitsel moet komen over het lek.

Het onderzoek van KPMG verschaft geen duidelijkheid op alle punten en GS geven aan het niet nodig te vinden nader onderzoek te doen om meer helderheid te verschaffen. Onze vraag is daarom aan GS en de overige statenfracties, voor zover zij daarop nog niet zijn ingegaan, of zij met ons van mening zijn dat PS erop moeten kunnen vertrouwen dat GS het Drentse parlement juist informeren. Die vraag lijkt een open deur, maar goed.

De volgende vraag is of zij met ons van mening zijn dat, gelet op de conclusies in het KPMG-rapport, toch minstens de schijn overblijft dat het rapport van Deloitte dat tegenover de staten als geheim gold, vanuit het bestuur naar bepaalde media is gelekt.

Onze conclusie is daarom dat, om door te kunnen gaan met de verantwoordelijke gedeputeerde of gedeputeerden er helderheid moet komen over de gelekte informatie dan wel dat in ieder geval zonneklaar moet zijn dat het lek niet uit het bestuur zelf afkomstig is.

De heer MEDEMBLIK: Mijnheer de voorzitter. De ChristenUnie hecht sterk aan integriteit. Dat geldt voor de overheid, maar ook voor ieder persoonlijk. Eerlijk handelen en vertrouwen geven is wat ons betreft de basis voor bestuurlijk handelen. Het gaat ons allemaal aan en wat dat betreft betreuren we de consequenties van de situatie die is ontstaan uit het voortijdig vrijkomen van het rapport inzake Eurochamp.

Rapporten die over het handelen van de provincie gaan, moeten niet voortijdig het daglicht zien. Schade en schande worden anders immers ons deel.

De ChristenUnie wil daarom allereerst naar aanleiding van het onderzoek van KPMG een aantal zaken nader verklaard zien. Dat betekent dat wij voor de betrokkenen een aantal vragen hebben. Op 10 november 2008 worden de papieren rapporten in een gesloten doos afgegeven bij het provinciehuis. Diezelfde dag is 's middags om 14.11 uur een digitale versie opgevraagd. Het opvragen van de digitale versie is het begin van een traject waarin zaken onduidelijk verlopen. Is het gebruikelijk dat digitale versies worden opgevraagd parallel aan de op dezelfde dag te ontvangen papieren versies?

Duidelijk is dat het rapport voortijdig naar buiten is gebracht. Een voor ons heel belangrijke en relevante vraag is waarom dit is gebeurd. Waarom zou iemand belang hebben bij het voortijdig verspreiden van het rapport? Onze fractie kan het antwoord niet bedenken en wellicht kan het college het antwoord dat wij op die vraag hebben negatief bevestigen. Er is toch immers geen belang? Het handelen van het college staat in het rapport van Deloitte immers niet ter discussie. Een afleidingsmanoeuvre om de aandacht op het lekken te vestigen en niet op de inhoud is daarom niet aannemelijk. Nee, dan eerder andersom. Heeft iemand belang bij het creëren van een verdachtmakende sfeer en wordt het lekken of het aangrijpen van de ontstane kans gebruikt om het college te beschadigen?

Ik hoop dat deze mogelijkheid geen rol heeft gespeeld, maar irreëel is zij niet.

De heer KLAVER: Ik verzoek de heer Medemblik uit te leggen wat hij nu precies bedoelt, want ik begrijp het niet zo goed.

De heer MEDEMBLIK: Op basis van de inhoud van het rapport van Deloitte over Eurochamp kan ik geen reden verzinnen waarom het college of iemand uit het ambtelijk apparaat het voortijdig naar buiten zou willen brengen. Het belang om dit rapport eerder naar buiten te brengen, kunnen wij niet vinden. In die situatie kan de zaak ook omgedraaid worden: met het lekken kan een sfeer gecreëerd worden om in dit geval het college in een verdachte positie te brengen.

De heer KLAVER: In die optie heeft dus wel iemand belang bij het lekken, al is dat een ander belang, namelijk het beschadigen van het college.

De heer MEDEMBLIK: Precies, dat is wat ik zeg.

Nogmaals, ik hoop dat dit niet is gebeurd, maar irreëel is deze mogelijkheid niet.

De ChristenUnie vindt het vertrouwen in het college belangrijk. Op momenten als deze is het van groot belang hoe het college staat tegenover integriteit. Het is gedeeltelijk een schot voor open doel, maar wij vinden het toch belangrijk publiekelijk deze vraag te stellen en daar publiekelijk een antwoord op te krijgen. Wij willen dus graag een antwoord van het college op deze vraag. Onze volgende vraag is welke kwalificatie het college geeft aan het integriteitsbeleid van de provincie Drenthe.

Voorzitter. Ik ga mij nu aansluiten bij wat al door eerdere sprekers is gezegd.

In de staten is bij een ons bekend persoon kennis of meer kennis aanwezig over de bron van de informant. Verschillende malen is de heer Klaver in commissievergadering en statenvergaderingen gevraagd of hij die kennis of veronderstelde kennis met ons wil delen. De heer Klaver heeft zojuist in zijn inbreng ontkend dat die kennis er is.

X Het was in eerste instantie het college dat de heer Klaver vroeg zijn kennis in te brengen opdat stappen zouden kunnen worden ondernomen. Wat ons betreft heeft het college daarmee vanaf het begin zijn verantwoordelijkheid genomen in het gestalte geven aan de waarheidsvinding. Ook de staten hebben om die kennis gevraagd en tot op heden is nog steeds sprake van onduidelijkheid.

De heer KLAVER: Ik begrijp uit de woorden van de heer Medemblik dat hij van mening is dat het college het van het begin af aan fantastisch heeft gedaan. Het college heeft volgens hem van het begin af aan de zaak adequaat opgepakt en als een loodgieter getracht het lek boven te krijgen.

De heer MEDEMBLIK: Vanaf het moment dat bekend werd dat was gelekt, heeft het college de deur opengezet voor alle informatie, waarna het daarmee aan de slag zou gaan. Dit bleek niet voldoende te zijn en daarom is besloten het OM de zaak te laten bekijken en in derde instantie is KPMG erbij gehaald.

Het college heeft dus tot driemaal toe het initiatief genomen om de waarheidsvinding gestalte te geven en daarom kan niet gezegd worden dat het college zijn verantwoordelijkheid niet genomen heeft. Ondanks het niet bevredigende resultaat van alle onderzoeken, staat de verantwoordelijkheid niet ter discussie.

X De heer KLAVER: Voorzitter. Mag ik de heer Medemblik er dan even fijntjes op wijzen dat op de avond van het Spaanse Vuelta buffet de plaatsvervangend CdK vermoedelijk al kennis had van het feit dat het rapport in het bezit was van het Dagblad van het Noorden en dat er dus sprake was van wetende niet handelen?

De heer MEDEMBLIK: Ik vind het lastig op deze opmerking te reageren. In een interruptie in zijn bijdrage vroeg ik de heer Klaver daarom of de informatie die in zijn koffertje zat een op een dezelfde was als in het rapport. Ik wil integer handelen en daarom vind ik het moeilijk meteen al met een oordeel of veroordeling te komen.

T dat
De heer KLAVER: Ik begrijp dat allemaal wel, maar de heer Medemblik trekt wel de conclusie dat het college het allemaal geweldig goed gedaan heeft, met twee vingers in de neus fantastisch en prima. De heer Medemblik vraagt van mij aanvullende informatie en die krijgt hij ook, maar hij houdt zijn eerste conclusie staande zonder hij mijn argumenten en mijn inbreng meeweegt. Hij maakt dus geen nadere afweging, maar blijft bij zijn mening van "goed gedaan jongens".

De heer MEDEMBLIK: Ik heb een heel heldere afweging gemaakt. Ons college heeft tot driemaal toe een onderzoek gedaan en alle drie keren is de waarheid niet boven gekomen. Maar het college heeft wel zijn verantwoordelijkheid genomen.

T is
Een voor ons heel belangrijk element daarbij is nog dat – en hierop is door andere sprekers ook al gewezen – de versie die op 10 november is binnengekomen doorgemailld naar wie dan ook. In het rapport staat echter precies het tegenovergestelde. Het is dus maar de vraag waar die digitale versie vandaan komt, want dit staat niet in het rapport.

De heer LANGENKAMP: Op welk moment was naar de mening van de heer Medemblik het college op de hoogte van het lekken? Hij verklaart namelijk heel stellig dat het college het vanaf het allereerste begin heel goed heeft gedaan. Wanneer was dan dat eerste begin?

De heer MEDEMBLIK: Vrij kort nadat het bekend was. Ik weet niet het exacte tijdstip en de dag. Het gaat mij erom dat het college vanaf het begin de uitnodiging richting de staten heeft gedaan.

De heer LANGENKAMP: Nee, dat was niet het begin en dat is nu net de clou van het verhaal. De heer Klaver heeft al een paar keer het Spaanse diner genoemd en als daar het begin ligt en de heer Medemblik is het daarmee eens dan kan hij niet zeggen dat het college het vanaf het begin goed heeft gedaan.

De heer MEDEMBLIK: Het college heeft tot drie keer toe heel duidelijk geprobeerd de waarheid boven tafel te krijgen.

De heer LANGENKAMP: Maar dus niet op de woensdagavond van het Spaanse diner.

De heer MEDEMBLIK: Dit is weer een van de feiten die erbij worden gesleept. Hierover staat niets in het rapport. Ik hecht waarde aan het rapport dat nu voorligt. In dat rapport staat in chronologische volgorde aangegeven wat er is gebeurd en daar wil ik een uitspraak over doen.

De heer KLAVER: Met alle respect, maar volgens mij staat het wel in het rapport. De heer Medemblik moet het nog maar eens goed lezen.

De VOORZITTER: Ik verzoek de heer Medemblik zijn verhaal te vervolgen.

De heer MEDEMBLIK: Een situatie als deze sleept zich voort omdat de laatste puzzelstukjes zoek blijven. Puzzelstukjes die onzes inziens wel gevonden moeten worden en vandaar ook onze vragen aan het college.

Wij hadden ook een vraag voor de heer Klaver, maar die is intussen al beantwoord. Die vraag was onder welke omstandigheden hij bereid is wel meer informatie te geven. Hij heeft in zijn bijdrage al

meer informatie gegeven, maar ik kan mij heel goed voorstellen dat er nóg meer informatie is, want wie ben ik om te denken dat dit alles is.

Gaat het om waarheidsvinding of zijn er voor een oppositiepartij meer belangen in het spel? Graag krijg ik later een antwoord op die vraag.

Voorzitter. Ik kom aan het einde van mijn eerste termijn. Er zijn vragen gesteld waarop wij graag een antwoord krijgen. Wij vinden een goed integriteitsbeleid belangrijk, maar persoonlijk eerlijk en zuiver handelen staan bij ons absoluut voorop.

X Mevrouw MULDER: De heer Medemblik sprak ~~X~~ zojuist enkele woorden over de oppositie en ik verzoek hem die nog eens te herhalen.

De heer MEDEMBLIK: Gaat het om waarheidsvinding of zijn er voor de oppositiepartijen meer belangen in het spel?

X De heer KLAVER: Wat bedoelt de heer ~~Klaver~~ ^{Medemblik} met "belangen"? Ik zal de heer Medemblik uit de droom helpen. Wij zijn niet uit op een collegeplaats, wij zijn niet uit op het laten vallen van dit college. Waar wij op uit zijn is dat hier integer en betrouwbaar wordt gehandeld en wie met hun hand in de snoepjespot zitten, moeten gewoon verdwijnen, moeten gewoon vertrekken. Dáár gaat het ons om. Wij willen best in het college zitten – dat bedoelt de heer Medemblik met "politieke motieven" – maar dan wel op eigen kracht en dat is pas in 2011.

De heer MEDEMBLIK: Ik heb over politieke belangen gesproken en ik heb op geen enkele manier gezegd dat het CDA het college wil laten vallen. Maar in ieder geval bedankt voor de informatie.

De heer LANGENKAMP: Mijnheer de voorzitter. Wij vinden het onderzoeksrapport van KPMG een teleurstellend rapport. Dat er gelekt was, wisten we allang, maar de vraag was door wie en hoe. Die vraag wordt niet beantwoord.

Andere partijen zijn al uitvoerig ingegaan op het rapport en ik had er ook een A4'tje over vol geschreven, maar ik sla die bladzijde nu over. Ik sluit mij wel aan bij alle vragen, want ook wij zijn zeer benieuwd naar het antwoord van het college hierop.

De vraag die vandaag vooral voorligt is hoe wij nu verder gaan. GroenLinks vindt dat het college die vraag niet goed heeft beantwoord. Het betreurt weliswaar dat er sprake is geweest van voortijdige verspreiding van het rapport, maar komt dan meteen met de opmerking dat er al veel geïnvesteerd wordt in het integriteitsbeleid en in de informatiebeveiliging. Dat kan best zo zijn, maar het is kennelijk niet genoeg is dan de heel gemakkelijke constatering, want er is wel heel wat gebeurd. Ook de opmerking dat het provinciehuis geen vesting is, klinkt ons een beetje vergoelijkend in de oren en daar is het nu echt de tijd niet voor.

X Het college zegt wel dat dit incident niet had mogen gebeuren. Gelukkig. Dit incident is voor het college aanleiding om de kaders over richtlijnen en dergelijke wederom tegen het licht te houden en het meent met die mededeling de staten voldoende te hebben geïnformeerd. Nou, wáá ~~X~~ ons betreft, nee dus. Het college moet het toch ook zeer, zeer, zeer vervelend vinden dat er verhalen over het voortijdig verspreiden van rapporten blijven komen? Ik zeg heel bewust "blijven komen", want ik zie dit niet zozeer als een incident, maar trek wel degelijk de lijn uit het verleden door. Verleden jaar, bij het verschijnen van de Voorjaarsnota 2008, had ik een stevige aanvaring met de heer Baas. Wij hebben die kwestie uitgesproken, maar wat ons betreft is de intentie hoe daarmee omgegaan wordt, van belang. Het college, daarin gesteund door een aantal fracties, vond dit toen allemaal niet zo ernstig, want ach, er wordt zoveel gelekt.

De heer KLAVER: De heer Langenkamp heeft verleden jaar het vroegtijdig uitlekken van de Voorjaarsnota 2008 – in mijn beleving was het ergens in mei – nogal zwaar op de agenda gezet en

toen zelfs bedreigd met een motie van wantrouwen. Wij weten inmiddels – en hoe dat naar buiten is gekomen, weet ik ook niet, maar ik heb het in de krant kunnen lezen – dat de heer Langenkamp een intensief gesprek heeft gehad met de heer Baas. Kan hij ons eens meenemen in de boezem van dat gesprek, een gesprek dat volgens mij een heel interessant gesprek is geweest?

De heer LANGENKAMP: Het antwoord op die vraag is nee. Ik heb daarvan verslag gedaan in een vergadering, zoals dit tussen de heer Baas en mij was afgesproken, en verder hebben wij afgesproken dat het gesprek onder ons zou blijven. De heer Baas heeft toen gezegd wat hij eraan zou doen en daar wil ik het nu bij laten. Ik ga dus niet op dat gesprek in. De PvdA heeft hier ook al eens om gevraagd, maar ik doe het niet. Ik had toen mijn bedenkingen en de heer Baas had die ook, maar ik kan ze niet bewijzen en ik ga dus niet in het openbaar iets zeggen over wie of wat.

De heer KLAVER: Is het dan zo, dat de heer Baas in dat gesprek met naam en toenaam heeft aangegeven wie verantwoordelijk was voor het lekken van de voorjaarsnota?

De heer LANGENKAMP: Daar ga ik niet verder op in. De heer Klaver mag die vraag aan de heer Baas stellen, dat lijkt mij ook correcter.

Ik wil wel benadrukken dat ik toen het college heb gevraagd externe deskundigen de zaak te laten bekijken. Het ging mij er dus niet om dat het lek werd opgespoord, want ik had het idee dat ik wel wist hoe het zat – daar vist de heer Klaver nu naar – het ging mij erom te voorkomen dat er weer gelect zou worden. Want met de uitstraling van dat er zoveel wordt gelect en dat wij daar maar mee moeten leren leven, is het niet zo vreemd dat er weer gelect wordt. We hebben het heel vaak over structuur en cultuur, maar met een dergelijke uitstraling moet men niet verrast zijn dat er wordt gelect. Ik heb daarom ook niet zoveel vertrouwen in de opmerking dat de zaak nog eens kritisch tegen het licht zal worden gehouden. Er moet nu echt opgetreden worden. Het moet iedereen duidelijk zijn dat het menens is. Het lek moet inderdaad boven water komen. Het moet eens en voor altijd duidelijk zijn dat de staten dit niet langer pikken. De heer Van de Boer sprak in dit verband over "onverteerbaar".

Maar het college wil kennelijk overgaan tot de orde van de dag en dat betekent dat PS het dus zelf moeten doen.

Wij hebben een memo gehad over de mogelijke instrumenten hiervoor en daaruit blijkt dat een onderzoek ex artikel 151a van de Provinciewet wel degelijk kan. Een andere mogelijkheid is een justitieel onderzoek en verder kunnen PS in een motie GS nogmaals vragen nadrukkelijk nog eens te bekijken of er mogelijkheden zijn voor een nog diepgaander onderzoek.

De fractie van GroenLinks heeft al eerder aangegeven een onderzoek ex artikel 151a belangrijk te vinden. Wij hebben dit ook al gezegd bij het verhaal over het aanbestedingsbeleid. De motie daarover blijven wij aanhouden en die leg ik niet nu weer op tafel, maar wij zijn nu wel zover dat wij zeggen dat zo'n onderzoek er moet komen. KPMG zegt hierover zelf: "...indien wij aanvullende werkzaamheden zouden hebben verrichtwellicht andere onderwerpen aan het licht zouden kunnen zijn gebracht...". Daarnaast zegt KPMG: "Wij hebben de rapportage gebaseerd op de aan ons verstrekte ...informatie. Dit impliceert dat de juistheidafhankelijk is van de ons ter beschikking gestelde ... informatie." In mijn eigen woorden vertaald betekent dit dat er niet is gecontroleerd en al helemaal niet onder ede is gehoord. Zo doordenkend komen wij tot de conclusie dat een onderzoek ex artikel 151a de richting is die wij op moeten.

Ik stel voor dat wij hiertoe vandaag besluiten en dat vervolgens met juridische bijstand wordt bekeken hoe de opdracht exact geformuleerd moet worden, ook gelet op de regels en wetten waaraan wij ons moeten houden. Dus niet nu een motie indienen waarin wij heel simpel uitspreken dat van alles onderzocht moet worden, want dan gaan wij waarschijnlijk de fout in. Wij moeten vandaag alleen besluiten een onderzoek ex artikel 151a in te stellen en dan met juridische bijstand

onderzoeken hoe wij dit het beste kunnen doen. Maar ik wacht natuurlijk wel eerst het antwoord van het college af, want dat heeft misschien nog wel een veel leukere oplossing bedacht.

De VOORZITTER: Ik heb het vermoeden dat er behoefte is aan een schorsing. Maar voor ik de vergadering schors, wil ik de staten even meenemen in mijn overwegingen.

Voor dit debat is over dit onderwerp in het Presidium gesproken en is met de fractievoorzitters overlegd wat de instrumenten zijn.

Mijn interpretatie van artikel 151a is dat PS onderzoek kunnen gelasten naar het door gedeputeerde staten gevoerde bestuur. Het probleem is nu of een onderzoek naar een lek een onderzoek is naar gevoerd bestuur. Ik zie veel mensen knikken, maar naar mijn mening is dit niet zo en die mening wordt door meer mensen gedeeld.

Ik verzoek de staten zich hier goed rekenschap van te geven. Uiteindelijk moeten juristen misschien wel voor een goede invulling zorgen, maar ik voorziet moeilijkheden als de staten op basis van artikel 151a een onderzoek willen doen naar wat KPMG heeft laten liggen. Een ding kan ik de staten wel meegeven: de wetgever heeft bewust voor een zodanige formulering gekozen omdat de staten niet dezelfde bevoegdheden hebben als de Tweede Kamer. Als de staten de RSV-enquête en wat er nog meer heeft plaatsgevonden, in hun geheugen hebben, tijdens welke enquête topambtenaren maar ook captains of industry onder ede werden gehoord door een parlementaire enquêtecommissie, moeten zij weten dat zij niet dezelfde bevoegdheid hebben. De staten moeten zich daar rekenschap van geven. Vandaar ook dat de staten een memo hebben ontvangen, waarin ook andere instrumenten zijn genoemd, bijvoorbeeld dat als de staten een onderzoek willen naar een strafrechtelijk iets de gang van een aangifte bij het OM de juiste is. Die lijn waarborgt ook de rechten van verdachten.

Ik geef dit de staten allemaal mee, omdat ik een gang van zaken zie ontstaan waarbij te gemakkelijk voorbij wordt gegaan aan artikel 151a. Ik wil dat de staten heel goed nadenken over wat ik ze nu meegeef voor zij een besluit nemen.

Ik schors de vergadering.

(De vergadering wordt voor enige tijd geschorst en daarna hervat.)

De VOORZITTER: Ik heropen de vergadering.

Mevrouw HAARSMA: Mijnheer de voorzitter. Voor u staat een plaatsvervangend CdK en gedeputeerde. Ik begrijp ook dat ik als zodanig wordt aangesproken en ik neem de verantwoordelijkheid ook volledig.

Het gaat vandaag over vertrouwen, over integriteit, over transparantie en ook over lekken.

Hier staat iemand die de integriteit hoog in het vaandel heeft en het zal volstrekt duidelijk zijn dat ik nu namens het voltallige college spreek.

Voorzitter. Ik heb mij voorgenomen om bij het beantwoorden van de vragen de volgorde van de sprekers aan te houden en volgens mij kan ik dan veel vragen in een keer meenemen.

Ik begin met het koffiemoment van de heer Klaver. Ik herinner mij dat nog heel goed, hier in het atrium van RTV Drenthe. Wij hebben toen een gesprek gevoerd. Ik heb de analyse van de heer Klaver over hoe het lek waarschijnlijk in elkaar zit, gehoord en hij heeft mij toen zelfs verteld te weten wanneer het rapport gekopieerd zou zijn, namelijk donderdagochtend. De heer Klaver heeft toen aangegeven – ik heb het in mijn dagboekje opgeschreven – feilloos te weten wie wanneer een rapport had gekregen. Hij wist van de hoed ~~van~~ de rand.

Mijn reactie hierop was: "Henk, je weet veel."

Ik heb toen gezegd dat ik het rapport op 17 november had ontvangen en toen zei hij tegen mij:

"Dan ben jij het lek niet." Daarop zei ik: "Dankjewel Henk, dat is mooi." Vervolgens werd opgemerkt dat het ook een ambtenaar geweest kon zijn.

13/11

Daarna ontspoon zich een discussie waarin de heer Klaver vroeg wie, in het geval het een ambtenaar geweest is, in het college verantwoordelijk is voor personeel en organisatie. Mijn antwoord was dat dit mevrouw Klip is, maar dat de heer Klaver net zo goed als ik wist dat het in dit college om collegiaal bestuur gaat, dus dat ook al ben ik uit de wind wanneer een ambtenaar heeft gelekt, ik niet wegloop voor zaken waar ik verantwoordelijk voor ben. Als een ambtenaar een fout maak dan ben ik als bestuurder daar verantwoordelijk voor. Dat standpunt houd ik boven de markt. Het tweede moment waaraan de heer Klaver refereerde, was de beruchte tapas-avond in het provinciehuis. Ik stond in de rij met mijn bordje, voor of naast mij – dat weet ik niet meer precies – stond collega Klip en aan de andere kant stond de journalist. De journalist stelde mij verschillende vragen, waarop ik geen antwoord heb gegeven en vervolgens heb ik tegen mevrouw Klip gezegd: "Het lijkt wel alsof het rapport bij het Dagblad van het Noorden is." Dat heb ik aan mevrouw Klip gemeld.

Vervolgens heb ik mijn bordje leeggegeten en daarna ben ik 's avonds met de fractievoorzitter naar huis gereden en heb ik nog eens over alles nagedacht. De volgende ochtend heb ik in aanwezigheid van mijn bestuursadviseur een afspraak menen te moeten maken met het Dagblad van het Noorden. De reden hiervoor was dat wij beiden vonden dat het in de media voornamelijk nog ging over het aanbestedingsbeleid, terwijl de echte inhoud volledig uit het zicht was verdwenen. Mijn communicatie-adviseur en ik hebben met de journalist een gesprek gehad, in welk gesprek mijn eerste vraag aan hem was of er een rapport in het bezit was van het Dagblad van het Noorden. De journalist heeft geantwoord dat er geen rapport in het bezit van het dagblad was, dat ook hij geen rapport had, maar dat hij wel inzage in het rapport had gehad. Hij wist ook feilloos aan te geven wanneer dat was – het staat ook in het KPMG-rapport – want hij was woensdagochtend in Almere of Lelystad - waar precies weet ik niet meer – op bezoek geweest bij de advocaat van de heer Leijssenaar. Dat is wat de journalist mij heeft verteld.

De heer Klaver vraagt terecht wat ik heb gedaan. Nou, dit heb ik dus gedaan. Op 21 november heeft de heer Klaver met de directeur-secretaris gebeld. De directeur heeft mij hierover in mijn functie van plaatsvervangend CdK gebeld. Ik weet dit nog precies, want ik was onderweg naar Leeuwarden. Ik ben direct teruggereeden naar Assen en toen heb ik wederom met het Dagblad van het Noorden gebeld en gevraagd of zij het rapport in handen hadden. Die vraag werd ontkennend beantwoord en daar werd aan toegevoegd dat een journalist nooit naar zijn bron wordt gevraagd. Dat is wat ik gedaan heb.

De heer KLAVER: Vindt mevrouw Haarsma het van bestuurlijke kwaliteit getuigen een journalist te vragen hoe hij aan een rapport komt? Zij heeft de journalist tweemaal gevraagd of hij het rapport had. Wat voor antwoord had zij dan verwacht? Had zij het antwoord verwacht: "Ja, ik heb het." De journalist zegt inzage in het rapport te hebben gehad en wij weten dat dit niet correct is, ik zal het netjes zeggen. Mevrouw Haarsma is er dan toch niet klaar mee als zij de journalist vraagt of hij het rapport heeft, de journalist die in de vermoedenssfeer het gedaan heeft? Dan ga je toch andere dingen doen, of is dit een rare gedachte van mij?

Mevrouw HAARSMA: De heer Klaver is journalist en hij weet het dus allemaal veel beter dan ik. Ik weet wel dat wanneer ik van een journalist te horen krijg dat hij het rapport niet heeft en dit via verschillende contacten van mijn communicatieadviseur met het dagblad met een andere journalist ook wordt ontkend, ik niet naar de hoofdredactie van de krant ga met de vraag of het rapport daar nu wel of niet is, want dan gaan zij mij ook als gekke henkie beschouwen.

De heer KLAVER: Dat laatste moet mevrouw Haarsma ook zeker niet doen, maar dat moet zij overigens ook zelf weten.

Mevrouw HAARSMA: Ja, dat lijkt mij ook in het kader van mijn verantwoordelijkheid.

De heer KLAVER: Het helpt natuurlijk niet de journalist te vragen of hij het rapport heeft en het antwoord krijgt dat het niemand iets aangaat en dat hij inzage heeft gehad – of het waar of niet waar is, is nog even vers twee – en vervolgens zijn baas, dus de hoofdredacteur, van wie wij inmiddels weten hoe die er in zit, dezelfde vraag te stellen. Was er niemand anders die mevrouw Haarsma op basis van haar vermoeden en met de kennis die zij inmiddels had, kon inschakelen om op te komen voor de provincie en het rapport terug te halen en duidelijk te maken dat zij het zo niet wilde? In zo'n situatie ga je toch niet alleen de journalist iets vragen en met de communicatieadviseur een beetje op het vlak van de communicatie blijven zitten?

Mevrouw HAARSMA: Ik geef de feiten weer.

Meteen na de vraag van de heer Klaver heb ik overleg gehad met de directeur en is besloten tot een intern onderzoek en is het OM gebeld. Uiteindelijk is het gekomen tot een onderzoek door KPMG.

De heer KLAVER: Vindt mevrouw Haarsma het nu een sterke actie, die getuigt van bestuurlijke verantwoordelijkheid nemen dat zij de journalist tweemaal heeft gevraagd of hij het rapport heeft? Vindt zij dat een sterke actie van zichzelf?

Mevrouw HAARSMA: De heer Klaver vindt het geen sterke actie, dat begrijp ik. Ik vind dat ik op dat moment naar eer en geweten heb gehandeld zoals ik zou moeten handelen. Wij hebben vanaf 21 november de heer Klaver verschillende malen gevraagd zijn materiaal te laten zien opdat wij actie zouden kunnen ondernemen, maar de heer Klaver heeft stelselmatig ontkend iets te hebben. Vervolgens heeft het college een brief gestuurd, waarmee geen genoegen werd genomen en verder hebben wij het OM geraadpleegd en die instantie een brief gestuurd. Wij konden verder niets en uiteindelijk is er dan het KPMG-rapport.

De heer KLAVER: Dus mevrouw Haarsma heeft genoeg gedaan, vindt zij zelf.

Mevrouw HAARSMA: Ik geef aan wat ik heb gedaan en ik vind dat ik gehandeld heb zoals ik moest handelen.

Mijnheer de voorzitter. Ik kom bij een essentieel deel van het verhaal, het pdf-bestand. Op 14.11 uur is een pdf-bestand ontvangen. De heer Klaver heeft gevraagd op wiens verzoek en op wiens initiatief dit bestand is opgevraagd. Ik heb hiernaar uiteraard navraag gedaan bij de directie en mij is verteld dat de directie de secretaresse heeft gevraagd nog eens met Deloitte te bellen of de provincie het definitieve rapport daadwerkelijk die dag zou ontvangen. Wij vonden het nodig over het definitieve rapport te beschikken omdat wij voornemens waren om, zodra het college hierover de daaropvolgende dinsdag een besluit zou hebben genomen, aangifte te doen bij het OM. Ik kom hier nog op terug.

De heer KLAVER: De directeur heeft dus de secretariële medewerkster gevraagd met Deloitte te bellen over dit rapport, omdat het college dat de dag daarop wilde gebruiken bij het doen van aangifte.

Mevrouw HAARSMA: Nee, Deloitte had aangegeven het rapport de provincie die maandag te doen toekomen – aanvankelijk zou dit de vrijdag daarvoor al gebeuren, maar dat lukte niet – en op enig moment is de secretaresse gevraagd nog eens te bellen wanneer de provincie het rapport zou krijgen, omdat dit rapport nodig was als het college op de dinsdag een besluit zou nemen.

De heer KLAVER: Dus de directeur heeft de medewerkster gevraagd even met Deloitte te bellen? De directeur is dus de opdrachtgever voor het aanvragen van het pdf-bestand?

Mevrouw HAARSMA: De opdracht was niet te vragen of een pdf-bestand opgestuurd kon worden, maar wanneer het rapport binnen zou komen. Het antwoord was dat dit waarschijnlijk aan het eind van de dag zou zijn. Daarop heeft de secretaresse met de beste bedoelingen gevraagd het rapport per e-mail te sturen. Dat is gebeurd en die e-mail is om 14.11 uur ontvangen. Dan is natuurlijk de volgende vraag wie wisten dat dit e-mail bericht zou binnenkomen, maar....

De heer KLAVER: Nu gaat het even te snel.
Het betekent dus dat die medewerkster uit eigen beweging, heel assertief, Deloitte heeft gevraagd alvast maar een digitaal bestandje te sturen.

Mevrouw HAARSMA: Dat is correct. En dat is met de beste bedoelingen gebeurd.

De heer KLAVER: Die interpretatie laat ik voor rekening van de gedeputeerde.

Mevrouw HAARSMA: Wie wist dat het pdf-bestand bij de provincie is terechtgekomen? Dat waren een aantal medewerkers, een paar collegeleden en de directie. Ik kan naar eer en geweten zeggen dat ik het niet wist.

De heer WESTERHOF: Ik heb begrepen dat de secretaresse ook op de hoogte was van het rapport, zij heeft het pdf-bestand toch ontvangen?

Mevrouw HAARSMA: Zij heeft het aangevraagd en zij heeft het in haar mailbox ontvangen, dat klopt.

De heer WESTERHOF: Hoe zit het met de autorisatie van die secretaresse? Is zij in haar eentje bevoegd om Deloitte een geheim rapport toe te laten zenden en wie van Deloitte heeft het rapport aan die secretaresse toegezonden?

Mevrouw HAARSMA: Ik ken de administratieve organisatie van onze medewerkers niet. Mevrouw Klip, die over personeelszaken gaat, zal hierover straks wellicht nog een opmerking maken. Ik ken de administratieve organisatie niet.

De heer WESTERHOF: Maar er moet toch sprake zijn van autorisatie in rechte lijn? De gedeputeerde is de hoogste baas, dan komt de directeur en dan komt de secretaresse. Ik wil een duidelijke relatie zien in de gezagsstructuur van deze drie mensen achter elkaar. Wie heeft op welk moment welke opdracht gegeven aan wie?

Mevrouw HAARSMA: Laat ik vooropstellen dat de directie de eindverantwoordelijkheid heeft voor de ambtelijke organisatie. De heer Westerhof weet dit ook.

De heer WESTERHOF: Maar dat is mijn vraag niet. Ik vraag wie welke opdracht aan wie heeft gegeven, dus welke opdracht de gedeputeerde aan de directie heeft gegeven en welke opdracht de directie aan de directiesecretaresse heeft gegeven. Dat is toch een eenvoudige vraag?

De VOORZITTER: Ik zie graag dat mevrouw Haarsma die vraag beantwoordt en dat zij vervolgens haar verhaal verder ~~neerlegt~~. Ik kan mij best voorstellen dat er allerlei vragen zijn, maar het lijkt mij goed dat wij eerst even het hele verhaal krijgen.

De heer Klaver: Mijnheer de voorzitter. Met alle respect, maar het tempo waarmee mevrouw Haarsma door dit dossier rolt, is mij gewoon te hoog. Ik wil gewoon de kans hebben om klip en klaar duidelijk te krijgen wat wij hiermee moeten, anders kan ik straks in de schorsing met mijn fractie geen afweging maken over het eventueel indienen van een motie van wantrouwen tegen wie dan ook.

X De VOORZITTER: De heer Klaver kan ervan op aan dat hij ruimschoots de gelegenheid krijgt om vragen te stellen, maar aan de andere kant wil ik ervoor zorgen dat er niet constant een spervuur van vragen komt, maar dat de gedeputeerde de gelegenheid krijgt om haar verhaal neer te leggen. *zetter*
Ik verzoek mevrouw Haarsma haar betoog voort te zetten en ik zie dan wel even aan hoe het verder loopt.

Mevrouw HAARSMA: Ik wil nog even een antwoord geven op de vraag van de heer Westerhof. Ik heb geen opdracht aan de directie gegeven en ik bemoei me ook niet met dit soort zaken. Binnen het ambtelijk apparaat vindt de voorbereiding van verschillende zaken plaats en daar bemoei ik mij als GS-lid niet mee. Maar zo meteen zal mevrouw Klip daar ongetwijfeld nader op terugkomen.

De heer KLAVER: Mevrouw Haarsma zei zojuist dat bij mensen die kennis hebben van het binnenkomen van het pdf-bestand onder anderen een paar gedeputeerden waren, maar zij niet. Welke gedeputeerde waren dat dan wel, welke wisten dat wel? Dat is een heel belangrijke vraag, want deze mededeling is een nieuw element in het hele rapport. Ik ben buitengewoon nieuwsgierig welke gedeputeerden het dan wel wisten.

Mevrouw HAARSMA: Ik zal het heel eerlijk zeggen. In het rapport staat gedeputeerde/gedeputeerden. Ik weet het niet, wij weten het niet. Ik durf het niet te zeggen.

De heer KLAVER: Dan zal ik in tweede termijn de vraag stellen of de gedeputeerde(n) die het wel wist(en) wil(len) opstaan.

Mevrouw HAARSMA: Dan gaan we dat doen.

Voorzitter. Ik kom op de vraag waarover het college op 11 november op basis van het conceptrapport een besluit heeft genomen.

Op 3 november heb ik als verantwoordelijk portefeuillehouder een conceptrapport gekregen en ik heb daarover in die week intensief contact gehad met verschillende ambtenaren. Op ambtelijk niveau en op directieniveau is er intensief overleg geweest met Deloitte. Op basis van een oplegnotitie heeft het college een besluit genomen. Ik vind het heel terecht dat gevraagd is of het college op basis van een conceptrapport een besluit heeft genomen. Het antwoord op die vraag is ja, maar – en daarover is dan misschien een verschil van mening – op vrijdag 7 november heeft *ve* Deloitte bevestigd dat de definitieve versie van het rapport zeer minimaal zou verschillen van het concept. De afwijking zou verband houden met de hoor en wederhoor van een bestuurslid van Eurochamp en het onderwerp daarbij was iets van visolie. Ik zeg het maar gewoon zoals het mij is aangereikt.

De heer WESTERHOF: De heer Klaver heeft in zijn eerste termijn gezegd dat er in het eindrapport wezenlijk andere teksten zijn gekomen. Wat moet ik met die opmerking in relatie tot wat mevrouw Haarsma nu hierover zegt?

Vaant hij de w/het concept De heer KLAVER: Het is maar wie de heer Westerhof gelooft. De passage over bijvoorbeeld management verschilt in het conceptrapport duidelijk van die in het eindrapport. De heer Westerhof moet met deze mededeling maar doen wat hij wil.

Mevrouw HAARSMA: Misschien is het goed

nu nog even die verschillen naar voren te halen. Op de tribune zit een batterij ambtenaren en misschien kunnen zij die verschillen even snel te voorschijn toveren. Laten wij dan ook maar gelijk alles op tafel leggen wat er is.

De besluitvorming heeft dus plaatsgevonden op basis van de oplegnotitie. Ik heb de ochtend voorafgaand aan de besluitvorming over dit rapport een uur lang samen met de directie en een paar ambtenaren een zeer intensief gesprek gehad met Deloitte. Ik heb toen wederom getoetst wat het verschil was tussen het concept en de definitieve versie en toen werd ons te kennen gegeven – en wij hebben dat, uiteraard, later ook gezien – dat wij op basis van de oplegnotitie het besluit konden nemen dat wij van plan waren, namelijk aangifte doen bij het OM en het geld dat reeds aan Eurochamp was betaald, terugvorderen.

Het volgende punt dat ik wil bespreken is de verwevenheid. De heer Klaver heeft gevraagd hoe het in dit huis met die verwevenheid zit. Net als hij vinden wij het belangrijk ons product goed te verkopen en wij – en ik spreek expres in de wij-vorm – vinden dat wij op een correcte en integere manier met de pers omgaan. Dat is het waardeoordeel dat ik namens het college kan geven. Ik kom op 13 november, dat datum waarop ik in aanwezigheid van mijn bestuursadviseur een gesprek heb gehad met de journalist. Er is toen uitvoerig gesproken over het feit dat mij was opgevallen dat het eigenlijk alleen nog maar over de aanbestedingsregels ging en niet meer over waarvoor het onderzoek was gestart, namelijk de vraag wat er onrechtmatig was gebeurd. Het was niet zo dat wij de aanbestedingsregels onbelangrijk vonden, integendeel, maar de kern waarop het onderzoek zich diende te richten waren de handelingen die in onze optiek niet door de beugel konden. Dat heb ik met de pers besproken, niet meer en niet minder en dat gesprek heeft pakweg drie kwartier geduurd.

Op 17 november is het rapport verspreid en ik heb het rapport toen gekregen. Ik heb dat rapport een dag in de kast gehad. Op dinsdag 18 november is wederom over Eurochamp gesproken en om vier uur die middag heb ik het definitieve rapport aan collega Bats gegeven. Hij heeft op zijn reis naar Brussel of Den Haag het rapport meegenomen en hij heeft het rapport een week later in aanwezigheid van de directie weer aan mij teruggegeven. Vervolgens heb ik het rapport, voorzien van mijn handtekening, aan de directie teruggegeven.

De heer WESTERHOF: Mevrouw Haarsma heeft het rapport dus op 17 november gekregen en zij heeft het dus koudweg een dag in bezit gehad. Op 17 november zijn de overgebleven drie gebonden exemplaren intern verspreid: een aan het lid van GS en twee exemplaren aan medewerkers. Op 10 november is het rapport digitaal binnengekomen. Wil mevrouw Haarsma mij wijsmaken dat er tussen 10 november 14.11 uur en 17 november niets met het digitale bestand is gedaan?

Mevrouw HAARSMA: Dat klopt. De informatie die hierover in het KPMG-rapport staat, klopt met de informatie die ik heb gekregen. Ik zit niet aan de knoppen, ik weet het verder niet, maar het staat wel in het rapport en ik neem aan dat als het in het rapport staat, dit klopt.

De heer WESTERHOF: En wat heeft mevrouw Haarsma met die wetenschap gedaan?

Mevrouw HAARSMA: Ik heb al gezegd dat ik niet wist dat er een pdf-bestand was. Ik wist dat niet en dus kon ik er ook niets mee doen.

De heer WESTERHOF: Heeft mevrouw Haarsma er dan een verklaring voor dat binnen 24 tot 48 uur het Dagblad van het Noorden dat rapport in handen had? Dat rapport moet namelijk van dat digitale bestand afgekomen zijn.

Mevrouw HAARSMA: Volgens mij zitten wij nu bij elkaar om dit duidelijk te krijgen en verder staat er ook al het nodige over in het rapport. Dat is inderdaad het grote raadsel.

De heer WESTERHOF: Hoeveel mensen hebben toegang tot de computer van die directiesecretaresse?

Mevrouw HAARSMA: Dat is ook een goede vraag, maar het antwoord daarop weet ik niet. Collega Baas weet dat misschien wel, want hij zal nog wat meedelen over het hele besturingsmodel. Wellicht kan hij hierover de staten informeren. Ik weet het echt niet.

De heer WESTERHOF: Daarmee komt mevrouw Haarsma bij mij niet weg. De vergadering is wat langer geschorst geweest, omdat volgens de mededeling van de voorzitter het college meer tijd nodig had. Wil mevrouw Haarsma mij nu vertellen dat zij tijdens de schorsing hierover niet met het college heeft gesproken?

Mevrouw HAARSMA: Jazeker. Maar ik weet het niet en de heer Baas moet straks misschien wel zeggen het ook niet te weten, want wij kennen de administratieve organisatie niet. De heer Westerhof kan mij dit wel aanrekenen, maar voor de administratieve organisatie ben ik niet verantwoordelijk en daar wens ik mij niet mee te bemoeien en dat doe ik ook niet. Daar hebben wij een fantastische directie voor.

De heer WESTERHOF: Het gaat nu niet om een onderwerp binnen de normale gang van zaken in dit huis. Dit is een heel bijzonder onderwerp. Op 17 december 2008 is in deze staten een knallende discussie gevoerd over dit rapport. Dit rapport is uitgelekt en dat is op verzoek van de PvdA bewezen met een extra onderzoek dat € 70.000,-- heeft gekost.

Laat ik mijn vraag heel kort houden. Heeft mevrouw Haarsma er voor gezorgd of er mede voor zorggedragen dat het rapport in handen van het Dagblad van het Noorden kwam? Dat is een keiharde vraag, dat ik realiseer ik mij heel erg goed en ik vind dat mevrouw Haarsma deze vraag naar waarheid moet beantwoorden.

Mevrouw HAARSMA: Ik vraag de heer Westerhof goed te vinden dat ik mijn eigen betoog houd en straks een antwoord geef.

De heer WESTERHOF: Dat vind ik prima, maar de vraag blijft wel staan.

Mevrouw HAARSMA: Dat antwoord houdt de heer Westerhof echt tegoed. Hij hoeft zich geen zorgen te maken dat ik mijn snor druk. Ik heb gezegd dat ik hiervoor sta en als ik dat zeg dan sta ik er ook voor.

De heer Klaver zegt aan het eind van zijn betoog dat er iets aan de hand is met de integriteit. Ik ben dit voor zover het om dit onderwerp gaat, volstrekt met hem eens. Maar als ik zie hoe het in dit huis geregeld is en als ik hoor dat wij als provincie als het gaat om integriteitsvraagstukken heel hoog scoren op de landelijke ladder dan is mijn indruk dat als het om integriteit gaat de provincie Drenthe voorop loopt. Ik zeg er wel meteen bij dat wij door moeten blijven ontwikkelen. Net als mevrouw Klip zeg ik daar meteen bij dat wij geen vesting zijn en niet De Nederlandsche Bank en dat overal waar gehakt wordt spaanders zullen vallen. Maar ik ben het volstrekt met de heer Klaver eens dat dit geen reden is om die spaanders te accepteren. We moeten echter de realiteit onder

ogen zien, want wij zijn niet De Nederlandsche Bank. Met deze vergelijking praat ik niets goed, integendeel, maar wij hebben niet zeshonderd ambtenaren aan een touwtje.

De heer Klaver meldt mailtjes en sms'jes te hebben en die aan KPMG te hebben overhandigd. KPMG, een gerenommeerd bureau, heeft het voorliggende rapport opgesteld en als de heer Klaver niet tevreden is over dit rapport, moet hij naar KPMG gaan, want ik kan niets met zo'n opmerking; de heer Klaver zal dat wel begrijpen.

De rode draad in alle verhalen is de vraag hoe het allemaal is gebeurd en wie verantwoordelijk is. De heer Van de Boer stelde die vraag ook en hij kent inmiddels het antwoord als het om de directie en de opdrachtgever gaat.

Een volgende vraag was hoe het kon dat een pakket met tien exemplaren van het rapport een week lang ongeopend bleef staan.

Op 11 november 2008 heeft het college een besluit genomen en de bedoeling was om op 12 november aangifte te doen bij het OM. Via de directie is er uitvoerig contact met het OM geweest en de uitslag van dit contact was dat het OM liet weten niet zo snel ervoor te kunnen zorgen dat er op basis van het rapport aangifte kon worden gedaan. Daarvoor moesten nog verschillende mensen georganiseerd worden. Dat duurde het college allemaal te lang en daarom heb ik de korpschef, in dit geval de burgemeester van Assen, en de hoofdofficier van Justitie gebeld met de mededeling dat wij het heel belangrijk vonden aangifte te kunnen doen. Daarover is in het weekend nog gesproken en uiteindelijk konden wij op 17 november aangifte doen. Toen dat was gebeurd, is bij mijn weten de doos met gedrukte rapporten geopend. Die doos heeft dus gewoon bij de directie in de kast gestaan.

De heer VAN DE BOER: Maar blijft de vraag waarom die doos daar gewoon een week heeft gestaan. De gedeputeerde noemt wel allerlei contacten, maar zegt niet waarom die doos daar gewoon heeft gestaan.

Mevrouw HAARSMA: De gedrukte exemplaren waren niet urgent nodig voor aangifte bij het OM, dat was de reden.

De heer VAN DE BOER: Waarom was het dan wel nodig om een paar uur voordat die doos werd afgeleverd te vragen om het rapport per pdf-bestand te mailen?

Mevrouw HAARSMA: Dat weet ik ook niet. Ik ben het met de heer Van de Boer eens dat dat vreemd was. Laat ik vooropstellen dat ik uitga van de goede trouw van ons ambtelijk apparaat, wij worden op een fantastische manier bediend. Dit is gewoon gebeurd, omdat men wilde dat de zaak goed voor elkaar was; dat is mijn vertaling, maar ik weet het niet. Ik zeg het gewoon eerlijk. Als ik iets niet weet, zeg ik dat gewoon.

De heer VAN DE BOER: Ik stel het zeer op prijs dat de gedeputeerde eerlijk antwoordt. Het rapport over Eurochamp was een zwaar beladen rapport.

Mevrouw HAARSMA: Dat klopt.

De heer VAN DE BOER: En aan dat rapport zaten ook politieke aspecten. Dan snap ik de regie niet in dit geheel. Aan de ene kant wordt met spoed gevraagd een bestand per e-mail te versturen en aan de andere kant komt er enkele uren laten een doos met tien gedrukte exemplaren en die doos blijft een week in de hoek staan. Die regie ontgaat mij en daar vraag ik in wezen naar.

Mevrouw HAARSMA: Ik heb net uitgelegd dat de directie, die verantwoordelijk was voor de begeleiding van dit onderzoek, de regie had. Ik heb mij daar niet mee bemoeid, dat zullen de

staten wel begrijpen. Ik heb een conceptrapport gehad en ik heb van Deloitte gehoord dat er tussen het definitieve rapport en het concept als het om de inhoud ging geen licht zat en daarom heb ik mij gericht op de inhoud en niet op de administratieve organisatie. Als de heer Van de Boer dan zegt hoe het is gegaan allemaal vreemd te vinden, kan ik zijn opmerking alleen maar beamen, want wij vinden de gang van zaken ook vreemd. Die gang van zaken is ook het grote vraagteken in dit verhaal.

De heer KLAVER: Vindt mevrouw Haarsma dat de directie goed gehandeld heeft?

Mevrouw HAARSMA: Ik geef geen kwalificaties over het handelen van de directie, ik geef aan dat wij heel goed waren voorbereid om op dinsdag 11 november een besluit te kunnen nemen. Dat was pico bello voor elkaar en het college heeft een heel goed besluit kunnen nemen. Ik ga nu geen kwalificaties geven over het handelen van de directie.

De heer KLAVER: Met alle respect, zo simpel is het ook weer niet. Als mevrouw Haarsma hier roept het ook niet te weten, omdat de directie het in handen had en voor de voortgang moest zorgen dan legt zij de bal bij de directie in dit huis. Daar is dan kennelijk iets gedaan of niet gedaan. Maar mevrouw Haarsma is er dan niet klaar mee door te zeggen dat zij het ook niet weet, maar dat het wel geweldig goede mensen zijn, die fantastisch werk doen. Ik vind dat ietwat simplistisch, moet ik toch zeggen.

Mevrouw HAARSMA: Dat mag, maar wat ik wel weet - en dat heb ik aangegeven - is dat in opdracht van de directie is gevraagd wanneer de rapporten zouden komen, want om op dinsdag aangifte te kunnen doen, waren die rapporten nodig.

Daar heeft iemand zeer alert op gereageerd en die persoon heeft toen met de beste bedoelingen gevraagd dan maar het pdf-bestand toe te sturen. Dat is gebeurd en dat heeft de directie mijns inziens ook niet opgelegd. Maar nogmaals, dat weet ik niet.

De heer KLAVER: Maar vervolgens moest er wel met stoom en kokend water een pdf-bestand naar dit huis komen, want de gedrukte exemplaren komen pas 's avonds om half zeven per koerier binnen. Er moest dus acuut aan het eind van de ochtend zo'n pdf-bestand komen. Vervolgens zit dat bestand een tijd in de pc en de helft van het college weet niet eens dat het bestand er is en vervolgens komt er dan een doos met rapporten en die doos ~~bij~~ dichtgeplakt zitten. We hebben een fantastisch logistiek systeem, nou dat moet de gedeputeerde straks ~~dit~~ nog maar een keer uitleggen.

Mevrouw HAARSMA: Ik denk dat we hier dan nog wel op terugkomen, maar op dit moment kan ik er niet meer over zeggen.

De heer VAN DE BOER: Ik heb twee aanvullende vragen. Wist de gedeputeerde dat die doos met tien rapporten binnen was en heeft zij met de directie besproken hoe de regie ten aanzien van dit rapport zou moeten zijn?

Mevrouw HAARSMA: Ik wist dat de doos binnen kwam, want ik had die dag met de plaatsvervangend directeur een bespreking bij de NAM in Assen en toen wij op het provinciehuis terug kwamen, was de doos gearriveerd. De plaatsvervangend directeur heeft toen gezegd de doos bij haar in de kast te zetten, omdat de volgende dag de besluitvorming op basis van de oplegnotitie zou plaatsvinden. Het was daarna aan de directie om op enig moment, omdat het in de aanloop naar de aangifte toch wel relevant werd de doos eens te openen, te openen. Daar heb ik mij niet mee bemoeid.

De heer LANGENKAMP: Wanneer heeft de directie de gedeputeerde meegedeeld dat het verzoek om nog eens te bellen tot resultaat had geleid?

Mevrouw HAARSMA: Dat heeft de directie mij helemaal niet verteld en dat was ook niet nodig, want ik had mijn materiaal wel. Dat is mij dus helemaal niet meegedeeld en ik praat ook niet dagelijks met de directie over dat soort dingen. Ik had mijn inhoudelijke rapport en wij hadden in het weekend kennis kunnen nemen van de oplegnotitie, dus ik had dat rapport ook niet nodig.

De heer LANGENKAMP: Maar de gedeputeerde zei dat bekend was dat enkele medewerkers en enkele gedeputeerden – dit staat overigens ook in het rapport – het wel wisten. Nog los van het feit of er gedeputeerden bij betrokken waren, hoe is vanuit de directie naar die andere medewerkers toe gecommuniceerd; weet de gedeputeerde dat wel?

Mevrouw HAARSMA: Nee, dat weet ik ook niet, want ik bemoei me niet met de administratieve organisatie van de directie. Dat is de eigen verantwoordelijkheid van de directie.

De heer WESTERHOF: Ik vind dat er toch nog een heel onverklaarbaar gat zit tussen het rapport en het verhaal van de gedeputeerde.

Op donderdagmorgen 13 november weet het Dagblad van het Noorden nog van niets. Dan vindt een gesprek plaats tussen de heer De Bruin en de gedeputeerde, die bestuurlijk verantwoordelijk is voor het onderzoek naar Eurochamp en de communicatieadviseur. Ik neem aan dat mevrouw Haarsma die verantwoordelijk gedeputeerde was.

Mevrouw HAARSMA: Dat is juist, dat heb ik ook gezegd.

De heer WESTERHOF: Hoe komt de heer De Bruin bij deze gedeputeerde terecht?

Mevrouw HAARSMA: Dat is heel simpel. Ik heb net al gezegd dat ik met de communicatieadviseur had besproken dat de zaak wel een gekke wending nam, omdat het bericht alleen ging over de aanbesteding, terwijl het volgens ons ook om heel andere zaken ging. Wij besloten een afspraak met het Dagblad van het Noorden te maken om ook die kant van de medaille te laten zien.

De heer BOMHOF: Ik wil even teruggaan naar de verhouding tussen de gedeputeerde en de directie waar het gaat om het opvragen van het digitale bestand. Mevrouw Haarsma zegt zich hier niet mee te hebben bemoeid en zich daar ook niet mee te willen bemoeien. Maar ik kan mij voorstellen dat zij achteraf, nu zij het rapport heeft gelezen, de directie heeft gevraagd hoe het nu precies zat. Heeft de secretaresse opdracht gehad dit bestand op te vragen en waarom en waar is vervolgens dat rapport gebleven? Kan de gedeputeerde daar iets over zeggen?

Mevrouw HAARSMA: Natuurlijk leren wij van zoiets, laat ik dat vooropstellen en natuurlijk hebben wij hierover gesproken. Wij hebben gevraagd wie de opdracht heeft gegeven dit pdf-bestand hierheen te sturen. Het is de directie geweest die de secretaresse heeft gevraagd bij Deloitte te informeren wanneer die rapporten zouden komen, want die zouden er eerst vrijdag al zijn en het was toen al maandagmiddag. Toen heeft iemand met de beste bedoelingen Deloitte gebeld en in dat gesprek is gevraagd om dan maar een pdf-bestand te sturen. Dat is gebeurd en dat is het verhaal.

De heer KLAVER: Mevrouw Haarsma zegt dat is gesproken met de journalist en dat haar communicatieadviseur daar bij was en dat dit gesprek is aangegaan omdat het verhaal de wending

nam dat het vooral om de aanbesteding ging. Mevrouw Haarsma vond dus dat het verhaal een andere wending moest krijgen. Welke kant moest het verhaal dan op, wat wilde de gedeputeerde graag in de krant hebben?

Mevrouw HAARSMA: Ik wilde dat het in ieder geval zou gaan over waarom het college opdracht had gegeven voor dit onderzoek. Het ging om onrechtmatigheden in het handelen van Eurochamp, terwijl er vanuit de provincie Drenthe en het SNN geld naar die stichting was gegaan.

De heer KLAVER: In het mailtje dat door de verslaggever van RTV Drenthe op 12 november 's middags onder de fractievoorzitters werd verspreid, werd de heer Weggemans genoemd en werd gemeld dat ook mevrouw Haarsma kennis had van de aanbesteding en de vorm van aanbesteding. Kennelijk vond de gedeputeerde dat geen smakelijke weg. Zij vond het kennelijk belangrijker dat er in de snoepjespot was gegraaid en dat er foute dingen waren gedaan. Zij vond dus kennelijk dat de journalist zich maar niet meer bezig zou moeten houden met het dossier waarbij zij betrokken was, namelijk aanbesteding, maar dat hij in de richting moest worden geduwd van "vind je dat niet belangrijk?". Is het zo een beetje gegaan?

Mevrouw HAARSMA: Dit zijn de woorden van de heer Klaver. Als ik een gesprek heb, met de heer Klaver, met een journalist of met iemand anders dan doe ik dat op een andere manier. Ik trachtte op een open en transparante manier aan te geven waarom ik ook de andere kant van de medaille wilde laten zien.

De heer KLAVER: Wat was het belang van mevrouw Haarsma hierbij? Waarom bemoeide zij zich daarmee? De journalist deed toch gewoon zijn werk? De zaak was onder de rechter want er werd aangifte gedaan en de provincie ging terug naar de curator, maar vervolgens beviel de manier waarop hierover geschreven werd de gedeputeerde niet. Waarom bemoeide zij zich als bestuurder daar nu mee?

Mevrouw HAARSMA: Ik zeg niet dat het mij niet beviel, maar ik vond wel dat ik ook de andere kant nog eens naar voren moest brengen, te meer ook – de heer Klaver weet het net zo goed als ik en ik denk dat wij het allemaal weten – omdat mensen de dupe zijn geworden van de handelingen van Eurochamp. Die mensen heb ik ook op mijn kamer en voor mijn bureau gehad. Ik wilde alleen aangeven dat het bredere spectrum ook wel eens in beeld mocht komen. Ik wilde niets verdoezelen van wat er gebeurd was bij de aanbesteding, maar ik vond wel dat het in de pers daar alleen maar over ging. Er werd een hoogleraar ten tonele gevoerd en de heer Klaver zelf heeft mij op 14 november gebeld en gevraagd of ik wel door zou gaan met de aangifte, omdat iedereen inmiddels rollebollend over straat ging en oud-bestuurders en inmiddels ook ikzelf werden genoemd. Mijn antwoord hierop was: "That's all in the game." Ik kan mij herinneren dat de heer Klaver mij hierover die vrijdagmiddag heeft gebeld.

De heer KLAVER: Ik ontken dat ook niet, ik vraag alleen waarom mevrouw Haarsma zich zo bemoeide met de inhoud van dat stukje journalistiek. Mevrouw Haarsma is dus kennelijk van mening geweest dat de mensen die er in uitvoerende of belanghebbende zin te maken hadden, door dingen die in het rapport stonden, werden benadeeld en dat dat maar eens goed opgeschreven moest worden.

Mevrouw HAARSMA: Ik wilde het brede verhaal nog eens vertellen, daar ging het om.

De heer VESTER: Ik kan het niet helemaal volgen. De directeur maakt zich zorgen omdat niet duidelijk is of de gedrukte exemplaren van de rapporten nog die dag komen. Zij geeft daarom de

secretaresse opdracht daarover met Deloitte te bellen. De secretaresse is inventief, zij belt en vraagt Deloitte het pdf-bestand te sturen. Ik kan mij voorstellen dat zij daarna tegen de directeur zegt dat het pdf-bestand binnen is. Dan lees ik in het rapport dat daar de volgende vijf dagen helemaal niets mee gedaan wordt en dat pas op 13 november de tien gedrukte exemplaren worden geopend. Is het conceptrapport dan in de tussentijd niet door iemand gelezen? Is het in die tijd niet geprint en vervolgens gekopieerd? De secretaresse kan met zekerheid zeggen dat er al die tijd niets mee gedaan is?

Mevrouw HAARSMA: In het onderzoeksrapport wordt daar uitvoerig op ingegaan en uit dat rapport blijkt dat het onderzoek uiteindelijk stopt bij een computer. Er is zeer uitvoerig naar gekeken en de medewerker heeft zeer zorgvuldig gehandeld, want er is geen kopie gemaakt. Het pdf-bestand is slechts een keer gebruikt namelijk toen een exemplaar naar de landsadvocaat moest. Zij heeft dit heel zorgvuldig bijgehouden.

De heer WESTERHOF: Ik wil deze secretaresse daar waar dat mogelijk is enige bescherming bieden en vandaar mijn vraag of KPMG ook onderzoek heeft gedaan naar de telefoonbestanden, want er moet op zijn minst met Deloitte gebeld zijn om het verzoek te doen het rapport op te sturen. Als daarvoor ge-e-mailed was, had in het KPMG-rapport moeten staan dat het verzoek aan Deloitte per e-mail was gedaan. Een telefonisch verzoek is op zich al vreemd, omdat van een onderzoeksbureau als Deloitte dat met een zogenaamd geheim rapport in de weer is, toch verwacht mag worden dat het niet elke gek die opbelt een rapport verstrekt. Dus de vraag is of door KPMG ook onderzoek is gedaan in de telefoonbestanden in dit huis.

Mevrouw HAARSMA: Dat is niet gebeurd, want het was geen justitieel maar een forensisch onderzoek. Bij een justitieel onderzoek kunnen de telefoonlijnen worden afgetapt en dat is nu bij mijn weten niet gebeurd.

De heer WESTERHOF: Ik heb het niet over aftappen van telefoonlijnen, ik heb het over geregistreerde gegevens van gevoerde gesprekken van nummer A naar nummer B. Forensisch wil zeggen dat er eigenlijk een justitieel onderzoek wordt gedaan.

Mevrouw HAARSMA: Een onderzoek als de heer Westerhof bedoelt, is niet gebeurd.

De heer MEDEMBLIK: Wil de heer Westerhof zijn constatering over hoe gemakkelijk zo'n rapport zichtbaar opgevraagd kan worden nog eens herhalen?

De heer WESTERHOF: Ik zou mij voor kunnen doen als directiesecretaris bij het bellen naar Deloitte en dan vragen of het rapport naar dat en dat e-mailadres kan worden gestuurd. De achterliggende vraag is of dat dan ook gebeurt. Het blijkt dan gewoon te gebeuren. Aan het begin van de middag is uitvoerig gediscussieerd over het opleggen van geheimhouding aan de staten met betrekking tot de stukken over Essent. Nou, ik heb er weinig fiducia in dat die stukken werkelijk geheim blijven als er zulke gaten in dit huis zitten.

De heer MEDEMBLIK: Ik verzoek iedereen om die laatste constatering van de heer Westerhof even in gedachten te houden.

De VOORZITTER: Wij zullen ons die oproep ter harte nemen. Ik verzoek mevrouw Haarsma haar betoog te continueren.

Mevrouw HAARSMA: Ik moet eerlijk zeggen dat ik het wel met de heer Westerhof eens ben. Ik wil dan ook wel even zeggen waarover ik heel teleurgesteld ben. Toen het ging om het opstellen van een voordracht voor de benoeming van de Commissaris van de Koningin en geheimhouding was afgesproken, was een paar dagen later de hele voordracht in onze mooie omgeving bekend. Dat is óók gebeurd.

De heer WESTERHOF: Mevrouw Haarsma, bingo! Maar ik wil erop wijzen dat wat nu is gebeurd, niet het tweede geval is. De heer Klaver heeft er vanmiddag al op gewezen dat ook de Voorjaarsnota 2008 was uitgelekt. Ik kan mij verder herinneren dat persberichten soms eerder bij de pers lagen dan bij de staten. Dus het gebeurt keer op keer. Het lekken is eerder structureel dan een incident. Maar nu is het zo erg dat er een debat over plaatsvindt.

Mevrouw HAARSMA: Ik heb al gezegd ervan uit te gaan dat mevrouw Klip hierover nog wat zal zeggen. Zij weet meer van dit onderwerp dan ik, want het betreft ook haar portefeuille en zij kan het waarschijnlijk allemaal nog eens heel goed uitleggen. Ik kom bij de terechte vraag van de heer Van de Boer wie nu wie heeft aangezet om het rapport te lekken. Met andere woorden: welke verantwoordelijke persoon in dit huis heeft opdracht gegeven tot het doorspelen van het rapport van Deloitte aan de journalist van het Dagblad van het Noorden. Dat is de vraag waarom het vanmiddag gaat en om het antwoord op die vraag te vinden, wordt deze vergadering gehouden.

Ik moet zeggen dat ik het antwoord op die vraag niet weet. Maar een ding weet ik wel en ik hecht eraan dat te zeggen. Het is niet deze gedeputeerde die een ambtenaar of wie dan ook de opdracht heeft gegeven om het rapport voortijdig bij het dagblad te laten lekken. Ik hecht eraan dat hier te zeggen en ik wil dat ook onder ede verklaren. Ik hecht eraan dat hier expliciet te melden. Voorzitter. Dit was mijn antwoord in eerste termijn.

De heer KLAVER: Of het laatste, het onder ede verklaren, gebeurt, wachten wij af, maar wellicht krijgen wij dat nog te zien.

Mijn vraag is waarvoor mevrouw Haarsma zich nu verantwoordelijk voelt en dan niet als Anneke maar als plaatsvervangend CdK en gedeputeerde. Zij zegt nu dat zij het allemaal niet wist en er niet verantwoordelijk voor was, maar het allemaal wel vervelend en jammer te vinden. De directie had de regie in dit proces en de gedeputeerde wist niet altijd wat er gebeurde, maar waarvoor neemt zij als bestuurder nu wel de verantwoordelijkheid? Wie het ook fout heeft gedaan of hoe het ook gegaan is, neemt zij bestuurlijk enige verantwoordelijkheid, of zegt zij dat deze kwestie niet op haar bordje ligt?

Mevrouw HAARSMA: Ik hecht eraan te verklaren dat ik niemand de schuld geef en de staten hebben mij dit ook niet horen doen. Ik ben mijn betoog begonnen met te verklaren dat ik mijn verantwoordelijkheid neem en daarmee wil ik dit debat vanmiddag of vanavond ook beëindigen. Ik neem samen met mijn collega's de volle verantwoordelijkheid. Samen met mijn collega's heb ik getracht op zorgvuldige, integere en verantwoorde wijze met de hele materie om te gaan. Maar ik ben het wel met de heer Klaver eens dat de zaak op enig moment gaat kantelen en ik durf ook te stellen – en ik word er een beetje emotioneel onder – dat als de heer Ter Beek hier had gestaan, dit nooit zou zijn gebeurd. Zo simpel is het wel en dat weet de heer Klaver net zo goed als ik.

De heer WESTERHOF: Dan moet ik ook veronderstellen dat in die situatie dit waarschijnlijk ook niet was gebeurd.

Mevrouw HAARSMA: Dat zeg ik net. En dan mag de heer Westerhof erover nadenken waar dat over gaat en waar dat mee te maken heeft. Ik kan hier de waarnemend commissaris uithangen,

maar de heer Westerhof denkt toch niet dat ik iemand, wie dan ook in deze statenzaal, kan ringeloren of de staten bij elkaar kan roepen en iemand de opdracht kan geven nu maar eens even dit of dat te doen. Die houding kan ik ooit aannemen, want ik ben hier een van u.

De heer WESTERHOF: Maar mevrouw Haarsma heeft in die zin de wind tegen dat er in dit huis en ver buiten dit huis naar haar gewezen wordt. Dat heeft zij tegen.

Mevrouw HAARSMA: Oh, gaat het daar over.

De heer WESTERHOF: Ik wil mevrouw Haarsma even de realiteit onder ogen brengen. Zowel in de wandelgangen in dit huis als op straat wordt geroddeld en daarbij pretendeert iedereen te weten waar het over gaat. Maar het echte ei komt nooit boven tafel. Deze vergadering is bedoeld om zo goed mogelijk aan waarheidsvinding te doen.

Mevrouw HAARSMA: Op die opmerking wil ik graag reageren. Dat ik iets tegen heb en dat er geroddeld wordt dat weet ik als geen ander en dat weten we allemaal. Je loopt met de een te praten, je draait je om en als je niet uitkijkt, krijg je een mes in je rug. Dat weet ik, ik ben niet naïef. Ik weet donders goed wie ik wel voor me moet houden en wie ik niet voor me moet houden. Volgens mij leven wij in een rechtsstaat, waarin je pas schuldig bent als je door de rechtbank veroordeeld bent. Ik heb niet het gevoel nu voor de rechtbank te staan. Ik sta hier als bestuurder, ik sta hier als verantwoordelijk persoon en ik neem alle verantwoordelijkheid op me. Maar ik laat me geen dingen in de mond leggen die niet kloppen. En ik steek niet zo in elkaar dat ik afga op insinuaties, roddel en achterklap.

De heer KLAVER: Ik wil de gedeputeerde daarin steunen. Als wij een discussie gaan voeren over wat iemand van iemand vindt, mag iedereen mij straks de maat nemen. Dan ga ik wel achter het spreekgestoelte staan en dan mag iedereen zeggen wat hij of zij van mij vindt. Dan komen er mooie verhalen en vervelende verhalen en als dat de discussie wordt hier, moeten wij ermee ophouden. Waar het hier om gaat is dat wij een zuivere discussie moeten voeren en als de gedeputeerde dan zegt best twee vingers omhoog te willen steken voor iets dan kan ik mijn twijfels hebben, maar ik ga met deze gedeputeerde een politiek en geen persoonlijk debat aan. Aan een persoonlijk debat weigert het CDA mee te werken. Wij willen een politieke discussie, een zuivere discussie over bestuurlijke verantwoordelijkheid.

De VOORZITTER: Ik stel deze woorden van de heer Klaver in deze fase van het debat zeer op prijs.

Mevrouw HAARSMA: De voorzitter is mij net een slag voor anders had ik deze woorden gesproken.

De heer MEDEMBLIK: Ik wil even reageren op de inbreng van de heer Westerhof. Ik maak er ernstig bezwaar tegen dat het onderdeel beeldvorming deel gaat uitmaken van de discussie. Ik vraag de heer Westerhof dat element uit de discussie te halen, want daar wensen wij niet aan mee te doen.

Mevrouw HAARSMA: Ik wil hierover nog de volgende opmerking maken. De heer Klaver heeft zojuist gezegd dat het nu gaat om het politieke debat en dat ben ik volstrekt met hem eens. Ik heb zojuist ook gezegd dat ik de verantwoordelijkheid neem. Ik herinner in dit verband aan de uitspraak die naar ik meen Hans Wiegel eens heeft gedaan: "Wie niet tegen de hitte van het fornuis kan,

moet niet gaan koken." Ik wil graag met iedereen in debat, maar wel met open vizier; daar gaat het om.

De heer VEENSTRA: Voorzitter. Volgens mij heeft de heer Medemblik de heer Westerhof gevraagd iets terug te nemen. De heer Westerhof moet daarvoor dan wel de gelegenheid krijgen.

De heer WESTERHOF: Ik wil wel even reageren. Het gaat om een stukje realiteit. Ook ik leg mijn oor te luisteren en ik hoor zulke dingen gewoon. Ik geef gewoon een weergave van wat er feitelijk gebeurt.

De heer VEENSTRA: De heer Westerhof neemt zijn woorden dus niet terug?

De heer WESTERHOF: Welke woorden? Dat mensen met elkaar praten en dat buiten deze voordeur al met een beschuldigende vinger wordt gewezen? De woorden dat dit feitelijk zo is, neem ik niet terug. Het is gewoon de realiteit en ik kan moeilijk al die mensen de mond gaan snoeren.

De heer KLAVER: Ik denk dat de vraag van de heer Veenstra ook geen handige vraag is. Hij kan het politiek wel goed bedoelen en ik snap hem ook wel, maar misschien moeten we nu gewoon even diep ademhalen en de volgende gedeputeerde de kans geven met ons het politieke debat te voeren.

De heer WESTERHOF: Ik heb nog een brandende vraag. In een van de artikelen in het Dagblad van het Noorden stond op enig moment dat de hoofdofficier Van Capelle tot de conclusie kwam dat het rapport geen geheim stuk was in de zin van artikel 262 Wetboek van strafrecht. Wat is de visie van de gedeputeerde daarop?

Mevrouw HAARSMA: Wat mijn visie is, is volgens mij niet zo belangrijk. Het gaat erom wat het OM ervan vindt.

Mevrouw Klip heeft over de kwestie uitvoerig contact gehad met het OM, dus ik denk dat zij hier zo meteen wel op terugkomt.

Voorzitter. Ik heb nog een toezegging gedaan die ik graag wil nakomen. Ik stel voor dat ik van het stukje waarin het definitieve rapport verschilt van het conceptrapport een kopie maak en dat ik dat aan de staten uitdeel.

De heer KLAVER: Voorzitter. Is het nu een geheim rapport of is het nu ineens openbaar? Wat gaan we doen? Deel maar uit, maar ik heb niet gelekt.

Mevrouw HAARSMA: Die opmerking is terecht. Wat de heer Klaver zegt, klopt.

De heer WESTERHOF: Ik heb net gezegd dat het OM van mening is dat het geen geheim rapport is. Waarom wordt het hele rapport dan niet aan alle statenleden uitgedeeld, dan zijn we van die maskerade af.

De VOORZITTER: De heer Klaver brengt een terecht punt in. Volgens artikel 25 van de Provinciewet hebben wijzelf geheimhouding op het rapport gelegd. Het is op dit moment niet aan ons om in dit rapport in deze vergadering te verspreiden. Ik dank de gedeputeerde daarom voor haar aanbod, maar de uitvoering ervan gaat niet door.

Ik dank de heer Klaver voor zijn alertheid.

Ik geef dan nu het woord aan mevrouw Klip.

Mevrouw KLIP: Mijnheer de voorzitter. Misschien is het goed dat ik eerst even aangeef vanuit welke twee verantwoordelijkheden ik het woord tot de staten richt en een aantal vragen zal beantwoorden.

Ik ben namens GS bestuurlijk verantwoordelijk voor het proces van het KPMG-rapport. Dit is in GS besloten, omdat het niet logisch was de plaatsvervangend CdK die verantwoordelijkheid te geven, omdat zij ook heel nauw betrokken is bij het rapport van Deloitte over Eurochamp.

De tweede verantwoordelijkheid op basis waarvan ik dadelijk graag een aantal dingen tegen de staten wil zeggen is het feit dat ik portefeuillehouder personeel en organisatie ben.

Eerst maar even het KPMG-rapport. Ik houd het kort, want er zijn al heel wat woorden over gesproken.

Ik hoop dat het inmiddels duidelijk is dat gedeputeerde staten buitengemeen ongelukkig zijn met de huidige situatie. Dit college hecht – het kan niet vaak genoeg herhaald worden – aan integer en betrouwbaar bestuur. Dat geldt voor alle GS-leden afzonderlijk en dat geldt dus ook voor mij als individueel lid van het college en – ik maak nu even een politieke opmerking – als lid van een betrouwbare bestuurderspartij de VVD. Wij allen hechten aan een betrouwbare en integer opererende overheid met een daarbij behorend betrouwbaar en integer werkende ambtelijke organisatie.

Dat dit punt nog steeds ter discussie staat, is schadelijk voor het vertrouwen van de burgers in het openbaar bestuur en schadelijk voor het imago van de provincie.

Het is al vaker gezegd: het KPMG-rapport geeft antwoord op twee vragen en laat twee vragen onbeantwoord. Het is onbevredigend dat de hoe- en de wievraag niet beantwoord zijn.

Het imago van de provincie wordt daar nog steeds door beschadigd en ik denk dat het, helaas, terecht is dat de heer Klaver dit aan de kaak heeft gesteld.

Ik wil nu graag even ingaan op opmerking van zowel de SP als GroenLinks dat de begeleidende brief van het college het vermoeden wekt dat het college het er verder maar bij wil laten zitten, zo van "dit is het". Die opmerking is niet juist. Maar de staten zijn nu eerst aan zet. Wat nu plaatsvindt is de uitgestelde politieke discussie die in principe op 17 december 2008 zou plaatsvinden.

Dit college hecht aan waarheidsvinding, maar zijn middelen zijn eigenlijk uitgeput. Wij kunnen nog een keer een KPMG-achtig onderzoek laten doen, maar onze stellige verwachting is dat zo'n onderzoek niet zoveel extra informatie zal opleveren dat de openblijvende vragen, te weten de wien- en waaromvraag, ook daadwerkelijk beantwoord worden.

Wat het vervolg betreft hebben de staten dan ook de sleutel in handen. Ik heb de woorden van de voorzitter vlak voor de schorsing gehoord en inderdaad, een van de mogelijkheden die de staten hebben, is een onderzoek ex artikel 151a van de Provinciewet. Wordt besloten tot zo'n onderzoek dan kunnen mensen onder ede verhoord worden en mensen die dan niet de waarheid spreken, plegen meened en meened wordt aangemerkt als een misdrijf.

Indien zo'n onderzoek – ik begrijp dat ik dit heel duidelijk moet zeggen, want het is de discussie en de besluitvorming van de staten – de uitkomst zal zijn van de vermoedelijk heel lange beraadslagingen vanavond dan wil dit college graag gehoord worden.

Voorzitter. Ik kom op mijn andere verantwoordelijkheid: de portefeuille personeel en organisatie. Waar gaat dat over? Het gaat daarbij om de besteding van personeelsbudgetten, samen met de portefeuillehouder financiën, het gaat over organisatieontwikkeling en reorganisatie en het gaat dan inderdaad ook over integriteitsbeleid. Het Rijk heeft het integriteitsbeleid hoog in het vaandel en hetzelfde geldt voor deze provincie. Dit betekent dat wij allerlei dingen uit een voorschriftenlijst van het Rijk moeten implementeren in onze organisatie. Ik noem er een paar. Het gaat over gedragscodes, over noodzakelijke onderzoeken bij werving en selectie, het gaat over het kwalificeren van kwetsbare functies en de mogelijk niet integere relatie waarvan tussen bepaalde bevoegdheden en functies sprake kan zijn, het gaat over het afleggen van de ambtseed of –

belofte, het gaat over het inventariseren van nevenwerkzaamheden, het gaat over relatiegeschenken en zo kan ik nog wel even doorgaan.

Implementeren is een en op een puntje na hebben wij dit allemaal al geruime tijd geleden gedaan.

In alle monitoringsrapportages van het Ministerie van BZK scoren wij heel hoog. Maar dat is niet alles, want wij moeten die integriteit ook levend houden. Er moet voor gezorgd worden dat ambtenaren zich er voortdurend bewust van zijn. Dat betekent dat wij rond het afleggen van de ambtseed een programma organiseren dat er op gericht is dat mensen zich hiervan bewust zijn. Dat gebeurt via programma's op internet en via gesprekken binnen de verschillende teams.

Toch – en dat hebben wij de staten ook op papier laten weten – lijkt het ons naar aanleiding van de huidige situatie niet alleen verstandig maar ook noodzakelijk ons integriteitsbeleid nogmaals tegen het licht te houden. Daarbij kan gedacht worden aan nog dwingender gesprekken van managers en aan het incorporeren van bepaalde integriteitsaspecten in de individuele werkplannen van medewerkers. Daarvoor kunnen allerlei vormen gevonden worden en wij starten daar ik zou bijna zeggen morgen mee.

Daarnaast houden wij ook – dit hebben wij de staten ook laten weten – het huidige beleid op het gebied van informatiebeveiliging en fysieke beveiliging – het gaat dan om het gebouw – opnieuw tegen het licht. Collega Baas, kenner op dit gebied en bovendien verantwoordelijk portefeuillehouder, zal daar straks meer over zeggen. Want de opmerking dat de vertrouwelijkheid van onze provinciale informatie gewaarborgd moet zijn, is volstrekt terecht. Maar – en dat is niet een maar van "ach, het doet er niet toe," maar dat is de maar van de realiteit – wij kunnen als openbaar bestuur in een openbaar, of bijna openbaar toegankelijk gebouw zowel fysiek als digitaal geen vesting worden.

Integriteit zit tussen de oren. Wij hebben als bestuur en als directie de verantwoordelijkheid om zowel via de structuur, waarvan ik zojuist een aantal voorbeelden heb genoemd, als via een permanent proces van bewustwording en bewust houden, ervoor te zorgen dat die integriteit ook tussen de oren blijft zitten. Uiteindelijk moet dit ertoe leiden – maar in deze mensenwereld blijft dat een utopie – dat integriteit een vanzelfsprekendheid is. Daar zetten we erg op in en daar gaan we naar aanleiding van deze gebeurtenis nog strakker op inzetten.

Voorzitter. Ik kom op de vragen die gesteld zijn aangaande de medewerker van het secretariaat. Wij hebben een hele reorganisatie en een organisatieontwikkeling achter de rug. Wij proberen – de staten zijn daarover de afgelopen jaren voldoende bijgepraat – onder mijn bestuurlijke verantwoordelijkheid een provincie voor de toekomst te worden. Dat betekent niet binnenskamers heel goed zijn in je eigen vakgebied, maar van buiten naar binnen samen met de buitenwereld zorgen dat die ontwikkelingen tot stand gebracht worden waar de maatschappij om vraagt. Dat betekent dat wij steeds de nadruk leggen op proactieve ambtenaren, ambtenaren die meedenken met het bestuur en zo zelf nadenken over wat er nodig zou zijn.

Natuurlijk is er een grens aan proactief handelen en – ik moet nu even gaan voorlezen wat ik al eerder aangeleverd heb gekregen – de vraag of een ambtenaar, in dit geval een medewerker van het directiesecretariaat op eigen houtje een vertrouwelijk pdf-file kan aanvragen, moet ik als volgt beantwoorden. Ik citeer: "Iedere ambtenaar is bevoegd en bekwaam voor zijn functie en wordt geacht keuzes te maken die passen bij en vallen binnen de verantwoordelijkheid en bevoegdheid van de functie." Dat is een citaat uit de Collectieve arbeidsvoorwaarden van de provincies (CAP) die gelden voor alle 12 provincies en zijn vastgelegd in CAO-afspraken.

Deze keuze van de medewerker van de directiesecretariaat valt binnen die kaders.

De heer KLAVER: Dat is wel interessante informatie, maar wij hebben zojuist van mevrouw Haarsma gehoord dat die mevrouw het gewoon niet op eigen houtje heeft gedaan. Zij heeft opdracht gekregen van de directeur, dus wat in de CAO van die mevrouw staat, is niet zo relevant.

Mevrouw KLIP: Misschien vindt de heer Klaver dit niet zo relevant, maar het is wel een antwoord op een vraag die in ieder geval minimaal driemaal gesteld is en ik denk dat het verstandig is die vraag correct te beantwoorden. De interpretatie laat ik verder aan de staten zelf over.

Voorzitter. Ik wil graag een slotopmerking maken, een opmerking die ik maak vanuit mijn verantwoordelijkheid als portefeuillehouder personeel en organisatie.

Er werken in dit huis honderden betrouwbare, integere ambtenaren die elke dag op een betrouwbare en integere manier bezig zijn werk te verrichten voor de burgers, de inwoners van de provincie Drenthe. Honderden ambtenaren hebben niet te maken met dit lekken en ik denk dus dat het ook voor hen – en nogmaals, ik zeg dat vanuit mijn verantwoordelijkheid voor het personeel – goed is dat de smet op hun blazoens binnenkort wordt weggehaald.

De heer WESTERHOF: Laat ik vooropstellen dat ik het met de laatste passage in het betoog van mevrouw Klip volkomen eens ben. Hier staan geen ambtenaren ter discussie, laat dat vooropstaan. Het gaat ons om de bestuurlijke verantwoordelijkheid voor wat er is gebeurd, dat is voor ons prioriteit nummer een. Dan blijf ik herhalen dat ik er niet bij kan dat een document, dat willens en wetens is opgevraagd, zo lang in de computer staat terwijl het hele college daar geen weet van heeft. In mijn ogen is dat ondenkbaar, maar goed...

Mevrouw KLIP: Ik krijg niet de indruk dat dit een vraag is. Ik ben mij ervan bewust dat ambtenaren in deze vergadering geen verantwoording behoeven af te leggen. Het gebeurde heeft tot veel reuring geleid en die reuring is terecht, want er is gelect; daar moeten wij niet omheen draaien. Maar ik hechtte eraan de door mij gemaakte opmerking in het openbaar te maken en uit de reactie van de heer Westerhof maak ik op, dat hij hiervoor begrip heeft.

De heer KLAVER: Ik heb twee vragen. De eerste is wanneer mevrouw Klip kennis had van het bestaan van het pdf-bestand en de tweede vraag is of er enig moment is geweest waarop de directeur met haar over het bestand heeft gesproken.

Mevrouw KLIP: Ik kan mij dat niet precies herinneren en tegen de onderzoekers van KPMG heb ik gezegd dat ik ergens rond 2 december voor het eerst van het digitale bestand hoorde. Maar de dag weet ik niet meer exact.

De heer LANGENKAMP: Mevrouw Klip zei dat het vervolg bij PS ligt en dat het hele college graag gehoord wil worden. Mijn vraag is of mevrouw Klip wil meewerken aan een onderzoek ex artikel 151a, of dat zij liever door de recherche gehoord wil worden.

Mevrouw KLIP: Laat ik vooropstellen dat ik door iedereen gehoord wil worden, maar volgens mij is die vraag nu niet aan de orde en zeker niet voor een lid van het college. Het zijn immers uiteindelijk de staten die besluiten hoe het nu verder moet gaan. Maar ik wil door iedereen gehoord worden.

De heer LANGENKAMP: Ik kan mij toch niet voorstellen dat mevrouw Klip daarbij geen voorkeur heeft.

Mevrouw KLIP: Nee, daar heb ik oprecht geen voorkeur in, geen enkele.

De VOORZITTER: Ik dank mevrouw Klip voor deze beantwoording en geef het woord aan de heer Baas.

De heer BAAS: Mijnheer de voorzitter. Ik wil nog graag een aantal aanvullende opmerkingen maken, die betrekking hebben op het door ons gevoerd informatiebeleid, ook in relatie tot de zaak

die vanmiddag zo nadrukkelijk speelt. Daarbij wil ik ook van mijn kant nog eens benadrukken – het wordt bijna saai – dat ook informatiebeveiliging valt of staat met de zorgvuldigheid en integriteit waarmee iedereen in deze organisatie daarmee omgaat. Er kunnen nog zoveel voorschriften, maatregelen, protocollen en procedures gemaakt worden, als er niet op een goede manier invulling aan wordt gegeven, is het risico dat er dingen fout lopen, altijd aanwezig. Ook dit is mensenwerk en fouten zijn nooit en in geen enkele organisatie uit te sluiten. Dit is uiteraard geen excuus dat het is voorgevallen; het is ernstig genoeg dat het is gebeurd en dat dit nu zoveel van onze tijd kost. De huidige maatregelen die binnen de provincie Drenthe gelden met betrekking tot de informatiebeveiliging zijn vastgelegd in ons Handboek informatiebeveiliging. Dit handboek is gebaseerd op de binnen de gehele overheid geldende code voor informatiebeveiliging. Die code dateert uit de jaren tachtig/negentig van de vorige eeuw en die geldt binnen de rijksoverheid en de provinciale en gemeentelijke overheden als basis voor alles wat op het gebied van informatiebeveiliging in dit land moet worden gedaan. Binnen de provincie is dat verankerd in het Informatiestatuut.

Het Handboek informatiebeveiliging schrijft voor de informatiebeveiliging multidisciplinair te benaderen en integraal in de organisatie te beleggen in termen van verantwoordelijkheden. Dat wordt nader uitgewerkt in concrete maatregelen, gerubriceerd op onderwerp. De relevante onderwerpen op het gebied van toegang tot en verspreiding van informatie zijn als volgt in dat handboek vastgelegd.

- Toegang tot informatie wordt bepaald door enerzijds de authenticatie en anderzijds de autorisatie van personen.
- Voor wat betreft de vaststelling van identiteit en de bevestiging daarvan, de authenticatie, zijn de maatregelen in dat Handboek informatiebeveiliging vastgelegd en geïmplementeerd. Iedereen heeft een gebruikersnaam en een wachtwoord en die combinatie is altijd noodzakelijk om in de pc te komen en buiten het provinciehuis is er zelfs nog een token nodig om toegang tot het systeem te krijgen.
- De toegang tot de informatie binnen de systemen, de toegangsrechten, dus de autorisatie, is geregeld op grond van de functie die een medewerker heeft. Iemand die bij bodem werkt, komt niet in het deel dat bestemd is voor de treasury.

De heer KLAVER: Ik raak nu even de draad kwijt, maar dat ligt waarschijnlijk aan het tijdstip en aan mijn verstand van ICT.

Maar ik heb een concrete vraag. Op de pc van de mijnheer of mevrouw bij het directiesecretariaat zit een wachtwoord. Wie kent dat wachtwoord?

De heer BAAS: Dat is die mevrouw.

De heer KLAVER: En verder nog iemand anders?

De heer BAAS: Bij mijn weten niet.

De heer KLAVER: Weet de heer Baas dat heel zeker? Zou hij na kunnen kijken wie het nog meer weet?

De heer BAAS: Dat kan nagekeken worden.

De heer KLAVER: En wil de heer Baas dan straks vertellen wie het nog meer weet. Volgens mij is er namelijk nog iemand die het wachtwoord weet.

De heer BAAS: Het behoort zo te zijn dat alleen die mevrouw het wachtwoord weet.

De heer KLAVER: Ik wil graag dat de heer Baas nagaat of niet nog iemand dat wachtwoord kent.

De heer BAAS: Ik zal kijken of wij dat te weten kunnen komen.
Ik ga verder.

Dit noemen wij het rol-gebaseerde autorisatiemodel. De verantwoordelijkheid voor de juiste toegangsrechten ligt bij het functioneel beheer.

Er is een heel proces voor de uitgifte en het beheer van gebruikersnamen, wachtwoorden en toegangsrechten. Het toont allemaal aan dat het in dit huis conform alle overheidsregels is geregeld, maar – alweer – het gaat er ook om in hoeverre daar zorgvuldig, verantwoord en integer gebruik van wordt gemaakt.

Dat geldt ook voor het afdrucken van informatie op printers; alle decentrale copyers en printers hebben de mogelijkheid om met een persoonlijke code te printen en daar de printen af te halen, dit alles om te voorkomen dat ook onbevoegden documenten kunnen printen waarover zij niet de beschikking behoren te krijgen.

Het informatiebeleid is ontzettend afhankelijk van alle ontwikkelingen op ict-gebied en die ontwikkelingen gaan heel snel. In 1997 zaten we nog in de tijd van de visstick en nu inmiddels in de tijd van de usb-stick. Dat vergt een doorlopende aanpassing van het systeem. De code voor informatiebeveiliging van overheidswege is in 2007 weer geactualiseerd; het beleidskader informatiebeveiliging van dit huis is daarop gebaseerd en is inmiddels door de directie vastgesteld. De basisnormen en maatregelen voor informatiebeveiliging zijn ook afgerond, maar die hebben wij nog even aan KMPG om advies voorgelegd, want wij willen voldoen aan de modernste en nieuwste eisen op het gebied van ICT, die van ons worden verlangd.

Hoe het zit met de fysieke toegang tot het gebouw weten de statenleden als geen ander. Er is alleen toegang tot het provinciehuis, althans dat gedeelte dat buiten het openbare gedeelte van de hal ligt, te verkrijgen door middel van een toegangspas. De gebruikers van het gebouw zijn in verschillende categorieën ingedeeld: bestuur, medewerkers in vaste dienst, medewerkers in tijdelijke dienst, staten- en commissieleden, leveranciers, bezoekers en dienstverleners. Zij zijn allemaal geautoriseerd op het niveau dat voor hun werk noodzakelijk is. Ook dat is allemaal keurig vastgelegd in ons autorisatiereglement.

Voor alle gebruikers geldt draagplicht van de pas.

Mevrouw MASTWIJK: Ik had nog niet zo gek lang geleden problemen met mijn computer thuis en toen ik de helpdesk hierover belde, vroeg die mijn gegevens en daarmee kon vanuit het provinciehuis ingelogd op mijn provinciale computer thuis. Dus hoezo beveiligd?

De heer BAAS: Ook dat is keurig netjes geregeld. Medewerkers van de helpdesk moeten ook iemand thuis keurig netjes kunnen helpen.

Mevrouw MASTWIJK: Ik bedoel maar te zeggen dat het allemaal zo gemakkelijk is.

De heer BAAS: Het is niet gemakkelijk, want alleen medewerkers van de helpdesk die daarvoor een autorisatie hebben gekregen, kunnen dat. Het is niet zo dat elke willekeurige medewerker vanuit dit huis in uw computer thuis kan. Dat gaat dus niet. Juist daarvoor hebben wij het systeem van autorisatie. Iedere medewerker heeft de autorisatie die voor zijn pc bedoeld is, opdat hij zijn werkzaamheden kan uitvoeren en niet anders dan dat.

Mevrouw MASTWIJK: Deurtjes, poortjes en dergelijke horen wel allemaal bij de beveiliging, maar ik wilde de heer Baas even terugbrengen bij het punt dat aan de orde is: de computers.

De heer BAAS: Ik heb uitgebreid verteld dit in dit huis is geregeld en ik heb ook een en andermaal verteld dat alle regels, voorschriften, protocollen, procedures enzovoort allemaal heel belangrijk en nuttig zijn, maar dat het uiteindelijk afhangt van hoe ieder individu daar op zijn niveau mee omgaat. De vraag is of dit heel zorgvuldig gebeurt en dan beseft ik heel goed dat het voor heel veel mensen allemaal verdraaid lastig is, want het is vaak zo gemakkelijk om eventjes die ene regel niet op te volgen. Daar maak ik mij aan schuldig en daar maken anderen zich aan schuldig, dat doen we allemaal wel op zijn tijd.

De heer VESTER: Mijnheer de voorzitter. Ik wil de heer Baas graag een aantal vragen stellen. Had de secretaresse een vaste pc of beschikte zij, net als velen in dit huis over een laptop?

De heer BAAS: Het gaat om een vaste pc.

De heer VESTER: Deze vaste pc hangt aan het netwerk. Als zij op een andere plek zit, kan zij dan gewoon op haar systeem inloggen?

In hoeverre is haar pc bereikbaar voor derden? Hierbij valt te denken aan systeembeheer, maar het kunnen dan ook kwaad willenden zijn.

Zit er op het systeem een klein programmaatje waardoor als van een bestand een kopie op bijvoorbeeld een usb-stick wordt gezet, dit wordt geregistreerd?

Er zijn ook programma's – dit is misschien een tip voor later – die precies bijhouden dat een bestand zo en zo laat daar en daar is geprint.

Het bestand is via e-mail binnengekomen. Is dat bestand in de e-mailbox blijven zitten, of is dat opgeslagen op de pc?

Als de e-mail is blijven zitten dan had de secretaresse van buiten dit huis met gebruikmaking van haar token bij dit bestand kunnen komen. Is onderzocht of dit is gebeurd? Kan de heer Baas hierover iets meer vertellen?

De heer BAAS: Dat is iets waar KPMG naar heeft gekeken, dat staat ook in het rapport. Er is gekeken of op de pc sporen zijn achtergebleven van iets dat iets uitgeprint en er is ook onderzocht of iets vanuit de pc op een usb-stick is gekopieerd. KPMG heeft geconstateerd dat die sporen niet zichtbaar zijn.

De heer VESTER: Ik vroeg of er op die pc programma's staan, die dat registeren. Nee waarschijnlijk.

De heer BAAS: Ik veronderstel van niet.

De heer VESTER: Dan is ook het kopiëren naar een usb-stick nooit of te nimmer op die computer terug te vinden.

De heer BAAS: Dat kan.

De vraag die de heer Vester daarna stelde ben ik even kwijt. Kan hij die herhalen, want ik wil die vraag wel graag beantwoorden.

De heer VESTER: Op het moment dat ik thuis met mijn token naar mijn e-mail ga, kan ik dat gewoon binnenhalen. Daar blijft ook niets van achter op mijn computer. Ik wil hiermee maar zeggen dat wordt aangenomen dat er van binnenuit is gelekt en dat is misschien ook wel het geval geweest, maar dat er ook veel mogelijkheden waren om van buitenaf op het systeem te komen. Ik vind het KPMG-rapport hierover onvoldoende duidelijk.

De heer BAAS: Het is in ieder geval zo dat de bijlage bij de e-mail niet apart op de pc is opgeslagen. Het rapport is dus gewoon als bijlage bij de e-mail in het bestand blijven zitten. Maar ik moet nu even op mijn gezonde boerenverstand afgaan en dat is veel slechter dan dat van een hacker: als ik thuis op de pc van de betrokken secretaresse wil inloggen, moet ik beschikken over zowel haar password en gebruikersnaam als haar token. Om die drie hindernissen te overwinnen, moet je toch heel wat mans zijn en wat mij betreft is het haast onmogelijk dat te doen. Voor wat de heer Vester aangeeft met betrekking tot het gebruik van een usb-stick en printers, zitten op het huidige systeem geen programma's.

De heer VESTER: Ik weet dat er heel slimme journalisten zijn.

De heer DE JONG: Ik hoop nog een staten mee te maken, waarvan alle leden tussen de 20 en 25 jaar zijn, die allen de nieuwste ontwikkelingen kennen. Nu ben ik bijna de benjamin in onze fractie en dan wordt al gauw gedacht dat je verstand hebt van ICT, maar er kan zo verschrikkelijk veel dat het de moeite waard is daarover een uur met elkaar door te praten. Het lijkt mij nu overigens niet het tijdstip daarvoor.

Ik wil hierover drie opmerkingen maken.

De eerste is dat de systeembeheerders in dit huis alles kunnen en overal bij kunnen, omdat zij anders hun werk niet kunnen doen.

De tweede is dat in deze wereld heeft veel gewerkt wordt met afwezigheidsassistenten. Die doen geweldig werk en misschien wordt op het directiesecretariaat ook wel van deze mensen gebruikgemaakt. Dan geef je een mail-adres op waar je eigen mail naar doorgestuurd wordt en ik constateer wel eens dat dit tweede adres soms per ongeluk aan blijft staan. Het is prachtig om onderzoek te doen naar logbestanden en dergelijke, maar nog veel belangrijker is het volgende. Wanneer ik 's ochtends het provinciehuis binnenkom en ik ben ambtenaar dan log ik in op een scherm. Ik moet dan ook wel eens zoals dat hier heet een arbo-pauze maken en dan loop ik van mijn plek weg. De grote vraag is wat er dan gebeurt. In grote bedrijven kan het zo geregeld worden dat je na drie minuten, tien minuten of na een uur wordt lastiggevalen, maar misschien is de tijdspanne hier wel een dag. Er lopen hier veel mensen rond en ik hoop dat dit een open huis blijft, maar ik zou wel eens willen weten – en dat hoeft niet nu – hoe dat in dit huis is geregeld en hoe dat in het handboek van de heer Baas staat. Misschien krijgen wij van dat handboek nog wel eens een kopie, maar als wij het echt goed willen regelen, moeten dergelijke dingen onderzocht worden, want het kan op heel veel plekken misgaan.

De heer BAAS: Dat ben ik volstrekt met de heer De Jong eens. Ik heb ook al gezegd dat wij, los van deze actualiteit, voortdurend bezig zijn met de verbetering van ons informatiebeveiligingssysteem. In de brief van het college staat dan ook heel terecht dat wij ook deze zaken weer eens kritisch tegen het licht moeten houden. Als het om ICT gaat moeten wij dag in dag uit alert blijven.

De heer VAN DE BOER: Ik wil even reageren op de opmerking van de heer De Jong. Ik heb geen enkele behoefte aan een kopie van dat handboek, want voor deze kwestie hebben wij nu juist een directie.

Ik wil het hebben over de integriteit. Dan maakt het mij niet uit of iemand dat handboek heeft, met of zonder geheimhouding. Integriteit is het onderwerp.

Mijn vraag is in hoeverre de voorschriften die de heer Baas uit het handboek opsomde in dit geval afdoende zijn gebleken. Ik kan het ook anders formuleren: heeft de heer Baas naar aanleiding van de ervaringen nu nog voornemens om de zaak aan te halen?

De heer BAAS: Ik kan in antwoord op die vraag herhalen wat ik zojuist al heb gezegd. Ik vind de laatste zin van de brief van het college in dit verband buitengewoon belangrijk. Wij zullen, ook naar aanleiding van wat er nu is gebeurd, kritisch bekijken of wij echt op de goede weg zijn, ook als het gaat om wat bij mensen tussen de oren moet zitten. Dat is het belangrijkste en wij zullen nagaan of wij het beleid op dat punt moeten aanscherpen.

De heer VAN DE BOER: Ik ben blij met deze woorden, want ik maakte mijn opmerking tegen de achtergrond van dat er naar aanleiding van het lekken mist hangt. Het ambtenarenkorps van ruim 600 medewerkers kan daaruit een verkeerde indruk krijgen en dat zou ik betreuren. Dat is ook precies de reden waarom wij doorvragen en zo dat mogelijk is dat lek ook echt boven water willen krijgen. Wij willen voorkomen dat er met verdachtmakingen en scheve gezichten gewerkt gaat worden.

De heer BAAS: Dat ben ik helemaal met de heer Van de Boer eens.

De heer KLAVER: Wij lazen op de website van RTV Drenthe dat de heer Beerda het woord "gepikt" gebruikte. Acht de heer Baas het mogelijk dat er gestolen is?

De heer BAAS: In welke zin bedoelt de heer Klaver dat "gestolen"?

De heer KLAVER: Een dief. Acht de heer Baas dat mogelijk?

De heer BAAS: Ik acht het niet uitgesloten. Alles is mogelijk.

De heer KLAVER: Mijn volgende vraag is wanneer de heer Baas kennis kreeg van het bestaan van het digitale bestand. Hij was toen immers ziek.

De heer BAAS: Ik ben op 9 november 2008 door mijn vrouw ziek gemeld en ik ben tot januari niet meer op het provinciehuis geweest.

De heer KLAVER: Er is helemaal geen contact geweest, geen bloemstukje of zo?

De heer BAAS: Jazeker wel en daar heb ik de staten ook voor bedankt.

De heer KLAVER: Dat was met 23 stemmen voor en 18 tegen. Maar de heer Baas had geen kennis van dat pdf-bestand?

De heer BAAS: Neen.

De heer KLAVER: Dan ga ik nog even terug naar de Voorjaarsnota 2008. Ik heb vernomen dat de heer Baas ten overstaan van twee mensen in mijn fractie een collega-bestuurder van het lekken daaruit betichtte. Klopt dat?

De heer BAAS: Dat kan niet kloppen en ik begrijp het ook niet helemaal, want ik heb mij in het voorjaar van 2008 de blaren op de tong moeten praten om uit te leggen dat de Voorjaarsnota 2008 helemaal niet was uitgelekt.

De heer KLAVER: Ik zeg dan toch maar heel voorzichtig dat deze twee fractiegenoten onder ede willen verklaren dat de heer Baas dit wel gezegd heeft. Is de heer Baas echt zeker van zijn zaak?

De heer BAAS: Ik ben heel zeker van mijn zaak.

De heer KLAVER: Dan weet ik genoeg.

De VOORZITTER: Ik dank de heer Baas voor deze beantwoording en ik sluit de eerste termijn van de behandeling van dit onderwerp.

Ik kan mij voorstellen dat nu iemand om een schorsing gaat vragen.

De heer VAN DE BOER: Mijnheer de voorzitter. Ik heb behoefte aan enig overleg met mijn fractie naar aanleiding van deze eerste termijn. Ik denk voor dit overleg een minuut of twaalf nodig te hebben.

De heer KLAVER: Ik vraag om een schorsing van drie kwartier.

De VOORZITTER: Ik schors de vergadering tot 20.25 uur.

(De vergadering wordt voor enige tijd geschorst en daarna hervat.)

De VOORZITTER: Ik heropen de vergadering en ik verzoek iedereen zijn plaats weer in te nemen.

TWEEDE TERMIJN

De heer KLAVER: Mijnheer de voorzitter. Ik wil beginnen met het beantwoorden van enkele vragen die mij gesteld zijn. Het gaat om vragen van de PvdA.

De eerste vraag was wie er dan gelect heeft. Mijn antwoord hierop is: "Ik heb geen idee." Wij zijn wel van mening dat de informant die wij hebben ontmoet, eerlijk en oprecht werk heeft gedaan en dat de Drentse samenleving door deze informant een goede dienst is bewezen.

Ik zei het vanmiddag al eerder: het is jammer dat klokkenluiders en informanten meestal niet het krediet krijgen dat zij verdienen.

Op de vraag over de documenten die ik bij KPMG heb ingeleverd, kom ik zo nog terug.

Ik zal het de heer Veenstra nog een keer uitleggen. Ik heb niemand beschuldigd en ik hoef ook niets te bewijzen. Ik heb namens de fractie van het CDA verklaard dat wij aanwijzingen en vermoedens hadden dat er vanuit dit huis werd gelect. En nu houd ik ermee op.

De fractie van de VVD heeft gevraagd welke aanvullende informatie ik bij KPMG heb aangeleverd. In een interruptiedebatje met de heer Medemblik heb ik die vraag eigenlijk al beantwoord. Het was een dagboek van mij en daarbij moet niet gedacht worden aan een mooi met de hand geschreven poesiealbum, maar meer aan een excelbestand met allerlei namen, rugnummers, telefoonnummers en tijdsaanduidingen en het bekende bankafschrift van de INGbank, verder een groot aantal sms'jes met naam en toenaam, het rapport zelf, de anonieme brieven, de aangifte en de bekende e-mails, waaronder een waarin vanuit de krant wordt gemeld dat men binnen het concern geen aandacht wil en gaat besteden aan het lekken van dit dossier om een bron op het hoogste bestuursniveau in het provinciehuis uit de wind te houden. Dat e-mailtje heb ik aan KPMG overhandigd, dat is gelezen en dat heb ik vervolgens teruggekregen.

Ik kom bij de beantwoording door het college in eerste termijn.

Mijnheer de voorzitter. Wij zijn er niet van overtuigd dat dit college, dus ook de plaatsvervangend CdK, voldoende regie heeft op wat in dit huis gebeurt. Wij vragen ons af of de integriteit dan wel in goede handen is. Die vraag staat een beetje centraal in de discussie die wij nog niet afgerond hebben. Wij zullen daarom na de tweede termijn van het college vragen om een schorsing en daarna eventueel om een derde termijn, want het voelt op dit moment niet goed. Het voelt niet goed en ons onderbewustzijn geeft aan dat er iets niet klopt. Ergens klopt het niet.

Ik zal een voorbeeld geven. De heer De Bruin, de statenverslaggever van het Dagblad van het Noorden, had eigenlijk nog niet geschreven over de aanbesteding. Er waren bij RTV Drenthe wel professoren opgevoerd en als de waarnemende CdK dan de verslaggever uitnodigt dan wil zij niet de geschriften van die journalist corrigeren, maar eigenlijk de uitzending van RTV Drenthe. Die lezing zit volgens mij wat dichterbij de werkelijkheid dan die welke wij eerder hebben gehoord. Daarom hoor ik graag nog eens van de gedeputeerde waarom zij zich er samen met haar bestuurs- of communicatieadviseur zo indringend mee bemoeit heeft.

Met roepen van "Ik weet het ook niet," kom je als bestuurder in Nederland niet weg. Je bent politiek verantwoordelijk voor wat in dit huis gebeurt. Daar kies je voor, die verantwoordelijkheid neem je, je stapt in het vak van bestuurder en dat is lastig en vervelend en moeilijk want je kunt niet alles weten en er gebeuren meer dingen die je niet weet dan dingen die je wel weet en je bent niet control, maar je bent er wel verantwoordelijk voor. En dáár gaat het nu net om, dat is nu het kleine stukje waar het hier vanmiddag en vanavond over gaat.

Ik wil de gedeputeerden Bats, Munniksma en mevrouw Vlietstra vragen of zij kennis hebben van het pdf-bestand. Zij kunnen dit laten blijken door nu te gaan staan.

Ik constateer dat geen van de gedeputeerden gaat staan en dat betekent dat omdat mevrouw Haarsma het ook niet kent – en in het rapport van KPMG rapport staat dat gedeputeerden kennis hebben van het pdf-bestand – het voor ons niet goed voelt.

Wat zijn we aan het doen hier? Nog geen half uur geleden is gevraagd wie allemaal kennis had van het pdf-bestand, waarop de waarnemend CdK mevrouw Haarsma zegt dat zij dat niet was, maar anderen wellicht wel, maar die anderen weten het dus ook niet. Dat schiet niet echt op. Dat wordt lastig vanavond. Ik geef dit maar vast even mee; misschien kunnen we er later deze avond nog een debatje over voeren.

Wat is er dan met het pdf-bestand gedaan? Kennelijk was het opgevraagd om aangifte te kunnen doen bij het OM, want het was de intentie van de directie om het rapport versneld binnen te krijgen en vervolgens duurt het nog een hele week voor er aangifte wordt gedaan. Wist het hele college van GS dat er aangifte gedaan moest worden, en zo ja, wanneer dan? Waarom is dat pdf-bestand dan niet uit die pc gehaald ten behoeve van waarvoor het door de directeur was aangevraagd? Wij horen het graag.

Is het correct dat de secretaresse van de Commissaris van de Koningin – dat is een andere persoon dan degene die bij het directiesecretariaat werkt – het wachtwoord kent van de secretaresse van het directiesecretariaat? Ik kan dat aan mevrouw Haarsma vragen en aan mevrouw Klip, maar ik kan het ook aan GS als geheel vragen. De vraag is dus of dit wachtwoord ook bij die secretaresse bekend is.

Mijnheer de voorzitter. Ik wil de heer Bats en mevrouw Klip vragen of zij tijdens het Spaanse buffet de waarnemend CdK het advies hebben gegeven om te acteren, om iets te gaan doen, om te gaan bewegen. Hebben de heer Bats en mevrouw Klip toen zij op 12 november 's avonds met hun bordje en vorkje in de rij stonden tegen hun collega-gedeputeerde gezegd: "Joh, dat gaat zo niet. Ga je wat doen en wat ga je doen?" Dat willen wij graag weten. Als mevrouw Haarsma dan vervolgens zegt de journalist nog eens te hebben gebeld met de vraag of hij dat rapport had dan was dat misschien wel een goede actie maar geen slimme vraag, want die vraag zou niet het antwoord dat zij wilde horen, opleveren.

De directeur doet voortreffelijk werk en wij hebben over haar geen mening. Dat past ons ook niet, net zoals wij geen mening hebben over het ambtelijk apparaat in dit huis. Maar wij weten wel dat degene die de regie moet hebben over dit dossier en ook de algemene regie moet hebben, zegt: "Ik weet het niet. Ik hef de handen ten hemel en hijs de witte vlag." Maar de directeur doet dingen waarvoor de gedeputeerde wel verantwoordelijk is. Daarop moet toch nog eens een antwoord komen.

Mijnheer de voorzitter. Ik kom op de verantwoordelijkheid. Mijn fractie is van mening dat dit college verantwoordelijk is voor dit slechte acteren. Wij wachten de antwoorden in tweede termijn af en ik

vraag nu alvast ons straks de tijd te geven nog een keer heel diep adem te halen voor wij ons oordeel vellen.

De heer WESTERHOF: De heer Klaver begon zijn betoog met de woorden "het voelt niet goed", maar zit in zijn tas niet het ultieme bewijs van het lekken? Volgens mij heeft de heer Klaver dat in het verleden beweerd. Is daarmee de opmerking van de heer Klaver niet overbodig? Is de heer Klaver verder van mening dat het KPMG-rapport onvolledig is? De heer Klaver heeft wel verklaard alle informatie waarover hij beschikte te hebben overgedragen.

De heer KLAVER: Ik heb het bewijs niet in mijn tas. Ik heb documenten in mijn tas en die heb ik allemaal genoemd. Ik heb niets weggelaten, ik heb ze bijna letterlijk geciteerd en ik heb ze alleen nog net niet laten zien. Ik heb eerder deze week contact gehad met het onderzoeker van KPMG en ik heb hem complimenten gemaakt voor de wijze waarop ik door de mensen van KPMG gehoord ben en heb gezegd dat ik kan leven met de vorm van verslaggeving. Meer hebben wij niet met elkaar gewisseld, dus de heer Westerhof kan van mij aannemen dat ik tevreden ben met de wijze van verslaglegging door KPMG. Maar ik zeg er wel bij dat niemand op de pijnbank is gelegd en dat moet de heer Westerhof zich goed realiseren. Dus ik heb dezelfde bevoegdheden als KPMG en dat geldt ook voor de heer Westerhof. Maar die pijnbanksessies zijn er niet geweest.

De heer MEDEMBLIK: De heer Klaver heeft melding gemaakt van e-mails, sms'jes en dagboeknotities, die niet in het rapport zijn terechtgekomen. Mogen wij ervan uitgaan dat die dan ook niet relevant zijn?

De heer KLAVER: Ik vind ze wel relevant en ze zitten wel in de verslaglegging en liggen nu in de kluis bij KPMG. Ik heb twee verslagnotities gehad, bestaande uit behoorlijke lappen tekst, waarin nauwgezet de gesprekken die ik met KPMG heb gevoerd zijn weergegeven. Het waren intensieve gesprekken van 2,5 tot 3 uur achter elkaar en daarvan zijn zeer consciëntieuze verslagen gemaakt. De verslaglegging van die gesprekken is niet een op een in het rapport overgenomen, maar in plaats daarvan heeft KPMG een tijdlijn ontwikkeld.

De heer MEDEMBLIK: Er zouden door KPMG wel conclusies verbonden kunnen zijn aan die gegeven, maar daarvan vinden wij in het rapport niets terug. Blijkbaar waren die gegevens niet relevant voor de gang van zaken.

De heer KLAVER: Ik heb niet de competentie om een discussie aan te gaan over de kwaliteit van het KPMG-rapport. Ik kan er wel iets van vinden – en ik heb de heer Westerhof net verteld wat ik ervan vind – maar daar houdt het mee op. Ik heb KPMG de anonieme brieven gegeven en daar is in het rapport ook niet over geschreven. Op basis van het feit dat nu een strafrechtelijk onderzoek en een handschriftonderzoek plaatsvinden zegt KPMG daar met zijn handen van af te blijven. Zo zal KPMG ook beweegredenen hebben gehad om van de naar schatting tien sms'jes en de achterliggende stukken enkele te bewaren in het dossier en een aantal daarvan wel of niet te gebruiken.

De heer VAN DE BOER: De heer Klaver heeft vanaf het begin dat de zaak-Eurochamp ging spelen gezegd een aantal aanwijzingen c.q. bewijzen in de tas te hebben. De heer Klaver spreekt nu zijn waardering uit voor de wijze waarop hij door KPMG bevraagd is. De kernvraag is nu – ook gelet op de opmerking van de heer Klaver dat hij zich voor een groot gedeelte herkent in de tekst van het KPMG-rapport – of de informatie die de heer Klaver ter beschikking heeft gesteld naar zijn mening in het rapport voldoende aan bod is gekomen. Anders geformuleerd: is wat de heer Klaver in zijn koffer heeft in voldoende mate verwerkt?

De heer KLAVER: Ja, want wij hebben aan het begin van de behandeling van dit nare dossier uitgesproken het vermoeden en aanwijzingen te hebben dat er vanuit dit huis werd gelekt. Daartoe hebben wij zoveel mogelijk documenten aangeleverd en de conclusie is nu dát er gelekt is en dat het tijdstip van lekken ook is vastgesteld. Wij geen inzet gepleegd op het punt van wie gelekt heeft, want dat konden wij helemaal niet. Wij hadden slechts een vermoeden van lekken en dus hoefden wij ook geen documenten aan te leveren die naar de dader zouden leiden om het maar eens wat crimineel uit te drukken.

Vervolgens hebben wij de documenten ingeleverd, die te maken hadden met ons vermoeden dat er gelekt was. De documenten die wij hebben aangeleverd, hebben in ieder geval mede geleid tot de conclusie, die wij al eerder met elkaar, inclusief de heer Veenstra, hebben gedeeld, dat er gelekt is en wanneer er gelekt is.

De heer VAN DE BOER: De heer Klaver zal snappen dat dit buitengewoon belangrijke informatie is met het oog op het al dan niet verder gaan onderzoeken. Als de heer Klaver zegt dat alle informatie, dus inclusief alles wat hij in zijn koffer had, heeft geleid tot deze conclusie van KPMG dan is mijn constatering dat KPMG ook een aantal vragen niet heeft kunnen beantwoorden en dan moet ik concluderen dat het materiaal dat de heer Klaver in zijn koffer had en waarvan hij zegt het aan KPMG gegeven te hebben, geen aanwijzingen bevat voor het vinden van het antwoord op de vragen die nu nog voorliggen. Deelt de heer Klaver die mening?

De heer KLAVER: Nu moet ik even Baantjer spelen. Het antwoord is: nee, ik denk het niet. Wij hebben documenten aangeleverd met het doel aan te geven dat er gelekt werd. Wij hadden wel de stille hoop dat KPMG erachter zou komen wie – een iemand of verschillende personen – betrokken zouden zijn bij het lekken, maar zoals de heer Van de Boer zelf heeft kunnen lezen, heeft KPMG die conclusie niet kunnen trekken. Ik kan bij een vervolgonderzoek ook geen nieuwe documenten overleggen, die zouden kunnen leiden tot de dader.

De heer VAN DE BOER: De heer Klaver begon zijn antwoord met de woorden: "Ik denk het niet." Begrijp ik goed dat hij daarmee zegt het eens te zijn met de zojuist door mij opgezette redenering?

De heer KLAVER: Ja. Dat wil overigens niet zeggen, dat wij voor zo'n onderzoek zullen zijn, maar dat is weer een andere vraag. Daarbij kunnen andere motieven gelden.

De heer VAN DE BOER: Akkoord, maar het ging nu even over de stelling zoals ik die formuleerde.

De heer KLAVER: Ik snap de heer Van de Boer. Hij is een gehaaid politicus en zou kunnen denken hiermee steun te krijgen voor een verder onderzoek als dat er zou komen, maar die vraag gaan wij nog niet beantwoorden. Er kunnen heel andere motieven zijn om niet met zo'n onderzoek in te stemmen, omdat het bij onze fractie nog niet goed voelt. Maar misschien klinkt ook dat wel een beetje vreemd.

De heer VAN DE BOER: Wij wachten het vervolg van het debat af.

De heer SLAGTER: Hoe kan het CDA iets veroordelen op basis van gevoel; dat lijkt mij heel diffuus.

De heer KLAVER: Dat klopt.

De heer SLAGTER: Ik ga ervan uit dat KPMG een onderzoek heeft gedaan op basis van bewijzen en informatie die de heer Klaver heeft aangeleverd. Dat onderzoek heeft een rapport opgeleverd, waar wij nu verder mee kunnen, maar er staat geen ultiem bewijs in. Toch voert de heer Klaver voortdurend aan dat er gelekt is en dat met data erbij. Maar als ik het juridisch lees, kan ik net zo goed zeggen dat er nog geen bewijs is van een lek.

De heer KLAVER: Dan moet de heer Slagter dat vooral volhouden en dan moet hij vooral iedereen vertellen dat er naar zijn mening niet gelekt is. Ik neem hem dat standpunt kwalijk.

De heer SLAGTER: Mijn eerste vraag betrof de diffusiteit van de opmerking van de heer Klaver over gevoelens. De heer Klaver spreekt voortdurend over integer zijn, maar hoe kan hij integer zijn als hij zijn oordelen, insinuaties en suggesties, stoelt op gevoelens? Kan hij dat uitleggen?

De heer KLAVER: Ik vind dat de heer Slagter moet aangeven waar ik insinueer, want ik doe ~~dat~~ dat helemaal niet. Ik zeg alleen wat de feiten zijn, verwijs naar het antwoord van mevrouw Haarsma en geef vervolgens aan dat er licht zit tussen wat zij vertelt. Laat zij dan straks nog maar eens uitleggen hoe het dan wel zit.

De heer SLAGTER: Ik vind deze conclusie van de heer Klaver niet terecht, want hij houdt voortdurend het dreigement achter de hand van we gaan dit indienen of we gaan dat doen. De heer Klaver houdt al deze dingen nog in beraad, omdat "zijn gevoelens" dat zeggen. Ik vind het heel diffuus als op die manier politiek wordt bedreven. Is de heer Klaver dat niet met mij eens?

De heer KLAVER: Nee.

De heer SLAGTER: Moeten wij niet op basis van feiten iets zeggen?

De heer KLAVER: Ja. Maar de heer Slagter moet ook snappen – ik wil hierover best even een boom opzetten, daar houd ik wel van – dat zolang wij nog vragen hebben, wij niet het gevoel hebben dat dit college het in de hand heeft. Wij worden geconfronteerd met het antwoord "Ik weet het niet" en daarnaast hebben we een fantastische directie en toch gebeuren er dingen die het college niet control heeft.

De heer SLAGTER: De heer Klaver spreekt over het in control hebben, maar dat zijn geen feiten. Ik bedoel: waar gaat het dan precies over? De heer Klaver baseert zijn mening daar wel op en hij schetst voortdurend de context dat er een motie van wantrouwen komt, die op feiten gebaseerd is. Ik noem dat diffuus.

Ik kom op mijn tweede punt. Alle gegevens zijn bekend, want de heer Klaver heeft zijn koffer ingeleverd en er zijn mensen ondervraagd. De heer Klaver vroeg de gedeputeerden die kennis hadden van het bestand op te staan, maar in het rapport is sprake van "medewerkers en/of gedeputeerden". De vraag aan GS was dus niet correct.

De door de heer Klaver aangeleverde bewijzen hebben geleid tot een rapport, waarvan ik als statenlid niets wijzer ben geworden. Is deze observatie van mij correct?

De heer KLAVER: Ik pak de heer Slagter zijn mening niet af. Ik denk wel dat hij een roepende in de woestijn is als hij volhoudt er nog steeds niet van overtuigd te zijn dat er vanuit dit huis is gelekt. Maar als hij dat wil volhouden, moet hij dat vooral doen.

De heer SLAGTER: Maar dan...

De VOORZITTER: Het lijkt mij beter dat de heer Klaver zijn verhaal even afmaakt en pas daarna geïnterrumpeerd wordt.

De heer KLAVER: De heer Slagter mag best de mening hebben het allemaal niet steekhoudend te vinden en op grond daarvan bij zijn overtuiging blijven.

De heer SLAGTER: Ik vind dat er nu wel heel zware woorden over tafel gaan. Ik kijk als leek naar het rapport en dan vind ik het een rapport dat niet duidelijk is. Ik hoor argumenten dat er best gelekt kan zijn voor die tijd, ik hoor argumenten dat er gelekt kan zijn na die tijd en dat maakt het voor mij heel moeilijk om als statenlid een evenwichtig oordeel te geven.

De heer KLAVER: Dan moet de heer Slagter dat vooral niet doen.

De heer SLAGTER: Dat vind ik geen manier van discussiëren. Kan de heer Klaver zich mijn waarneming niet voorstellen?

De heer KLAVER: Ik kan mij daar niets bij voorstellen.

De heer SLAGTER: Dat is dan het probleem van de heer Klaver.

De heer KLAVER: Dat is best mogelijk en ik zal kijken of ik daar iets aan kan doen.

De heer SLAGTER: Ik heb nog een derde punt en dat gaat over de informant.

De heer Klaver zegt dat de informant integer is en ik wil dan graag weten wat hij daarmee bedoelt, want een informant die iets doorgeeft en dan toch integer is, daar wil ik wel een verhaal bij. Als die informant dan zo integer is, is dat dan gekoppeld aan het feit dat hij zijn informatie heeft doorgegeven aan het CDA? Want waarom heeft hij het niet doorgegeven aan de ChristenUnie of aan de PvdA, want de politiek moest het immers weten. Waarom alleen het CDA? Is dat gekoppeld aan het begrip integriteit? Ik vraag de heer Klaver dat eens uit te leggen.

De heer KLAVER: Ik weet niet of dit wel het goede niveau is om met elkaar te discussiëren.

De heer SLAGTER: Ik heb vanmiddag wel andere niveaus gehoord.

De VOORZITTER: Het woord is aan de heer Klaver en als de heer Slagter wil interrumpen moet hij dat via mij doen.

De heer KLAVER: Voorzitter. Mijn juridische kennis is veel kleiner dan die van de heer Slagter, maar het zij zo.

Er ligt een rapport waarin naar de mening van mijn fractie wordt aangetoond dat er gelekt is. De heer Slagter is om hem moverende redenen van mening dat dit niet zo is. Hij heeft alle vrijheid en alle recht van de wereld om zolang hij statenlid is en ook daarna te roepen dat er niet gelekt is, dat het lekken niet is aangetoond. Dat moet hij dan vooral zeggen en daarover gaat hij dan met mensen in zijn omgeving de discussie maar aan. Dat is prima, maar wij zullen de discussie aangaan over onze mening dat er wél gelekt is.

De informant is integer. KPMG schrijft dat die informant betrouwbaar is. Volgens mij heeft de informant nog nooit op het CDA gestemd en moet hij er volgens mij ook niks van hebben.

Dat is mijn reactie op de opmerking waarom de informant zich bij het CDA had gemeld en niet bij de PvdA.

De heer SLAGTER: Ik vroeg de heer Klaver het begrip integriteit in te vullen.

De heer KLAVER: Dan heb ik de vraag niet gesnapt en moet de heer Slagter die nog maar eens stellen.

De heer SLAGTER: Volgens mij was de vraag vrij duidelijk.

De heer KLAVER: Voor mij niet.

De heer SLAGTER: De heer Klaver zegt dat de informant integer is en hij koppelt die uitspraak aan het feit dat deze hem informatie heeft verstrekt. Maar bij een informant die ergens tussenin zit, tussen een lek, een bron of wat dan ook, en degene die het doorgeeft, past volgens mij niet de definitie integriteit.

De heer KLAVER: Wat vindt de heer Slagter dan van klokkenluiders, of zij nu lid zijn van een partij of niet?

De heer SLAGTER: Een klokkenluider is meestal iemand die werkzaam is in de organisatie zelf. Wil de heer Klaver aangeven dat het om iemand uit de eigen organisatie gaat?

De heer KLAVER: Ik geef helemaal niets aan.

De heer SLAGTER: Maar het in de organisatie zelf werkzaam zijn, is wel gekoppeld aan het begrip klokkenluider.

De heer KLAVER: Mijn vraag is alleen wat de heer Slagter van klokkenluiders vindt, mensen die misstanden, dingen die niet correct zijn, dingen die het daglicht niet kunnen verdragen, aan de kaak stellen, en soms zelfs in het Europees Parlement terecht komen en er dan ook weer met verdriet uitgaan. Klokkenluiders zijn mensen die misstanden in een bedrijf, in de samenleving melden, omdat zij het niet kunnen hebben zoals het gaat.

De heer SLAGTER: Om welke misstanden gaat het dan?

De heer KLAVER: Ik zal het nog een keer uitleggen. Er is een rapport binnengekomen dat...

De VOORZITTER: De heer Klaver geeft nog een keer antwoord en dan vervolgt hij zijn betoog.

De heer KLAVER: Nou, daar gaat ie.

Er komt op 10 november 2008 om 14.11 uur een rapport binnen en op 13 november ligt het op straat. Niemand heeft het gedaan en het college heft de handen omhoog en zegt van niets te weten, want de directie heeft een eigen manier van acteren en handelen. In het KPM-rapport staat dat er gelekt is en daar gaat het over.

En verder weet ik het ook niet meer.

De heer VESTER: De heer Klaver heeft de inhoud van zijn koffertje, dus al zijn gegevens, overgedragen aan KPMG en twee lange, intensieve en goede gesprekken met dat bureau gehad. Van die gesprekken heeft hij de verslaglegging gekregen en hij vindt dat die gesprekken prima zijn verwoord en goed zijn verwerkt in het rapport. Maar dan gaat het alleen over zijn informatie. Wat is het oordeel van de heer Klaver over het KPMG-rapport? Vindt hij het hele rapport prima?

De heer KLAVER: Ik heb vooral een mening over de manier waarop ik ondervraagd ben, de benadering en de intensiteit. Daar heb ik waardering voor en daar heb ik geen vervelend gevoel aan overgehouden. Dat geldt zowel voor het eerste gesprek na afloop van de nieuwjaarsreceptie in dit huis als voor het gesprek op 9 februari in het KPMG-kantoor in Zwolle. Van wat mij is gevraagd en van de informatie die ik heb verstrekt, is in het stuk een correcte weerslag opgenomen. Niet in de letterlijke, maar wel in de samenvattende zin en passend in de tijdlijn. Ik had natuurlijk liever gehad – maar daar vroeg de heer Vester niet naar – dat KPMG de vinger op de zere plek zou hebben gelegd. Dat heeft het bureau niet kunnen doen.

De heer VESTER: Dus de heer Klaver mist op zichzelf toch nog wel wat in het rapport? Hij vindt het onvolledig?

De heer KLAVER: Ik heb het woordje "pijnbank" genoemd. Of je nu KPMG bent of Ko Vester, je hebt even veel bevoegdheden. Als de heer Vester toestemming krijgt om in mijn pc te kijken, mag hij hem binnenstebuiten keren. Maar als ik die pc in bad moet gooien dan heeft hij er niets meer aan.

De heer VESTER: Ik stel mijn vraag omdat de heer Klaver naar mijn gevoel het college op de pijnbank legde met zijn vraag of de gedeputeerde(n) die op 10 november kennis hadden van het bestaan van het pdf-bestand op wilden staan.

De heer KLAVER: Maar kennelijk droeg geen enkele gedeputeerde daar kennis van. Als wij nu gaan twifelen aan de inhoud van het KPMG-rapport zijn wij nog veel verder van huis. Ik ga ervan uit dat wat in het rapport staat, klopt. Dus was mijn vraag terecht. Gedeputeerde Haarsma bevestigde vanavond nog dat niet zij maar anderen wel kennis hadden van het pdf-bestand. Daarom ben ik aan het vragen gegaan. Ik ben begonnen bij mevrouw Klip – zij wist het pas op 2 december – en heb het vervolgens aan de heer Baas gevraagd, die vanaf 9 november ziek thuis zat en daarom heb ik drie overgebleven kleutertjes op het hek vanavond gevraagd wie het wist. Niemand wist het dus.

Wat is dan de waarde van het feit dat in het rapport staat dat het wel bekend was en dat mevrouw Haarsma straight roept dat zij het niet wist, maar anderen wel. Er is dus iemand in het clubje dat jukt en dat geeft geen goed gevoel.

De heer VESTER: In het rapport wordt het begrip "en/of" gebruikt. Het kan dus een slippertje of een onjuiste formulering in het rapport zijn.

De heer KLAVER: De heer Vester mag het zeggen.

De heer MEDEMBLIK: De heer Klaver zegt nu weer, net als in zijn eerste termijn, heel stellig dat de pdf-file die op 10 november is binnengekomen bij de informant is terechtgekomen. Kan de heer Klaver zich voorstellen dat er ook nog een andere mogelijkheid is? Voor ons is dat heel essentieel. Ik hoor de heer Klaver zeggen dat er bewust is gelect en dat koppelt hij aan dat moment. Maar dat moment vind ik niet terug in het rapport.

De heer KLAVER: Er is een kopie van het pdf-bestand in mijn bezit gekomen. En als Deloitte nu niet de fout had gemaakt om twee pagina's met het nummer 67 te mailen dan zou het allemaal een stuk lastiger zijn geweest. Wat ik heb gekregen, is dus een kopie van het pdf-bestand en mijn kopie was eenzelfde kopie als die bij de krant.

De heer MEDEMBLIK: Maar die kopie hoeft niet van die pc af te komen.

De heer KLAVER: Het maakt mij niet zoveel uit van welke pc die kopie is gekomen. Er komt hier iets binnen, dat niet naar buiten moet en het komt toch naar buiten. En dan mag het pc A of pc B of een laptop zijn of een ander ding, ik vind het allemaal prima. Waar het om gaat is dat iets binnenkomt en dat het daarna in verkeerde handen komt. Er is iemand in dit huis die willens en wetens met zijn of haar volle verstand dit gedaan heeft. Ik begrijp niet waarom, want – de heer Medemblik zei het zelf al – de politieke relevantie hiervan is nul. Wij hebben in het dossier-Eurochamp geen seconde ook maar een negatief wijzende vinger naar mevrouw Haarsma uitgestoken. Integendeel. Wij hebben gezegd dat er creatief kan worden omgegaan met aanbestedingsregels. Wat het OM hiervan denkt, weet ik niet, maar wij zien er politiek geen kwaad in. Dat heb ik in deze statenzaal ook gezegd. Maar als dan vervolgens dat rapport zonder politieke relevantie, dus een rapport waar eigenlijk niemand politiek iets aan heeft, naar buiten gaat, dan wordt het vermoeden dat er onnozel gelekt is, dat het een automatisme is geworden, dat er een soort cijfermatigheid ontstaat en dat er verwevenheid is, wel gevoed.

De heer MUNNIKSMA: Ik heb uit wat de heer Klaver zei de conclusie getrokken dat hij meent, dat omdat geen van de gedeputeerden opstond, een van de zes liegt. Ik hoor graag of hij dat meende of niet.

De heer KLAVER: Ja, dat meende ik en ik zal zeggen waarom.

Als mevrouw Haarsma in dit huis vanachter dit kathedraal zegt geen kennis te hebben gehad van de aanwezigheid van het pdf-bestand maar andere gedeputeerden wel dan vraag ik de gedeputeerden een voor een of hij of zij het was. Als dan niemand zegt dat hij of zij er kennis van had, terwijl mevrouw Haarsma zegt en ook in het rapport staat dat iemand er wel kennis van had dan kom ik tot die conclusie.

Mevrouw HAARSMA: Ik wil hier toch even op ingaan. Volgens mij heb ik aangehaald wat in het rapport staat. In het rapport staat het volgende. "Er zijn volgens een aantal geïnterviewden" – en ik weet niet wie die geïnterviewden zijn – "een paar medewerkers en/of gedeputeerden op de hoogte..." Het gaat dus om en/of. Ik weet niet wie die gedeputeerde(n) zou(den) kunnen zijn. Ik ben het in ieder geval niet. In mijn interview heb ik gezegd dat ik het niet wist en ik heb toen geen aanwijzingen gegeven dat ik wist dat andere collega's het wel wisten. Dat wil ik toch even rechtzetten.

De VOORZITTER: Als er geen vragen meer zijn voor de heer Klaver dan dank ik hem voor zijn inbreng.

De heer KLAVER: Maar u belooft mij een derde termijn?

De VOORZITTER: Ik beloof u dat.

Ik geef het woord aan de heer Veenstra.

De heer VEENSTRA: Mijnheer de voorzitter. Ook wij maken straks graag gebruik van de derde termijn en de schorsing daaraan voorafgaand.

Ik heb in het betoog van zonet van de heer Klaver het een en ander gehoord, dat ik nu maar probeer samen te vatten. Ik heb in mijn eerste termijn enkele uitgangspunten aangegeven en vervolgens vragen geformuleerd richting college en richting het CDA en gezegd hoe naar onze mening het vervolg er uit zou kunnen zien. Het CDA zegt heel duidelijk op dit moment geen feiten meer in bezit te hebben die nog een rol kunnen spelen. Alles is bij KPMG geweest, het koffertje is

leeg. Ook allerlei dingen die vandaag zijn genoemd als e-mails zijn door het toch deskundige bureau KPMG gewogen en hebben bij het opstellen van het rapport een rol gespeeld.

Wij moeten het op dit moment dus doen met wat in het rapport staat.

Het is vervolgens veel meer gegaan over het gevoel en de interpretatie van het antwoord van het college en op grond daarvan is men al heel snel gaan gissen. De feiten liggen op tafel, er komen geen nieuwe feiten meer bij, het gaat nu om het gevoel of de vragen goed beantwoord zijn. E is een onderbuikgevoel, hoe weet je zaken, dat zijn de dingen waarmee we nu bezig zijn.

Er zijn antwoorden gekomen op de vragen van het CDA, alles is gewogen.

Ik wil wel zeggen dat ik respect heb voor de wijze waarop de leden van het college die aan het woord zijn geweest, de vragen hebben beantwoord. Zij hebben zich goed voorbereid en zij hebben goed geantwoord, zonder emotioneel te worden.

Natuurlijk zijn er nog vragen met betrekking tot hoe het nu precies is gegaan, maar er ligt ook een feitenonderzoek op tafel.

Voor de PvdA staat voorop dat het antwoord van het college gewoon goed was, goed in de zin van dat onze vragen goed zijn beantwoord en ook goed in de zin als het gaat om ons gevoel. In die zin is er bij ons geen twijfel.

Maar niet alle antwoorden zijn er gekomen en daarmee kom ik op het vervolg.

Wat ons betreft – in de volgende schorsing moet hierover maar geoordeeld worden – zijn er op dit moment drie wegen die naar Rome leiden.

De eerste is dat nu gewoon wordt vastgesteld dat er een goed debat is geweest, dat er verschillende onderzoeken zijn geweest en dat alle feiten nu op tafel liggen, dat daar geen feiten meer bijkomen en dat dit het dus is en dat de staten er genoeg mee moeten nemen dat er een aantal vraagtekens blijft.

Bij de tweede weg gaat het ook om de hoe en wie vraag. Laten dan de laatste vraagpunten maar via het OM worden uitgezocht. Wij weten dan meteen hoe het zit. De officier van justitie kan niet alleen bestuurders maar ook burgers onder ede bevragen. Ook dat is een weg.

De heer KLAVER: Even voor de helderheid, want wij zullen er straks ook wel iets van vinden. Wie moet er dan aangifte doen?

De heer VEENSTRA: Dat weet ik niet.

De heer KLAVER: De heer Veenstra heeft daar hopelijk toch wel over nagedacht?

De heer VEENSTRA: Ja, maar ik ben geen jurist. Natuurlijk heb ik daarover nagedacht en ik schets nu de drie wegen die wat ons betreft naar Rome leiden, waarvan er een is de weg via het OM. Misschien moet een van ons wel aangifte doen.

De heer KLAVER: Maar aangifte doe je van een strafbaar feit, klopt dat?

De heer VEENSTRA: Dat klopt.

De heer KLAVER: Maar wie heeft er dan volgens de heer Veenstra een strafbaar feit gepleegd? Wij kunnen toch niet naar de politie gaan en zeggen: "Wij willen aangifte doen van een strafbaar feit, maar weten niet door wie."

De heer VEENSTRA: Misschien mag ik eerst even mijn verhaal afmaken. Ik schets drie wegen die naar Rome leiden. De eerste weg is dat wij een punt achter de kwestie zetten, de tweede weg is die via het OM en dan moet inderdaad iemand aangifte doen, zo werkt dat in Nederland en dan moet het OM die aangifte wegen.

Wij denken mede op basis van berichten die wij hierover hebben gehad, dat het heel lastig zal worden het OM zover te krijgen dat het hier inderdaad een zaak van maakt.

De derde weg is die van artikel 151a van de Provinciewet. Handelen op basis van artikel 151a betekent dat de staten iets gaan oppakken. Maar daar kleven ook bezwaren aan, want de staten kunnen geen burgers onder ede horen – ook geen informanten dus – maar alleen bestuurders. Het zou om een kort onderzoek kunnen gaan dat in de tijd tot 1 mei wordt beperkt.

Dit zijn wat ons betreft de drie wegen die naar Rome leiden.

De eerste weg is zet maar een streep onder de kwestie, want het blijft gissen en ik kan meedelen dat een groot deel van mijn fractie die weg wil volgen.

De tweede weg is die via het OM en daarvoor moet eerst nog uitgezocht worden hoe dat allemaal gaat en of het OM er überhaupt een zaak van wil maken.

De derde weg is die van artikel 151a, een weg met veel haken en ogen, maar ook het gaan van die weg zullen wij niet blokkeren.

Wij zullen van de volgende schorsing gebruikmaken om een van deze drie wegen te bespreken. Helder is dat alle feiten op tafel liggen, dat er geen nieuwe feiten komen. Als er een onderzoek ex artikel 151a komt dan willen wij zeker weten dat de dingen die al gezegd zijn, ook onder ede worden verklaard. Wij hebben er alle vertrouwen in dat dit ook gebeurt.

De heer VAN DE BOER: Mijnheer de voorzitter. De fractie van de VVD kan zich voor een gedeelte vinden in het antwoord van het college op de door haar in eerste termijn gestelde vragen. Maar voor een gedeelte zijn de antwoorden ook niet gegeven. Dat kon ook niet, want in het KPMG-rapport staat dat ook na het onderzoek een aantal vragen nog onbeantwoord is gebleven. Echter, uit het antwoord op de vragen die wel beantwoord zijn komen toch wat bijzondere en cruciale punten naar voren. Ik noem er een paar.

K Dat de beroemde doos met tien exemplaren van het rapport een week ongeraakt in de kast heeft gestaan, bevreemdt ons nog steeds buitengewoon. Het is ons onduidelijk waarom niemand actie heeft ondernomen. *gan*

Dan het punt van de regie. Bij consistent bestuurlijk handelen is het voeren van regie buitengewoon belangrijk en ook op dat punt willen wij nog wel wat verder inzoomen.

Het bevreemdt ons verder dat op grond van een conceptrapport het besluit is genomen bij het OM aangifte te doen.

Deze drie dingen leiden ertoe dat wij, alles overziende, voor een gericht onderzoek zijn en wat ons betreft wordt dit een snel en heel gericht onderzoek; aan het eind van mijn inbreng in eerste termijn heb ik dit ook al aangegeven.

Wij zijn vervolgens aan het denken gezet over de mogelijkheden die er zijn voor zo'n onderzoek, over de vorm waarin zo'n onderzoek kan worden gegoten. Wordt het een justitieel onderzoek of een onderzoek ex artikel 151a van de Provinciewet?

Onze primaire voorkeur gaat uit naar een onderzoek ex artikel 151a. Als er echter inhoudelijke argumenten zijn – die moeten wij dan nog grondig doorpraten, want de jurist heeft daarover ook een standpunt – voor het andere onderzoek dan horen wij dat graag. Het gaat er uiteindelijk om dat een vorm wordt gekozen waarmee wij een stap verder komen. Een herhaling van zetten die ertoe leidt dat wij aan het eind weer op hetzelfde punt zijn aangekomen als na het rapport van KPMG heeft geen enkele zin. Vandaar dat de vorm nader onderzocht moet worden - en daarvoor zullen wij echt de tijd moeten nemen - en dat heel scherp wordt geformuleerd wat wij nu willen hebben. Zo zullen de vragen, waarop de antwoorden wat bevreemding hebben gewekt, in de vraagstelling moeten worden opgenomen. Het moet ook een gericht onderzoek zijn, want het kan niet zo zijn dat straks 600 ambtenaren aan een verhoor onder ede worden onderworpen. We moeten de proportionaliteit nadrukkelijk in de gaten houden. Die proportionaliteit wordt bepaald door de kern uit mijn betoog in eerste termijn. Die kern is dat het gaat om integriteit, betrouwbaarheid en consistentie in besturen en handelen.

De fractie van de VVD is graag bereid actief mee te denken over de beste vorm en wie vanuit zijn deskundigheid een bijdrage kan leveren. Het gaat er niet om elkaar vliegen af te vangen, op die manier moet er zeker niet worden gewerkt. Wij moeten er met ons allen voor zorgen, dat de onduidelijkheid, de mist en misschien ook wel een stuk ongenoegen op zo kort mogelijke termijn worden weggenomen.

Het lijkt de fractie van de VVD uitstekend ernaar te streven dat de zaak voor 1 mei, de datum van het aantreden van de nieuwe Commissaris van de Koningin, geklaard is.

De heer OOSTERLAAK: Mijnheer de voorzitter. Over tot de orde van de dag. In mijn eerste termijn heb ik al gezegd dat die woorden de samenvatting zijn van de brief van het college aan de staten naar aanleiding van het onderzoek door KPMG. Nu worden die woorden aangevuld, want het college zegt nu dat wat nu voorligt niet het einde van het verhaal kan zijn, dat het college aan waarheidsvinding hecht en dat het vervolg nu aan de staten is. Maar we zijn het er dus over eens dat dit rapport geen aanleiding kan zijn om over te gaan tot de orde van de dag, vooral niet omdat in ieder geval de schijn dat er toch wat aan de hand is, is blijven bestaan. Het is daarom niet goed voor de verhouding tussen de bevolking en de provincie en ^{tussen} de verhouding tussen de staten ^{voor} en GS om niet verder te gaan met de waarheidsvinding. X

De staten hebben veel vragen gesteld en het college heeft er vele beantwoord, maar een aantal zaken is nog niet helder. De heer Klaver heeft daarom in tweede termijn een nieuwe serie vragen gesteld en het lijkt mij goed dat die beantwoord worden.

Mijn fractie overweegt ook de weg te gaan van een commissie ex artikel 151a. Samen met GroenLinks hebben wij hierover een motie voorbereid en ik heb de indruk dat de heer Langenkamp die motie straks gaat ⁱⁿ dienen.

De heer MEDEMBLIK: Mijnheer de voorzitter. Ik heb in eerste termijn enkele vragen gesteld: drie aan het college en een aan de heer Klaver.

Met betrekking tot de vragen die mijn fractie aan het college heeft gesteld kan ik melden dat zij tevreden is over de beantwoording. Uit de woorden van het college klinkt de moeite door over de strijd en de moeite met het onvolkomene. Het is allemaal heel onbevredigend, maar nu wij het verhaal van het college hebben gehoord, hebben wij absoluut geen enkele aanleiding om te veronderstellen dat er bewust gelect is. Waarom accepteren wij niet gewoon wat er in het rapport staat?

De heer KLAVER: Ik denk dat ik het niet goed verstaan heb en daarom vraag ik het toch nog maar even.

De heer Medemblik zegt dat er geen enkele aanleiding is om vast te stellen dat er bewust gelect is. Dus het is van de tafel afgevallen of op een andere wijze bij de krant gekomen, of het is dus per ongeluk gebeurd. Denkt de heer Medemblik dat het die kant op gaat? Is zijn uitleg dat niemand in dit huis heeft gedacht dit bewust te laten lekken?

De heer MEDEMBLIK: Ik lees het rapport en ik baseer mij op wat daarin staat. Ik voeg daar de antwoorden van het college bij en dan is mijn conclusie dat er niet bewust gelect is.

De heer KLAVER: Is de heer Medemblik wel met mij eens dat er gelect is?

De heer MEDEMBLIK: Er is een exemplaar ergens terechtgekomen.

De heer KLAVER: Is de heer Medemblik het met mij eens dat er vanuit dit huis vroegtijdig strikt geheime informatie naar buiten is gegaan voor ogen die het niet moesten zien?

De heer MEDEMBLIK: Ik ben het ermee eens dat er gelect is, maar ik heb niet de overtuiging dat dit vanuit dit huis is gebeurd.

De heer KLAVER: Maar dan zijn we waar we wezen willen: de heer Medemblik is het met mij eens dat er gelect is uit dit huis. Dat zegt hij zojuist.

De heer MEDEMBLIK: Nee, nee, ik heb gezegd de overtuiging te hebben dat er gelect ~~niet~~ maar niet de overtuiging te hebben dat vanuit dit huis is gelect. Dat heb ik gezegd.

De bereidheid van het college om onder ede bevraagd te worden over het lekken, is ook voor ons heel belangrijk.

Integriteit is, helaas, geen vanzelfsprekendheid. Dat is heel jammer, maar we hebben ermee te maken. Het blijft mensenwerk. Wat aan beveiliging en protocollen wordt opgesteld, is belangrijk en wat ons betreft zijn de waarborgen die er nu zijn met betrekking tot de administratieve organisatie, afdoende.

Het verschil tussen de conceptversie en de definitieve versie van het rapport, waarvan het CDA melding maakte, bleken na onderzoek klein te zijn. Ik neem tenminste aan dat het verschil klein was, want anders was dit niet zo vlug duidelijk geworden. Ik hoor er niemand meer over, dus blijkbaar was de veronderstelling van het CDA met betrekking tot het verschil verkeerd.

De heer KLAVER: Mijnheer de voorzitter. Ik maak ernstig bezwaar tegen deze conclusie van de heer Medemblik. Hij baseert zijn conclusie op iets wat hij niet weet. Hij baseert zijn conclusie dat er tussen beide rapport weinig verschil is op de snelheid waarmee de ambtenaren hier werken.

De heer MEDEMBLIK: Ja, binnen vijf minuten was duidelijk dat er weinig verschil was tussen de definitieve en de concept versie. Als er heel grote verschillen waren, had het vast meer tijd gekost.

De heer KLAVER: Ik laat het hier graag bij.

De heer MEDEMBLIK: Nogmaals, wij zijn ervan overtuigd dat het pdf-bestand zonder bewust verkeerde intenties bij Deloitte is opgevraagd.

Ik wil ten slotte nog iets zeggen over een opmerking van de heer Westerhof in eerste termijn. Wij hebben er heel grote moeite mee dat beeldvorming over iemand als element in de discussie een rol speelt. Laten we naar de feiten kijken, naar wat in het rapport staat en naar wat GS in eerste termijn hebben geantwoord.

Dan nog even iets over het vervolg en een eventueel derde termijn.

Wij hebben op basis van de feiten in principe geen behoefte aan een vervolgonderzoek, maar als blijkt dat de meerderheid van PS daaraan wel behoefte heeft, zullen wij niet tegen zo'n onderzoek zijn.

De heer LANGENKAMP: Mijnheer de voorzitter. Het antwoord heeft ons wel enig inzicht verschaft, maar toch nog lang niet de duidelijkheid die wij zoeken. Het was nog te veel "ik weet het ook niet". Ik heb het idee dat we nog uren kunnen doorpraten, zeker als het over gevoelens en zo gaat, maar ik heb daar, eerlijk gezegd, niet zo heel veel behoefte aan.

Ik heb er wel behoefte aan naar een beslissing toe te werken. De mist moet verdwijnen, het moet op korte termijn duidelijk worden wat er wél is gebeurd.

De PvdA noemde een aantal mogelijkheden en een deel van die fractie en de ChristenUnie kennelijk ook, willen het hierbij laten, maar dat is voor GroenLinks onbespreekbaar. Als dat het resultaat is van al deze woorden dan vind ik dat heel erg triest.

GroenLinks stelt voor een onderzoek ex artikel 151a te gaan voorbereiden. Als blijkt dat zo'n onderzoek echt niet kan, is voor ons de tweede optie de zaak in handen te geven van het OM.

Maar onze eerste inzet is dat bekeken wordt of de ons ten dienste staande middelen ons kunnen helpen.

Voorzitter. Ik wil daarom, mede namens de fractie van de SP de volgende motie indienen.

Motie 1

De staten van Drenthe, in vergadering bijeen op 18 maart 2009

horende de discussie

overwegende dat

*het vertrouwen in de integriteit van het openbaar bestuur een groot goed is
de twijfel die is ontstaan door het rapport van KPMG niet duidelijk is weggenomen*

spreken uit

*dat provinciale staten een commissie ex artikel 151a van de Provinciewet samenstellen, die de
gang van zaken rond het lekken van het Deloitte-rapport over Eurochamp onderzoekt*

en gaan over tot de orde van de dag.

De VOORZITTER: Deze motie kan bij de beraadslaging worden betrokken.

De heer KLAVER: Voorzitter. Die opmerking geeft mij de vrijheid de heer Langenkamp een vraag te stellen ter verheldering, opdat wij in de schorsing een afweging kunnen maken met betrekking tot deze motie.

De heer Langenkamp gaat voortvarend te werk, het is grote stappen, snel thuis. Daar heb ik waardering voor. Maar wat hij niet doet is aangeven hoe de door hem gevraagde commissie gevormd moet worden. Hij laat de staten besluiten een commissie ex artikel 151a in te stellen. De vicevoorzitter van de staten heeft zijn zorgen uitgesproken over de effecten van een onderzoek door een commissie ex artikel 151a. Het is ook de vraag wie zitting nemen in zo'n commissie, wie daaraan toegevoegd kunnen worden en hoe lang het onderzoek gaat duren. De heer Van de Boer wil dat het onderzoek voor 1 mei is afgerond en dat betekent dat het in een week of drie, vier geklaard moet worden. Ik neem aan dat de heer Langenkamp daarover allemaal heeft nagedacht, want anders zou hij deze motie niet hebben ingediend.

De heer LANGENKAMP: Dat heb ik inderdaad.

De heer KLAVER: Hoe wordt dat onderzoek dan ingevuld? Als de heer Langenkamp ons dat laat weten, steunt hij ons in het maken van een afweging.

De heer LANGENKAMP: Ik hoop dat het CDA in ieder geval positief mee wil denken. Dat betekent dat wanneer de staten vandaag tot de instelling van zo'n commissie besluiten, morgen vanuit de griffie een uitnodiging uitgaat naar de fractievoorzitters om bij elkaar te komen om een goede opdracht te formuleren. De argumenten die de heer Van der Tuuk heeft gebruikt, moeten een goede onderzoeksvraag opleveren. Met externe deskundigen en met de ondersteuning van juristen moeten wij deze klus op korte termijn zien te klaren; dat is inderdaad de insteek. De zaak moet dus juist niet naar het OM, want ik ben bang dat de afhandeling dan niet voor september plaatsvindt, als de zaak al niet geseponeerd wordt.

De heer KLAVER: Wordt het dan een commissie waar GS volstrekt buiten staan, dus een commissie die van PS is? Gaan GS zich er ook nog mee bemoeien door ook een opdracht te formuleren en gaat het college het betalen? De heer Langenkamp moet op enig moment toch over dit alles hebben nagedacht.

De heer LANGENKAMP: Ik heb het idee dat de heer Klaver mij toch wel een beetje kent. Het lijkt mij stug dat hij verwacht dat ik zeg dat de staten zich er verder niet mee moeten bemoeien en dat het aan GS kan worden overgelaten. Als GroenLinks met een dergelijk voorstel komt, dan neemt die fractie ook zitting in die commissie. GS hebben terecht opgemerkt dat PS nu aan zet zijn. Een onderzoek door een commissie ex artikel 151a is ook een instrument dat PS ten dienste staat. PS kunnen op die manier hun controlerende taak invullen.

De heer MEDEMBLIK: Waarom denkt de heer Langenkamp dat wanneer het via het OM gaat, de zaak geseponeerd wordt?

De heer LANGENKAMP: Omdat dit al eens eerder is gebeurd.

De heer MEDEMBLIK: En waarom? Was er wellicht te weinig materiaal?

De heer LANGENKAMP: Ik heb de juiste formulering niet paraat, maar het was iets als "te weinig aanknopingspunten". Maar dat weet ik niet zeker. GS weten dat beter, want zij hebben geprobeerd aangifte te doen.

De VOORZITTER: Wij zijn hiermee aan het einde van de tweede termijn van de staten gekomen. Naar mij blijkt heeft het college behoefte aan een schorsing van zo'n tien minuten. Ik schors de vergadering.

(De vergadering wordt voor enige tijd geschorst en daarna hervat.)

De VOORZITTER: Ik heropen de vergadering en geef het woord aan mevrouw Haarsma.

Mevrouw HAARSMA: Mijnheer de voorzitter. U heeft mij verzocht kort en adequaat te antwoorden en ik ga dat proberen.

De heer Klaver heeft gevraagd wat ik heb gedaan aan regie voeren naar aanleiding van die beruchte Spaanse avond. Ik heb gezegd dat ik een gesprek heb gehad met de verslaggever en hem toen heb gevraagd welke informatie hij had, hoe hij daaraan kwam en of hij misschien een rapport had. Op die laatste vraag is ontkennend geantwoord. In het stuk van KPMG staat hierover dat de verslaggever bij de advocaat van de desbetreffende persoon zeer uitvoerig inzage in het rapport heeft gehad. Ik heb geen enkele reden gehad om aan de woorden van de verslaggever te twijfelen, te meer ook omdat in het stuk van KPMG staat dat het zo is gegaan.

Ik heb vervolgens op 21 november – dat was de dag dat de heer Klaver met de directie belde – de journalist van het dagblad gebeld en gevraagd of hij een rapport in zijn bezit had. Ik heb toen hetzelfde antwoord gekregen.

De heer KLAVER: De conclusie is dus dat de actie van de gedeputeerde was dat zij tweemaal met de journalist heeft gebeld.

Mevrouw HAARSMA: Ik heb hem eenmaal persoonlijk daarover aangesproken en ook flink ondervraagd in aanwezigheid van anderen en vervolgens op 21 november telefonisch contact gehad.

De heer KLAVER: Dus daar bestond het handelen van de gedeputeerde uit?

Mevrouw HAARSMA: Ja, dat klopt.

De andere vraag was hoe dat pdf-bestand in dit huis is terechtgekomen en of iemand misschien opdracht van de directie had gekregen daarom te vragen. Er is niemand geweest die daarvoor opdracht heeft gekregen, maar – ik hecht eraan dit nogmaals te verklaren – er is wel gevraagd om contact op te nemen met Deloitte en te vragen wanneer de definitieve rapporten op het provinciehuis zouden komen. Dat is gebeurd en vervolgens heeft – dat is althans mijn vertaling van de gebeurtenissen – heeft iemand gedacht dat het goed was ervoor te zorgen dat er in ieder geval iets in huis zou zijn voor het geval de doos met rapporten die dag niet zou aankomen. Dat is mijn verklaring. Het was dus puur proactief handelen.

Voorzitter. Ik kan nog veel meer zeggen, maar volgens mij heb ik met deze woorden de vragen van de heer Klaver beantwoord.

Mevrouw KLIP: Mijnheer de voorzitter. Ik heb nog twee vragen van de heer Klaver openstaan.

De eerste ervan was of de betreffende medewerker van het directiesecretariaat haar wachtwoord ook aan anderen heeft gegeven, met andere woorden of ook anderen in de bestanden op de computer van de bewuste medewerker van het directiesecretariaat kunnen komen.

Op pagina 15 van het rapport van KPMG staat dat die medewerkster haar wachtwoord heeft gegeven aan de directeur/plaatsvervangend secretaris zodat die het bestand naar haar eigen computer kon overbrengen om het vervolgens te verzenden naar de landsadvocaat. Verder heeft deze medewerker van het directiesecretariaat twee mensen gemachtigd om via hun eigen e-mailaccount in haar bestanden te komen. Het gaat dan om haar kamergenoot en de secretaresse van de CdK.

De tweede vraag was wat ik tijdens het Spaanse buffet tegen de plaatsvervangend CdK heb gezegd. Ik herhaal wat ik ook tegen de onderzoekers van KPMG heb gezegd, namelijk dat mevrouw Haarsma tegen mij zei: "Dit houd ik niet geheim, Martin heeft ook een exemplaar."

Daarop heb ik gezegd: "Dat kan niet, daar moet je wat aan doen."

Voorzitter. Dat waren mijn twee antwoorden.

De heer WESTERHOF: Hoe zag het rapport van hoor en wederhoor eruit? Hierover staat niets in het rapport van KPMG, maar weet de gedeputeerde daar misschien iets van? Was dat een keurige weergave van de gesprekken tussen KPMG en de advocaat van de heer Leijssenaar en de heer Leijssenaar zelf, of was dat een complete conceptversie van het gehele rapport?

Mevrouw KLIP: Dat weet ik niet, want ik heb zowel het conceptrapport van hoor en wederhoor als het laatste concept voor de definitieve versie verscheen, nooit gezien.

De heer WESTERHOF: Het rapport van KPMG is op dit punt ook onduidelijk, want uit het daarin opgenomen schema blijkt dat het concept onderzoeksrapport – het gaat om het rapport waarvan het documentnummer eindigt met de cijfers 2135 - op 7 oktober 2008 beschikbaar is gesteld aan de ondervraagde persoon en diens advocaat.

Stel dat het puur het gedeelte hoor en wederhoor van de gesprekken met de advocaat en de heer Leijssenaar geweest is en dat daar geen andere feiten in stonden dan is dat toch het ultieme bewijs dat de verslaggever van het Dagblad van het Noorden het gehele rapport in zijn bezit had? Immers, in de publicatie van 14 en 15 november zegt hij duidelijk iets over het management dat in het rapport van hoor en wederhoor nooit een rol kan hebben gespeeld. Er zouden dan drie versies moeten zijn in plaats van twee.

Mevrouw KLIP: Bij mijn beste weten zijn er een conceptverslag hoor en wederhoor, een concept van het definitieve rapport en twee vormen van het definitieve rapport, namelijk het pdf-bestand en het rapport met het ringbandje.

De heer WESTERHOF: Dan is het duidelijk.

De heer KLAVER: Mevrouw Klip zegt zojuist dat zij tijdens de zogenaamde Spaanse avond tegen mevrouw Haarsma heeft gezegd: "Dit houd je niet geheim, daar moet je wat aan doen." Had zij daarbij de actie van bellen met de journalist en hem de vraag stellen of hij het rapport had en later – dat was negen dagen later - nogmaals met hem bellen voor ogen? Bedoelde zij dat met de opmerking dat mevrouw Haarsma iets zou moeten doen? Moest mevrouw Haarsma de journalist bellen en hem vragen of hij het rapport had en hoe hij daaraan kwam, of had mevrouw Klip andere acties in gedachten toen zij dit advies gaf?

Mevrouw KLIP: Ik had, eerlijk gezegd, geen specifieke acties in gedachten toen ik dat zei, want mijn opmerking was een reactie op een andere opmerking. Ik vond alleen dat er wat gedaan moest worden.

De heer MUNNIKSMAN: Mijnheer de voorzitter. De heer Klaver heeft op een bepaald moment de vraag gesteld of de mensen aan de colleegetafel kennis hadden genomen van het pdf-bestand en zo ja, wanneer. Ik denk dat het goed is die vraag te beantwoorden.

Ik geef bij deze aan dat ik geen kennis heb genomen van het pdf-bestand en dat ik pas in een veel latere fase op de hoogte werd gesteld van het bestaan ervan. Ik moet trouwens wel bekennen dat ik in zijn algemeenheid niet weet of de stukken die ik op een bepaald moment krijg, afkomstig zijn uit een kopieerapparaat, of van een word-document of pdf-bestand. Wij lezen namelijk nogal veel. Ik ben pas een of twee dagen na het Spaanse buffet op het hoogte gesteld van de vermoedens over wie wat heeft gelezen.

De heer BATS: Mijnheer de voorzitter. Ik weet niet of ik, gelet op het uur van de dag en de vermoeidheid, op dit moment nog handelingsbekwaam ben. Maar mij zijn twee vragen gesteld en die wil ik beantwoorden.

Ik heb geen kennis genomen van het pdf-bestand en pas in een veel later stadium van het bestaan ervan gehoord. Ik heb op 18 november mevrouw Haarsma om het officiële rapport gevraagd, omdat ik als op dat moment verantwoordelijke voor het aanbestedingsbeleid, van mening was dat ik het officiële rapport moest lezen ter voorbereiding op de behandeling in de staten. Ik heb dat rapport op 25 november weer ingeleverd.

Ik heb op 12 november tijdens het Spaanse buffet niet tegen mevrouw Haarsma gezegd dat zij iets zou moeten doen. Ik ben ook maar heel even op dat buffet geweest, omdat ik de volgende ochtend om acht uur in Zwartwaterland het akkoord over de Meppelerdiepkleersluis met de staatssecretaris moest ondertekenen. Ik ben dus na een kwartier tot een half uur vertrokken en ik zat ook aan een andere tafel dan de bewuste tafel.

Wel ben ik op 13 november door collega Klip gebeld over wat zij hierover met mevrouw Haarsma had besproken. Ons standpunt was dat wat was gebeurd, niet kon en dat de gang van zaken zo snel mogelijk helder zou moeten worden gemaakt.

De VOORZITTER: Ik stel vast dat dit het antwoord van het college in tweede termijn was.

Eerder deze avond is al afgesproken dat er ook een derde termijn zou komen en dat daaraan voorafgaand de vergadering zou worden geschorst.

Ik stel de staten het volgende voor. Er is een zeer uitgebreid en goed debat geweest en ik stel voor dat na de schorsing gepoogd wordt tot een conclusie te komen. Er ligt een aantal lijnen op tafel en

die heeft iedereen goed in beeld. Ik verzoek de staten dan ook de derde termijn zo in te richten dat in een redelijk tempo naar de conclusie wordt toegewerkt.
Ik schors de vergadering.

(De vergadering wordt voor enige tijd geschorst en daarna hervat.)

De VOORZITTER: Ik heropen de vergadering.

DERDE TERMIJN

De heer KLAVER: Mijnheer de voorzitter. De fractie van het CDA heeft na ampel beraad en overleg met elkaar nog eens goed gekeken naar het handelen en met name naar het wetende niet handelen. De fractie komt dan toch tot de conclusie vanmiddag en vanavond een aantal keren te hebben gehoord dat met name tijdens de avond van 12 november er al kennis, of in ieder geval een vermoeden was – of dat nu in flarden was of in delen – bij de plaatsvervangend CdK mevrouw Haarsma. Maar nu horen wij een andere versie van mevrouw Klip. Zij is veel stilliger en steviger in haar uitspraak. Zij zegt: "Martin de Bruin heeft het rapport, dat kun je niet geheimhouden, je moet wat doen."

Mijnheer de voorzitter. Je zou bijna vragen welke uitspraak van die twee gedeputeerden nu waar is.

Het is opvallend in dit dossier dat die twee versies een eigen leven gaan leiden, en daarmee wordt het vertrouwen in deze twee bestuurders niet echt groter.

Ik stel ook vast dat de plaatsvervangend CdK niet echt de regie en de verantwoordelijkheid heeft genomen, zelfs niet op de avond van 12 november toen een collega haar zei er wat aan te doen. Dan moet de plaatsvervangend CdK niet de schouders ophalen en de volgende dag met de verslaggever gaan praten om te voorkomen dat er een ander verhaal in de krant komt. Want op 15 november worden wij allemaal getraceerd op een groot verhaal in de bijlage bij het Dagblad van het Noorden.

Negen dagen later handelt de waarnemend CdK voor de tweede maal, ook ditmaal nauwelijks op eigen initiatief maar omdat de fractie van het CDA zich roert. En dat terwijl zij op 12 november van haar collega heeft gehoord – die daarover op 13 november nog met een andere collega sprak – dat er iets zou moeten gebeuren. Maar eigenlijk gaat de verantwoordelijke bestuurder stilzitten, niets doen. Zij weet het, maar zij handelt niet. Dat vinden wij absoluut het niet hebben van regie en het nemen van verantwoordelijkheid.

Mijnheer de voorzitter. Alle mensen in deze zaal wisten al vrij lang dat dit debat eraan zou komen. Hoe kan het dan dat de gedeputeerde hier gaat staan, de handen ten hemel heft en zegt: "Ik wist het ook niet." Als je dan bestuurder bent, ben je niet klaar met de uitspraak dat de directie iets gedaan heeft, of gehandeld heeft; dan zoek je dat uit. Je wilt het weten, want daar zal in het debat naar gevraagd worden. Dan stop je niet met de opmerking: "Ik weet het niet, maar we hebben een prima directie."

Verantwoordelijkheid en regie, wetende niet gehandeld en ook nog nadrukkelijk gewaarschuwd door een collega.

De andere collega's worden ook niet acuut ingelicht. De heer Bats hoort het van mevrouw Klip en hoe en wanneer de anderen het hebben gehoord, weet ik ook niet. Maar wij weten wel dat er niet onmiddellijk actie is genomen.

Twee versies, twee waarheden, wetende niet handelen.

Mijnheer de voorzitter. Wij kunnen dan niet anders doen dan een motie van wantrouwen tegen gedeputeerde mevrouw Haarsma indienen. Ik zal die motie nu voorlezen.

Motie M2

Provinciale staten van Drenthe, in vergadering bijeen op 18 maart 2009 ter bespreking van het Onderzoeksrapport KPMG inzake Eurochamp en de daarop betrekking hebbende brief van 10 maart 2009 van het college van GS van Drenthe

constaterende dat:

- *het onderzoek van KPMG uitwijst dat het definitieve rapport van Deloitte Forensic & Dispute Services inzake de Stichting EuroChamp Foundation van 10 november 2008 vóór de openbaarmaking op 27 november 2008 buiten het provinciehuis is terechtgekomen*
- *oneigenlijk gebruikgemaakt is c.q. onzorgvuldig omgegaan is met vertrouwelijke overheidsinformatie*

overwegende dat

- *er geen twijfels mogen bestaan met betrekking tot de betrouwbaarheid en de geloofwaardigheid van de provinciale overheid*
- *het provinciaal bestuur dient te handelen vanuit principes van integriteit en betrouwbaarheid*

van mening zijnde dat

- *door het voortijdig naar buiten komen van het vertrouwelijke onderzoeksrapport van Deloitte ernstige twijfels zijn ontstaan met betrekking tot de betrouwbaarheid en de geloofwaardigheid van de provinciale overheid*
- *daarmee aan het imago van de provincie Drenthe ernstige schade is toegebracht*
- *met de beantwoording van de in het debat gestelde vragen twijfels met betrekking tot de betrouwbaarheid en de geloofwaardigheid van het provinciaal bestuur niet zijn weggenomen*
- *het provinciaal bestuur en in het bijzonder de plaatsvervangend Commissaris van de Koningin, gedeputeerde mevrouw Haarsma, daarvoor verantwoordelijkheid draagt*
- *de plaatsvervangend Commissaris van de Koningin, gedeputeerde mevrouw Haarsma hierdoor het vertrouwen heeft geschonden dat provinciale staten haar hebben gegeven*

besluiten

tot het opzeggen van het vertrouwen in de plaatsvervangend Commissaris van de Koningin, gedeputeerde mevrouw Haarsma.

De VOORZITTER: Deze motie maakt vanaf nu deel uit van de beraadslaging.

De heer VEENSTRA: Voorzitter. Een motie van wantrouwen is niet het geringste. Er is een onderzoek gedaan naar het lek en naar wie verantwoordelijk is voor het lekken en hoe het allemaal precies is gegaan. Ik constateer dat de heer Klaver toch iets zoekt, want volgens hem moet er nu iets gebeuren, waarbij het niet meer gaat om het lek, maar om het handelen. Daarom komt hij met een motie van wantrouwen die helemaal haaks staat op hetgeen waar KPMG naar heeft gezocht. Ik vind dat opmerkelijk, want het wel of niet handelen is nooit een onderzoeksvraag geweest. Maar goed, dat is een constatering en de heer Klaver heeft zijn eigen verantwoordelijkheid.

De heer Klaver komt nu tot een conclusie. Mag ik hieruit opmaken dat als straks moties worden ingediend om een onderzoek in te stellen, misschien zelfs wel een onderzoek op basis van artikel 151a, de fractie van het CDA daaraan niet meer meedoet, omdat die fractie nu al haar conclusie heeft getrokken? Het CDA kan namelijk straks niet een vervolgonderzoek steunen als zij nu al haar conclusie heeft getrokken.

De heer KLAVER: Dat is nog helemaal de vraag. Voorlopig hebben wij niet voldoende vertrouwen in mevrouw Haarsma als bestuurder van deze provincie. Dat wil helemaal niet zeggen dat daar achteraan niet een soort onderzoek – niemand weet nog hoe zo'n onderzoek eruit gaat zien – kan komen om toch nog een verdiepingsslag te maken. Dat zou nog heel goed kunnen.

De heer VEENSTRA: Het is toch merkwaardig dat het CDA dan nu al een conclusie trekt met het zwaarste instrument dat de staten zo'n beetje hebben. Volgens mij betekent zo'n instrument het einde van een zaak, want pas als alles op een rij is gezet, wordt met een motie van wantrouwen gekomen. Het CDA doet dat niet; die fractie dient een motie van wantrouwen in, maar wil daarnaast misschien ook nog wel meegaan met een vervolgonderzoek. Dat is toch raar?

De heer KLAVER: De heer Veenstra mag dat raar vinden.

De heer VEENSTRA: Het CDA is tot een conclusie gekomen, want de heer Klaver dient een motie van wantrouwen in die straks in stemming komt en zo'n motie is voor de staten een heel vergaand middel en daarnaast wil die fractie misschien ook nog wel met een onderzoek meegaan. Maar voor mij is het ¹het een of het ander. Of de heer Klaver zegt er nog niet uit te zijn en wil, omdat nog niet alle vragen beantwoord zijn, alles nog eens op een rij zetten, of hij trekt een conclusie. Hij heeft het laatste gedaan en dat betekent dat hij op een andere manier naar zo'n onderzoek moet kijken.

De heer KLAVER: Dat is de visie van de heer Veenstra. Ik heb onderbouwd waarom wij het vertrouwen opzeggen.

De heer VEENSTRA: De heer Klaver wil alle ballen in de lucht houden. Hij komt met een zeer vergaand middel dat helemaal los staat van de onderzoeksvraag.

De heer KLAVER: Ik snap wel dat de heer Veenstra dat niet fijn vindt en ik ben ook politicus genoeg om te begrijpen dat hij daar niet gelukkig van wordt, maar hij moet zich voorstellen dat mijn fractie een afweging heeft gemaakt en dat de discussie in onze fractie zich heeft toegespitst op een aantal zaken, waaronder die van de bekende avond.

Wij hebben te maken met bestuurders en wij willen gewoon zodanige bestuurders hebben, dat wij het volste vertrouwen hebben dat als zij het signaal krijgen dat er iets moet gebeuren, wij geen zorgen hoeven hebben óf het wel gebeurt. Het gaat om de regie. Dan kan op een avond als deze niet gezegd worden: "Ik weet het ook niet, ik heb het niet gedaan. De directeur heeft een eigen verantwoordelijkheid en zo werkt het nu eenmaal." Nee, zo werkt het niet.

Daarom hebben wij gezegd – en ik kan nog wel een verdere onderbouwing geven, maar dan ga ik mijzelf herhalen en dat zal de voorzitter niet fijn vinden – dat wij onvoldoende vertrouwen hebben in het besturen van deze provincie door mevrouw Haarsma.

De heer VEENSTRA: Ik concludeer dat de heer Klaver met een dergelijk vergaand instrument nu deze discussie afrondt.

De heer KLAVER: Ja. En wat het met het onderzoek wordt, dat zien we dan wel.

De heer MEDEMBLIK: Er is ook nog een andere vraag gesteld, een vraag die mij eigenlijk ook op de lippen brandt.

Er is de hele avond over het lekken gesproken en uit de discussie valt op te maken dat er wel draagvlak is voor een vervolgonderzoek om het hoe en het wie van het lekken boven tafel te krijgen. Dat was ook het kernpunt in het betoog van het CDA en nu ineens verschuift de focus van

het lekken naar het handelen van de gedeputeerde en van het hele college terwijl het lekken nog niet eens bekend is. Ik vind het heel opmerkelijk wat hier nu gebeurt.

De heer KLAVER: Zo opmerkelijk is dat echt niet. Ik zal de heer Medemblik uit de droom helpen. Er is een rapport gemaakt over Eurochamp. Dat rapport is hier op enig moment binnengekomen op maandag 10 november – of het digitaal was of met een doos vol, maakt nu even niet zoveel uit – en woensdagavond 12 november, dus krap 48 uur later, wordt opgemerkt dat dit rapport best in het bezit zou kunnen zijn van iemand, dat er in ieder geval een vermoeden is. Het gaat dus over het signaal van het lekken, het naar buiten gaan van strikt vertrouwelijke informatie, die alleen zes mensen in deze statenzaal zouden mogen lezen.

Dan komt er een andere versie, een veel stilliger versie van mevrouw Klip, die nadrukkelijk een advies geeft. Daarna lopen de wegen uit elkaar. Er zijn dan twee waarheden.

Het gaat erom dat wij van een bestuurder van deze provincie verwachten dat als dit soort dingen gebeuren – het gaat om betrouwbaarheid, om geloofwaardigheid – die bestuurder niet gaat stilzitten en niet de volgende dag met de journalist gaat praten en hem vraagt of hij het rapport gekregen en zo ja, van wie, terwijl die bestuurder van tevoren al weet dat de journalist dit niet zal zeggen, en dan negen dagen later, als de fractie van het CDA zich begint te roeren en ook statenvragen wil stellen, andermaal met dezelfde journalist belt. En daar moeten wij het dan mee doen, terwijl die bestuurder op 12 november al indringend door een collega is geattendeerd op het feit.

Wij geven met onze motie ook aan dat de gedeputeerde ook haar bestuursverantwoordelijkheid onvoldoende heeft genomen en onvoldoende regie op dit dossier heeft gezet.

Ik voeg hier nog aan toe dat de bestuurder hier dan niet met de handen ten hemel geheven kan zeggen: "Ik weet het niet. Ik heb het niet gedaan en ik zou niet weten wie het wel heeft gedaan." Zo werkt het niet.

De heer MEDEMBLIK: De heer Klaver slaat nu een stap over.

Het KPMG-rapport geeft blijkbaar geen afdoend antwoord op de vraag over het lekken, maar de heer Klaver stapt daar overheen en zet daar een motie van wantrouwen, een heel zwaar instrument, bovenop, terwijl er eigenlijk nog een tussenfase is, een fase, waarvoor in de staten draagvlak aan het ontstaan is, namelijk dat nog eens wordt bekeken of het lekken niet goed boven tafel kan worden gekregen. Dat is namelijk bepalend voor het handelen van het college.

Dus nogmaals, ik vind dat de heer Klaver nu een buitenproportioneel middel inzet, dat bovendien niet past bij het debat zoals dat heeft plaatsgevonden.

De heer KLAVER: De heer Medemblik mag dat vinden. Ik vind dat ik er verder genoeg over gezegd heb.

De heer LANGENKAMP: Ik wil de heer Medemblik een vraag stellen.

Beluister ik in zijn vraagstelling dat hij nu ook voor een onderzoek ex artikel 151a is?

De heer MEDEMBLIK: Wij hebben geen behoefte aan een onderzoek naar aanleiding van de beantwoording door het college, maar nu het debat zover gevorderd is, verzetten wij ons er ook niet tegen.

De heer LANGENKAMP: In de politiek is het "ja" of "nee".

De heer MEDEMBLIK: Dat krijgt de heer Langenkamp straks te horen.

De VOORZITTER: Ik dank de heer Klaver voor zijn bijdrage en geef het woord aan de heer Veenstra.

Ik hoor geluiden over een schorsing van de vergadering. Ik wijs erop dat als men een schorsing wil, ik daartoe een verzoek moet krijgen.

De heer VEENSTRA: Mijnheer de voorzitter. Het zal duidelijk zijn dat, nu de heer Klaver een dergelijk instrument inzet, wij zeker nog wel een schorsing willen, want hoe meer ik over deze motie van wantrouwen nadenk, hoe onbegrijpelijker ik haar vind.

Er is vandaag een heel debat gevoerd over het lek en over het rapport van KPMG. Op een zeker moment lagen alle feiten wel op tafel en resteerden alleen nog enkele vragen. En dan komt het CDA nog voor is nagedacht over een vervolgonderzoek met deze motie. Dat is dan zeker niet op basis van de discussie van vandaag, maar waarschijnlijk om politieke redenen, waaronder "een gevoel". Maar goed, wij zullen er straks in de schorsing over spreken.

Voor de PvdA restten aan het eind van de tweede termijn drie mogelijkheden: niets doen, de weg richting OM en de weg van een onderzoek ex artikel 151a. Wij kiezen voor de laatste weg, want die weg lijkt ons een goed einde van het debat van vandaag. Er zijn nog enkele vragen, waarop wij de komende tijd graag een antwoord willen hebben, want wij menen op basis van die antwoorden pas tot een conclusie te kunnen komen.

De motie die door de fracties van GroenLinks en de SP is ingediend, vinden wij te breed. De VVD zal straks een motie indienen, die wij mede ondertekend hebben, welke motie wat gericht ingaat op wat wij denken te bereiken met een onderzoek ex artikel 151a. Dat is wat ons betreft de juiste afronding van dit debat. Een aantal vragen ligt nog open en al was het antwoord van het college goed, wij willen iedere twijfel met betrekking tot de integriteit wegnemen. Wij willen de resterende vragen via een goed onderzoek beantwoord krijgen.

De VOORZITTER: Wenst de fractie van de PvdA al op dit moment een schorsing, of pas na afronding van de derde termijn?

De heer VEENSTRA: Wat ons betreft mag het aan het eind van de derde termijn.

De VOORZITTER: Dan geef ik nu het woord aan de heer Van de Boer.

De heer VAN DE BOER: Mijnheer de voorzitter. In de tweede termijn heb ik aangegeven dat wij voor een gericht onderzoek zijn. Na de beantwoording van alle vragen zijn wij dat nog steeds. Tijdens de schorsing hebben wij een motie opgesteld, maar die zal ik nu nog niet indienen, omdat ik de heren Veenstra en Medemblik de tijd wil geven de tekst ervan te lezen. Pas als zij instemmend knikken, zal ik de motie indienen.

De motie die ik zal indienen wijkt fundamenteel af van de motie van GroenLinks en de SP, omdat wij eerst de aard van het onderzoek grondig onderzocht willen hebben voor wij ons uitspreken over de vorm ervan. Er is vanavond geen gelegenheid voor dat onderzoek en bovendien moeten deskundigen daarover ook nog hun licht laten schijnen en vandaar dus de motie, waarop ik straks nog terugkom.

Voorzitter. Dan de motie van wantrouwen van het CDA.

dat Uit de vragen die wij hebben gesteld en uit onze reactie op het antwoord kan worden opgemaakt het naar onze mening niet gaat om een dossier waarvan de behandeling vlot is verlopen. Wij willen echter reëel zijn en de motie op waarde schatten. In de komende schorsing zullen wij onze afweging maken en daarom ga ik nu niet inhoudelijk op de motie van wantrouwen in.

Voorzitter. Uit de reactie van de heren Veenstra en Medemblik maak ik op dat zij met de tekst van de motie die ik wil indienen instemmen en daarom kan ik nu namens de fracties van de PvdA, de VVD en de ChristenUnie de volgende motie indienen.

Motie M3

Provinciale staten van Drenthe, in vergadering bijeen op 18 maart 2009,

concluderende dat:

- *het onderzoeksrapport KPMG inzake Eurochamp niet alle vragen omtrent het voortijdig verspreiden van het rapport van Deloitte inzake het onderzoek naar de Stichting EuroChamp Foundation beantwoordt;*
- *met name de vraag wie verantwoordelijk is voor de voortijdige verspreiding van het rapport en op welke wijze dit is geschied, niet beantwoord wordt;*
- *wel aangetoond is dat er sprake is van voortijdige verspreiding*

van mening zijnde dat:

- *dit een onbevredigende situatie is, omdat het hier een zaak betreft waarbij de integriteit van het openbaar bestuur in het geding is;*
- *dat de bovenstaande vragen alleen beantwoord kunnen worden als bestuurders en ambtenaren onder ede kunnen worden gehoord;*
- *een parlementaire provinciale enquête van beperkte omvang, gericht op die vragen waarop het rapport van KPMG geen antwoord heeft kunnen geven, hiervoor het middel is;*
- *onderzocht moet worden of het uitvoeren van een parlementaire enquête juridisch mogelijk is;*
- *bij een ontkennend antwoord op voornoemde vraag een ander geëigend onderzoek dient te worden ingesteld*

spreken als hun mening uit

dat aanvullend onderzoek nodig is om antwoord te krijgen op de vragen wie of in opdracht van wie er is gelect en op welke wijze dat is gebeurd

besluiten

tot het instellen van een beperkte parlementaire provinciale enquête, of, indien dat juridisch niet mogelijk is, tot een ander geëigend onderzoek

en gaan over tot de orde van de dag.

De heer KLAVER: Mijnheer de voorzitter. Er staat CDA onder de motie, maar die letters kunnen worden doorgekrast. Dat moet ChristenUnie zijn.

De VOORZITTER: Dat is inmiddels gebeurd en de motie maakt vanaf nu deel uit van de beraadslaging.

De heer KLAVER: Voorzitter. Ik heb een vraag over de nieuwe commissaris van de Koningin die wij mogelijk gaan krijgen. In de motie wordt geen datum genoemd en daarom vrees ik dat de heer Tichelaar deelgenoot wordt in het hele proces.

De heer VAN DE BOER: Ik heb de datum van 1 mei genoemd, de datum van het officiële aantreden van de nieuwe CdK, om aan te geven dat wij tempo willen maken. Maar zorgvuldigheid is natuurlijk ook belangrijk, al vind ik nog steeds dat het mooi zou zijn dat het onderzoek voor die datum klaar was.

Omdat de keuze voor de vorm van het onderzoek nog gemaakt moet worden, kan ik niet overzien of het überhaupt haalbaar is het onderzoek tussen nu en eind april klaar te hebben. Dat is de reden waarom in de motie de datum 1 mei niet is genoemd.

De heer OOSTERLAAK: Mijnheer de voorzitter. Wij nemen de moties in beraad en zullen ze tijdens de schorsing bespreken.

De heer MEDEMBLIK: Mijnheer de voorzitter. Ik heb al iets gezegd over de motie die door het CDA is ingediend, maar ik wil mijn standpunt nog even met de overige leden van mijn fractie afstemmen. Wij zijn mede indiener van de motie die de heer Van de Boer heeft ingediend. Wij stemmen niet in met de motie van de SP en GroenLinks, want omdat daarin al een bepaalde richting is gekozen, vinden wij die te beperkt. Het is voor ons nog de vraag of de in die motie gekozen richting wel de juiste is om aan waarheidsvinding te doen.

De heer LANGENKAMP: Mijnheer de voorzitter. Ook mijn fractie zal tijdens de schorsing de ingediende moties bespreken.

De VOORZITTER: Dit was de derde termijn van de staten.

Er is een drietal moties ingediend en ik schors nu de vergadering om de fracties de gelegenheid te geven zich te beraden.

Ik kan mij voorstellen dat men na die schorsing nog iets over die moties wil zeggen, maar daarna zal worden overgegaan tot de stemverklaringen en de stemming.

Ik schors de vergadering voor 15 minuten.

De vergadering wordt voor enige tijd geschorst en daarna hervat.

De VOORZITTER: Ik heropen de vergadering na deze schorsing, die tot mijn spijt veel langer duurde dan was afgesproken.

We waren gebleven bij het punt waarop het college gebruik kan maken van de derde termijn. Naar mij blijkt het wenst geen der leden van het college het woord te voeren.

VIERDE TERMIJN

De VOORZITTER: Er liggen drie moties voor, waarover in de volgorde waarin ze zijn ingediend, gestemd zal worden.

Ik zal de fractievoorzitters nog in de gelegenheid stellen mee te delen hoe hun fracties over de moties denken.

Daarna krijgt het college nog de gelegenheid om, zo het dat wil, in deze vierde termijn nog wat te zeggen.

Daarna zal tot de stemmingen worden overgegaan.

De heer KLAVER: Mijnheer de voorzitter. De fractie van het CDA heeft het gevoel van de staten geproefd en heeft besloten in te stemmen met de moties die door de andere fracties zijn ingediend. De fractie heeft daarbij een voorkeur voor de motie waarin sprake is van een parlementaire enquête.

Gaande het onderzoek naar de mogelijkheden hiervan zal mijn fractie de door haar ingediende motie aanhouden.

De VOORZITTER: Ik stel vast dat de fractie van het CDA de door haar ingediende motie M2 op dit moment niet in stemming wil brengen, maar die motie wil aanhouden.

De heer VEENSTRA: Ik heb daar een vraag over. Betekent het feit dat de motie wordt aangehouden en dus in deze vergadering niet in stemming komt, dat die motie voor deze vergadering is ingetrokken?

De VOORZITTER: De mogelijkheid tot het aanhouden van een motie bestaat en is ook wel eerder in een statenvergadering gebeurd. Ik begrijp de woorden van de heer Klaver zo dat de motie voor deze vergadering is ingetrokken, maar dat zij wel wordt aangehouden.

De heer VEENSTRA: Mijnheer de voorzitter. Motie M2 wordt aangehouden, maar als die in stemming was gebracht, zouden wij haar niet hebben gesteund. In die motie worden dingen bij elkaar opgeteld die geen recht doen aan wat hier vandaag is besproken.

Wij vinden het ook niet goed een motie van wantrouwen aan te houden, want zo'n motie is een dusdanig zwaar middel dat alleen gekozen kan worden tussen indienen of niet indienen, dus in ieder geval niet aanhouden.

Wij leggen het nu zo uit dat die motie er niet is.

Mijn fractie zal motie M3, die zij mede ondertekend heeft, uiteraard steunen.

Wij zullen motie M1 niet steunen, want daarvoor is M3 juist in de plaats gekomen.

De heer KLAVER: De heer Veenstra kan wel doen of motie M2 er niet is, maar die motie is er wel degelijk. Wij willen een onderzoek, welk onderzoek het ook wordt, niet frustreren, en de uitkomst van dat onderzoek, welk onderzoek het ook wordt, bepaalt of wij de motie intrekken, waarmee die dan echt van tafel is, of haar alsnog indienen. De motie ligt dus in de keukenla tot het onderzoeksrapport is besproken en daarna bepalen wij of die motie daar blijft of opnieuw op tafel wordt gelegd.

De heer VEENSTRA: Ik constateer dat de beraadslaging over dit agendapunt straks wordt afgerond met een stemming over motie M3 en daar zullen wij ons op focussen.

De heer VAN DE BOER: Mijnheer de voorzitter. Wij hebben kennisgenomen van het standpunt van het CDA met betrekking tot motie M2 en wij wachten wel af wat daar dan verder mee gebeurt. Het zal duidelijk zijn dat wij de samen met fracties van de PvdA en de ChristenUnie indienende motie M3 zullen steunen en, gelet op de argumentatie in derde termijn, niet motie M1 van GroenLinks en de SP.

De heer OOSTERLAAK: Mijnheer de voorzitter. Wij hebben onze knopen geteld als het om motie M1 gaat. In motie M3 wordt feitelijk om hetzelfde gevraagd en daarom zullen wij die motie steunen. Nu motie M2 wordt aangehouden, zal daarover niet worden gestemd.

De VOORZITTER: Begrijp ik goed dat wat de SP betreft motie M1 wordt ingetrokken?

De heer OOSTERLAAK: Ja.

De VOORZITTER: Geldt dit ook voor GroenLinks? Ik zie de heer Langenkamp knikken en daarmee stel ik vast dat motie M1 is ingetrokken en vanaf nu niet langer onderdeel uitmaakt van de beraadslagingen.

De heer MEDEMBLIK: Mijnheer de voorzitter. Motie M3 is de enige motie die nu nog ter tafel ligt en daar staat onze naam onder. Meer heb ik er niet over te zeggen.

De heer LANGENKAMP: Mijnheer de voorzitter. Ik vind het verstandig dat het CDA de motie van wantrouwen niet in stemming wil brengen. Het is een betere volgorde om eerst een onderzoek te doen. Ik hoop dat dat onderzoek de gewenste duidelijkheid oplevert.

Motie M1 is ingetrokken en daarover kan ik dus niets meer zeggen.

Voorzitter. Ik ben blij dat, ook al is het inmiddels laat op de avond, de collegepartijen ook goed naar GroenLinks hebben geluisterd, want in motie M3 staat wat ik in mijn bijdrage al had gezegd. Wij zullen motie M3 dan ook graag steunen.

De heer VAN DE BOER: Ik wil de gelukzaligheid die de heer Langenkamp over zichzelf afroept, toch iets beteugelen. Ik heb namelijk aangegeven dat het uitzoeken welke vorm het onderzoek, of zo men wil enquête, het beste kan krijgen, enige tijd vraagt en dat wij daarom voor de in de motie opgenomen tekst hebben gekozen. In motie M1 was al een keuze gemaakt en dus verschilt motie M3 substantieel van motie M1. De heer Langenkamp denkt toch niet dat wij zo naïef zijn dat wij eenzelfde motie indienen als de fracties van de SP en GroenLinks al hebben gedaan? Ik hoop dat de heer Langenkamp het verschil ziet.

Er moet eerst juridisch advies ingewonnen worden over de mogelijkheden die er zijn, gelet op het doel waarvoor wij het onderzoek, die enquête, willen houden.

De heer LANGENKAMP: Mijnheer de voorzitter. Ik hoop niet dat we nu in een vijfde termijn terechtkomen, maar de begeleidende tekst bij onze motie was, dat goed uitgezocht moet worden wat wel en niet kan. Als tweede optie noemde ik het OM. Maar de heer Van de Boer heeft gelijk dat dit niet allemaal letterlijk in de motie stond. Maar het was wel de strekking van die motie en zo heb ik de motie ook toegelicht.

De heer VAN DE BOER: Ik ben helemaal gelukkig dat GroenLinks de motie M3 gaat steunen.

De VOORZITTER: Ik stel vast dat het college geen behoefte heeft om te reageren en ik sluit de vierde termijn van de beraadslaging.

Het lijkt erop dat het uitzetten van de kachel in deze zaal effect heeft, want wij zijn nu ineens in tien minuten aan het eind van de beraadslaging gekomen.

De beraadslaging wordt gesloten.

In stemming komt motie M3.

Motie M3 wordt met algemene stemmen aangenomen.

De VOORZITTER: Ik verzoek de staten toch vooral gebruik te maken van wat de keuken nog heeft klaargezet, want wij hebben erom gezeurd.

Ik dank u allen voor uw aanwezigheid en inbreng.

Ik sluit de vergadering.

Verslag

**van de vergadering van
provinciale staten van Drenthe**

gehouden op 17 december 2008

INHOUD

Opening	8
Mededelingen	8
Ingekomen stukken	8
Vaststelling agenda	8
Vaststelling verslagen van de vergaderingen van 12 november en 8 december 2008	9
Mondelinge vragen	9
Statenstuk 2008-354, Sociale, Culturele & Museale agenda 2009-2012	10
<i>Motie M1 (verworpen)</i>	21
<i>Motie M2 (verworpen)</i>	22
<i>Motie M3 (verworpen)</i>	23
Statenstuk 2008-358, Ontwerpbesluit vaststelling doelen en maatregelen oppervlaktewater- lichamen en grondwaterlichamen in Drenthe op grond van de Europese Kaderrichtlijn Water	32
Statenstuk 2008-357, Wijziging Verordening rechtspositie gedeputeerden, staten- en commissieleden	32
Statenstuk 2008-355, Ontwerp onderzoekslijnen 2009-2012 en onderzoeksprogramma 2009 c.a. Bestuurscommissie OCWZ	33
Statenstuk 2008-356, Wijziging Reglementen van orde als gevolg van videonotulering	33
<i>Motie M4 (verworpen)</i>	34
Statenstuk 2008-359, Wijziging Subsidieregeling Noordelijke Innovatie OndersteuningsFaciliteit 2008 (NIOF 2008)	36
Statenstuk 2008-360, Omnibus Decentraal regelingen Noord-Nederland (SNN) en Drenthe	36
Statenstuk 2008-362, Subsidieregeling Human Recourse Management plus 2009	36
Rapport Deloitte inzake onderzoek naar Stichting EuroChamp Foundation	38
<i>Motie M5 (aangehouden)</i>	49
<i>Motie M6 (aangehouden)</i>	56
Sluiting	68

PROVINCIALE STATEN VAN DRENTHE

Verslag van de vergadering van provinciale staten van Drenthe, gehouden op 17 december 2008 in het provinciehuis te Assen.

Tegenwoordig zijn:

A. van der Tuuk (PvdA, vicevoorzitter)

de overige leden (40 in getal):

J.J. Baltés (VVD)
H. Beerda (PvdA)
M.A.M. Berends (PvdA)
W.A.R. Boer (PvdA)
H.H. van de Boer (VVD)
L. Bomhof (VVD)
mevrouw K.J. Datema-Klöppling (SP)
D.B. Dijkstra (CDA)
K.R. Dijkstra (PvdA)
R.D. Esseveld (SP)
R. Fokkens (PvdA)
mevrouw W.G. Goudriaan-Visser (PvdA)
E. Hemsteede (PvdA)
H.R. Hornstra (PvdA)
A. Huizing (PvdA)
S. de Jong (CDA)
mevrouw M.J. Kaal (CDA)
A. Kerstholt (VVD)
H. Klaver (CDA)
J.H. Lammers (CDA)
J. Langenkamp (GroenLinks)
mevrouw W.L.M. Mastwijk-Beekhuijzen (CDA)
T.S. Medemblik (ChristenUnie)
mevrouw A.H. Mulder (CDA)
mevrouw J.H. Mustamu (PvdA)
P.H. Oosterlaak (SP)
mevrouw J.M. Pannekoek-van Toor (VVD)
A.G.H. Peters (CDA)
mevrouw G. Seinen (CDA)
J. Slagter (PvdA)
mevrouw G.H. Smith (GroenLinks)
mevrouw M. Stijkel-Kuijpers (ChristenUnie)
A. Timmerman (VVD)
G.J. Udding (VVD)
E.R. Veenstra (PvdA)
J. Vester (SP)
A. Wendt (ChristenUnie)
R. Westerhof (SP)
Th.J. Wijbenga (CDA)
B.J. Ziengs (VVD)

mevrouw I.M. Rozema, griffier der staten van Drenthe

Verder aanwezig:

J.H. Bats (gedeputeerde)
mevrouw A. Haarsma (gedeputeerde)
mevrouw T. Klip-Martin (gedeputeerde)
R.W. Munniksma (gedeputeerde)
J.J. d'Ancona (inleiding tot de vergadering)

Met kennisgeving afwezig:

H. Baas (gedeputeerde)
H.P.K.M. Looman (gedeputeerde)

De VOORZITTER: Geachte statenleden. Voor de verandering hamer ik nog niet aan het begin, want op dit moment open ik de vergadering nog niet officieel. De reden is - ik richt mij nu ook even tot de publieke tribune - dat wij vandaag getuige zijn van een historisch moment: de staten gaan live! Ik heb mijn familie al ingelicht en die zit nu klaar en ik hoop die van u allen ook, want vandaag gaan we van start met een nieuw videosysteem voor staten- en commissievergaderingen. Dat betekent dat vanaf nu de staten- en commissievergaderingen live te volgen zullen zijn via internet.

De heer Jacques d'Ancona, u allen bekend als journalist en presentator, zal de officiële aftrap van deze happening verrichten en ik geef hem graag het woord.

De heer D'ANCONA: Mijnheer de voorzitter, dames en heren. U bent in beeld. Dit wordt een zichtbare overheid. Daar wordt al veel over gesproken en u wordt steeds zichtbaarder. Dat stelt bepaalde eisen en misschien kunnen we het daar nu een beetje over hebben. Het lijkt mij helemaal niet zo slecht om het daar eens over te hebben, over die zichtbare overheid.

Ik ga niet praten over het systeem, ik ken de knopjes en ik weet dat er vijf camera's zijn die u de komende tijd zullen volgen.

Vijf camera's. Is dat spannend? Dat ligt aan u, het ligt eraan hoe u hierop zult reageren. Als het lampje op uw microfoon brandt, wordt u geregistreerd.

Er is een wens, een bede, waarmee ik begin en die bede is dat u vooral niet op de camera gaat praten, maar dat u datgene doet wat u altijd gewend was te doen. Dat is eigenlijk het beste advies op dit moment en daarmee heb ik eigenlijk al gezegd wat ik wilde zeggen.

Maar ik wil er nog een paar woorden aan toevoegen, anders wordt het een beetje erg weinig. Doe ook aan zelfonderzoek als u gaat praten. Dit wordt meestal overgeslagen, maar misschien is het toch goed dat eens wat te doen.

U zit in de driehoek van uw persoonlijkheid: zelfvertrouwen, eigenwaarde en kracht. Daarover is uren te debatteren en te filosoferen en die tijd hebben we nu niet.

Ik wens u vooral ongelooflijk veel zelfvertrouwen, eigenwaarde en kracht toe en daarnaast wens ik u toe de drie B's van Joop van den Ende.

Ik leerde Joop van den Ende nu ongeveer vijftwintig jaar geleden kennen in een theater. Ik ben theaterjournalist, ik schrijf over theater: musical, cabaret en entertainment.

Ik ontmoette Joop toen hij begon met het maken van theaterproducties en musicals en later ontmoette ik hem weer in de televisiestudio's in de bloemenvelding van Aalsmeer. Die velding ziet er nog steeds zo uit als in het begin.

Ik ontmoette Joop daar omdat ik gevraagd was op te treden als voorzitter van de jury van de Soundmix-show.

Nu bent u allemaal te jong om dat te hebben meegemaakt, maar vraagt u uw ouders eens hoe dat was. Er was een Barry Stevens die altijd zei: "Doorgaan, vooral doorgaan", en daar ben ik ontzettend op afgerekend, hoewel ik daar niets mee te maken had, want ik heb meestal gezegd dat de kandidaat vooral niet door moest gaan en dat was dan bedoeld als aanmoediging voor de kandidaat om een leuke maatschappelijke carrière te starten of om iets aan de studie te doen. Maar goed, daar ontmoette ik Joop van den Ende omdat ik ooit eens door een zekere Henny Huisman - ook thuis even vragen wie dat was - gevraagd was om in een jury te zitten toen hij door Nederland reisde met een playback- en soundmixshow. Ik had geen idee wat dat was – hij, geloof ik, ook niet – en hij reisde het land door om in discotheken dat programma een beetje uit te proberen en de krant waar ik werkte – destijds het Nieuwsblad van het Noorden, tegenwoordig het Dagblad van het Noorden – werd gevraagd iemand te sturen die in de jury wilde zitten.

Ik had dus een beetje met theater en ik zat in die jury en ik heb meegemaakt dat bij het eerste optreden in Appingedam de ME moest ingrijpen omdat er enig misverstand was over de uitspraak van de jury en omdat weer iemand gewonnen had die een donker kleurtje had. Daar heeft de heer Huisman ook in zijn latere carrière op de televisie veel last van gehad dat heel veel mensen eigenlijk niet wilden dat een donker iemand won, terwijl dat de mooiste mensen zijn. Henny Huisman heeft op zijn toilet dan ook nog steeds tal van brieven hangen, waarin hem wordt verweten dat ... vult u maar in.

Wat voor adviezen zou ik u kunnen geven?

Bent u een soort Matthijs van Nieuwkerk, dan hebt u alles mee: een goede verschijning, een leuke lach en u bent spontaan. Voor zover u man bent, doet u het dan heel goed bij vrouwen. Maar soms, als u Matthijs van Nieuwkerk zou zijn, bent u ook te snel, bent u niet te volgen.

Er zijn twee mogelijkheden waarom u niet te volgen bent: u bent niet te verstaan omdat u onduidelijk articuleert of uw betoog is zo warrig dat de boodschap niet aankomt. Die Matthijs van Nieuwkerk is namelijk een geniale man: hij heeft honderdduizend gedachten in zijn hoofd en die gaan met hem aan de haal. Onderzoek toont aan – en let hierop als u in beeld bent – dat luisteraars maximaal drie hoofdzaken per spreekmoment vasthouden.

Bent u wel eens onzeker? Het is absoluut een aanvaardbare menselijke eigenschap en onzekerheid mag. Maar als u die onzekerheid voor de camera probeert weg te spelen, loopt u een ontzettend groot risico dat u erg onecht overkomt.

Hoe kan geprobeerd worden die onzekerheid weg te spelen? Dat kan door thuis eens te oefenen. U bent zo meteen in beeld, u gaat een nieuwe periode in van uw statenlidmaatschap, er gaat veel veranderen in uw leven. U denkt dat dat niet het geval is, maar uw leven gaat zeker veranderen.

U kunt proberen uw onzekerheid weg te spelen, maar daarbij moet u nooit vluchten in arrogantie, moet u nooit vluchten in de hooghartigheid van mevrouw Verdonk. Dat dus niet.

U moet ook niet vluchten in de vooringenomenheid van Jeroen Pauw. Jeroen Pauw is een bekende naam, want die is van nu. Jeroen Pauw was onlangs nog te zien in een musicaldebat met de heer Van Lambaart van Joop van den Ende Theaterproducties en liet duidelijk merken niet van musicals te houden. Maar vervolgens viel hij door de mand omdat hij eigenlijk niet eens wist wat een musical is en wist hij ook niet eens de precieze titel van de nieuwste musical die jongstleden vrijdag in Utrecht in première ging. Hij noemde die musical Joseph, maar vergat dat het was "Joseph and the amazing technicolor dreamcoat", kortom hij kende de titel niet.

Ook dit is een aanwijzing: weet waar u het over hebt!

U wordt nu dus verspreid in beeld en geluid. Wat houdt dat in? Dat houdt in dat u gevolgd wordt, dat u beoordeeld wordt en daarbij wordt u ook vaak beoordeeld op uiterlijkheden.

Toen ik die geweldige carrière als voorzitter van de Soundmixshow maakte – die carrière duurde achttien jaar, hoe hield ik het vol – heb ik na afloop van een televisie-uitzending wel eens iemand horen zeggen: "Je kraagje zat scheef". In zo'n geval vraag ik dan of ik misschien ook iets gezegd heb dat de moeite waard was, maar dan komt er geen antwoord.

U zit vanaf nu in de etalage, u maakt een performance.

Moet u acteren? Ik moet het u afraden. Ik raad u af te acteren, maar geef het publiek dat u op internet volgt geen kans om in te kakken, geef het geen kans om weg te zakken. Nu komt het natuurlijk niet voor dat in deze statenvergadering iemand een oninteressant verhaal houdt, maar blijf Bevlogen, Betrokken en Belangstellend, de drie B's van Joop van den Ende.

Betrokkenheid en bevlogenheid bij de materie en de belangstelling voor wat er om je heen gebeurt, zijn heel belangrijk. Vermijd een al te egocentrische instelling.

U wilt aandacht, u wilt aandacht voor wat u gaat zeggen, u wilt aandacht voor de materie die in uw ogen buitengewoon belangrijk is.

Ik zei het al: wij, het volk van Drenthe, waartoe ook ik behoor, want ik woon sinds tien jaar in Paterswolde, controleert u. Wij controleren u, want dat is onze taak en dan moet u verder maar kijken wat u daarmee doet.

Het is een misverstand te denken dat het alleen om de inhoud gaat. Vergist u zich niet: het gaat niet alleen om de inhoud. Dat wilt u wel graag en daarom staat u ook helemaal achter uw verhaal, maar het gaat niet alleen om de inhoud maar ook om de wijze waarop u het verhaal vertelt, het gaat ook om het hoe. Dat is misschien heel erg jammer, maar daar gaat het wel om.

Het gaat ook om hoe u gekleed bent. Wilt u heel mooi op camera komen dan moet u kleding niet het dessin van een klein ruitje of een heel fijn streepje hebben, want die dessins gaan op beeld interfereren. U zult dus in het vervolg uw kledingsadviseurs moeten raadplegen en in de omgeving van Assen zijn er ongetwijfeld veel mensen die u goed kunnen adviseren.

U zult dit echt moeten doen, want er breekt een nieuwe periode aan in uw leven. Het wordt anders dan het was, het wordt totaal anders dan het was, houdt u daar rekening mee. Het gaat nu ook om het hoe en als ik dat zeg dan moet u zeggen dat dat jammer is, maar dat hoort er nu eenmaal ontzettend bij.

Zoek in het debat contact met degene met wie u spreekt, want wat het leuke is: er wordt straks natuurlijk ook weer geïnterrupteerd en ook dat komt weer op de camera, maar wel een beetje vertraagd, want die camera moet zich eerst op de interruptant instellen. U moet er dus voor zorgen dat uw interruptie zo lang duurt dat u zelf ook nog even in beeld komt. Er kan een paar seconden tussen zitten, dus ik waarschuw u maar vast.

Mag u ook onderlinge gesprekjes houden? Ja, maar doe dat dan vooral met uw burens. U kunt praten over wat u altijd al bezig heeft gehouden, namelijk niet de politiek, want die onderlinge gesprekjes – en dat is voor u allen een opluchting – komen niet op camera en dus ook niet in beeld. De kijkers willen natuurlijk wel graag weten wat u allemaal onderling bespreekt, maar krijgen dat dus niet te horen.

Nog een tip: als u niets te zeggen hebt, zwijg!

Een andere tip: vermijd de herhaling van ik, ik, ik, want die herhaling kan erop wijzen dat u al te egocentrisch met uw onderwerp bezig bent.

Denk ook om de timing, om het goede moment, het goede moment van interruptie maar ook om wat wanneer het beste gezegd kan worden. Het goede moment is belangrijk. Ik heb het ooit eens gehad toen ik in het diepgaande programma "De vijf uur show" werd geïnterviewd en mij de diepgaande vraag werd gesteld, want ik deed nog wel eens iets met brillen, wanneer ik contactlenzen ging nemen. Nu was ik dat nooit van plan, want commercieel was dat voor mij buitengewoon onaantrekkelijk, aangezien ik hechte contacten onderhield met de brillensector in Nederland. Maar toen had ik een moment van genade. Zoiets komt zelden voor bij iemand die ernstig dementeert, maar toen had ik een helder moment. Op de vraag "Wanneer neem je contactlenzen?", was mijn antwoord "Wanneer mijn oren eraf vallen". Je moet het goede moment hebben, je moet een timing maken, je moet je humor, voor zover aanwezig, ook timen.

Er was in die beroemde Soundmixshow een kandidaat – deelnemers heten altijd en overal kandidaten, ook als ze niets zullen bereiken – een zangeresje bij de groep Captain and Tennille, dat van mij het commentaar kreeg: "Je zingt niet steeds onzuiver". Daarop ontving ik een hartelijk en meelevend applaus van de tribune, maar de mensen hadden volgens mij mijn tekst niet geheel begrepen.

Een andere tip is uw materiaal paraat te hebben en niet voortdurend een geschreven tekst voor te lezen. U wist dat, want dat hebt u zonder de camera's natuurlijk ook nooit gedaan, maar vermijd het oplezen het van tekst en als u tekst hebt, vermijd dan schrijftaal. Probeer in gesproken taal op te schrijven

wat u zoudt willen reciteren. En, ik heb het al gezegd, humor is bloedlink, want u moet echt een Paul de Leeuw of een Youp van het Hek zijn om de humor heel goed te timen.

Ik zag deze week Freek de Jonge, volgens mij nog steeds de allerbeste in Nederland, bij De wereld draait door en toen had ik het idee dat Freek niet helemaal in vorm was. Om op het goede moment de goede dingen te zeggen, moet je absoluut het moment van genade hebben.

Ik zei het al: spreektaal en geen schrijftaal.

Probeer ook in punten te spreken en vermijd alstublieft het voorlezen van A4'tjes. Niets is dodelijker, ook bij presentaties of op bijeenkomsten waar u een plan moet verdedigen, c.q. moet aanvallen, dan dat u alleen maar staat voor te lezen.

Wat ook heel erg belangrijk is, is uw intonatie: lang, kort, hoog, laag, tempoverschillen. Probeer ook eens naar de verstilling te gaan, want dat dwingt tot luisteren.

Met schreeuwen kunt u niet altijd mensen trekken en boeien; als het betoog zo bevolgen, zo beangstigend enthousiast is, zult u misschien luisteraars en kijkers afschrikken. Een stil moment, een indringend moment kan misschien bijdragen tot belangstelling voor wat u te zeggen hebt. Het geeft iets extra's, het zorgt voor een soort van magie.

Is dat overdreven? Oefen eens thuis en probeer vooral ook te communiceren. Communiceer met ons, de kijkers en belangstellenden, het volk van Drenthe, maar communiceer ook met de tafel en met uw medeleden.

Hoe communiceer je? Dat doe je door zo dicht mogelijk langs elkaar heen te praten, dan moet het lukken. Vermijd ook vooral wat vroeger stadhuisachtige zinnen werden genoemd, dus de "derhalves" en quotes als "het kán niet zo zijn, dat ...". Dat is dodelijk, dat is archaïsche taal, waarvan wij hebben vastgesteld dat er geen volle zalen mee worden getrokken. En die volle zalen wilt u!

Ik adviseer u ook geen nodeloze uitweidingen te gebruiken of herhalingen die op dat moment niet strikt noodzakelijk zijn. Houdt u aan hetgeen u van tevoren hebt geselecteerd, want u hebt heel veel te zeggen. Er is een puntendiscussie en u wilt uw verhaal goed doortimmerd en goed doorwrocht brengen. Dat betekent dat u uzelf van tevoren dwingt een samenvatting te maken, een samenvatting van wat u eigenlijk wilt zeggen. Zo'n samenvatting betekent dat u weglaat wat later op een andere manier wel kan worden opgepakt.

Deze regel geldt zeer zeker ook voor individuele contacten met de pers. Toen ik vroeger ook gewone journalistiek deed, heb ik heel veel persconferenties meegemaakt, na afloop waarvan ik tot de ontstellende conclusie kwam dat ik er geen moer van had begrepen. De voorzitter, de directeur of de super-voorlichter vroeg dan of er nog vragen waren en dan zeiden de aanwezige journalisten: "Ja, er zijn vragen en de eerste is: waar ging het eigenlijk over?"

Weet dus wat u wilt zeggen, ook wanneer u in zalen spreekt, weet waarmee u de buitenstaanders wilt boeien.

Ik heb iets gezegd over uw kleding, ik heb iets gezegd over de manier waarop u naar voren zoudt moeten komen, want u wilt aandacht vragen voor uw betoog. Dat betekent dat u uit moet komen boven de materie.

Ik denk met heel veel dierbaarheid aan een ontmoeting met – ik mocht Relus zeggen – Relus ter Beek. Dat was – u zult zich dat, helaas, niet herinneren – een van de televisiemomenten van het jaar, zo'n vijftien jaar geleden, toen de heer Ter Beek nog minister van Defensie was. Hij was toen, vraag mij niet waarom en door wie, gevraagd als jurylid in de Soundmixshow. Moet je daar verstand van hebben? Nee, dat is niet altijd nodig. Maar wat je wel paraat moet hebben is intuïtie en je vermogen om goed te kijken, te luisteren en dat vervolgens uit te drukken in een commentaar dat qua tekst en taal hanteerbaar is.

Relus zat in de jury en Relus deed het geweldig, omdat hij overwicht had op de zaal van zo'n 350 mensen, die voor het overgrote deel niet weten waarom het gaat, en omdat hij door de buis heen kwam. Maar Relus wist op zijn manier intuïtief te reageren. Was dat de taal van een vakman? Nee, helemaal niet, want zoveel verstand had de heer Ter Beek niet van acteren en zeker ook niet van optreden, maar Relus was buitengewoon aandoenlijk, charmant en overtuigend in wat hij te zeggen had. En daar bewaar ik een uitstekende herinnering aan. Doordenken, de tijd nemen, variëren in tekst; probeer niet mo-

notoon te praten en probeer korte zinnen te formuleren. Niet te veel tussenvoegsels, komma's en bijzinnen.

Ik wens u toe dat u op een fantastische manier overkomt, maar vooral ook dat uw werk daarmee meer in de belangstelling komt, dat wij, de gewone burgers, u zien en weten dat u werk doet dat betekenis heeft en dat interessant is, ook voor ons om te volgen.

De zichtbare overheid.

Ik wens u ontzettend veel succes daarbij!

(Applaus.)

Dit is het moment, voorzitter.

(Hierna stellen de voorzitter en de heer d'Ancona het systeem in werking.)

De VOORZITTER: Namens de staten dank ik de heer d'Ancona voor zijn toespraak.

Het was een dankbare start van ons videosysteem.

Wij gaan nu over tot de behandeling van de agenda.

A. Opening

De VOORZITTER: Ik open de vergadering van provinciale staten (14.25 uur.)

B. Mededelingen

De VOORZITTER: Ik deel de staten mee dat geen berichten van verhindering tot het bijwonen van deze vergadering zijn binnengekomen.

C. Ingekomen stukken

De VOORZITTER: Ik stel de staten voor de ingekomen stukken A.1 tot en met A.3 conform de voorgestelde behandeling af te doen.

Daartoe wordt besloten.

D. Vaststelling van de agenda

De VOORZITTER: Ik deel de staten mee dat van de zijde van de staten geen voorstellen ter aanvulling van de agenda zijn ingediend.

De heer WESTERHOF: Ik wil de status van de agendapunten 5 en 8 graag veranderen in B.

De VOORZITTER: Ik moet u meedelen dat die wijziging op dit moment niet meer mogelijk is. Als de reden van dit verzoek is dat de fractie van de SP toch nog iets wil zeggen over deze punten, dan staat haar dat vrij. In ons Reglement van orde staat namelijk dat ook over A-stukken het woord gevoerd mag worden.

Het verzoek komt wat laat – het is ook niet gebruikelijk dat wij het zo doen – maar als de heer Westerhof iets over die stukken wil zeggen, mag dat volgens ons Reglement van orde.

Vervolgens de agenda ongewijzigd vastgesteld.

De VOORZITTER: Ik maak de staten erop attent dat er iemand in deze zaal rondloopt die heel veel verstand van geluid heeft. Omdat wij de afgelopen vergadering nogal eens problemen hadden met het geluid, zal deze mijnheer vanuit verschillende posities in deze zaal luisteren en dan bepalen wat er volgens hem nog aan het geluid te doen is.

E. Vaststelling verslagen van de vergaderingen van 12 november en 8 december 2008

De verslagen worden conform het ontwerp vastgesteld.

F. Mondelinge vragen

De VOORZITTER: Ik deel de staten mee dat vragen zijn aangemeld door de heer Langenkamp van de fractie van GroenLinks over een haalbaarheidsstudie naar een duurzame energiecentrale in Drenthe. Ik geef het woord aan de heer Langenkamp.

De heer LANGENKAMP: Mijnheer de voorzitter. Ik vraag het college om via een haalbaarheidsstudie na te gaan of het in Drenthe, net als in Limburg, mogelijk is een duurzame energiecentrale te realiseren. Ik wil de mensen die de nadere informatie nog niet hebben gezien, het hoe en waarom hiervan uitleggen.

In Limburg is een studie verricht naar een duurzame energiecentrale, wat inhoudt dat zonne-energie, windenergie en het gebruik van biomassa worden gecombineerd in een gesloten centrale. Het gaat dan om 3 ha zonnepanelen, 6 windturbines en met de biomassavergisting resulteert dit in 4,6 MWP. Hiervoor is een terrein nodig van in totaal 15 ha.

In het Drentse programma Klimaat en Energie speelt de benutting van duurzame energie een heel belangrijke rol en daarbij wordt vooral aangesloten bij regionale componenten en kenmerken.

Een clustering zoals in Limburg is voorgesteld en onderzocht – het is daar financieel haalbaar gebleken - past niet helemaal in ons beleid, omdat in ons programma niet wordt ingezet op clustering maar juist op aansluiting bij regionale kenmerken. Maar het uitgangspunt is wel hetzelfde, namelijk versnelling waar het gaat om de inzet van duurzame energie om klimaatdoelen te bereiken.

Mijn vraag aan het college is daarom of het op korte termijn, en uiteraard na overleg met de provincie Limburg om te horen hoe het daar is gegaan, ook hier een haalbaarheidsstudie wil verrichten. Als clustering in Drenthe echt niet kan, mag wat GroenLinks betreft ook ingezet worden op alleen een zonne-energiecentrale. Hiervan zijn in Duitsland al heel mooie uitwerkingen te zien.

Mevrouw KLIP: Mijnheer de voorzitter. De heer Langenkamp begon zijn vraag met de woorden "Is het mogelijk". In Drenthe is eigenlijk bijna alles mogelijk, maar misschien is het goed dat ik, weliswaar heel kort, op de vraag reageer. Wij zijn eigenlijk al met zoiets bezig, maar dan nog niet gekoppeld aan zonne-energie. Wij zijn namelijk op het Europark samen met de organisatie van het Europark en Energy Valley en de gemeente Coevorden aan het bekijken hoe wij daar heel intelligent energiestromen aan elkaar kunnen koppelen. En daarbij gaat het om bio-energie, windenergie en restwarmte.

De TU Delft heeft daar eerst een verkennend onderzoek gedaan en op dit moment wordt een haalbaarheidsonderzoek gedaan naar het koppelen van al die duurzame energiestromen. Dat onderzoek is in februari klaar en er staat al een marktpartij klaar om daar vervolgens een business case voor te ontwerpen. Dus eigenlijk is dat al een soort van regionale duurzame energiekoppeling; ik zal het geen centrale noemen.

In een ander gedeelte van Zuidoost-Drenthe, namelijk de regio Emmen, zijn wij bezig om in een warmtenet geothermie en biomassa aan elkaar te koppelen en ook daarmee zijn wij al ver gevorderd. Zonne-energie is daar nog niet bij, maar daarover worden al wel gesprekken gevoerd.

Waarom loopt Limburg op dit punt zo ver vooruit? Dat is omdat in IPO-verband is afgesproken dat elke provincie zich specialiseert in allerlei innovatieve technieken en dat Limburg dit doet in zonne-energie, terwijl Drenthe landelijk de trekker is van warmte-koudeopslag en geothermie.

Dus het antwoord op de vraag of wij een haalbaarheidsonderzoek kunnen doen, is dat wij dat natuurlijk kunnen. Ik stel alleen voor dit vooralsnog niet te doen, maar eerst even te kijken hoe wij de in gang gezette trajecten op korte termijn tot een volgende stap kunnen brengen. De suggestie van de heer Langenkamp kan wel ingebracht worden op de energiemiddag, die samen met een delegatie van de staten ergens in februari wordt georganiseerd.

De heer LANGENKAMP: Mijnheer de voorzitter. Ik was blij dat mevrouw Klip haar antwoord begon met de woorden dat het mogelijk is, maar het eind van het antwoord is wel dat het niet gebeurt in Drenthe en dat het college voorlopig wil wachten tot een middag in februari. Ik vind dat jammer, want in Drenthe is nog maar heel weinig gekoppeld aan zonne-energie, terwijl wij allemaal weten dat het in Drenthe met de windenergie heel erg moeizaam gaat. Vandaar dat ik juist heb gezegd dat niet alles gekoppeld hoeft te worden, maar dat het college zich toch vooral wel moet richten op zonne-energie, omdat daarmee veel dingen gerealiseerd kunnen worden die wij als het om windenergie gaat niet voor elkaar krijgen. Mijn vraag aan het college is dus om beter en specifieker te kijken naar de mogelijkheid voor een zonne-energiecentrale.

De heer HORNSTRA: Vindt de heer Langenkamp dit onderwerp niet zo belangrijk dat het eigenlijk niet in de rondvraag moet worden besproken, maar dat het beter is daarmee te wachten tot het door de gedeputeerde aangegeven moment?

Er zitten zoveel aspecten aan dit onderwerp dat wij er alleen na een goede voorbereiding over kunnen praten.

Wat de heer Langenkamp nu doet, is afschieten van een losse flodder. Dat past natuurlijk wel een beetje bij oud jaar, maar ik wil hierover liever een gedegen discussie voeren. Is de gedeputeerde het met deze zienswijze eens?

Mevrouw KLIP: Mijnheer de voorzitter. Ik ben het met heer Hornstra eens. Ik heb wat hij nu zegt alleen iets anders geformuleerd. Ik ben het met hem eens, want het is natuurlijk een belangrijk onderwerp. Het is daarom goed het beter voorbereid en in een beter verband te bekijken, maar tegelijkertijd pleit ik ervoor om, nu al een aantal dingen in gang is gezet, niet in de val te trappen om steeds maar meer plannen op te tuigen. Laten wij eerst de plannen wij al hebben – die plannen komen begin volgend jaar gedetailleerd naar de staten toe – bespreken en dan bekijken of wij daarmee een aantal stappen kunnen zetten en er misschien nog iets anders aan kunnen koppelen. Steeds nieuwe dingen optuigen lijkt mij niet effectief.

G. Voorstellen

1. Het voorstel van gedeputeerde staten van 30 oktober 2008, kenmerk 44/5.5/2008012035, Sociale, Culturele & Museale agenda 2009-2012

(Statenstuk 2008-354)

inclusief het gewijzigde ontwerpbesluit,

met de op dit punt betrekking hebbende verslagen van de Statencommissie Cultuur en Welzijn van 26 november en 3 december 2008).

Mevrouw PANNEKOEK: Mijnheer de voorzitter. Met de besluitvorming over de voorliggende Sociale en Culturele agenda sluiten we een jaar af van bijeenkomsten, denksessies en inspraak.

Wij geven hiermee de kaders aan waarbinnen het college aan het werk kan gaan.

Betekent de vaststelling van deze agenda het eind van de discussie? Ik denk het niet.

In de commissievergadering van 3 december heeft de fractie van de VVD aangegeven zich met de prioriteiten die in de Sociale agenda zijn genoemd, te kunnen verenigen. Het college kan van mijn fractie een kritische houding verwachten ten aanzien van de initiatieven op het gebied van breedtesport en dagindeling.

Wij hebben extra aandacht gevraagd voor de gehandicaptensport.

Bij de behandeling van de Sociale en Culturele agenda hebben verschillende fracties negatieve geluiden laten horen over marktwerking en flexibilisering. De VVD denkt daar anders over. Niet omdat wij het sociale en culturele domein volledig aan de markt willen overlaten, maar wel omdat wij iets te kiezen willen hebben, namelijk de beste deskundigheid voor die projecten die wij willen uitvoeren om de problemen op te lossen.

Die keuze kunnen wij niet maken als ons volledige budget wordt ingezet bij preferente instellingen. Om te kunnen kiezen is dus flexibilisering nodig. Ook voor de organisaties zelf biedt flexibilisering kansen. Zij geven dat ook aan op grond van de ervaringen die zij de laatste vier jaar met de nota "Mensen in het middelpunt" hebben opgedaan. Zij zullen meer dan misschien tot nu toe moeten nadenken over de koers van hun organisatie en over welke deskundigheid zij moeten ontwikkelen om antwoorden te geven op maatschappelijke vraagstukken. Vraagsturing dus. Het houdt ze scherp en bij ingewikkelde projecten zullen samenwerkingspartners gezocht moeten worden die op een ander deel terrein deskundig zijn. Er zal verzakelijking optreden, ook in de relatie met de provincie. Wij juichen dat toe.

Voorzitter. De voorliggende agenda's staan niet op zichzelf. Ze zijn een eerste lakmoesproef of we wel écht van plan zijn deze provincie op een andere manier te gaan besturen.

Een aantal rapporten over het sociaal-culturele domein heeft de afgelopen tijd de commissie gepasseerd. Ik zal hiervan een paar noemen.

In het rapport van de Noordelijke Rekenkamer (NRK) wordt geconcludeerd dat de provincie meer focus moet hebben; het moet minder maar beter worden. Het grootste deel van de subsidies gaat naar langjarige contracten met instellingen, waardoor eigen sturing moeilijk wordt.

Alle fracties onderschreven die conclusies.

In de rapporten "In communi" en "Rol en taken" werd geconcludeerd dat er geen sprake moet zijn van gedwongen winkelnering, dat er meer moet worden afgestemd met gemeenten, dat de provincie in het sociale domein een terughoudende rol moet vervullen en dat er sprake moet zijn van een geleidelijke overgang van bevoegdheden van de provincie naar de gemeenten.

Alle fracties onderschreven die conclusies.

GS is met die conclusies aan de slag gegaan en wij vinden de uitwerking daarvan in grote lijnen terug in de agenda's die voorliggen.

De eerste test is nu, omdat "Rol en taken" vooral een andere invulling van de rol van de provincie vaststelt, consequent te zijn in onze besluitvorming. En wat zien we gebeuren? Het wordt 3 december, er komen insprekers en we laten onze principes varen. Je kunt je afvragen of dat erg is, want het gaat tenslotte om relatief kleine bedragen, dus waarom doen we het niet gewoon. Maar volgens mijn fractie is er veel meer aan de hand.

Wij leven in het tijdperk van het dualisme, de motie over de rol en taken is door PS ingediend en aangenomen en de staten willen ook in het vervolproces de sturing houden. Als we dan vervolgens bij de eerste de beste test gaan schuiven, verzwakken wij onze positie ten opzichte van het college en daarmee wij geven wij het college de ruimte om in voorkomende gevallen het ook niet zo nauw te nemen met de uitgangspunten.

Mevrouw MASTWIJK: In de commissievergadering heb ik gesteld dat wij eigenlijk helemaal niet consequent bezig zijn, omdat wij in "Amen is geen Amsterdam" hebben vastgesteld dat de Sociale agenda een autonome taak is van de provincie. Is de VVD dit met ons eens? Alleen de jeugdzorg is een wettelijke taak van de provincie en voor de rest gaat het om autonome taken, die wij hier nu ook vaststellen.

Mevrouw PANNEKOEK: Het heeft alles met de discussie over de plaats van de provincie in ons staatsbestel te maken. In die discussie gaat het ook om de vraag of de provincie al dan niet een open huishouding moet hebben, dus of zij ook autonome taken voor haar rekening mag nemen.

Jeugdzorg is een wettelijke taak en daar kunnen we dus nooit onderuit. Maar wij kunnen wel de keuze maken voor een autonome taak en dat hebben wij tot nog toe ook altijd ruim gedaan.

Met "Amen is geen Amsterdam" hebben wij heel duidelijk vastgesteld dat de provincie in het sociale domein een heel terughoudende rol moet spelen, omdat het sociale domein vooral het domein van de gemeenten is – dat was ook de conclusie van de commissie Lodders – en dat wij in deze statenperiode gaan zorgen voor een geleidelijke overgang van de provinciale taken naar de gemeenten.

Mevrouw MASTWIJK: Wij zijn het eens met wat mevrouw Pannekoek nu allemaal zegt, maar naar onze mening zouden wij dan vandaag niet zo'n uitgebreide Sociale agenda moeten vaststellen.

Mevrouw PANNEKOEK: Dat is de conclusie van mevrouw Mastwijk, maar ik denk ik dat ik daar verder niet op in hoeft te gaan.

Mevrouw SMITH: Ik roep nog even in herinnering dat de staten het rapport "Amen is geen Amsterdam" wel hebben vastgesteld, maar dat in dat rapport slechts een aantal aanbevelingen staat. Zo heeft de commissie die het rapport heeft geschreven er bijvoorbeeld niet voor gekozen te oordelen over nut en noodzaak van een aantal zaken, omdat daaraan naar haar mening een politieke afweging ten grondslag moet liggen. Die politieke afweging maken de staten zelf.

De commissie heeft dus aanbevelingen gedaan maar geen besluiten genomen.

Mevrouw PANNEKOEK: Bij het vaststellen van de nota hebben de staten de conclusies uit het rapport overgenomen. Besloten is het aangegeven toetsingskader bij de besluitvorming te betrekken en taken van de provincie geleidelijk over te hevelen naar de gemeenten.

Mevrouw SMITH: Dat toetsingskader is bestemd voor toekomstige vraagstukken en niet voor de dingen waarmee wij op dit moment bezig zijn.

Mevrouw PANNEKOEK: Dat ben ik helemaal niet met mevrouw Smith eens, want naar mijn mening is wat nu voorligt de eerste testcase.

Voorzitter. Het zal, na wat ik hierover al heb gezegd, duidelijk zijn dat wij geen moties zullen steunen waarin wordt gevraagd om 100% subsidiëring van het benodigde bedrag, maar ik wil er nog wel iets meer over zeggen.

Ik begin dan met Scouting. Wij hebben gehoord dat 15% van de kinderen die bij Scouting komt, dat eigenlijk doet op sociaal-medische indicatie. Kunnen we dan Scouting niet helpen om relaties te leggen met bijvoorbeeld onderdelen van jeugdzorg, want het gaat immers om kinderen met problemen. Ik zeg dus niet dat wij die subsidie willen handhaven, maar wij geven alleen een lijn aan.

Zo'n lijn wil ik ook aangeven voor de Brede Overleggroep Kleine Dorpen (BOKD), een van de grote gespreksonderwerpen de laatste tijd. De BOKD krijgt pas over twee jaar een korting op de subsidie van 10% opgelegd. In die twee jaar staan de ontwikkelingen niet stil. De BOKD zegt zelf dat de gemeenten eigenlijk meer moeten betalen, maar dat zij dit niet voor elkaar krijgt. De gemeenten zeggen dat de BOKD van de provincie is. Als wij nu besluiten het budget aan te vullen, onderschrijven wij de stelling van de gemeenten en ontnemen wij GS een pressiemiddel in de onderhandelingen met de gemeenten. Er zijn nog meer ontwikkelingen die zich aanpalend aan de BOKD voordoen. Wij hebben bijvoorbeeld als inspreker gehad de voorzitter van de Stichting Dorpshuizen Drenthe (SDD). Het budget voor die stichting blijft op de begroting staan, maar de organisatie is erg kwetsbaar en denkt na over haar toekomst. Misschien kan een goed gesprek tussen BOKD en SDD voor beide instellingen leiden tot meer samenwerking en daarmee tot een versterking van hun positie.

In de agenda is ook sprake van het ontwikkelen van een kennis- en innovatienetwerk. Uit de discussie in de commissie concluderen wij dat dit netwerk meer zal omvatten dan alleen de in de nota genoemde prioriteiten. Ik kan mij voorstellen dat ook hierbij een beroep gedaan gaat worden op de deskundigheid van de BOKD.

Kortom, er is sprake van een ontwikkelingsagenda, die nog veel mogelijkheden biedt.

Voorzitter. Ik kom op de Culturele agenda. Ik wil daarbij drie punten bespreken: de BKV-gelden, educatie en de Museale agenda.

Zoals al bij diverse gelegenheden eerder dit jaar is gezegd, maakt de fractie van de VVD zich ernstig zorgen over het weghalen van de BKV-gelden bij de provincie. Het Randstad-denken van dit Kabinet reikt niet verder dan de gedachte dat kunst zich alleen kan ontwikkelen in een stedelijke omgeving. Kleinere plattelandsgemeenten moeten zich maar zelf redden. Dit uitgangspunt staat haaks op de ambities van ons college, dat nu juist gemeenten wil activeren te komen tot een eigen cultuurbeleid. Voor de ondersteuning van die gemeenten is een opdrachtcoördinator, zoals die nu bij het CBK functioneert, onmisbaar, om over KIK nog naar te zwijgen.

Voor de fractie van de VVD staat voorop dat die coördinator en KIK moeten blijven. We komen echter niet met een motie, want ook nu kiezen we de lijn die wij bij de Sociale agenda hebben gekozen en laten wij de gedeputeerde met de gemeenten onderhandelen om tot een goede verdeling van verantwoordelijkheden te komen. Mochten die onderhandelingen niets opleveren, dan krijgen wij dit tijdig te horen en kunnen wij bij de Voorjaarsnota 2009 tot reparatie overgaan.

Ter voorbereiding op de nieuwe Culturele agenda is de statencommissie op bezoek geweest bij Edu-art in Gelderland. De fractie van de VVD heeft nooit onder stoelen of banken gestoken dat zij enthousiast was over de aanpak van Edu-art, waarbij vooral wordt ingezet op de ontwikkeling van cultuurbeleid binnen de scholen zelf en ondersteuning daarvan. Gevolg daarvan is het ontstaan van netwerken binnen de gemeenten en dat vergroot ook de gemeentelijke betrokkenheid.

Die lijn wordt in de Culturele agenda ook voor Drenthe neergezet. Uitvoering hiervan vraagt om een andere werkwijze van K&C. En omdat ook hier sprake is van een ontwikkelingstraject, waarbij scholen en gemeenten hun verantwoordelijkheid moeten nemen, blijft ook het kunstmenu gehandhaafd. De VVD denkt dat daarmee een keuzemogelijkheid ontstaat die past bij de schaal van Drenthe.

Voorzitter. Dan de Museale agenda.

Bij de bespreking van "De kunst van het combineren" was de museumsituatie in Drenthe nog zeer overzichtelijk. Een aparte museumnota was niet nodig. Wij hadden het Drents Museum, waar de provincie zich verantwoordelijk voor voelt en de museumconsulent voor de gemeentelijke musea.

Er ontstond pas discussie toen museum De Buitenplaats aanspraak wilde maken op structurele subsidie.

De fractie van de VVD heeft al eerder aangegeven dat wat haar betreft er in Drenthe vier musea zijn die vanwege hun relatie met Drenthe een bijzondere positie innemen. In de huidige Museale agenda wordt dit standpunt onderschreven en wordt een duidelijke keuze gemaakt met betrekking tot de positie en de financiering van de verschillende categorieën musea. Ook de kleinere gemeentelijke musea krijgen via de museumconsulent en het museumplatform een impuls, die moet leiden tot kwaliteitsverbetering. In dat museumplatform wordt de deskundigheid van de grotere professionele musea gedeeld met de kleinere musea. Ook kan het platform een bijdrage leveren aan het delen van kennis of het gezamenlijk oppakken van zaken die voor verschillende musea gelden: beveiliging, het zoeken van sponsors, activiteiten etc.

De VVD complimenteert het college ermee dat zowel bij de educatie als bij de museumnota oplossingen zijn gevonden, waarmee de kwaliteit een goede impuls kan krijgen.

Met de opmerking dat de VVD fractie de aandacht voor erfgoed van harte onderschrijft en blij is met de toezegging van de gedeputeerde om met de erfgoedorganisaties om te tafel te gaan om te praten over een herbestemmingsfonds voor cultuurhistorisch interessante gebouwen, concludeer ik als volgt.

De VVD gaat akkoord met de agenda's.

De VVD hecht aan continuïteit in netwerken en basisinfra en is voorstander van flexibilisering.

Dit alles wordt met deze agenda bereikt.

Daarmee nemen we de positie in die past in het duale systeem.

Wij stellen met deze agenda het kader vast. We geven GS de ruimte voor de uitvoering. Wij controleren op een tijdig moment, voor de Voorjaarsnota en via het Onderzoeksbureau halverwege, hoe de zaken ervoor staan.

Wij worden door een tweede onderzoek op de hoogte gesteld van de vorderingen binnen de provinciale organisatie en wij stellen bij als blijkt dat zaken niet zo lopen als wij voor ogen hadden.

Voorzitter. Ik was zeer getroffen door de kerstwens, die denk ik alle fracties van Zorgbelang hebben ontvangen, waarin in de spreuk voor het nieuwe jaar precies is verwoord waar wij nu met bezig zijn. "Er verandert niets zolang wij zélf niet veranderen."

Mevrouw MASTWIJK: Mijnheer de voorzitter. Mijn fractie zal spreken via twee woordvoerders, namelijk een voor de Sociale en een voor de Museale agenda.

Namens de fractie van het CDA wil ik beginnen met het uitspreken van onze waardering voor het inter-actieve proces van de afgelopen periode. Voor zover wij hebben kunnen waarnemen is er goed geluisterd naar de reacties uit het veld van zorg en welzijn. Met name met het terugbrengen van het thema "Mijn omgeving" en de aanscherping van onderdelen van andere thema's is het sociale karakter van de Sociale agenda versterkt.

De CDA fractie steunt de richting die met het nieuwe beleid wordt ingeslagen, waarbij van de instellingen een meer marktgerichte oriëntatie wordt gevraagd. Deze beleidskeuze is echter alleen aanvaardbaar wanneer er sprake is van een goed begeleidingstraject naar nieuwe situaties, want de organisaties die de komende jaren gekort worden op het provinciale budget moeten wel de tijd en de ruimte krijgen om op zoek te gaan naar nieuwe middelen, anders wordt het moeilijk om de verschillende doelgroepen van het sociale beleid nog te bereiken.

We waarderen het dan ook dat de provincie zich mede verantwoordelijk blijft voelen voor de versterking van de positie van de instellingen in de voor hen tamelijk nieuwe marktomgeving.

Door het beschikbaar stellen van een budget transitiekosten wordt een soort van vangnet gespannen dat zekerheid biedt wanneer het niet helemaal lukt om de gewenste veranderingen door te voeren.

Verder zal veel afhangen van de inhoud van de zogenaamde sociale allianties, die met de twaalf Drentse gemeenten worden aangegaan.

De fractie van het CDA is benieuwd of alle gemeenten in staat zijn om de hen toebedachte rol en taak te vervullen. We zien daarom uit naar de inhoud van deze allianties, waarvan in de commissievergadering is gezegd dat we daarover nog voor het zomerreces een terugkoppeling krijgen.

Voorzitter. Is gekozen aanpak is echter zeer lastig tot uitvoering te brengen door kleinere organisaties, waarbij wij met name denken aan Scouting, aan de Seniorenzomerschool en aan de BOKD.

Met het verminderen of afbouwen van de subsidies worden deze organisaties behoorlijk op de proef gesteld. In principe kan met projectsubsidies het verlies van een vaste jaarlijkse subsidie wel worden opgevangen of aangevuld, maar het is dan wel telkens onzeker of een project wordt gehonoreerd. Daar komt nog bij dat deze betrekkelijk kleine instellingen veel vaste werkzaamheden verrichten die nodig zijn voor activering en ondersteuning van vrijwilligers, maar deze vaste werkzaamheden laten zich moeilijk vertalen in een project. Het gaat dan om instellingen en/of organisaties die voornamelijk op de inzet van vrijwilligers draaien. Hier mag de ondersteuning van het vrijwillige kader niet in de knel komen. Wij kunnen van deze organisaties niet verwachten dat zij in staat zijn bij twaalf gemeenten aan te kloppen voor subsidie.

Daarom ondersteunen wij de moties die straks door de fractie van GroenLinks, mede namens ons, zullen worden ingediend. Deze moties roepen op om de voorgenomen korting op de provinciale subsidie ongedaan te maken.

Daarnaast wil de fractie van het CDA bijzondere aandacht vragen voor het door GS beschikbaar stellen van waarderingssubsidies. Organisaties op het gebied van bijvoorbeeld ouderenzorg of mantelzorg en het vrijwilligerskader dat de vele vrijwilligers en mantelzorgers ondersteunt, verdienen de aandacht.

Want ook deze vrijwilligers bepalen mede het sociale gezicht van Drenthe. Zij zijn onmisbaar om inhoud te geven aan de Sociale agenda van de provincie.

Het is ons opgevallen dat het woord "vrijwilliger" maar weinig in de Sociale agenda voorkomt. Dat is jammer, want hun onbetaalde werk heeft zowel materiële als immateriële betekenis voor onze Drentse samenleving.

Wij pleiten dan ook voor mantelzorgondersteuning, voor de belangenbehartiging via Zorgbelang en voor het ondersteunen van vrouwenorganisaties, ouderenbonden en andere sociale activiteiten en projecten op het gebied van bijvoorbeeld diversiteit, die de gemeentelijke schaal overstijgen, het instrument van provinciale waarderingssubsidie royaal te hanteren.

Voorzitter. In 2010 zal een tevredenheidsonderzoek onder de gemeenten worden gehouden. Wij vragen het college dan ook bij de overige betrokkenen langs te gaan. De gemeenten krijgen er taken bij, maar hoe gaat het dan met de betrokken instellingen en organisaties? Vraag hun dan ook hoe zij terugkijken op het verloop van deze nieuwe aanpak van het sociaal beleid.

Voorzitter. Ik ga afsluiten. De fractie van het CDA is gematigd positief over de nieuwe aanpak van de Sociale agenda. Dit beleid vraagt veel inspanning van alle betrokkenen, want het vraagt om meer markt-oriëntatie. Het traject daar naartoe is redelijk en realistisch, uitgezonderd dan voor de drie door mij genoemde organisaties, maar vraagt wel om een zorgvuldige aanpak. De fractie van het CDA zal het proces op de voet blijven volgen, want sociaal doe je niet alleen.

De heer D.B. DIJKSTRA: Mijnheer de voorzitter. Ik wil beginnen met het aanbieden van mijn excuses, want ik doe alles wat Jacques d'Ancona zojuist fout heeft genoemd: ik zal mijn verhaal opdreunen en ik heb twee A4'tjes vol geschreven. Ik beloof dat dit de laatste keer is dat ik het op deze manier doe; de volgende keer zal ik het anders en wellicht op een meer effectieve manier doen.

De VOORZITTER: Ik zeg de heer Dijkstra toe dat ik het publiek rustig zal houden. Hij hoeft vandaag de driehonderd vijftig aanwezigen dus niet te vrezen. Maar een volgende keer misschien wel.

De heer D.B. DIJKSTRA: Voorzitter. Vandaag stellen de staten de Museale en Culturele agenda vast en dat is een belangrijk moment om bij stil te staan. Vandaag gaan wij de provinciale koers voor de komende vier jaar vastzetten.

Cultuur neemt een belangrijke plaats in in de Drentse samenleving. Cultuur speelt een rol in de beleving van wat Drenthe aantrekkelijk maakt. Het is lekker wonen, werken en recreëren in Drenthe, want op iedere hoek van de straat kan cultuur opgesnoven worden. Dit moeten we bewaren, koesteren en versterken.

We moeten cultuur in verbinding brengen met economie, stedelijke ontwikkeling en internationale samenleving. Culturele evenementen en festivals kunnen de lokale economie versterken. Go China! heeft € 11 miljoen achtergelaten bij het midden- en kleinbedrijf in Assen.

Maar cultuur óm de cultuur mag natuurlijk ook.

De Drentse eigenheid kunnen we behouden met de toevoeging van nieuwe creatieve experimenten door nieuwe talenten. De Drentse cultuur is niet saai, maar is bij de tijd.

Het CDA wil met het cultuurbeleid ruimte creëren voor mensen die tot nu toe weinig deelnamen aan cultuur en kunst. Culturele evenementen en festivals vervullen daarin een belangrijke rol. Ook het op een slimme manier koppelen van kunst en cultuur aan activiteiten op het gebied van bijvoorbeeld economie en landschap kunnen daaraan bijdragen.

Verder kiest het CDA, net als bij welzijn en zorg, voor een meer vraaggerichte, maar marktgerichte aanpak. En ook moet er sprake zijn van een goede spreiding van culturele voorzieningen.

Het CDA herkent veel van zijn ideeën en opvattingen in de nota "Cultuur als magneet". Wij ondersteunen dan ook de beleidsrichting die met deze nota wordt ingeslagen.

Mede in het licht van de nota over rol en taken wil de provincie doen wat zij moet doen en waar zij goed in is.

De provincie kan nu meer tijd en meer geld besteden aan haar stimulerende rol bij het ontwikkelen van experimenten en nieuwe talenten.

Samenwerking met de gemeenten wordt nu en in de toekomst essentieel. Ik kom hiermee aan de kritische factor in deze nota, Studio 13. Beleidsconvenanten en culturele allianties zullen de basis moeten leggen voor een krachtige culturele infrastructuur. Dat wordt nog een hele opgave. De fractie van het CDA ziet daarom nu al vol verwachting uit naar de terugkoppeling van de resultaten van het overleg met de gemeenten bij de behandeling van de voorjaarsnota.

Wij hebben ook hoge verwachtingen van de vernieuwde provinciale adviescommissie en van de introductie van het nieuwe element visitatiecommissie. Dat betekent dat we de bereikte resultaten meer gaan toetsen aan de vastgestelde beleidsdoelen, want we willen echt wat bereiken op het gebied van

culturele participatie, iedereen moet mee kunnen doen. Wij willen een aantrekkelijk een aantrekkelijk cultureel klimaat zichtbaar maken.

We gaan het tafelzilver oppoetsen, zodat het verhaal van Drenthe echt kan gaan schitteren.

Over het museumbeleid hebben wij in de commissievergadering ons zegje al gedaan. Het CDA steunt het nieuwe museumbeleid, waarin koplopers, samenwerking en kwaliteitsverbetering belangrijke ingrediënten zijn.

Mijnheer de voorzitter. Het CDA wil ten slotte vroegtijdig, dat wil zeggen ruim voor het verschijnen van de Voorjaarsnota 2009, geïnformeerd worden over de wijze waarop met de niet preferente culturele instellingen wordt omgegaan. Hetzelfde geldt voor de instellingen die de afgelopen periode een waardeeringssubsidie hebben ontvangen.

De heer BEERDA: Mijnheer de voorzitter. Ook ik heb een A4'tje bij me, maar ik heb het zo snel vol geschreven, dat ik de tekst niet echt kan voorlezen.

Wij hebben vandaag een agendapunt bij de kop dat de komende vier jaar voor Drenthe van groot belang zal zijn: de Sociale en Culturele agenda. Het is zowaar een stevig pakket en daarbij wil ik nog vermelden dat in commissieverband ook nog het rapport van PricewaterhouseCoopers is besproken, in welk rapport wordt vastgesteld dat ook binnen de ambtelijke organisatie in dit huis nog een forse klus te klaren is. In de commissie heb ik al gezegd – maar ik wil dat hier ook doen – dat wij het college sterkte wensen met het klaren van die klus, maar dat ook wij van mening zijn dat inderdaad nog forse stappen moeten worden gezet om te komen tot een systeem waarin alle instellingen, die toch voor een deel afhankelijk zijn van wat in dit huis gebeurt, goed bediend worden. Wij hopen dat het college ons in het najaar van 2009 enthousiast kan vertellen dat het allemaal gelukt is.

De PvdA is van mening dat het college redelijk goed geluisterd heeft naar de inspraak, zozeer zelfs dat het stuk op een aantal punten is aangepast. Ik denk dat deze houding positief tegemoet getreden moet worden.

Ik moet wel zeggen dat ik teleurgesteld ben in een aantal van mijn collega's in dit huis, want tijdens de commissievergadering waarin alle instellingen de revue passeerden, instellingen waarbij heel veel vrijwilligers werkzaam zijn, die om hier aanwezig te zijn vaak een halve dag vrij moesten nemen, zijn slechts door drie fracties vragen gesteld en deed de rest van de fracties er het zwijgen toe. Ik vond dat wat merkwaardig. Die houding was ook tegengesteld aan die van het college en de houding van het college stemde mij dan weer tevreden.

In zijn algemeenheid heeft het college een naar mijn idee niet geheel nieuwe lijn gekozen, namelijk de lijn dat een deel van het budget wordt vastgezet en een deel flexibel wordt gemaakt. Dat gebeurt nu niet voor het eerst, in de vorige periode is dit ook al eens gebeurd.

De reacties hierop varieerden van dat wij absoluut geen marktwerking moeten willen tot en met dat alles door de markt geregeld moet worden. Met die laatste conclusie ga ik misschien wat te ver, want ik heb niemand dat letterlijk horen zeggen, maar ik denk wel dat wij de afgelopen vier jaar hebben gezien dat als goed gericht een stukje marktwerking op dit beleidsterrein wordt losgelaten, dat wel effect heeft en dat daarmee kennis en kunde naar boven worden gehaald op plekken waar dat anders minder zou zijn geweest. Op deze manier kan het geld dat wij met elkaar uitgeven, maatschappelijk beter renderen en daar hechten wij toch wel aan. Dat is ook de reden waarom wij hechten aan de nota zoals die nu voorligt.

Mevrouw SMITH: De heer Beerda noemt de marktwerking in de afgelopen vier jaar. Ik wil hem erop wijzen dat er in de afgelopen vier jaar geen enkele aanbesteding heeft plaatsgevonden, omdat de provincie daar zelf nog niet aan toe was. Er was dus geen sprake van marktwerking, alleen van een flexibele inzet van middelen.

De heer BEERDA: Die flexibele inzet van middelen heeft in elk geval bij de instellingen waarmee wij gesproken hebben, geleid tot een houding van "dit kunnen wij zonder meer aan". Als wij toen die manier van werken niet hadden gekozen, zou die houding er nu niet zijn geweest. Wij denken dan ook dat daarmee een stap is gezet die zich bewezen heeft.

Een van de lastige problemen bij het beoordelen van de voorstellen van het college is wat ons betreft de inhoud van de allianties, want die kennen wij nog niet. Dat betekent dat wij aan de ene kant het provinciale deel van de Sociale en Culturele agenda gaan vaststellen, terwijl wij het aanvullende gemeentelijke deel nog niet hebben gezien. Nu is daarover door het college zowel in de commissie als in een aanvullende brief het nodige toegezegd, want zo krijgen wij in elk geval bij de Voorjaarsnota de inhoud van de sociale allianties plus de uitkomsten van Studio 13 te zien - dat wordt een belangrijke graadmeter - maar op een aantal terreinen maken wij ons toch wel wat zorgen. Zo is het BKV-geld al genoemd en wat wij hebben gehoord over de bestemming die Assen en Emmen aan dit geld willen geven, stemt ons niet onmiddellijk gerust. Met betrekking tot het financiële aspect willen wij daarom toch nog een voorbehoud maken. Wij willen eerst zien hoe het gaat met de allianties en wat daar precies in komt te staan.

Het is terecht dat de provincie zegt dat de gemeenten hun rol moeten pakken, maar dat moeten die gemeenten dan ook wel doen. Maar laten wij daarover hoopvol gestemd blijven.

Ik vraag het college om bij het sluiten van de sociale allianties toch ook nog aandacht te schenken aan de kennisinfrastructuur en aan het feit dat de voorliggende nota toch wel wat erg wit en jong is. Er zitten met andere woorden weinig aspecten van diversiteit en senioriteit in en het zou mooi zijn als die aspecten in de allianties wat meer boven water kwamen via wat in de brief "gedeelde ambities" worden genoemd.

Ik kom op de beleidsinstrumenten, in dit geval de financiële paragraaf. Ik heb net al gezegd dat de PvdA graag eerst de inhoud van de allianties en Studio 13 wil zien en ook graag eerst wil zien hoe het gaat met de instellingen die conform het maatwerk op een andere manier een deel van hun budget moeten zien te verkrijgen. Mocht blijken - ik heb het nu met name over de BOKD, de Seniorenzomerschool en Scouting - dat die instellingen daarin niet of onvoldoende slagen, dan vinden wij dat nog eens bekeken moet worden of de provincie niet een andere stap moet zetten. Wij willen dat niet nu al doen, want daarvoor vinden wij het echt vroeg, want die organisaties en ook de gemeenten moeten maar eens geprikkeld worden op dit terrein wat te doen. Het credo moet niet zijn "Geld problemen, provincie Drenthe nemen!", want zo is het de afgelopen jaren al te vaak geweest.

Voorzitter. Deze opmerking brengt mij bij het culturele deel, want de heer Hemsteede heeft het mij gegund ook daarover te spreken. Ik ben hem daar zeer dankbaar voor.

Op zich vinden wij dat er een redelijk evenwichtige Culturele agenda ligt, inclusief het museale deel.

Voor de zekerheid wil ik nog wel graag bevestigd zien dat het ten aanzien van het Herinneringscentrum Kamp Westerbork gaat om een extra bedrag van € 100.000,-, want dat scheelt dat centrum € 13.000,- en dat helpt altijd.

Wij hebben een totaaloverzicht. Twee pagina's van het onderdeel beleidsinstrumenten gaan over de financiën en dat betekent dat wij op dit moment eigenlijk alleen maar zicht hebben op de totalen en niet op de onderlinge verdeling. Het is ons een lief ding waard in de Voorjaarsnota 2009 ook inzicht te krijgen in de exacte verdeling van de bedragen, zodat wij daarover dan van gedachten kunnen wisselen. Dat betekent ook dat wij graag willen zien wat op welk moment met de BKV-gelden gebeurt, want daar maken wij ons echt zorgen over. Ik heb zelf het sterke vermoeden dat we - en dan bedoel ik alle gemeenten behalve Assen en Emmen - dat geld gewoon kwijt zijn.

Tijdens de inspreekronde hebben nogal wat instellingen het woord gevoerd. Een van de instellingen, namelijk Theater te Water, had een opmerking die naar onze mening nog wel nader bekeken moet worden. De insteek van het college is dat wat een instelling in 2008 kreeg, zij in 2009 ook krijgt en dat het daarmee klaar is. Maar Theater te Water zei voor 2009 heel andere plannen te hebben en dat voor de uitvoering daarvan het bedrag van 2008 misschien niet voldoende is. Daarom denk ik dat het college er goed aan doet toe te zeggen dat het in het overgangsjaar 2009 met dergelijke situaties ruimhartig omgaat.

Wij onderstrepen het belang van samenwerking van gemeenten en provincie in Studio 13, zeker in het kader van onze rol en taken zijn wij daarvoor. Wij zijn ook benieuwd naar de uitkomst bij Studio 13. Wij vinden echter wel dat kunst en cultuur niet alleen moeten gelden als sociaal bindend element, maar op zich zelf al een rol hebben. Wij hopen dat terug te zien in de uitkomsten van Studio 13.

Voorzitter. Ik trek mijn conclusie. De PvdA kan beide agenda's, inclusief de Museumnota, steunen, maar maakt een voorbehoud bij de financiële paragraaf in de zin van de onderverdeling, omdat zij graag eerst

wil zien wat er uit de sociale allianties en Studio 13 komt. Daar is naar ons idee ook nog alle tijd voor, want in 2009 gebeurt er financieel toch nog niks en dan kunnen wij dat in 2010 prima meenemen.

Mevrouw SMITH: Mijnheer de voorzitter. Nu ik mijn collega's zo hoor, heb ik het idee dat het misschien wel goed is dat de heer d'Ancona nog eens terugkomt en ons wat leert over een aantal zaken. Voor ons ligt het tweede concept van de Sociale agenda 2009-2012 en dit plan heeft GroenLinks niet opgeleverd wat het heeft gewild. Ik wil de discussie van de commissie niet overdoen en daarom noem ik in het kort nog even een paar punten waarmee wij het niet eens zijn en zal ik daarna enkele moties indienen, zoals mevrouw Mastwijk al aankondigde.

Wij zijn het niet eens met de budgettering en met de marktwerking. Wij willen voorkomen dat door marktwerking afbreuk wordt gedaan aan het functioneren van instellingen. Door per instelling te bekijken wat er aan flexibiliteit kán, kan maatwerk worden geboden. Maatwerk is daarbij voor niet alleen het kiezen tussen variant 1 of variant 2.

Niet alle gemeenten kunnen de juiste zorg leveren. De provincie heeft een helicopter view, vinden wij, en zij moet haar regierol behouden. Wij willen de rol en taken van de provincie op het sociale terrein zoveel mogelijk handhaven. Als gemeenten het niet aankunnen dan moet de provincie aanbieden samen met die gemeenten de zaken op te pakken.

De inhoud van het gelukkig weer opgenomen speerpunt "Mijn omgeving", waar wij ons heel hard voor hebben gemaakt, valt ons zwaar tegen.

Specifieke punten die in de Sociale agenda meer prioriteit moeten krijgen, zijn volgens ons diversiteit, mantelzorg en het meldpunt huiselijk geweld. Wij missen nog steeds het diversiteitsbeleid in de Sociale agenda. Wij willen culturen, generaties en sekses extra benoemen. Net als de heer Beerda vinden wij het "een jonge en witte agenda".

Mevrouw PANNEKOEK: Als ik mevrouw Smith zo hoor dan is mijn conclusie dat haar fractie volledig terugkomt op het onderschrijven van de conclusies van de commissie Rol en taken. Alle voorbeelden die zij nu noemt worden ook door de commissie Lodders als een taak van de gemeente beschouwt. Maar GroenLinks haalt die taak er ook weer volledig bij en zegt bovendien dat de provincie vooral alles sociaal moet blijven doen wat zij wil doen, terwijl het nu juist van de hele exercitie van Rol en taken de bedoeling was om de taken eens goed te bekijken. Dat doet de provincie niet voor niets; als zij niet meer op haar werkelijke taken focust, kan zij ook landelijk in de problemen komen. Maar van dat standpunt neemt de fractie van GroenLinks nu duidelijk afstand.

Mevrouw SMITH: Nee, daar nemen wij geen afstand van, maar bijvoorbeeld het Meldpunt huiselijk geweld is een provinciaal meldpunt dat ondersteund wordt door de provincie. Als dat meldpunt geen financiële steun meer van de provincie krijgt, moet het bij twaalf gemeenten aan de bel trekken. Hetzelfde geldt voor de zaken die ik zo meteen zal noemen. Wij willen heus graag sociale allianties met de gemeenten sluiten, maar wij vinden wel dat Drenthe een provincie is van een zodanige omvang dat wanneer een gemeente te klein is om een bepaald taak uit te voeren, de provincie moet ingrijpen en ondersteuning moet bieden.

De heer KLAVER: Spreekt mevrouw Smith namens haar gehele fractie?

Mevrouw SMITH: Wij zijn klein, maar ik spreek namens de gehele fractie. Ik kom op de sociale allianties.

In de nota staat dat het brede sociale terrein vraaggericht samen met de gemeenten wordt opgepakt. Wij willen ook sociale allianties met gemeenten, maar wij weten nu nog niet wat erin komt te staan. Dat weten wij pas bij de Voorjaarsnota 2009. Hoe kunnen wij er nu dan al "ja" tegen zeggen?

Marktwerking betekent volgens GroenLinks als het om dit onderwerp gaat een pure bezuiniging. Soms is marktwerking in Nederland gewoon te ver doorgevoerd. Als voorbeelden noem ik het openbaar vervoer, de zorg en de postkantoren. Wij willen geen marktwerking bij de steunfuncties, want bepaalde basisvoorzieningen zijn gewoon nodig.

Mevrouw PANNEKOEK: Nu zegt mevrouw Smith al voor de zoveelste keer dat het gaat om bezuinigingen. Het zijn geen bezuinigingen. Het totale budget voor het sociale domein blijft intact en alleen de verdeling wordt anders. Maar wij willen zo af en toe ook wat te kiezen hebben en dat kan met marktwerking.

Mevrouw SMITH: Ik zeg nogmaals dat wij niet tegen flexibilisering zijn. Ik heb de gedeputeerde inmiddels al zo'n vier keer gevraagd of wij een overzicht kunnen krijgen van waaraan die flexibele gelden worden besteed. Wij hebben dat overzicht inmiddels wel ontvangen van het culturele gedeelte, maar nog niet van het sociale. Wij zijn van mening dat er bij sommige instellingen gewoon van een pure bezuiniging sprake is.

De VOORZITTER: De geluidsinstallatie werkt inmiddels, dankzij de aanwezigheid van de geluidstechnicus zo goed, dat u wat mij betreft iets meer afstand tot de microfoon mag nemen, want nu galmt het gewoon.

Mevrouw SMITH: Ik blijf gewoon zo staan.

Wij vinden de diverse basisvoorzieningen heel hard nodig. Al wordt door de flexibilisering niet alles afgebroken, die flexibilisering betekent wel dat een aantal dingen niet meer kan gebeuren.

Wij willen geen dure aanbestedingen, onder andere niet vanwege de btw-heffing.

De heer BEERDA: Mevrouw Smith zegt nu weer dat, omdat de provincie flexibiliseert, zaken worden afgebroken. Maar dat blijkt toch pas op het moment dat gemeenten helemaal geen poot uitsteken en of dat gebeurt, weten wij toch helemaal niet?

Mevrouw SMITH: Sorry, ik verstond het laatste gedeelte niet.

De heer BEERDA: Dan zal ik wat duidelijker articuleren.

Mevrouw Smith zegt dat de provincie bezuinigt en dat daardoor dingen worden afgebroken. Maar zolang de uitkomsten van de allianties nog niet bekend zijn en zolang wij nog niet weten wat de gemeenten daarin gaan doen, kan die uitspraak toch helemaal niet hard gemaakt worden?

Mevrouw SMITH: Ik heb inmiddels uit het veld begrepen dat er aantal zaken niet meer doorgaat omdat er geflexibiliseerd is. Het gaat om zaken die te maken hebben met STAMM en met bijvoorbeeld het Bevrijdingsfestival. Die zaken zijn mij op dit moment bekend.

De heer BEERDA: En die informatie heeft mevrouw Smith vanuit het veld. Wat moet ik mij daarbij voorstellen?

Mevrouw SMITH: Daar wil ik eigenlijk op dit moment niet te ver op ingaan, want anders krijg ik mijn verhaal niet klaar. Maar vanwege het beleid van dit moment vindt een aantal zaken niet meer plaats. De provincie is nog lang niet klaar voor de aanbestedingen - lees het rapport van Pricewaterhouse-Coopers er maar op na - en wij vinden dan ook dat wij dat de instellingen niet kunnen aandoen. De steunfuncties hebben in de loop der jaren veel expertise rondom de provinciale taken opgebouwd. Die kennis, samenhang en continuïteit van de Drentse samenleving gaat bij aanbesteding verloren en daar zijn wij tegen.

De bezuinigingen bij de BOKD worden voor een deel teruggedraaid en dat is al geweldig goed, maar juist het begeleiden van dorpsbelangen bij het uitwerken van initiatieven vraagt tijd en personeel. Wij willen de subsidie aan de BOKD in het geheel niet korten.

Verder willen wij graag handhaving van de subsidies voor de Seniorenzomerschool en Scouting Drenthe.

Wij vinden verder de cliëntenondersteuning, de cliëntvertrouwenspersoon en de klachtenregelingen zo belangrijk dat wij als GroenLinks daar ook niet op willen korten.

Kortom, gehoord de insprekers en gelezen de notities en de reactie van GS in de brief, maken wij met betrekking tot de Sociale agenda op dit moment een voorbehoud. De organisaties zijn het brede draagvlak van onze provincie. De noodzaak van de voorgestelde exercitie ontbreekt en wij willen niet pas in het najaar van 2009 instellingen die onder druk komen te staan, opnieuw ondersteunen. Wij willen nú duidelijkheid voor deze instellingen.

Dan de Cultuurnota. Ook met betrekking tot deze nota wil ik het verhaal dat ik in de commissievergadering heb gehouden, niet overdoen. Ik zal nog slechts enkele andere punten aanstippen.

Wij vinden de nota zelf niet lekker leesbaar en wij willen dan ook pleiten voor een populaire versie.

In de nota zitten ook nog veel open einds. Zo moeten de allianties er nog komen door middel van Studio 13. Ook op dit punt zien wij uit naar de Voorjaarsnota 2009.

Diverse organisaties vrezen voor hun voortbestaan. Het gezelschap Theater te Water bijvoorbeeld – de heer Beerda noemde dit gezelschap ook al – heeft plannen ingediend voor 2009, voor de uitvoering waarvan meer geld nodig is dan het gezelschap in 2008 kreeg. KiK bijvoorbeeld wordt hogelijk gewaardeerd, maar die waardering wordt niet vertaald in een structurele financiële ondersteuning. Het is allemaal wat onduidelijk, want in de beleidsinstrumenten wordt geen enkele organisatie bij naam genoemd. Daarmee is het nogal wazig wie wel, ten dele of niet zal worden ondersteund als niet preferente instelling. In de loop van 2009 zal hierover duidelijkheid komen, maar voor de gesubsidieerde instellingen is dit uitstel soms rampzalig en daarvoor vragen wij meer aandacht.

De heer BEERDA: Mevrouw Smith zegt nu een aantal dingen waarbij ik mij wel iets kan voorstellen. De PvdA heeft er ook op gewezen dat vanwege de hoge aggregatiegraad van de getallen, de onderlinge verdeling onduidelijk is. Wij hebben het college gevraagd die verdeling te laten zien opdat wij daarover een oordeel kunnen vellen. Ook mevrouw Pannekoek heeft er al op gewezen dat het vaststellen van deze agenda niet het eind van de discussie is, maar dat die wel doorgaat. Maar als dat zo is en als GroenLinks dit kennelijk wel met ons eens is, waarom is die fractie dan toch tegen?

Mevrouw SMITH: De heer Beerda heeft mij nog niet horen zeggen dat wij tegen de Culturele agenda zijn.

Voorzitter. Ik ga over naar de amateurkunst.

Er gebeurt veel in Drenthe, er is bijvoorbeeld een week van de amateurkunsten. Doe daar als provincie ook aan mee, is onze suggestie, net als aan het Kunst- en Cultuurgala van het Kunstennetwerk Drenthe dat in november 2009 zal plaatsvinden, en verbindt hieraan bijvoorbeeld het voorstel van de SP met betrekking tot het stipendium. Er komen al een stimulerings-, een aanmoedigings- en een innovatieprijs. Provincie, doe mee in het kader van participatie, talentontwikkeling en vernieuwing, ook financieel.

Ik ga over naar de monumentenzorg.

Net als de VVD zijn wij blij met een onderzoek naar het instellen van een trustfonds voor het gebruik en de herbestemming van onrendabele monumentale panden.

Wij vinden dat er in de nota te weinig aandacht is voor het cultuurtoerisme. Er is de afgelopen vier jaar wel een vorm van samenwerking ontstaan, maar vanuit de provincie is er niet echt regie gevoerd. Wij willen hierover graag een aparte beleidsnotitie en wij vragen de gedeputeerde hierover na te denken. Het gebruik van het landschap als cultureel erfgoed staat in Beeldkwaliteit. GroenLinks stelt voor de suggestie over te nemen om een prijsvraag uit te schrijven waarin wordt gevraagd suggesties te doen voor het mooi en opnieuw invullen van de tien lelijkste plekken in Drenthe. Ook dit is een verzoek aan het college.

De Museumnota is wat ons betreft het duidelijkste en beste deel van de Culturele nota. Het Hunebedcentrum breekt nog een lans voor zichzelf. Wij willen dit initiatief graag steunen en verzoeken GS de aanvraag van het hunebedcentrum nog eens door te nemen.

De Buitenplaats moet nog hard werken om alle ambities waar te maken, zo lezen wij in het zojuist verschenen rapport.

Het Drents Museum willen wij graag feliciteren met zijn eerste plaats op de lijst van eenmalige evenementen in Nederland.

Alles overziende met betrekking tot de Culturele nota, loopt GroenLinks nog niet over van enthousiasme. Met het financiële deel zijn wij het in ieder geval nog niet eens. Onze argumentatie voor dit standpunt is dezelfde als die ten aanzien van de Sociale agenda.

Voorzitter. Ik wil ten slotte nog drie moties indienen, die ik mede indien namens de fracties van het CDA en de SP.

Motie M1

Provinciale staten van Drenthe, in vergadering bijeen op 17 december 2008,

kennisgenomen hebbende van het feit dat:

- *de Sociale agenda 2009 2012 aan de orde is*
- *in deze nota de subsidie aan de Brede Overleggroep Kleine Dorpen wordt gekort*
- *de BOKD wordt geadviseerd bij de 12 gemeenten aan te kloppen, terwijl de inhoud van de sociale allianties tussen provincie en gemeenten nog niet bekend is.*

overwegende dat:

- *bewonersinitiatief en participatie belangrijk zijn. Initiatief echter meer vraagt van bewoners.*
- *goede ondersteuning noodzakelijk blijft voor beide vormen.*
- *daarbij het opbouwen en in stand houden van netwerken een grote rol speelt*
- *de gemeenten de overleggroepen in de dorpen niet of met kleine bedragen organisatorisch subsidiëren*
- *belangenbehartiging niet altijd in geld is uit te drukken, wel in mankracht en personeel*
- *de BOKD een te kleine organisatie is om actief acquisitie te voeren*

spreken uit dat:

- *de subsidie voor de BOKD gehandhaafd dient te blijven in de sociale agenda 2009 2012 op het huidige niveau om hun taken op dezelfde wijze te kunnen voortzetten*

verzoeken het college van Gedeputeerde staten:

- *de korting op de subsidie te schrappen*

en gaan over tot de orde van de dag.

De VOORZITTER: De motie maakt vanaf dit moment deel uit van de beraadslaging.

De heer BEERDA: In de motie staat dat de BOKD niet in staat is tot acquisitie. Maar de BOKD doet toch niets anders?

Mevrouw PANNEKOEK: Wat denkt mevrouw Smith dat de gemeenten doen als deze motie wordt aangenomen? Dan krijgen we precies wat we niet willen, namelijk dat de gemeenten denken dat het allemaal geregeld is. Dat vinden zij prima, want dan hoeven zij niets meer te doen. En dat terwijl vriend en vijand het erover eens zijn – en ik neem aan GroenLinks ook – dat een aantal dingen van de BOKD juist bij de gemeenten horen. Omdat dit tot nu toe niet is gelukt, zeggen wij tegen het college hierover goede afspraken te maken. Maar nee hoor, in de motie wordt voorgesteld dat de provincie gelijk bijpast. Dan zal de reactie van de gemeenten zijn: "Dank je wel provincie, wij doen niets."

Mevrouw SMITH: De BOKD is een te kleine organisatie om actief acquisitie te voeren. Mevrouw Pannekoek weet net zo goed als ik dat de bewonersoverleggen en de dorpsoverleggen geld krijgen van de gemeenten, maar dat – dat heeft navraag op de hoorzitting ons geleerd – dit koffiegeld is. Ik denk dat

het veel beter is dat de provincie actief naar de gemeenten toe gaat met de vraag om de belangenverenigingen in de omgeving te ondersteunen. De BOKD heeft slechts een klein aantal personeelsleden en dat personeel heeft al zijn tijd nodig om de belangenbehartiging voor de dorpen goed uit te voeren. De organisatie is heel goed bezig met projecten en daar krijgt zij ook subsidie van de gemeenten voor en projectsubsidies van het rijk. De BOKD is dus niet echt armlastig, maar wij vinden het werk van die organisatie zo belangrijk, dat wij daar niet op willen korten.

Mevrouw PANNEKOEK: En het binnenhalen van die projectsubsidies is geen acquisitie?

Mevrouw SMITH: Dat is wel acquisitie, maar er is personeel nodig om die acquisitie te bedrijven. Als de BOKD nu gekort wordt, is er minder geld voor personeel. Ik ben de vraag van de heer Beerda nu even kwijt.

De VOORZITTER: Meent de heer Beerda dat zijn vraag hiermee ook voldoende is beantwoord?

De heer BEERDA: Ik vind dat mevrouw Smith zichzelf tegenspreekt. Ik heb gezegd dat acquisitie een van de kerntaken van de BOKD is en dat die organisatie dat heel aardig doet. In de richting van de gemeenten is misschien nog wat hulp nodig, maar dan kan niet in een motie worden gesteld dat die organisatie niet kan acquireren.

Mevrouw SMITH: Ik zeg niet dat de BOKD niet kan acquireren, ik zeg dat die organisatie te klein is om actief te acquireren. Maar het is duidelijk dat de PvdA deze motie niet steunt. Voorzitter. Ik wil de volgende motie indienen.

Motie M2

Provinciale staten van Drenthe, in vergadering bijeen op 17 december 2008,

kennisgenomen hebbende van het feit dat:

- *de Sociale agenda 2009-2012 aan de orde is*
- *in deze nota de subsidie aan scouting Drenthe wordt beëindigd*
- *scouting wordt geadviseerd bij de 12 gemeenten aan te kloppen*

overwegende dat:

- *Scouting Drenthe deskundigheidsbevordering voor alle vrijwillige kaderleden in Drenthe organiseert,*
- *Voorlichting wordt gegeven over het begeleiden van scouts met een beperking (waaronder ADHD)*
- *groepsbesturen worden ondersteund in allerlei zaken als wet- en regelgeving, huisvesting, financieel beleid en dergelijke.*
- *Om dit te kunnen realiseren Scouting Drenthe gebruik maakt van beroepsmatige inzet dankzij een provinciale subsidie.*
- *de Scouting een vrijwillige organisatie is voor wie het een onmogelijke taak is bij 12 gemeenten aan te kloppen voor subsidie*
- *het bureaucratisch gehalte zeer hoog zou worden*
- *één provinciale subsidie dit kan voorkomen*

spreken uit dat:

- *de subsidie voor Scouting Drenthe gehandhaafd dient te blijven in de Sociale agenda 2009-2012*

verzoeken het college van Gedeputeerde staten:

- 24.000 euro per jaar beschikbaar te stellen aan Scouting Drenthe om hun professionele ondersteuning te kunnen voortzetten

en gaan over tot de orde van de dag.

De VOORZITTER: Deze motie kan bij de beraadslaging worden betrokken.

Mevrouw SMITH: Voorzitter. Dan mijn laatste motie.

Motie M3

Provinciale staten van Drenthe, in vergadering bijeen op 17 december 2008,

kennisgenomen hebbende van het feit dat:

- de Sociale agenda 2009 2012 aan de orde is
- in deze nota de subsidie aan de Seniorenzomerschool wordt beëindigd
- deze zomerschool wordt geadviseerd bij de 12 gemeenten aan te kloppen.

overwegende dat:

- de Seniorenzomerschool in Drenthe 16 jaar geleden op initiatief van de provincie tot stand is gekomen
- ouderen ook in de zomermaanden, wanneer het welzijnswerk stilligt, provinciaal een aantrekkelijk educatief, cultureel programma geboden kan worden.
- de Seniorenzomerschool een kleine vrijwillige organisatie is voor wie het een onmogelijke taak is bij 12 gemeenten aan te kloppen voor subsidie
- het bureaucratisch gehalte zeer hoog zou worden
- één provinciale subsidie dit kan voorkomen

spreken uit dat:

- de subsidie voor de seniorenschool gehandhaafd dient te blijven in de Sociale agenda 2009-2012

verzoeken het college van Gedeputeerde staten:

- 3000 euro per jaar beschikbaar te stellen aan de Seniorenzomerschool om hun werkzaamheden te kunnen voortzetten

en gaan over tot de orde van de dag.

De VOORZITTER: Ook deze motie kan bij de beraadslaging worden betrokken.

Mevrouw PANNEKOEK: Mevrouw Smith dient nu een aantal moties in en, in deze trits doordenkend, vraag ik mij af waar de motie over Zorgbelang blijft.

Mevrouw SMITH: Want?

Mevrouw PANNEKOEK: Ik volg de denktrant van mevrouw Smith ten aanzien van kleine organisaties en dan vraag ik mij af of volgens haar Zorgbelang niet in dat rijtje thuishoort.

Mevrouw SMITH: Misschien wordt het dan tijd dat mevrouw Pannekoek voor Zorgbelang een motie indient. Wij waren dit namelijk niet van plan. Wij zullen Zorgbelang blijven volgen, want wij vinden het overeind houden van de cliëntenondersteuning, de klachtenbehandeling en de cliëntvertrouwensper-

soon ontzettend belangrijk. Mochten wij hierover andere geluiden horen, dan komen wij daar zeker op terug.

De heer VESTER: Mijnheer de voorzitter. Ik zal zowel de Sociale als de Culturele en Museale agenda bespreken.

De fractie van de SP zal – en ik heb van de heer d'Ancona geleerd dat ik nu even moet pauzeren – beide stukken niet steunen.

De introductie van marktwerking zien wij niet zitten, omdat dit zal leiden tot kortingen op subsidies. Wij erkennen het protest van diverse instellingen.

De heer BEERDA: Misschien weet de heer Vester er meer van dan ik, want hij zegt nu al tegen de Sociale agenda te zijn, maar heeft wel de drie moties medeondertekend. Hoe verhoudt dit zich tot elkaar? Stemt de SP eerst tegen het statenstuk en vervolgens wel voor de moties?

De heer VESTER: Ik kan toch wel voor de moties zijn en tegen het totale plaatje? Daar is toch niets bijzonders aan?

Het schrappen van subsidies vinden wij ook een reden om het voorstel niet te steunen.

Wij vinden de agenda verder weinig concreet. Zo is niet duidelijk hoe het zit met de allianties, Studio 13, de BKV-gelden en wat Emmen en Assen gaan doen.

Ik wil, zonder de andere organisaties tekort te doen, ook nog op de plaats van het CBK wijzen.

Dit zijn allemaal redenen om het voorstel niet te steunen.

Ik had graag in de commissievergadering van 3 december de plaats en de rol van De Buitenplaats willen bespreken, maar op verzoek van de PvdA is die discussie verschoven naar januari. Ook dit uitstel is een reden om niet voor het museale onderdeel van het voorstel te zijn.

Er is wel gezegd dat er naderhand nog veel gerepareerd kan worden, maar wij vinden voorkomen beter dan genezen.

Mijnheer de voorzitter. Wij zullen tegen het totale voorstel stemmen.

Mevrouw STIJKEL: Mijnheer de voorzitter. De Sociale agenda; de eerste vraag is dan: wat is sociaal? Ik denk dat daarover in de staten verschillend wordt gedacht en dat heeft alles te maken met onze denken en leefwereld.

Een liberaal gunt iedereen het zijne, de socialist legt meer nadruk op welzijn dan op welvaart en de christen heeft Jezus, de Heer wiens geboorte wij binnenkort weer gedenken, als uitgangspunt en zijn sociale bewogenheid, dat ieder schepsel tot zijn of haar recht komt.

Maar één ding hebben we gemeen, daar ben ik van overtuigd. Wij hebben allemaal, ieder vanuit onze eigen visie, het beste voor met de Drent. En misschien heeft de schrijver van de Sociale agenda dan toch de juiste snaar, of zo men wil, de gemene deler gevonden door te stellen dat de schijnbare tegenstelling tussen de titels van de hoofdstukken – ik sprak hierover in de commissievergadering – het beeld versterkt dat er vanuit het perspectief van die ene inwoner, die Drent dus, gezocht wordt naar ruimte voor ontmoeting en ontwikkeling.

De commissie Ladders, de commissie Rol en taken en In communi lopen als rode draden door de Sociale en Culturele agenda.

We zijn er samen nog niet uit en niet voor niets komt er een vervolg op de commissie Rol en taken.

De ChristenUnie is verheugd over het feit dat "Mijn omgeving" weer in de Sociale agenda is opgenomen. We verwachten dan ook dat op vragen van de gemeenten op het terrein van zorg en welzijn zal worden ingespeeld, daar waar de provincie, mede gelet op de schaal van veel gemeenten, een toegevoegde waarde kan hebben.

De uitvoering van de Wet op de jeugdzorg is onze wettelijke taak. Dat niet de regel maar de inhoud voorop staat, daar zijn wij het van harte mee eens. Ik denk dat iedereen wel het concept zal hebben gelezen van het Meerjarenbeleidskader jeugdzorg en het Uitvoeringsprogramma 2009, stukken die toch eigenlijk ook een uitwerking zijn van deze Sociale agenda. Daarin staat de Drentse aanpak centraal en

dat komt dan weer de kwaliteit ten goede: een betere zorg voor jeugdigen en hun ouders en versterking van hun positie.

De centra voor jeugd en gezin, laagdrempelige opvoedingsondersteuning en de zorgactiefdienst zijn in ontwikkeling. Dat vinden wij een heel goede zaak, want juist hiermee kan worden ingezet op preventie. Onze verantwoordelijkheid ligt meer in de curatieve fase en daar willen we toch allemaal eigenlijk weinig te doen hebben.

Met het onderwijskansenbeleid geven we kinderen een basis om door te kunnen stromen naar passend vervolgonderwijs. Wel moeten we constateren dat, omdat de werkgelegenheid niet zal groeien, terwijl in de agenda nog wel van groei wordt uitgegaan, dit ook minder kansen betekent voor de Drentse jeugd. En het is maar de vraag of jouw talent ook aansluit bij de vraag van de arbeidsmarkt. Misschien ligt juist daar wel een uitdaging om het sociale een meerwaarde te geven in het creëren van maatschappelijke banen, financieel ondersteund door de provincie.

Nu de crisis toeslaat is creëren en behoud van de werkgelegenheid van grote sociale betekenis.

Mevrouw MASTWIJK: Mevrouw Stijkel begint met de vraag wat sociaal is en stelt dat wij dat allen in een andere perspectief zien, maar wat is nu voor mevrouw Stijkel sociaal? Zij komt daar bij elk hoofdstuk dat zij noemt, steeds op terug, maar ik ben er nog steeds niet achter wat zij dan als sociaal ziet.

Mevrouw STIJKEL: Ik dacht dat ik hierover juist heel duidelijk was. Ik noem juist de heel positieve dingen op die heel sociaal zijn. Juist het meerjarenprogramma voor de jeugdzorg geeft mij het gevoel dat de provincie heel goed bezig is. Wat de provincie op dit gebied doet, getuigt van een sociale aanpak. Drenthe een topsportprovincie, een ambitieus beleidsplan, een Olympisch plan nog wel voor 2028. We gaan ervan uit dat de beleidsmakers rekening houden met de schaal van Drenthe en dat de sportbroek goed past, want in een te grote broek is het slecht sporten. De ChristenUnie steunt van harte de initiatieven om de gehandicapten topsport weer nieuwe impulsen te geven. Onze provincie heeft bewezen op dit gebied een voortrekkersrol te kunnen vervullen en daar blijven wij graag op inzetten.

Een ander onderwerp: de beleidsinstrumenten, de vermelde percentages in de varianten 1 en 2. Wij hebben grote zorg over de snelheid van de afbouw. Wij vragen ons af waarom voor deze snelheid in afbouw is gekozen. Het gaat om een vermindering in vier jaar met 40% ten opzichte van het budget voor 2008. Feitelijk betekent dit, als ook nog rekening wordt gehouden met indexering, een vermindering van het vaste budget met 50%.

Gelet op het feit dat er een behoorlijke omslag in het denken en werken van onze provinciale organisatie wordt gevraagd en gezien de personele kwestie, de dreigende ontslagen bij instellingen en maatschappelijke organisaties, zouden wij de instellingen graag wat meer tijd gunnen dan het college nu voorstelt. Wij zijn van mening dat Zorgbelang zich ook bezig dient te houden met zorgconsumentenbeleid: behartiging van belangen van zorgvragers, versterking van hun positie en niet sturen in de richting van de commerciële markt, zo er al een markt voor hen is.

Wij twijfelen beslist niet aan het ondernemerschap van de directeur van Zorgbelang, maar wij vragen het college of het met ons van mening is dat een organisatie als Zorgbelang zich onvoldoende leent voor een zuivere marktfilosofie in commerciële zin.

Zorgbelang heeft ook de ambitie om de kwaliteit van het zorgaanbod in Drenthe te bevorderen. Uit het pas verschenen rapport "Zorg in Drenthe" blijkt dat Zorgbelang nog maar bij 10% van de ondervraagden bekend is. Zou het niet wijzer zijn dat Zorgbelang zich meer ging richten op meer naamsbekendheid in plaats van op de markt?

In zijn brief van 11 december geeft het college antwoord op de door mij in de commissievergadering gestelde vragen over de allianties. Mijn hartelijk dank hiervoor. Wij blijven het echter zorgelijk vinden dat de provinciale uitvoering van de jeugdzorg haar basis vindt in de implementatie van het triple P programma. Is het college met ons van mening, dat wanneer gemeenten besluiten om triple P niet in de alliantie op te nemen, feitelijk het hart uit die allianties wordt gehaald?

Sociaal en cultuur trekken samen op. De vele gaven die mensen van hun schepper hebben gekregen, komen onder andere tot uiting in de amateurkunst. Het samen muziek maken bijvoorbeeld schept een sociale band en voor de kinderen is dit vaak de eerste aanraking met cultuur. De overheid heeft een

stimulerende rol waar het gaat om cultuur en dat mag ons ook best wat kosten. En dan moeten we ons niet bemoeien met de inhoud van de kunst, maar we kunnen wel grenzen stellen aan wat wel of wat niet kan. De Culturele agenda zet in op hoogwaardige cultuur en doet hiervoor nieuwe en een breed scala aan voorstellen. Wij onderschrijven deze ambitie en verwachten deze ook terug te zien in onder andere de te sluiten allianties met gemeenten.

Wij zijn trots op de musea in Drenthe. Het Hunebedcentrum won een prachtige prijs, de effecten van Go China! waren boven verwachting en wij hopen dan ook dat de kansen voor verbeteringen, zoals deze beschreven worden in de agenda, benut maar ook aangepakt zullen worden.

Voorzitter. Begrijpen wij goed dat de cultuurhistorische waardekaart een toetsinstrument wordt in het kader van de ruimtelijke ordening? Wij vragen ons namelijk af of door de stapeling van regels de creativiteit van de burger niet gehinderd wordt in dit, mag ik het zo even noemen, bureaucratische bos.

Vanzelfsprekend zijn wij positief over de inzet voor erfgoed en streekgeschiedenis, zolang het maar aan het onderwijsveld wordt overgelaten hieraan, net zoals met het cultuurbeleid op scholen gebeurt, invulling te geven.

Voorzitter. Wij zijn voorzichtig en gematigd positief, maar stemmen wel in met de agenda's. Wij zitten nog wel met een aantal vragen en zijn niet geheel gerust op de afbouw in procenten en de positie van Zorgbelang en andere organisaties.

Mevrouw HAARSMA: Mijnheer de voorzitter. Wij hebben op 3 december in de commissie uitvoerig over de Sociale agenda gesproken en ik herken de punten die nu opnieuw naar voren zijn gebracht.

In de vergadering van 3 december heb ik aangegeven dat wij voor een heel belangrijke periode staan op sociaal, cultureel en museaal terrein. Ik zal mij, vanuit mijn portefeuille, uiteraard beperken tot de Sociale agenda.

Ik proef uit de bijdragen dat nu heel lastige keuzes moeten worden gemaakt. Enerzijds willen wij allen de rapporten Lodders, In communi en Amen is geen Amsterdam wel onderschrijven, maar vervolgens kunnen sommige fracties de consequenties daarvan maar heel moeilijk aanvaarden. Ik heb daar begrip voor.

De vraag is natuurlijk hoe sociaal de provincie nu is vergeleken met voorgaande jaren. Ik heb al eerder gezegd dat wij op dit moment scherper aan de wind gaan varen. Wij maken keuzes en het gaat daarbij ook om de kunst van het loslaten.

Ik heb heel duidelijk de indruk dat de flexibilisering en de marktwerking door verschillende fracties worden onderschreven en dat zij ook het belang daarvan inzien. Ik wil nogmaals benadrukken dat het niet gaat om kortingen, maar om flexibilisering. Wij willen samen met de organisaties die flexibilisering benutten voor thema's die wij van groot belang vinden.

Ik wil toch nog een poging wagen om met betrekking tot de zorg een paar fracties, en dan met name GroenLinks, te overtuigen.

Met betrekking tot de kleinere instellingen, de steuninstellingen, zijn wij tegemoetgekomen aan de inspraak. Wij hebben goed naar de inspreekreacties geluisterd en hebben daarna besloten twee varianten aan te wijzen, wat betekent dat wij bij die organisaties ook twee jaar langer de tijd hebben.

De VVD heeft gevraagd of ik met Scouting, de BOKD, de Seniorenzomerschool en andere kleine instellingen in gesprek wil gaan om samen met hen na te gaan welke mogelijkheden er zijn om subsidies van de gemeenten binnen te halen. Ik wil op die vraag volmondig "ja" zeggen. Het gaat ons ook niet om het geld, het gaat om het principe. We maken hier bepaalde keuzes, we moeten zaken loslaten en dit kan daarvan dan de consequentie zijn. Maar net als de staten vinden wij alle instellingen even belangrijk en ze zijn ons ook even lief, maar wij willen wel duidelijk hebben waartoe zij zelf al dan niet in staat zijn. En als zij dan tot bepaalde dingen niet in staat zijn dan wil ik mij er hard voor maken dat ze ondersteuning van de provincie krijgen.

De angst dat gemeenten het niet aan zouden kunnen, vind ik een negatieve benadering. Drenthe is een heel overzichtelijke provincie en wij werken met alle twaalf gemeenten samen. De gemeenten willen wel allianties sluiten. Het is logisch dat nog niet bekend is wat er in die allianties komt te staan, want de staten stellen daarvoor de kaders vast. Aan de hand van die kaders gaan wij met de gemeenten in gesprek en zal invulling worden gegeven aan de gedeelde verantwoordelijkheid die wij gezamenlijk zien.

Ik heb al gezegd dat wij de staten nog voor de zomervakantie die allianties ter inzage zullen geven. Voorzitter. GroenLinks merkte op dat wij nog nooit hebben aanbesteed, maar dan wijs ik erop dat wij al heel veel hebben aanbesteed. Ik noem als voorbeelden de dagarrangementen, het tijdenbeleid en Telebrink. Ik wil niet in herhaling vallen, maar ik heb ook al in commissievergadering gezegd dat STAMM en Enova nu al ongelooflijk veel projecten uit de markt halen. Dat Sport Drenthe en Zorgbelang niet eens een inspraakreactie hebben gestuurd, wijst erop dat deze instellingen zeer professioneel werken. Maar mocht dat nog niet voldoende zijn dan willen wij hen daarbij begeleiden. Over de transitiekosten gaan wij met de instellingen en organisaties in gesprek en in die gesprekken zal duidelijk vastgesteld worden wat de vaste taken zijn en wat de flexibele invulling. Komen wij er dan gezamenlijk niet uit, dan ben ik bereid een extern bureau in te huren om ons te helpen er gezamenlijk uit te komen. Dus als blijkt dat wij de benodigde wijsheid niet hebben dan gaan wij dat met de hulp van externen oplossen. De BOKD vind ik een prachtig voorbeeld van een steunfunctie. In het kader van "Mijn omgeving" en voor het pJMP heeft de BOKD onlangs een opdracht ter waarde van € 190.000,-- binnengehaald. Dus hoezo kan de BOKD niet acquireren? Ik denk dat die organisatie dat fantastisch doet.

Mevrouw SMITH: Dat de BOKD helemaal niet kan acquireren heeft de gedeputeerde mij ook niet horen zeggen.

Mevrouw HAARSMA: Misschien heb ik het niet goed gehoord, maar dit heb ik in ieder geval wel uit de motie opgemaakt.

Ik heb alleen willen aangeven dat de BOKD heel goed en op professionele wijze projecten weet binnen te halen. Ik verzoek de indieners van de motie nogmaals ons even de tijd gunnen om te kijken hoe het met de kleine organisaties en instellingen gaat. Wij hebben nog tijd genoeg. Aan het eind van 2009 kunnen de staten mij vragen wat ik heb gedaan om deze instellingen inderdaad mee te nemen. Dan wil ik daarover met de staten spreken, want dan is er wellicht een nieuwe situatie. Ik wil echter op dit moment die discussie afraden, omdat die echt veel te prematuur zou zijn.

De heer MUNNIKSMAS: Mijnheer de voorzitter. Aan het begin van deze middag hebben wij gehoord dat een spreker eigenlijk maar beter drie punten kan noemen, want dat alle volgende punten vergeten worden. Die opmerking moet ik mij ter harte nemen.

De tweede opmerking kwam van mijn collega Anneke Haarsma, die mij erop wees niet alles te herhalen wat zij al over de sturingsfilosofie heeft gezegd. Ik ken mijn plek en daarom zal ik de sturingsfilosofie niet opnieuw uitleggen.

Ik wil op dit moment wel kwijt – en wat ik nu zeg, is eigenlijk ook een herhaling – dat wij met de keuze voor de Sociale en Culturele agenda heel helder zeggen dat wij in Drenthe met verschillende overheden te maken hebben, dat wij de gemeenten op een andere manier positioneren – mevrouw Pannekoek heeft daarover nog het nodige gezegd – en dat we ook de provincie op een andere manier positioneren. Daarmee is het niet meer of minder, het is wel een waardering van de toekomstgerichte rol van de deze twee overheden in Drenthe, een Drenthe dat tien jaar geleden een gemeentelijke herindeling kende, waarvan wij nu de vruchten moeten plukken. Daarop gaan wij de komende tijd inzetten.

Dat betekent wel dat wij serieus moeten bekijken wat het rapport van PWC heeft opgeleverd voor onze interne organisatie. Het komende jaar geldt hiervoor als de lakmoesproef. Eigenlijk geldt hetzelfde voor de uitwerking van de sociale en culturele allianties, want wij gaan de komende tijd bekijken of iedereen de kracht heeft om invulling te geven aan de nieuwe taken, die naar mijn idee bij de nieuwe overheden horen.

Er zijn enkele vragen gesteld over het onderdeel cultuur, waarop ik toch even wil reageren.

Wij investeren in de Studio 13 gesprekken. Wij gaan ervan uit dat het interessant is om alle 12 gemeenten langs te gaan en niet automatisch besluiten bepaalde dingen voor onze rekening te nemen.

Mevrouw Pannekoek is van mening dat het voorstel met betrekking tot de BKV getuigt van Randstad-denken. Zij heeft ten dele gelijk, maar ik wil er wel op wijzen dat de VNG volmondig met de nieuwe verdeling heeft ingestemd. En mijn indruk is nog altijd dat de VNG er niet alleen is om de vier grootste gemeenten of de honderdduizend plus gemeenten een goede positie te geven, maar ook goed moet letten

op welke consequenties het anders verdelen van bevoegdheden heeft voor de overige vierhonderd gemeenten.

In tegenstelling tot wat is afgesproken – afgesproken is een verdeling van de verantwoordelijkheden tussen rijk en gemeenten – proberen wij in samenwerking met onze gemeenten een Drentse oplossing te bewerkstellen, waarbij wij wel binnen die BKV-middelen een onderscheid willen maken tussen wat de provinciale en wat de gemeentelijke taak is. In de eerste helft van 2009 komen wij hierop terug.

Met betrekking tot cultuureducatie hebben wij indertijd een inspirerend bezoek gebracht aan Edu-art. Ik denk ook te kunnen vaststellen dat de laatste jaren in de scholen inspirerende dingen zijn gebeurd.

Mevrouw Pannekoek heeft opgemerkt dat het Kunstmenu blijft. In mijn optiek is het zo dat de kunstmenukaart aan de orde blijft en dat het kiezen uit de mogelijkheden die die kaart biedt, scholen de ruimte geeft keuzes te maken die aansluiten bij de eigen visie.

De heer Dijkstra heeft naar voren gebracht dat het niet alleen om cultuurparticipatie, hoe belangrijk ook, gaat, maar dat ook andere zaken opgepakt moeten worden. In de commissie heb ik duidelijk aangegeven dat wij die brede taak van cultuurbeleid, soms een beetje elitair, maar soms ook duidelijk gericht op participatie, cultuurtoerisme en festivals, goed willen blijven oppakken.

Wij willen de adviescommissie met name laten toetsen welke cultuuraanvragen gedaan worden.

Dit is meteen een antwoord op de vraag van onder andere de heer Beerda wat wij gaan doen met organisaties als Theater te Water. In de nota staat dat wij voor 2009 ten minste garanderen dat het geld dat in 2008 voor deze clubs beschikbaar was, er dan ook zal zijn. Maar als die organisaties voor 2009 nieuwe plannen hebben, dan zal voor de beoordeling daarvan de nieuwe adviescommissie worden ingeschakeld, waarna het college een besluit zal nemen. Het college is van plan om de staten met enige regelmaat een overzicht te verstrekken van hoe het college, goed gefundeerd, van plan is met deze nieuwe initiatieven om te gaan.

Mijnheer de voorzitter. Ik denk hiermee in grote lijnen te hebben aangegeven hoe wij denken om te gaan met de Cultuuragenda. Het college komt voor de zomervakantie terug met twee dingen: de stand van zaken rond Studio 13 en de invulling die op dat moment gegeven kan worden aan de financiële middelen die wij binnen de programma's willen gaan besteden.

Mevrouw KLIP: Mijnheer de voorzitter. De reactie van het college wordt steeds korter, want ik heb aan een paar zinnen genoeg.

Ik dank voor de steun van het merendeel van de partijen in provinciale staten voor de Museale agenda. De vraag van de PvdA of het bedrag van € 100.000,-- voor het Herinneringscentrum Kamp Westerbork extra is, kan ik – in de commissie heb ik dat overigens ook al gedaan – met "ja" beantwoorden. Daarmee wordt de motie recht gedaan. Het totale bedrag wordt daarmee ruim € 113.000,--.

In de richting van de SP wil ik nog opmerken dat ook die fractie ongetwijfeld wel de uitdrukking kent dat de kracht van de democratie wordt bepaald door de kwaliteit van de oppositie. Maar dan moet die oppositie wel wat zeggen!

De VOORZITTER: Ik zie dat er behoefte is aan een schorsing.
Ik schors de vergadering.

(De vergadering wordt van 16.05 tot 16.23 uur geschorst.
De heer Peters verlaat de vergadering.)

De VOORZITTER: Ik heropen de vergadering.

TWEEDE TERMIJN

Mevrouw PANNEKOEK: Mijnheer de voorzitter. Als een ding duidelijk is na deze discussie – en op zich is het goed dit te constateren – dan is dat wel dat de meningen fors uiteenlopen. Eigenlijk zijn er in deze staten forse meningsverschillen over met name het sociale domein en dat is natuurlijk alleen maar goed.

Een liberale partij is een partij van het positieve toekomstdenken. Zo zit ook mijn fractie in elkaar. Wij hebben dus, in tegenstelling tot een aantal andere fracties, groot vertrouwen in de deskundigheid van onze organisaties.

Als er goed geflexibiliseerd wordt, dan betekent dit dat er meer geld wordt binnengehaald en dat gedrag willen wij heel graag beloond zien. Daarom zijn wij blij met deze nota.

En dat – dit zeg ik in de richting van mevrouw Stijkel – is óók sociaal.

Mevrouw MASTWIJK: Mijnheer de voorzitter. Ik heb geen behoefte aan een tweede termijn. Mevrouw Smith zal straks ook namens ons spreken.

De VOORZITTER: Geldt dit ook voor de heer Dijkstra?

De heer D.B. DIJKSTRA: Jazeker.

De heer BEERDA: Mijnheer de voorzitter. Ik wil vanaf deze plaats kort reageren op wat andere fracties hebben ingebracht, dan wel niet hebben ingebracht.

Ik wil beginnen met de moties.

Wij blijven erbij dat het jammer is dat de moties nu worden ingediend. Wij snappen de zorgen die in de moties zijn verwoord best, maar wij denken dat moties op dit moment nu net het verkeerde signaal zijn.

Mevrouw MASTWIJK: Wij steunen de moties over Scouting Drenthe en de Seniorenzomerschool vooral omdat die volgens ons willekeurig gekozen zijn uit het rijtje op pagina 13 van de nota Beleidsinstrumenten. Van de zeven andere daar genoemde instellingen – die volgens ons ook heel belangrijke dingen doen – wordt de subsidiëring niet stopgezet. Naar onze mening is er sprake van willekeur en daarom steunen wij de door GroenLinks ingediende moties.

De heer BEERDA: Met deze heldere explicatie heeft mevrouw Mastwijk toch nog een tweede termijn gehad.

Voorzitter. Ik wil verder nog even reageren op het verhaal van de SP.

Mevrouw MASTWIJK: Voorzitter. Zoudt u de heer Beerda willen vragen duidelijker te articuleren? Hij spreekt wel hard genoeg, maar hij is niet te verstaan.

De heer BEERDA: Ik zal mijn uiterste best doen om verstaanbaar te spreken.

Ik wil de inbreng van de SP koppelen aan die van de PvdA.

De PvdA meent als sociaal-democratische partij en als partij die al jarenlang en nog steeds opkomt voor de onderkant van de samenleving dat met de voorgestelde inzet van middelen bijgedragen wordt aan het maatschappelijk rendement, nog meer dan met het jaar in jaar uit geld geven aan de instellingen. Wat ik echter niet snap is dat de SP het hele traject van inspraak heeft meegelopen en dat zij op de dag dat hier mensen van allerlei organisaties hun verhaal hielden, niet een, maar dan ook niet een vraag heeft gesteld, en vervolgens wanneer het statenstuk in de staten aan de orde is, alleen maar nee, nee en nog eens nee zegt. Als dat de bijdrage van de SP aan de klassenstrijd is, dan valt mij die erg tegen.

Mevrouw SMITH: Mijnheer de voorzitter. Ik ben blij dat ik ook namens het CDA mag spreken, maar dan gaat het natuurlijk alleen om de moties.

Het verhaal dat in eerste termijn heb gehouden, lijkt mij wel duidelijk en ik zal dat niet herhalen.

Wij handhaven de moties.

In mijn eerste termijn heb ik een aantal instellingen niet genoemd, maar daarbij ging het vooral om de instellingen die het prima doen, waaronder STAMM, Enova en Sport Drenthe. Wij meenden over die instellingen niets te hoeven zeggen.

Met betrekking tot de BOKD zegt de gedeputeerde dat als provincie, gemeenten en organisatie er gezamenlijk niet uitkomen een extern bureau zal worden ingeschakeld. Dat lijkt mij het maken van onnodige kosten, want de BOKD is mans genoeg om in overleg met provincie en gemeenten dingen te doen. Mevrouw Pannekoek doet de suggestie voor Scouting hulp van Jeugdzorg te vragen, omdat een bepaald percentage kinderen dat naar Scouting gaat een zogenaamd rugzakje heeft. Het gaat om 25% van de leden van Scouting en het lijkt mij niet goed Jeugdzorg in te schakelen, maar dit over te laten aan de vrijwilligers en hun professionele ondersteuning. Als het op de andere manier wordt geregeld, betaalt de provincie ook, zodat het dan een vestzak-broekzak verhaal wordt.

De heer VAN DE BOER: Tijdens de inspraak is gemeld dat Scouting Drenthe 1.700 leden heeft en dat daarvan 15% sociaal emotionele problemen, als ADHD, heeft.

Mevrouw SMITH: Wij zijn bij Scouting op bezoek geweest en wij hebben van een ander iemand een ander percentage gehoord.

De heer VAN DE BOER: Ik baseer mij op de inspraak en op de gegevens die toen zijn ingebracht.

Mevrouw SMITH: Met betrekking tot de Cultuurnota krijg ik nog graag een reactie van GS op ons voorstel meer aandacht te besteden aan cultuurtoerisme. Ik hoor graag of GS ons voorstel voor een beleidsnotitie overneemt.

De heer Munniksma zegt dat voor de zomer de stand van zaken voor Studio 13 duidelijk wordt en dat het financiële overzicht er dan zal zijn. Voor Theater te Water is dat te laat, want die organisatie heeft nu al voor 2009 plannen ingediend, waarvan de uitvoering meer gaat kosten. Als die organisatie pas in het voorjaar of de zomer hoort of zij het geld krijgt, is dat te laat en kan zij de voorgenomen plannen niet uitvoeren.

Ik hoor ook nog graag iets over het Hunebedcentrum.

GroenLinks heeft voorgesteld mee te doen met de week van de amateurkunsten en het Kunst en Cultuurgala. Wij krijgen ook nog graag een reactie op die suggestie.

De heer VESTER: Mijnheer de voorzitter. Ik wil beginnen met een reactie op het betoog van de heer Beerda.

Een goed verstaander heeft slechts een half oor nodig. De insprekers articuleerden duidelijk en ik heb ze goed kunnen horen. In de periode voor de commissievergaderingen hebben wij bovendien contact gehad met een aantal instellingen en zelf al alle informatie die wij wilden hebben, gevraagd en gekregen.

In reactie op de opmerking van mevrouw Klip wil ik het volgende zeggen.

De heer d'Ancona zei dat toehoorders maar drie dingen onthouden. Ik heb vijf redenen genoemd waarom wij tegen het statenstuk zijn. Ik kan daar nog een zesde aan toevoegen: wij hebben het verslag van de vergadering van de Statencommissie Cultuur en Welzijn nog steeds niet ontvangen. Was dit wel het geval geweest dan had ik nu wellicht wat gedetailleerder op bepaalde zaken kunnen ingaan.

Mevrouw STIJKEL: Mijnheer de voorzitter. Wij hebben onze zorgen geuit en zijn blij dat de gedeputeerde die goed heeft aangehoord. Wij zijn blij dat zij onze mening deelt dat de organisaties hun werk goed moeten kunnen blijven doen.

Wij zijn blij met de toegezegde begeleiding en het eventueel inhuren van een extern bureau om er samen uit te komen.

De staten, in elk geval mijn fractie, zullen in 2009 de vinger aan de pols houden.

Gehoord de beantwoording door het college zullen wij de moties niet steunen.

Mevrouw HAARSMA: Mijnheer de voorzitter. Voor Scouting wordt op dit moment al 15% betaald uit de doeluitkering. Ik stel voor op dit onderwerp terug te komen bij de bespreking van het meerjarige beleidskader.

De heer MUNNIKSMAS: Mijnheer de voorzitter. Ik wil nog graag antwoord geven op drie vragen die door mevrouw Smith zijn gesteld.

Het college staat positief tegenover cultuurtoerisme en zal de komende tijd een vorm trachten te vinden om op het snijvlak van economie en cultuur goede projecten weg te zetten. Die projecten zullen niet altijd gekoppeld zijn aan Studio 13. Er kunnen misschien ook wel tenders uitgeschreven worden om innovatieve ontwikkelingen boven water te halen.

GroenLinks vindt het te laat wanneer Theater te Water voor de zomer uitsluitel krijgt. Ik wijs erop dat wij de afgelopen tijd al de nodige voorbereidingen hebben getroffen om een adviescommissie samen te stellen die straks alle aanvragen gaat bekijken. Die adviescommissie wordt pas formeel op het moment dat de Cultuurnota is vastgesteld. Het is wel onze bedoeling die commissie al op 9 januari 2009 van start te laten gaan. Die commissie zal in eerste instantie een heel aantal onderwerpen op moeten pakken, waartoe ook de aanvragen behoren waarover al snel een uitspraak gedaan moet worden. Het kan zelfs zo zijn dat niet alle aanvragen voor 2009 door de adviescommissie beoordeeld kunnen worden voordat daarover dan een politiek besluit genomen moet worden, maar ik wil op dit punt niet gegijzeld worden.

Het college is van mening op enige afstand van de initiatieven te moeten blijven. Vandaar ook dat het college van mening is dat de gemeenten die heel veel van de amateurkunst weten een aantal dingen kunnen doen. Over andere zaken brengt de adviescommissie rapport uit voordat GS daarover een besluit nemen. Dat geldt ook voor initiatieven die ik privé en waarschijnlijk ook wel als gedeputeerde heel erg leuk vind, zoals het gala met alle toeters en bellen die daaraan aangehaakt kunnen worden.

Mevrouw KLIP: Mijnheer de voorzitter. Ik heb weliswaar maar een opmerking, maar vanaf mijn plaats kan ik mevrouw Smith niet aankijken en dat vind ik niet zo beleefd.

Mevrouw Smith vraagt of het college de aanvraag van het Hunebedcentrum nog eens wil bekijken.

Natuurlijk willen wij dat, want de definitieve subsidieverlening vindt pas uiterlijk 1 maart 2009 plaats. Ik wil wel een kanttekening plaatsen bij de brief van het Hunebedcentrum, want wij zijn al een jaar bezig met de Museumnota. Ik heb het afgelopen jaar een aantal keren met het Hunebedcentrum gesproken, er zijn diverse mogelijkheden geweest om in te spreken en om op de plannen te reageren, en natuurlijk weten ook wij dat als er meer geld is, meer kan worden gedaan, maar wij kennen het Hunebedcentrum als een organisatie die uitermate geschikt is om ook elders geldstromen binnen te halen. Ik zeg hiermee niets over de kwaliteit van het Hunebedmuseum, want het is een van de vijf musea die wij boven het museale maaiveld uittillen.

De cijfers die in het brief van het Hunebedcentrum worden genoemd, kloppen niet, maar dat heeft mevrouw Smith ongetwijfeld zelf al geconstateerd.

De beraadslaging wordt gesloten.

Vervolgens besluiten de staten met handopsteken overeenkomstig het voorstel van het college.

De VOORZITTER: Ik constateer dat de fracties van GroenLinks en de SP tegen aanvaarding van het statenstuk hebben gestemd, doch de overige fracties daarvóór.

In stemming komt motie M1.

Motie M1 wordt met handopsteken verworpen.

De VOORZITTER: Ik constateer dat de fracties van de SP, GroenLinks en het CDA voor aanvaarding van de motie hebben gestemd, doch de overige fracties daartegen.

In stemming komt motie M2.

Motie M2 wordt met handopsteken verworpen.

De VOORZITTER: Ik constateer dat de fracties van de SP, GroenLinks en het CDA voor aanvaarding van de motie hebben gestemd, doch de overige fracties daartegen.

In stemming komt motie M3.

De VOORZITTER: Ik constateer dat de fracties van de SP, GroenLinks en het CDA voor aanvaarding van de motie hebben gestemd, doch de overige fracties daartegen.

2. Het voorstel van gedeputeerde staten van 5 november 2008, kenmerk 45/5.3/2008012777, Ontwerpbesluit vaststelling doelen en maatregelen oppervlaktewaterlichamen en grondwaterlichamen in Drenthe op grond van de Europese Kaderrichtlijn Water

(Statenstuk 2008-358)

met het op dit punt betrekking hebbende verslag van de Statencommissie Omgevingsbeleid van 26 november 2008.

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming besluiten de staten overeenkomstig het voorstel van het college.

3. Het voorstel van gedeputeerde staten van 5 november 2008, kenmerk 45/5.6/2008012785, Wijziging Verordening rechtspositie gedeputeerden, staten- en commissieleden

(Statenstuk 2008-357)

met het op dit punt betrekking hebbende verslag van de Statencommissie Bestuur, Financiën en Economie van 10 december 2008.

De VOORZITTER: Op de sprekerslijst heeft alleen de heer Oosterlaak zijn naam ingevuld. Ik wil hem vragen of hij alleen een stemverklaring wil afleggen of echt het woord wil voeren.

De heer OOSTERLAAK: Ik zal mij beperken tot een korte stemverklaring.

De VOORZITTER: Dan open ik nu de beraadslaging en sluit ik haar meteen. Ik geef het woord aan de heer Oosterlaak voor het afleggen van een stemverklaring.

De heer OOSTERLAAK: Mijnheer de voorzitter. De fractie van de SP stemt niet met dit voorstel in. De SP wenst vast te houden aan de tekst in de huidige verordening, die conform de IPO-modelverordening is. Dit betekent dat in die verordening de commissie Wet inrichting landelijk gebied (WILG) moet worden opgenomen met een door PS vast te stellen percentage bovenop de standaardvergoeding. Die standaardvergoeding wordt jaarlijks automatisch aangepast. Wij willen van de gedeputeerde weten welk percentage GS bovenop de standaardvergoeding gaat voorstellen.

De VOORZITTER: U stelt nu een vraag aan de gedeputeerde, maar ik heb de beraadslaging al gesloten. U kunt nu alleen een stemverklaring afleggen.

De heer OOSTERLAAK: Ik neem dan aan dat de gedeputeerde mijn vraag niet gaat beantwoorden. Het argument dat GS aanvoert om conform de andere provincies te werken, lijkt ons een prima reden om juist aan de modelverordening van het IPO vast te houden.

Wij willen daarom dat het college met een voorstel komt waarin een bepaald percentage staat en dat geen overdracht plaatsvindt van bevoegdheden aan GS. Dat lijkt ons de juiste weg, die bovendien in overeenstemming is met de rest van de opbouw van de verordening.

Vervolgens besluiten de staten met handopsteken overeenkomstig het voorstel van het college.

De VOORZITTER: Ik stel vast dat de fractie van de SP tegen het statenstuk heeft gestemd, doch dat de overige fracties daarvóór waren.

4. Het voorstel van het Presidium van provinciale staten van 1 november 2008, kenmerk 2008012936, Ontwerp-onderzoekslijnen 2009-2012 en onderzoeksprogramma 2009 c.a. Bestuurscommissie OCWZ

(Statenstuk 2008-355)

met het op dit punt betrekking hebbende verslag van de Statencommissie Cultuur en Welzijn van 3 december 2008.

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming besluiten de staten overeenkomstig het voorstel van het Presidium.

5. Het voorstel van het Presidium van provinciale staten van 11 november 2008, kenmerk 46/SG/2008013326, Wijziging Reglementen van orde als gevolg van videonotulering

(Statenstuk 2008-356)

met het op dit punt betrekking hebbende verslag van de Statencommissie Bestuur, Financiën en Economie van 10 december 2008.

De VOORZITTER: Ik heb de vergadering al eerder gemeld dat de heer Westerhof heeft verzocht hierover het woord te mogen voeren.

De heer WESTERHOF: Mijnheer de voorzitter. Het voorliggende statenstuk is alleen in de Statencommissie BFE behandeld, maar is eveneens van groot belang voor de Statencommissies Cultuur en Welzijn en Omgevingsbeleid. Dit voorstel raakt immers de werkwijze van de commissies en derhalve kan gesteld worden dat dit voorstel ook eerst in deze commissies had moeten worden besproken voor het op de agenda van de statenvergadering werd geplaatst.

Is een juridisch onderzoek gedaan naar de rechtmatigheid van videonotulering? Van de griffie heb ik begrepen dat de Archiefwet van toepassing is, maar dat zegt nog niets over de werkbaarheid.

Welk duurzaamheid ligt aan dit voorstel ten grondslag? De afgelopen twee decennia zijn er minstens drie softwarepakketten geweest voor tekstverwerking en dan noem ik nog niet eens de talrijke versies daarvan. Het nu gekozen systeem zal daarom naar verwachting een levenscyclus hebben van maximaal vijf jaar en dan is er weer een ander systeem. Welke duurzaamheidswaarborg is er en welke compatibility garanties zijn nu al ingebouwd? Of is dit een voorstel van: na ons de zondvloed?

In de softwarewereld is het gebruikelijk schaduwtesten uit te voeren, wat betekent dat gedurende enige tijd, in overeenstemming met het belang van het thema, systemen parallel aan elkaar worden gebruikt. Na een jaar kunnen dan beide systemen, dus het oude en het nieuwe, geëvalueerd worden, kunnen de conclusies overwogen worden en kunnen de eerder opgestelde criteria heroverwogen worden. Voldoet het nieuwe systeem dan kan daarop worden overgeschakeld.

Het probleem is dat wij als statenleden nog geen ervaring hebben met het nieuwe systeem van videonotulering. De griffie heeft dat wel, heb ik begrepen, maar wij hebben dat nog niet. Ik ben benieuwd hoe het werken met de nieuwe notulen uitpakt.

Ik wil daarom graag met de oude notulen én met de videonotulering doorgaan.

De heer ZIENG: Ik vraag mij af of de heer Westerhof of een van zijn fractiegenoten deze vraag ook in de Statencommissie BFE heeft gesteld.

De heer WESTERHOF: De Statencommissie OGB was niet uitgenodigd bij de bespreking van dit punt in BFE aanwezig te zijn.

De heer ZIENG: Maar zulke zaken worden toch wel in de fractie besproken?

De heer WESTERHOF: Ja, maar ik heb begrepen dat het tijdstip waarop dit punt in BFE aan de orde kwam, zodanig laat was dat de vermoedheid al had toegeslagen. Daardoor is het wellicht aan de aandacht van de commissieleden ontsnapt.

De heer ZIENG: Bij mij slaat de vermoedheid nu ook een beetje toe.

De heer BERENDS: Heeft de fractie van de SP dit punt ook in het Presidium aan de orde gesteld? Daar vindt de onderlinge afstemming plaats en nu wentelt de heer Westerhof de bespreking af op deze vergadering. Dat is geheel onterecht.

De heer WESTERHOF: Wij hebben geen zitting in het Presidium.

De heer OOSTERLAAK: Ik heb wel zitting in de Statencommissie BFE, maar ik ging er op dat moment vanuit dat de vragen van de heer Westerhof al in het Presidium aan de orde waren geweest en dat daarop al een antwoord was gekomen. Daarom leek het mij niet van al te groot belang die vragen nogmaals te stellen.

Wij hebben de vragen aan de griffie voorgelegd, maar wij bleven vragen houden.

De heer Westerhof stelt daarom deze vragen namens de hele fractie.

De heer WESTERHOF: Mijnheer de voorzitter. Ik heb op dit punt een motie opgesteld, die ik nu zal indienen.

Motie M4

Provinciale staten van Drenthe, in vergadering bijeen op 17 december 2008.

Kennis genomen hebbende van Statenstuk 2008-356.

Constaterende dat voorgesteld wordt voortaan de verslaggeving van de vergadering door middel van videoregistratie en een besluitenlijst vast te leggen.

Van mening zijnde dat:

- *De verslaglegging grondig en juridisch goed onderbouwd dient te zijn.*
- *Voor Statenleden en burgers die verslaggeving goed bereikbaar dient te zijn en daarom geen beperkingen mag inhouden.*

Verzoeken het college:

- *Juridisch onderzoek in te stellen naar de relevantie en rechtmatigheid van het voorgestelde systeem van videonotulering.*
- *Daarbij rekening te houden met de duurzaamheid van de beschikbare informatie en de compatibility van het systeem op volgende generaties van systemen.*

- *Naast het nieuwe systeem de oude bekende notulering te handhaven voor de periode van minimaal 1 jaar als schaduw systeem.*
- *Na dat jaar de videonotulering te evalueren in Provinciale Staten alvorens de oude notulering te stoppen.*

De VOORZITTER: Deze motie kan bij de beraadslaging worden betrokken.

Het gaat om een voorstel van het Presidium aan de staten en daarom zal ik als vicevoorzitter van uw staten het woord voeren.

Het moet mij wel even van het hart dat deze reactie van de SP wel erg laat komt. Er is een kans geweest om dit voorstel in BFE te bespreken en punten, al dan niet terecht ingebracht, hadden in die commissie heel goed bekeken kunnen worden en wellicht ook bij andere fracties tot vragen kunnen leiden.

Omdat deze opmerkingen zo laat komen en ik er ook niet op voorbereid was, wordt het voor mij wel lastig om te reageren. Ik heb vernomen dat de heer Westerhof ook pas deze middag zijn vragen aan de griffie heeft voorgelegd en er was dus eigenlijk helemaal geen tijd voor het voorbereiden van een reactie.

Desalniettemin wil ik de kennis die ik nu heb kunnen vergaren, graag met de staten delen.

Er is vanuit dit huis voortdurend contact met de rijksarchiefinspecteurs. Elders in den lande wordt al volop met het nieuwe systeem gewerkt en er is geen enkel signaal dat dit niet in de haak zou zijn.

De begrippen "juridisch onderbouwd" en "werkbaar" moeten volgens mij ook niet gekoppeld worden.

Met andere woorden: het criterium is niet of de staten het systeem al dan niet prettig vinden, het criterium is of het volgens de wet mag. Er is geen enkel signaal dat het niet zou mogen, sterker nog, andere provincies en ook gemeenten, waaronder ook grote, zijn ons op dit traject voorgegaan.

Dat is één argument en volgens de heer d'Ancona heb ik het recht er nog twee aan toe te voegen.

Het is volgens mij nu niet meer het moment om in te gaan op de uitvoerige vragen van de heer Westerhof over het softwarepakket. Hij heeft wel groot gelijk met zijn opmerking dat in zijn algemeenheid moet worden gelet op de compatibiliteit van systemen en op de afschrijvingstermijnen. Maar met het op dit moment stellen van deze specialistische vragen in een volle statenzaal, voel ik mij even overvraagd. Deze vragen hadden nu niet meer aan de orde moeten komen.

Ik kan wel zeggen dat ik erop vertrouw dat gedurende het half jaar dat dit proces al loopt, deze vragen zijn gesteld en dat de antwoorden zijn meegenomen in het afwegingsproces. Ik ga ervan uit dat men akkoord is gegaan met de antwoorden.

Heeft de heer Westerhof na deze reactie nog behoefte aan een tweede termijn?

De heer WESTERHOF: Het staat het Presidium natuurlijk vrij om het stuk terug te nemen.

De VOORZITTER: De heer Westerhof zal hebben begrepen dat wij dat niet van plan zijn.

De heer WESTERHOF: Ik ben in ieder geval blij met de notulering van de behandeling van dit stuk, want nu is een en andere geregistreerd voor het geval er volgend jaar toch fouten optreden. Een gewaarschuwd mens telt immers voor twee.

De VOORZITTER: Als de heer Westerhof zo betrokken is bij ons welbevinden, moet hij in het vervolg zijn waarschuwing ver van tevoren en niet pas op het laatste moment laten horen. Op dit moment kan ik geen andere afslag meer nemen.

De heer WESTERHOF: Het stuk had toch in alle drie statencommissie geagendeerd kunnen worden, omdat het de werkwijze van al die commissies aangaat?

De VOORZITTER: De heer Westerhof had dat verzoek zelf in kunnen dienen en dan had daar in de andere commissies over gestemd kunnen worden. Maar ik denk dat het een goede gewoonte in dit huis is om de beslissing over te laten aan de commissies waarin een onderwerp thuishoort. Het staat de SP

vrij om een inbreng te leveren en het stond de heer Westerhof zelfs vrij om bij de behandeling aanwezig te zijn en zijn fractiegenoten vragen in te fluisteren.

Het is in het geval van dit statenstuk evident dat het in BFE moest worden behandeld.

De beraadslaging wordt gesloten.

De heer KLAVER: Mijnheer de voorzitter. Wij beschikken nog niet over de motie.

De VOORZITTER: Dan moet ik de vergadering even schorsen.

Mevrouw PANNEKOEK: U kunt de behandeling van dit statenstuk ook even schorsen en met de rest van de agenda verder gaan.

De VOORZITTER: Ik vind dat een goed voorstel.

Ik schors de verdere behandeling van statenstuk 2008-356.

6. Het voorstel van gedeputeerde staten van 20 november 2008, kenmerk 47/6.4/2008013507, Wijziging Subsidieregeling Noordelijke Innovatie OndersteuningsFaciliteit (NIOF 2008)

(Statenstuk 2008-359)

7. Het voorstel van gedeputeerde staten van 20 november 2008, kenmerk 47/6.3/2008013506, Omnibus-Decentraal regelingen Noord-Nederland (SNN) en Drenthe

(Statenstuk 2008-360, inclusief gewijzigde pagina)

en het op dit punt betrekking hebbende extract uit de besluitenlijst uit de vergadering van het AB SNN van 4 november 2008.

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming besluiten de staten telkens overeenkomstig het voorstel van het college.

8. Het voorstel van gedeputeerde staten van 26 november 2008, kenmerk 48/6.2/2008013907, Subsidieregeling Human Resource Management plus 2009

(Statenstuk 2008-362)

De heer WESTERHOF: Mijnheer de voorzitter. Het eerste indruk die dit statenstuk wekt, is er een van sympathie. Wie echter het antwoord op de vragen van de fractie van het CDA uit Fryslân nader analyseert en wie enigszins iets afweet van personeelswerk (dat is HRM gewoon) trekt al snel een rare conclusie.

Wat opvalt is de koude beantwoording door het SNN van de zeer relevante vragen van het CDA. Zo stelt het CDA Fryslân de mens centraal en de regeling als middel. Zo noemt het CDA overtuigen, uitdagen en het opsporen van verborgen talent bij werknemers, terwijl het SNN in zijn beantwoording telkens wijst op de systemen en geen enkele aandacht heeft voor de beoogde doelen. Op cruciale punten wordt doorverwezen naar andere regelingen, terwijl nu juist een integrale aanpak gewenst is. Ik bedoel: het antwoord gaat niet over de inhoud.

Wat ons betreft wordt dit statenstuk naar de prullenbak verwezen. Het benadert niet eens de gestelde problematiek van het personeelswerk en de noodzaak voor bedrijven om daar goed mee om te gaan. Gemeenschapsgeld is niet bedoeld voor de verwerkelijking van systemen, maar voor de stimulering van het behalen van doelen op menselijke maat, waardoor de economische ontwikkeling niet belemmerd wordt, maar kansen krijgt op versterking. Dat is namelijk de enig juiste volgorde.

Ik noem een toepasselijk voorbeeld. Eind jaren tachtig, begin jaren negentig werd bedrijfscultuur als een belangrijke ondernemersbedreiging en/of ondernemerskans gezien. De Zweedse wetenschapper Schein en onze Nederlandse doctors Mastenbroek en Loise hebben baanbrekend onderzoek gedaan naar de culturele waarden en normen binnen een bedrijf en de effecten daarvan op het ingezette beleid van de onderneming. In deze tijd van vele overnames is die wetenschap van het grootste belang. Maar nu hoor je niemand hier meer over, omdat werkgevers deze als een voor hen bedreigende wetenschap verworpen hebben. De schade die hierdoor ontstaat, loopt in de miljarden. Ik noem als voorbeeld de overname van ABNAMRO door Fortis en de inkapseling van Stork door hedge funds.

De heer DE JONG: Ik herhaal mijn oproep aan de fractie van de SP om zo spoedig mogelijk toe te treden tot het AB van het SNN, omdat dit punt in de vergadering van het AB aan de orde is geweest. In Fryslân in een extra bijeenkomst georganiseerd om hierover verder van gedachten te wisselen, welke bijeenkomst tot doel had in de statenvergaderingen tot een efficiënte afhandeling van het voorstel te komen.

Ik maak bezwaar tegen de werkwijze van de SP, die hier in mijn optiek ook niet hoort. Ik vind het allemaal niet netjes. Het is of meedoen in het AB SNN en daar meepraten of in deze statenvergadering hierover niet spreken. Wat de heer Westerhof nu doet, botst met de afspraken.

De heer WESTERHOF: Voorzitter. Ik wil de heer De Jong erop wijzen dat dit stuk wel op de agenda staat.

Ik stel voor dat bijvoorbeeld het VNO akkoord van 1983 dat ontstond op voorstel van de Nederlandse Vereniging van Personeelsmedewerkers eerst op de agenda komt van de werkgeversverenigingen. Vervolgens dienen de subsidiecriteria herbeoordeeld te worden aan de hand van bijvoorbeeld het VNO-akkoord.

Tot slot pleit ik voor een evaluatiepunt in de regeling, dat zich richt op het behalen van de doelen en niet op de rechtmatigheid van de subsidieverstrekking, want daarvoor is er altijd een accountantsrapport. Want nu voorligt, is geen kans, maar een scherm, waar politici zich achter kunnen verschuilen zonder verantwoording te hoeven afleggen over de inhoud. Daar lenen wij ons niet voor.

Met dit stuk worden werknemers met een lolly het bos in gestuurd.

De suggestie die met dit statenstuk wordt gewekt, is er een van met subsidie mogelijk maken van personeelsinstrumenten ten behoeve van het MKB. In werkelijkheid is het, mede gelet op de instelling van het SNN, meer het mogelijk maken van een gesubsidieerd kunstje. Dit doet ernstig afbreuk aan de functie van personeelswerk.

Ik wil het SNN en mijn collega statenleden dan ook van harte de volgende literatuur aanbevelen: Geert Hofstede met zijn boek "De andersdenkenden" en G.R.A. de Jong met zijn boek "Effectief personeelsmanagement en interventiestrategie".

De beraadslaging wordt gesloten.

Vervolgens besluiten de staten met handopsteken overeenkomstig het voorstel van het college.

De VOORZITTER: Ik constateer dat de fractie van de SP tegen aanvaarding van dit statenstuk heeft gestemd, doch dat de overige fractie daarvóór waren.

Aan de orde is de voortzetting van de behandeling van statenstuk 2008-356.

Aan de orde is de stemming over het statenstuk.

Het statenstuk wordt met handopsteken aangenomen.

De VOORZITTER: Ik stel vast dat de fractie van de SP tegen aanvaarding van het statenstuk heeft gestemd.

In stemming komt motie M4.

Motie M4 wordt met handopsteken verworpen.

De VOORZITTER: Ik constateer dat de fractie van de SP voor aanvaarding van de motie heeft gestemd, doch dat de overige fractie daartegen waren.

H. Rapport Deloitte inzake onderzoek naar Stichting EuroChamp Foundation

De VOORZITTER: De staten hebben van het college een brief gekregen waarin wordt voorgesteld de ongekuiste versie van het rapport ter vertrouwelijke inzage te leggen voor alle statenleden. Het college geeft in die brief ook een argumentatie waarom geheimhouding vereist is.

Conform artikel 25 van de Provinciewet dienen PS in hun vergadering deze opgelegde geheimhouding nog wel te bekrachtigen. Die geheimhouding betekent dat de staten niet in het openbaar kunnen citeren uit de ongekuiste versie van het rapport en dus vooral geen namen mogen noemen die in dat rapport staan vermeld.

Ik leg de staten, alvorens wordt overgegaan tot behandeling van het rapport, de vraag voor of zij de door het college opgelegde geheimhouding wensen te bekrachtigen.

De heer WESTERHOF: Betekent dit dat de namen die in de gekuiste versie van het rapport staan wel genoemd mogen worden?

De VOORZITTER: Alles wat in het rapport is zwart gemaakt, maar waarvan wel via de ongekuiste versie kennis kon worden genomen, mag niet gebruikt worden als de geheimhouding wordt aanvaard.

De heer WESTERHOF: Men is kennelijk niet zo zorgvuldig geweest bij het wegstrepen van namen, want in het door ons ontvangen rapport zijn nog wel enkele namen te lezen.

De heer KLAVER: Het gaat dus alleen om geheimhouding van die 91 pagina's?

De VOORZITTER: Dat is een terechte vraag. Het gaat alleen de geheimhouding van het rapport. Ik zie dat het college met dit antwoord instemt.

Als de heer Westerhof in zijn gekuiste versie namen aantreft, staat het hem vrij die te noemen.

Als de staten akkoord gaan met de geheimhouding, kan alleen nog gesproken worden over de gekuiste versie en staat het de staten vrij daaruit te citeren wat zij willen. Het staat ze niet vrij te citeren uit de ongekuiste versie.

Ik herhaal de vraag of de staten de door het college gevraagde geheimhouding willen bekrachtigen.

Ik constateer dat de fractie van de SP tegen geheimhouding is.

Ik constateer verder dat mevrouw Pannekoek op dit moment niet in de vergadering aanwezig is, maar dat desondanks de geheimhouding is bevestigd.

Ik constateer voor alle zekerheid nog even dat het debat zal gaan over de gekuiste versie van het rapport en dat het de staten niet vrij staat namen en rugnummers te noemen. Doen zij dat wel dan grijp ik in.

De beraadslaging wordt geopend.

De heer KLAVER: Mijnheer de voorzitter. De fractie van het CDA heeft zich de afgelopen maanden meerdere keren beziggehouden met wat nu is gaan heten het EuroChamp-dossier. Het begon voor ons zo'n beetje voor het zomerreces.

Eind juni, tijdens de algemene beschouwingen, informeerde gedeputeerde Haarsma ons als provinciale staten, zowel mondeling als schriftelijk, over mogelijke financiële onrechtmatigheden bij de Stichting EuroChamp. Zij deed dit op basis van eigen onderzoek door de provincie van de boeken.

De stichting moet dan in opdracht van GS een nader onderzoek laten uitvoeren. De uitkomsten van dit onderzoek waren voor GS voldoende reden om een accountant de opdracht te geven de bedrijfsvoering van de stichting uitgebreid en diepgaand te onderzoeken en te controleren.

Wij lezen overigens in het gekuiste eindrapport van Deloitte op pagina 17 dat op verzoek van GS slechts een beperkt onderzoek is uitgevoerd.

Wat heeft GS met die opmerking gedaan? Deloitte schrijft namelijk dat met aanvullende werkzaamheden wellicht nog andere onderwerpen aan het licht zouden zijn gebracht die mogelijk van belang hadden kunnen zijn geweest.

Het college van GS besloot dus in juli tot een verdiepingsslag door een externe accountant. Niet zomaar een onderzoek, neen, een forensisch bureau werd ingeschakeld, want het zat goed fout met de Stichting EuroChamp, zo was de motivering voor dit besluit.

Wat heeft het onderzoek eigenlijk gekost? Hoe en waar is de dekking gevonden voor deze kosten? Begin augustus heeft mijn fractie schriftelijke vragen gesteld omdat de berichtgeving over financiële onregelmatigheden en het stopzetten van de betaling van subsidievoorschotten aan EuroChamp tot ernstige zorgen leidden. Deze zorgen betroffen met name het veiligstellen van topsportevenementen en –activiteiten voor mensen met een beperking.

Begin september kwamen de antwoorden, waarin het college van GS ons meldde dat zijn inzet erop gericht was het eerder genoemde onderzoek zo snel mogelijk op te leveren. Het onderzoek stond los van de realisatie van de ambities en ontwikkelingen van het topsportbeleid. Wij zouden blijvend worden geïnformeerd.

In de maanden na het reces heeft de fractie van het CDA in de Statencommissie Cultuur en Welzijn meermalen aan gedeputeerde Haarsma gevraagd hoe het nu verder moest met de sport voor mensen met beperkingen. Haar antwoord was er eentje in de categorie "Het komt allemaal goed, wacht maar rustig af".

In onze vergadering van woensdag 12 november jl. deelde gedeputeerde Haarsma mee dat het rapport over EuroChamp was ontvangen en dat de inhoud door het college met stoom en kokend water was gelezen en geanalyseerd. Het college had besloten aangifte te doen bij het Openbaar Ministerie omdat er redelijke vermoedens van strafbare feiten waren. Verder werd meegedeeld dat de uitkomsten van het rapport zeer privacygevoelig zijn en dat het college van GS daarom het rapport niet openbaar mag maken. Het is strikt vertrouwelijk, neen, het is geheim.

Maar na politiek aandringen staat gedeputeerde Haarsma toe dat in ieder geval de fractievoorzitters het rapport mogen inzien, opdat zij zelf een oordeel kunnen vellen over de inhoud daarvan.

GS leggen ons als PS bij monde van gedeputeerde Haarsma geheimhouding op. Wij hebben dat als PS toen stilzwijgend geaccepteerd, maar we hadden dat op grond van de Provinciewet met een besluit moeten bekrachtigen, iets wat wij zojuist hebben gedaan.

Dit was een goed leermoment voor een volgend rapport dat het daglicht niet mag zien.

Maar toch komt bij ons de vraag op of GS de staten niet bij de hand hadden moeten nemen voor een bestuurlijk correcte procedurele aanpak.

Maar intussen gaat het allemaal goed komen, immers, er is zeer recent een platform voor gehandicapten sport opgericht, er is inmiddels aangifte gedaan bij het Openbaar Ministerie tegen het bestuur van EuroChamp en de reeds verstrekte subsidie van € 250.000,-- wordt via de curator van het inmiddels failliet gegane EuroChamp teruggevorderd.

Het terug te vorderen bedrag was volgens ons mogelijk lager geweest als GS eerder met de bevoorschotting waren gestopt. Signalen van de externe SNN accountant met betrekking tot de niet correcte aanbestedingen waren er al, zo blijkt uit het rapport.

Pas wanneer het Openbaar Ministerie zijn onderzoek heeft afgerond en daarover heeft gerapporteerd, zal het college van GS bekijken hoe het met die uitkomsten vanuit strafrechtelijk oogpunt verder zal handelen. En dus gaan we over tot de orde van de dag.

Nou, wat het CDA betreft, nog even niet. Wij willen eerst over twee zaken opheldering krijgen.

De eerste is het naar buiten gaan van vertrouwelijke informatie uit het eindrapport van Deloitte en de tweede is de bestuurlijke handelingen van gedeputeerde Weggemans met in zijn kielzog gedeputeerde Haarsma en dan gaat het om de inhoud van het overleg met bestuur en management van de Stichting EuroChamp over de subsidieverlening en de daarbij afgesproken spelregels over de wijze van aanbesteding.

Wat het eerste punt betreft is mijn fractie blij met het besluit van GS om alsnog een nader onderzoek te laten uitvoeren naar de manier waarop het rapport van Deloitte inzake EuroChamp is verspreid. Dit onderzoek zal worden opgedragen aan een extern bureau en, naar wij mogen aannemen, is dit een gerenommeerd bureau. Dat onderzoek moet antwoord geven op de brandende vraag hoe het kon gebeuren dat vanuit dit huis kort na oplevering het als geheim bestempelde rapport in het bezit van het Dagblad van het Noorden is gekomen. Dit onderzoek zal ons inziens als centraal thema moeten hebben de integriteit van het provinciaal bestuur. Want het gaat om de vraag hoe integer de ambtelijke organisatie en haar bestuurlijk verantwoordelijke gedeputeerden zijn. Niemand in deze provincie, niemand van onze 488.000 inwoners moet zich ook maar een seconde zorgen hoeven maken over de betrouwbaarheid en geloofwaardigheid van de mensen hier aan de Westerbrink. Is dat wel het geval, dan is er echt wat mis. Mijn fractie werkt graag mee aan dat onderzoek en wij gaan er daarbij wel vanuit dat ook andere externen, ambtelijke medewerkers en gedeputeerden gaan meewerken aan het onderzoek naar een mogelijk oneigenlijk gebruik van overheidsinformatie.

De uitkomsten kunnen wat ons betreft politiek en in het openbaar worden besproken en dan maken wij hier met elkaar de balans van integriteit op.

De heer VEENSTRA: De heer Klaver bouwt zijn verhaal mooi op door met name de gebeurtenissen van de laatste maanden terug te halen. Hij zegt dat er een lek is geweest, dat het om integriteit gaat en dat er nu een onderzoek komt waaraan hij graag meewerkt, maar laat hij het hierbij? De heer Klaver heeft vandaag namelijk nogal iets beloofd.

De heer KLAVER: De heer Veenstra kijkt door zijn eigen bril naar het dossier en dat zou ik ook doen als is hem was.

Ik wijs erop dat wij vanaf het begin onze vermoedens en aanwijzingen over het naar buiten komen vanuit dit huis van vertrouwelijke informatie hebben uitgesproken. Wij hebben in eerste instantie gezegd van mening te zijn dat een strafrechtelijk onderzoek moet plaatsvinden en dat er pas daarna een politiek oordeel moet komen.

De heer VEENSTRA: De heer Klaver gaat nu van mijn vraag af. Hij heeft de afgelopen week in de publiciteit meermalen aangegeven dat hij vandaag met bewijzen zou komen, dat hij vandaag in het openbaar zou aangeven hoe het met die integriteit zit, dat hij bewijzen zou laten zien. Nu krijg ik een vaag antwoord. De heer Klaver verwijst naar een onderzoek enzovoort, enzovoort.

De heer KLAVER: Dan is de heer Veenstra toch niet helemaal bij de les geweest en dat is voor hem dan heel jammer.

Ik heb nadrukkelijk in de media, in de krant en via Radio Drenthe, aangegeven het, nu er een onderzoek komt, kies te vinden eerst dat onderzoek af te wachten.

De heer VEENSTRA: De heer Klaver heeft conclusies getrokken, hij heeft in het openbaar gezegd de rijksrecherche te zullen inschakelen, omdat het gaat om integriteit en er vanuit het provinciehuis gelekt is. Met die opmerkingen heeft de heer Klaver mensen in dit huis beschadigd. De heer Klaver heeft verder gezegd op 17 december dit allemaal te laten zien. Maar nu zegt hij mee te willen werken aan een onderzoek. Dat betekent dat de heer Klaver voorbarige conclusies heeft getrokken.

De heer KLAVER: Nee, want meewerken aan een onderzoek wil niet zeggen dat je denkt dat je fout zit. Als je meewerkt aan een onderzoek – wij zijn heel blij met een onderzoek – dan betekent dat heel simpel dat wij de aanwijzingen en bewijzen die wij hebben aan het onderzoeksbureau zullen overleggen.

De heer VEENSTRA: Ik vind met alle respect dat de heer Klaver nu een slap verhaal heeft. Ik wil het best eens zo scherp zeggen, want de heer Klaver heeft de afgelopen maanden veel opgeroepen. Zo zou hij vandaag met feiten komen.

De heer KLAVER: Ik snap wel dat de heer ^{Veenstra}~~Klaver~~ nieuwsgierig is en de spanning bijna niet meer aan kan, maar hij zal toch moeten wachten tot het onderzoeksbureau, waarvoor ik naar ik verwacht wel een uitnodiging krijg, gaat onderzoeken hoe het zit en zal wikken en wegen. Daarna verschijnt er een rapport en in dat rapport kan de heer Veenstra precies lezen wat er aan de hand is.

De heer VEENSTRA: Dan past het de heer Klaver op dit moment misschien wel excuus te maken. Hij heeft richting het college en het ambtelijk apparaat veel opgeroepen met zijn woorden, namelijk dat hij met bewijzen zou komen en de recherche zou inschakelen, maar hij komt helemaal niet met bewijzen. Hij zegt alleen mee te willen werken aan een onderzoek; dat is dan toch slap? Kom dan met de feiten!

De heer KLAVER: De heer Veenstra mag het nog wel zes keer vragen. Wij hebben aanwijzingen en wij hebben een bewijsstuk.

De heer VEENSTRA: Kom daar dan mee! Wij zitten hier in het openbaar.

De heer KLAVER: Ik ga die nu niet geven. Ik werk volmondig en volwaardig mee aan het onderzoek en ik leg daarbij alles op tafel wat wij hebben en ik ga daar heel ver in, want ik ga ervan uit dat nog meer mensen worden gehoord en bevroegd. En wat mij betreft – maar het zal aan GS liggen – krijgt de heer Veenstra daarna het eerste exemplaar van het rapport.

De heer VEENSTRA: Dan heeft de heer Klaver tot nu toe alleen lucht verplaatst.

De heer KLAVER: Als ik de heer Veenstra was, zou ik met die uitspraak een beetje voorzichtig zijn, want dat zou wel eens niet zo kunnen zijn.

De heer VEENSTRA: Maar kom dan met bewijzen. Daar is deze openbare vergadering toch voor.

De heer KLAVER: Maar volgens de rechtsgang hoort het strafrechtelijke deel bij het OM thuis. Gelukkig stelt GS nu voor een onderzoek te laten doen. Wij willen daaraan volop meewerken en dan is het toch niet correct om, vooruitlopend op dat onderzoek, hier al de tas te openen?

De heer VEENSTRA: Als de heer Klaver in de pers en in de publiciteit niets had opgeroepen, zou dat terecht zijn geweest, maar hij heeft gezegd vandaag met feiten, met bewijzen te komen. Dat hij aan het onderzoek wil meewerken, staat dat niet in de weg. Hij kan nu toch die bewijzen laten zien en die vervolgens richting de onderzoekers leiden?

De heer KLAVER: Ik moet de heer Veenstra toch teleurstellen. Ik wacht tot ik opgeroepen word, want ik ga ervan uit dat ik een oproep krijg.

Wij hebben volstrekt helder gecommuniceerd, maar de heer Veenstra wil andere dingen zien en lezen en horen dan de werkelijke dingen. Dat mag ook; als ik de heer Veenstra was, zou ik dat ook doen. Wij hebben gezegd dat wij het op een keurige wijze en transparant gaan doen.

De heer VEENSTRA: Ik dacht de heer Klaver een flinke vent was en dat hij vandaag met feiten zou komen. Maar dat laat hij gewoon achterwege.

De heer KLAVER: Ik ben een flinke vent, maar ik ga nu niet mijn bewijsstukken op tafel leggen.

De heer VEENSTRA: Dat vind ik slap.

De heer KLAVER: De heer Veenstra mag dat slap vinden. Maar als het rapport hier op tafel ligt, spreken wij elkaar wel weer en dan zullen wij eens zien wie er slap is.

Laten we dan eens kijken wat de heer Veenstra de laatste veertien dagen gedaan heeft als het gaat om dit dossier. Waar was de heer Veenstra? Waarom heeft hij zelf links en rechts geen actie ondernomen? Waarom zit hij nou zo stil?

De heer VEENSTRA: Ik zit helemaal niet stil.

De heer KLAVER: Nou, de heer Veenstra zit heel stil.

De heer VEENSTRA: Ik kom straks met een bijdrage die er wat mij betreft mag zijn, maar ik heb in de publiciteit niet van die grote woorden gesproken. Ik heb niet elke dag geprobeerd mensen die hier werken te beschadigen. Dat heeft de heer Klaver gedaan! Maar vandaag zou de heer Klaver met feiten en bewijzen komen. Dat doet hij nu niet en dat vind ik slap.

De heer KLAVER: Goed, nou dat is een mooi woord voor de notulen "slap". Ik accepteer graag dat ik wat slap ben, maar misschien word ik in de loop van de dag nog wel wat steviger en misschien zie ik er bij de bespreking van het rapport nog weer heel anders uit.

De heer WESTERHOF: Voor de goede orde, ik ga ervan uit dat de heer Klaver de waarheid spreekt, net als ik ook doe.

De heer KLAVER: Ik ben een beetje slap, maar dat doe ik wel.

De heer WESTERHOF: Ik ga er daarom vooralsnog vanuit dat het inderdaad waar is dat het ongescreende rapport bij het Dagblad van het Noorden ligt en dat nu onderzocht gaat worden hoe dit kan. Mag ik dan vaststellen dat vanaf het bekend worden van het onderzoek met terugwerkende kracht tot vandaag dat rapport openbaar is?

De heer KLAVER: Ik werk niet bij de krant.

De heer WESTERHOF: Nee, maar als het ongescreende rapport nu bij de krant ligt, dan is het feitelijk al openbaar.

De heer KLAVER: Ja, als de krant het op internet wil zetten, mag het dat van mij doen. Ik ben daar niet verantwoordelijk voor. Ik denk dat de hoofdredactie van het Dagblad daar overigens anders over denkt, gelezen het commentaar van de hoofdredacteur over het beschermen van heilige bronnen. Maar ik adviseer de heer Westerhof de krant op te zoeken en te vragen of ze het willen publiceren, want daarvoor moet hij niet bij mij zijn.

De heer VAN DE BOER: Ik had mij ook voorbereid op wat de heer Klaver had aangekondigd vandaag te doen, namelijk het overleggen van overtuigende bewijzen van zijn stellingname. Ik snap dat op het moment dat de heer Klaver dit materiaal ter beschikking stelt, het zijn eigen weg gaat.

Ik was aanvankelijk bang dat het dossier EuroChamp een partijpolitiek etiket zou krijgen en vanuit die gedachte heeft de fractie van de VVD een week of drie geleden per e-mail voorgesteld de fractievoorzitters de vragen van hun fractie te laten bundelen om die vervolgens als gezamenlijke zes fracties richting het college af te vuren. Daarna zouden de staten de antwoorden afwachten.

Kan de heer Klaver, nu hij vandaag niet met bewijzen komt, aangeven waarom hij niet met dit voorstel heeft ingestemd? Had hij dit wel gedaan dan zou nu waarschijnlijk tempo gemaakt kunnen worden.

De heer KLAVER: Ik heb op een aantal momenten met de fractie overlegd en ik kan mij herinneren dat ons gevraagd werd bepaalde stukken bij GS neer te leggen, waarna GS wel zou bepalen of het een onderzoek zou instellen.

De heer Van de Boer snapt natuurlijk wel dat ik hier namens mijn fractie niet een slap verhaal sta te houden, omdat wij wel degelijk weten waarover het gaat.

Het tweede argument is dat wij op dat moment niet de behoefte hadden in fractievoorzitters verband vragen te stellen. Het is heel simpel.

De heer VAN DE BOER: Dat is mij nu duidelijk. Maar als de heer Klaver ook spreekt over imago-beschadiging en nu blij is dat er weer een platform is opgericht om de gehandicaptensport in Drenthe opnieuw van de grond te tillen – maar niet EuroChamp – dan had hij vanuit die gedachte toch kunnen meewerken om het onderwerp uit de partijpolitiek te halen en als gezamenlijke fracties vragen op het college af te vuren. De fractie had dan alsnog de mogelijkheid haar individuele afweging te maken naar aanleiding van het gezamenlijke antwoord op de verzamelde vragen.

De heer KLAVER: Achteraf gezien – terugkijkend is alles gemakkelijk – hadden die vragen toen misschien wel gesteld kunnen worden, maar op dat moment vonden wij dat niet verstandig en hebben wij niet positief op dat voorstel gereageerd. Wij zijn onze eigen gang blijven gaan. Als wij het nu zouden heroverwegen, was wellicht een andere keuze gemaakt.

De heer WENDT: De heer Klaver zegt nu dat het achteraf gezien misschien niet zo verstandig was om niet met dit voorstel in te stemmen, maar wat waren dan de motieven om dit niet te doen? Waren dat partijpolitieke motieven?

De heer KLAVER: Nee, wij hebben gewoon een afweging gemaakt en besloten er niet in mee te gaan. Ik weet op dit moment niet meer en detail de motieven.

Ik zeg heel eerlijk dat als wij nu die afweging zouden moeten maken en het zou gaan om de toekomst van de gehandicaptensport, wij daarin best mee zouden kunnen gaan. Dat heb ik zojuist ook al gezegd in antwoord op een vraag van de heer Van de Boer.

Maar het is nu eenmaal zo gegaan en dat zijn de feiten.

De VOORZITTER: Ik verzoek de heer Klaver zijn betoog voort te zetten.

De heer KLAVER: Voorzitter. Mijn fractie doet dus graag mee met het onderzoek en is bereid de uitkomsten daarvan hier in het openbaar te bespreken. Op dat moment maken wij de balans op van de integriteit.

Mijnheer de voorzitter. Ik kom bij mijn tweede punt: het bestuurlijk handelen van de gedeputeerden Weggemans en Haarsma. De strafrechtelijke aspecten vormen een apart hoofdstuk waar wij niet over gaan, dus daar zal ik mij ook niet over uitlaten.

Mijnheer de voorzitter. Je moet beslissingen beoordelen op het moment dat je ze neemt en niet achteraf. Achteraf is alles gemakkelijk en niet zo ingewikkeld.

Wie het rapport door zijn wimpers heen of tussen de zwarte strepen door leest, kan vaststellen dat de gedeputeerden Weggemans en Haarsma niet uit waren op zelfverrijking. Zij hebben niet willens en wetens het eigenbelang willen dienen. Ze waren met de beste bedoelingen bezig EuroChamp te redden voor de provincie Drenthe en daarmee de toekomst van de gehandicaptensport.

De fractie van het CDA is van mening dat er van kwade bedoelingen, van opzettelijke dwalingen of van verwijtbare gedragingen geen sprake is. Of de goede raadgevingen juweeltjes zijn van voorbeeldig openbaar bestuur kunnen we ons nog wel afvragen. Maar goed, alles wat niet vlekkeloos is, hoeft nog niet per definitie fout te zijn.

Ik geef nu ons politieke oordeel over de bestuurlijke aspecten en over het handelen van onze bestuurders voor zover wij dit uit het rapport over EuroChamp hebben kunnen halen. Voor ons is daarmee de inhoudelijke sportkous af. Of deze sportkous over enkele weken weer afzakt, zullen we dan wel zien.

Dan spreken we met elkaar over de integriteit, de betrouwbaarheid en de geloofwaardigheid van de provinciale overheid van Drenthe en dan zal blijken of het in Drenthe wel of niet donker wordt.

De heer VEENSTRA: Ik vind het erg raar dat de heer Klaver daar nu niet over spreekt. De heer Klaver heeft het weer over integriteit, hij roept dingen op en hij verplaatst net als de afgelopen maanden weer alleen maar lucht. Waarom zegt hij daar op dit moment niets van?

De heer KLAVER: Omdat ik door het college van GS ben uitgenodigd mee te werken aan een onderzoek. Als ik wordt gevraagd te komen dan ga ik daarheen. De heer Veenstra moet tijdens de kerstdagen en oud en nieuw maar even op zijn handen gaan zitten of gaan nagelbijten, want ik denk dat er eind januari een "spic en span"rapport verschijnt, waar alles in staat.

De heer VEENSTRA: Ik moet constateren dat de heer Klaver gewoon niets heeft, want anders had hij dat vandaag wel naar voren gebracht.

De heer Klaver heeft de afgelopen weken steeds gezegd op 17 december zijn bevindingen naar voren te zullen brengen. Hij doet dat nu niet, dus ik constateer dat hij geen feiten heeft.

De heer KLAVER: Als de heer Veenstra straks in het rapport leest dat de fractievoorzitter van het CDA niets had in te brengen, niets had, niets wist en niets zei ... Denkt de heer Veenstra nu werkelijk dat ik hier zo maar iets sta te roepen. Is hij zo naïef?

De heer VEENSTRA: Zo langzamerhand geloof ik inderdaad dat er niets is. Want als de heer Klaver een flinke vent was, zou hij wat hij heeft nu naar voren hebben gebracht. Hij had dit vervolgens ook in het onderzoek kunnen inbrengen, maar dan zou hij de afgelopen weken niet van alles hebben opgeroepen.

De heer KLAVER: Ik heb de afgelopen weken helemaal niets opgeroepen. Ik heb aan het begin van mijn verhaal gezegd dat er een strafrechtelijk traject is en een inhoudelijk traject. Eind november bleek dat het Dagblad van het Noorden op de een of andere manier in een vroegtijdig stadium kennis had gekregen van de inhoud of van delen van de inhoud van het rapport van Deloitte. Toen is dat in de media een eigen leven gaan leiden en ik ben altijd consequent geweest in mijn uitspraak dat wij sterke vermoedens en aanwijzingen hebben. Omdat het gaat om de integriteit van het bestuur in Drenthe moet dat lek gewoon boven komen. Zo simpel is het. Ik ben daar heel eerlijk en open in en ik noem dat geen lage politiek, of oneerlijk en oneigenlijk, zoals de heer Veenstra doet. Ik werp dergelijke uitspraken verre van mij, maar die waren een keuze van de heer Veenstra. Ik werp ook de uitspraak van de ChristenUnie dat er in Nederland zoveel wordt gezegd verre van mij. Alsof het een gewoonte mag worden!

De heer VEENSTRA: De heer Klaver werpt nu van alles van zich en moet hij zelf weten, maar hij heeft de afgelopen week zelf gezegd dat er is gelect en dat de integriteit in het geding is en dat hij op 17 december met feiten en bewijzen zou komen. Nou, wij zaten in spanning te wachten, maar ik constateer nu dat die feiten en bewijzen niet komen. De heer Klaver kan dan wel zeggen dat hij helemaal niets gedaan heeft, maar hij heeft wel lucht verplaatst. Hij werkt dan wel aan het onderzoek mee, maar ...

De heer KLAVER: Werkt de heer Veenstra ook aan het onderzoek mee?

De heer VEENSTRA: Als ik gevraagd word, werk ik aan ieder onderzoek mee. Maar ik roep niet in de pers dat ik allerlei feiten en bewijzen heb.

De heer KLAVER: Neen, de heer Veenstra zit heel stil en het klopt dat je, als je geschoren wordt, stil moet zitten.

De heer WENDT: Het lijkt mij trouwens beter om stil te zitten dan om voortdurend met verdachtmakingen te smijten. Heeft de heer Klaver ook een brief geschreven aan het OM met de mededeling dat de verdachtmakingen inzake het voortijdig lekken niet van hem komen?

De heer KLAVER: Nee.

De heer WENDT: Dus de heer Klaver stemt in met het persbericht dat het OM de verdachtmakingen over het voortijdig verspreiden van het definitieve rapport onvoldoende gefundeerd vindt?

De heer KLAVER: Dit moet de heer Wendt even toelichten, want ik begrijp niet waar hij heen wil. En als ik het dan begrijp, krijgt hij een antwoord.

De heer WENDT: Het OM spreekt over verdachtmakingen over het lekken.

De heer WENDT: Nu begrijp ik het.

Op een bepaald moment gaat dit college van GS naar het OM met de vraag of er sprake is van vervolgbaar strafbaar handelen. Ik ben niet bij die aangifte geweest, ik weet niet was GS meegenomen hebben toen ze naar het OM gingen. Want op basis van die feiten – was het een oude krant, of een stuk; het waren mijn stukken in ieder geval niet – moest een besluit worden genomen. Ik ben ook niet door het OM gebeld. Niemand heeft mij er iets over gevraagd. Als het OM mij gebeld had, zou ik met al mijn spullen naar Assen zijn afgereisd.

Ik snap niet, en ik weet ook niet, hoe het OM op basis van het verzoek van GS zijn afweging heeft gemaakt. Ik weet het dus niet.

De heer WENDT: Dat klopt en de afweging die de heer Klaver vandaag maakt, kunnen wij ook niet volgen. Er blijft opnieuw iets hangen.

De heer KLAVER: Nee, er blijft niets hangen.

De heer WENDT: Stel dat het college vorige week niet had besloten tot een onderzoek, wat zou de inbreng van de heer Klaver vandaag dan zijn geweest? Alleen het historisch overzicht!

De heer KLAVER: Nee, dat had ik hier mijn stukken op tafel gelegd en mijn analyse met de staten gedeeld.

De heer WENDT: En omdat er een onderzoek komt, houdt de heer Klaver die stukken nog maar even onder de tafel?

De heer KLAVER: Dat klopt, de heer Wendt heeft goed geluisterd.

(Mevrouw Stijkel verlaat de vergadering.)

De heer LANGENKAMP: Mijnheer de voorzitter. De fractie van GroenLinks wil drie punten naar voren brengen en zij had dit al bedacht voor het mooie verhaal van de heer d'Ancona.

Die punten zijn: het lekken, het rapport van Deloitte en het debacle en wat daar wellicht politiek aan vooraf is gegaan.

Ik begin met het eerste punt: het lekken.

GS zijn nu zover dat er een onderzoek komt naar het EuroChamp lek. Dit gedoe is, zegt gedeputeerde Klip, zeer slecht voor het imago van de provincie. Dat klinkt in ieder geval veel beter dan: "Ach, er wordt al zoveel gelekt."

Voor de zomervakantie had ik met gedeputeerde Baas een discussie over het lekken, de gedeputeerde die volgens mij écht over het lekken gaat. Ik vroeg hem wat hij ging doen om te voorkomen dat er op-

nieuw gelect zou worden. Het antwoord van de heer Baas was dat lekken alleen met draconische maatregelen te voorkomen is, maar dat het college niets voor zulke maatregelen voelt.

De heer VEENSTRA: De heer Langenkamp begint zijn verhaal met de opmerking dat er vanuit het provinciehuis is gelect. Waarop baseert hij dat?

De heer LANGENKAMP: Dat heb ik niet gezegd. Ik heb dat ook niet kunnen vaststellen. Was het maar waar dan zou ik hier vandaag een heel verhaal daarover houden.

De VOORZITTER: Vroeger konden wij in zo'n situatie besluiten de band even terug te draaien, maar ik geloof niet dat wij op dit moment de herhaling scherp hebben.

De heer LANGENKAMP: Ik heb verwezen naar mijn discussie met de heer Baas over lekken. Ik heb niet kunnen bewijzen dat er gelect is; was het maar waar, dan had ik het toen gedaan.

De heer VEENSTRA: De heer Langenkamp is er dus niet van overtuigd dat er vanuit de provincie gelect is.

De heer LANGENKAMP: Nee. Want als ik daarvan wel overtuigd was, zou ik nu een bewijs in handen hebben. Dat heb ik helaas niet. Ik heb de woorden van mevrouw Klip geciteerd, dat wat is gebeurd slecht is voor het imago van de provincie en dat er daarom een onderzoek komt naar het lek. En daar ben ik blij mee. Het moet gewoon niet langer duren, want dat is hartstikke slecht.

De heer KLAVER: Is de heer Veenstra het met mij eens dat teksten van de Voorjaarsnota 2008 eerder bij de media waren dan bij ons? Deelt de heer Veenstra die mening?

De heer LANGENKAMP: Het lijkt mij stug dat de heer Veenstra daar "nee" op kan zeggen.

De heer KLAVER: Maar laat hem zelf even antwoorden, want hij is een flinke vent.

De heer VEENSTRA: Ik wil graag antwoorden.

De teksten die ik over de Voorjaarsnota 2008 in de krant heb gelezen of via de radio heb gehoord, waren voor mij niet nieuw; laat ik het zo zeggen.

De heer KLAVER: Oké, dat zou kunnen, als de heer Veenstra bij de gedeputeerden op schoot heeft gezeten, zou dat kunnen.

De VOORZITTER: Ik verzoek de staten niet al te persoonlijk te worden. Dat is vanmiddag nu al een paar keer gebeurd, maar ik ga vanaf nu wel ingrijpen. De staten zijn dat misschien niet van mij gewend, maar ik meen het serieus. Ik wil dat niet.

Ik verzoek de heer Langenkamp zijn betoog voort te zetten.

De heer LANGENKAMP: Ik heb dit voorbeeld uit het verleden niet voor niets aangehaald, want ik vind het jammer dat ik nu met mevrouw Klip, die waarschijnlijk als vervanger van de heer Baas zal optreden, moet discussiëren, terwijl ik nog steeds vind dat de heer Baas verantwoordelijk is voor de communicatie en dus ook voor de eventuele lekken in het provinciehuis. De heer Baas – ik heb het hem nadrukkelijk gevraagd – wilde geen externe deskundige laten onderzoeken hoe het lekken ooit te voorkomen zou zijn. Hij zei daar niet aan te beginnen en daarmee is hij er volgens mij verantwoordelijk voor dat er nu weer gelect is, want hij heeft niet ingegrepen.

Van het rapport van Deloitte heb ik alleen maar de versie met de vele zwarte strepen gelezen, dus volgens mij kan ik mij niet verspreken. Ik heb ook het idee dat het niet zozeer gaat om een zaak van de staten, maar dat het vooral een probleem is binnen de organisatie, dus tussen bestuur en directie.

In de paragraaf Slotopmerkingen op pagina 90 van het rapport staat dat het rapport is opgesteld voor GS en dat bij het opstellen ervan is uitgegaan van een geconstateerde ongewenste verwevenheid tussen EuroChamp en Creative Wave. Volgens mij betekent dit dat het om een beperkte opdracht ging en dat de rol van GS zelf niet expliciet is onderzocht.

Mijn eerste vraag is dan: waarom niet?

GS hebben opdracht gegeven tot dit nadere onderzoek, maar volgens mij was het eerste rapport van UNO ook al behoorlijk duidelijk. Waarom heeft het college het UNO rapport niet in handen gesteld van het OM? Het is mij niet goed duidelijk welk verschil die maanden onderzoek en het vele geld dat hiermee gemoeid was hebben opgeleverd. Bovendien bood die lange tijd ook de mogelijkheid om ergens een lek te laten ontstaan. Dus waarom heeft het college Deloitte de gang van zaken laten onderzoeken, nu in het uitgebrachte rapport niet meer staat dan in het rapport van UNO?

Voorzitter. Ik kom nu op een aantal zaken die wel degelijk met de politiek en dus met de rol van GS te maken hebben. Er is sprake van een "constructie" en "iets wat omzeild moest worden". Het gaat mij helemaal niet om de woorden, maar om de wijze waarom het zo is gedaan.

Ik citeer van pagina 39: "Op enig moment kwam vanuit de provincie het signaal dat het inhuren van voornoemde dienstverlening bij Creative Wave openbaar aanbesteed had moeten worden. Er was dus een behoorlijk probleem. Mijn voorstel aan het bestuur was om de kwestie te bespreken met SNN, omdat ik mogelijkheden zag om toch aan de regels te voldoen.... en Weggemans hadden een andere oplossing bedacht, namelijk dat ... en mijn in loondienst zouden treden van EuroChamp." Daardoor bleef de stichting onder de aanbestedingsdrempel.

Was deze constructie geoorloofd of niet, ik wil dat graag onderzocht hebben. GS zeiden toen en zeggen nu nog steeds zo'n constructie heel normaal te vinden en ik ben dan ook benieuwd te horen hoe vaak het zo gaat.

Ik wil verder wijzen op het volgende citaat van de persoon, wiens naam met zwart is doorgehaald: "Mijn indiensttreding bij de stichting was een gevolg van de constructie die de heer Weggemans .. en het bestuurslid... (naam zwart gemaakt, maar wel omschreven als partijgenoot van Weggemans en voormalig gedeputeerde, waarmee het niet zo moeilijk is te bedenken om wie het gaat)... "bedacht hebben om de Europese aanbesteding te ontwijken."

Die uitspraak heeft de hoogleraar Gormley, die tevens voorzitter is van de Nederlandse Vereniging voor het Aanbestedingsrecht (NVvA), en daarmee volgens mij de allerhoogste man op dit punt en dus een man die wij echt serieus moeten nemen, waarschijnlijk tot de opmerking gebracht dat "de verhoudingen in Drenthe knus zijn".

Het waren twee PvdA leden die het probleem wel even zouden oplossen. Maar het was dus wel zo dat niet is aanbesteed en dat andere bedrijven dus niet de kans hadden om in te schrijven, terwijl volgens de heer Gormley zelfs de schijn voorkomen had moeten worden.

De heer wiens naam met zwart is doorgestreep, gaf aan de kwestie te willen bespreken met het SNN omdat hij mogelijkheden zag toch aan de regels te voldoen. Nee dus, twee PvdA mensen bedachten een constructie en de bespreking met het SNN werd op het allerlaatste moment afgezegd. Ook dat is iets wat ik graag onderzocht wil zien. Mag een gedeputeerde dat zeggen, c.q. verhinderen, aanbevelen of wat dan ook?

De heer Weggemans heeft het op dezelfde pagina ook over "moeilijk doen van het SNN". Wat werd daarmee bedoeld? Volgens de heer Weggemans betekent moeilijk doen niet dat er geritseld wordt en volgens hem was dat bovendien niet aan de orde. Maar dan is de vraag natuurlijk wel waarom de heer, wiens naam is doorgehaald, dan geen gesprek mocht hebben met het SNN.

Het inhuren van Creative Wave voor de overige diensten was de uitdrukkelijke wens van het bestuur, aldus de heer wiens naam is doorgehaald en zijn stellige indruk is dat de heer Weggemans op de hoogte was van die wens.

De heer Weggemans verklaart daarover in dit rapport dat hij niet bekend is met de naam Creative Wave. Ook dat wil ik graag onderzocht hebben, want dit is in het latere verhaal over belangenverstremming toch wel een heel cruciaal punt. De heer, wiens naam niet te lezen is, zegt te kunnen bewijzen wat hij heeft gezegd en is zelfs bereid dit onder ede te verklaren.

Voorzitter. Dan het punt van het antedateren. De datum van indiensttreding is geantedateerd. De heer Weggemans gaat akkoord met 31 januari, terwijl het volgens Deloitte waarschijnlijk vlak na 26 mei is gebeurd. Het lijkt er dus op dat de provincie het niet zo nauw neemt met de regels, want het is de provincie die Deloitte vraagt een onderzoek te doen naar nepfacturen. In onze optiek heeft de provincie door zo te handelen aan de wieg gestaan van de latere mogelijk frauduleuze onderhandelingen. Ook dit wil ik graag onderzocht zien.

De heer VEENSTRA: Is de door de heer Langenkamp geciteerde passage voor hem de hoofdmoot van het rapport?

De heer LANGENKAMP: Ik heb eerder al gezegd dat volgens mij het rapport zelf gaat om iets tussen bestuur en directie, maar dat wij hiervan wel het een en ander kunnen leren. Dat zal ook wel blijken uit het strafrechtelijk onderzoek, maar dat is nog een zaak van het OM.

Het gaat mij vooral om de politieke rol, dus ik heb vooral gelet op wat de heer Weggemans en eigenlijk ook mevrouw Haarsma hebben gezegd. Ik zoek naar die link.

De heer VEENSTRA: De heer Langenkamp suggereert nu dat bijvoorbeeld de e mail de voedingsbodem is voor het hele rapport.

De heer LANGENKAMP: Ik vraag het college dit te onderzoeken. Als iemand op 26 mei in dienst treedt en die datum wordt op 31 januari gesteld dan vind ik dat vreemd. Dat hoort niet naar mijn idee. En als volgens het rapport later blijkt dat er nepfacturen zijn, waarop volgens mij ook met data is geknoeid, dan is mijn gedachte dat als de overheid daar zelf mee begint, zij niet het goede voorbeeld geeft.

De heer VEENSTRA: Maar de heer Langenkamp is het toch wel met mij eens dat wij de kern van het rapport, dus de mogelijke fraude, voor ogen moeten houden?

De heer LANGENKAMP: Natuurlijk, nogal wiedes. Ik ben het er ook roerend mee eens dat inmiddels allerlei maatregelen zijn genomen, maar het gaat mij ook om de politieke rol daarachter. Ik wijs op de les die wij van de gang van zaken bij het IT atelier hebben geleerd. Ook toen bleek dat er geld werd overgemaakt, waarbij met de data was gerommeld, waardoor niet werd voldaan aan de regels in subsidie land. Er moet aan bepaalde voorwaarden worden voldaan voor het geld wordt overgemaakt en daarbij mag niet met data gesjoemeld worden.

Ik wil nog een cruciaal woord noemen, dat ik haal uit een citaat op pagina 10. "De gevolgde offerteprocedure inzake de opdrachtverstrekking aan Creative Wave wordt door de provincie afgekeurd. De oplossing wordt gevonden door de opdracht in twee gedeelten te "knippen". En knippen is in dit geval zo'n beetje het synoniem voor alles wat in aanbestedingsland nu net niet mag worden gedaan. Als ik dan zoiets lees, gaan mijn haren overeind staan.

Voorzitter. Al deze zaken zijn voor GroenLinks de reden om te vragen om een provinciaal parlementair onderzoek krachtens artikel 151a. naar dit hele verhaal.

De heer VAN DE BOER: De heer Langenkamp noemde het IT atelier en gaf aan wat daar onder andere is misgegaan. Heeft hij inmiddels de eindrapportage van het onderzoek daarnaar ontvangen? Bij mijn weten moet dat rapport nog verschijnen. Maar bovendien zou ik wat daar is gebeurd, hiervan willen loskoppelen.

De heer LANGENKAMP: Ik noemde het IT atelier als voorbeeld van een politiek groot probleem. Het IT atelier heeft ons een miljoen gekost en daar was ook een directeur die geld uitgaf zonder dat een directie of een bestuur daarnaar keek. Wij hebben daarover gediscussieerd – de heer Van de Boer was toen nog geen lid van de staten – en ik had toentertijd ook heel graag een politiek oordeel dat die discussie gekoppeld. Wij hebben toen ook gevraagd de politieke discussie los te maken van de civielrechtelijke en belastingtechnische aspecten. Nu krijgen wij van het SNN alleen om de drie maanden een briefje met

de mededeling dat men nog bezig is met de afwikkeling. En dat wil ik ten aanzien van het verhaal dat nu voorligt voorkomen: wij zijn er nu mee bezig en wij moeten daarom proberen het nú op te lossen en niet pas over drie jaar.

De heer VAN DE BOER: Ik pleit er juist voor de trajecten van het IT atelier en EuroChamp te scheiden. Voor de discussie lijkt het mij niet zuiver die twee zaken aan elkaar te verbinden.

De heer LANGENKAMP: Wat bedoelt de heer Van de Boer precies?

De heer VAN DE BOER: Er is een zaak IT atelier en er is een zaak EuroChamp. Dat zijn voor mij twee zelfstandige entiteiten en de heer Langenkamp maakt een verbinding. Daarmee wordt de suggestie gewekt dat het een wat met het ander te maken zou hebben, of dat de fout in de ene zaak wordt voortgezet in de andere. Omdat het eindrapport over het IT atelier nog moet verschijnen en wij nu over EuroChamp spreken lijkt het mij voor de zuivere afweging goed nu alleen over het rapport over EuroChamp te spreken.

De heer LANGENKAMP: Ik wilde alleen een les trekken uit de gang van zaken bij IT atelier, ik wilde er geen vervolg aan geven.

Het "lekkende" is, zoals GS zelf ook zeggen, schadelijk voor het imago van de provincie, waar de schuld dan ook ligt. In het verleden heeft GroenLinks gezegd hiernaar graag een onderzoek te willen en wij worden in onze mening gesterkt door nog een ander rapport, namelijk het rapport van de rekenkamer over het inkoopbeleid, waarin letterlijk staat dat dringende en goed gemotiveerde redenen aanleiding kunnen geven tot een andere vorm van aanbesteden, bijvoorbeeld onderhands. In het rapport staat dan: "Wat precies dringende en goed gemotiveerde redenen zijn, wordt niet aangegeven." Daarnaast is het ook nog zo dat over een bedrag tot een half miljoen euro de afdelingsmanager mag beslissen. Wij zijn heel blij dat de rekenkamer dit onderwerp in dat rapport, dat wij nog moeten bespreken, aan de orde heeft gesteld. Toen het rapport werd gepresenteerd, heb ik hierover een vraag gesteld aan de voorzitter van de rekenkamer en zijn antwoord was: "Dat moet je aan GS vragen."

Dit zijn al met al voor GroenLinks redenen genoeg om te vragen om een onderzoek naar het naleven van aanbestedingsregels. Het gaat ons dan niet alleen om EuroChamp, maar om het algemeen, al kan de kwestie EuroChamp natuurlijk wel gebruikt worden om dingen duidelijker te maken. Het is nu nieuws en daarom moeten wij proberen deze zaak nu af te werken. Ik ben benieuwd hoe GS en de andere fracties op ons voorstel reageren.

Ik wil hierover de volgende motie indienen.

Motie M5

Provinciale Staten van Drenthe, in vergadering bijeen op 17 december 2008,

constaterende dat:

- *de stichting EuroChamp Foundation werd gesubsidieerd door de provincie Drenthe;*
- *het college van GS heeft medegedeeld dat uit een door UNO Bedrijfsadviseurs BV uitgevoerd onderzoek, in opdracht van het bestuur van EuroChamp blijkt dat er mogelijk fraude is gepleegd bij EuroChamp;*
- *het college van GS heeft besloten nader onderzoek te laten verrichten naar de gerezen vermoedens;*

overwegende dat:

- *de onderzoeksvraag zodanig geformuleerd is dat de rol van de provincie c.q. de rol van GS niet expliciet is onderzocht;*
- *In het openbaar door diverse personen, waar onder de voorzitter van de Nederlandse Vereniging van Aanbestedingsrecht, vraagtekens zijn gezet bij de rol van de provincie;*

- *In de door Provinciale Staten vastgestelde verordening aan GS de zorg voor een goede uitvoering van de aanbestedingsregels wordt opgedragen;*

van mening zijnde dat:

- *het rapport van Deloitte onvoldoende duidelijk maakt of de rol van de provincie de juiste is;*
- *zelfs de schijn van het niet juist volgen van de aanbestedingsregels door de provincie vermeden moet worden;*

besluiten dat:

- *Provinciale Staten een onderzoek starten ex artikel 151a Provinciewet naar het door het college van GS uitgevoerde aanbestedingsbeleid;*

en gaan over tot de orde van de dag.

De VOORZITTER: Deze motie kan bij de beraadslaging worden betrokken.

De heer VEENSTRA: Mijnheer de voorzitter. Het gaat over gehandicaptensport en over Drenthe als topsportprovincie. Vandaar de presentatie van de Vuelta 2009.

Wij moeten dit imago wel vasthouden en daarom hoop ik dat deze kwestie niet te lang boven de markt blijft hangen en dat wij waarmaken dat wij gewoon een topsportprovincie zijn.

Ik heb de afgelopen dagen niet het ongekuiste rapport ingezien en kan daarom volop citeren uit het ons op 27 november 2008 toegestuurde rapport.

De afgelopen weken is er driftig over dit rapport gesproken, zowel over de inhoud ervan als over allerlei aanverwante onderwerpen.

Eerst maar eens over de inhoud, want die is toch het belangrijkste.

De PvdA is van mening dat bij de geringste twijfel over de juiste besteding van overheidsgeld of subsidiegeld een nauwgezet onderzoek op zijn plaats is, zeker als er geruchten zijn over persoonlijke voordelen of persoonlijke verrijking. De onderste steen moet dan bovenkomen. Wij staan dan ook volledig achter het besluit van het college van afgelopen zomer om een gerenommeerd bureau onderzoek te laten doen naar de gang van zaken bij EuroChamp.

De inhoud van het rapport dat wij hebben gelezen – het ging wel een beetje moeilijk – is volgens ons voldoende aanleiding voor het college, het SNN en het bestuur van EuroChamp om aangifte te doen bij het OM. Het lijkt er inderdaad op dat er niet zorgvuldig met overheidsgeld is omgesprongen en dat sommigen daar beter van zijn geworden. We laten de beoordeling over aan het OM en hebben vertrouwen in de verdere rechtsgang. Dit is de kern van de kwestie en daar hoort nu en straks de discussie over te gaan.

Er is de afgelopen weken ook gesproken over een eventueel eigen onderzoek door PS naar deze kwestie. De PvdA is van mening dat allereerst de strafrechtelijke lijn gevolgd moet worden. Vervolgens kunnen we beoordelen of nog nader onderzoek door de staten moet plaatsvinden. Op dit moment zien wij daar geen aanleiding toe. En mocht – wat wij niet verwachten – het OM geen aanleiding zien tot een strafzaak dan kunnen wij het hier nog altijd hebben over immoreel gedrag dat de provincie heeft geschaad.

De heer LANGENKAMP: Ik was heel blij dat de heer Veenstra begon met te zeggen dat deze kwestie niet te lang boven de markt moet blijven hangen. Maar nu zegt hij een strafrechtelijk onderzoek af te wachten, dat wellicht wel maanden gaat duren. Hoe combineert hij die twee dingen?

De heer VEENSTRA: Laten we eerst maar even kijken hoe het verder gaat. Met het zelf instellen van een onderzoek is ook tijd gemoeid. Ik heb altijd gezegd dat wij eerst willen kijken wat er strafrechtelijk gebeurt. Eerst moet uitgezocht worden hoe en in welke mate mensen verantwoordelijk zijn en op basis van die conclusies kunnen wij zelf iets doen. Ik sta nog steeds achter dat standpunt. Ik denk en ik hoop dat het onderzoek door het OM niet te lang op zich laat wachten.

De heer LANGENKAMP: Maar is de heer Veenstra het er dan wel mee eens dat wij, om geen tijd te verliezen, de voorbereidingen van zo'n onderzoek starten?

De heer VEENSTRA: Maar dan moet er ook een aanleiding zijn voor zo'n onderzoek. Uit het voorliggende rapport blijkt dat bepaalde zaken strafrechtelijk goed onderzocht moeten worden, omdat mensen eventueel gestraft moeten worden. Daarom is het OM nu aan zet. Ik zie op dit moment geen aanleiding om als PS daarnaast nog iets te doen.

De heer LANGENKAMP: De heer Veenstra heeft zonet de heer Klaver van alles en nog wat verweten, maar ik heb nu het idee dat de heer Veenstra zich verschuilt achter de strafrechtelijke rechtsgang. Dat komt op mij net zo slap over.

De heer VEENSTRA: Ik heb een paar maanden geleden al gezegd dat wij eerst het strafrechtelijk onderzoek afwachten en dan beoordelen of er nog een onderzoek van PS nodig is. Dat is gewoon een consistente lijn.

De heer LANGENKAMP: Maar dan kan de heer Veenstra toch niet zeggen dat hij niet wil dat het maanden boven de markt blijft hangen? Juist daarom maakte ik een vergelijking met het IT atelier, welke kwestie al drie jaar boven de markt hangt.

De heer VEENSTRA: Ik denk niet dat dossiers te veel met elkaar moeten worden vergeleken. Ik denk dat het IT atelier een heel andere kwestie is, misschien ook strafrechtelijk wel een heel andere kwestie. Het rapport van Deloitte ligt bij het OM met de vraag of er aanleiding is om de kwestie strafrechtelijk te onderzoeken, maar in ieder geval niet door PS.

De heer OOSTERLAAK: Wat maakt het nu eigenlijk uit wat het resultaat is van het onderzoek van het OM en wie wel of niet vervolgd gaat worden. Ik denk dat dit niets uitmaakt voor de noodzaak van een bestuurlijk onderzoek naar het functioneren van deze provincie als over twee jaar blijkt dat bepaalde mensen iets gedaan hebben dat strafrechtelijk niet door de beugel kan. Eerlijk gezegd neem ik aan dat het OM zijn werk gewoon doet. Het gaat nu alleen om dat ook wij ons werk moeten doen. Daarom vraag ik de heer Veenstra waarom hij wil wachten op wat het OM gaat doen en wie er uiteindelijk wel of niet gestraft wordt.

De heer VEENSTRA: Uit het rapport komt volgens mijn fractie naar voren – ik zal het voorzichtig zeggen – dat er op zijn minst aanleiding is te vermoeden dat er fraude is gepleegd. Daarvoor moeten bepaalde mensen strafrechtelijk vervolgd worden. En dus is de strafrechter aan zet. De hele provincie hoeft dan niet onderzocht te worden, nee, bepaalde individuen die met hun handen in de snoeppot hebben gezeten, moeten aangepakt worden. Daar is het strafrecht voor en daarom moet eerst de rechtsgang plaatsvinden.

De heer KLAVER: En als het OM heeft gesproken en gerapporteerd, is voor de heer Veenstra de kous af?

De heer VEENSTRA: Ik heb net gezegd dat als het OM geen aanleiding ziet voor een strafzaak, de kwestie zeker in de staten moet terugkomen opdat de staten dan kunnen beoordelen op grond waarvan dat is gebeurd. Daarnaast is er ook nog zoiets als immoreel gedrag en dat kunnen wij hier wel bespreken.

De heer KLAVER: De heer Veenstra noemt het OM dat van die zaak iets vindt en spreekt over schuldig en onschuldig en daarom gaat vervolgen of wat dan ook, maar vindt hij dat voldoende, of is er ook nog een ander onderzoekstraject in dit huis?

De heer VEENSTRA: Op dit moment vinden wij het strafrechtelijk onderzoek voldoende.

De heer KLAVER: Dan is de PdvA er klaar mee?

De heer VEENSTRA: Absoluut.

De heer KLAVER: Goed zo, dan weten we dat.

De heer VAN DE BOER: Ik wil graag een opmerking van procedurele aard maken, mede met het oog op de videoregistratie.

De heer Langenkamp heeft voor zich een bordje staan met de tekst "2e vicevoorzitter", maar als hij aan het debat deelneemt, spreekt hij volgens mij als het statenlid Langenkamp van GroenLinks. Ik zeg dit om bij de broadcasting misverstanden te voorkomen.

De heer VEENSTRA: Zo heb ik het ook geïnterpreteerd.

De VOORZITTER: Wat de heer Van de Boer zegt, is waar, maar onder de tekst "2e vicevoorzitter" komt, zo is mij opgevallen, wel steeds "de heer Langenkamp" te staan.

De heer VEENSTRA: Voorzitter. Ik ga verder.

Mocht het OM geen aanleiding zien voor een strafzaak, dan dienen wij hier nog altijd te spreken over immoreel gedrag, dat de provincie heeft geschaad.

In het rapport wordt ook melding gemaakt van e mails, waaruit de rol van het toenmalige college van GS met betrekking tot aanbestedingsregels duidelijk wordt. Er is een slimme, creatieve oplossing gekozen om onder de Europese normen te blijven: mensen in dienst nemen in plaats van in te huren.

Ik kan het ook anders zeggen. De staten hebben de afgelopen periode wel eens gepleit voor één subsidieloket. Wanneer zo'n loket goed werkt, worden subsidievragers op een professionele manier de weg gewezen. Dan blijken er verschillende wegen te zijn die naar hetzelfde resultaat leiden. Dat is dan geen constructie, maar adequate voorlichting.

De heer WESTERHOF: Is de heer Veenstra het eens met de door GS gekozen werkwijze?

De heer VEENSTRA: Het wordt een laakbare oplossing genoemd en dat vind ik het dus niet. Ik vind het een oplossing die past bij het op een creatieve manier dingen voor elkaar krijgen. Er wordt ook heel open over gedaan. Er wordt gezegd dat het beter is mensen in dienst te nemen dan ze in te huren, want daardoor worden de kosten gedrukt. Ik heb daar in die zin geen moeite mee.

Ik heb net iets gezegd over het subsidieloket dat bedoeld is om mensen voor te lichten en ze door te verwijzen. Ik heb er dus geen moeite mee.

De heer WESTERHOF: Maar het is toch op zijn minst laakbaar dat het college van GS zijn eigen creatieve ideeën loslaat op Europese regelgeving?

De heer VEENSTRA: Zoals het in het rapport staat, namelijk dat wordt meegedacht met een instelling voor gehandicaptensport en dat tot een oplossing wordt gekomen waarbij mensen niet worden ingehuurd maar in dienst genomen, is toch niet laakbaar? Daar is toch helemaal niets mis mee?

De heer LANGENKAMP: Is het niet laakbaar omdat er geld wordt verdiend of uitgespaard? Het invenienseffect gaat de heer Veenstra toch niet boven de wettelijke regelgeving?

De heer VEENSTRA: Natuurlijk staat de wettelijke regelgeving voorop, maar het is nog nergens gebleken dat de gekozen oplossing niet mag. Er mag niet "geknipt" worden, dat is helder, maar instellingen mogen er wel op gewezen worden dat de personeelskosten op een bepaalde manier gedrukt kunnen worden, waardoor onder een bepaalde norm wordt gebleven. Daar is toch helemaal niets mis mee?

De heer WESTERHOF: Maar vindt de heer Veenstra dan ook niet dat daarmee de beer los is? Als het hoogste orgaan in een provincie zich dit kan permitteren dan is dat een vrijbrief voor alle organisaties om creatief om te gaan met subsidieaanvragen.

De heer VEENSTRA: Maar denkt de heer Westerhof niet dat instellingen als het om subsidieaanvragen gaat niet nadenken of er mensen in dienst moeten worden genomen of dat het beter is die in te huren en wat het verschil in personeelskosten is? Dat gebeurt toch dagelijks?

De heer WESTERHOF: Het gaat in dit geval om een project, waarvan de status getransformeerd is van project tot het in dienst nemen van mensen, met als enig doel het voorkomen van Europese aanbesteding. Dat is laakbaar, toch?

De VOORZITTER: De heer Veenstra reageert hier nog even op en zet dan zijn betoog voort.

De heer VEENSTRA: Er is volgens de PvdA niets mis mee. De kern is en blijft – en daar gaat het volgens ons om – dat er mogelijk fraude is gepleegd. Deze e mail staat daar helemaal los van en heeft daarvoor ook niet als voedingsbodem gediend.

In het verlengde van het rapport is er de afgelopen weken volop gesproken over een zogenaamd lek. Hierbij is aangegeven dat hiervoor vandaag bewijzen op tafel zouden komen. Die zijn dus niet gekomen en wij hebben dus onterecht in spanning afgewacht. Nu de aangekondigde bewijzen vandaag niet op tafel zijn gelegd, vinden wij een excuus richting college en ambtenarenapparaat op zijn plaats. Alles wat is opgeroepen, kan volgens ons vandaag niet worden afgedaan met de mededeling dat wordt meegevoerd aan een onderzoek door het college. Een onderzoek betekent namelijk dat er nog geen conclusies zijn, terwijl die conclusies de afgelopen weken volop zijn getrokken.

De PvdA is en blijft van mening dat de integriteit bij het ambtelijk apparaat hoog in het vaandel staat. Voorzitter. Het gaat vandaag dus over e-mails, een lek en een sterk vermoeden van fraude. Laten wij vooral dat laatste centraal blijven stellen.

De heer KLAVER: Heeft de heer Veenstra geen zorgen over het feit dat vanuit dit huis af en toe dingen naar buiten gaan die dat niet zouden moeten? Denkt hij daar wel eens over na en baart dit verschijnsel hem zorgen of is het voor hem geen item?

De heer VEENSTRA: Er werken hier honderden mensen en ik weet dat de integriteit hier hoog in het vaandel staat.

De heer Klaver vraagt of het mij zorgen baart dat dingen af en toe eerder naar buiten gaan. Natuurlijk is dat vervelend en daar moet ook wat aan gedaan worden. Maar ik trek daarmee niet de integriteit van het ambtelijk apparaat in twijfel. En dat is heel iets anders dan mij zorgen maken.

De heer KLAVER: Als de heer Veenstra nu eens probeert antwoord te geven op mijn vraag! Mijn vraag is of het hem geen zorgen baart dat een aantal keren binnen redelijk korte tijd dingen uit dit huis vroegtijdig op straat zijn komen te liggen. Maakt de heer Veenstra die voorzitter is van de grootste fractie in deze staten, zich daar zorgen over of houdt hem dit niet bezig en ligt hij daar niet wakker van?

De heer VEENSTRA: Ik heb dagelijks zorgen, maar dit is niet de grootste.

Als dergelijke dingen gebeuren, is het aan het college en aan de directie van het ambtelijk apparaat om uit te zoeken hoe het kon gebeuren en wat er gedaan moet worden om zoiets een volgende keer te voorkomen. Dat is iets van het ambtelijk apparaat en dus niet mijn grootste zorg.

De heer KLAVER: Voorzitter, mag ik het nog een keer proberen?

De VOORZITTER: U mag het nog één keer proberen.

De heer KLAVER: De heer Veenstra doet net als een klein kind. Hij doet de handen voor de ogen en zegt: "Ik ben er niet." Maar dat werkt niet.

Maakt de heer Veenstra zich geen zorgen over het feit dat af en toe uit dit huis stukken, of de inhoud daarvan, bij de media terechtkomen terwijl wij die nog niet kennen, dat dingen gewoon naar buiten komen op momenten dat dit nog niet mag? Maakt de heer Veenstra zich daar nu wel of geen zorgen over? Hij moet als antwoord niet verwijzen naar GS en het antwoord moet ook niet zijn dat de ambtenaren integer zijn, want dat geloven wij ook; het gaat er mij om wat de heer Veenstra er zelf van vindt. Dat moet hij nu eens gewoon zeggen.

De heer VEENSTRA: Ik zal een antwoord geven. De heer Klaver draait er de hele middag al omheen, want hij heeft geen bewijzen.
Ik maak mij daar geen zorgen over, want...

De heer KLAVER: Dan weten we dat.

De heer VEENSTRA: Maar ik wil nu wel even mijn zin afmaken.

Er gebeurt hier zoveel dat het best eens zal gebeuren dat er af en toe eens wat naar buiten komt voordat wij er kennis van hebben kunnen nemen. Maar in de marge, dus de mate waarin het nu gebeurt, is dat niet iets waarover wij ons grote zorgen hoeven maken.

De heer KLAVER: Daarmee erkent de heer Veenstra dat wat er nu gelekt is, in de marge is gebeurd.

De heer VEENSTRA: De heer Klaver zegt nu weer dat er gelekt is, maar daar heeft hij geen bewijzen voor geleverd.

De heer KLAVER: Ik reageer nu op het antwoord van de heer Veenstra.

De VOORZITTER: De heer Klaver mag nog een keer wat zeggen en de heer Veenstra kan daarop nog reageren.

De heer KLAVER: Ik heb iets gevraagd en de heer Veenstra heeft daarop als antwoord gegeven dat hij wat nu is gebeurd beschouwt als iets dat in de marge is gebeurd. Dat baart mij wel zorgen.

De heer VEENSTRA: De heer Klaver vroeg of ik mij zorgen maak dat er af en toe gelekt wordt en wij soms later iets weten dan het in de krant staat. Mijn antwoord daarop was dat dit niet mijn grootste zorg is.

De heer Klaver zegt dat er nu opnieuw gelekt is, maar ik weet dat niet, ik heb daar geen bewijzen van.

De heer KLAVER: De heer Veenstra heeft zojuist gezegd dat hij zich geen zorgen maakt over het "in de marge lekken". Maar het gaat hier niet om zomaar een persberichtje. Het gaat niet over de aanleg van een fietspad, het gaat om een rapport dat van GS het stempel "geheim" heeft gekregen. En dat vindt de heer Veenstra "in de marge"?

De heer VEENSTRA: Ik heb nog steeds niet het bewijs gekregen dat er vanuit dit huis gelekt is over het rapport. De heer Klaver heeft suggesties gewekt, dingen opgeroepen en lucht bewogen, maar hij is nog steeds niet met feiten gekomen waaruit blijkt dat er vanuit dit huis over dit rapport is gelekt. En zolang dat niet is gebeurd, hoef ik mij daarover geen zorgen te maken.

De heer OOSTERLAAK: Mijnheer de voorzitter. Allereerst mijn excuus voor de interferentie die mijn overhemd veroorzaakt, ik zal in het vervolg beter op mijn kleding letten.

De gang van zaken rond EuroChamp is treurig, dat is overduidelijk. Omdat het om gehandicaptensport gaat, vinden wij het wrang voor zowel de sporters als voor al die mensen, die zich belangeloos inzetten voor deze sportevenementen.

Het gaat echter om meer dan om gesjoemel met subsidies rond EuroChamp sec. En wat ons betreft zijn hierbij dan ook de volgende vragen aan de orde:

- hebben GS de staten op een juiste manier geïnformeerd over dit debacle;
- zijn de staten belemmerd in het uitvoeren van hun taak;
- in hoeverre heeft de provincie zelf in de hand gewerkt dat gekozen is voor een ondoorzichtige structuur van stichtingen en b.v.'s;
- wat was de bestuurlijke rol van de provincie;
- in hoeverre is er sprake van een incident, of gaat er meer niet goed bij de subsidieverlening door de provincie Drenthe?

Bij de provincie was op grond van het rapport van Deloitte bekend dat de vermoedens dat EuroChamp en Creative Wave op een wel heel merkwaardige manier met subsidiegelden omgingen, juist waren. De impact van malversaties met geld voor gehandicaptensport zal de provincie ook wel meteen duidelijk geweest zijn. Toch deelde het college de staten alleen mee dat naar aanleiding van het rapport een strafrechtelijk onderzoek zou worden gestart. Het rapport zelf moest onder de pet blijven.

Na veel gedoe stemde het college er uiteindelijk mee in dat uitsluitend de fractievoorzitters het rapport konden inzien. Terwijl het hoognodig was schoon schip te maken, koos het college van GS voor verstopperij spelen.

Mijnheer de voorzitter. Misschien is het goed toch nog eens te benadrukken dat het niet de bedoeling kan zijn dat het bestuur, dus GS, de volksvertegenwoordiging, het Drentse parlement, de informatie onthoudt die het nodig heeft om GS te controleren. Drenthe is geen bananenrepubliek. Om inhoud te geven aan de democratie, is het noodzakelijk dat het Drentse parlement erop kan vertrouwen dat GS zich aan de spelregels houden. Het zal duidelijk zijn dat de SP dergelijke zaken hoog opneemt.

Terug naar de feitelijke gang van zaken.

GS hielden PS voor dat het nodig was gesprekken te voeren met het OM over de vraag in hoeverre het rapport openbaar zou kunnen worden gemaakt. Dit was wel een heel merkwaardige redenering om PS maar geen informatie te geven. Uiteindelijk blijkt het het OM totaal niet te interesseren of het rapport al dan niet openbaar wordt, dus flutargument van tafel.

Vervolgens krijgen wij geen excuses van GS over het oponthoud, maar wordt uiteindelijk wel een rapport vrijgegeven waarin het wemelt van de zwarte strepen, waar het gaat om mensen, die met naam en toenaam in de kranten worden genoemd.

Pas gisteren kregen wij met de post het bericht dat statenleden het oorspronkelijke rapport kunnen inzien. Dat had al weken geleden moeten en kunnen gebeuren.

Mijnheer de voorzitter. Na al dit gedoe rond het ter beschikking stellen van het rapport is volgens ons de vraag aan de orde of het college van GS zijn plicht om het Drentse parlement naar behoren te informeren, heeft verzaakt. En dat in een zaak die ook nog eens een keer raakt aan het functioneren van GS zelf. Wij willen hier uiteraard graag een reactie van GS op. Vindt het college dat het PS netjes geïnformeerd heeft?

Ik kom op de bestuurlijke rol van GS bij het EuroChamp debacle.

Het onderzoek van Deloitte gaat niet over de bestuurlijke rol van de provincie. Maar de enkele bevindingen hierover in het rapport roepen ook bij ons wel vragen op.

Is de conclusie gerechtvaardigd dat er sprake was van onduidelijke verantwoordelijkheden tussen EuroChamp en de provincie? Is het juist dat de onzalige constructie met de dubbele petten van de direc-

teuren van Creative Wave en EuroChamp uit de koker van de provincie kwam? Waarom moest een constructie gevonden worden, waarbij bepaalde personen behouden zouden kunnen blijven voor de gehandicaptensport? Welke bijzondere relatie is er tussen de provincie en betrokkenen? En als die er niet is, waarom werd er dan toch voor gekozen met die specifieke personen in zee te gaan? Hebben betrokkenen bij zowel EuroChamp als de provincie hun verantwoordelijkheid genomen? Op welk moment is aan de bel getrokken en door wie? En als dat niet is gebeurd, hoe kan het dan dat ervaren bestuurders de situatie zo lang hebben aangekeken, terwijl er een duidelijk risico was van onduidelijke financiële stromen tussen EuroChamp en Creative Wave? Wat zijn de gevolgen voor de provincie als blijkt dat de Europese aanbesteding onjuist is verlopen?

Naar onze mening moeten het EuroChamp debacle en de betrokkenheid van de provincie daarbij tot op de bodem en zo onafhankelijk mogelijk uitgezocht worden. Dat kan alleen als alle betrokkenen gehoord worden. De beste methode lijkt ons een onderzoek van of onder de verantwoordelijkheid van de staten zelf. Op basis van dat onderzoek en de lessen die daaruit mogelijk getrokken worden, kan mogelijk toch nog iets positiefs uit dit debacle voortkomen en kan de provincie op een goede manier haar rol blijven spelen in de gehandicaptensport in Drenthe. Want daar gaat het wat ons betreft uiteindelijk voornamelijk om.

Ik kom op de subsidieverlening door de provincie in zijn algemeenheid.

De vraag dringt zich op of hetgeen bij EuroChamp mogelijk was, op meerdere gebieden binnen de provincie kan gebeuren of gewoon al plaatsvindt. Is EuroChamp een incident of het topje van de ijsberg? In het rapport van de Noordelijke Rekenkamer, waaraan ook de heer Langenkamp al refereerde, wordt melding gemaakt van het ontbreken van beleid rond Europese aanbestedingen en de conclusie van het rapport van PricewaterhouseCoopers over subsidierelaties is dat een zakelijke beoordeling veelal ontbreekt.

Indien uit het onderzoek naar bestuurlijk functioneren bij EuroChamp blijkt dat bepaalde zaken voor verbetering vatbaar zijn, lijkt het ons goed de optie van een mogelijk vervolgonderzoek open te houden. Mijnheer de voorzitter. Ik rond af. Het onderzoek van Deloitte dat wij vandaag bespreken, bevat vooral informatie over de verhoudingen binnen EuroChamp. Het is op zich goed dat dit onderzoek is gebeurd, maar een rapport van een onderzoek naar het bestuurlijk functioneren hebben wij nog niet. Laten wij nu besluiten om een dergelijk onderzoek te gaan houden.

Ik wil op dit punt de volgende motie indienen.

Motie M6

Provinciale Staten van Drenthe, in vergadering bijeen op 17 december 2008.

kennisgenomen hebbende van:

- *het rapport van Deloitte over EuroChamp;*

overwegende dat:

- *het rapport van Deloitte niet ingaat op het bestuurlijk functioneren van de provincie;*
- *herhaling van eventueel gemaakte fouten alleen voorkomen kan worden als er sprake is van gedegen onderzoek en zelfreflectie van de eigen organisatie;*

spreekt uit dat:

- *Provinciale Staten een eigen onderzoek instelt naar het functioneren van de Provinciale organisatie in relatie tot EuroChamp.*

En gaat over tot de orde van de dag.

De VOORZITTER: Deze motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer WENDT: Mijnheer de voorzitter. Wat ons betreft gaat het om drie elementen.

Het eerste element is de voortgang van de sport voor mensen met een beperking. Wij zijn verheugd dat het college zo snel de draad weer heeft opgepakt om deze tak van sport te blijven stimuleren en ondersteunen. Samen met VNO-NCW en de gemeenten is het Platform aangepast sporten opgestart en dat vinden wij een prima zaak. Na de teleurstelling over de ondergang van EuroChamp is dit een goede ontwikkeling. Drenthe heeft een naam hoog te houden en dus vinden wij dit een prima actie. Het gaat uiteindelijk om de sport.

Het tweede element is de inhoud van het rapport, al dan niet van zwarte strepen voorzien. Uit het rapport blijkt duidelijk dat de provincie steeds benadrukt heeft dat een bepaalde in het rapport beschreven manier van aanbesteden niet door de beugel kon. Dit is op verschillende plaatsen in het rapport te lezen.

Er is nu aangifte bij justitie gedaan en dat is voor ons een reden om op dit moment niet te veel te zeggen over de in het rapport beschreven handelwijze. Het heeft er alle schijn van dat niet alles via de meest koninklijke weg is geschied, maar het strafrechtelijk oordeel is niet aan ons.

Wij betreuren de hele gang van zaken wel, want die was niet in het belang van de sport en de sporters. Maar gelukkig – ik heb het al eerder gezegd – zet het college vaart achter nieuwe ontwikkelingen. Het derde element is het mogelijke lek en de commotie daaromheen. De aandacht is verschoven naar een eventueel lek vanuit dit huis. Tot nu toe is daar nog geen duidelijkheid over en die komt er vandaag ook niet. GS hebben zelf niets kunnen vinden, het OM gaat er niet aan trekken en spreekt enkel van verdachtmakingen, en nu, omdat GS de mist rond deze zaak echt willen oplossen, komt er opnieuw een onderzoek. Dat vinden wij een prima zaak voor het imago van de provincie.

De heer KLAVER: Ik heb nog niet zo heel lang geleden in het Dagblad van het Noorden – ik meen op een zaterdag, maar dat weet ik niet zeker – op de regiopagina een verhaaltje gelezen waarin de heer Wendt geciteerd werd. Dat citaat behelsde in grote lijnen dat de heer Wendt heeft gezegd dat er zoveel wordt gelekt. Is de heer Wendt goed door de journalist geciteerd, dus klopt dat citaat?

De heer WENDT: Ja. Ik dacht die zaterdag af: zal ik een ingezonden stuk schrijven waarin ik meedeel inderdaad te hebben gezegd dat er zoveel wordt gelekt, maar dat wij daarmee het lekken niet goedpraten? Dat laatste stond er in het citaat niet bij en het citaat was dus niet compleet. Ik had al een vermoeden dat de heer Klaver – ik ken hem nu zo'n anderhalf jaar – hierop wel terug zou komen.

De heer KLAVER: De heer Wendt is dus geciteerd, maar zijn woorden zijn maar deels in de krant terechtgekomen?

De heer WENDT: Ja. Maar wij staan echt niet te juichen bij het lekken, hoor.

De heer KLAVER: Maar wat vindt de heer Wendt daarvan?

De heer WENDT: Van dat er gelekt wordt?

De heer KLAVER: Nee, van dat hij geciteerd wordt, maar dat slechts een deel van het citaat in de krant komt?

De heer WENDT: Ik zit al meer dan tien jaar in deze staten en ik ben dat vanaf het begin gewend. Het maakt mij niet uit. Maar ik merk dat de heer Klaver te allen tijde juist geciteerd wordt; dat is dan prachtig.

De heer KLAVER: Als de heer Wendt goed heeft opgelet, heeft hij kunnen merken dat er over het lek in deze krant niet meer zoveel geschreven wordt. Heeft hij dit gemerkt? Daar zou de heer Wendt een conclusie aan moeten verbinden.

De heer WENDT: Dat het college GS een nieuw onderzoek gaat starten, vinden wij goed voor het imago van de provincie en voor de integriteit van de organisatie.

Zolang de uitslag van het onderzoek naar een eventueel lek nog niet bekend is, concluderen wij dat het college de sport niet op een zijspoor heeft gezet. En zolang het OM het rapport van Deloitte voor nader onderzoek onder zich heeft, voelen wij ons niet geroepen veel over de inhoud ervan te zeggen, anders dan dat de provincie volgens dat rapport bij de les bleef.

(De heren Esseveld en Vester verlaten de vergadering.)

De heer VAN DE BOER: Mijnheer de voorzitter. Waar de VVD vandaag niet over wil spreken, zijn de volgende twee punten: de gang van zaken bij EuroChamp/Creative Wave, op basis waarvan door het bestuur van EuroChamp aangifte is gedaan van de verdenking van fraude, want het is goed gebruik dat op hetgeen onder de rechter is tijdens de onderzoek of procesfase door degenen die mogelijk betrokkenen zijn, geen commentaar wordt gegeven en het forensisch onderzoek waartoe GS op 9 december hebben besloten. De VVD onderschrijft dit besluit van GS als een logische stap in de ontwikkelingen en wij wachten de uitkomsten van dat verdere onderzoek af voordat wij verdere uitspraken doen of oordelen vellen.

De VVD wil vandaag wel spreken over het volgende punt: het in haar ogen op zich juiste besluit van de fractie van het CDA om het haar ten dienste staande materiaal van vermoedens of bewijzen van lekken vanuit dit huis beschikbaar te stellen aan het bureau dat de opdracht verwerft het nadere onderzoek te doen. Echter, het nu niet op tafel leggen van de bewijzen, waar we allen zeer naar uitgekeken hadden – immers, op 17 december zou het gebeuren – voelt buitengewoon ongemakkelijk. De zweem van iets ernstigs heeft te lang boven ons gehangen zonder dat harde bewijzen op tafel kwamen, waardoor in de tussentijd het imago van Drenthe onmiskenbaar schade heeft opgelopen. Aan de ene kant investeren we geld en energie in versterking van het imago van Drenthe als een landsdeel waarin het goed wonen, werken en ontspannen is en aan de andere kant word dit beeld successievelijk beschadigd door een aanhoudende stroom negatieve berichten over EuroChamp en het bestuurlijk handelen van GS. In dit verband is de fractie van de VVD verheugd dat er nu een nieuw platform in oprichting is dat de voortzetting van EuroChamp moet worden voor het uitvoeren en stimuleren van evenementen voor de gehandicaptensport. De VVD doelt hierbij op de voorbeeldfunctie van topsporters voor anderen en de profilering van onze provincie als dé plaats waar gehandicaptensport in zijn vele facetten kan groeien en bloeien.

Het rapport van Deloitte lezend – het gaat om de versie met de vele zwarte vlekken, zoveel vlekken dat het mij soms zwart voor ogen werd en het moeilijk was de lijn te blijven volgen – vallen een paar punten op die vragen om een helder antwoord. Het gaat daarbij om het dragen van verantwoordelijkheden. Hoe konden de belangen van EuroChamp en Creative Wave zozeer aan elkaar verbonden worden? Voorts is van belang op welk moment het bestuur van EuroChamp zich realiseerde dat EuroChamp en Creative Wave in juridische en bedrijfsmatige zin gescheiden moesten worden.

Ook is van belang de rol die GS en ambtenaren hebben gespeeld bij het uitbrengen van offertes en bij het afwijzen van aanvragen vanwege het niet voldoen aan de gestelde voorwaarden.

Ik wil een opmerking maken over de inhoud van het rapport van Deloitte voor zover het gaat om het bestuurlijk handelen van GS dan wel het ambtelijk apparaat. Het gaat ons hierbij vooral om de vraag in hoeverre men op de hoogte was, dan wel redelijkerwijze kon zijn, van de eerder genoemde belangenverstrengeling en wat, indien men hiervan wist of kon weten, hiermee is gedaan. Het rapport geeft ons op dit punt onvoldoende duidelijkheid en uitsluitel.

De VVD hecht er sterk aan dat het openbaar bestuur handelt vanuit principes van integriteit en betrouwbaarheid. Het is de individuele en collectieve verantwoordelijkheid van GS om binnen de kaders hieraan invulling te geven. Op basis hiervan kan aan PS verantwoording over het handelen worden afgelegd en kan de burger worden uitgelegd op basis van welke principes, argumenten en handelingen bepaalde besluiten genomen zijn. Die transparantie van doen en laten is voorwaardelijk voor het functioneren van een democratisch bestel.

Het is voor de VVD een belangrijk gegeven dat het OM recent geen aanleiding heeft gezien tot het instellen van een strafrechtelijk vooronderzoek naar het vermeende lekken vanuit het provinciehuis. Juist

daarom is het passend nu eerst de uitkomsten van het aanstaande onderzoek door een extern bureau af te wachten. De VVD wenst zich te baseren op feiten en niet op vermoedens.

Het politieke openbaar bestuur is gebaseerd op vertrouwen. Het VVD benadrukt dat het aantoonbaar ernstig schenden van dat vertrouwen voor haar buitengewoon zwaar weegt.

Mocht de uitkomst van het forensisch onderzoek daartoe aanleiding geven dan zullen door betrokkenen, dus ook door PS vanuit hun controlerende taak, passende conclusies getrokken moeten worden.

Wij hopen dat dit onderzoek snel en zorgvuldig kan worden uitgevoerd. Een andere dan een zakelijke benadering leidt tot verdere imagobeschadiging. Wij hebben er alle baat bij dat dit dossier zo snel mogelijk geklaard wordt.

Als, en ik herhaal, als onomstotelijk zou blijken dat er door wie dan ook in strijd gehandeld is met de eed of gelofte, die leden van GS, PS en ambtenaren bij hun aantreden hebben afgelegd, dan past vanuit de integriteitsgedachte slechts een logisch gevolg: opstappen.

De VOORZITTER: Ik schors de vergadering, want nu staan soep en broodjes voor ons klaar. Na de schorsing zal het college antwoorden.

(Schorsing van 18.29 uur tot 19.07 uur.)

De VOORZITTER: Ik heropen de vergadering en ik geef het woord aan de heer Bats, aangezien mevrouw Haarsma nog niet aanwezig is.

De heer BATS: Mijnheer de voorzitter. Een van de grote fouten, zo hoorde ik aan het begin van deze vergadering, is heel veel papier bij je hebben. Toch is dit dossier te belangrijk om al deze papieren niet mee te nemen.

Namens het college zal ik mij tot de staten richten met betrekking tot het aanbestedingsbeleid en dan met name met betrekking tot de formele kant daarvan. Mevrouw Haarsma zal het dossier in zijn algemeenheid behandelen en de rol van mevrouw Klip, die als derde namens het college mag spreken, is de staten bekend.

Het is voor het jongste lid van het college wel eens prettig om als eerste te mogen spreken, vandaar deze opmerking.

Voorzitter. Ik ga aan de hand van een aantal opmerkingen van in het bijzonder de fracties van Groen-Links, de PvdA en de SP in op het aanbestedingsbeleid. Het lijkt mij goed een aantal zaken, voor zover die juridisch al niet te achterhalen zijn, in deze vergadering toch maar even te noemen.

De heer Langenkamp gaf terecht aan dat hij rechercheur noch jurist is. Ik heb kunnen constateren dat dit inderdaad niet het geval is, want net als de heer Oosterlaak heeft hij conclusies die her en der in dit rapport staan aan elkaar verbonden, terwijl die niets met het Europese aanbestedingsbeleid als zodanig te maken hebben.

De cruciale vraag in dit dossier is of er op het moment van het in dienst nemen van mensen sprake was van een constructie of, in de woorden van de heer Oosterlaak, zelfs van een onzalige constructie. Maar het in dienst nemen van mensen is een mogelijkheid die voor de provincie, stichting of welke werkgever dan ook, open staat. En als dan mensen in dienst worden genomen – dit is een van de vele “als dan vragen” die zijn gesteld dan geldt het Europese aanbestedingsbeleid niet meer.

De heer Langenkamp heeft in zijn betoog de woorden van een wetenschapper, namelijk professor Gormley, aangehaald. Ik hoop dat hij die wetenschapper niet voorzien heeft van dit rapport, want dat mocht immers niet.

Ik wijs erop dat het ook voor een wetenschapper heel lastig is een visie te geven op aanbestedingsbeleid als hij niet alle elementen kent, maar moet koersen op een casus die hij van een journalist heeft aangereikt gekregen. Ik adviseer de heer Langenkamp in zijn verhaal dat leidde tot een conclusie over het aanbestedingsbeleid de uitspraak die de heer Gormley in dit verband heeft gedaan, niet mee te wegen, want er is geen sprake van het van toepassing zijn van het Europese aanbestedingsbeleid.

Wat is er dan wel gebeurd?

In 2006 had de stichting EuroChamp een subsidierelatie met de provincie, waarbij het bestuur van de stichting verantwoordelijk was voor de uitvoering van de gesubsidieerde projecten conform de gestelde subsidievoorwaarden. Uit wat in het rapport van Deloitte over de eerste aanbesteding, waarvan in het rapport melding is gemaakt, staat, valt de terechte conclusie te trekken dat met name de provincie toen heeft gesteld dat het op deze manier niet kon en niet mocht, omdat de in het rapport genoemde betrokkene een bijzondere positie had ten opzichte van Creative Wave en daarmee voorkennis had.

In de eerste aanbesteding heeft de provincie dus nadrukkelijk aangegeven dat dit niet mocht, dit nog los van de vraag of de provincie de bevoegdheid heeft om te interveniëren in aanbestedingsregels. In onze subsidierelatie heeft de provincie gezegd het niet eens te zijn met wat is gebeurd en daarmee is die aanbesteding teruggetrokken.

Vervolgens is – en dit kan een voorloper van het subsidieloket genoemd worden – de suggestie aan de hand gedaan om mensen in dienst te nemen. Dat kon immers. De heer Veenstra sprak in dit verband over het onder de aanbestedingsnormen blijven, maar dit was een onjuist woordgebruik, want hiermee werd zelfs buiten de aanbestedingsregels gebleven. Dat was niet creatief, maar rechtens toegestaan.

De heer WESTERHOF: Op pagina 58 van het rapport staat: "Weggemans verklaart dat de indiensttreding van "...en"... een nette oplossing is, welke de volledige instemming had van het bestuur van EuroChamp en de provincie." De woorden "een nette oplossing" vertaal ik als een manier om de Europese regelgeving te ontduiken.

De heer BATS: De heer Westerhof moet echt zelf weten hoe hij die woorden vertaalt en wat hij concludeert – ik heb hetzelfde al aan het adres van de heer Langenkamp opgemerkt maar zijn conclusie is volstrekt onterecht. Het is ook niet zoals onze rechtsregels in elkaar zitten. Die zitten op een heel eenvoudige wijze in elkaar: een heel complex geheel aan de Europese kant en simpele Nederlandse rechtsregels voor het in dienst nemen van mensen. En, goddank zou ik bijna zeggen, geldt voor het in dienst nemen van mensen bij een Nederlandse stichting of een Nederlandse organisatie niet het Europese aanbestedingsrecht. Nogmaals, de heer Westerhof mag daarvan vinden wat hij wil, maar dit is zoals het in Nederland mag en in Nederland kan.

De heer WESTERHOF: Maar het probleem was de aanbesteding van die twee ton en de oplossing daarvoor was de zaak zodanig op te knippen dat twee mensen in dienst werden genomen waardoor geen Europese aanbesteding hoefde plaatsvinden. Dát vind ik laakbaar.

De heer BATS: De heer Westerhof interpreteert zelfs het woord "opknippen" fout. Hij geeft daar een eigen interpretatie aan. Het opknippen is of in dienst nemen, of handelen conform de regels voor Europees aanbestedingsrecht voor het inhuren van deskundigen. De heer Westerhof moet vooral niet de fout maken zijn eigen conclusies telkenmale weer op tafel te leggen, want dat zijn onjuiste conclusies.

De heer WESTERHOF: De heer Bats weet toch net zo goed als ik dat deze constructie ook heeft werkstelligd dat van het bedrijf dat in eerste aanleg een offerte indiende, twee mensen in dienst zijn genomen en dat het project alsnog aan dat bedrijf is gegund?

De heer BATS: Maar kan de heer Westerhof dan ook uitleggen wat er vervolgens is gebeurd en wat de provincie heeft gedaan? De provincie heeft namelijk bij de eerste aanbesteding ingegrepen. Bij de tweede en derde aanbesteding – mevrouw Haarsma zal daarover straks nog het nodige zeggen – zijn onderzoeken gedaan, die hebben geleid tot het onderzoek, voor de bespreking waarvan wij vandaag bij elkaar zitten. De heer Westerhof probeert met zijn conclusies een link te leggen naar laakbaar gedrag van het provinciaal bestuur. Dat is niet aan de orde, niet op basis van de in het rapport vermelde gegevens en ook niet op basis van alle informatie die bestuurlijk via het college is gelopen en die ook is getoetst aan Europese en nationale wet en regelgeving. Het zijn dus volstrekt foute en demagogische conclusies.

De heer LANGENKAMP: Ik probeer de heer Bats te begrijpen.

De heer BATS: Maar het gaat ook om een ingewikkeld dossier.

De heer LANGENKAMP: Begrijp ik goed dat heer Bats een onderscheid maakt tussen Europees en Nederlands aanbestedingsrecht?

De heer BATS: Nee, dat doe ik niet.

Het aanbestedingsrecht is opgeknipt: een bedrag van € 0,-- tot € 25.000,-- valt niet onder het aanbestedingsrecht, een bedrag tussen € 25.000,-- en € 211.000,-- valt het onder het aanbestedingsrecht. Om het simpel te houden, houdt Nederland zich hierbij aan de bovengrens van € 200.000,--. Hierbij mag onderhands aanbesteed worden. Daarbij is niets geheimzinnigs aan de hand, want het gaat er gewoon om dat drie offertes worden gevraagd. Bij bedragen boven € 211.000,-- geldt het Algemene Europese aanbestedingsrecht. Het in dienst nemen van mensen valt onder het reguliere Nederlandse recht, dus niet het aanbestedingsrecht. Indienstnemingen worden niet aanbesteed.

De heer LANGENKAMP: Dan heb ik nog een vraag over het woord "knippen". De opdrachtverstrekking is door de provincie afgekeurd en de oplossing wordt gevonden door de opdracht in twee gedeelten te knippen. Als ik dat woord lees als het om aanbestedingen gaat dan denk ik dat er iets niet goed gaat. Zegt de heer Bats nu dat dit knippen correct was?

De heer BATS: Ik zeg niet – en de heer Langenkamp moet nu heel goed luisteren – dat de conclusies die de heer Langenkamp hier op tafel legt niet correct zijn, ik zeg dat in onze visie in het rapport met knippen is bedoeld de scheiding tussen aanbesteden en in dienst nemen.

De heer LANGENKAMP: Dat is dus de interpretatie van de gedeputeerde. Maar nogmaals, ik heb niet een heleboel conclusies getrokken, ik heb uiteindelijk gevraagd om dit te onderzoeken, omdat ik als leek er niets van begrijp en PS GS wel moeten controleren.

De heer BATS: Dat begrijp ik, maar de heer Langenkamp gebruikt eerst grote woorden en zegt daarna het niet te begrijpen. Mijn advies is dan dat de heer Langenkamp moet proberen zich in die regels te verdiepen. Ik doe hier een poging om in zijn algemeenheid het beleid uit te leggen. Het Europese aanbestedingsrecht is – ook de door de heer Langenkamp genoemde professor geeft dit aan – heel complex. Maar de casus waarom het nu gaat en die in het rapport is genoemd, is eigenlijk heel gemakkelijk te ontrafelen als het simpelweg in dienst nemen van mensen en daaraan voorafgaand daadkrachtig optreden van de provincie in de personen van de gedeputeerden Weggemans en Haarsma. Zij hebben laten weten dat wat EuroChamp wilde niet kon en niet mocht en dat dus een andere oplossing moest worden gevonden.

Ik heb aan het begin van mijn betoog gezegd in zijn algemeenheid wat te melden over het aanbestedingsrecht en ik heb inmiddels al heel wat vragen over dit onderwerp beantwoord.

Er zijn ook vragen gesteld over het antedateren.

Na het advies van de heer Weggemans over het in dienst nemen van mensen, is er geen feitelijke betrokkenheid van de provincie geweest bij het door EuroChamp contracteren van de personen, van wie de namen in het rapport zijn doorgestreept. Dit zou ook niet goed zijn geweest, want de provincie had met die stichting alleen een subsidierelatie en had geen weet van de concrete invulling van de contracten.

De heer WESTERHOF: Op pagina 40 van het rapport verklaart iemand: "Mijn indiensttreding bij de stichting was een gevolg van de constructie die de heer Weggemans (gedeputeerde Economische Zaken van de provincie Drenthe) en het bestuurslid.... partijgenoot van Weggemans en voormalig gedeputeerde) bedacht hebben om de Europese aanbesteding te ontwijken."

De heer BATS: Maar wie heeft dat gezegd of geschreven?

De heer WESTERHOF: Dat zou een onderdeel van het antwoord van de gedeputeerde kunnen zijn.

De heer BATS: Ik vind het werkelijk laakbaar wat de heer Westerhof nu doet, want hij citeert iemand die nu ter discussie staat en die in het rapport iets meldt over een bestuurder en vervolgens zegt hij dat die bestuurder laakbaar gehandeld heeft.

Met alle respect, maar in dit verband is het niet goed over laakbaar handelen te spreken.

De heer WESTERHOF: Ik heb met betrekking tot deze zin niet gesproken over laakbaar handelen, ik vroeg alleen om een reactie.

De heer BATS: Ik heb het nu over het laakbaar handelen van de heer Westerhof.

De heer WESTERHOF: Binnen EuroChamp of in het contact tussen EuroChamp en GS is er sprake geweest van het ontwijken van Europese regels.

De heer BATS: Nogmaals, dit provinciebestuur, de leden van het vorige college, hebben met betrekking tot het aanbestedingsbeleid, voor zover wij hebben kunnen lezen en zien niet laakbaar gehandeld.

De heer VAN DE BOER: Ik wijs de heer Westerhof erop dat hij het citaat van pagina 40 wel in de goede context moet plaatsen.

Voorafgaand aan het door hem genoemde citaat, staat namelijk in het rapport: "(naam doorgestreept)..." verklaart in het kader van dit onderzoek over zijn indiensttreding bij EuroChamp het volgende:", waarna het door de heer Westerhof genoemde citaat volgt. Het gaat dus om de verklaring van een iemand die gehoord is.

De heer WESTERHOF: Ik neem aan dat ook de heer Bats de gekuiste versie van het rapport voor zich heeft liggen.

De heer BATS: Neen, ik heb de ongekuste versie.

De VOORZITTER: Ik geef het woord aan mevrouw Haarsma voor de verdere beantwoording.

Mevrouw HAARSMA: Mijnheer de voorzitter. Ik begin maar met de vragen van de heer Klaver over de beperktheid van het onderzoek.

Naar aanleiding van de melding van de klokkenluider hebben wij een indringend gesprek gehad met het bestuur van EuroChamp. In dat gesprek hebben wij bij de stichting aangedrongen op een reactie en het bestuur van de stichting liet toen weten het met ons eens te zijn dat onrechtmatigheden hadden plaatsgevonden. Wij hebben het bestuur toen indringend verzocht een onderzoek te doen. Aan dat verzoek is gehoor gegeven en het onderzoek heeft geleid tot het UNO-rapport.

De conclusie van dat rapport was dat inderdaad onrechtmatigheden hadden plaatsgevonden, maar in het rapport stond ook dat om uit te zoeken wat er nog meer aan de hand is, een verdiepingsslag nodig zou zijn.

Het college heeft daarom Deloitte met name de opdracht gegeven na te gaan of omvang en zekerheid van de door UNO getrokken conclusies juist waren. Wij hebben op basis van de subsidierelatie van de provincie met EuroChamp hiervoor Deloitte gevraagd, omdat UNO een bedrijfsadviesbureau is, dus geen accountantsbureau en zich ook niet bezighoudt met forensisch onderzoek.

De heer Klaver vroeg of de provincie niet eerder tot terugvordering had kunnen overgaan, dus vanaf het moment dat...

De heer KLAVER: Ik heb geen antwoord gehoord op mijn vraag. Ik wil die in tweede termijn nog wel weer stellen, maar misschien mag het ook nu.

Mevrouw HAARSMA: Graag.

De heer KLAVER: In het rapport van Deloitte staat op pagina 17 met zoveel woorden, dat wanneer de opdracht breder was geweest, veel meer naar boven zou zijn gekomen. Waarom heeft het college niets met die conclusie gedaan?

Mevrouw HAARSMA: Wij hebben er niets mee gedaan, omdat naar onze mening de inhoud van dit rapport zodanig was, dat dit rapport voldoende was om aangifte bij het OM te doen. Daarvoor was dit rapport voor ons voldoende.

De heer Klaver vroeg ook wat dit rapport heeft gekost. Het rapport heeft € 115.000,-- gekost, welk bedrag uit de post Onvoorzien is betaald.

Het heeft lang geduurd voor dit rapport er was. De fractie van het CDA heeft met enige regelmaat gevraagd waarom het rapport er nog niet was.

Het zal duidelijk zijn dat bij een dergelijk onderzoek grote zorgvuldigheid moet worden betracht en dat bij zo'n onderzoek hoor en wederhoor hoog in het vaandel staat. Bovendien bleek de materie complexer dan aanvankelijk werd gedacht en zorgvuldigheid was voor het college het allerbelangrijkste.

Ik kom op de vragen van de SP.

De heer KLAVER: Toen ik mevrouw Haarsma in de rede viel, was zij juist bezig aan een antwoord op mijn vraag over de bevoorschotting.

Mevrouw HAARSMA: Ik meen die vraag al te hebben beantwoord.

De heer KLAVER: Ik viel de gedeputeerde in de rede en misschien was ik daarbij wat te gehaast.

Mevrouw HAARSMA: Het klopt dat als wij eerder tot terugvordering van de voorschotten waren overgegaan, het nu van EuroChamp te vorderen bedrag lager zou zijn geweest.

Vanaf het moment dat onregelmatigheden zijn geconstateerd, hebben wij de bevoorschotting stopgezet.

De heer KLAVER: In het rapport staat dat bij zowel de eerste als de tweede aanbesteding het advies van de accountant negatief was, omdat het niet op die manier kon. Nu kan ik mij voorstellen dat bij de start van dit project al een voorschot is uitbetaald; misschien weet de gedeputeerde dat op dit moment ook niet, maar dat kan zij dan uitzoeken. Maar op het moment dat de accountant de eerste dan wel tweede aanbesteding onder de loep nam, waren er waarschijnlijk ook voorschotten onderweg. Waarom heeft het college op basis van de signalen van de accountant dat de procedure niet juist was, in ieder geval de bevoorschotting niet gestopt?

Mevrouw HAARSMA: Over het aanbestedingstraject heeft de heer Bats net een uitvoerig betoog gehouden. Aanbesteding valt onder de portefeuille economie en daar ga ik niet over. In deze fase geef ik daarom geen antwoord op deze vraag, want dat antwoord moet van de heer Bats komen en hij heeft zojuist uitgelegd hoe het in elkaar steekt.

De heer KLAVER: Dan verzoek ik de heer Bats in tweede termijn die vraag te beantwoorden.

Mevrouw HAARSMA: Daar is hij zeker toe bereid.

Er is gevraagd of PS wel op de juiste wijze zijn geïnformeerd.

Ik heb zojuist gezegd dat het college zorgvuldigheid hoog in het vaandel heeft. Het geven van een antwoord dat zowel zorgvuldig als open is, vraagt om balanceren. Wij hebben vanaf de eerste constatering dat er mogelijk fouten zijn gemaakt door EuroChamp, de staten op de hoogte gebracht. Ik heb dat de

afgelopen zomer al in de staten gedaan en tijdens de zomervakantie zijn de staten via de mail op de hoogte gehouden. Vanaf het moment dat er iets te melden was, is dat dus gebeurd.

Uiteindelijk en ook na herhaald aandringen van de fractie van het CDA hebben wij het conceptrapport op 3 november ontvangen. Dat is het rapport waarop het woord concept diagonaal gedrukt staat.

Dit rapport heb ik direct na binnenkomst met de direct betrokken ambtenaren geanalyseerd en bestudeerd. Vervolgens heb ik volgende dag in het college van GS mededeling gedaan van de hoofdlijnen van de inhoud van het rapport. In dezelfde week zijn in een vergadering met directie en ambtenaren conclusies getrokken en is een analyse op paper gezet. Dinsdag 11 november heeft het college op basis van het conceptrapport besloten aangifte te doen bij het OM.

Op 10 november was inmiddels het definitieve rapport verschenen. Op dinsdagochtend half negen heb ik hierover uitvoerig met Deloitte, direct betrokken ambtenaren en directie gesproken en in dat gesprek heb ik gevraagd wat het verschil was tussen het concept en het definitieve rapport. Het antwoord van Deloitte was dat vijf regels verschilden en dat het verder om enkele punten en komma's ging en dat het met name ging om nog een reactie van de voorzitter van het bestuur van EuroChamp.

Dat was voor het college de reden om al op basis van het conceptrapport aangifte te doen bij het OM.

Op woensdag 12 november heb ik de staten hiervan vanaf deze plaats op de hoogte gebracht.

Op 17 november hebben wij aangifte gedaan bij het OM. Op 12 november heb ik al gemeld dat de fractievoorzitters het rapport vertrouwelijk in zouden mogen zien, waarop de heer Oosterlaak vroeg – ik herinner mij dat nog heel goed – waarop niet alle statenleden het konden ontvangen. Mijn antwoord was toen dat vooral zorgvuldigheid geboden was en dat het college niet koos voor het onnodig beschadigen van mensen. Het college heeft bovendien het OM tijd en gelegenheid willen geven om het rapport te bestuderen. Veertien dagen later heeft het college besloten – het ging immers om een rapport van het college – een gekuiste versie, dus de versie waarin alle namen waren doorgestreept, aan de statenleden te sturen.

Zo is het gegaan met de informatievoorziening en dat is nog steeds zoals het college meent dat het had moeten gaan.

Mevrouw KLIP: Mijnheer de voorzitter. Ik zal wat zeggen over het onderzoek waartoe wij inmiddels hebben besloten. Ik heb gehoord dat alle statenleden instemmen met het opdragen van dit onderzoek aan een extern bureau. Het is wellicht goed iets voor te lezen uit de onderzoeksopdracht. Ik haal er een paar zinnen uit.

"Herhaalde berichten in de media en vragen van leden van provinciale staten leiden tot speculaties dat de inhoud van het definitieve onderzoeksrapport gedateerd op 10 november 2008"... het gaat dan om zowel de digitale als de fysieke versie..."mogelijk voortijdig is verspreid. Deze speculaties over het voortijdig verspreiden van het rapport vindt het college van gedeputeerde staten schadelijk voor de reputatie van de provincie."

De staten kennen het traject. We hebben eerst een vraag bij het OM neergelegd en toen het OM geen reden zag voor een strafrechtelijk onderzoek heeft het college uiteindelijk besloten om een extern bureau een forensisch onderzoek te laten doen en ik zal nu de onderzoeksopdracht voorlezen. Ik begin met de centrale onderzoeksvraag.

"Is het definitieve rapport van Deloitte forensic services inzake de Stichting EuroChamp Foundation voortijdig verspreid vanuit het provinciehuis? Zo ja, op welke wijze, wanneer en door wie?"

De heer WESTERHOF: Was het geen optie om ook het conceptrapport in die opdracht te noemen? De onderzoeksvraag betreft alleen het definitieve rapport, maar vanaf 1 november was er al een conceptrapport. Vraagt het college zich niet af op welk moment er gelekt kan zijn?

Mevrouw KLIP: Het onderzoek moet uitwijzen op welke wijze, wanneer en door wie is gelekt.

De heer WESTERHOF: Maar het onderzoek richt zich alleen op het definitieve rapport van 11 november. Maar in dezelfde opdracht had ook kunnen staan "het conceptrapport van 1 november dan wel het definitieve rapport van 11 november".

De heer KLAVER: Er bestaan vier versies van het rapport: het fysieke concept, het digitale concept, een fysiek definitief rapport en een digitaal definitief exemplaar. Het is goed al die versies in het onderzoek mee te nemen en dat bedoelt de heer Westerhof. Het gaat erom wie een van die vier of alle vier versies heeft gelezen.

Mevrouw KLIP: Ik heb voorgelezen uit onze onderzoeksopdracht. Wanneer een definitieve keuze voor een bureau is gemaakt – drie onderzoeksbureaus zijn gevraagd een offerte te doen – zullen wij in het overleg dat wij hebben met het gekozen bureau dit aspect meenemen.

De heer Klaver heeft gevraagd wie allemaal bevrraagd zullen worden. Dat zullen ambtenaren, leden van GS en externen zijn. De heer Klaver zal begrijpen dat hij prominent bovenaan de lijst van externen staat. De heer Langenkamp heeft de heer Baas geciteerd en ik citeer nu wat de heer Langenkamp als citaat van de heer Baas gaf. "Lekken is alleen met draconische maatregelen tegen te houden. Daar voelt het college niets voor."

De manier waarop de heer Langenkamp de heer Baas citeerde heeft – ik zal het voorzichtig formuleren – een wat tendentieuze connotatie. Wat de heer Baas bedoelde te zeggen – misschien is het citaat ook enigszins uit de context gerukt – is dat er voortdurend wordt gezocht naar de balans tussen een hermetisch afgesloten gebouw en een open huis voor iedereen binnen de provincie.

Toen ik drieëneuhalf jaar geleden aantrad als gedeputeerde, werd vlak daarna begonnen met het aanbrengen van de befaamde poortjes, waar we nu allemaal doorheen moeten. Maar inmiddels is het zo dat ongelooflijk veel mensen een vast pasje hebben. Alle statenleden hebben er een, de pers heeft er een en zo zijn er veel meer groepen. Het is dus goed om de zoveel tijd de veiligheid kritisch onder de loep te nemen.

Mag lekken? Nee, dat mag niet. Kunnen wij het voor 100% vermijden? Nee, dat kunnen wij met honderd poortjes en honderd soorten pasjes niet vermijden, want integriteit en eerlijkheid zitten ook bij mensen in het hart en in het hoofd.

Is het lekken van een vertrouwelijk rapport ernstig? Ja, dat is zeer ernstig en dat is ook precies de reden waarom wij dit onderzoek instellen. Dat heeft inderdaad te maken met integriteit, dat heeft inderdaad te maken met betrouwbaarheid en dat heeft inderdaad te maken met de geloofwaardigheid van het openbaar bestuur.

Wij vinden het ernstig dat mogelijk een vertrouwelijk rapport gelekt is en, nogmaals, dat is de reden voor dit onderzoek. Ik neem de opmerkingen van de heer Westerhof en de aanvullingen daarop van de heer Klaver mee in het gesprek dat wij zullen hebben met het bureau dat het onderzoek gaat doen.

De heer LANGENKAMP: Als ik het goed heb gehoord, zei mevrouw Klip dat mijn citaat tendentius was.

Mevrouw KLIP: Ik heb gezegd dat doordat het mij voorkwam dat het citaat enigszins uit zijn context was gerukt, het een enigszins tendentieuze connotatie had, namelijk dat het college er niet voor voelde om veiligheidsmaatregelen te nemen. Dat is niet het geval.

Wij moeten overigens op dit moment niet van mening gaan verschillen over een bepaald facet, want staten en college zijn het erover eens, dat op alle mogelijke manieren ervoor gezorgd moet worden dat de veiligheid is gewaarborgd. Maar in het huis van de provincie zal dit ook niet met honderd poortjes voor de volle 100% lukken.

Ik heb willen zeggen dat integriteit ook te maken heeft met de mensen zelf. Maar niettemin zullen wij ons uiterste best doen om de veiligheid zoveel mogelijk te waarborgen. Dat is bijvoorbeeld ook de reden dat leden van de staten en het college en de ambtenaren een eed of gelofte afleggen. Dat is een van de maatregelen die op dat punt worden genomen.

De heer LANGENKAMP: Maar als de gedeputeerde mijn opmerking tendentius noemt, wil ik daarop toch wel reageren. Ik citeerde gewoon uit de notulen van een vergadering van de Statencommissie BFE.

De heer KLAVER: Ik ga ervan uit dat mevrouw Klip vanuit haar collegiale bestuurlijke verantwoordelijkheid namens het hele college van GS spreekt. Deelt zij de mening dat het om een verantwoordelijkheid van het gehele college gaat, of vindt zij het een verantwoordelijkheid van de individuele portefeuillehouders?

Ik verwijs in dit verband ook even naar de opmerking van de heer Van de Boer in zijn laatste interruptie.

Mevrouw KLIP: Spreekt de heer Klaver nu over dit onderzoek, over de uitkomst van het onderzoek of over de inhoud van het rapport van Deloitte?

De heer KLAVER: Ik heb het eigenlijk niet over het rapport. Ik doel op het vroegtijdig en op een verkeerde plek naar buiten komen van vertrouwelijke informatie. Het zou best kunnen zijn dat iemand daar verantwoordelijkheid voor moet nemen. Is dat dan de portefeuillehouder, of is dan het college als collectief verantwoordelijk? Ik verwijs daarbij ook even naar wat de heer Van de Boer hierover heeft gezegd. Ik zeg niet dat het gebeurt, maar je weet het maar nooit.

Mevrouw KLIP: Ik denk dat de heer Klaver erg op de feiten vooruitloopt en dat een antwoord op zijn vraag op dit moment helemaal niet opportuun is. Wij zijn een collegiaal opererend bestuur wanneer het om het besturen van de provincie Drenthe gaat. Als portefeuillehouder personeel en organisatie ben ik verantwoordelijk voor alle ambtenaren, maar ik heb natuurlijk niet zeshonderd ambtenaren aan een touwtje. Hetzelfde geldt voor de andere leden van GS.

Natuurlijk voeren wij collegiaal bestuur, maar wij zijn niet 24 uur per dag verantwoordelijk voor ieders gedragingen. Laten wij nu eerst maar eens de uitkomsten van het onderzoek afwachten. Als het onderzoek klaar is, kan er in de staten over gesproken worden.

De heer VESTER: Er zijn dus digitale versies van het rapport, wat betekent dat ze ergens in een computer staan. Het was een zeer geheim stuk, dus ik veronderstel dat die stukken beveiligd zijn en dat niet iedereen ze kan lezen. Wordt gelogd wie die stukken inzielt? Als dat het geval is, is het interessant die gegevens in het onderzoek te betrekken.

Mevrouw KLIP: Dat is precies de reden waarom ook de digitale versies in de onderzoeksopdracht zijn genoemd.

De heer KLAVER: Mijnheer de voorzitter. Ik verzoek om een korte schorsing van de vergadering. Maar voor die schorsing horen wij nog graag de mening van het college over de moties.

De heer BEERDA: Die moties zijn toch een zaak van PS?

Mevrouw HAARSMA: Mijnheer de voorzitter. Volgens mij heeft de heer Beerda gelijk. Het college vindt de moties op dit moment veel te prematuur.

De VOORZITTER: Ik schors de vergadering.

(Schorsing van 19.45 tot 20.03 uur.

De heer De Jong verlaat de vergadering.)

De VOORZITTER: Ik heropen de vergadering.

Ik deel de staten mee dat de heer De Jong de vergadering heeft moeten verlaten.

TWEEDE TERMIJN

De heer KLAVER: Mijnheer de voorzitter. Wij hebben ons beraden over de moties en wij delen de mening van GS dat het daarin gevraagde onderzoek op dit moment prematuur is. Er is namelijk inmiddels al een onderzoek nagenoeg uitgezet.

Wij zeggen het college dank voor zijn voortvarendheid bij het sturen in dit dossier wij zullen – dit is overigens geen nieuws – graag aan het onderzoek meewerken.

Wij zijn tevreden met de antwoorden van het college en zullen de moties niet steunen.

De heer LANGENKAMP: Mijnheer de voorzitter. GroenLinks zal, nadat ik hierover nog een paar zinnen heb gezegd, motie M5 intrekken.

Ik heb begrepen dat de VVD straks zal zeggen, dat na het onderzoek dat...

De heer VAN DE BOER: Dat zal de VVD zelf wel vertellen.

De heer LANGENKAMP: Maar wat dan zal worden gezegd, is voor ons dusdanig goed nieuws, dat wij de motie aanhouden tot na dat onderzoek.

De VOORZITTER: Het is nu niet duidelijk: houdt de heer Langenkamp de motie aan, of trekt hij haar in?

De heer LANGENKAMP: Als aanhouden nog kan in het duale stelsel, houden wij de motie aan.

De VOORZITTER: En daarmee kan de motie nog steeds bij de beraadslaging worden betrokken.

De heer VEENSTRA: Mijnheer de voorzitter. Ik heb in eerste termijn gezegd wat er gezegd moest worden en daarom kan ik nu kort zijn.

Het is belangrijk om niet al te veel conclusies uit het rapport aan elkaar te verbinden. Het is verder belangrijk wie geciteerd wordt. En verder is het ook nog belangrijk dat er helderheid is gegeven over het aanbestedingsbeleid en de Europese regels.

Ik begrijp dat de moties worden aangehouden. Wij zullen in ieder geval motie M5 niet steunen, omdat het voor ons nu duidelijk is hoe het precies zit met het aanbestedingsbeleid.

Wij zullen ook motie M6 niet steunen, omdat wij het daarin gevraagde onderzoek prematuur vinden.

De heer OOSTERLAAK: Mijnheer de voorzitter. Ook wij willen onze motie aanhouden.

De heer WENDT: Mijnheer de voorzitter. Ik wil het college dankzeggen voor de heldere en duidelijke antwoorden. Er zal nog wel een vervolg komen en dan zien wij wel verder.

De heer VAN DE BOER: Mijnheer de voorzitter. Het zal, gelet op onze bijdrage in eerste termijn, duidelijk zijn dat wij begrippen als integriteit en vertrouwen hoog in het vaandel hebben. Dat betekent dat voor de VVD een onderzoek zeker tot de mogelijkheden behoort, maar dat zo'n onderzoek nu wat al te vroeg is.

Wij zijn dan ook blij dat de indieners van de moties bereid zijn hun moties aan te houden. Onze argumentatie is dat wij ons niet tegelijkertijd kunnen focussen op twee aspecten: aan de ene kant het onderzoek naar het lekken en aan de andere kant het onderzoek naar de bestuurlijke rol van GS. Wij willen eerst de uitkomsten van het eerste onderzoek afwachten alvorens wij volgende stappen formuleren.

Mevrouw HAARSMA: Mijnheer de voorzitter. Wij wachten de uitslag van het onderzoek af en daarna zullen wij opnieuw met de staten in gesprek gaan.

De heer BATS: Mijnheer de voorzitter. Ik moet nog antwoord geven op een vraag die door mevrouw Haarsma naar mij is doorgespeeld, namelijk de vraag of de bevoorschotting niet eerder had kunnen worden gestopt.

Het antwoord is heel simpel: dit kon niet. Waarom niet? Omdat feitelijk pas op 20 juni 2008 bij ons echte signalen binnenkwamen van mogelijke malversaties. Toen is ook het hele onderzoekstraject gaan lopen. Maar toen was al aan 90% van de subsidievoorwaarden van het SNN, en dus ook de onze, voldaan en op basis daarvan was al 80% bevoorschot. Op de laatste 20% bevoorschotting is wel een claim gelegd, maar die hebben wij tegengehouden, alhoewel wij daarvoor op basis van de accountantsverklaringen of de rapportages van het bedrijf zelf conform de SNN voorwaarden geen reden hadden. Maar de signalen van 20 juni hebben ons een ander besluit doen nemen. Het had misschien eerder gemoeten, maar het had niet eerder gekund.

Mevrouw KLIP: Mijnheer de voorzitter. Er zijn verder geen opmerkingen in mijn richting gemaakt of vragen gesteld. Ik laat het voorlopig bij wat ik in eerste termijn heb gezegd.

De VOORZITTER: Ik sluit de beraadslaging.

Het is duidelijk dat staten en college het niet helemaal eens zijn, maar de moties zijn aangehouden, wat betekent dat ze op een ander tijdstip opnieuw aan de orde komen.

I. Sluiting

De VOORZITTER: Voordat ik de vergadering sluit, wil ik het woord richten tot onze notuliste, mevrouw Gerda Bol.

We hebben vandaag de videonotulering opgestart en daarom is het nu voor de laatste keer dat mevrouw Bol voor de schriftelijke verslaglegging van de vergadering zorgt. Zij heeft dit 18 jaar gedaan en ik wil haar namens de staten daarvoor hartelijk danken.

Wij doet dit niet zomaar, daar hebben wij ook wat voor.

Ik verzoek mevrouw Bol naar voren te komen.

(Mevrouw Bol krijgt uit handen van de voorzitter een bos bloemen en een envelop met cadeaubonnen.)
(Applaus.)

Ik wens u allen heel goede dagen toe. Kom heel en gezond weer terug in 2009.

Ik sluit de vergadering.

(De vergadering wordt om 20.10 uur gesloten.)

Vastgesteld in de vergadering van provinciale staten van 4 februari 2009.

, voorzitter

, griffier

I Rozema - Re: Betr.: Re: aanvullende informatie

Van: "D.J.Elzinga" <[REDACTED]@rug.nl>
Aan: I Rozema <[REDACTED]drenthe.nl>
Datum: 9-4-2009 10:42
Onderwerp: Re: Betr.: Re: aanvullende informatie

55

Geachte mevr. Rozema,

Dank voor uw bericht. BZK heeft gisteren ook nog even contact met mij gezocht. Het punt spitst zich toe op de vraag wat de precieze positie is van degenen die de vraag krijgen voorgelegd: heeft u informatie gelekt? Bij een bevestigend antwoord onder ede kan dit voor betrokkene intern (disciplinair) en extern (strafrechtelijk, hoezeer dan ook aanvullend bewijs nodig is) vergaande gevolgen hebben. Dit roept de vraag op of de commissie de zogenaamde cautie moet aanhouden, dat is de mededeling aan betrokkene dat er een vorm van zwijgrecht bestaat ivm het evrbod van zelfincriminatie. Hanteert de commissie deze cautie niet (er is geen wettelijke verplichting) maar beroept de verhoorde of meerdere verhoorden zich wel op een zwijgrecht dan ontstaat een lastig probleem, waarbij het in dit geval bepaald niet ondenkbaar is dat een dergelijk zwijgrecht in rechte stand kan houden. De commissie doet er volgens mij verstandig aan na te denken over de beste manier van opereren op dit punt.

met hartelijke groet,

D.J. Elzinga

I Rozema schreef:

Geachte heer Elzinga,

Bijgaand de naar aanleiding van uw advies aangepaste onderzoeksopdracht aan de onderzoeker.
 Het verslag van de PS-vergadering van gisteren is te vinden op www.drenthe.nl/provincie

Met vriendelijke groeten,
 Inge Rozema

"D.J.Elzinga" <[REDACTED]@rug.nl> 9-4-2009 9:14 >>>

Geachte mevr. Rozema,

De commissie is ingesteld. Zou u zo vriendelijk willen zijn mij de aangepaste onderzoeksopdracht te mailen. En is het verhandelde in de staten ergens te vinden op de site van de provincie? Ik wil graag nog iets schrijven over het zwijgrecht voor getuigen bij enquetes als deze. Dat punt zal bij het onderzoek ongetwijfeld nog weer terug komen.

met vriendelijke groet,

d.j. elzinga

I Rozema schreef:

Geachte heer Elzinga,

Zeer veel dank voor uw vlotte advies. We hebben daardoor gelegenheid om zonnig

Na verdere bestudering komen wij wellicht nog met nadere vragen bij u terug.
Vooralsnog nogmaals zeer bedankt!

Vriendelijke groeten,
Inge Rozema

"D.J.Elzinga" [REDACTED]@rug.nl> 5-4-2009 21:20 >>>

Geachte mevr. Rozema en geachte heer Bomhof,

Bijgevoegd mijn advies inzake de onderzoeksvraag en mede een reactie op de ontwerp-onderzoeksopdracht. Uit het advies blijkt dat het ingestelde onderzoek nogal problematische kanten heeft, met name vanwege de dader-focus. Ook is het niet zo eenvoudig door bijstaleling van de opdracht het mogelijke gebrek te repareren. Het heeft me heel wat hoofdbrekens gekost om via literatuur en jurisprudentie op het goede spoor te komen. Ik heb een aantal collega's geraadpleegd om mijn bevindingen af te checken. Mochten er nadere vragen zijn dan zal ik die uiteraard beantwoorden. Aan het advies is 9,5 uur gewerkt. Separaat zal daarvoor een declaratie worden ingezonden.

Met vriendelijke groet,

D.J. Elzinga

On Thu, 02 Apr 2009 14:28:38 +0200
"I Rozema" <[REDACTED]@drenthe.nl> wrote:

Geachte heer Elzinga,

Op verzoek van de beoogd voorzitter van de in te stellen onderzoekscommissie uit PS van Drenthe, de heer Leo Bomhof, volgt hierbij nog een nadere toelichting op het verzoek om advies, dat we vorige week aan u hebben gericht.

Bijgaand treft u aan de onderzoeksopdracht zoals die volgende week woensdag door PS aan de onderzoekscommissie zal worden meegegeven. De beoogd voorzitter van de onderzoekscommissie zou graag vooraf uw advies willen hebben over de daarin opgenomen vraagstelling. Of de formulering daarvan (juridisch) houdbaar is op basis van de Provinciewet.

Het zou prettig zijn indien over dit aspect uitsluitel kan worden gegeven voor 8 april 's middags (per e-mail?), als de staten dit zullen bespreken en vaststellen. De andere aspecten van uw advies kunnen zonodig van later datum zijn, al zou het de voorkeur verdienen om dan over het geheel te kunnen beschikken.

Met vriendelijke groeten,
Inge Rozema
statengriffier en secretaris onderzoekscommissie

Advies aan de Provinciale Staten van Drenthe inzake reikwijdte art. 151a Provinciewet

D.J. Elzinga

5 april 2009

Verzoek om advies

Provinciale staten van Drenthe hebben besloten een onderzoek te willen starten op grond van artikel 151a Provinciewet naar de voortijdige verspreiding van een vertrouwelijk rapport. Een forensisch onderzoek door KPMG (in opdracht van het college van gedeputeerde staten) heeft aangetoond, dat deze voortijdige verspreiding vanuit het provinciehuis heeft plaatsgevonden, maar wie daarvoor verantwoordelijk is en op welke wijze dat is gebeurd is niet duidelijk geworden.

Provinciale staten willen nu door middel van een 151a-onderzoek en de mogelijkheid daarbinnen van het onder ede horen van bestuurders en ambtenaren trachten de openstaande vragen uit het KPMG-rapport alsnog beantwoord te krijgen. Zie daartoe bijgaande motie M3.

De vraag is of artikel 151a aan provinciale staten de ruimte biedt om het beoogde onderzoek op grond van de geformuleerde vragen in de motie te kunnen uitvoeren. Volgens dit artikel dient het onderzoek zich te richten op "het door het college van GS gevoerde bestuur". Kan een onderzoek naar het lekken van vertrouwelijke stukken daaronder worden begrepen? Kunnen provinciale staten in dat kader en met dat doel bestuurders en ambtenaren onder ede horen? En zo ja, welke restricties gelden daarbij dan eventueel uit hoofde van andere rechtsregels en/of uit hoofde van bescherming van persoonlijke belangen?

Formulering onderzoeksopdracht

De onderzoekscommissie doet onderzoek naar de vraag (conform motie M3):

- door wie en/of in opdracht van wie het definitieve rapport van Deloitte inzake Eurochamp voortijdig is verspreid;
- en op welke wijze die voortijdige verspreiding is geschied.

Deze onderzoeksvraag c.q. -opdracht kan na het inwinnen van deskundig juridisch advies zonodig worden aangepast.

De commissie richt zich daarbij op alle relevante feiten en gebeurtenissen in relatie tot het verschijnen en verspreiden van het definitieve rapport van Deloitte.

De commissie richt zich daarbij tevens op de rol die in relatie tot die feiten en gebeurtenissen is gespeeld door respectievelijk:

- het college van GS en individuele leden daarvan;
- de ambtelijke organisatie van de provincie Drenthe;
- (leden van) provinciale staten van Drenthe;
- en eventueel door de onderzoekscommissie als zodanig aangemerkte betrokken derde partijen

De onderzoekscommissie baseert zich daarbij zoveel mogelijk op reeds uitgebrachte relevante rapporten en andere bestaande bronnen van informatie. Het rapport van KPMG naar de voortijdige verspreiding van het Deloitte-rapport dient als uitgangspunt voor dit onderzoek.

Het onderzoek richt zich in principe op de periode 1 november tot en met 17 december 2008.

Beantwoording

1. Sinds de Dualiseringswetgeving kennen gemeente en provincie een uitdrukkelijk onderzoeksrecht. Dit onderzoeksrecht onderscheidt zich op een aantal wezenlijke punten van het recht van parlementaire enquête. De belangrijkste verschillen zijn dat het mogelijke object van onderzoek uitdrukkelijk is afgebakend en dat burgers die geen relatie hebben tot gemeente of provincie niet onder ede kunnen worden gehoord. Voor het overige zijn er diverse overeenkomsten met het recht van parlementaire enquête. Hoofddoel van het onderzoeksrecht is waarheidsvinding. Deze waarheidsvinding kan worden ingezet om lessen te trekken voor de toekomst, maar kan ook een uitdrukkelijk middel zijn ter controle van bestuurders en ambtenaren.
2. In art. 151a Provinciewet wordt als object van onderzoek geformuleerd 'het door gedeputeerde staten of de commissaris van de Koningin gevoerde bestuur'. Deze afbakening van het object maakt in de eerste plaats duidelijk dat het onderzoeksrecht vooral is beoogd als een controlerecht voor de provinciale staten. Alles wat daarbuiten valt, zoals de activiteit van de staten zelf, de activiteiten van burgers en maatschappelijke organisaties etc. zijn niet vatbaar voor het onderzoek zoals bedoeld in art. 151a. De staten kunnen wel onderzoek doen naar het eigen handelen, maar dan zijn de middelen van dit onderzoeksrecht niet in deze vorm beschikbaar.
3. Een ingewikkeld probleem van het enquêterecht is de vraag op welke wijze dit recht adequaat moet worden onderscheiden van het strafrechtelijke instrumentarium. Zo komt het bij parlementaire enquêtes wel voor dat tijdens de verhoren aspecten opduiken die een strafrechtelijke component kunnen hebben. Indien bijvoorbeeld bij onderzoek naar steunverlening van de overheid aan het bedrijfsleven naar boven komt dat er mogelijk steekpenningen zijn betaald, dan is het uiteraard mogelijk dat dit punt tijdens de verhoren aan de orde komt en daarover verklaringen worden afgelegd. Geregeld is dan – zowel in de Wet op de parlementaire enquête, als in de Provincie- en Gemeentewet - dat verklaringen tijdens het onderzoek onder ede afgelegd niet in het strafproces gebruikt kunnen worden. Komt derhalve na ommekomst van het onderzoek een strafrechtelijke activiteit op gang, dan zal het OM ander bewijs moeten vergaren om de zaak 'rond' te krijgen.
4. Art. 151c lid 9 formuleert dit punt als volgt: "Verklaringen die zijn afgelegd voor de onderzoekscommissie kunnen, behalve in geval van artikel 207, eerste lid van het Wetboek van Strafrecht, niet als bewijs in recht gelden." De uitzondering die wordt gemaakt voor art. 207 Sr betreft de meened. Verklaringen voor de onderzoekscommissie afgelegd, kunnen wel bij een vervolging wegens meened worden gebruikt, maar overigens niet.
5. Deze verhoudingsregel tussen het onderzoek door volksvertegenwoordigingen en het strafproces is een adequaat instrument voor het geval tijdens het onderzoek zaken opduiken die in een strafproces kunnen worden gebruikt. Maar hoe is deze relatie indien een volksvertegenwoordiging c.q. bestuur bij aanvang zou besluiten om bij vermoedens van misstanden, misbruiken, strafbare feiten etc. geen aangifte daarvan te doen bij het OM maar zelf het onderzoek ter hand te nemen? In een dergelijk geval kunnen er in ieder geval spanningen ontstaan met het non-incriminatiebeginsel. Om die spanning te kunnen duiden, is enige uitleg nodig over de betekenis van dit belangrijke beginsel.
6. 'Nemo tenatur prodere se ipsum' is een belangrijk uitgangspunt in het recht, met name in het strafrecht. Het betekent: 'niemand is gehouden tegen zichzelf bewijs te leveren'. 'Nemo cognitur prodere se ipsum': niemand kan worden gedwongen bewijs tegen zichzelf aan te leveren, brengt nagenoeg hetzelfde tot uitdrukking. Ook de civielrechtelijke getuige heeft een zwijgrecht en wel in de vorm van een nemo-tenatur-verschoningsrecht. De kwestie die hier speelt is de zogenaamde 'zelf-incriminatie'. Dit verbod van zelf-incriminatie is ook vastgelegd in internationaal recht en wel in art. 14,3,9) IVBPR. Het Europese Hof voor de Rechten van de

- Mens (EHRM) heeft geoordeeld dat dit recht ook is vervat in art. 6, lid 1 van het EVRM.
7. In recente jurisprudentie van het EHRM speelt bijvoorbeeld de verhouding tussen de aangifte van fiscale gegevens met belastingheffing als doel. De overheid mag daarbij de belastingplichtige stevig bevragen en via hem of haar informatie verzamelen. Komt dit doorvragen echter in de sfeer van een vermoeden van belastingontduiking en beoogt de gevraagde informatie daarvoor bewijs te leveren, dan komt de grens van zelf-incriminatie snel in zicht. Wordt een zwijgen door een belastingplichtige bijvoorbeeld beboet in een dergelijk geval, dan oordeelt het EHRM dit onrechtmatig omdat het dan gaat om een vorm van zelf-incriminatie die via een boete wordt afgedwongen. (EHRM 3 mei 2001, nr. 31 827/96, BNB 2002/26, par. 49 en par. 66) Of deze uitspraak van het EHRM ook voor Nederland van betekenis is, kan niet exact worden vastgesteld. In belastingzaken trok de Hoge Raad in ieder geval wel een Chinese muur op door in andere procedures rechtmatig verkregen informatie niet toelaatbaar te achten in een strafproces. (HR 11 december 1991, BNB 1992/2431, FED 1992/159. Zie uitvoerig hierover: M.W.C. Feteris, Fiscale bestuurlijke boete en het recht op een behoorlijk proces, Kluwer, 2002, hfdst. 2 en 8) In wetgeving – zoals onder andere de Wet op de parlementaire enquête, Gemeente- en Provinciewet komen vergelijkbare markeringen voor, waardoor in ieder geval de mogelijkheid voor de justitiële autoriteiten om in andere dossiers verkregen verklaringen vrijelijk als bewijs in rechte te gebruiken, wordt beperkt.
 8. Het is belangrijk om aan te geven dat het vraagstuk van de zelf-incriminatie in de sfeer van het strafrecht alleen van toepassing op hen die als verdachte of verdachten zijn aangemerkt. Is dat niet het geval, dan bestaat ook geen zwijgrecht. Omdat het enquêterecht niet werkt met verdachten is het om die reden wel te begrijpen dat daar geen wettelijk zwijgrecht bestaat. Dat is overigens niet altijd het geval, het Belgische enquêterecht kent wel een zwijgrecht in de vorm van een verschoningsrecht voor getuigen en wel in art. 8 Wet Parlementair Onderzoek. Art. 8 WPO letterlijk: 'Onverminderd het invoeren van het beroepsgeheim, bedoeld in art. 458 van het Strafwetboek, kan iedere getuige aanvoeren dat hij, door naar waarheid een verklaring af te leggen, zich zou kunnen blootstellen aan strafvervolging en derhalve getuigenis kan weigeren.' Ook in het stelsel van de VS bestaat een dergelijke regeling.
 9. Problematisch wordt het vraagstuk van de zelf-incriminatie indien een onderzoek in een andere sfeer dan de strafrechtelijke alle karaktertrekken heeft van 'trial' of 'criminal charge'. Dit is het geval indien qua opzet en doel het betreffende onderzoek 'schuldigen' wil aanwijzen van feiten die tevens een strafbaar feit zijn. Bij een dergelijk onderzoek zal feitelijk een kring van "verdachten" worden gelokaliseerd. De feiten die het object van onderzoek zijn, kunnen uiteraard ook van betekenis zijn in bijvoorbeeld rechtspositioneel opzicht of als object van politieke controle, maar de omstandigheid dat ze aantoonbaar ook een strafbaar feit kunnen vormen, schept een toegespitste spanning tussen de sfeer van het strafrecht en het betreffende onderzoek. Iedereen die onder ede wordt gehoord is weliswaar niet formeel, maar wel feitelijk een potentiële verdachte.
 10. Om daarvan een voorbeeld te geven. De leden van de vertrouwenscommissie, die functioneert bij de benoeming van een nieuwe burgemeester, krijgen geheimhouding opgelegd. Met een zekere regelmaat wordt er uit deze vertrouwenscommissie gelekt. Met dezelfde regelmaat wordt er bij het OM aangifte gedaan van de schending van deze geheimhoudingsplicht. Voor die justitiële lijn geldt het verbod van zelf-incriminatie en mede daarom is het niet altijd eenvoudig voor het OM deze zaken rond te krijgen. Om die reden zouden bestuursorganen kunnen besluiten voortaan geen aangifte meer te doen bij het OM, maar via een onderzoek op basis van Gemeentewet of in casu art. 151a Provinciewet in de beperkte kring van de vertrouwenscommissie op zoek te gaan naar de 'dader(s)'. Omdat het zwijgrecht in de sfeer van het onderzoek door volksvertegenwoordigingen niet aanwezig is in de vorm zoals die geldt voor bijvoorbeeld het strafrecht, zou kunnen worden geconcludeerd dat de route via bestuurlijk onderzoek aantrekkelijker is omdat het meer mogelijkheden biedt. De vraag is echter of de

- aard van het decentrale onderzoeksrecht een dergelijke dader-focus toelaat.
11. Een eerste belemmering lijkt hier te liggen in het wettelijke object van het provinciale onderzoeksrecht. Het moet daarbij gaan 'om het door gedeputeerde staten of commissaris van de Koningin gevoerde bestuur'. Zoekt men een dader van de schending van een geheimhoudingsplicht of een opdrachtgever van die schending, dan is de relatie van de eerste positie met het door GS gevoerde bestuur niet meteen evident. Als bijvoorbeeld een ambtenaar lekt, heeft dat – met name indien er geen bestuurlijke lekopdracht is en dat is meestal het geval omdat dergelijke opdrachten voor bestuurders buitengewoon riskant zijn – niet erg veel relatie met het in concreto gevoerde bestuur van het college. Men kan heel goed onderzoek verrichten naar de wijze waarop in het algemeen en in dit specifieke geval is omgegaan met het fenomeen geheimhouding. Men kan ook onderzoeken of er factoren – van organisatorische of politiek-culturele aard – zijn die een adequaat stelsel van geheimhouding in de weg staan. Men kan zich op basis daarvan bezinnen op nut een noodzaak van nieuwe geheimhoudingsprotocollen. Dit alles valt zeker onder de term 'het door gs gevoerde bestuur'. Komt men in een dergelijk onderzoek – 'en passant' - ook achter de oorzaak van de betreffende schending van de geheimhouding en wordt daarbij een of meer daders ontdekt, dan voorkomt art. 151c lid 9 Provinciewet dat vanwege dit bestuurlijk onderzoek verklaringen van deze aard in rechte kunnen worden gebruikt. De mogelijke en gedeeltelijke overlap van bestuurlijk en strafrechtelijk onderzoek wordt op die manier adequaat weggewerkt.
 12. Geheel anders ligt dat bij een onderzoek dat niet is gericht op de context en organisatie van de geheimhouding, maar als enkel doel heeft om opdrachtgever en dader van de schending van de geheimhoudingsplicht 'in de kraag te vatten'. Het betreffende onderzoek wordt dan gebruikt in een opzet en in een vorm die de wetgever niet op het oog moet hebben gehad. Hoewel met veel gevoel voor fantasie het zoeken naar opdrachtgever en dader nog wel zouden zijn te rangschikken onder het door GS gevoerde bestuur, kan het niet de bedoeling van de wetgever zijn geweest om het provinciaal onderzoeksrecht in te zetten als een vervanging van justitieel onderzoek. Het toelaten van een dergelijke vorm zou ook een aanzienlijk precedent kunnen scheppen. Vanwege de hoge eisen die de strafrechtelijke bewijsvoering kent en vanwege het zwijgrecht zouden bestuursorganen veel vaker de neiging kunnen krijgen om via onder-ede-onderzoek 'daders' op te sporen na een beperkte kring van "verdachten" te hebben gelokaliseerd. Hoewel dat uiteraard niet met sluitende zekerheid is vast te stellen, is er om die reden een gerede kans dat een dergelijk onderzoek op voordracht of spontaan door de Kroon zal worden vernietigd. Ook is de kans geheel niet ondenkbaar dat bij weigering van betrokkenen – politici, bestuurders of ambtenaren - om antwoord te geven op de gestelde vraag - 'heeft u gelekt?' of 'heeft u opdracht gegeven tot lekken?' in dit specifieke geval in rechte een beroep op een zwijgrecht wordt toegekend. Nu het onderzoek – ook gezien de motie van ps – zich vrijwel alleen richt op het vinden van 'daders' en 'schuldigen' lijkt het voorgenomen onderzoek niet alleen buiten de grenzen van de wettelijke context te treden, maar krijgt het een 'trial'-karakter, waarop de beginselen van 'fair trial' – inclusief het zwijgrecht - van toepassing zouden kunnen worden verklaard. Bij aanwezigheid van een specifieke organisatie die is belast met de opsporing van strafbare feiten kan deze organisatie niet worden gepasseerd door een andere onderzoekinstantie, in casu provinciale staten.
 13. In dit verband is ook nog van betekenis dat bij de recente aanpassing van de Wet op de parlementaire enquête is overwogen of wel niet een zwijgrecht zou moeten worden ingevoerd. De verdedigers van het initiatiefvoorstel tot wijziging van de wet betoogden dat een dergelijke recht niet nodig is nu in een parlementaire enquête sporadisch verklaringen voor zullen komen met een mogelijk strafrechtelijke component. In dergelijke sporadische gevallen zouden andere waarborgen voldoende bescherming bieden. Ook uit deze gedachtewisseling blijkt dat een bestuurlijk onderzoek of parlementaire enquête met een gerichte dader-focus en een focus op feiten die ook strafbare feiten kunnen zijn op gespannen voet staat met de aard van

dit onderzoeksrecht. Zie EK 2006-2007, 30 415, F. p. 12 en 13.

14. De conclusie is derhalve dat de onderzoeksopdracht in de voorgestelde vorm geen directe strijd oplevert met de *letter* van de wet, in casu art. 151a Provinciewet. De getuigen in het onderzoek worden beschermd door art. 151c lid 9 Provinciewet, in die zin dat hun verklaringen niet als bewijs in rechte kunnen gelden. De 'dader'-gerichtheid van de opdracht door het zoeken naar 'schuldigen' in een beperkte kring van 'verdachten' veroorzaakt echter dat er ernstige twijfels kunnen rijzen over de vraag of het provinciale onderzoeksrecht wel op deze wijze kan en mag worden aangewend, vooral met het oog op de betekenis van het zwijgrecht in de sfeer van het strafrecht en andere rechtsgebieden. Een mogelijke uitweg zou zijn om de onderzoeksvraag te veralgemeniseren en ook toe te spitsen op de organisatie en cultuur van het geheimhoudingsregime. Een dergelijke veralgemenisering kan echter niet voorkomen dat ook dan de vraag blijft of nu wel of niet naar "daders" en "opdrachtgevers" kan worden gezocht. Teneinde meer zekerheid te verkrijgen zou aan de Minister van BZK kunnen worden verzocht om mee te delen of naar haar oordeel de beoogde invulling van de onderzoeksopdracht een rechtmatigheidstoets kan doorstaan.

Statenstuk 2003-68

Verordening Onderzoekscommissie

Voorgestelde behandeling:

- provinciale staten op 25 juni 2003
- fatale beslisdatum: 25 juni 2003

Voorgestelde status: **B-stuk**

Behandeld door [REDACTED] telefoonnummer (0592) [REDACTED]

Portefeuillehouder: voorzitter provinciale staten

Inleiding

Door de invoering van het provinciale duale stelsel hebben statenleden in de Provinciewet enkele instrumenten in handen gekregen om het college van gedeputeerde staten (GS) te kunnen controleren. Een van deze instrumenten is de bevoegdheid van provinciale staten van Drenthe (PS) om een onderzoek in te stellen naar het door GS of de Commissaris van de Koningin gevoerde bestuur, bijvoorbeeld het subsidiebeleid. In de Provinciewet handelt artikel 151 onder A, tot en met 151 onder E, over dit recht van onderzoek door PS. Het onderzoek kan ingesteld worden op voorstel van één of meer statenleden en wordt uitgevoerd door een door PS in te stellen onderzoekscommissie. Een besluit tot instelling van een onderzoek dient bij een gewone meerderheid genomen te worden. Alleen statenleden kunnen lid zijn van een onderzoekscommissie. De onderzoekscommissie houdt van rechtswege op te bestaan op het moment dat PS hebben besloten over de door de onderzoekscommissie uitgebrachte rapportage.

In artikel 151 onder A, achtste lid, staat dat alvorens PS besluiten tot een onderzoek, zij bij verordening nadere regels stellen met betrekking tot deze onderzoeken. In elk geval worden daarin regels opgenomen over de wijze waarop ambtelijke bijstand wordt verleend aan de onderzoekscommissie, aldus artikel 151 onder A, achtste lid. Deze verordening komt hieraan tegemoet.

N.B. In de Provinciewet is tevens een artikel opgenomen over de rekenkamerfunctie. Als geen rekenkamer is ingesteld, stellen PS bij verordening regels vast voor de uitoefening van de rekenkamerfunctie. Een statencommissie kan de rekenkamerfunctie uitoefenen (een rekenkamercommissie). Het onderscheid tussen een onderzoekscommissie en een rekenkamercommissie heeft te maken met zowel het soort onderzoek als de samenstelling en bevoegdheden. De rekenkamer(commissie) onderzoekt vanuit financieel perspectief de doelmatigheid, de doeltreffendheid en de rechtmatigheid van het door het provinciebestuur gevoerde bestuur. Er kunnen tevens externen aan de rekenkamercommissie worden toegevoegd. (De commissie kan zelfs uitsluitend uit externen bestaan.) Verder is de rekenkamercommissie zelf bevoegd ongevraagd onderzoek te doen, terwijl de onderzoekscommissie haar opdrachten van PS krijgt. Een ander onderscheid is dat de onderzoekscommissie wordt ingesteld voor een bepaald onderzoek, terwijl de rekenkamercommissie wordt ingesteld voor een langere periode (en dus voor meerdere onderzoeken).

Advies

De Verordening Onderzoekscommissie vaststellen.

Meetbaar/Beoogd beleidseffect

Heldere regels en procedures over de instelling van een onderzoekscommissie en duidelijkheid over haar taken en bevoegdheden.

Argumenten

Op basis van de Provinciewet zijn PS verplicht een dergelijke verordening te hebben op het moment dat een onderzoek wordt ingesteld.

Uitvoering

Tijdsplanning

N.v.t.

Financiën

N.v.t.

Monitoring en evaluatie

N.v.t.

Extern betrokkenen

N.v.t.

Communicatie

N.v.t.

Bijlagen

Geen.

Ter inzage in de leeskamer

N.v.t.

Assen, 11 juni 2003

Kenmerk: 2003005150

Het Presidium van provinciale staten van Drenthe,

A.L. ter Beek, voorzitter

I.M. Rozema, griffier

cs/mh/coll.

Provinciale staten van Drenthe;

gelezen het voorstel van het Presidium van 11 juni 2003, kenmerk 2003003877;

gelet op artikel 151, achtste lid, van de Provinciewet;

BESLUITEN:

tot vaststelling van de als bijlage bijgevoegde Verordening Onderzoekscommissie.

Assen, 25 juni 2003

Provinciale staten voornoemd,

, griffier

, voorzitter

cs/mh/coll.

VERORDENING ONDERZOEKSCOMMISSIE

Artikel 1. Recht van onderzoek

1. PS (PS) kunnen op voorstel van een of meer van hun leden een onderzoek instellen naar het door gedeputeerde staten (GS) of de Commissaris van de Koning gevoerde bestuur.
2. Op een onderzoek als bedoeld in het eerste lid zijn de artikelen 151A tot en met 151F Provinciewet van toepassing.

Artikel 2. Aanvang en werkzaamheden opdracht

1. De onderzoekscommissie wordt ingesteld en vangt haar werkzaamheden aan nadat PS hebben besloten tot een onderzoek als genoemd in artikel 1, eerste lid.
2. PS bepalen bij het besluit tot het instellen van het onderzoek de termijn waarbinnen het onderzoek zal zijn afgelopen. De termijn kan op voorstel van de onderzoekscommissie die het onderzoek verricht door PS worden verlengd.
3. De onderzoekscommissie heeft een onderzoekstaak en een adviserende taak ten behoeve van PS.
4. De onderzoekscommissie stelt een onderzoeksopzet op en zendt deze ter informatie aan PS.

Artikel 3. Benoeming en samenstelling onderzoekscommissie

1. PS bepalen per onderzoek uit hoeveel personen de onderzoekscommissie gaat bestaan. Zij nemen daarbij artikel 151A, derde en vierde lid, van de Provinciewet in acht.
2. PS benoemen de leden, alsmede de voorzitter van de onderzoekscommissie, op voordracht van de fractievoorzitters.
3. De fractievoorzitters kunnen ten behoeve van de in het tweede lid bedoelde voordracht elk een lid van hun fractie voor het lidmaatschap van de onderzoekscommissie voordragen.

Artikel 4. Einde lidmaatschap en opheffing van de onderzoekscommissie

1. Het lidmaatschap van de onderzoekscommissie eindigt op het moment dat het betrokken lid ophoudt lid te zijn van PS, behoudens het geval van artikel 151A, zesde lid, van de Provinciewet.
2. In het in het eerste lid genoemde geval neemt degene die in de opgevallen plaats als lid van PS wordt toegelaten in de onderzoekscommissie de plaats in van degene die heeft opgehouden lid te zijn van PS, tenzij de voorzitter van de desbetreffende fractie een ander voordraagt.
3. Een onderzoekscommissielid kan te allen tijde ontslag nemen. Hij stelt de voorzitter van PS daarvan schriftelijk in kennis.

4. De onderzoekscommissie houdt van rechtswege op te bestaan op het moment dat PS hebben besloten over de door de onderzoekscommissie uitgebrachte rapportage.

Artikel 5. Voorzitter en plaatsvervangend voorzitter

De leden van de onderzoekscommissie kiezen uit hun midden een plaatsvervangend voorzitter.

Artikel 6. Vergaderingen onderzoekscommissies

De vergaderingen van de onderzoekscommissie zijn in beginsel niet openbaar.

Artikel 7. Bevoegdheden onderzoekscommissie

1. De onderzoekscommissie is bevoegd tot het opvragen en inzien van alle schriftelijke informatie die zij voor haar onderzoek nodig acht, met inachtneming van de bepalingen van de Provinciewet ten aanzien van geheimhouding.
2. De onderzoekscommissie is bevoegd tot het zelfstandig doen van onderzoek indien zij dat in het belang van het onderzoek nodig acht. Dat onderzoek kan zich mede uitstrekken tot alle archieven van de provincie.
3. De onderzoekscommissie is bevoegd tot het houden van hoorzittingen.
4. De onderzoekscommissie kan aan derden opdracht geven tot het doen van onderzoeken die zij voor de uitoefening van haar taak nodig acht.

Artikel 8. Ambtelijke ondersteuning

1. De onderzoekscommissie heeft recht op ambtelijke ondersteuning, zoals geregeld in de "Verordening Statengriffie Drenthe" en de "Verordening ambtelijke bijstand Provinciale Staten Drenthe".
2. De onderzoekscommissie legt een verzoek voor ambtelijke ondersteuning neer bij de statengriffier. Dit verzoek bevat een inschatting van de tijd die het onderzoek naar verwachting in beslag gaat nemen.
3. De statengriffier besluit, in overleg met de directeur-secretaris, hoeveel en op welke wijze ambtelijke ondersteuning wordt verleend. Op basis van de inschatting als bedoeld in het tweede lid, kan er door de statengriffier tijdelijk extra personeel worden aangenomen.
4. Ten behoeve van ondersteuning van een onderzoek door de onderzoekscommissie kunnen ambtenaren worden vrijgesteld van hun reguliere werkzaamheden.

Artikel 9. Besluitvorming

1. Bevindingen, conclusies, oordelen en aanbevelingen van de onderzoekscommissie komen tot stand bij meerderheid van stemmen.
2. De voorzitter van de onderzoekscommissie heeft tevens stemrecht.
3. Op verzoek van een lid van de onderzoekscommissie wordt zijn minderheidsstandpunt in het rapport opgenomen.

4. Ten aanzien van stemmingen zijn de artikelen 27 tot en met 32 van de Provinciewet van overeenkomstige toepassing.

Artikel 10. Rapportage

1. De onderzoekscommissie legt haar bevindingen neer in een rapport waarin zij tevens conclusies en aanbevelingen opneemt.
2. De onderzoekscommissie legt dit rapport voor aan PS en voegt daarbij een ontwerpbesluit waarin zij de naar haar oordeel door PS te nemen besluiten verwoordt.
3. De onderzoekscommissie zendt een afschrift van het in het eerste lid genoemde rapport aan gedeputeerde staten.
4. Gedeputeerde staten kunnen op het rapport van de onderzoekscommissie reageren en hun standpunt toevoegen aan de bevindingen en voorstellen van de onderzoekscommissie.

Artikel 11. Toelichting in de vergadering van PS

Een lid of meerdere daartoe door de onderzoekscommissie aangewezen leden kunnen in de vergadering van PS het rapport als bedoeld in artikel 10 toelichten. PS discussiëren in eerste aanleg alleen met de leden van de onderzoekscommissie.

Artikel 12. Openbaarheid van hoorzittingen. Geheimhouding

1. De hoorzittingen van de onderzoekscommissie, genoemd in artikel 7, derde lid, worden in het openbaar gehouden.
2. De onderzoekscommissie kan om gewichtige redenen besluiten de hoorzitting of een gedeelte daarvan niet in het openbaar te houden.
3. Als gewichtige redenen, genoemd in het tweede lid, kunnen onder andere gelden:
 - private belangen van bij het onderzoek betrokkenen;
 - betrokken bedrijfsbelangen.
4. De leden van de onderzoekscommissie bewaren geheimhouding omtrent hetgeen hun tijdens een besloten zitting ter kennis komt. Artikel 91 van de Provinciewet is van overeenkomstige toepassing.
5. Het verslag van een hoorzitting of een gedeelte van een hoorzitting, die niet in het openbaar is gehouden, wordt ter inzage gelegd ten behoeve van de leden van PS. De leden van PS bewaren geheimhouding omtrent de inhoud van dat verslag.

Artikel 13. Aankondiging hoorzittingen

Van de aankondiging van hoorzittingen van de onderzoekscommissie wordt mededeling gedaan aan gedeputeerde staten (GS), aan de leden van PS en, tenzij sprake is van een besluit in de zin van artikel 12, tweede lid, van deze verordening, aan de pers.

Artikel 14. Verslag

1. Van een hoorzitting van de onderzoekscommissie wordt een kort verslag gemaakt. Dat wordt toegezonden aan GS, de leden van PS, degene(n) die is of zijn gehoord en, tenzij sprake is van een besluit in de zin van artikel 12, tweede lid, aan de pers.
2. Toezending van het verslag aan de in het eerste lid genoemde personen en instanties vindt niet plaats dan nadat degenen die zijn gehoord in de gelegenheid zijn gesteld hun zienswijze op het conceptverslag kenbaar te maken.

Artikel 15. Openbaarheid van stukken

1. De onderzoekscommissie kan PS verzoeken te besluiten, om redenen genoemd in de artikelen 10 en 11 van de Wet openbaarheid van Bestuur (WOB) om aan de onderzoekscommissie overlegde stukken of gedeelten daarvan, alsmede alle andere stukken die ter kennis zijn van of tot stand zijn gebracht door de onderzoekscommissie niet openbaar te maken.
2. De leden van de onderzoekscommissie bewaren geheimhouding omtrent de inhoud van de stukken of gedeelten daarvan, die ingevolge een besluit als bedoeld in het eerste lid niet openbaar worden gemaakt.
3. Voor zover de in het tweede lid bedoelde stukken deel uitmaken van het rapport van de onderzoekscommissie, worden deze ter inzage gelegd ten behoeve van de leden van PS. De leden bewaren omtrent de inhoud van deze stukken geheimhouding.

Artikel 16. Uitleg verordening

Bij twijfel omtrent de uitleg van deze verordening, zomede in de gevallen waarin deze niet voorziet, beslist de voorzitter van de onderzoekscommissie.

Artikel 17.

1. Deze verordening wordt aangehaald als Verordening Onderzoekscommissie.
2. De verordening treedt in werking na de dag waarop de verordening is bekend gemaakt.

cs/mh/coll.

TOELICHTING OP VERORDENING ONDERZOEKSCOMMISSIE

In de Provinciewet handelen artikelen 151A tot en met 151E over het recht van onderzoek door PS. Een besluit tot instelling van een onderzoek dient bij een gewone meerderheid genomen te worden. Alleen statenleden kunnen lid zijn van een onderzoekscommissie.

In artikel 151A, achtste lid, staat dat alvorens PS besluiten tot een onderzoek, zij bij verordening nadere regels stellen met betrekking tot deze onderzoeken. In elk geval worden daarin regels opgenomen over de wijze waarop ambtelijke bijstand wordt verleend aan de onderzoekscommissie, aldus artikel 151A, achtste lid. Deze verordening komt hieraan tegemoet.

I Rozema - juridisch advies gebruik telecomfacturen

Van: [redacted] <[redacted]@bureauintegriteit.nl>
Aan: "[redacted]@drenthe.nl" <[redacted]@drenthe.nl>
Datum: 14-6-2009 13:14
Onderwerp: juridisch advies gebruik telecomfacturen
CC: "Bomhof, L" <[redacted]>

57

Hoi Inge,

Bijgaand vind [redacted] het juridisch advies omtrent het gebruik van de facturen van telecomgegevens. Ik stuur je het advies nu nog in concept vorm, maar ik zal het advies/ de brief deze week in 'definitieve vorm' jouw kant op laten komen.

Uit het advies volgt dat wij deze gegevens zeker kunnen gebruiken en dat wellicht zelfs verstandig is tijdens de hoorzittingen ons bevindingen daaromrent te delen (confronteren) met betrokkenen, zodat zij hier ook passend op kunnen reageren.

Onlangs kwam tijdens een bijeenkomst van de commissie ter sprake dat het rapport in het kader van hoor- en wederhoor **niet** zal worden voorgelegd aan GS. Ik ga er daarbij vanuit dat dit niet in strijd is met artikel 10, lid 4 van de Verordening Onderzoekscommissie, waarin wordt gesteld dat GS op het rapport kunnen reageren en hun standpunt kunnen toevoegen aan de bevindingen en voorstellen van de onderzoekscommissie. Misschien is het goed om het standpunt van de commissie hieromtrent nog te delen met de CvdK, zodat hier geen misverstanden over bestaan en dat GS zich niet gepasseerd zal voelen.

In Noord Holland hebben GS het rapport een aantal dagen eerder ontvangen dan PS (en media), zodat zij in de mogelijkheid werden gesteld, om tegelijkertijd met het verschijnen van het rapport, een reactie paraat te hebben.

Met vriendelijke groet,

[redacted]

Handreiking Recht van onderzoek in de gemeentelijke praktijk

VNG uitgeverij

Postbus 30435, 2500 GK Den Haag
Telefax (070) 346 92 01
www.vnguitgeverij.nl

COLOFON

Deze publicatie is een uitgave van de Vernieuwingsimpuls dualisme en lokale democratie. De Vernieuwingsimpuls biedt deze informatie ook aan via zijn website www.vernieuwingsimpuls.nl.

Samenstelling:

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Vereniging van Nederlandse Gemeenten

Projectsecretariaat Vernieuwingsimpuls Dualisme en lokale democratie

Ontwerp omslag:

Martijn van der Nat, Balyon grafische vormgeving bv, Zoeterwoude

Vormgeving binnenwerk:

Transparant, Hans Emeis, Den Haag

THESAURUS VERENIGING VAN NEDERLANDSE GEMEENTEN

Thesaurustermen: Gemeenteraden; toezicht; onderzoek

ISBN: 90 322 81267

NUR: 823

© VNG Uitgeverij, Den Haag 2003

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in geautomatiseerd gegevensbestanden, of openbaar gebruikt, in ernstige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Hoewel de auteur en de uitgever het boek met de uiterste zorg hebben samengesteld, kunnen zij geen enkele aansprakelijkheid aanvaarden voor een eventuele onvolledigheid of onjuistheid, dan wel de gevolgen daarvan. Aan de tekst van deze publicatie kunnen geen rechten worden ontleend.

Inhoudsopgave

Woord vooraf	7
1 De fase voor een raadsonderzoek	9
1.1 Vooronderzoek	9
1.2 Een raadsonderzoek of niet?	11
1.3 Tussentijdse bezinning over het onderzoek	12
1.4 Samenloop met strafrechtelijk onderzoek	12
1.5 Kostenraming	12
2 Het instellen van een raadsonderzoek	13
2.1 Wie stelt een raadsonderzoek in?	13
2.2 Waarover mag een onderzoek gaan?	13
2.3 Besluit tot instellen onderzoek	15
2.4 Tussentijds wijzigen van de onderzoeksvraag	16
2.5 De onderzoekscommissie	16
2.6 Verordening over raadsonderzoek	17
2.7 Ambtelijke ondersteuning	18
3 De bevoegdheden van de onderzoekscommissie	19
3.1 Algemeen	19
3.2 Wie zijn verplicht medewerking te verlenen aan een onderzoek?	19
3.3 Kennisnemen van documenten	20
3.4 Het horen van getuigen	21
3.5 Het horen van deskundigen	24
3.6 Verschoningsrecht	25
3.7 Dwangmiddelen	27
4 Afwikkeling van het raadsonderzoek	29
4.1 Inleiding	29
4.2 Rapportage	29
4.3 Debat in de raad	30
5 Openbaarheid en media	31
5.1 Openbaarheid	31
5.2 Relatie met de media	31
5.3 Verzoeken op grond van de Wet openbaarheid van bestuur	32
Bijlage 1 Checklist voor een onderzoek	33
Bijlage 2 Modelverordening op het onderzoeksrecht van de raad	35
Bijlage 3 Artikelsgewijze toelichting op de Modelverordening op het onderzoek van de raad	39

Woord vooraf

De Wet dualisering gemeentebestuur introduceert voor gemeenteraden de mogelijkheid om een raadsonderzoek te houden naar het door het college of de burgemeester gevoerde bestuur. Een raadsonderzoek¹ kan omschreven worden als een op waarheidsvinding gericht onderzoek naar een specifiek onderwerp van lokaal belang. Door het onderzoek kan de raad bepaalde onderdelen van bestuur beter controleren. Een raadsonderzoek wordt uitgevoerd door een onderzoekscommissie, die de beschikking heeft over enkele wettelijke bevoegdheden om haar onderzoekstaak uit te voeren.

Een raadsonderzoek wordt allereerst ingesteld om zoveel mogelijk informatie te vergaren. Op basis hiervan kan de raad een oordeel geven over het optreden van het college of de burgemeester bij een bepaalde kwestie. De aanleiding tot een gemeentelijk onderzoek zal vaak zijn gelegen in het gevoel bij de raad dat het college of de burgemeester onvoldoende, onjuiste of helemaal geen informatie heeft verstrekt over een specifiek bestuurlijke kwestie. De beslissing om een raadsonderzoek in te stellen is in hoge mate van politieke aard.

Elke gemeenteraad moet bij zichzelf te rade gaan of hij dit relatief zware controle-instrument in een bepaalde zaak in wil zetten. Het instrumentarium van de raad bevat immers nog meer controlerende bevoegdheden, die in concrete omstandigheden wellicht doelmatiger, sneller en goedkoper zijn. De praktijk zal uitwijzen in welke mate gebruik wordt gemaakt van het onderzoeksrecht en op welke wijze gemeenten hieraan vorm geven.

Deze handreiking wil vooral een praktische uitleg geven bij het wettelijke stelsel met betrekking tot het recht van onderzoek. Daarbij is gebruik gemaakt van ervaringen van gemeenten die al een onderzoekscommissie hebben ingesteld. In de bijlage is ook een modelverordening opgenomen die gemeenteraden een houvast kan bieden bij het opstellen van de spelregels van het gemeentelijke onderzoeksrecht. Tevens is in de bijlage een checklist opgenomen waarin een opsomming wordt gegeven van belangrijke vragen bij het opstellen van een onderzoek.

¹ De artikelen 155a – 155f Gemeentewet spreken over het onderzoeksrecht van de raad. Wanneer men toch wil spreken van ‘enquête’, dient men te bedenken dat een raadsonderzoek op diverse punten verschilt met de parlementaire enquête.

1 De fase voor een raadsonderzoek

1.1 Vooronderzoek

Vanaf het moment dat de raad zich over een bepaald onderwerpen niet gekend voelt, zal hij informatie boven tafel willen krijgen. Het ligt voor de hand dat de raad eerst via het mondelinge of schriftelijke vragenrecht, dan wel via interpellaties het college om tekst en uitleg zal vragen. Als daarop naar het oordeel van de raad niet toereikend is gereageerd en de raad een bepaalde kwestie beslist 'hoog op wil nemen', kan hij overwegen een raadsonderzoek in te stellen.

Duidelijk is dat het raadsonderzoek op alle fronten een zwaar instrument is – 'zwaar' als het gaat om de arbeidsintensiteit, de consequenties voor de betrokkenen en de mogelijke politieke gevolgen. Verder zal een raadsonderzoek niet in alle gevallen tot een verheldering van feiten kunnen leiden, bijvoorbeeld in het geval er derden zijn betrokken. Deze zijn niet verplicht om mee te werken aan een raadsonderzoek. Het is daarom aan te bevelen dat de raad eerst een tijdelijke werkgroep van raadsleden instelt (voorbereidingscommissie) die onderzoekt of een raadsonderzoek in de gegeven situatie zinvol en passend is. Met andere woorden het is raadzaam niet te snel naar het instrument van het raadsonderzoek te grijpen, maar eerst andere alternatieven te bekijken. Daar komt nog bij dat tussentijds stoppen met een onderzoek, zeker wanneer een onderzoek zich in een ver gevorderd stadium bevindt, politiek gezichtsverlies en mogelijk ook veel verspeelde moeite kan opleveren.

In het vooronderzoek kan bezien worden wat nu precies onderzocht moet worden en welke onderzoeksvragen daarbij centraal staan. Het kan raadzaam zijn om tijdens het vooronderzoek al enig dossieronderzoek te verrichten. Tevens zou een lijst met argumenten pro en contra een onderzoek in de specifieke situatie opgesteld kunnen worden. Het kan ook verstandig zijn om al een ruime selectie van categorieën van betrokkenen en personen ('hoofdrolspelers') te maken die voor voorgesprekken, interviews en verhoren in aanmerking kunnen komen. Aan de hand van de resultaten van het vooronderzoek kan de raad besluiten om al dan niet een raadsonderzoek te starten. De voorbereidingscommissie zou een externe adviseur in kunnen schakelen ter ondersteuning van haar werkzaamheden.

Overige controle middelen van de raad

Het vragenrecht

Het vragenrecht van individuele raadsleden is een belangrijk hulpmiddel van de raad om zijn controlerende taak te vervullen.² Raadsleden kunnen volgens

2 Artikel 155, lid 1 van de Gemeentewet.

dit recht mondelinge of schriftelijke vragen stellen aan het college of de burgemeester, voor zover het de eigen bevoegdheden van college of burgemeester betreft. De raad bepaalt zelf hoe het vragenrecht verder wordt uitgewerkt en kan afspraken daarover vastleggen in het reglement van orde.

Recht van Interpellatie

Het recht van interpellatie ligt in het verlengde van het vragenrecht.³ Volgens het recht van interpellatie kan een raadslid vragen stellen over onderwerpen die niet op de agenda staan. Elk individueel raadslid kan verzoeken om een interpellatie, maar de raad beslist als geheel of hij de interpellatie toestaat. De raad moet de concrete uitwerking van het recht opnemen in het reglement van orde.

Inlichtingenplicht

Naast de passieve informatieplicht – het college en de burgemeester moeten inlichtingen verstrekken op verzoek van een raadslid – bestaat er ook de actieve informatieplicht. Het college en de burgemeester moeten uit zichzelf alle inlichtingen verstrekken die de raad voor de uitoefening van zijn taak nodig heeft.⁴ Raad en college moeten samen concreet invulling geven aan de informatieplicht en besluiten op welke manier zij de informatievoorziening aanpakken.

Gedragscodes

De raad stelt gedragscodes voor zichzelf, de wethouders en de burgemeester vast.⁵ De codes zijn gericht op het waarborgen van de integriteit van raadsleden, wethouders en burgemeester. De gedragscodes zijn voor de raad een extra middel ter controle op college en burgemeester. Vanaf 7 maart 2003 zijn gedragscodes verplicht.

De rekenkamerfunctie en rekenkamer

De lokale rekenkamer(functie) is het sluitstuk van de controlemiddelen.⁶ De lokale rekenkamer kan onderzoek doen naar de doelmatigheid, de doeltreffendheid en de rechtmatigheid van het door het gemeentebestuur gevoerde bestuur (uitgezonderd de controle op de jaarrekening) en brengt hier verslag van. De samenstelling van de rekenkamer kan variëren, maar de rekenkamer is altijd onafhankelijk. Gemeenten moeten uiterlijk 1 januari 2006 een rekenkamer(functie) instellen.

Controle en verantwoording (versterking financiële functie)

De Wet dualisering gemeentebestuur wijzigt een aantal aspecten van de financiële functie, zodat de raad versterkt wordt in zijn kaderstellende en controlerende taak. Ook de indeling van de begroting en jaarstukken is gewijzigd. De begroting en jaarstukken zijn beleidsmatiger van opzet geworden en hebben meer informatieve waarde.

3 Artikel 155, lid 2 van de Gemeentewet.

4 Artikelen 169 en 180 van de Gemeentewet.

5 Artikelen 15, 41c en 69 van de Gemeentewet.

6 Artikelen 81a t/m 81o, 182 en 185 van de Gemeentewet.

Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten

Het besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) versterkt het beleidsmatige karakter en belang van de begroting van de jaarstukken. De raad stelt in de begroting de beleidskaders vast. Met het vaststellen van de begroting geeft de raad de jaarlijkse programmatische en financiële kaders aan. Aan de hand van de jaarstukken controleert de raad of de uitvoering van beleid door het college voldeed aan de kaderstelling.

Met ingang van begrotingsjaar 2004 moeten gemeenten voldoen aan het BBV. De begroting moet 15 november door de raad zijn vastgesteld. De jaarstukken voor 15 juli.

Financiële en controleverordeningen⁷

De financiële en controle verordeningen regelen het financieel beheer en beleid van rechtmatige, doelmatige en doeltreffende besteding van middelen. De versterking van de financiële functie heeft ook tot gevolg gehad dat de financiële (artikel 212) en controle (artikel 213) verordeningen die de raad vaststelt een beleidsmatiger karakter hebben gekregen. Daarnaast is een nieuwe verordening (artikel 213a) verplicht geworden. In deze verordening worden kaders gegeven voor onderzoek naar doelmatigheid en doeltreffendheid door het college.

Planning & control

Een goede bestuurlijke planning & control is belangrijk voor de raad. Een politiek-bestuurlijke planning-en controlcyclus gaat bijvoorbeeld uit van de vertaling van raads- en collegeprogramma's naar de programmabegroting, raads- en collegevoorstellen en leidt uiteindelijk tot evaluatie van beleid via jaarstukken en onderzoeken naar de doelmatigheid en doeltreffendheid.

1.2 Een raadsonderzoek of niet?

Er kunnen verschillende omstandigheden een rol spelen bij de beslissing van de raad om al dan niet een raadsonderzoek te starten. De aanleiding tot een gemeentelijk onderzoek zal vaak zijn gelegen in het gevoel bij de raad dat het college of de burgemeester onvoldoende, onjuiste of helemaal geen informatie heeft verstrekt over een specifiek bestuurlijke kwestie. De beslissing om een raadsonderzoek in te stellen is in hoge mate van politieke aard.

Mogelijke redenen af te zien van een onderzoek:

- De gewenste informatie kan op eenvoudiger wijze door een ander controle-instrument worden verkregen.
- De specialistische aard van het onderwerp leent zich beter voor ander soort onderzoek, bijvoorbeeld door de lokale rekenkamer(functie).

7 Artikelen 212, 213 en 213a van de Gemeentewet.

- De beantwoording van de onderzoeksvraag is niet haalbaar binnen afzienbare termijn.
- Er kunnen geen concrete onderzoeksvragen geformuleerd worden.
- De volledige beantwoording van de onderzoeksvragen is onwaarschijnlijk, omdat er veel personen betrokken zijn die niet verplicht zijn mee te werken aan het onderzoek en waarschijnlijk ook niet mee zullen werken.
- Een onderzoek kan ongewenste gevolgen hebben op het politieke klimaat.
- Een onderzoek kan ongewenste media-aandacht genereren voor de raad en/of getuigen.
- De gewenste informatie is al verkregen door het enkel dreigen met een onderzoek.
- De onderzoeksvraag is al beantwoord door onderzoek van andere instanties.

1.3 Tussentijdse bezinning over het onderzoek

Ook nadat een raadsonderzoek is gestart, doet de raad of de onderzoekscommissie er verstandig aan om regelmatig na te gaan of het zinnig is om het onderzoek voort te zetten. Het kan raadzaam zijn om beslismomenten tijdens het onderzoeksproces in te bouwen die in de mogelijkheid voorzien om tussentijds het onderzoek te beëindigen. Zo'n beslismoment kan samenvallen met een tussentijdse rapportage van de onderzoekscommissie aan de raad.

1.4 Samenloop met strafrechtelijk onderzoek

Het is mogelijk dat een gemeentelijk onderzoek samenloopt met onderzoeken door bijvoorbeeld het Openbaar Ministerie of andere onderzoeksinstanties. Een strafrechtelijk onderzoek hoeft echter niet in de weg te staan dat de raad daarnaast een raadsonderzoek start. Bij een strafrechtelijk onderzoek wordt immers onderzocht of er sprake is van een strafbaar feit. Bij het raadsonderzoek wordt gekeken of in bestuurlijk opzicht juist is gehandeld. Vallen beide onderzoeken in tijd samen, dan is overigens van belang te weten dat aan de onderzoekscommissie geen gegevens uit het politieregister verstrekt mogen worden.⁸ Het feit dat een strafrechtelijk onderzoek is ingesteld, kan overigens wel een argument zijn om het gemeentelijk onderzoek uit te stellen en de uitkomsten van het strafrechtelijk onderzoek af te wachten.

1.5 Kostenraming

Het college neemt de door de raad geraamde kosten voor een onderzoek in een bepaald jaar op in de ontwerpbegroting.⁹ Het is van belang een realistisch bedrag voor het onderzoek opzij te zetten. Uit de eerste ervaringen met het onderzoeksrecht is gebleken dat de grootste kostenpost het inschakelen van externe deskundigen en externe ondersteuning (zoals een stenografische dienst) betrof. Het is denkbaar dat complexe onderzoeken meer externe deskundigheid behoeven. Aangezien raadsleden doorgaans geen professionele onderzoekers zijn, kan de raad ervoor kiezen externe deskundigen in te schakelen.

8 In bijzondere gevallen kan de Minister ontheffing verlenen o.g.v. artikel 18, lid 5, van Wet Politieregisters.

12 9 Artikel 155f Gemeentewet.

2 Het instellen van een raadsonderzoek

2.1 Wie stelt een raadsonderzoek in?

Elk raadslid kan een voorstel doen om een onderzoek in te stellen. Het is echter de raad die bij gewone meerderheid besluit tot het instellen van een onderzoek¹⁰. De bevoegdheid tot de instelling van een onderzoek kan niet door de raad worden overgedragen. Het is dus niet mogelijk dat de raad deze bevoegdheid overdraagt aan het college, een deelraad of een commissie.

2.2 Waarover mag een onderzoek gaan?

Een raadsonderzoek mag zich uitstrekken over het door het college of de burgemeester gevoerde bestuur (artikel 155a, eerste lid, Gemeentewet). Dit wettelijke uitgangspunt dient ruim te worden uitgelegd: het omvat het handelen van het college en de burgemeester in al zijn facetten. Wat betekent dit onder meer in de praktijk? Hieronder zal op enkele specifieke gevallen worden ingegaan.

Commissies

Het handelen van een door het college of de burgemeester ingestelde bestuurscommissie kan in principe op zichzelf geen zelfstandig voorwerp zijn van onderzoek. Het gaat immers niet om bestuur van het college of de burgemeester. Een raadsonderzoek kan zich echter wel richten op het toezicht van het college of de burgemeester op deze bestuurscommissie. Aan de door het college of de door de burgemeester ingestelde bestuurscommissies zijn weliswaar bevoegdheden overgedragen,¹¹ maar tussen het college en de bestuurscommissie of tussen de burgemeester en de bestuurscommissie bestaat nog steeds een toezichtrelatie.¹² De bestuurlijke verantwoordelijkheid kan wel onderzocht worden. Zo kan de vraag aan de orde komen of het college niet beter sturing had moeten geven aan de bestuurscommissie, of het college niet had moeten ingrijpen bij deze bestuurscommissie of dat het college zelf de taak had moeten behartigen. Dan is uiteraard ook relevant om te onderzoeken hoe het er bij die bestuurscommissie aan toe ging en kan het handelen van de bestuurscommissie met het oog daarop wel onderzocht kan worden.

Ook de instelling van de commissies door het college of de burgemeester en de overdracht of toekenning van bevoegdheden aan deze commissies zouden door middel van een raadsonderzoek nader bezien kunnen worden. Het handelen van door de raad ingestelde commissies kan uiteraard nooit in het kader van een raadsonderzoek onderzocht worden. Dit betreft immers geen bestuur van het college of de burgemeester. Deze commissies staan ook niet onder toezicht van het college of de burgemeester.

10 Artikel 155a, lid 1, Gemeentewet.

11 Artikel 83, artikel 165, lid 1, en artikel 178, lid 1, Gemeentewet.

12 Artikel 85 Gemeentewet.

Deelgemeente

Een raadsonderzoek kan niet het bestuur van een deelgemeente betreffen. Het bestuur dat door organen van deelgemeenten wordt gevoerd, vormt geen onderdeel van het door het college of de burgemeester gevoerde bestuur. Het dagelijks bestuur dient verantwoording af te leggen aan de deelraad. Overigens kan een onderzoek van de centrale gemeenteraad betrekking hebben op het door het college of de burgemeester ten aanzien van de deelgemeente en haar organen gevoerde bestuur. Dit geldt eveneens voor de wijze van instelling, de omvang van de overgedragen bevoegdheden, enzovoort. Van belang is ook dat een deelraad zelf geen raadsonderzoek in de zin van de artikelen 155a en verder van de Gemeentewet kan instellen.

Geprivatiseerde of verzelfstandigde dienst

Is een dienst geprivatiseerd, dan behoort een raadsonderzoek naar het handelen van deze dienst niet tot de mogelijkheden. Er is dan geen sprake van bestuurs-optreden van het college of de burgemeester. De gang van zaken rond een privatisering, kan weer wel voorwerp van onderzoek zijn. Zo kunnen met behulp van de specifieke onderzoeksbevoegdheden bijvoorbeeld wel de argumenten die ten grondslag lagen aan de privatisering van een bepaalde dienst nader worden gezien. Een dienst die 'op afstand' is geplaatst, kan wel betrokken worden bij of voorwerp zijn van een raadsonderzoek. Het college blijft, zij het op afstand, immers verantwoordelijk voor het handelen van deze dienst.

Publiekrechtelijke samenwerking en privaatrechtelijke rechtspersonen

De burgemeester of een wethouder die handelt als lid van of vertegenwoordiger in een publiekrechtelijk samenwerkingsverband of een privaatrechtelijke rechtspersoon, doet dat normaliter als vertegenwoordiger van de gemeente of van een van haar organen. Een raadsonderzoek kan dan ook betrekking hebben op de opstelling die de burgemeester of de wethouders ambtshalve hebben ingenomen in organen van publiekrechtelijke samenwerking of in een privaatrechtelijke rechtspersoon. Een dergelijk onderzoek kan uiteraard geen betrekking hebben op het door de betreffende organen of rechtspersonen gevoerde bestuur. Alleen de opstelling van de wethouder of de burgemeester binnen dat orgaan of die rechtspersoon zal voorwerp van een onderzoek kunnen zijn.

Kan het raadshandelen zelf onderzocht worden?

Het handelen van de raad zelf kan niet onderzocht worden. Met andere woorden: de wettelijke instrumenten van de onderzoekscommissie kunnen niet gebruikt worden om de rol van de raad bij een bepaalde kwestie te onderzoeken. Dat wil natuurlijk niet zeggen dat het handelen van de raad nooit bij een raadsonderzoek ter sprake zal komen. De raad heeft immers als kadersteller en controleur van het college en burgemeester een zekere vorm van medeverantwoordelijkheid voor het bestuur. Het is dus bijvoorbeeld mogelijk dat de raad tot de conclusie komt dat hij zelf eerder bij het college aan de bel had moeten trekken over een bepaalde kwestie. Zo kan het college bijvoorbeeld ter uitvoer-

ring van een motie van de raad een bepaalde weg zijn ingeslagen, terwijl de raad daarover pas later tot de conclusie komt dat de uitvoering van de motie niet in het belang van de gemeente is geweest.

Kan het handelen van derden onderzocht worden?

Zoals gezegd kan in principe uitsluitend het door het college of de burgemeester gevoerde bestuur in een raadsonderzoek onderzocht worden. In bepaalde gevallen kan dit bestuur niet los worden gezien van het handelen van derden, bijvoorbeeld aannemers. Dit handelen van derden kan echter in een raadsonderzoek niet zelfstandig onderzocht worden. Deze derden zijn ook niet verplicht om medewerking te verlenen, maar het mag vanzelfsprekend wel. Het kan in een raadsonderzoek dus alleen over de vraag gaan, hoe het college of de burgemeester in relatie tot deze derden heeft gehandeld. Het gedrag of handelen van derden kan, met andere woorden, in het onderzoeksrapport alleen worden besproken in relatie tot het handelen van het college. Dus niet: de aannemer heeft slecht werk geleverd, maar: het college had de aannemer op het in de ogen van de raad slechte werk moeten aanspreken.

2.3 Besluit tot instellen onderzoek

Het besluit tot het instellen van een onderzoek moet een omschrijving van het 'voorwerp van onderzoek' evenals een toelichting bevatten. Deze omschrijving kan tijdens het onderzoek door de raad worden gewijzigd.¹³ Het ligt voor de hand dat de omschrijving wordt geformuleerd in een onderzoeksvraag, maar verplicht is dat niet. Uiteraard is van groot belang dat de omschrijving van het onderzoek duidelijk is. Een bondige en heldere omschrijving van het onderzoek zal de effectiviteit van het onderzoek ten goede komen. In veel gevallen zal het ook de voorkeur verdienen om deze onderzoeksvraag op te splitsen in enkele specifieke deelvragen. Dat kan de onderzoekscommissie mogelijk meer houvast bij haar onderzoek geven dan een algemene vraagstelling.

Zaken die buiten de omschrijving van het onderzoek vallen, mogen niet worden onderzocht. Dat wil zeggen: zij mogen niet worden onderzocht met gebruikmaking van de specifieke bevoegdheden van de onderzoekscommissie. Dat is vooral van belang voor degenen die verplicht zijn medewerking te verlenen aan het onderzoek. Zij moeten weten waartoe die verplichting zich uitstrekt. Ook daarom is het van belang dat de omschrijving van het onderzoek duidelijk is.

Het is niet verplicht om gelijktijdig met het besluit tot instellen van het raadsonderzoek ook de onderzoekscommissie in te stellen. Het mag overigens wel in één besluit. Dit is ter keuze van de raad.

Het besluit tot het instellen van een raadsonderzoek dient algemeen bekend gemaakt te worden, ter inzage te worden gelegd en verkrijgbaar te zijn volgens de algemene regels die voor de bekendmaking van algemeen verbindende voor-

13 Artikel 155a, lid 2, Gemeentewet.

schriften gelden.¹⁴ Tegen het besluit staat bezwaar en beroep op de bestuursrechter open volgens de bepalingen van de Algemene wet bestuursrecht. Te verwachten is dat zowel een bezwaarschriftencommissie als de rechter zich hier terughoudend op zullen stellen, omdat de vraag of het onderzoeksrecht gebruikt moet worden in principe een politieke vraag is.

2.4 Tussentijds wijzigen van de onderzoeksvraag

Het kan voorkomen dat tijdens het onderzoek blijkt dat de omschrijving van het onderwerp van onderzoek onvolledig, te beperkt¹⁵ of juist te ruim is, waardoor de onderzoekscommissie niet in staat is de onderzoeksvraag te beantwoorden. De raad kan dan tijdens het onderzoek het onderwerp wijzigen.¹⁶ Evenals het besluit tot instelling van een onderzoek moet een dergelijk besluit algemeen bekend worden gemaakt, ter inzage worden gelegd en algemeen verkrijgbaar worden gesteld.¹⁷

2.5 De onderzoekscommissie

Het onderzoek wordt uitgevoerd door een onderzoekscommissie, die uitsluitend uit raadsleden mag bestaan. De leden worden door de raad benoemd. De onderzoekscommissie dient uit minimaal drie leden te bestaan. De raad kan besluiten de wijze van benoeming van leden van de onderzoekscommissie in de verordening met betrekking tot het raadsonderzoek te regelen. Dat is niet verplicht, maar lijkt wel voor de hand te liggen.

Evenwichtige samenstelling onderzoekscommissie

De wet bepaalt ook dat de samenstelling van de onderzoekscommissie evenwichtig dient te zijn.¹⁸ Men kan kiezen voor de constructie, waarbij alle fracties in de onderzoekscommissie kunnen plaatsnemen of waarbij bijvoorbeeld de grote fracties in de onderzoekscommissie plaatsnemen en een vertegenwoordiger van een oppositiepartij als voorzitter wordt gekozen. Ook een andere samenstelling is echter mogelijk. Het oogmerk van deze bepaling is om een zekere spreiding van de onderzoekscommissiezetels over de raadsfracties te bewerkstelligen

Wat evenwichtigheid in de praktijk inhoudt, moet door de raad zelf worden geconcretiseerd. De norm van evenwichtigheid weegt voor een onderzoekscommissie niet zwaarder dan voor een 'reguliere' raadscommissie. Een onderzoekscommissie bestaande uit alle raadsleden is overigens onverenigbaar met de wet.¹⁹

14 Artikel 155a, lid 7, juncto artikel 139, tweede lid, 140 en 141 van de Gemeentewet. Dit betekent dat het besluit geplaatst wordt in het gemeenteblad of in een andere door de gemeente algemeen verkrijgbare uitgave, dat het kosteloos ter inzage ligt en dat iedereen desgevraagd een afschrift van het besluit kan krijgen.

15 Kammersstukken II 2000-01, 27 751, nr. 3, p. 35.

16 Artikel 155a, lid 2, Gemeentewet.

17 Artikel 155a, lid 7, Gemeentewet.

18 Dit vereiste vloeit voort uit artikel 155a, lid 4 jo. 82, lid 3. Artikel 82, lid 3 bepaalt dat bij de samenstelling van een raadscommissie de raad, voor zover het de benoeming betreft van leden van de raad voor een evenwichtige vertegenwoordiging van de in de raad vertegenwoordigde groeperingen zorgt.

19 Kammersstukken I, 2001-2002, 27 751; nr. 10b, blz. 29.

Het besluit tot benoemen van de leden is een besluit in de zin van de Algemene wet bestuursrecht. Dit betekent dat dit besluit eveneens openbaar moet worden gemaakt.²⁰ Tegen dit besluit staat echter geen bezwaar en beroep op de bestuursrechter open.²¹

Drie leden vereist voor uitoefening bevoegdheden

De onderzoekscommissie mag haar wettelijke bevoegdheden alleen uitoefenen indien ten minste drie van haar leden aanwezig zijn. Een commissielid kan dus niet alleen of samen met één ander lid optreden. Dit geldt overigens niet voor bevoegdheden die niet in de wet zijn geregeld. Zo zouden bijvoorbeeld twee leden van de onderzoekscommissie samen een verhoor kunnen voorbereiden met een (potentiële) getuige.

Einde raadsperiode / aantreden nieuwe raad

Als het raadsonderzoek nog niet is afgerond op het moment dat de zittingsperiode van de raad die tot het onderzoek heeft besloten is verstreken, heeft dit in principe geen gevolgen voor het onderzoek. Als de raad is afgetreden wordt het onderzoek in beginsel voortgezet door dezelfde leden van onderzoekscommissie als bij de instelling, mits deze uiteraard ook in de nieuwe raad zijn herkozen.²² Het is dus niet zo dat een ex-raadslid deel mag blijven uitmaken van een onderzoekscommissie. De wet bepaalt immers uitdrukkelijk dat alleen raadsleden lid van de onderzoekscommissie mogen zijn.

De nieuwe raad kan vanzelfsprekend wel besluiten om het onderzoek tussentijds te stoppen. Daarnaast geldt dat de nieuwe raad wijziging kan aanbrengen in de samenstelling van de onderzoekscommissie of de onderzoeksvraag. Doet de nieuwe raad niets, dan kan het onderzoek echter gewoon doorgang vinden.

Bestuursorgaan

De onderzoekscommissie is een bestuursorgaan in de zin van de Algemene wet bestuursrecht en de Wet openbaarheid van bestuur. Dit betekent onder meer dat tegen besluiten van de onderzoekscommissie voor belanghebbenden bezwaar en beroep op de bestuursrechter openstaat, tenzij dit expliciet is uitgesloten. De onderzoekscommissie is daarnaast verplicht op grond van de Wet openbaarheid van bestuur om desgevraagd informatie te verstrekken. Alleen als de onderzoekscommissie zich op een uitzonderings- of beperkingsgrond kan beroepen, is dit niet verplicht. Paragraaf 5.3 zal hier nader op ingaan.

2.6 Verordening over raadsonderzoek

Alvorens de raad besluit tot het houden van een onderzoek, stelt hij bij verordening nadere regels over deze onderzoeken.²³ Deze verordening moet in elk geval regels bevatten over de wijze waarop ambtelijke bijstand wordt verleend aan de onderzoekscommissie. Andere onderwerpen die in de verordening geregeld kunnen worden zijn de verslaglegging door de onderzoekscommissie, de openbaarheid van de vergaderingen van de onderzoekscommissie en de verplichtingen

20 Artikel 3:42 van de Algemene wet bestuursrecht.

21 Artikel 8:4, aanhef en onder d, van de Algemene wet bestuursrecht.

22 Artikel 155a, lid 6, Gemeentewet.

23 Artikel 155a, lid 8, Gemeentewet.

voor toehoorders en pers bij een verhoor. In de bijlage bij deze handreiking is een model voor deze verordening opgenomen.

Als de verordening algemeen verbindende voorschriften bevat, dan kan op grond van de Tijdelijke referendumwet een raadgevend correctief referendum gehouden worden.²⁴ Voorbeelden van algemeen verbindende voorschriften zijn verplichtingen gericht aan toehoorders en de pers en verplichtingen over het maken van beeld- en geluidsregistraties en het uitzetten van mobiele telefoons.

De ervaringen die worden opgedaan tijdens een raadsonderzoek kunnen er toe leiden de verordening aan te passen. Het is daarom aan te bevelen om de verordening na een raadsonderzoek te evalueren. Een goede op de ervaring afgestemde verordening komt de effectiviteit van een raadsonderzoek ten goede.

2.7 Ambtelijke ondersteuning

Als de raad een onderzoek wil instellen moet hij daarover vooraf in algemene zin bij verordening regels stellen. Hierin moeten in elk geval regels worden opgenomen over de wijze waarop ambtelijke bijstand wordt verleend.²⁵ Het is niet de bedoeling van de wetgever geweest dat uitsluitend de raadsgriffier ambtelijke ondersteuning aan een onderzoekscommissie levert. Wel ligt het voor de hand dat de bijstand aan de onderzoekscommissie onder zijn leiding wordt gegeven. Het is goed mogelijk dat de raadsgriffie onvoldoende toegerust is om de onderzoekscommissies bij te staan. Het betreft tenslotte tijdelijke werkzaamheden met een piekbelasting. Het staat de raad dan ook vrij in de verordening op te nemen dat ambtelijke bijstand buiten de raadsgriffie kan worden gezocht.

Als de griffie niet voldoende toegerust is om de onderzoekscommissie ondersteuning te verlenen, ligt het in eerste instantie voor de hand dat een beroep wordt gedaan op de reguliere ambtelijke organisatie. Voor gemeenteamttenaren geldt de plicht om alle medewerking aan een onderzoek te verlenen, die door de onderzoekscommissie wordt gevraagd.²⁶ Bij het verlenen van medewerking moet bijvoorbeeld worden gedacht aan het opstellen van een overzicht van betrokken personen, een inventarisatie van de relevante wet- en regelgeving of een beschrijving van het verloop van een besluitvormingsprocedure. Het is uiteraard niet verstandig als ambtelijke ondersteuning wordt geleverd door ambtenaren die als getuige of deskundige opgeroepen worden. In algemene zin dient te worden vermeden dat ambtenaren die dicht op de zaak hebben gezeten, worden ingeschakeld voor het raadsonderzoek. De schijn van belangenverstremming kan dan al snel ontstaan.

Voorstelbaar is dat een gemeenteraad er voor kiest om helemaal geen beroep te doen op de reguliere ambtelijke organisatie, maar dat met het oog op de objectiviteit of onafhankelijkheid van het onderzoek uitsluitend tijdelijke krachten van buiten worden ingehuurd. Daar zit uiteraard wel een kostenplaatje aan vast. Een optie is ook om zowel ambtenaren uit de reguliere organisatie, als krachten van buiten in te zetten bij een raadsonderzoek.

24 Artikel 8, eerste lid, Tijdelijke referendumwet.

25 Artikel 155a, lid 8, Gemeentewet.

18 26 Artikel 155b, lid 3, Gemeentewet.

3 De bevoegdheden van de onderzoekscommissie

3.1 Algemeen

Om het onderzoek goed te kunnen uitvoeren, beschikt de onderzoekscommissie over de in artikelen 155b, 155c en 155d van de Gemeentewet neergelegde bevoegdheden. Deze luiden samengevat:

- De bevoegdheid om kennis te nemen van onder bepaalde personen berustende documenten;
- De bevoegdheid om deze personen - al dan niet onder ede - als getuige te verhoren;
- De bevoegdheid om deze personen als deskundige te verhoren;
- De bevoegdheid om getuigen en deskundigen met "de sterke arm" te verplichten te verschijnen voor een verhoor;
- De bevoegdheid om gemeenteambtenaren tot medewerking te verplichten.

3.2 Wie zijn verplicht medewerking te verlenen aan een onderzoek?

Niet iedereen is verplicht om medewerking te verlenen aan een raadsonderzoek. Onder verplichting om medewerking te verlenen wordt verstaan zowel de verplichting om bepaalde documenten te overleggen, als de verplichting om als getuige of als deskundige te worden gehoord. Uit de wet volgt dat alleen personen die van gemeentelijke zijde direct met dit bestuur te maken hebben of te maken hebben gehad, hiertoe verplicht zijn. Het gaat hier om de volgende categorieën personen:²⁷

- Wethouders en gewezen wethouders;
- Leden van de raad en gewezen leden van de raad;
- Burgemeesters en gewezen burgemeesters;
- Ambtenaren en gewezen ambtenaren door of vanwege het gemeentebestuur aangesteld of daaraan ondergeschikt;
- Leden en gewezen leden van door de raad, het college of de burgemeester ingestelde commissies;
- Leden en gewezen leden van een deelraad of dagelijks bestuur van een deelgemeente

Onder deze kring van personen worden ook politieambtenaren gerekend, die onder het gezag van de burgemeester van de desbetreffende gemeente vallen. Een politieambtenaar die in verband met de handhaving van de openbare orde onder het gezag van de burgemeester valt, moet als ondergeschikt aan het gemeentebestuur worden aangemerkt.²⁸ Ook bestuurders en gewezen bestuur-

²⁷ Artikel 155b, lid 1 en 155c, lid 1, Gemeentewet. In het voorstel voor de tweede aanpassingswet in verband met dualisering wordt voorgesteld aan deze categorieën toe te voegen: Leden en gewezen leden van de door de raad of de deelraad ingestelde rekenkamer, of personen die de rekenkamerfunctie uitoefenen.

²⁸ Op basis van de jurisprudentie van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State. 19

ders en (ex-) ambtenaren van een gemeente die door een herindeling is opgeheven, zijn gehouden medewerking te verlenen aan onderzoeken van de nieuwe gemeente.

Medewerkingbedingen

Andere personen zoals aannemers, burgers, leveranciers, etc. kunnen uiteraard vrijwillig medewerking verlenen aan een onderzoek. Zij zijn hiertoe niet verplicht. Het uitbreiden van de wettelijke kring van personen die aan een onderzoek medewerking moeten verlenen via voorwaarden in contracten of bij vergunningen of subsidies is niet toegestaan. De wetgever heeft er bewust voor gekozen om alleen personen die in directe relatie tot het gemeentebestuur staan of stonden tot medewerking te verplichten. Het uitbreiden van deze groep bij contract of anderszins is daarom onverenigbaar met de Gemeentewet.

Combinatie van functies

De mogelijkheid bestaat dat een persoon die verplicht is medewerking te verlenen aan een raadsonderzoek, in een andere hoedanigheid betrokken is bij de kwestie waarop het raadsonderzoek betrekking heeft. In een raadsonderzoek wordt bijvoorbeeld de verbouwing van het gemeentehuis onderzocht, terwijl de aannemer die de verbouwing heeft verricht in het verleden een aantal periodes raadslid is geweest. Een redelijke wetsuitleg is dat het raadslid in dat geval uitsluitend verplicht is om mee te werken aan het raadsonderzoek voor zover het gaat om informatie die hij in in het verleden in zijn functie van raadslid heeft verkregen, gebruikt of had moeten gebruiken. Wetenschap of documenten waarover hij in een latere periode in zijn functie van aannemer de beschikking heeft gekregen of die hij in die functie heeft gebruikt behoeft hij dus niet aan de onderzoekscommissie te verstrekken, omdat hij toevallig in het verleden ook een tijd raadslid is geweest.

Bovenstaande situatie is vrij duidelijk. Lastiger is het echter als een raadslid bijvoorbeeld gelijktijdig een andere functie vervult die relevant is voor het raadsonderzoek. In dat geval is opnieuw de vraag relevant of sprake is van informatie die de betrokken persoon bij de uitoefening van zijn raadslidmaatschap heeft verkregen, heeft gebruikt of had moeten gebruiken. Dit kan ook informatie zijn die hem uit hoofde van zijn andere functie ter ore is gekomen. Het raadslid heeft zich in dat geval bij de uitoefening van zijn raadslidmaatschap laten leiden door informatie die hem door zijn andere functie bekend is. De informatie zal aan de onderzoekscommissie verstrekt moeten worden, ook al is de informatie niet in de hoedanigheid van raadslid verkregen. De informatie is immers informatie geworden die hij ook in zijn functie van raadslid heeft gebruikt.

3.3 Kennisnemen van documenten

De hiervoor genoemde kring van personen kan door de onderzoekscommissie verplicht worden om inzage te geven in, kopieën te maken van of op andere

wijze kennis te geven van alle documenten waarover deze persoon beschikt. Het moet wel gaan om documenten die volgens de onderzoekscommissie in redelijkheid voor het raadsonderzoek nodig zijn. Dit wordt in eerste instantie door de onderzoekscommissie beoordeeld. Als de betrokkene zich kan beroepen op een verschoningsgrond (zie paragraaf 3.6), dan is hij overigens niet verplicht om de onderzoekscommissie kennis te laten nemen van de stukken die hij tot zijn beschikking heeft.

Documenten afkomstig van de Europese Unie of het Rijk

Gaat het om stukken die afkomstig zijn van een instelling van de Europese Commissie of van het Rijk, dan geldt een specifieke regeling. Als kennisneming van deze stukken door de onderzoekscommissie het belang van de Europese Unie of de Staat kan schaden dan kunnen deze stukken alleen met toestemming van de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties worden overgelegd. De persoon aan wie om inzage van de stukken wordt gevraagd, bepaalt zelf of er sprake is van een stuk dat bij kennisneming door de onderzoekscommissie het belang van de Europese Unie of de Staat kan schaden. Als dit (naar het oordeel van de betrokken persoon) het geval is, dan beslist de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties of de gevraagde informatie aan de onderzoekscommissie overgelegd mag worden.²⁹ Onder het begrip 'het belang van de Staat' valt niet alleen het begrip 'staatsveiligheid', maar ook bijvoorbeeld de eenheid van de Kroon. Deze regeling is overigens niet van toepassing op documenten afkomstig van de provincie.

3.4 Het horen van getuigen

Personen die behoren tot de in paragraaf 3.2 genoemde categorie kunnen eveneens als getuige worden opgeroepen voor een verhoor door de onderzoekscommissie. De getuigen zijn ook verplicht om aan deze oproep gehoor te geven.³⁰ De oproep dient schriftelijk te geschieden. Om te verzekeren dat de oproep ook daadwerkelijk de getuige bereikt, bepaalt de wet dat de oproep aangetekend moet worden verzonden, dan wel tegen gedagtekend ontvangstbewijs uitgereikt. Oproeping per e-mail of per gewone post is dus niet toegestaan. Het lijkt van belang om de oproep ruim op tijd voor het verhoor te versturen. Dat biedt betrokkene de gelegenheid om zich goed voor te bereiden op het verhoor.

Voorgesprekken

Nadat een lijst met mogelijke getuigen is opgesteld, kan het zinvol zijn om voorafgaande aan het officiële verhoor een voorgesprek met deze personen te houden. De betrokkenen zijn overigens niet verplicht om aan een dergelijk voorgesprek deel te nemen. Voor een goed verloop van het verhoor kan een voorgesprek echter goede diensten bewijzen. Conclusie uit het voorgesprek kan ook zijn dat betrokkene geen informatie heeft die van belang is voor het onderzoek. Een 'echt' verhoor is in dat geval niet nodig.

29 Kamerstukken II 2000-01, 27 751, nr. 3, p. 35.

30 Artikel 155c, lid 1, Gemeentewet.

Openbaar verhoor is uitgangspunt

In principe vindt het verhoor van getuigen en deskundigen plaats in een openbare zitting van de onderzoekscommissie.³¹ Dit is anders indien de onderzoekscommissie wegens gewichtige redenen besluit het verhoor of een gedeelte daarvan niet in het openbaar af te nemen.³² Of er van een gewichtige reden sprake is, is ter beoordeling van de onderzoekscommissie. Uiteraard kan een getuige aan de onderzoekscommissie vragen of het verhoor achter gesloten deuren plaatsvindt. De onderzoekscommissie beslist uiteindelijk hierover.

Verhoor onder ede (belofte)

De onderzoekscommissie kan besluiten dat de getuigenis onder ede (belofte) plaatsvindt.³³ De getuige die onder ede wordt verhoord en niet de waarheid spreekt, kan strafrechtelijk worden vervolgd wegens het plegen van meeneed.³⁴ De wetgever heeft de onderzoekscommissie de vrijheid gegeven te bepalen wanneer een verhoor onder ede gewenst is. De onderzoekscommissie mag echter geen onderscheid maken tussen de verschillende getuigen. Wanneer er dus gekozen wordt voor verhoor onder ede, dan dient dit bij alle te verhoren getuigen te worden toegepast.³⁵ De getuige legt in dat geval de eed of belofte ten overstaan van de voorzitter van de onderzoekscommissie af. Dit gaat als volgt in zijn werk. De voorzitter zal de getuige eerst vragen of hij de eed of de belofte wenst af te leggen. Vervolgens vraagt de voorzitter de getuige op te staan. Afhankelijk van de keuze van de getuige leest de voorzitter de tekst van eed of de tekst van de belofte voor ('Ik zweer/beloof dat ik de gehele waarheid en niets dan de waarheid zal zeggen.').³⁶ Heeft de getuige gekozen voor het afleggen van de eed, dan zal hij na het voorlezen van de tekst van de eed door de voorzitter, onder het opsteken van de twee voorste vingers van zijn rechterhand, uitspreken de woorden: 'Zoo waarlijk helpe mij God Almachtig'. Als de getuige heeft gekozen voor de belofte, dan spreekt hij na het voorlezen van de tekst van de belofte de woorden: 'Dat beloof ik'.³⁷ Hiermee is de beëdiging afgerond en kan de getuige weer gaan zitten.

Locatie en tijdstip van verhoren

Plaats en tijd van een openbare zitting dienen door de onderzoekscommissie vooraf ter openbare kennis te worden gebracht. De onderzoekscommissie kan besluiten om alle verhoren op het gemeentehuis te houden, maar er kunnen ook redenen zijn om het verhoor op een andere locatie te laten plaatsvinden. Bij het normale geval van een openbare zitting dient bij het kiezen van de locatie uiteraard rekening gehouden te worden met de mogelijkheid dat derden, waaronder pers, de hoorzitting willen volgen.

31 Artikel 155c, lid 6, Gemeentewet.

32 Artikel 155c, lid 7, Gemeentewet.

33 Artikel 155c, lid 4, Gemeentewet.

34 Artikel 155c, lid 9, Gemeentewet jo. 207, lid 1, Wetboek van Strafrecht.

35 Kamerstukken I 2001-02, 27 751, nr. 10b, p. 30.

36 Artikel 155c, lid 5, tweede volzin, van de Gemeentewet.

37 Overeenkomstig de Wet vorm van de eed.

Verslaglegging

Het is verstandig om voorafgaande het onderzoek te beslissen of er van de verhoren een stenografisch verslag gemaakt wordt. Dit is echter niet noodzakelijk. Een beeld- of geluidsregistratie, die desgewenst achteraf wordt uitgewerkt, is eveneens mogelijk. De keuze voor de wijze van verslaglegging kan de voorbereidingscommissie laten afhangen van factoren als tijd, zwaarte van het onderzoeksonderwerp, maar ook van het beschikbare budget. Het is aan te bevelen conceptverslagen vooraf voor te leggen aan betrokkenen – als wederhoor. Paragraaf 4.2 gaat nader in op de inrichting van de rapportage.

Duidelijkheid omtrent de aard van het verhoor

Het is voor de onderzoekscommissie aan te bevelen zich aan het begin van het verhoor ervan te vergewissen dat de getuige beseft dat het om een verhoor gaat en niet om een voorgesprek of interview. Dit voorkomt misverstanden. Een dergelijk misverstand zou kunnen ontstaan wanneer het gaat om een besloten verhoor. Dat het gaat om een verhoor zal allereerst duidelijk moeten blijken uit de schriftelijke oproep die aan de getuigen en deskundigen gestuurd worden. Verder kan het verstandig zijn eventuele voorgesprekken en interviews niet op dezelfde locatie als de verhoren te laten plaatsvinden.

Bijstand van de getuigen

Een getuige kan zich in principe laten bijstaan tijdens het verhoor.³⁸ Bijstand kan verleend worden door een advocaat, maar dit is niet noodzakelijk. De getuige mag meenemen wie hij verkiest. Om gewichtige redenen kan de onderzoekscommissie echter besluiten dat een getuige zonder bijstand wordt verhoord. De wet geeft verder niet aan waaruit deze gewichtige redenen zouden kunnen bestaan. Duidelijk is in ieder geval dat de onderzoekscommissie met goede argumenten zal moeten komen om bijstand te weigeren.

Vergoedingen

Het ligt voor de hand dat getuigen een vergoeding ontvangen voor eventuele kosten die worden gemaakt om deel te nemen aan het onderzoek. Hier is geen wettelijke regeling voor. De raad kan hierover een regeling maken bijvoorbeeld in de verordening.

Onschendbaarheid

Artikel 22 van de Gemeentewet regelt de onschendbaarheid van personen voor wat zij in de raadsvergadering hebben gezegd of wat zij schriftelijk aan de raad hebben overgelegd. Dit betekent dat men niet in rechte vervolgd kan worden voor wat men in de raadsvergadering heeft gezegd of aan de raad heeft overgelegd. Achtergrond daarbij is dat men zich zonder terughoudendheid in de raadsvergadering moet kunnen uiten. Deze regeling is ook van toepassing bij een raadsonderzoek.³⁹ Dit betekent dat de getuigen en deskundigen die worden gehoord of de personen die informatie verschaffen niet kunnen worden vervolgd voor wat zij hebben getuigd, verklaard of overgelegd.

38 Artikel 155c, lid 8, Gemeentewet.

39 Artikel 155a, lid 4, Gemeentewet.

Ophalen van getuige door politie

Verschijnt een getuige niet, dan kan de onderzoekscommissie besluiten om de politie in te schakelen om hem naar de onderzoekscommissie te brengen. De betrokkene moet hierover wel vooraf schriftelijk gewaarschuwd worden. Bovendien moet de betrokkene in deze schriftelijke waarschuwing een termijn worden gegeven, waarbinnen hij alsnog vrijwillig aan zijn wettelijke verplichting om als getuige te verschijnen, kan voldoen. Voldoet de betrokkene na deze waarschuwing nog niet aan de oproep, dan kan de onderzoekscommissie de politie inschakelen. Dit is het enige dwangmiddel dat de wet kent.

Het besluit om de politie in te schakelen is een besluit in de zin van de Algemene wet bestuursrecht. De mogelijkheid om tegen dit besluit bezwaar te maken bij de onderzoekscommissie is in de wet echter expliciet uitgesloten.⁴⁰ Wel kan men in beroep bij de bestuursrechter.

De onderzoekscommissie kan de politie dus inschakelen als een getuige weigert te verschijnen. De onderzoekscommissie heeft echter zelf geen formele instrumenten in handen als een getuige weliswaar op een zitting van de onderzoekscommissie verschijnt, maar vervolgens zijn mond houdt. Op nationaal niveau bestaat voor deze situatie de mogelijkheid dat betrokkene wordt gegijzeld. Op lokaal niveau bestaat die mogelijkheid niet. Het is de vraag of dit in de praktijk een gemis zal zijn. Feit is immers dat een getuige er niet verstandig aan doet om niets te zeggen. Door niet te praten krijgt een getuige de schijn tegen zich. Ook de media kunnen hierin een rol spelen. Daarnaast is het van belang dat het niet voldoen aan een wettelijke verplichting om als getuige te verschijnen of te getuigen strafbaar is op grond van artikel 192 van het Wetboek van Strafrecht. De onderzoekscommissie zou dus bij een getuige die weigert tijdens het verhoor te getuigen, het Openbaar Ministerie kunnen inschakelen.

Verhoor van een lid van de commissie

Een uitzonderlijke positie heeft de getuige die lid is van de onderzoekscommissie. Hij moet als lid van de onderzoekscommissie terugtreden om gehoord te worden.⁴¹ Dit betekent dat hij zijn lidmaatschap van de commissie moet beëindigen.

3.5 Het horen van deskundigen

De in paragraaf 3.2 genoemde personen zijn ook verplicht te voldoen aan een schriftelijke oproep van de onderzoekscommissie om te verschijnen voor de commissie om als deskundige te worden gehoord.⁴² Een deskundige is verplicht zijn diensten onpartijdig en naar beste weten te verlenen.⁴³ In tegenstelling tot een getuige kan een deskundige niet onder ede worden gehoord. Anders dan de getuige heeft een deskundige ook niet een wettelijk recht om zich tijdens het verhoor te laten bijstaan. Er bestaat echter in principe geen bezwaar tegen als ook een deskundige zich laat bijstaan. Als de onderzoekscommissie daarmee instemt, moet bijstand dan ook voor een deskundige mogelijk zijn.

40 Artikel 155d, lid 3, Gemeentewet.

41 Artikel 155c, lid 2, Gemeentewet.

24 42 Artikel 155c, lid 1, Gemeentewet.

43 Artikel 155c, lid 4, Gemeentewet.

Voor het overige gelden dezelfde regels voor getuigen en voor deskundigen. Zo is de wijze van oproeping van getuigen en deskundigen gelijk en dient het verhoor van hen eveneens in principe in de openbaarheid plaats te vinden. Evenals ten aanzien van getuigen bestaat ook voor deskundigen de mogelijkheid om hen met behulp van de politie voor de onderzoekscommissie te brengen. De deskundige die lid is van de onderzoekscommissie, moet – evenals de getuige – als lid van de onderzoekscommissie terugtreden.⁴⁴

3.6 Verschoningsrecht

Getuigen en deskundigen zijn niet in alle gevallen verplicht om tijdens een verhoor informatie te verstrekken. Ook zijn personen niet altijd verplicht om stukken aan de onderzoekscommissie te overleggen. In bepaalde situaties hebben zij dus een verschoningsrecht. Deze situaties zijn opgenomen in artikel 155c. In de volgende gevallen mag iemand weigeren om informatie te geven:

- a het geven van de informatie brengt onevenredige schade toe aan de uitoefening van zijn beroep, zijn onderneming, of de onderneming waar hij werkzaam is of werkzaam was.⁴⁵
- b het geven van informatie is strijdig met zijn ambts- of beroepsgeheim.⁴⁶
- c het geven van informatie is in strijd met het openbaar belang.⁴⁷

Onevenredige schade aan beroep of onderneming

Betrokkenen kunnen zich verschonen als door het verstrekken van informatie onevenredige schade wordt toegebracht aan het belang van de uitoefening van hun beroep, het belang van hun onderneming of de onderneming waarbij zij werkzaam zijn of zijn geweest. Voorwaarde is dus dat er sprake is van een geheim en van onevenredige schade die door openbaarmaking zou kunnen ontstaan. De betreffende persoon bepaalt in eerste instantie zelf of er onevenredige schade zou optreden bij openbaarmaking. Als een getuige of deskundige zich tijdens een verhoor beroept op deze verschoningsgrond, kan de onderzoekscommissie bij twijfel over de gegrondheid van het inroepen van de verschoningsgrond het Openbaar Ministerie verzoeken een strafvervolgning op basis van artikel 192 Wetboek van Strafrecht in te stellen. Dit artikel stelt, zoals eerder ter sprake kwam, onder meer het opzettelijk niet voldoen aan een wettelijke verplichting om als getuige of deskundige te getuigen strafbaar. De strafrechter zal dus in laatste instantie een oordeel toekomen over de vraag of terecht een beroep is gedaan op deze verschoningsgrond.

Ambts- of beroepsgeheim

Men kan zich eveneens verschonen als men uit hoofde van zijn ambt, beroep of betrekking tot geheimhouding verplicht is. Dit geldt echter alleen voor informatie die aan hen als zodanig is toevertrouwd. Personen met een typische vertrouwensfunctie, functies waarvan de uitoefening als zodanig afhankelijk is van een strikt vertrouwelijke relatie met een derde, kunnen een beroep doen op het ambts- of beroepsgeheim. Gezien het feit dat alleen personen die een relatie

44 Artikel 155c, lid 2, Gemeentewet.

45 Artikel 155 e, lid 1, Gemeentewet.

46 Artikel 155 e, lid 2, Gemeentewet.

47 Artikel 155 e, lid 3, Gemeentewet. Deze bepaling is in werking getreden per 6 februari 2003.

met het gemeentebestuur hebben verplicht zijn tot medewerking, kan gedacht worden aan een in dienst van de gemeente zijnde arts, vertrouwenspersoon of maatschappelijk werker. Zij kunnen zich steeds beroepen op hun geheimhoudingsplicht, mits uiteraard de informatie aan hen specifiek in deze functie ter kennis is gekomen. Feiten of omstandigheden die hen buiten hun functie ter kennis is gekomen, hoe gevoelig ook, vallen dus buiten het ambts- of beroepsgeheim.

(Ex-)Burgemeesters, (ex-)wethouders, (ex-)raadsleden en 'gewone' (ex-)ambtenaren kunnen geen beroep doen op het ambts- of beroepsgeheim. Wel kan worden besloten een besloten zitting te houden, hetgeen een geheimhoudingsverplichting voor de commissieleden meebrengt. Daarnaast zijn (ex-)burgemeesters, (ex-)wethouders en de onder het college vallende (ex-)ambtenaren niet verplicht om informatie aan de onderzoekscommissie te geven, indien dit in strijd zou zijn met het openbaar belang (zie hierna).

Ook voor dit verschoningsrecht geldt overigens dat de onderzoekscommissie bij twijfel over de gegrondheid van het inroepen hiervan het Openbaar Ministerie kan verzoeken een strafvervolgning op basis van artikel 192 Wetboek van Strafrecht in te stellen.

Openbaar belang

Het college is in het algemeen verplicht alle door de raad gevraagde inlichtingen te verstrekken, tenzij het verstrekken van deze inlichtingen strijdig is met het openbaar belang.⁴⁸ Eenzelfde verplichting is voor de burgemeester opgenomen.⁴⁹ Ook hij kan het verstrekken van informatie achterwege laten als dat strijdig is met het openbaar belang. Om te voorkomen dat men in het kader van een raadsonderzoek informatie dient te verstrekken aan de onderzoekscommissie, die buiten een raadsonderzoek niet aan de raad verstrekt behoeft te worden, is in de wet de mogelijkheid opgenomen dat ook in het kader van een raadsonderzoek met een beroep op het openbaar belang het geven van informatie achterwege kan blijven. Er ligt hier dus een directe relatie met de geheimhoudingsplicht voor wethouders en burgemeesters op grond van genoemde artikelen.

Wie kan een beroep doen op het openbaar belang?

Deze mogelijkheid bestaat voor de volgende categorieën personen:

- De burgemeester en gewezen burgemeesters;
- Wethouders en gewezen wethouders;
- Leden en gewezen leden van het dagelijks bestuur van een deelgemeente;
- Leden en gewezen leden van een door het college of de burgemeester ingestelde commissie;
- Ambtenaren en gewezen ambtenaren, door of vanwege het college aangesteld of ondergeschikt.

48 Artikel 169, lid 3, Gemeentewet.

49 Artikel 180, lid 3, Gemeentewet.

Het gaat hier dus om personen die belast zijn of belast zijn geweest met een bestuurstaak waarvoor zij door de raad ter verantwoording kunnen worden geroepen, en hun (ex-) ondergeschikten. (Ex-) raadsleden en (ex-) medewerkers van de griffie kunnen zich bij een raadsonderzoek niet op deze verschoningsgrond beroepen.

In welke situaties kan een beroep op het openbaar belang worden gedaan?

Duidelijk is dat iemand niet zomaar een beroep op het openbaar belang kan doen. Terughoudendheid is hier dan ook zeer op zijn plaats. Wat precies onder 'openbaar belang' moet worden verstaan kan niet worden afgeleid uit de toelichting op de verschillende artikelen in de Gemeentewet waarin dit begrip wordt gehanteerd. Wel kan uit de toelichting worden afgeleid dat slechts in uitzonderingssituaties een beroep op deze verschoningsgrond kan worden gedaan. Er dient sprake te zijn van zwaarwegende omstandigheden om de informatie niet te behoeven te verstrekken.⁵⁰ Of hiervan sprake is, is in eerste instantie ter beoordeling van de betrokkene. Er is gekozen voor een ruim begrip, zodat alle gevallen die men wil bestrijken onder het bereik van dit begrip gebracht kunnen worden.

Bevestigen van beroep op openbaar belang door college of burgemeester

De wet voorziet in de mogelijkheid dat de onderzoekscommissie aan het college of aan de burgemeester, als het om informatie over het door de burgemeester gevoerde bestuur gaat, vraagt om een beroep op het openbaar belang te bevestigen. Achtergrond bij deze regeling is dat het verantwoordelijke bestuursorgaan uiteindelijk achter een beroep op strijd met het openbaar belang moet kunnen staan, ook als het beroep wordt gedaan door individuele wethouders, door ondergeschikte (ex-)ambtenaren of (gewezen) ambtsdragers. De wet schrijft niet voor op welke wijze dit moet worden gedaan. Het ligt voor de hand dat de betrokkene aan de onderzoekscommissie een schriftelijke verklaring van het college of de burgemeester overlegt, waarin het beroep op het openbaar belang wordt bevestigd.

3.7 Dwangmiddelen

De onderzoekscommissie heeft de beschikking over één wettelijk dwangmiddel: het ophalen van getuigen door de politie.⁵¹ Getuigen of deskundigen kunnen op last van de onderzoekscommissie door de politie voor de onderzoekscommissie worden gebracht. In paragraaf 3.4 is hierop ingegaan.

Men zou ook het verhoor onder ede als dwangmiddel kunnen aanmerken. Doordat een verhoor onder ede plaatsvindt, wordt betrokkene in feite gedwongen om de waarheid te spreken. Over het algemeen wordt echter het verhoor onder ede niet tot de dwangmiddelen gerekend.

50 Zie onder meer Kamerstukken I, 2002-2003, 28243, nr. 34a, blz. 5.

51 Artikel 155d, lid 2, Gemeentewet.

Ter sprake kwam al dat het opzettelijk niet voldoen aan een oproep van een onderzoekscommissie om als getuige of deskundige te worden gehoord, strafbaar is op grond van art. 192 Wetboek van Strafrecht. In dit artikel wordt degene die, wettelijk als getuige of deskundige is opgeroepen, opzettelijk niet voldoet aan enige wettelijke verplichting die hij als zodanig te vervullen heeft, strafbaar gesteld. Van een strafbaar feit is geen sprake wanneer een getuige of deskundige zich kan verschonen.⁵² Ook deze mogelijkheid van strafvervolgning is geen dwangmiddel in de betekenis die doorgaans aan dit begrip wordt toegekend.

52 Kamerstukken I 2001-02, 27 751, nr. 10b, p. 29.

4 Afwikkeling van het raadsonderzoek

4.1 Inleiding

In de vorige hoofdstukken zijn de verschillende fasen van het raadsonderzoek aan de orde gekomen, te weten de voorfase, de fase van instelling van de raadscommissie, de verhoren en het onderzoeken van stukken. Vanzelfsprekend is een onderzoek hiermee niet afgelopen. Na de verhoren zal een onderzoeksrapport opgesteld worden met eventuele conclusies en aanbevelingen. Over dit rapport zal een debat plaatsvinden in de raad, waarbij mogelijk politieke verantwoordelijken aangewezen zullen worden, die zich misschien gedwongen voelen om af te treden. Deze fase van het onderzoek valt buiten het juridische raamwerk van de artikelen 155a - 155f van de Gemeentewet. Hoe de raad de rapportage opstelt en een vervolg geeft is ter nadere beoordeling van de raad.

4.2 Rapportage

Inrichting rapportage

Het ligt voor de hand dat de onderzoekscommissie haar onderzoek afrondt met een rapport. De onderzoekscommissie is uiteraard geheel vrij in de wijze waarop dit rapport wordt ingericht. Volstaan zou kunnen worden met een weergave van de feiten die bij het onderzoek naar boven zijn gekomen. Een volgende stap is dat de onderzoekscommissie deze feiten ook interpreteert en daar conclusies aan verbindt (Bijvoorbeeld: wethouder X heeft onzorgvuldig gehandeld). De onderzoekscommissie kan er ook voor kiezen om het trekken van conclusies geheel over te laten aan de raad, en daartoe voorstellen te doen.

Daarnaast kan de onderzoekscommissie ook aanbevelingen formuleren. Deze aanbevelingen kunnen bijvoorbeeld betrekking hebben op de werkwijze binnen de ambtelijke organisatie.

Uiteraard gelden voor de rapportage de algemene voorschriften van leesbaarheid en begrijpelijkheid. Een samenvatting kan daarbij verhelderend werken. Het is aan te bevelen om voor het opstellen van de rapportage enige tijd in te ruimen in de planning van het onderzoek. Ook is het raadzaam conceptverslagen of feitenbeschrijvingen vooraf voor te leggen aan betrokkenen als wederhoor.

Handelen van derden

Een onderzoek is gericht op het door het college of de burgemeester gevoerde bestuur. Het is dan ook zaak dat de rapportage van het onderzoek zich hierop richt. Uiteraard kan het handelen van derden in de rapportage ter sprake komen. Dit zal altijd in relatie tot het handelen van het college of de burgemeester moeten zijn. Het handelen van derden kan immers niet zelfstandig door de onderzoekscommissie worden onderzocht. Van belang is om zorgvuldig

om te gaan met het opnemen van beschuldigingen aan het adres van derden. Indien in het rapport onjuiste uitlatingen worden gedaan over derden, bestaat de mogelijkheid dat de gemeente veroordeeld wordt om de door betrokkenen geleden schade te vergoeden.

4.3 Debat in de raad

Nadat de onderzoekscommissie haar rapport heeft gepresenteerd, is het vervolgens aan de raad om hierover te discussiëren. Hoe dit te werk gaat, zal afhangen van de gewoontes en cultuur in de desbetreffende gemeente. Het ligt voor de hand dat er voldoende tijd wordt ingeruimd tussen de verschijning van het rapport en het debat daarover in de raad. Het is immers van belang dat de raadsleden voldoende tijd hebben om de materie te bestuderen.

Er kan voor gekozen worden om het eerste debat over het rapport in afwezigheid van de wethouders te laten plaatsvinden. Ook kan men het college of de burgemeester in eerste instantie schriftelijk laten reageren op het rapport.

5 Openbaarheid en media

5.1 Openbaarheid

In principe is het hele onderzoek openbaar. Het doel van het onderzoek is om de waarheid aan het licht te brengen. Het is een democratisch recht van burgers om kennis te nemen van de werkzaamheden en bevindingen van de onderzoekscommissie. Daartegenover staat dat het in belang van het onderzoek kan zijn als de onderzoekscommissie in beslotenheid te werk kan gaan. Anders dan voor de raadscommissie geldt voor de onderzoekscommissie daarom niet dat haar vergaderingen in het openbaar dienen plaats te vinden. De onderzoekscommissie kan hier uiteraard wel voor kiezen. De openbaarheid kan echter de effectiviteit van het onderzoek in gevaar brengen.

Bij hoorzittingen van de onderzoekscommissie geldt als uitgangspunt dat deze in het openbaar plaatsvinden. Alleen om belangrijke redenen kan de onderzoekscommissie besluiten een verhoor of een gedeelte daarvan niet in het openbaar af te nemen.

5.2 Relatie met de media

Het ligt voor de hand dat er voor een raadsonderzoek veel mediabelangstelling zal bestaan, met name vanuit de lokale pers. Grote mediabelangstelling kan voor getuigen en andere betrokkenen echter ingrijpende gevolgen hebben in de professionele en persoonlijke levenssfeer. Getuigen kunnen ten onrechte door de media als 'verdachten' worden bestempeld. Voorts bestaat het gevaar dat een relatief neutraal onderzoek door de media in de politieke sfeer getrokken wordt. Getuigen, deskundigen, leden van de onderzoekscommissie en de raad kunnen door de berichtgeving in de media beïnvloed worden, zodat waarheidsvinding ondergeschikt wordt en het onderzoek gebruikt wordt om publiekelijk de verantwoordelijken te schande te zetten.

Een ander risico is dat de media vooruitlopen op de verhoren van de betrokkenen of de conclusies van de onderzoekscommissies. Media kunnen hun eigen conclusies trekken en 'schuldigen' aanwijzen, voordat de onderzoekscommissie de getuigen hebben gehoord of de commissie met een eindrapport is gekomen. Eén en ander kan de geloofwaardigheid en de effectiviteit van de onderzoekscommissie ondermijnen.

De onderzoekscommissie is in principe verplicht om alle door de pers gevraagde informatie te verstrekken, tenzij zij deze informatie op grond van de Wet openbaarheid van bestuur kan achterhouden (zie paragraaf 5.3). Het is voor een onderzoekscommissie aan te bevelen om de pers tijdens het onderzoek uit eigen beweging tegemoet te komen met voldoende feitelijke informatie over het proces. De onderzoekscommissie kan op verschillende tijdstippen gedurende het onderzoek een persbericht laten uitgaan waarin de feitelijke gang van zaken

wordt beschreven. Het is dringend aan te bevelen dat de onderzoekscommissie gedurende het onderzoek zich onthoudt van een beoordeling van de verschillende feiten. Dat is pas aan de orde als de onderzoekscommissie haar eindrapport presenteert.

Afgesproken kan worden dat de voorzitter naar buiten optreedt namens de onderzoekscommissie als woordvoerder. Overwogen kan ook worden om leden van de onderzoekscommissie een mediatraining te geven. Hierdoor kunnen zij ervan bewust worden hoe hun uitspraken door de pers geïnterpreteerd worden. Het is raadzaam dat de onderzoekscommissie in de beginfase van het onderzoek getuigen en ambtenaren, vanwege hun positie en loyaliteit in het bijzonder, wijst op de mogelijkheid van persaandacht.

5.3 Verzoeken op grond van de Wet openbaarheid van bestuur

De onderzoekscommissie is een bestuursorgaan.⁵³ Een ieder kan daarom aan de onderzoekscommissie een verzoek om informatie richten.⁵⁴ De onderzoekscommissie zal deze informatie in beginsel moeten verstrekken, tenzij zij een beroep kan doen op één van de uitzonderingsgronden of beperkingen als opgesomd in de artikelen 10 en 11 van de Wet openbaarheid van bestuur. Zo kan de onderzoekscommissie informatieverstrekking achterwege laten, voor zover het belang van de openbaarheid niet opweegt tegen 'het voorkomen van onevenredige bevoordeling of benadeling van bij de aangelegenheid betrokken natuurlijke personen of rechtspersonen dan wel van derden'.⁵⁵ Indien aannemelijk gemaakt kan worden dat de werkzaamheden van de onderzoekscommissie ernstig bemoeilijkt worden door het verstrekken van de informatie, zal de commissie een geslaagd beroep op deze grond kunnen doen. In dat geval weegt het belang van de onderzoekscommissie om haar onderzoek "in stilte" te verrichten, zwaarder dan het belang van de openbaarheid. Ook het belang van de privacy van een persoon waarover informatie beschikbaar is, kan een argument zijn om deze informatie niet te verstrekken.⁵⁶

Daarnaast hoeft de commissie stukken die zij voor intern gebruik heeft opgesteld en waarin persoonlijke opvattingen van één of meer leden zijn opgenomen niet te verstrekken aan derden. De commissie zal dan een beroep moeten doen op de weigeringsgrond genoemd in artikel 11, eerste en tweede lid, van de Wob. Dit artikel bepaalt dat geen informatie uit stukken voor intern beraad wordt verstrekt over daarin opgenomen persoonlijke beleidsopvattingen. Jurisprudentie heeft aan de begrippen 'intern beraad' en 'persoonlijke beleidsopvatting' een tamelijk ruime interpretatie gegeven.

Indien journalisten of anderen inzage willen krijgen en er geen reden is om informatieverstrekking achterwege te laten, is het raadzaam om alleen kopieën van de stukken ter inzage te geven. Wanneer immers originele stukken ter inzage worden gelegd, bestaat het risico dat stukken kwijtraken.

53 Artikel 1:1, lid 1, Algemene wet bestuursrecht.

54 Artikel 3, lid 1, Wet openbaarheid van bestuur.

55 Artikel 10, lid 2, sub g, Wet openbaarheid van bestuur.

32 56 Artikel 10, lid 2, aanhef en onder e, Wet openbaarheid van bestuur.

Bijlage 1

Checklist voor een onderzoek

- 1 Waarom gekozen voor onderzoek en niet voor andere instrumenten?
- 2 Hoe luidt de onderzoeksvraag?
- 3 Welke elementen worden precies onderzocht in de kwestie?
- 4 Met welk doel vindt het onderzoek plaats:
 - a lering voor de toekomst,
 - b verantwoording afleggen,
 - c overig
- 5 Samenstelling onderzoekscommissie: leden en plv. leden.
Welke fracties zijn hierin vertegenwoordigd? Welke leden zitten in de onderzoekscommissie?
- 6 Hoe groot is de commissie?
- 7 Bepaalt de raad of de commissie het voorzitterschap?
- 8 Welke incompatibiliteiten gelden er voor het lidmaatschap voor de raadsleden? Bijvoorbeeld:
 - a betrokkenheid bij besluitvorming in oude raad of anderszins,
 - b andere betrokkenheid in de te onderzoeken kwestie.
- 9 Welke taakverdeling vindt er plaats in de onderzoekscommissie?
- 10 Wie ondersteunt de commissie?
- 11 Hoe is de wettelijke aansprakelijkheid geregeld voor externe ondersteuning?
- 12 Welke regels gelden voor bijstand door ambtenaren?
- 13 Binnen welk tijdsbestek moet de commissie haar werkzaamheden verrichten?
- 14 Welke wijze van rapporteren wordt gekozen:
 - a tussenrapportages en/of eindrapportage,
 - b schriftelijk en/of mondeling.
- 15 Waar bestaat de rapportage uit:
 - a bevindingen,
 - b conclusies,
 - c aanbevelingen?
- 16 Hoeveel en welke middelen wil de gemeenteraad ter beschikking stellen voor het onderzoek?
- 17 Welke methode wordt gekozen:
 - a onderzoek van stukken,
 - b voorgesprekken met betrokkenen,
 - c interviews met betrokkenen,
 - d horen (onder ede) van betrokkenen,
 - e inschakelen van officiële(re) instanties?
- 18 Op welke locatie(s) vinden de voorgesprekken, interviews en het verhoor plaats?

- 19 Vindt het onderzoek in openbaarheid of in beslotenheid plaats? Hoe wordt de vertrouwelijkheid in verschillende fases van het onderzoek geregeld?
- 20 Op welke wijze wordt de informatieverstrekking van het college aan de onderzoekscommissie geregeld? Dient hiervoor een informatieprotocol opgesteld te worden?
- 21 Op welke wijze wordt een goede archivering en classificering gewaarborgd?
- 22 Op welke wijze wordt de pers geïnformeerd?

• Artikel 151a

- 1. Provinciale staten kunnen op voorstel van een of meer van hun leden een onderzoek instellen naar het door gedeputeerde staten of de commissaris van de Koning gevoerde bestuur.
- 2. Het besluit tot het instellen van een onderzoek omvat een omschrijving van het onderwerp van onderzoek alsmede een toelichting. Deze omschrijving kan hangende het onderzoek door provinciale staten worden gewijzigd.
- 3. Het onderzoek wordt uitgevoerd door een door provinciale staten in te stellen onderzoekscommissie. De commissie heeft ten minste drie leden en bestaat uitsluitend uit leden van provinciale staten.
- 4. De artikelen 22, 80, derde lid, en 91, eerste lid, zijn van overeenkomstige toepassing op een onderzoekscommissie.
- 5. De onderzoekscommissie kan de bij deze wet verleende bevoegdheden uitsluitend uitoefenen, indien ten minste drie van haar leden aanwezig zijn.
- 6. De bevoegdheden en werkzaamheden van een onderzoekscommissie worden niet geschorst door het aftreden van provinciale staten.
- 7. Op het besluit tot instelling van een onderzoek en tot instelling van een onderzoekscommissie, alsmede het besluit tot wijziging van de omschrijving van het onderwerp van onderzoek zijn de artikelen 136, tweede lid, 137 en 138 van overeenkomstige toepassing.
- 8. Alvorens provinciale staten besluiten tot een onderzoek, stellen zij bij verordening nadere regels met betrekking tot deze onderzoeken. In elk geval worden daarin regels opgenomen over de wijze waarop ambtelijke bijstand wordt verleend aan de commissie.

• Artikel 151b

- 1. Leden en gewezen leden van provinciale staten, de commissaris van de Koning en gewezen commissarissen van de Koning, gedeputeerden en gewezen gedeputeerden, leden en gewezen leden van de door de provinciale staten ingestelde rekenkamer, leden en gewezen leden van een door provinciale staten of gedeputeerde staten ingestelde commissie, ambtenaren en gewezen ambtenaren, door of vanwege het provinciebestuur aangesteld of daaraan ondergeschikt, zijn verplicht te voldoen aan een vordering van de onderzoekscommissie tot het verschaffen van inzage in, het nemen van afschrift van of het anderszins laten kennisnemen van alle bescheiden waarover zij beschikken en waarvan naar het redelijk oordeel van de onderzoekscommissie inzage, afschrift of kennisneming anderszins voor het doen van een onderzoek als bedoeld in artikel 151a nodig is.
- 2. Indien een vordering als bedoeld in het eerste lid betrekking heeft op bescheiden die afkomstig zijn van een instelling van de Europese Unie of van het Rijk en kennisneming van die bescheiden door de onderzoekscommissie

het belang van de Europese Unie of van de Staat kan schaden, wordt niet dan met toestemming van Onze Minister aan de vordering voldaan.

- o 3. Ambtenaren, door of vanwege het provinciebestuur aangesteld of daaraan ondergeschikt, zijn gehouden om aan een onderzoek als bedoeld in artikel 151a alle door de onderzoekscommissie gevorderde medewerking te verlenen.

• **Artikel 151c**

- o 1. Personen als bedoeld in artikel 151b, eerste lid, zijn verplicht te voldoen aan een oproep van de onderzoekscommissie om als getuige of deskundige te worden gehoord.
- o 2. Een getuige of deskundige die door de onderzoekscommissie wordt gehoord, is niet tevens lid van de onderzoekscommissie.
- o 3. De getuigen zijn verplicht getuigenis af te leggen.
- o 4. De deskundigen zijn verplicht hun diensten onpartijdig en naar beste weten als zodanig te verlenen
- o 5. De onderzoekscommissie kan besluiten dat getuigen uitsluitend worden verhoord na het afleggen van een eed of belofte. Zij leggen dan in de vergadering van de onderzoekscommissie, in handen van de voorzitter, de eed of belofte af dat zij de gehele waarheid en niets dan de waarheid zullen zeggen
- o 6. De getuigen en deskundigen worden in een openbare zitting van de onderzoekscommissie gehoord. Plaats en tijd van de openbare zitting worden door de voorzitter tijdig ter openbare kennis gebracht.
- o 7. De onderzoekscommissie kan om gewichtige redenen besluiten een verhoor of een gedeelte daarvan niet in het openbaar af te nemen. De leden en plaatsvervangende leden van de commissie bewaren geheimhouding over hetgeen hun tijdens een besloten zitting ter kennis komt.
- o 8. Een getuige is gerechtigd zich tijdens het verhoor te laten bijstaan. Om gewichtige redenen kan de commissie besluiten, dat een getuige zonder bijstand wordt gehoord.
- o 9. Verklaringen die zijn afgelegd voor de onderzoekscommissie kunnen, behalve in het geval van artikel 207, eerste lid, van het Wetboek van Strafrecht, niet als bewijs in rechte gelden.

• **Artikel 151d**

- o 1. Getuigen en deskundigen worden schriftelijk opgeroepen. De brief, houdende de oproep, wordt aangetekend verzonden of tegen gedagtekend ontvangstbewijs uitgereikt.
- o 2. De onderzoekscommissie kan bevelen dat getuigen en deskundigen die, hoewel opgeroepen in overeenstemming met het eerste lid, niet zijn

verschenen, door de openbare macht voor hen worden gebracht om aan hun verplichting te voldoen. De onderzoekscommissie stelt de getuige of deskundige hiervan schriftelijk in kennis op de wijze, bedoeld in het eerste lid. In de beschikking wordt een termijn gesteld waarbinnen de belanghebbende de tenuitvoerlegging kan voorkomen door alsnog aan zijn verplichting te voldoen.

- 3. Op een beschikking als bedoeld in het eerste en het tweede lid is artikel 7:1 van de Algemene wet bestuursrecht niet van toepassing.

- **Artikel 151e**

- 1. Niemand kan genoodzaakt worden aan de onderzoekscommissie geheimen te openbaren, voor zover daardoor onevenredige schade zou worden toegebracht aan het belang van de uitoefening van zijn beroep, dan wel aan het belang van zijn onderneming of de onderneming waarbij hij werkzaam is of is geweest.
- 2. Zij die uit hoofde van hun ambt, beroep of betrekking tot geheimhouding verplicht zijn, kunnen zich verschonen getuigenis af te leggen, doch uitsluitend met betrekking tot hetgeen waarvan de wetenschap aan hen als zodanig is toevertrouwd. Zij kunnen inzage, afschrift of kennisneming anderszins weigeren van bescheiden of gedeelten daarvan tot welke hun plicht tot geheimhouding zich uitstrekt.
- 3. De commissaris van de Koning en gewezen commissarissen van de Koning, gedeputeerden en gewezen gedeputeerden, leden en gewezen leden van een door gedeputeerde staten ingestelde commissie, ambtenaren en gewezen ambtenaren, door of vanwege gedeputeerde staten aangesteld of daaraan ondergeschikt, zijn niet verplicht aan artikel 151b, eerste en derde lid, en artikel 151c, derde lid, te voldoen, indien het verstrekken van de inlichtingen in strijd is met het openbaar belang.
- 4. De onderzoekscommissie kan verlangen dat een beroep als bedoeld in het derde lid op strijd met het openbaar belang wordt bevestigd door gedeputeerde staten, of, voor zover de inlichtingen betrekking hebben op het door de commissaris van de Koning gevoerde bestuur, door de commissaris.

- **Artikel 151f**

Gedeputeerde staten nemen de door provinciale staten geraamde kosten voor een onderzoek in een bepaald jaar op in de ontwerp-begroting.

3. De bevoegdheden van de onderzoekscommissie

3.1 Algemeen

Om het onderzoek goed te kunnen uitvoeren, beschikt de onderzoekscommissie over de in artikelen 155b, 155c en 155d van de Gemeentewet neergelegde bevoegdheden. Deze luiden samengevat:

- De bevoegdheid om kennis te nemen van onder bepaalde personen berustende documenten;
- De bevoegdheid om deze personen - al dan niet onder ede - als getuige te verhoren;
- De bevoegdheid om deze personen als deskundige te verhoren;
- De bevoegdheid om getuigen en deskundigen met "de sterke arm" te verplichten te verschijnen voor een verhoor;
- De bevoegdheid om gemeenteambtenaren tot medewerking te verplichten.

3.2 Wie zijn verplicht medewerking te verlenen aan een onderzoek?

Niet iedereen is verplicht om medewerking te verlenen aan een raadsonderzoek. Onder verplichting om medewerking te verlenen wordt verstaan zowel de verplichting om bepaalde documenten te overleggen, als de verplichting om als getuige of als deskundige te worden gehoord. Uit de wet volgt dat alleen personen die van gemeentelijke zijde direct met dit bestuur te maken hebben of te maken hebben gehad, hiertoe verplicht zijn. Het gaat hier om de volgende categorieën personen [27]:

- Wethouders en gewezen wethouders;
- Leden van de raad en gewezen leden van de raad;
- Burgemeesters en gewezen burgemeesters;
- Ambtenaren en gewezen ambtenaren door of vanwege het gemeentebestuur aangesteld of daaraan ondergeschikt;
- Leden en gewezen leden van door de raad, het college of de burgemeester ingestelde commissies;
- Leden en gewezen leden van een deelraad of dagelijks bestuur van een deelgemeente

Onder deze kring van personen worden ook politieambtenaren gerekend, die onder het gezag van de burgemeester van de desbetreffende gemeente vallen. Een politieambtenaar die in verband met de handhaving van de openbare orde onder het gezag van de burgemeester valt, moet als ondergeschikt aan het gemeentebestuur worden aangemerkt [28]. Ook bestuurders

en gewezen bestuurders en (ex-) ambtenaren van een gemeente die door een herindeling is opgeheven, zijn gehouden medewerking te verlenen aan onderzoeken van de nieuwe gemeente.

Medewerkingbedingen

Andere personen zoals aannemers, burgers, leveranciers, etc. kunnen uiteraard vrijwillig medewerking verlenen aan een onderzoek. Zij zijn hiertoe niet verplicht. Het uitbreiden van de wettelijke kring van personen die aan een onderzoek medewerking moeten verlenen via voorwaarden in contracten of bij vergunningen of subsidies is niet toegestaan. De wetgever heeft er bewust voor gekozen om alleen personen die in directe relatie tot het gemeentebestuur staan of stonden tot medewerking te verplichten. Het uitbreiden van deze groep bij contract of anderszins is daarom onverenigbaar met de Gemeentewet.

Combinatie van functies

De mogelijkheid bestaat dat een persoon die verplicht is medewerking te verlenen aan een raadsonderzoek, in een andere hoedanigheid betrokken is bij de kwestie waarop het raadsonderzoek betrekking heeft. In een raadsonderzoek wordt bijvoorbeeld de verbouwing van het gemeentehuis onderzocht, terwijl de aannemer die de verbouwing heeft verricht in het verleden een aantal periodes raadslid is geweest. Een redelijke wetsuitleg is dat het raadslid in dat geval uitsluitend verplicht is om mee te werken aan het raadsonderzoek voor zover het gaat om informatie die hij in het verleden in zijn functie van raadslid heeft verkregen, gebruikt of had moeten gebruiken. Wetenschap of documenten waarover hij in een latere periode in zijn functie van aannemer de beschikking heeft gekregen of die hij in die functie heeft gebruikt behoeft hij dus niet aan de onderzoekscommissie te verstrekken omdat hij toevallig in het verleden ook een tijd raadslid is geweest.

Bovenstaande situatie is vrij duidelijk. Lastiger is het echter als een raadslid bijvoorbeeld gelijktijdig een andere functie vervult die relevant is voor het raadsonderzoek. In dat geval is opnieuw de vraag relevant of sprake is van informatie die de betrokken persoon bij de uitoefening van zijn raadslidmaatschap heeft verkregen, heeft gebruikt of had moeten gebruiken. Dit kan ook informatie zijn die hem uit hoofde van zijn andere functie ter ore is gekomen. Het raadslid heeft zich in dat geval bij de uitoefening van zijn raadslidmaatschap laten leiden door informatie die hem door zijn andere functie bekend is. De informatie zal aan de onderzoekscommissie verstrekt moeten worden, ook al is de informatie niet in de hoedanigheid van raadslid verkregen. De informatie is immers informatie geworden die hij ook in zijn functie van raadslid heeft gebruikt.

[27] Artikel 155b, lid 1 en 155c, lid 1, Gemeentewet. In het voorstel voor de tweede aanpassingswet in verband met dualisering wordt voorgesteld aan deze categorieën toe te voegen: Leden en gewezen leden van de door de raad of de deelraad ingestelde rekenkamer, of personen die de rekenkamerfunctie uitoefenen.

[28] Op basis van de jurisprudentie van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State.

3.3 Kennisnemen van documenten

De hiervoor genoemde kring van personen kan door de onderzoekscommissie verplicht

worden om inzage te geven in, kopieën te maken van of op andere wijze kennis te geven van alle documenten waarover deze persoon beschikt. Het moet wel gaan om documenten die volgens de onderzoekscommissie in redelijkheid voor het raadsonderzoek nodig zijn. Dit wordt in eerste instantie door de onderzoekscommissie beoordeeld. Als de betrokkene zich kan beroepen op een verschoningsgrond (zie paragraaf 3.6), dan is hij overigens niet verplicht om de onderzoekscommissie kennis te laten nemen van de stukken die hij tot zijn beschikking heeft.

Documenten afkomstig van de Europese Unie of het Rijk

Gaat het om stukken die afkomstig zijn van een instelling van de Europese Commissie of van het Rijk, dan geldt een specifieke regeling. Als kennisneming van deze stukken door de onderzoekscommissie het belang van de Europese Unie of de Staat kan schaden dan kunnen deze stukken alleen met toestemming van de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties worden overgelegd. De persoon aan wie om inzage van de stukken wordt gevraagd, bepaalt zelf of er sprake is van een stuk dat bij kennisneming door de onderzoekscommissie het belang van de Europese Unie of de Staat kan schaden. Als dit (naar het oordeel van de betrokken persoon) het geval is, dan beslist de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties of de gevraagde informatie aan de onderzoekscommissie overgelegd mag worden [29]. Onder het begrip 'het belang van de Staat' valt niet alleen het begrip 'staatsveiligheid', maar ook bijvoorbeeld de eenheid van de Kroon. Deze regeling is overigens niet van toepassing op documenten afkomstig van de provincie.

[29] Kamerstukken II 2000-01, 27 751, nr. 3, p. 35.

3.4 Het horen van getuigen

Personen die behoren tot de in paragraaf 3.2 genoemde categorie kunnen eveneens als getuige worden opgeroepen voor een verhoor door de onderzoekscommissie. De getuigen zijn ook verplicht om aan deze oproep gehoor te geven [30]. De oproep dient schriftelijk te geschieden. Om te verzekeren dat de oproep ook daadwerkelijk de getuige bereikt, bepaalt de wet dat de oproep aangetekend moet worden verzonden, dan wel tegen gedagtekend ontvangstbewijs uitgereikt. Oproeping per e-mail of per gewone post is dus niet toegestaan. Het lijkt van belang om de oproep ruim op tijd voor het verhoor te versturen. Dat biedt betrokkene de gelegenheid om zich goed voor te bereiden op het verhoor.

Voorgesprekken

Nadat een lijst met mogelijke getuigen is opgesteld, kan het zinvol zijn om voorafgaande aan het officiële verhoor een voorgesprek met deze personen te houden. De betrokkenen zijn overigens niet verplicht om aan een dergelijk voorgesprek deel te nemen. Voor een goed verloop van het verhoor kan een voorgesprek echter goede diensten bewijzen. Conclusie uit het voorgesprek kan ook zijn dat betrokkene geen informatie heeft die van belang is voor het onderzoek. Een 'echt' verhoor is in dat geval niet nodig.

Openbaar verhoor is uitgangspunt

In principe vindt het verhoor van getuigen en deskundigen plaats in een openbare zitting van de onderzoekscommissie [31]. Dit is anders indien de onderzoekscommissie wegens gewichtige redenen besluit het verhoor of een gedeelte daarvan niet in het openbaar af te

nemen [32]. Of er van een gewichtige reden sprake is, is ter beoordeling van de onderzoekscommissie. Uiteraard kan een getuige aan de onderzoekscommissie vragen of het verhoor achter gesloten deuren plaatsvindt. De onderzoekscommissie beslist uiteindelijk hierover.

Verhoor onder ede (belofte)

De onderzoekscommissie kan besluiten dat de getuigenis onder ede (belofte) plaatsvindt [33]. De getuige die onder ede wordt verhoord en niet de waarheid spreekt, kan strafrechtelijk worden vervolgd wegens het plegen van meened [34]. De wetgever heeft de onderzoekscommissie de vrijheid gegeven te bepalen wanneer een verhoor onder ede gewenst is. De onderzoekscommissie mag echter geen onderscheid maken tussen de verschillende getuigen. Wanneer er dus gekozen wordt voor verhoor onder ede, dan dient dit bij alle te verhoren getuigen te worden toegepast [35]. De getuige legt in dat geval de eed of belofte ten overstaan van de voorzitter van de onderzoekscommissie af. Dit gaat als volgt in zijn werk. De voorzitter zal de getuige eerst vragen of hij de eed of de belofte wenst af te leggen. Vervolgens vraagt de voorzitter de getuige op te staan. Afhankelijk van de keuze van de getuige leest de voorzitter de tekst van eed of de tekst van de belofte voor ("Ik zweer / beloof dat ik de gehele waarheid en niets dan de waarheid zal zeggen.") [36]. Heeft de getuige gekozen voor het afleggen van de eed, dan zal hij na het voorlezen van de tekst van de eed door de voorzitter, onder het opsteken van de twee voorste vingers van zijn rechterhand, uitspreken de woorden: "Zoo waarlijk helpe mij God Almachtig". Als de getuige heeft gekozen voor de belofte, dan spreekt hij na het voorlezen van de tekst van de belofte de woorden: "Dat beloof ik" [37]. Hiermee is de beëdiging afgerond en kan de getuige weer gaan zitten.

Locatie en tijdstip van verhoren

Plaats en tijd van een openbare zitting dienen door de onderzoekscommissie vooraf ter openbare kennis te worden gebracht. De onderzoekscommissie kan besluiten om alle verhoren op het gemeentehuis te houden, maar er kunnen ook redenen zijn om het verhoor op een andere locatie te laten plaatsvinden. Bij het normale geval van een openbare zitting dient bij het kiezen van de locatie uiteraard rekening gehouden te worden met de mogelijkheid dat derden, waaronder pers, de hoorzitting willen volgen.

Verslaglegging

Het is verstandig om voorafgaande het onderzoek te beslissen of er van de verhoren een stenografisch verslag gemaakt wordt. Dit is echter niet noodzakelijk. Een beeld- of geluidsregistratie, die desgewenst achteraf wordt uitgewerkt, is eveneens mogelijk. De keuze voor de wijze van verslaglegging kan de voorbereidingscommissie laten hangen van factoren als tijd, zwaarte van het onderzoeksonderwerp, maar ook van het beschikbare budget. Het is aan te bevelen conceptverslagen vooraf voor te leggen aan betrokkenen – als wederhoor. Paragraaf 4.2 gaat nader in op de inrichting van de rapportage.

Duidelijkheid omtrent de aard van het verhoor

Het is voor de onderzoekscommissie aan te bevelen zich aan het begin van het verhoor ervan te vergewissen dat de getuige beseft dat het om een verhoor gaat en niet om een voorgesprek of interview. Dit voorkomt misverstanden. Een dergelijk misverstand zou kunnen ontstaan wanneer het gaat om een besloten verhoor. Dat het gaat om een verhoor zal allereerst duidelijk moeten blijken uit de schriftelijke oproep die aan de getuigen en deskundigen gestuurd worden. Verder kan het verstandig zijn eventuele voorgesprekken en interviews niet

op dezelfde locatie als de verhoren te laten plaatsvinden.

Bijstand van de getuigen

Een getuige kan zich in principe laten bijstaan tijdens het verhoor [38]. Bijstand kan verleend worden door een advocaat, maar dit is niet noodzakelijk. De getuige mag meenemen wie hij verkiest. Om gewichtige redenen kan de onderzoekscommissie echter besluiten dat een getuige zonder bijstand wordt verhoord. De wet geeft verder niet aan waaruit deze gewichtige redenen zouden kunnen bestaan. Duidelijk is in ieder geval dat de onderzoekscommissie met goede argumenten zal moeten komen om bijstand te weigeren.

Vergoedingen

Het ligt voor de hand dat getuigen een vergoeding ontvangen voor eventuele kosten die worden gemaakt om deel te nemen aan het onderzoek. Hier is geen wettelijke regeling voor. De raad kan hierover een regeling maken bijvoorbeeld in de verordening.

Onschendbaarheid

Artikel 22 van de Gemeentewet regelt de onschendbaarheid van personen voor wat zij in de raadsvergadering hebben gezegd of wat zij schriftelijk aan de raad hebben overgelegd. Dit betekent dat men niet in rechte vervolgd kan worden voor wat men in de raadsvergadering heeft gezegd of aan de raad heeft overgelegd. Achtergrond daarbij is dat men zich zonder terughoudendheid in de raadsvergadering moet kunnen uiten. Deze regeling is ook van toepassing bij een raadsonderzoek [39]. Dit betekent dat de getuigen en deskundigen die worden gehoord of de personen die informatie verschaffen niet kunnen worden vervolgd voor wat zij hebben getuigd, verklaard of overgelegd.

Ophalen van getuige door politie

Verschijnt een getuige niet, dan kan de onderzoekscommissie besluiten om de politie in te schakelen om hem naar de onderzoekscommissie te brengen. De betrokkene moet hierover wel vooraf schriftelijk gewaarschuwd worden. Bovendien moet de betrokkene in deze schriftelijke waarschuwing een termijn worden gegeven, waarbinnen hij alsnog vrijwillig aan zijn wettelijke verplichting om als getuige te verschijnen, kan voldoen. Voldoet de betrokkene na deze waarschuwing nog niet aan de oproep, dan kan de onderzoekscommissie de politie inschakelen. Dit is het enige dwangmiddel dat de wet kent.

Het besluit om de politie in te schakelen is een besluit in de zin van de Algemene wet bestuursrecht. De mogelijkheid om tegen dit besluit bezwaar te maken bij de onderzoekscommissie is in de wet echter expliciet uitgesloten [40]. Wel kan men in beroep bij de bestuursrechter.

De onderzoekscommissie kan de politie dus inschakelen als een getuige weigert te verschijnen. De onderzoekscommissie heeft echter zelf geen formele instrumenten in handen als een getuige weliswaar op een zitting van de onderzoekscommissie verschijnt, maar vervolgens zijn mond houdt. Op nationaal niveau bestaat voor deze situatie de mogelijkheid dat betrokkene wordt gegijzeld. Op lokaal niveau bestaat die mogelijkheid niet. Het is de vraag of dit in de praktijk een gemis zal zijn. Feit is immers dat een getuige er niet verstandig aan doet om niets te zeggen. Door niet te praten krijgt een getuige de schijn tegen zich. Ook de media kunnen hierin een rol spelen. Daarnaast is het van belang dat het niet voldoen aan een wettelijke verplichting om als getuige te verschijnen of te getuigen strafbaar is op grond van artikel 192 van het Wetboek van Strafrecht. De onderzoekscommissie zou dus bij een

getuige die weigert tijdens het verhoor te getuigen, het Openbaar Ministerie kunnen inschakelen.

Verhoor van een lid van de commissie

Een uitzonderlijke positie heeft de getuige die lid is van de onderzoekscommissie. Hij moet als lid van de onderzoekscommissie terugtreden om gehoord te worden [41]. Dit betekent dat hij zijn lidmaatschap van de commissie moet beëindigen.

[30] Artikel 155c, lid 1, Gemeentewet.

[31] Artikel 155c, lid 6, Gemeentewet.

[32] Artikel 155c, lid 7, Gemeentewet.

[33] Artikel 155c, lid 4, Gemeentewet.

[34] Artikel 155c, lid 9, Gemeentewet jo. 207, lid 1, Wetboek van Strafrecht.

[35] Kamerstukken I2001-02, 27 751, nr. 10b, p. 30.

[36] Artikel 155c, lid 5, tweede volzin, van de Gemeentewet.

[37] Overeenkomstig de Wet vorm van de eed.

[38] Artikel 155c, lid 8, Gemeentewet.

[39] Artikel 155a, lid 4, Gemeentewet.

[40] Artikel 155d, lid 3, Gemeentewet.

[41] Artikel 155c, lid 2, Gemeentewet.

3.5 Het horen van deskundigen

De in paragraaf 3.2 genoemde personen zijn ook verplicht te voldoen aan een schriftelijke oproep van de onderzoekscommissie om te verschijnen voor de commissie om als deskundige te worden gehoord [42]. Een deskundige is verplicht zijn diensten onpartijdig en naar beste weten te verlenen [43]. In tegenstelling tot een getuige kan een deskundige niet onder ede worden gehoord. Anders dan de getuige heeft een deskundige ook niet een wettelijk recht om zich tijdens het verhoor te laten bijstaan. Er bestaat echter in principe geen bezwaar tegen als ook een deskundige zich laat bijstaan. Als de onderzoekscommissie daarmee instemt, moet bijstand dan ook voor een deskundige mogelijk zijn.

Voor het overige gelden dezelfde regels voor getuigen en voor deskundigen. Zo is de wijze van oproeping van getuigen en deskundigen gelijk en dient het verhoor van hen eveneens in principe in de openbaarheid plaats te vinden. Evenals ten aanzien van getuigen bestaat ook voor deskundigen de mogelijkheid om hen met behulp van de politie voor de onderzoekscommissie te brengen. De deskundige die lid is van de onderzoekscommissie, moet – evenals de getuige - als lid van de onderzoekscommissie terugtreden [44].

[42] Artikel 155c, lid 1, Gemeentewet.

[43] Artikel 155c, lid 4, Gemeentewet.

[44] Artikel 155c, lid 2, Gemeentewet.

3.6 Verschoningsrecht

Getuigen en deskundigen zijn niet in alle gevallen verplicht om tijdens een verhoor informatie te verstrekken. Ook zijn personen niet altijd verplicht om stukken aan de onderzoekscommissie te overleggen. In bepaalde situaties hebben zij dus een verschoningsrecht. Deze situaties zijn opgenomen in artikel 155e. In de volgende gevallen mag iemand weigeren om informatie te geven:

- a. het geven van de informatie brengt onevenredige schade toe aan de uitoefening van zijn beroep, zijn onderneming, of de onderneming waar hij werkzaam is of werkzaam was [45].
- b. het geven van informatie is strijdig met zijn ambts- of beroepsgeheim [46].
- c. het geven van informatie is in strijd met het openbaar belang [47].

Onevenredige schade aan beroep of onderneming

Betrokkenen kunnen zich verschonen als door het verstrekken van informatie onevenredige schade wordt toegebracht aan het belang van de uitoefening van hun beroep, het belang van hun onderneming of de onderneming waarbij zij werkzaam zijn of zijn geweest. Voorwaarde is dus dat er sprake is van een geheim en van onevenredige schade die door openbaarmaking zou kunnen ontstaan. De betreffende persoon bepaalt in eerste instantie zelf of er onevenredige schade zou optreden bij openbaarmaking. Als een getuige of deskundige zich tijdens een verhoor beroept op deze verschoningsgrond, kan de onderzoekscommissie bij twijfel over de gegrondheid van het inroepen van de verschoningsgrond het Openbaar Ministerie verzoeken een strafvervolging op basis van artikel 192 Wetboek van Strafrecht in te stellen. Dit artikel stelt, zoals eerder ter sprake kwam, onder meer het opzettelijk niet voldoen aan een wettelijke verplichting om als getuige of deskundige te getuigen strafbaar. De strafrechter zal dus in laatste instantie een oordeel toekomen over de vraag of terecht een beroep is gedaan op deze verschoningsgrond.

Ambts- of beroepsgeheim

Men kan zich eveneens verschonen als men uit hoofde van zijn ambt, beroep of betrekking tot geheimhouding verplicht is. Dit geldt echter alleen voor informatie die aan hen als zodanig is toevertrouwd. Personen met een typische vertrouwensfunctie, functies waarvan de uitoefening als zodanig afhankelijk is van een strikt vertrouwelijke relatie met een derde, kunnen een beroep doen op het ambts- of beroepsgeheim. Gezien het feit dat alleen personen die een relatie met het gemeentebestuur hebben verplicht zijn tot medewerking, kan gedacht worden aan een in dienst van de gemeente zijnde arts, vertrouwenspersoon of maatschappelijk werker. Zij kunnen zich steeds beroepen op hun geheimhoudingsplicht, mits uiteraard de informatie aan hen specifiek in deze functie ter kennis is gekomen. Feiten of omstandigheden die hen buiten hun functie ter kennis is gekomen, hoe gevoelig ook, vallen dus buiten het ambts- of beroepsgeheim.

(Ex-)Burgemeesters, (ex-)wethouders, (ex-)raadsleden en "gewone" (ex-)ambtenaren kunnen geen beroep doen op het ambts- of beroepsgeheim. Wel kan worden besloten een besloten zitting te houden, hetgeen een geheimhoudingsverplichting voor de commissieleden meebrengt. Daarnaast zijn (ex-)burgemeesters, (ex-)wethouders en de onder het college vallende (ex-)ambtenaren niet verplicht om informatie aan de onderzoekscommissie te geven, indien dit in strijd zou zijn met het openbaar belang (zie hieronder).

Ook voor dit verschoningsrecht geldt overigens dat de onderzoekscommissie bij twijfel over de gegrondheid van het inroepen hiervan het Openbaar Ministerie kan verzoeken een

strafvervolgning op basis van artikel 192 Wetboek van Strafrecht in te stellen.

Openbaar belang

Het college is in het algemeen verplicht alle door de raad gevraagde inlichtingen te verstrekken, tenzij het verstrekken van deze inlichtingen strijdig is met het openbaar belang [48]. Eenzelfde verplichting is voor de burgemeester opgenomen [49]. Ook hij kan het verstrekken van informatie achterwege laten als dat strijdig is met het openbaar belang. Om te voorkomen dat men in het kader van een raadsonderzoek informatie dient te verstrekken aan de onderzoekscommissie, die buiten een raadsonderzoek niet aan de raad verstrekt behoeft te worden, is in de wet de mogelijkheid opgenomen dat ook in het kader van een raadsonderzoek met een beroep op het openbaar belang het geven van informatie achterwege kan blijven. Er ligt hier dus een directe relatie met de geheimhoudingsplicht voor wethouders en burgemeesters op grond van genoemde artikelen.

Wie kan een beroep doen op het openbaar belang?

Deze mogelijkheid bestaat voor de volgende categorieën personen:

- De burgemeester en gewezen burgemeesters;
- Wethouders en gewezen wethouders;
- Leden en gewezen leden van het dagelijks bestuur van een deelgemeente;
- Leden en gewezen leden van een door het college of de burgemeester ingestelde commissie;
- Ambtenaren en gewezen ambtenaren, door of vanwege het college aangesteld of ondergeschikt.

Het gaat hier dus om personen die belast zijn of belast zijn geweest met een bestuurstaak waarvoor zij door de raad ter verantwoording kunnen worden geroepen, en hun (ex-) ondergeschikten. (Ex-) raadsleden en (ex-) medewerkers van de griffie kunnen zich bij een raadsonderzoek niet op deze verschoningsgrond beroepen.

In welke situaties kan een beroep op het openbaar belang worden gedaan?

Duidelijk is dat iemand niet zomaar een beroep op het openbaar belang kan doen.

Terughoudendheid is hier dan ook zeer op zijn plaats. Wat precies onder 'openbaar belang' moet worden verstaan kan niet worden afgeleid uit de toelichting op de verschillende artikelen in de Gemeentewet waarin dit begrip wordt gehanteerd. Wel kan uit de toelichting worden afgeleid dat slechts in uitzonderingssituaties een beroep op deze verschoningsgrond kan worden gedaan. Er dient sprake te zijn van zwaarwegende omstandigheden om de informatie niet te behoeven te verstrekken [50]. Of hiervan sprake is, is in eerste instantie ter beoordeling van de betrokkene. Er is gekozen voor een ruim begrip, zodat alle gevallen die men wil bestrijken onder het bereik van dit begrip gebracht kunnen worden.

Bevestigen van beroep op openbaar belang door college of burgemeester

De wet voorziet in de mogelijkheid dat de onderzoekscommissie aan het college of aan de burgemeester, als het om informatie over het door de burgemeester gevoerde bestuur gaat, vraagt om een beroep op het openbaar belang te bevestigen. Achtergrond bij deze regeling is dat het verantwoordelijke bestuursorgaan uiteindelijk achter een beroep op strijd met het openbaar belang moet kunnen staan, ook als het beroep wordt gedaan door individuele wethouders, door ondergeschikte (ex-)ambtenaren of (gewezen) ambtsdragers. De wet schrijft niet voor op welke wijze dit moet worden gedaan. Het ligt voor de hand dat de betrokkene

aan de onderzoekscommissie een schriftelijke verklaring van het college of de burgemeester overlegt, waarin het beroep op het openbaar belang wordt bevestigd.

[45] Artikel 155 e, lid 1, Gemeentewet.

[46] Artikel 155 e, lid 2, Gemeentewet.

[47] Artikel 155 e, lid 3, Gemeentewet. Deze bepaling is in werking getreden per 6 februari 2003.

[48] Artikel 169, lid 3, Gemeentewet.

[49] Artikel 180, lid 3, Gemeentewet.

[50] Zie onder meer Kamerstukken I, 2002-2003, 28243, nr. 34a, blz. 5.

3.7 Dwangmiddelen

De onderzoekscommissie heeft de beschikking over één wettelijk dwangmiddel: het ophalen van getuigen door de politie.[51] Getuigen of deskundigen kunnen op last van de onderzoekscommissie door de politie voor de onderzoekscommissie worden gebracht. In paragraaf 3.4 is hierop ingegaan.

Men zou ook het verhoor onder ede als dwangmiddel kunnen aanmerken. Doordat een verhoor onder ede plaatsvindt, wordt betrokkene in feite gedwongen om de waarheid te spreken. Over het algemeen wordt echter het verhoor onder ede niet tot de dwangmiddelen gerekend.

Ter sprake kwam al dat het opzettelijk niet voldoen aan een oproep van een onderzoekscommissie om als getuige of deskundige te worden gehoord, strafbaar is op grond van art. 192 Wetboek van Strafrecht. In dit artikel wordt degene die, wettelijk als getuige of deskundige is opgeroepen, opzettelijk niet voldoet aan enige wettelijke verplichting die hij als zodanig te vervullen heeft, strafbaar gesteld. Van een strafbaar feit is geen sprake wanneer een getuige of deskundige zich kan verschonen [52]. Ook deze mogelijkheid van strafvervolging is geen dwangmiddel in de betekenis die doorgaans aan dit begrip wordt toegekend.

[51] Artikel 155d, lid 2, Gemeentewet.

[52] Kamerstukken I2001-02, 27 751, nr. 10b, p. 29.

Journalisten verschijnen niet voor commissie

Door Johan de Veer

GRONINGEN/ASSEN ■ Martin de Bruin en Gerard de Kleine, journalisten van *Dagblad van het Noorden*, zullen niet verschijnen voor de Drentse commissie uit provinciale staten, die de voortijdige verspreiding van het EuroChamp-rapport onderzoekt.

Volgens DvhN-hoofdredacteur Pieter Sijpersma hebben zijn verslaggevers niets toe te voegen aan wat zij al eerder hebben verklaard. "We hebben meegewerkt aan een onderzoek van KPMG. Dat heeft geleid tot een rapport. Wat ons betreft moet de onderzoekscommissie het daar mee doen."

Sijpersma neemt aan dat alle vragen van de Drentse commissie gericht zullen zijn op het vinden van het 'lek'. "Dat is haar goed recht. Maar wij hebben eerder al heel duidelijk aangegeven dat we nooit en te nimmer onze bron zullen prijsgeven."

De zaak kwam aan het rollen toen het bureau Deloitte in opdracht van de provincie onder-

zoek deed naar malversaties bij gehandicaptenorganisatie EuroChamp. Deze krant maakte voortijdig melding van de uitkomst. Tot groot ongenoegen van de staten die dit voorjaar na een heftig debat besloten op zoek te gaan naar 'het lek'.

Overigens vindt Sijpersma het 'onhoffelijk' dat de twee verslaggevers persoonlijk en niet via de hoofdredactie zijn uitgenodigd voor de onderzoekscommissie te verschijnen. "Het gaat per slot van rekening om twee mensen die niet op persoonlijke titel, maar in dienst van de krant actief zijn."

De onderzoekscommissie houdt op 16 en 18 juni op een provinciehuis in Assen een aantal openbare hoorzittingen. Onder voorzitterschap van Leo Bomhof (VVD) zullen de gedeputeerden Anneke Haarsma en Tanja Klip, CDA-statenlid Henk Klaver, ambtelijke directieleden Selie Weistra en Annette Imhof, advocaat Barend van Luyn, en nog drie provincie-ambtenaren onder ede worden gehoord.

DvhN 9/6/09

BESTUUR > Een eigen onderzoek van Provinciale Staten van Drenthe moet het lek bovenbrengen in de EuroChamp-zaak. Computer back-ups en telefoonuitdraaien worden doorgespit.

Drenthe jaagt op het lek

De Drentse Provinciale Staten onderzoeken zelf wie een vertrouwelijk rapport over de dubieuze praktijken van stichting EuroChamp heeft gelekt naar de pers. Vóór 1 juli komt er een onderzoeksverslag. De vertrouwelijke gesprekken die een Staten-commissie met bestuurders en ambtenaren heeft gevoerd, zijn inmiddels afgerond. Op 9 en 10 juni zijn nog openbare hoorzittingen gepland. Daarbij worden gedeputeerden, Statenleden en personeel onder ede aan de tand gevoeld.

Centraal in het onderzoek staat de vraag wie eind 2008 het rapport van Deloitte over deze affaire doorspeelde aan het *Nieuwsblad van het Noorden* (zie kader). Fractievoorzitter Eddy Veenstra (PvdA) vraagt zich af of zijn collega's wel in staat zullen zijn de 'illegale koerier' te ontmaskeren. Na de publicatie in de krant dacht hij niet dat de vlam in de pan zou slaan. 'Het is natuurlijk kwalijk dat er wordt gelekt, maar dat gebeurt overal. In Den Haag, in Zwolle en dus ook in Assen.'

De emoties liepen tijdens het debat over de zaak hoog op. Er werd op 18 maart zelfs een motie van wantrouwen tegen PvdA-gedeputeerde Anneke Haarsma ingediend. Die dreigde door coalitiegenoot de VVD gesteund te worden. 'We hebben toen besloten om met een tussenoplossing te komen. Eigen onderzoek, om zo schoon schip te maken.'

Informant Of dat lukt, is voor de grootste oppositiepartij, het CDA, de vraag. Fractievoorzitter Henk Klaver zwengelde de affaire aan. In november vorig jaar kreeg hij van een 'informant' te horen dat het *Nieuwsblad van het Noorden* de hand op het Deloitte-rapport had weten te leggen. Toen dat juist bleek, eiste het CDA opheldering over het lek. 'Daarna zijn we in een spiraal terechtgekomen van onderzoek op onderzoek.' Volgens Klaver heeft KPMG, dat eerder onderzoek deed naar het lekken, een te beperkte op-

Foto: Royer Boven/H.H.

Het in opspraak geraakte EuroChamp organiseerde evenementen voor gehandicapte sporters in Drenthe

dracht gekregen om de zaak op te helderen. Daarom is hij vol verwachting van het 'eigen onderzoek'. Klaver: 'Deze commissie kan onder ede horen. Bovendien heeft zij meer bevoegdheden. Er kunnen telefoonuitdraaien gemaakt worden. Het wordt heel interessant wie met wie heeft gebeld.' De commissie laat zich bijstaan door Bureau Integriteit Nederlandse Gemeenten (BING) uit Amersfoort. 'Dat zijn de nieuwe sterren die scherp onderzoek doen. Ze bekijken back-ups van computers, ze gaan ver. Ik verwacht daar veel van.'

Gert Udding (VVD) hoopt dat er uit het onderzoek 'iets structureels' komt. Het lekken is hem een doorn in het oog. 'Het gaat om de integriteit van het bestuur', zegt het Statenlid. 'We komen dat lekken steeds weer tegen. EuroChamp staat niet op zichzelf. Vorig jaar hadden we ook al een affaire. Er stond ineens een lijstje met projecten van het Stimuleringsfonds Drenthe in de media. Dat was ons vertrouwelijk

onder ogen gebracht. Wat is geheimhouding dan nog waard?' SP-fractie leider Philip Oosterlaak vindt het vooral interessant wat de rol van het provinciebestuur is geweest. 'Je zou bijna vergeten waarom het gaat. Die stichting zou zich inzetten voor de gehandicaptensport. Daar is van alles mee misgegaan. Er is uiteindelijk een rapport gemaakt door Deloitte. En dáár gaat het wat mij betreft mis. Dat is voor een deel geheim gemaakt. Dan lok je uit dat er

wordt gelekt. Als je alles in de openbaarheid brengt, is dat niet nodig.' Ook zijn PvdA-collega Veenstra heeft de indruk dat er bij het uitlekken van het rapport een politiek spel is gespeeld: 'Zo gaat dat toch altijd. Of het nu met Prinsjesdag is of op het Drentse Provinciehuis.' Veenstra vreest dat ook de commissie geen manier weet te vinden om lekken te voorkomen - en zelf zou hij ook niet weten hoe dat moet: 'Als ik dat zou weten, zat ik niet in de Staten, maar op de Bahamas.' Hans Engels, oud-Statenlid van Drenthe en nu hoogleraar staatsrecht in Groningen, kan zich goed voorstellen dat zijn voormalige collega's zo'n diepgaand onderzoek instellen. 'Lekken raakt de integriteit van het bestuur. Als ambtenaren dat doen, bemoeien ze zich met politiek en dat moeten ze niet doen.' Bestuurders die zich eraan schuldig maken, doen aan spelbederf, vindt hij. (Louis Cornelisse) ⊙

Eurochamp-affaire

EuroChamp had als opdracht het organiseren en ontwikkelen van evenementen en trainingsfaciliteiten voor gehandicapte sporters in Drenthe. Daarvoor kreeg EuroChamp van 2006 tot 2008 van de provincie een subsidie van 360.000 euro.

Juni 2008 wordt een onderzoek ingesteld naar de bedrijfsvoering van EuroChamp. Er zou sprake zijn van belangenverstrengeling en gesjoemel met (Europese) aanbestedingsregels. Op 10 november komt Deloitte met een rapport dat deze vermoedens bevestigt. Op 15 november publiceert het *Nieuwsblad van het Noorden* uit dit nog vertrouwelijke rapport.

im

Regionale Ontwikkeling Subsidies en Projecten Europa

era
grensoverstijgende adviseurs

www.era.nl

im

Leeuwendaal coaches voor persoonlijke groei

www.leeuwendaal.nl

LEEUWENDAAL

BESTUUR > Een eigen onderzoek van Provinciale Staten van Drenthe moet het lek bovenbrengen in de EuroChamp-zaak. Computer back-ups en telefoonuitdraaien worden doorgespit.

Drenthe jaagt op het lek

De Drentse Provinciale Staten onderzoeken zelf wie een vertrouwelijk rapport over de dubieuze praktijken van stichting EuroChamp heeft gelekt naar de pers. Vóór 1 juli komt er een onderzoeksverslag. De vertrouwelijke gesprekken die een Staten-commissie met bestuurders en ambtenaren heeft gevoerd, zijn inmiddels afgerond. Op 9 en 10 juni zijn nog openbare hoorzittingen gepland. Daarbij worden gedeputeerden, Statenleden en personeel onder ede aan de tand gevoeld.

Centraal in het onderzoek staat de vraag wie eind 2008 het rapport van Deloitte over deze affaire doorspeelde aan het *Nieuwsblad van het Noorden* (zie kader). Fractievoorzitter Eddy Veenstra (PvdA) vraagt zich af of zijn collega's wel in staat zullen zijn de 'illegale koerier' te ontmaskeren. Na de publicatie in de krant dacht hij niet dat de vlam in de pan zou slaan. 'Het is natuurlijk kwalijk dat er wordt gelekt, maar dat gebeurt overal. In Den Haag, in Zwolle en dus ook in Assen.'

De emoties liepen tijdens het debat over de zaak hoog op. Er werd op 18 maart zelfs een motie van wantrouwen tegen PvdA-gedeputeerde Anneke Haarsma ingediend. Die dreigde door coalitiegenoot de VVD gesteund te worden. 'We hebben toen besloten om met een tussenoplossing te komen. Eigen onderzoek, om zo schoon schip te maken.'

Informant Of dat lukt, is voor de grootste oppositiepartij, het CDA, de vraag. Fractievoorzitter Henk Klaver zwenigde de affaire aan. In november vorig jaar kreeg hij van een 'informant' te horen dat het *Nieuwsblad van het Noorden* de hand op het Deloitte-rapport had weten te leggen. Toen dat juist bleek, ciste het CDA opheldering over het lek. 'Daarna zijn we in een spiraal terechtgekomen van onderzoek op onderzoek.' Volgens Klaver heeft KPMG, dat eerder onderzoek deed naar het lekken, een te beperkte op-

Het in opspraak geraakte EuroChamp organiseerde evenementen voor gehandicapte sporters in Drenthe

dracht gekregen om de zaak op te helderen. Daarom is hij vol verwachting van het 'eigen onderzoek'. Klaver: 'Deze commissie kan onder ede horen. Bovendien heeft zij meer bevoegdheden. Er kunnen telefoonuitdraaien gemaakt worden. Het wordt heel interessant wie met wie heeft gebeld.' De commissie laat zich bijstaan door Bureau Integriteit Nederlandse Gemeenten (BING) uit Amersfoort. 'Dat zijn de nieuwe sterren die scherp onderzoek doen. Ze bekijken back-ups van computers, ze gaan ver. Ik verwacht daar veel van.'

Gert Udding (VVD) hoopt dat er uit het onderzoek 'iets structureels' komt. Het lekken is hem een doorn in het oog. 'Het gaat om de integriteit van het bestuur', zegt het Statenlid, 'We komen dat lekken steeds weer tegen. EuroChamp staat niet op zichzelf. Vorig jaar hadden we ook al een affaire. Er stond ineens een lijstje met projecten van het Stimuleringsfonds Drenthe in de media. Dat was ons vertrouwelijk

onder ogen gebracht. Wat is geheimhouding dan nog waard?' SP-fractieleider Philip Oosterlaak vindt het vooral interessant wat de rol van het provinciebestuur is geweest. 'Je zou bijna vergeten waarom het gaat. Die stichting zou zich inzetten voor de gehandicaptensport. Daar is van alles mee misgegaan. Er is uiteindelijk een rapport gemaakt door Deloitte. En dáár gaat het wat mij betreft mis. Dat is voor een deel geheim gemaakt. Dan lok je uit dat er

wordt gelekt. Als je alles in de openbaarheid brengt, is dat niet nodig.'

Ook zijn PvdA-collega Veenstra heeft de indruk dat er bij het uitlekken van het rapport een politiek spel is gespeeld: 'Zo gaat dat toch altijd. Of het nu met Prinsjesdag is of op het Drentse Provinciehuis.' Veenstra vreest dat ook de commissie geen manier weet te vinden om lekken te voorkomen - en zelf zou hij ook niet weten hoe dat moet: 'Als ik dat zou weten, zat ik niet in de Staten, maar op de Bahamas.' Hans Engels, oud-Statenlid van Drenthe en nu hoogleraar staatsrecht in Groningen, kan zich goed voorstellen dat zijn voormalige collega's zo'n diepgaand onderzoek instellen. 'Lekken raakt de integriteit van het bestuur. Als ambtenaren dat doen, bemoeien ze zich met politiek en dat moeten ze niet doen.' Bestuurders die zich eraan schuldig maken, doen aan spelbederf, vindt hij. (Louis Cornelisse) ©

Eurochamp-affaire

EuroChamp had als opdracht het organiseren en ontwikkelen van evenementen en trainingsfaciliteiten voor gehandicapte sporters in Drenthe. Daarvoor kreeg EuroChamp van 2006 tot 2008 van de provincie een subsidie van 360.000 euro.

Juni 2008 wordt een onderzoek ingesteld naar de bedrijfsvoering van EuroChamp. Er zou sprake zijn van belangenverstrengeling en gesjoemel met (Europese) aanbestedingsregels. Op 10 november komt Deloitte met een rapport dat deze vermoedens bevestigt. Op 15 november publiceert het *Nieuwsblad van het Noorden* uit dit nog vertrouwelijke rapport.

im

Regionale Ontwikkeling Subsidies en Projecten Europa

era
grensover adviseurs

www.era.nl

im

Leeuwendaal coaches voor persoonlijke groei

www.leeuwendaal.nl

LEEUWENDAAL

Uitstel rapport 'lek' Euro Champ

DvH 2/6

Door Johan de Veer

ASSEN ■ De onderste steen is nog niet boven. Het Drentse parlementaire onderzoek naar het vroegtijdig uitlekken van een rapport over malversaties bij Euro Champ, neemt meer tijd in beslag. Het verkrijgen van gegevens duurt lang.

Volgens een woordvoerder van de provincie Drenthe moet de presentatie van het rapport met enkele weken worden uitgesteld tot vlak voor de zomervakantie. Het interne deel van het onderzoek richt zich met name op provinciebestuurders en ambtenaren. De woordvoerder meldt 'dat de commissie ook informatie heeft verkregen, waar aanvankelijk geen rekening mee was gehouden'.

DOSSIER EURO CHAMP

Dat leidt tot nader onderzoek. Over de aard van die informatie doet de woordvoerder geen mededelingen. "Er is alle aanleiding om op zoek te gaan naar onverwachte achterliggende documenten." De oplevering van de inmiddels gevraagde gegevens laat langer op zich wachten dan gehoopt.

De CDA-statenfractie wil woensdag een debat over de oorzaken van het uitstel.

altijd in de buurt

Home Over ons Nieuws Sport Weer Radio Tv Gids Archief Muziek Contact

U bent nu hier: Nieuws | NieuwsD

AdverterenNu op Radio Drenthe
Nu op TV Drenthe
Vrienden RTV Drenthe
Studiobezoek

Advertenties

**meer
lokaal
nieuws**

Boom regionale uitgevers

Nieuws

Journalisten opgeroepen voor hoorzittingen lek provinciehuis 08-06-2009

ASSEN - De onderzoekscommissie uit provinciale staten, die de voortijdige verspreiding van het EuroChamp-rapport onderzoekt, houdt op 16 en 18 juni een aantal openbare hoorzittingen. De commissie, onder voorzitterschap van Leo Bomhof (VVD), zal op die dagen een aantal betrokkenen horen. De zittingen zijn openbaar.

De onderzoekscommissie heeft de gedeputeerden Haarsma (foto) en Klip-Martin, CDA-statenlid Klaver, de directie van de provinciale organisatie (Selie Weistra en Annette Imhof), twee journalisten van het Dagblad van het Noorden (Martin de Bruin en Gerard de Kleine), directie-secretaresse Tabak, beleidsmedewerker Hofstra, Paul van den Bosch (werkzaam als communicatieadviseur van gedeputeerde Haarsma) en de advocaat van ex-directeur Jan Leijssenaar van EuroChamp (Van Luijn) voor de zittingen opgeroepen. De ambtenaren mogen de media niet in beeld en geluid worden geregistreerd. Bovevendien worden Tabak en Hofstra achter gesloten deuren gehoord. Voroal de rol van Marijke Tabak is interessant, omdat zij een rapport liet mailen naar het provinciehuis, voordat het rapport door de makers werd bezorgd. De zittingen vinden plaats in Statenzaal van het Provinciehuis in Assen op:

Dinsdag 16 juni van 9.00 tot 17.00 uur
Donderdag 18 juni van 10.00 tot 12.00 uur

De commissie wil eind juni verslag uitbrengen aan de Staten, zodat begin juli over de uitkomsten debat kan worden gevoerd in provinciale staten.

Stuur dit bericht door.

Item beluisteren en/of bekijken

◀ Verslaggever Margriet Benak.mp3

Reageren

Uw naam:

Uw bericht:

Controle:

Voer ter controle bovenstaande code in:

concept
afgehand

Assen, 29 april 2009
Nummer: PS0903

Provinciehuis
Westerbrink 1
Assen

Postbus 122
9400 AC Assen

PERSBERICHT

61

Medio mei beginnen interviews

Onderzoekscommissie PS ligt op koers

De commissie uit Provinciale Staten, die onderzoek doet naar de voortijdige verspreiding van een vertrouwelijk rapport, is voortvarend van start gegaan. De commissie heeft inmiddels besloten, dat in de week van 11-15 mei ruim tijd wordt gereserveerd voor informatieve gesprekken c.q. interviews met betrokkenen. Deze interviews zullen in besloten setting plaatsvinden. Op grond daarvan zal de commissie bepalen welke personen zij vervolgens tijdens een hoorzitting onder ede wil horen. Deze hoorzitting is gepland op 28 mei a.s.

De mogelijkheid van besloten interviews geeft de commissie de gelegenheid om preciezer te bepalen welke schriftelijke en mondelinge informatie relevant is voor het onderzoek. Het helpt de commissie bij het verkrijgen van focus. Het helpt ook om te bepalen welke betrokken personen onder ede moeten worden gehoord.

Degenen die de commissie wil interviewen zijn deze week daarvan op de hoogte gebracht. Hun namen zullen door de commissie niet bekend worden gemaakt, omdat het besloten gesprekken betreft en aan hen vertrouwelijkheid van de gesprekken is toegezegd.

Noot voor de redactie (niet voor publicatie): voor meer informatie over dit bericht kunt u contact opnemen met [REDACTED] Statengriffie provincie Drenthe, telefoon 06 [REDACTED]

MEMO

Aan : de onderzoekscommissie Eurochamp-rapport
 Van : ██████████ (toestelnummer: ████████)
 Datum : 15 april 2009
 Onderwerp : communicatie t.b.v. de onderzoekscommissie

De komende tijd zal er de nodige belangstelling zijn voor de onderzoekscommissie en haar werk. Om dit te kanaliseren hebben we een aantal risico's en kansen onderscheiden. Daar vloeien de volgende voorstellen aan de commissie uit voort.

Uitgangspunten communicatie

De commissie wil communicatie proactief inzetten om helder en transparant te werken. Dat biedt ook de mogelijkheid om te sturen op de communicatie. De commissie wil haar werk immers in rust kunnen doen. Om die situatie te bevorderen is een weliswaar proactieve, maar toch terughoudende communicatie nodig om niet teveel in de schijnwerpers te komen.

Terughoudend omgaan met informatie ten behoeve van een zorgvuldig proces en verantwoord omgaan met (vertrouwelijke) informatie is eveneens essentieel. De onderzoekscommissie staat boven de partijen en wil dat ook uitstralen (betrouwbaar, zorgvuldig en met de inzet om deze klus goed te klaren).

Concrete inzet communicatie

1. De commissie communiceert actief over de procedure (proces), niet over de inhoud.
2. De voorzitter is woordvoerder namens de commissie. De communicatieadviseur Statengriffie is eerste aanspreekpunt voor de pers. Alle vragen vanuit de pers worden voorgelegd aan de voorzitter.
3. de commissie maakt gebruik van free-publicity (bv. Persberichten of interviews). De leden van de commissie worden hier altijd vooraf van op de hoogte gesteld. Mediacontacten worden gericht ingezet. De commissie gaat hier spaarzaam mee om (liever een keer goed optreden in de media (kwaliteit) dan tien keer minder goede optredens (kwantiteit)).
4. de Statengriffie maakt op de website van PS een subsite over de onderzoekscommissie met daarin aandacht voor de onderdelen (1) de opdracht en de doelen, (2) de planning en fasen, (3) de reglementen van de commissie, (4) de leden van de commissie en (5) nieuws over de voortgang (bijv. persberichten).

Planning communicatieactiviteiten

Start werk commissie	Internetsite rond commissie	23 april 2009
Internetbericht	Opdrachtverlening bureau	23 april 2009
Persbericht	Data hoorzitting bekend	medio mei
	Namen te horen personen	
Persconferentie	Oplevering eindrapport	19 juni 2009

Inhoud internetsite

De website zal qua structuur en plaats op de PS website overeenkomen met de website rond de benoeming van de nieuwe CdK. Voorstel is om de volgende inhoud op de website te plaatsen:

1. Actueel/nieuws – internetberichten, persberichten

2. Aanleiding, doel en opdracht commissie – kort overzicht, inclusief planning op hoofdlijnen
3. Verordening
4. Reglement van de cie
5. Samenstelling onderzoekscommissie met foto's
6. belangrijke (openbare) stukken: motie PvdA, VVD en ChristenUnie op 18 maart, opdracht aan de onderzoekscommissie en (geschoond) rapport KPMG

Advies:

De uitgangspunten, communicatieactiviteiten, de planning en de opzet van de internetinformatie vast te stellen door de leden van de onderzoekscommissie.

5. Openbaarheid en media

5.1 Openbaarheid

In principe is het hele onderzoek openbaar. Het doel van het onderzoek is om de waarheid aan het licht te brengen. Het is een democratisch recht van burgers om kennis te nemen van de werkzaamheden en bevindingen van de onderzoekscommissie. Daartegenover staat dat het in belang van het onderzoek kan zijn als de onderzoekscommissie in beslotenheid te werk kan gaan. Anders dan voor de raadscommissie geldt voor de onderzoekscommissie daarom niet dat haar vergaderingen in het openbaar dienen plaats te vinden. De onderzoekscommissie kan hier uiteraard wel voor kiezen. De openbaarheid kan echter de effectiviteit van het onderzoek in gevaar brengen.

Bij hoorzittingen van de onderzoekscommissie geldt als uitgangspunt dat deze in het openbaar plaatsvinden. Alleen om belangrijke redenen kan de onderzoekscommissie besluiten een verhoor of een gedeelte daarvan niet in het openbaar af te nemen.

5.2 Relatie met de media

Het ligt voor de hand dat er voor een raadsonderzoek veel mediabelangstelling zal bestaan, met name vanuit de lokale pers. Grote mediabelangstelling kan voor getuigen en andere betrokkenen echter ingrijpende gevolgen hebben in de professionele en persoonlijke levenssfeer. Getuigen kunnen ten onrechte door de media als 'verdachten' worden bestempeld. Voorts bestaat het gevaar dat een relatief neutraal onderzoek door de media in de politieke sfeer getrokken wordt. Getuigen, deskundigen, leden van de onderzoekscommissie en de raad kunnen door de berichtgeving in de media beïnvloed worden, zodat waarheidsvinding ondergeschikt wordt en het onderzoek gebruikt wordt om publiekelijk de verantwoordelijken te schande te zetten.

Een ander risico is dat de media vooruitlopen op de verhoren van de betrokkenen of de conclusies van de onderzoekscommissies. Media kunnen hun eigen conclusies trekken en 'schuldigen' aanwijzen, voordat de onderzoekscommissie de getuigen hebben gehoord of de commissie met een eindrapport is gekomen. Eén en ander kan de geloofwaardigheid en de effectiviteit van de onderzoekscommissie ondermijnen.

De onderzoekscommissie is in principe verplicht om alle door de pers gevraagde informatie te verstrekken, tenzij zij deze informatie op grond van de Wet openbaarheid van bestuur kan achterhouden (zie paragraaf 5.3). Het is voor een onderzoekscommissie aan te bevelen om de pers tijdens het onderzoek uit eigen beweging tegemoet te komen met voldoende feitelijke informatie over het proces. De onderzoekscommissie kan op verschillende tijdstippen gedurende het onderzoek een persbericht laten uitgaan waarin de feitelijke gang van zaken wordt beschreven. Het is dringend aan te bevelen dat de onderzoekscommissie gedurende het

onderzoek zich onthoudt van een beoordeling van de verschillende feiten. Dat is pas aan de orde als de onderzoekscommissie haar eindrapport presenteert.

Afgesproken kan worden dat de voorzitter naar buiten optreedt namens de onderzoekscommissie als woordvoerder. Overwogen kan ook worden om leden van de onderzoekscommissie een mediatraining te geven. Hierdoor kunnen zij ervan bewust worden hoe hun uitspraken door de pers geïnterpreteerd worden. Het is raadzaam dat de onderzoekscommissie in de beginfase van het onderzoek getuigen en ambtenaren, vanwege hun positie en loyaliteit in het bijzonder, wijst op de mogelijkheid van persaandacht.

5.3 Verzoeken op grond van de Wet openbaarheid van bestuur

De onderzoekscommissie is een bestuursorgaan [53]. Een ieder kan daarom aan de onderzoekscommissie een verzoek om informatie richten [54]. De onderzoekscommissie zal deze informatie in beginsel moeten verstrekken, tenzij zij een beroep kan doen op één van de uitzonderingsgronden of beperkingen als opgesomd in de artikelen 10 en 11 van de Wet openbaarheid van bestuur. Zo kan de onderzoekscommissie informatieverstrekking achterwege laten, voor zover het belang van de openbaarheid niet opweegt tegen 'het voorkomen van onevenredige bevoordeling of benadeling van bij de aangelegenheid betrokken natuurlijke personen of rechtspersonen dan wel van derden' [55].

Indien aannemelijk gemaakt kan worden dat de werkzaamheden van de onderzoekscommissie ernstig bemoeilijkt worden door het verstrekken van de informatie, zal de commissie een geslaagd beroep op deze grond kunnen doen. In dat geval weegt het belang van de onderzoekscommissie om haar onderzoek "in stilte" te verrichten, zwaarder dan het belang van de openbaarheid. Ook het belang van de privacy van een persoon waarover informatie beschikbaar is, kan een argument zijn om deze informatie niet te verstrekken [56].

Daarnaast hoeft de commissie stukken die zij voor intern gebruik heeft opgesteld waarin persoonlijke opvattingen van één of meer leden zijn opgenomen niet te verstrekken aan derden. De commissie zal dan een beroep moeten doen op de weigeringsgrond genoemd in artikel 11, eerste en tweede lid, van de Wob. Dit artikel bepaalt dat geen informatie uit stukken voor intern beraad wordt verstrekt over daarin opgenomen persoonlijke beleidsopvattingen. Jurisprudentie heeft aan de begrippen "intern beraad" en "persoonlijke beleidsopvatting" een tamelijk ruime interpretatie gegeven.

Indien journalisten of anderen inzage willen krijgen en er geen reden is om informatieverstrekking achterwege te laten, is het raadzaam om alleen kopieën van de stukken ter inzage te geven. Wanneer immers originele stukken ter inzage worden gelegd, bestaat het risico dat stukken kwijtraken.

[53] Artikel 1:1, lid 1, Algemene wet bestuursrecht.

[54] Artikel 3, lid 1, Wet openbaarheid van bestuur.

[55] Artikel 10, lid 2, sub g, Wet openbaarheid van bestuur.

[56] Artikel 10, lid 2, aanhef en onder e, Wet openbaarheid van bestuur.

Motie beperkte parlementaire enquête

64

Provinciale Staten van Drenthe in vergadering bijeen op 18 maart 2009

Concluderende dat:

- het onderzoeksrapport KPMG inzake Eurochamp niet alle vragen omtrent het voortijdig verspreiden van het rapport van Deloitte inzake onderzoek naar de Stichting Eurochamp Foundation beantwoordt;
- met name de vraag wie verantwoordelijk is voor voortijdige verspreiding van het rapport en op welke wijze dit is geschied niet beantwoord wordt;
- wel aangetoond is dat er sprake is van voortijdige verspreiding.

Van mening zijnde dat:

- een dit onbevredigende situatie is omdat het hier een zaak betreft waarbij de integriteit van het openbaar bestuur in het geding is;
- dat de bovengenoemde vragen alleen beantwoord kunnen worden als bestuurders en ambtenaren onder ede kunnen worden gehoord;
- een parlementaire provinciale enquête van beperkte omvang, gericht op die vragen waarop het rapport van KPMG geen antwoord heeft kunnen geven, hiervoor een middel is;
- onderzocht moet worden of het uitvoeren van een parlementaire enquête juridisch mogelijk is
- bij een ontkennend antwoord op voornoemde vraag een ander geëigend onderzoek dient te worden ingesteld.

Spreken als hun mening uit:

- dat aanvullend onderzoek nodig is om antwoord te krijgen op de vragen, wie of in opdracht van wie er is geëkt en op welke wijze dat is gebeurd.

Besluiten tot het instellen van een beperkte parlementaire provinciale enquête – of indien dat juridisch niet mogelijk is – tot een ander geëigend onderzoek.

Een gaan over tot de orde van de dag

VVD

PvdA

SEA

ca

Opdracht onderzoekscommissie inzake voortijdige verspreiding van het Eurochamp-rapport

Opdracht

De onderzoekscommissie doet onderzoek naar de volgende vragen:

- wie is verantwoordelijk voor de voortijdige verspreiding van het rapport van Deloitte inzake Eurochamp en op welke wijze is dat geschied;
- waren er bij de provincie Drenthe organisatorische en/of 'bestuurlijk-culturele' factoren die de voortijdige verspreiding hebben bevorderd;
- in hoeverre moet het gevoerde bestuur worden aangepast om nieuwe situaties van schending van integriteit en van de regels inzake geheimhouding te voorkomen.

Deze onderzoeksvraag c.q. -opdracht kan hangende het onderzoek zonodig door Provinciale Staten worden aangepast.

De commissie richt zich daarbij op alle relevante feiten en gebeurtenissen in relatie tot het verschijnen en verspreiden van het definitieve rapport van Deloitte.

De commissie richt zich daarbij tevens op de rol die in relatie tot die feiten en gebeurtenissen is gespeeld door respectievelijk:

- het college van GS en individuele leden daarvan;
- de ambtelijke organisatie van de provincie Drenthe;
- (leden van) provinciale staten van Drenthe;
- en eventueel door de onderzoekscommissie als zodanig aangemerkte betrokken derde partijen.

De onderzoekscommissie baseert zich daarbij zoveel mogelijk op reeds uitgebrachte relevante rapporten en andere bestaande bronnen van informatie. Het rapport van KPMG naar de voortijdige verspreiding van het Deloitte-rapport dient als uitgangspunt voor dit onderzoek.

Het onderzoek richt zich in principe op de periode 1 november tot en met 17 december 2008.

Termijn

De onderzoekscommissie brengt rapport uit aan de staten van Drenthe uiterlijk op 15 juni 2009.

Werkwijze

- De onderzoekscommissie stelt een Plan van Aanpak op en legt in een nader reglement haar werkwijze en andere werkafspraken vast.
- De onderzoekscommissie kan de hulp van een extern bureau inschakelen voor advisering ten behoeve van en/of uitvoering van (delen van) het onderzoek.
- De commissie doet dossieronderzoek.
- De commissie kan interviews afnemen met betrokkenen en/of hoorzittingen organiseren. Hoorzittingen zijn in principe openbaar, tenzij de commissie gewichtige redenen aanwezig acht, om dat in bepaalde gevallen in beslotenheid te doen (artikel 151c, lid 7).

Budget

De onderzoekscommissie kan beschikken over een budget van maximaal € 70.000,--, te putten uit het budget voor PS, bestemd voor onderzoeken. Indien gedurende het onderzoek het budget ontoereikend blijkt te zijn, doet de voorzitter daarvan tijdig en gemotiveerd mededeling aan het Presidium. Het Presidium draagt zorg voor eventuele aanvulling van het budget. De voorzitter van de commissie legt na afloop van het onderzoek verantwoording af aan de staten over de besteding van de beschikbaar gestelde middelen.

Ondersteuning

De statengriffier is secretaris van de onderzoekscommissie. De commissie pleegt voorts inhuur voor advisering ten behoeve van en eventueel uitvoering van (onderdelen van) het onderzoek. Indien daarenboven ambtelijke ondersteuning nodig blijkt, geeft de onderzoekscommissie daartoe eerst een nadere specificatie van de inhoud, aard en omvang van de werkzaamheden, op grond waarvan nadere afspraken met de directeur-secretaris over ambtelijke bijstand kunnen worden gemaakt (zie daartoe ook de Verordening onderzoekscommissie).

Besluitenlijst

**van de vergadering van de
provinciale staten van Drenthe**

gehouden op 18 maart 2009

BESLUITENLIJST

Vergadering van Provinciale Staten van Drenthe
Woensdag 18 maart 2009

U kunt de statenvoorstellen en de ingezonden brieven, alsmede de besluitenlijsten en samenvattingen, via het DocumentVindSysteem (DVS) inzien op de website van de provincie onder het volgende adres: www.drenthe.nl/provincialestaten

Ingediende moties en amendementen zijn als bijlage opgenomen bij deze besluitenlijst.

Aanwezig:

de leden:

A. van der Tuuk (PvdA) (vicevoorzitter)
J.J. Baltes (VVD)
H. Beerda (PvdA)
M.A.M. Berends (PvdA)
W.A.R. Boer (PvdA)
H.H. van de Boer (VVD)
L. Bomhof (VVD)
mevrouw K.J. Datema-Klöpping (SP)
D.B. Dijkstra (CDA)
K.R. Dijkstra (PvdA)
R.D. Esseveld (SP)
R. Fokkens (PvdA)
mevrouw W.G. Goudriaan-Visser (PvdA)
E. Hemsteede (PvdA)
H.R. Hornstra (PvdA)
A. Huizing (PvdA)
S. de Jong (CDA)
mevrouw M.J. Kaal (CDA) (gedeeltelijk)
A. Kerstholt (VVD)
H. Klaver (CDA)
J.H. Lammers (CDA)
J. Langenkamp (GroenLinks)
mevrouw W.L.M. Mastwijk-Beekhuizen (CDA)
T.S. Medemblik (ChristenUnie)
mevrouw A.H. Mulder (CDA)
mevrouw J.H. Mustamu (PvdA)

P.H. Oosterlaak (SP)
mevrouw J.M. Pannekoek-van Toor (VVD)
A.G.H. Peters (CDA)
mevrouw G. Seinen (CDA)
J. Slagter (PvdA)
mevrouw G.H. Smith (GroenLinks) (gedeeltelijk)
mevrouw M. Stijkel-Kuijpers (ChristenUnie)
A. Timmerman (VVD)
G.J. Udding (VVD)
E.R. Veenstra (PvdA)
J. Vester (SP)
R. Westerhof (SP)
Th.J. Wijbenga (CDA)
B.J. Ziengs (VVD)

mevrouw I.M. Rozema, griffier

Voorts aanwezig de leden van GS:

mevrouw A. Haarsma (PvdA)
mevrouw T. Klip-Martin (VVD)
H. Baas (ChristenUnie)
R.W. Munniksmma (PvdA)
J.H. Bats (VVD)
mevrouw J.G. Vlietstra (PvdA)

Afwezig:

A. Wendt (ChristenUnie)

1. Opening en mededelingen

De voorzitter opent de vergadering om 14.00 uur en deelt mee dat bericht van verhindering is ontvangen van de heer Wendt.

2. Ingekomen stukken

De lijst met ingekomen stukken wordt conform vastgesteld.

3. Vaststelling van de agenda

De agenda wordt conform vastgesteld.

4. Vaststelling besluitenlijsten van de vergaderingen van PS van 28 januari en 4 februari 2009 en vaststelling verslag van de besloten vergadering van PS van 11 maart 2009

De besluitenlijsten en het verslag worden ongewijzigd vastgesteld.

5. Mondelinge vragen

GroenLinks vraagt of GS voorstander zijn van een gezamenlijk loket voor overheden en bedrijven in de aanpak van de kredietcrisis, nu provincies en gemeenten volgens de SER-Noord-Nederland volledig langs elkaar heen werken.

Gedeputeerde Vlietstra herkent de problematiek, maar ziet geen meerwaarde in een gezamenlijk loket. Zij is voor goed gecoördineerde samenwerking met gemeenten en maatschappelijke partijen, waarbij de provincie die coördinerende rol graag oppakt.

6. Voorstellen

Bespreekstukken (B-stukken)

6a. Statenstuk 2009-364, Voortgang Kennis Werkt

Inhoud: GS informeren de staten over de projecten die zij in 2008 uit de reserve Versterking Economische Structuur (VES) hebben gefinancierd en blikken vooruit naar 2009-2011, inclusief de benodigde middelen. GS stellen de staten voor om de € 1,4 miljoen die is overgemaakt door SNN toe te voegen aan de reserve VES en tevens € 4,6 miljoen over te hevelen vanuit het Stimuleringsfonds Drentse projecten naar de reserve VES.

Samenvattende reactie van de fracties:

Met uitzondering van GroenLinks stemmen alle fracties in met het voorstel. VVD en GroenLinks uiten kritiek op de inhoud van de voortgangsrapportage, die in hun ogen te mager en niet 'SMART' genoeg is, zeker gezien de vele miljoenen die met het programma gemoeid zijn. GroenLinks is verder tegen het overhevelen van middelen van de ene naar de andere reserve. PvdA en ChristenUnie willen in het vervolg meer inzicht in de cijfers.

Tijdens de beraadslaging komen o.a. de volgende onderwerpen aan de orde: extra aandacht voor scholing, integrale controle in het kader van de planning- en controlcyclus i.p.v. per beleidsonderdeel en inzet van gesubsidieerde arbeid.

Reactie van het college van GS:

Het betreft een meerjarig programma, waarvan de resultaten in de loop der tijd steeds concreter zullen worden. Er is sprake van succesvolle en veelbelovende initiatieven. GS houden bij de uitvoering de vinger aan de pols. Het onderdeel scholing valt buiten het bestek van Kennis Werkt. GS zijn echter bezig met een actieprogramma arbeidsmarkt en komen daar in het voorjaar bij de staten op terug. De staten hebben vorig jaar besloten tot jaarlijkse overheveling van middelen van het Stimuleringsfonds Drentse projecten naar de reserve VES. De gedeputeerde is bereid met de Statenwerkgroep Pro-

grammabegroting over eventuele wijziging van deze systematiek van gedachten te wisselen. De inzet van gesubsidieerde arbeid is primair een verantwoordelijkheid van de gemeenten.

GS zeggen het volgende toe:

Gedeputeerde Vlietstra zegt toe de staten in de volgende voortgangsrapportage meer inzicht te geven in de concrete resultaten van de diverse projecten.

Besluit: Na beraadslaging en na stemming bij handopsteken is het voorstel aanvaard. De fractie van GroenLinks heeft tegen het voorstel gestemd.

6b. Statenstuk 2009-368, Kadernota uitvoering RSP/RSP-plus Drenthe

Inhoud: In de kadernota schetsen GS in hoofdlijnen de (financiële) consequenties van de uitvoering van het RSP/RSP-plus-pakket. De staten wordt gevraagd in te stemmen met de kadernota.

Samenvattende reactie van de fracties:

De SP wil duidelijkheid over de hoeveelheid geld die met RSP-plus gemoeid is en dient daartoe amendement A1 in (zie bijlage), waarin GS wordt opgedragen vóór de begrotingsbehandeling 2010 de financiële en inhoudelijke kaders voor de gehele provinciale cofinanciering RSP-plus ter besluitvorming aan de staten voor te leggen. Het amendement wordt unaniem aanvaard.

Met uitzondering van GroenLinks, die in het licht van het rapport "Amen is geen Amsterdam" een meer terughoudende rol van de provincie in dezen voorstaat en op dit moment te weinig inzicht in de risico's heeft, stemmen alle fracties vervolgens in met het statenvoorstel.

Tijdens de beraadslaging komen o.a. de volgende aandachtspunten/vragen aan de orde: wie bepaalt wanneer de staten nader worden geïnformeerd, wat zijn de financiële consequenties van het verschil van inzicht met de gemeente Assen, risicobeheersing moet afzonderlijk in de commissie BFE worden besproken en extra personeel moet niet bij de provincie maar bij de gemeenten worden ingezet.

Reactie van het college van GS:

Regionale cofinanciering is de voorwaarde om de RSP-gelden binnen te halen. Binnen de projecten is sprake van een gelijkwaardige samenwerking met de gemeenten, waarbij de regie bij de gemeenten ligt. Er worden harde afspraken over geld en doelen gemaakt, zodat de risico's, die nu eenmaal aan grote projecten kleven, beheersbaar blijven. GS willen die risico's met de commissie BFE bespreken. Hoewel het de nodige druk op de ketel zet, nemen GS het amendement over. GS zijn in gesprek met de gemeente Assen en komen op de uitkomsten daarvan en de eventuele financiële consequenties z.s.m. terug. GS kijken fundamenteel anders dan GroenLinks tegen de rol van de provincie aan. Van de provincie wordt een extra inspanning gevraagd, vandaar de inzet van extra personeel.

Amendement:

Nr.	Ingediend door	Onderwerp	Besluit
A1	De heer Oosterlaak (SP)	GS leggen de financiële en inhoudelijke kaders voor de provinciale cofinanciering RSP-plus vóór de begrotingsbehandeling 2010 ter besluitvorming aan de staten voor.	Unaniem aanvaard

Besluit: Na beraadslaging en na stemming bij handopsteken is het voorstel aanvaard. De fractie van GroenLinks heeft tegen het voorstel gestemd.

6c. Statenstuk 2009-373, Bekrachtiging geheimhouding t.a.v. documenten m.b.t. de voorgenomen fusie tussen Essent NV en RWE AG

Inhoud: GS stellen de staten voor de door GS opgelegde geheimhouding ten aanzien van die stukken die de staten zijn of worden overgelegd met betrekking tot de Uitvoering van de Toekomststrategie Essent, die door of namens Essent of Enexis als vertrouwelijk aan GS zijn overgedragen, te bekrachtigen.

Samenvattende reactie van de fracties:

Met uitzondering van de SP, die voorstander is van transparantie en ook haar achterban wil kunnen consulteren, stemmen alle fracties in met het voorstel. De heer Vester (SP) legt een stemverklaring af: hij wil geen stukken toegestuurd krijgen, waarover geheimhouding vereist is. Het CDA vraagt om welke stukken het gaat en wanneer de staten ze tegemoet kunnen zien.

Reactie van het college van GS:

GS willen de onderhavige informatie graag met de staten delen. Omdat het om bedrijfsmatige en financiële gegevens gaat, heeft het college voor deze lijn gekozen. De stukken zullen in week 13 voor de staten ter inzage worden gelegd.

Besluit: Na beraadslaging en na stemming bij handopsteken is het voorstel aanvaard. De fractie van de SP heeft tegen het voorstel gestemd.

7. Onderzoeksrapport van KPMG over mogelijke voortijdige verspreiding rapport Eurochamp

Inhoud: GS informeren de staten over de resultaten van het onderzoek door KPMG naar de mogelijke voortijdige verspreiding van het rapport over Eurochamp vanuit het provinciehuis.

Samenvattende reactie van de fracties in 1° termijn:

Alle fracties vinden de uitkomsten van het onderzoek onbevredigend. De betrouwbaarheid en integriteit van de provincie zijn in het geding en daarom moet er duidelijkheid komen over wie heeft gelekt, op welke manier en waarom. Het CDA pleit voor passende maatregelen voor de verantwoordelijk bestuurder en voor degene die heeft gelekt. De fractie vindt dat gedeputeerde Haarsma onvoldoende regie heeft gevoerd. Het CDA spreekt van ongewenste verwevenheid met de media. De PvdA staat achter het college, maar vindt dat het KPMG-rapport niet het sluitstuk kan zijn. Wat kan vervolgonderzoek opleveren en wat zijn de kosten? De VVD neemt de uitkomsten van het rapport zeer hoog op. De fractie vindt dat met het KPMG-rapport het blazoen van de heer Klaver is gezuiverd. Als in strijd met de ambtseed is gehandeld, moeten daaraan consequenties worden verbonden. SP en GroenLinks zijn het niet eens met de wijze waarop GS omgaan met de uitkomsten van het rapport. De toonzetting van de begeleidende GS-brief boezemt geen vertrouwen in. De SP meent dat nog veel vragen onbeantwoord zijn gebleven. GroenLinks pleit voor een onderzoek ex artikel 151a van de Provinciewet met deskundige juridische begeleiding. ChristenUnie en PvdA hebben twijfels over de integriteit van de informant. Waarom heeft deze alleen de CDA-fractie benaderd? Volgens de ChristenUnie blijkt niet uit het rapport dat uit het provinciehuis is gelekt. De fractie staat volledig achter het college.

Tijdens de beraadslaging worden o.a. de volgende vragen gesteld: waarom en in wiens opdracht is het digitale bestand bij Deloitte opgevraagd, wat is met het bestand gedaan, wie was op de hoogte van het bestaan van dit bestand, wie had toegang tot de desbetreffende computer, zijn medewerkers geautoriseerd vertrouwelijke stukken digitaal op te vragen, zijn er met de directie afspraken gemaakt over de regie in dit proces, hebben GS een besluit genomen op basis van het conceptrapport van Deloitte, waarom is de doos met definitieve rapporten een week ongeopend gebleven, waarom is geen actie ondernomen toen bleek dat een journalist van het Dagblad van het Noorden (DvhN) over het Deloitte-rapport beschikte, heeft KPMG wel alle relevante personen gehoord en welke maatregelen hebben GS n.a.v. het KPMG-rapport genomen?

Reactie van het college van GS in 1° termijn:

Gedeputeerde Haarsma heeft vertrouwen en integriteit hoog in het vaandel en heeft naar eer en geweten gehandeld. Zij is bereid onder ede te verklaren niets met het lek van doen te hebben, maar neemt wel de volle verantwoordelijkheid op zich. Volgens haar is er sprake van een incident. Haar vragen aan (de journalist van) het DvhN of men beschikte over het rapport, zijn ontkennend beantwoord. De directie heeft de secretaresse verzocht contact op te nemen met Deloitte met de vraag wanneer het rapport zou binnenkomen, omdat men dacht het nodig te hebben voor de aangifte bij het OM. De secretaresse heeft vervolgens op eigen initiatief een digitale versie van het rapport opgevraagd, om zo snel mogelijk aangifte te kunnen doen, en is daar zeer zorgvuldig mee omgegaan. De directie en een aantal medewerkers waren op de hoogte van het bestaan van het pdf-bestand, gedeputeerde Haarsma niet. GS hebben het besluit tot aangifte en terugvordering van de subsidie genomen op basis van het conceptrapport plus oplegnotitie. Volgens Deloitte week het definitieve rapport namelijk maar op een klein onderdeel af van het concept. Naar later bleek hadden GS het definitieve rapport niet nodig om aangifte te doen, dat is de reden waarom de doos met rapporten enige tijd dicht is gebleven. De gedeputeerde vindt dat GS op een integere manier omgaan met de pers.

Ook gedeputeerde Klip hecht aan betrouwbaarheid en integriteit. Zij is zeer ongelukkig met de huidige situatie, die schadelijk is voor het imago van het openbaar bestuur en de provincie, en geeft aan het integriteitsbeleid nogmaals tegen het licht te zullen houden. De uitkomsten van het onderzoek zijn onbevredigend. De staten zijn nu aan zet, mogelijk d.m.v. een onderzoek ex artikel 151a. Zij wil graag onder ede gehoord worden. De gedeputeerde geeft aan begin december op de hoogte te zijn gesteld van het pdf-bestand.

Naar de mening van gedeputeerde Baas is de informatiebeveiliging goed geregeld, maar hij zal het naar aanleiding van deze kwestie weer kritisch onder de loep nemen. De gedeputeerde geeft aan geen kennis te hebben gehad van het pdf-bestand.

Samenvattende reactie van de fracties in 2° termijn:

Volgens het CDA is er sprake van een betrouwbare informant, zoals ook blijkt uit het KPMG-rapport. Het CDA heeft niet het gevoel dat GS de zaak voldoende in control hebben. De PvdA vindt afgaan op gevoelens geen zuivere manier van politiek bedrijven. Deze fractie en de ChristenUnie zijn tevreden met de beantwoording door GS. Een groot deel van de PvdA-fractie wil het hierbij laten, maar de fractie zal een eventueel onderzoek ex artikel 151a niet blokkeren. De ChristenUnie heeft geen behoefte aan vervolgonderzoek. SP en GroenLinks pleiten voor een onderzoek ex artikel 151a en dienen motie M1 in (zie bijlage). De VVD is voorstander van een beperkte en snelle parlementaire enquête. Naar de vorm daarvan moet onderzoek plaatsvinden.

Tijdens de beraadslaging worden o.a. de volgende vragen gesteld: waarom heeft gedeputeerde Haarsma zich zo indringend bemoeid met de berichtgeving over Eurochamp in het DvhN, hoe hebben de gedeputeerden Bats en Klip op de opmerkingen van gedeputeerde Haarsma over de journalist van het DvhN gereageerd en waarom geeft niemand van de gedeputeerden toe van het pdf-bestand op de hoogte te zijn geweest, zoals het KPMG-rapport aangeeft?

Reactie van het college van GS in 2° termijn:

Gedeputeerde Klip heeft collega Haarsma geadviseerd in te grijpen toen bleek dat het DvhN over het rapport beschikte.

De gedeputeerden Munniksmma en Bats geven aan pas in een later stadium op de hoogte te zijn gesteld van het pdf-bestand.

Samenvattende reactie van de fracties in 3^e termijn:

Volgens het CDA was gedeputeerde Haarsma op de hoogte van het lekken en heeft zij verzuimd daarin regie en verantwoordelijkheid te nemen. De fractie dient een motie van wantrouwen (M2, zie bijlage) tegen de gedeputeerde in. Daarmee is niet gezegd dat het CDA niet wil meewerken aan een eventueel onderzoek ex artikel 151a. PvdA en ChristenUnie spreken van een onbegrijpelijke zet van het CDA en van een buitengewoon zwaar middel, nog voordat vervolgonderzoek heeft plaatsgevonden. De PvdA wil elke twijfel wegnemen d.m.v. gedegen onderzoek. De fractie steunt daartoe motie M3 (zie bijlage) die door de VVD wordt ingediend. Deze motie wijkt in die zin af van motie M1 dat eerst gekeken wordt naar de aard van het onderzoek.

Samenvattende reactie van de fracties in 4^e termijn:

Het CDA houdt gedurende het onderzoek ex artikel 151a de motie van wantrouwen aan. SP en GroenLinks trekken motie M1 in.

Moties:

Nr.	Ingediend door	Onderwerp	Besluit
M1	De heren Oosterlaak (SP) en Langenkamp (GroenLinks)	PS stellen een commissie ex artikel 151a Provinciewet samen naar de gang van zaken rondom het lekken van het Deloitte-rapport over Eurochamp.	Ingetrokken.
M2	De heer Klaver (CDA)	PS zeggen het vertrouwen op in de plv. CdK/gedeputeerde mw. Haarsma.	Aangehouden.
M3	De heren Van de Boer (VVD), Veenstra (PvdA) en Medemblik (ChristenUnie)	PS besluiten tot het instellen van een beperkte parlementaire provinciale enquête of - indien dat juridisch niet mogelijk is - tot een ander geëigend onderzoek.	Unaniem aanvaard.

8. Sluiting

De vergadering wordt gesloten om 00.26 uur.

De volgende vergadering zal plaatsvinden op 22 april 2009.

Vastgesteld in de vergadering van provinciale staten van 22 april 2009,

, voorzitter

, griffier

Provinciale staten van Drenthe;

in vergadering bijeen op woensdag 18 maart 2009

gelezen statenstuk 2009-368 Kadernota uitvoering RSP/RSP-plus Drenthe

overwegende dat

- GS dit statenstuk aan de commissie BFE heeft voorgelegd vanwege de financiële implicaties van de uitvoering van RSP én **RSP-plus** Drenthe.
- van de Provinciale cofinanciering **RSP-plus** aan de staten alleen voor het onderdeel Emmen-centrum de financiële implicaties zijn voorgelegd. Te weten 40 miljoen.
- voor de Provinciale cofinanciering **RSP-plus** Drenthe voor de onderdelen Assen-Florijnas, Coevorden-stationsomgeving, Spoorlijn Zwolle-Coevorden/Emmen en het onderdeel Meppel en Hoogeveen geen financiële implicaties zijn aangegeven.
- GS aangeeft (zie besluit VII) de resterende dekking van de **Plus-ambities** voor Assen, Emmen en Coevorden bij de voorjaarsnota wel aan te kunnen geven.'
- GS in de brief van 19-11-2008 aangeeft begin 2009 de Staten nader te informeren over de financiële doorwerking van de ambities **RSP-plus** in het provinciale meerjarenperspectief.
- gedeeltes van de **Plus** ambities gefinancierd moeten worden uit bestaande budgetten en zonder financiële kaders PS niet in kan schatten wat de gevolgen zijn voor andere onderdelen binnen die programma's

BESLUITEN:

Besluit nummer 7 te wijzigen in:

begrotingsbehandeling 2010
Gedeputeerde staten op te dragen vóór de ~~voorjaarsnota 2009~~ of ieder eerder moment de staten een statenstuk aan te bieden met daarin de financiële én inhoudelijke kaders voor de gehele Provinciale cofinanciering RSP-plus. De uitgangspunten voor provinciale cofinanciering op kaderstellend niveau worden in de voorjaarsnota aangegeven.

Namens de fractie van de SP

P. Oosterlaak

De staten van Drenthe in vergadering bijeen op 18 maart 2009 horende de discussie

Overwegende dat:

- Dat het vertrouwen en de integriteit in het openbaar bestuur van de provincie een groot goed is, en de twijfel die is ontstaan in deze, in het rapport van KPMG niet duidelijk is weggenomen

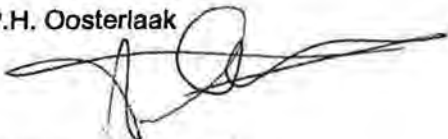
Spreekt uit:

- Dat provinciale Staten een commissie ex. Art. 151A van de provinciewet samenstelt naar de gang van zaken rondom het lekken Deloitte rapport over Eurochamp

en gaat over tot de orde van de dag.

Namens de SP

P.H. Oosterlaak

Namens GroenLinks,

J. Langenkamp

Motie van wantrouwen

Provinciale Staten van Drenthe, in vergadering bijeen op 18 maart 2009, ter bespreking van het Onderzoeksrapport KPMG inzake EuroChamp en de daarop betrekking hebbende brief van 10 maart 2009 van het college van Gedeputeerde Staten van Drenthe;

Constateerend dat:

- het onderzoek van KPMG uitwijst dat het definitieve onderzoeksrapport van Deloitte Forensic & Dispute Services inzake de stichting EuroChamp Foundation van 10 november 2008 vóór de openbaarmaking op 27 november 2008 buiten het provinciehuis is terechtgekomen;
- oneigenlijk gebruik gemaakt is van c.q. onzorgvuldig omgegaan is met vertrouwelijke overheidsinformatie;

Overwegende dat:

- er geen twijfels mogen bestaan m.b.t. de betrouwbaarheid en de geloofwaardigheid van de provinciale overheid;
- het provinciaal bestuur dient te handelen vanuit principes van integriteit en betrouwbaarheid;

Van mening zijnde dat:

- door het voortijdig naar buiten komen van het vertrouwelijke onderzoeksrapport van Deloitte ernstige twijfels zijn ontstaan m.b.t. de betrouwbaarheid en de geloofwaardigheid van de provinciale overheid;
- daarmee aan het imago van de provincie Drenthe ernstige schade is toegebracht;
- met de beantwoording van de in het debat gestelde vragen de twijfels m.b.t. de betrouwbaarheid en de geloofwaardigheid van het provinciaal bestuur niet zijn weggenomen;
- het provinciaal bestuur en in het bijzonder de plaatsvervangend Commissaris der Koningin/Gedeputeerde Mevr. Haarsma. daarvoor verantwoordelijkheid draagt;
- de plaatsvervangend Commissaris der Koningin/Gedeputeerde Mevr. Haarsma hierdoor het vertrouwen heeft geschonden dat Provinciale Staten haar hebben gegeven;

Besluiten tot het opzeggen van het vertrouwen in de plaatsvervangend Commissaris der Koningin/Gedeputeerde Mevr. Haarsma;

En gaan over tot de orde van de dag.

H. Klaver (CDA)

Motie beperkte parlementaire enquête

Provinciale Staten van Drenthe in vergadering bijeen op 18 maart 2009

Concluderende dat:

- het onderzoeksrapport KPMG inzake Eurochamp niet alle vragen omtrent het voortijdig verspreiden van het rapport van Deloitte inzake onderzoek naar de Stichting Eurochamp Foundation beantwoordt;
- met name de vraag wie verantwoordelijk is voor voortijdige verspreiding van het rapport en op welke wijze dit is geschied niet beantwoord wordt;
- wel aangetoond is dat er sprake is van voortijdige verspreiding.

Van mening zijnde dat:

- een dit onbevredigende situatie is omdat het hier een zaak betreft waarbij de integriteit van het openbaar bestuur in het geding is;
- dat de bovengenoemde vragen alleen beantwoord kunnen worden als bestuurders en ambtenaren onder ede kunnen worden gehoord;
- een parlementaire provinciale enquête van beperkte omvang, gericht op die vragen waarop het rapport van KPMG geen antwoord heeft kunnen geven, hiervoor een middel is;
- onderzocht moet worden of het uitvoeren van een parlementaire enquête juridisch mogelijk is
- bij een ontkennend antwoord op voornoemde vraag een ander geëigend onderzoek dient te worden ingesteld.

Spreken als hun mening uit:

- dat aanvullend onderzoek nodig is om antwoord te krijgen op de vragen, wie of in opdracht van wie er is geëkt en op welke wijze dat is gebeurd.

Besluiten tot het instellen van een beperkte parlementaire provinciale enquête – of indien dat juridisch niet mogelijk is – tot een ander geëigend onderzoek.

Een gaan over tot de orde van de dag

VVD

PvdA

EDA

Cu

The image shows several handwritten signatures in black ink. A large, solid black rectangular redaction mark is placed over the names of the signatories, obscuring them. The signatures are written over the party abbreviations listed to the left.

Van L Bomhof

Aan:

██████████@drenthe.nl ██████████@drenthe.nl ██████████@drenthe.nl ██████████@drenthe.nl
 ██████████@drenthe.nl ██████████@drenthe.nl ██████████@drenthe.nl ██████████@drenthe.nl

Datum 5-5-2009 17:30:59

Onderwerp: Betr.: vervanging Renee Westerhof

Geachte fractievoorzitters,

Hierbij vraag ik als voorzitter van de provinciale enquetecommissie Euro Champ uw instemming met de procedure die met de plv.voorzitter van provinciale staten, de heer van der Tuuk, is afgesproken naar aanleiding van de ziekte van SP-statenlid R. Westerhof (zie hierna). De heer P. Oosterlaak zal - omdat hij niet officieel door provinciale staten is aangewezen als vervanger - slechts in die rol optreden als dat echt noodzakelijk is en bij niet-formele aangelegenheden (cie-vergaderingen, voorgesprekken). Bij de hoorzitting(en) zal hij dus niet optreden. Wel ontvangt hij - net als de andere plaatsvervangers - alle informatie, die in de commissie aan de orde komt. Als commissie kijken we deze situatie even aan en zullen nader bezien of het - in verband met de stand van het onderzoek - nog nodig is om op 3 juni 2009 de heer Oosterlaak formeel te laten benoemen als plaatsvervangend commissielid. In afwachting van uw antwoord.

mvg

Leo Bomhof

>>> A vanderTuuk 05-05-09 16:45 >>>

Beste presidiumleden, Beste Leo

Zojuist telefonisch contact gehad met Leo Bomhof.

Naar aanleiding van mijn reactie van hedenochtend op onderstaande mail de gang der dingen even doorgesproken.

Met Leo de conclusie getrokken dat 3 juni a.s. de situatie formeel geregeld moet worden. Dat tot die tijd Philip Oosterlaak feitelijk als vervanger kan functioneren, met dien verstande dat hij niet onderdeel van de commissie kan vormen tijdens de formele hoorzittingen, waarbij bijvoorbeeld getuigen onder ede gehoord worden. Dit om juridische complicaties achteraf te voorkomen. We concluderen dus wel dat Philip indien nodig voorbereidende vergadering van de commissie kan bijwonen, waarbij we ervan uitgaan dat Ko Vester deze vergaderingen zal bijwonen en vervanging van hem slechts bij uitzondering nodig zal zijn.

Leo zal dit alles ter flatering kortsluiten met de fractievoorzitters.

Met vriendelijke groet,

Ard van der Tuuk

>>> I Rozema 04-05-09 17:26 >>>

Geacht Presidium,

Zoals bekend is statenlid Renee Westerhof voorlopig uit de running (al gaat het alweer een beetje beter met hem). Hij is de vice-voorzitter van de onderzoekscommissie Eurochamp. Zijn plaats is nu ingenomen door Ko Vester en Herman Beerda heeft het vice-voorzitterschap op zich genomen.

Ko Vester heeft verzocht om Philip Oosterlaak nu als plaatsvervangend lid aan te wijzen, omdat hij anders geen 'sparring partner' heeft, zoals de andere leden van de commissie die wel hebben. De wet noch de verordening op de onderzoekscommissie voorziet hier in. Formeel gesproken dienen

de staten de plaatsvervanger te benoemen. Maar gezien de tijdsdruk waaronder de commissie staat en het plotselinge ontstaan van dit probleem, wil de voorzitter van de commissie graag via bijgaande brief e.e.a. aan de staten voorleggen.
Hij heeft mij gevraagd het Presidium hierover te consulteren.

Kunt u zich in deze procedure vinden?
Graag z.s.m. uw reactie.

Vriendelijke groeten,
Inge Rozema

CC:

[redacted]@drenthe.nl, [redacted]@drenthe.nl, [redacted]@drenthe.nl, [redacted]@dr
enthe.nl, [redacted]@drenthe.nl, [redacted]@drenthe.nl

Aan:
de leden van provinciale staten

Assen, 7 april 2009
Ons kenmerk 15/SG/2009004116
Behandeld door mevrouw I.M. Rozema (0592) 36 [REDACTED]
Onderwerp: Aanpassing onderzoeksopdracht

Geachte statenleden,

Op woensdag 8 april vindt een extra PS-vergadering plaats ter benoeming van de onderzoekscommissie die de voortijdige verspreiding van het Eurochamp-rapport gaat onderzoeken. U heeft daartoe statenstuk 2009-381 ontvangen. De staten geven met dit besluit aan de onderzoekscommissie ook een onderzoeksopdracht mee, die in de bijlage van het genoemde statenstuk is toegevoegd.

Inmiddels is nader juridisch advies gevraagd en ontvangen over het gebruik van het onderzoeksrecht van PS in relatie tot het onderhavige dossier (dit conform de motie M3). Dit advies heeft ons ertoe gebracht om de in de opdracht geformuleerde onderzoeksvragen aan te passen. Een nieuwe versie van de bijlage met de onderzoeksopdracht gaat hierbij. Gelieve deze als uitgangspunt van de bespreking morgen in de statenvergadering te gebruiken.

Hoogachtend,

[REDACTED]
A. van der Tuuk, vice-voorzitter

Bijlage

Opdracht onderzoekscommissie inzake voortijdige verspreiding van het Eurochamp-rapport

Opdracht

De onderzoekscommissie doet onderzoek naar de volgende vragen:

- wie is verantwoordelijk voor de voortijdige verspreiding van het rapport van Deloitte inzake Eurochamp en op welke wijze is dat geschied;
- waren er bij de provincie Drenthe organisatorische en/of 'bestuurlijk-culturele' factoren die de voortijdige verspreiding hebben bevorderd;
- in hoeverre moet het gevoerde bestuur worden aangepast om nieuwe situaties van schending van integriteit en van de regels inzake geheimhouding te voorkomen.

Deze onderzoeksvraag c.q. -opdracht kan hangende het onderzoek zonodig door Provinciale Staten worden aangepast.

De commissie richt zich daarbij op alle relevante feiten en gebeurtenissen in relatie tot het verschijnen en verspreiden van het definitieve rapport van Deloitte.

De commissie richt zich daarbij tevens op de rol die in relatie tot die feiten en gebeurtenissen is gespeeld door respectievelijk:

- het college van GS en individuele leden daarvan;
- de ambtelijke organisatie van de provincie Drenthe;
- (leden van) provinciale staten van Drenthe;
- en eventueel door de onderzoekscommissie als zodanig aangemerkte betrokken derde partijen.

De onderzoekscommissie baseert zich daarbij zoveel mogelijk op reeds uitgebrachte relevante rapporten en andere bestaande bronnen van informatie. Het rapport van KPMG naar de voortijdige verspreiding van het Deloitte-rapport dient als uitgangspunt voor dit onderzoek.

Het onderzoek richt zich in principe op de periode 1 november tot en met 17 december 2008.

Termijn

De onderzoekscommissie brengt rapport uit aan de staten van Drenthe uiterlijk op 15 juni 2009.

Werkwijze

- De onderzoekscommissie stelt een Plan van Aanpak op en legt in een nader reglement haar werkwijze en andere werkafspraken vast.
- De onderzoekscommissie kan de hulp van een extern bureau inschakelen voor advisering ten behoeve van en/of uitvoering van (delen van) het onderzoek.
- De commissie doet dossieronderzoek.
- De commissie kan interviews afnemen met betrokkenen en/of hoorzittingen organiseren. Hoorzittingen zijn in principe openbaar, tenzij de commissie gewichtige redenen aanwezig acht, om dat in bepaalde gevallen in beslotenheid te doen (artikel 151c, lid 7).

Budget

De onderzoekscommissie kan beschikken over een budget van maximaal € 70.000,--, te putten uit het budget voor PS, bestemd voor onderzoeken. Indien gedurende het onderzoek het budget ontoereikend blijkt te zijn, doet de voorzitter daarvan tijdig en gemotiveerd mededeling aan het Presidium. Het Presidium draagt zorg voor eventuele aanvulling van het budget. De voorzitter van de commissie legt na afloop van het onderzoek verantwoording af aan de staten over de besteding van de beschikbaar gestelde middelen.

Ondersteuning

De statengriffier is secretaris van de onderzoekscommissie. De commissie pleegt voorts inhuur voor advisering ten behoeve van en eventueel uitvoering van (onderdelen van) het onderzoek. Indien daarenboven ambtelijke ondersteuning nodig blijkt, geeft de onderzoekscommissie daartoe eerst een nadere specificatie van de inhoud, aard en omvang van de werkzaamheden, op grond waarvan nadere afspraken met de directeur-secretaris over ambtelijke bijstand kunnen worden gemaakt (zie daartoe ook de Verordening onderzoekscommissie).

Statenstuk 2009-381

Instelling onderzoekscommissie en vaststelling onderzoeksopdracht

Voorgestelde behandeling:

- provinciale staten op 8 april 2009
- fatale beslisdatum: n.v.t.

Voorstel van het Presidium van provinciale staten

Inleiding

In de vergadering van provinciale staten van 18 maart jl. is statenbreed een motie M3 aangenomen, waarin is besloten tot het instellen van een beperkt provinciaal parlementair onderzoek naar de vraag

- wie verantwoordelijk is voor voortijdige verspreiding van het rapport van Deloitte inzake onderzoek naar de Stichting EuroChamp Foundation (verder te noemen het EuroChamp-rapport);
- en op welke wijze dit is geschied.

Provinciale staten zullen voor de uitvoering van dit onderzoek ex artikelen 151a tot en met 151f van de Provinciewet een onderzoekscommissie moeten benoemen en aan die commissie een onderzoeksopdracht moeten meegeven.

Advies

1. Op voordracht van de fracties een onderzoekscommissie ex artikel 151a, derde lid, instellen waarin de volgende leden zitting hebben:
 - de heer H. Beerda, PvdA
 - de heer S. de Jong, CDA
 - de heer L. Bomhof, VVD
 - de heer R. Westerhof, SP
 - mevrouw M. Stijkel-Kuijpers, ChristenUnie
 - mevrouw G.H. Smith, GroenLinks

plaatsvervanger: de heer M.A.M. Berends
plaatsvervanger: mevrouw M.J. Kaal
plaatsvervanger: de heer G.J. Udding
plaatsvervanger: de heer J. Vester
plaatsvervanger: de heer T.S. Medemblik
plaatsvervanger: de heer J. Langenkamp
2. De heer L. Bomhof als voorzitter van deze commissie benoemen.
3. De onderzoeksopdracht zoals deze in de bijlage is weergegeven vaststellen.

Meetbaar/Beoogd beleidseffect

De motie M3 beoogt door middel van een eigen onderzoek door de staten de onbeantwoorde vragen uit het rapport van KPMG alsnog op te helderen. Het voorliggende besluit dient ter uitvoering van deze motie.

Argumenten

- 1.1. *De Provinciewet schrijft voor dat de staten, om een onderzoek ex artikel 151a uit te voeren, een onderzoekscommissie dienen in te stellen, bestaande uit minimaal drie leden van provinciale staten.*

Overleg tussen de fractievoorzitters heeft opgeleverd, dat alle fracties een lid en een plaatsvervangend lid voor deze commissie ter benoeming hebben voorgedragen.
- 2.1. *De Verordening op de onderzoekscommissie bepaalt in artikel 3 dat provinciale staten eveneens plaatsvervangende leden en de voorzitter van de commissie benoemen.*
- 3.1. *De wet schrijft voor dat provinciale staten een omschrijving van het onderwerp van onderzoek vaststellen alsmede een toelichting daarop.*

Om de onderzoekscommissie voldoende richting mee te geven, wordt voorgesteld om de in de bijlage opgenomen onderzoeksopdracht vast te stellen.

Uitvoering

Tijdsplanning

De commissie dient aan de staten rapport uit te brengen uiterlijk op 15 juni 2009.

Financiën

Totale kosten	ca. € 70.000,--
Kosten voor de provincie	ca. € 70.000,--
Uit het budget:	Kosten Duaal bestuur

Monitoring en evaluatie

Niet van toepassing.

Extern betrokkenen

Door de onderzoekscommissie nader te bepalen.

Communicatie

Er zal een persbericht uitgaan naar aanleiding van het besluit tot het instellen van deze onderzoekscommissie en de aan haar meegegeven onderzoeksopdracht.

Bijlagen

1. Onderzoeksopdracht
2. Motie M3

Assen, 31 maart 2009

Kenmerk: 14/SG/2009003799

Het Presidium van provinciale staten van Drenthe,

de heer A. van der Tuuk, vicevoorzitter
mevrouw I.M. Rozema, griffier

jk/coll.

Provinciale staten van Drenthe;

gelet op de artikelen 151a tot en met 151f van de Provinciewet;

gelet op de Verordening op de onderzoekscommissie (Provinciaal blad nummer 55, 2003);

gelezen het voorstel van het Presidium van provinciale staten van 31 maart 2009, kenmerk 14/SG/2009003799;

BESLUITEN:

- I. in te stellen een commissie van onderzoek naar het voortijdig verspreiden van het als vertrouwelijk bestempelde rapport van Deloitte inzake een onderzoek naar de stichting EuroChamp Foundation;
- II. te benoemen in deze commissie de leden (en hun plaatsvervangers):

- de heer H. Beerda, PvdA	plaatsvervanger: de heer M.A.M. Berends
- de heer S. de Jong, CDA	plaatsvervanger: mevrouw M.J. Kaal
- de heer L. Bomhof, VVD	plaatsvervanger: de heer G.J. Udding
- de heer R. Westerhof, SP	plaatsvervanger: de heer J. Vester
- mevrouw M. Stijkel-Kuijpers, ChristenUnie	plaatsvervanger: de heer T.S. Medemblik
- mevrouw G.H. Smith, GroenLinks	plaatsvervanger: de heer J. Langenkamp
- III. te benoemen als voorzitter van deze commissie de heer L.Bomhof;
- IV. vast te stellen de in de bijlage opgenomen onderzoeksopdracht.

Assen, 8 april 2009

Provinciale staten voornoemd,

, griffier

, vicevoorzitter

jk/coll

OPDRACHT ONDERZOEKSCOMMISSIE INZAKE VOORTIJDIGE
VERSPREIDING VAN HET EUROCHAMP-RAPPORT

Opricht

De onderzoeksc commissie doet onderzoek naar de vraag (conform motie M3):

- door wie en/of in opdracht van wie het definitieve rapport van Deloitte inzake Eurochamp voortijdig is verspreid;
- en op welke wijze die voortijdige verspreiding is geschied.

Deze onderzoeksvraag c.q. -opdracht kan na het inwinnen van deskundig juridisch advies zonodig worden aangepast.

De commissie richt zich daarbij op alle relevante feiten en gebeurtenissen in relatie tot het verschijnen en verspreiden van het definitieve rapport van Deloitte.

De commissie richt zich daarbij tevens op de rol die in relatie tot die feiten en gebeurtenissen is gespeeld door respectievelijk:

- het college van gedeputeerde staten en individuele leden daarvan;
- de ambtelijke organisatie van de provincie Drenthe
- (leden van) provinciale staten van Drenthe
- en eventueel door de onderzoeksc commissie als zodanig aangemerkte betrokken derde partijen

De onderzoeksc commissie baseert zich daarbij zoveel mogelijk op reeds uitgebrachte relevante rapporten en andere bestaande bronnen van informatie. Het rapport van KPMG naar de voortijdige verspreiding van het Deloitte-rapport dient als uitgangspunt voor dit onderzoek.

Het onderzoek richt zich in principe op de periode 1 november tot en met 17 december 2008.

Termijn

De onderzoeksc commissie brengt rapport uit aan de staten van Drenthe uiterlijk op 15 juni 2009.

Werkwijze

- De onderzoeksc commissie stelt een Plan van aanpak op en legt in een nader reglement haar werkwijze en andere werkafspraken vast.
- De onderzoeksc commissie kan de hulp van een extern bureau inschakelen voor advisering ten behoeve van en/of uitvoering van (delen van) het onderzoek.
- De commissie doet dossieronderzoek.
- De commissie kan interviews afnemen met betrokkenen en/of hoorzittingen organiseren. Hoorzittingen zijn in principe openbaar, tenzij de commissie gewichtige redenen aanwezig acht, om dat in bepaalde gevallen in beslotenheid te doen (artikel 151c, zevende lid).

Budget

De onderzoekscommissie kan beschikken over een budget van maximaal € 70.000,-- te putten uit het budget voor provinciale staten, bestemd voor onderzoeken. Indien gedurende het onderzoek het budget ontoereikend blijkt te zijn, doet de voorzitter daarvan tijdig en gemotiveerd mededeling aan het Presidium. Het Presidium draagt zorg voor eventuele aanvulling van het budget. De voorzitter van de commissie legt na afloop van het onderzoek verantwoording af aan de staten over de besteding van de beschikbaar gestelde middelen.

Ondersteuning

De statengriffier is secretaris van de onderzoekscommissie. De commissie pleegt voorts inhuur voor advisering ten behoeve van en eventueel uitvoering van (onderdelen van) het onderzoek. Indien daarboven ambtelijke ondersteuning nodig blijkt, geeft de onderzoekscommissie daartoe eerst een nadere specificatie van de inhoud, aard en omvang van de werkzaamheden, op grond waarvan nadere afspraken met de directeur-secretaris over ambtelijke bijstand kunnen worden gemaakt (zie daartoe ook de Verordening onderzoekscommissie).

Motie beperkte parlementaire enquête

Provinciale Staten van Drenthe in vergadering bijeen op 18 maart 2009

Concluderende dat:

- het onderzoeksrapport KPMG inzake Eurochamp niet alle vragen omtrent het voortijdig verspreiden van het rapport van Deloitte inzake onderzoek naar de Stichting Eurochamp Foundation beantwoordt;
- met name de vraag wie verantwoordelijk is voor voortijdige verspreiding van het rapport en op welke wijze dit is geschied niet beantwoord wordt;
- wel aangetoond is dat er sprake is van voortijdige verspreiding.

Van mening zijnde dat:

- een dit onbevredigende situatie is omdat het hier een zaak betreft waarbij de integriteit van het openbaar bestuur in het geding is;
- dat de bovengenoemde vragen alleen beantwoord kunnen worden als bestuurders en ambtenaren onder ede kunnen worden gehoord;
- een parlementaire provinciale enquête van beperkte omvang, gericht op die vragen waarop het rapport van KPMG geen antwoord heeft kunnen geven, hiervoor een middel is;
- onderzocht moet worden of het uitvoeren van een parlementaire enquête juridisch mogelijk is
- bij een ontkennend antwoord op voornoemde vraag een ander geëigend onderzoek dient te worden ingesteld.

Spreken als hun mening uit:

- dat aanvullend onderzoek nodig is om antwoord te krijgen op de vragen, wie of in opdracht van wie er is geëkt en op welke wijze dat is gebeurd.

Besluiten tot het instellen van een beperkte parlementaire provinciale enquête – of indien dat juridisch niet mogelijk is – tot een ander geëigend onderzoek.

Een gaan over tot de orde van de dag

VVD

PvdA

EDA

CU

Besproken met
frv25 + vicevz.PS
op do. 26/3/09

Bespreekpunten met fractievoorzitters

advies Elzinga

Bezetting commissie

- minimaal drie leden EN plaatsvervangend leden!
- voorzitter is geen technisch voorzitter maar volwaardig lid van de commissie
- evenredige afspiegeling van PS

67

NB: houd er rekening mee, dat het de leden van de commissie veel tijd gaat kosten !!

Tijdpad

Grove planning:

8 april statenbesluit

9 april offerte voor externe ondersteuning de deur uit

17 april beoordelen offertes en gunning

v.a. 20 april opdracht verlenen, dossier-onderzoek, voorbereiden interviews

v.a. 6 mei interviews

v.a. 20 mei hoorzitting

1 juni – 12 juni afronden rapport met bevindingen en conclusies en aanbevelingen.

NB: Streven daarbij is om het debat over het rapport af te ronden vóór de Algemene Beschouwingen.

Woensdag	8/4	15/4	22/4	29/4	6/5	13/5	20/5	27/5	3/6	10/6	17/6	24/6
Week	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26
Besluit PS												
Offerte traject												
Voorbereidend onderzoek												
Interviews												
Hoorzitting												
Rapport												
Fracties												
Debat PS												

Week 18: Koninginnedag 30 april

Week 19: Bevrijdingsdag 5 mei

Week 21: Hemelvaart 21 mei

Week 23: Pinksteren 1 juni

hoe zie je het onderzoek precies voor je? waar moet het zich primair op richten? de 'dader' of de (politiek) verantwoordelijke(n)?

hoe waarborgen we de persoonlijke belangen van de te verhoren ambtenaren?

inhuur externe ondersteuning is een must → de griffier is secretaris van de commissie, maar niet de enige adviseur

de onderzoeksopdracht dient nauwkeurig geformuleerd te worden!

MEMO

Aan : Fractievoorzitters
 Afschrift : vice-voorzitter PS
 Van : mevrouw I.M. Rozema (toestelnummer: [redacted])
 Datum : 19 maart 2009
 Onderwerp : Uitvoering motie M3 18-03-09

Geachte fractievoorzitters,

Bij deze informeer c.q. adviseer ik u over de te zetten stappen ter uitvoering van motie M3, welke vannacht unaniem is aangenomen door PS.

Juridisch advies

Conform de opdracht in de motie dient eerst juridisch advies te worden ingewonnen over de (on)mogelijkheden van een enquête-onderzoek ex artikel 151a Provinciewet in relatie tot het doel en de vraagstelling van het onderzoek.

Daartoe heb ik bijgaande adviesaanvraag in concept opgesteld. Graag uw commentaar hierop.

Ik ben nog doende om een geschikte juridisch adviseur daarvoor te vinden (eventuele suggesties uwerzijds zijn uiteraard welkom).

Verordening onderzoekscommissie

Bijgaand treft u aan ter informatie de verordening op de onderzoekscommissies van PS. Daarin staat een aantal voorschriften m.b.t. de instelling en taken van een onderzoekscommissie. De wet schrijft voor, dat een commissie minimaal uit drie personen bestaat. De fractievoorzitters dragen leden voor de commissie voor. PS benoemen de leden, alsmede de voorzitter ervan.

Ik adviseer u om niet zelf in deze commissie zitting te nemen, maar een lid uit uw fractie met die taak te belasten. Dan heeft u uw handen vrij in het debat over de bevindingen van de commissie.

Instelling onderzoekscommissie

PS dienen de commissie in te stellen. Dat vergt een statenbesluit. Gezien de gewenste snelheid en doorlooptijd van het onderzoek is het niet wenselijk om daarmee te wachten tot 22 april. Een extra statenvergadering ligt dan in de rede. Graag uw reactie.

Graag (onderling) overleg over de samenstelling van de commissie en de voor te dragen leden, alsmede het aanwijzen van een voorzitter.

Opdracht onderzoekscommissie

De opdracht aan de onderzoekscommissie staat met zoveel woorden in de motie M3. De formulering van de concrete vraagstelling steekt echter heel nauw. Het is aan te bevelen (om misverstanden in de commissie te voorkomen) om die vraagstelling door PS te laten vaststellen bij de instelling van de commissie. De formulering van de vraagstelling hangt mede af van het juridisch advies dat ingewonnen wordt.

Kernvragen zijn:

- Wie is verantwoordelijk voor het voortijdig verspreiden van het EuroChamp-rapport?
- Op welke wijze is die voortijdige verspreiding geschied?

Tijdpad

Een ieder ziet het liefst dit onderzoek zo snel mogelijk afgerond worden. De datum van 1 mei is al eens genoemd, met het oog op het aantreden van de nieuwe CdK. Dat is echter onhaalbaar. Indien een enquête-onderzoek juridisch haalbaar wordt geacht, dan dienen met name eventuele openbare hoorzittingen zorgvuldig te worden voorbereid en uitgevoerd. Daar gaat tijd in zitten.

De commissie zal zelf een onderzoeksplanning moeten maken, maar de staten kunnen aan de commissie een rapportagedatum meegeven. Een reële datum zou medio juni kunnen zijn. Dan moet er door de commissie wel veel tijd in kunnen worden geïnvesteerd.

mvrgr,
Inge Rozema

I Rozema - Re: verzoek

Van: "D.J.Elzinga" [redacted]@rug.nl
Aan: I Rozema <[redacted]@drenthe.nl>
Datum: 26-3-2009 11:38:16
Onderwerp: Re: verzoek

JE 26/3

Alhoewel

69

Beste mevr. Rozema,

→ 6-10 april

In week 15 heb ik ruimte om een advies van deze aard aan u op te sturen. Ons adviesuurtarief is [redacted] euro. Naar verwachting is een dagdeel nodig voor het bekijken van de beschikbare literatuur en ongeveer een dagdeel voor de vervaardiging van het advies. Graag hoor ik van u.

⇒

€

Met vriendelijke groet,

1C jo. 2G

D.J. Elzinga

1 Rozema schreef:

Geachte heer Elzinga,

Provinciale staten van Drenthe hebben vorige week besloten tot instelling van een onderzoek op grond van artikel 151a van de Provinciewet. Het onderzoek betreft het lekken van een vertrouwelijk rapport door (in opdracht van) bestuurders dan wel ambtenaren van de provincie.

De vice-voorzitter van provinciale staten van Drenthe heeft mij gevraagd juridisch advies in te winnen naar de mogelijkheden en beperkingen van artikel 151a-f Provinciewet. Waar liggen de grenzen aan de bevoegdheden van een onderzoekscommissie, met name waar het gaat om het onder ede horen van ambtenaren?

Zie voor een nadere toelichting op de vraagstelling de bijlage.
Zou ik voor advies terzake bij u terecht kunnen?

Met vriendelijke groeten,

Inge Rozema
statengriffier

06 [redacted]

Verzoek om advies

Provinciale staten van Drenthe hebben besloten een onderzoek te willen starten op grond van artikel 151a Provinciewet naar de voortijdige verspreiding van een vertrouwelijk rapport. Een forensisch onderzoek door KPMG (in opdracht van het college van gedeputeerde staten) heeft aangetoond, dat deze voortijdige verspreiding vanuit het provinciehuis heeft plaatsgevonden, maar wie daarvoor verantwoordelijk is en op welke wijze dat is gebeurd is niet duidelijk geworden.

Provinciale staten willen nu door middel van een 151a-onderzoek en de mogelijkheid daarbinnen van het onder ede horen van bestuurders en ambtenaren trachten de openstaande vragen uit het KPMG-rapport alsnog beantwoord te krijgen. Zie daartoe bijgaande motie M3.

De vraag is of artikel 151a aan provinciale staten de ruimte biedt om het beoogde onderzoek op grond van de geformuleerde vragen in de motie te kunnen uitvoeren. Volgens dit artikel dient het onderzoek zich te richten op "het door het college van GS gevoerde bestuur". Kan een onderzoek naar het lekken van vertrouwelijke stukken daaronder worden begrepen? Kunnen provinciale staten in dat kader en met dat doel bestuurders en ambtenaren onder ede horen? En zo ja, welke restricties gelden daarbij dan eventueel uit hoofde van andere rechtsregels?

Graag zouden wij met betrekking tot het bovenstaande uw advies inwinnen.

Van [redacted]@rug.nl>
Aan: "I Rozema" <[redacted]drenthe.nl>
Datum 20-3-2009 11:01:32
Onderwerp: Re: onderzoek PS Drenthe

Beste Inge,
Ik kan je inderdaad niet 1,2,3 antwoorden. Intussen zal overigens ook morgen in Cassata nog een interview worden uitgezonden. Daarin spreek ik o.a. mijn bevreesding uit over de suggestie als zou de griffie de staten hebben geadviseerd over de invulling van de onderzoekscommissie.

Ik laat in het midden of dat ook werkelijk zo gegaan zou zijn. Heel kort over de vragen.

Ik acht het instrument geschikt en ook op zich geëigend. GS heeft bestuur gevoerd over het dossier en is verantwoordelijk voor het handelen daarin. Ik zie geen bezwaar om langs deze weg, d.w.z. primair binnen de politiek-bestuurlijke ambiance aan waarheidsvinding te doen. De justitiële route zie ik als mogelijk aanvullend.

De commissie moet zelf bepalen welke waarborgen getuigen en deskundigen krijgen en moet m.i. primair letten op zorgvuldigheid en objectieve conclusies.

Dit alles vraagt uitwerking en toelichting, maar dat moet- indien gevraagd - later.

mvg

[redacted]

On Fri, 20 Mar 2009 09:58:43 +0100

"I Rozema" <[redacted]drenthe.nl> wrote:

> [redacted],
>

> Het is een tijdje geleden dat we elkaar voor het laatst hebben >gesproken. Ik hoorde je gisteren op Radio Drenthe over het op stapel >staande onderzoek van PS m.b.t. het 'lek'. Daaruit maakte ik op, dat >jij het instrument van de enquête door PS in ieder geval niet afwees >voor dit dossier.

> Dat bracht me op het idee om zo vrij te zijn om jou om advies te >vragen.

>
> Het gaat over het gebruik van het onderzoeksinstrument uit artikel >151a provinciewet. En met name over de vraag of dat het geëigende >middel is voor het beoogde doel (zie ook bijgaande motie). En zo ja, >welke (andere) rechtsregels dan eventueel beperkingen opleggen aan >het gebruik ervan.

> Artikel 151a zegt dat het onderzoek zich moet richten op het door GS >gevoerde bestuur. Valt een onderzoek met als doel om het lek boven >water te krijgen daar ook onder?

> Kort gezegd zitten mijn twijfels met name bij het volgende: kunnen >PS met dit artikel in de hand daadwerkelijk bestuurders en ambtenaren >onder ede verhoren over de vraag of zij een rapport hebben gelekt? Is >dat niet voorbehouden aan Justitie? Zijn er en zo ja, wat zijn de >waarborgen voor de betrokkenen bij zo'n verhoor? Waar moet de >commissie in dat verband dan vooral op letten?

>
> Veel vragen en misschien niet zomaar 1,2,3 te beantwoorden. Maar zou >je me daar iets over kunnen zeggen? Dat zou ik zeer op prijs stellen.

- >
- > Met vriendelijke groeten,
- > Inge Rozema
- > [REDACTED]

I Rozema - onderzoek PS Drenthe

Van: I Rozema
Aan: [REDACTED]
Onderwerp: onderzoek PS Drenthe

20/3/09

[REDACTED]

Het is een tijdje geleden dat we elkaar voor het laatst hebben gesproken. Ik hoorde je gisteren op Radio Drenthe over het op stapel staande onderzoek van PS m.b.t. het 'lek'. Daaruit maakte ik op, dat jij het instrument van de enquête door PS in ieder geval niet afwees voor dit dossier. Dat bracht me op het idee om zo vrij te zijn om jou om advies te vragen.

Het gaat over het gebruik van het onderzoeksinstrument uit artikel 151a provinciewet. En met name over de vraag of dat het geëigende middel is voor het beoogde doel (zie ook bijgaande motie). En zo ja, welke (andere) rechtsregels dan eventueel beperkingen opleggen aan het gebruik ervan.

Artikel 151a zegt dat het onderzoek zich moet richten op het door GS gevoerde bestuur. Valt een onderzoek met als doel om het lek boven water te krijgen daar ook onder?

Voort gezegd zitten mijn twijfels met name bij het volgende: kunnen PS met dit artikel in de hand daadwerkelijk bestuurders en ambtenaren onder ede verhoren over de vraag of zij een rapport hebben gelect? Is dat niet voorbehouden aan Justitie? Zijn er en zo ja, wat zijn de waarborgen voor de betrokkenen bij zo'n verhoor? Waar moet de commissie in dat verband dan vooral op letten?

Veel vragen en misschien niet zomaar 1,2,3 te beantwoorden. Maar zou je me daar iets over kunnen zeggen? Dat zou ik zeer op prijs stellen.

Met vriendelijke groeten,
Inge Rozema

Staten gaan zelf voortijdige verspreiding rapport onderzoeken

Verwijderd: uitgelekt rapport

Provinciale Staten hebben unaniem besloten een aanvullend onderzoek in te stellen naar de voortijdige verspreiding van het onderzoeksrapport over de stichting EuroChamp. Het debat ging over de uitkomsten van het KPMG-rapport waarin de verspreiding van het EuroChamp-rapport werd onderzocht.

De Drentse Staten concludeerden na middernacht dat te veel onduidelijkheden blijven bestaan en achten dit niet in het belang van de provincie, omdat de integriteit van het provinciale openbaar bestuur in het geding is.

Verwijderd: maken zich zorgen over

Verwijderd:

De marathon-vergadering, die rechtstreeks werd verslagen door RTV Drenthe, leverde twee moties op. Een motie van wantrouwen van het CDA aan het adres van gedeputeerde Anneke Haarsma werd aangehouden. Een gezamenlijke motie van de coalitiepartijen PvdA, VVD en ChristenUnie kreeg steun van alle aanwezige statenleden. Daarin werd het genoemde nadere onderzoek voorgesteld.

Verwijderd: en betrouwbaarheid

Verwijderd: drie

Dit moet zich richten op de vragen wie verantwoordelijk is voor voortijdige verspreiding van het rapport en op welke wijze dit is gebeurd

Verwijderd: wel

De Staten willen nu eerst advies inwinnen op welke wijze zo'n onderzoek het best kan worden uitgevoerd. Een mogelijkheid is een enquête-onderzoek. In een dergelijk onderzoek kunnen bestuurders en ambtenaren onder ede worden gehoord.

Verwijderd: onderzoeken

Verwijderd: een

Verwijderd: volgens een provinciale parlementaire enquête

Verwijderd: Een dergelijk onderzoek richt zich op de vragen wie of in opdracht van wie er is gelekt en op welke wijze dat is gebeurd

Verwijderd: mensen

Selie → bericht voor Huisnet

Graag je commentaar

[Handwritten signature]

Althoeveel 19/3

Aan:
KPMG Advisory NV
t.a.v. de heer [REDACTED]
Postbus 74555
1070 DC AMSTERDAM

Assen, 9 april 2009
Ons kenmerk 15/SG/2009004213
Behandeld door mevrouw I.M. Rozema (0592) 36 [REDACTED]
Onderwerp: Onderzoek door provinciale staten

Geachte heer [REDACTED]

Bij deze informeer ik u over bijgaand besluit van provinciale staten van Drenthe d.d. 8 april jl., waarin zij aan een onderzoekscommissie uit hun midden de opdracht hebben gegeven nader onderzoek te doen naar de voortijdige verspreiding van een als vertrouwelijk bestempeld rapport inzake de stichting EuroChamp.

U heeft in opdracht van Gedeputeerde Staten een onderzoek terzake gedaan en daarover op 10 maart jl. gerapporteerd. Provinciale Staten zijn van mening dat naar aanleiding van uw rapport nog nader onderzoek gewenst is en hebben daartoe bovengenoemde commissie in het leven geroepen. De onderzoekscommissie zal uw rapport als uitgangspunt voor haar eigen werkzaamheden gebruiken. Daarbij is de kans aanwezig, dat zij u in de loop van het onderzoek zal benaderen voor nadere informatie omtrent uw bevindingen.

Ik hoop u hiermee voorlopig voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

[REDACTED]

drs. I.M. Rozema
statengriffier en secretaris Onderzoekscommissie EuroChamp

Provinciale staten van Drenthe;

gelet op de artikelen 151a tot en met 151f van de Provinciewet;

gelet op de Verordening op de onderzoekscommissie (Provinciaal blad nummer 55, 2003);

gelezen het voorstel van het Presidium van provinciale staten van 31 maart 2009, kenmerk 14/SG/2009003799;

BESLUITEN:

- I. in te stellen een commissie van onderzoek naar het voortijdig verspreiden van het als vertrouwelijk bestempelde rapport van Deloitte inzake een onderzoek naar de stichting EuroChamp Foundation;
- II. te benoemen in deze commissie de leden (en hun plaatsvervangers):
 - de heer H. Beerda, PvdA
 - de heer S. de Jong, CDA
 - de heer L. Bomhof, VVD
 - de heer R. Westerhof, SP
 - mevrouw M. Stijkel-Kuijpers, ChristenUnie
 - mevrouw G.H. Smith, GroenLinks
 - plaatsvervanger: de heer M.A.M. Berends
 - plaatsvervanger: mevrouw M.J. Kaal
 - plaatsvervanger: de heer G.J. Udding
 - plaatsvervanger: de heer J. Vester
 - plaatsvervanger: de heer T.S. Medemblik
 - plaatsvervanger: de heer J. Langenkamp
- III. te benoemen als voorzitter van deze commissie de heer L. Bomhof;
- IV. vast te stellen de in de bijlage opgenomen onderzoeksopdracht.

Assen, 8 april 2009

Provinciale staten voornoemd,

[Redacted signature]

, griffier

j/k/coll

[Redacted signature]

, vicevoorzitter

Opdracht onderzoekscommissie inzake voortijdige verspreiding van het Eurochamp-rapport

Opdracht

De onderzoekscommissie doet onderzoek naar de volgende vragen:

- wie is verantwoordelijk voor de voortijdige verspreiding van het rapport van Deloitte inzake Eurochamp en op welke wijze is dat geschied;
- waren er bij de provincie Drenthe organisatorische en/of 'bestuurlijk-culturele' factoren die de voortijdige verspreiding hebben bevorderd;
- in hoeverre moet het gevoerde bestuur worden aangepast om nieuwe situaties van schending van integriteit en van de regels inzake geheimhouding te voorkomen.

Deze onderzoeksvraag c.q. -opdracht kan hangende het onderzoek zonodig door Provinciale Staten worden aangepast.

De commissie richt zich daarbij op alle relevante feiten en gebeurtenissen in relatie tot het verschijnen en verspreiden van het definitieve rapport van Deloitte.

De commissie richt zich daarbij tevens op de rol die in relatie tot die feiten en gebeurtenissen is gespeeld door respectievelijk:

- het college van GS en individuele leden daarvan;
- de ambtelijke organisatie van de provincie Drenthe;
- (leden van) provinciale staten van Drenthe;
- en eventueel door de onderzoekscommissie als zodanig aangemerkte betrokken derde partijen.

De onderzoekscommissie baseert zich daarbij zoveel mogelijk op reeds uitgebrachte relevante rapporten en andere bestaande bronnen van informatie. Het rapport van KPMG naar de voortijdige verspreiding van het Deloitte-rapport dient als uitgangspunt voor dit onderzoek.

Het onderzoek richt zich in principe op de periode 1 november tot en met 17 december 2008.

Termijn

De onderzoekscommissie brengt rapport uit aan de staten van Drenthe uiterlijk op 15 juni 2009.

Werkwijze

- De onderzoekscommissie stelt een Plan van Aanpak op en legt in een nader reglement haar werkwijze en andere werkafspraken vast.
- De onderzoekscommissie kan de hulp van een extern bureau inschakelen voor advisering ten behoeve van en/of uitvoering van (delen van) het onderzoek.
- De commissie doet dossieronderzoek.
- De commissie kan interviews afnemen met betrokkenen en/of hoorzittingen organiseren. Hoorzittingen zijn in principe openbaar, tenzij de commissie gewichtige redenen aanwezig acht, om dat in bepaalde gevallen in beslotenheid te doen (artikel 151c, lid 7).

Budget

De onderzoekscommissie kan beschikken over een budget van maximaal € 70.000,-- te putten uit het budget voor PS, bestemd voor onderzoeken. Indien gedurende het onderzoek het budget ontoereikend blijkt te zijn, doet de voorzitter daarvan tijdig en gemotiveerd mededeling aan het Presidium. Het Presidium draagt zorg voor eventuele aanvulling van het budget. De voorzitter van de commissie legt na afloop van het onderzoek verantwoording af aan de staten over de besteding van de beschikbaar gestelde middelen.

Ondersteuning

De statengriffier is secretaris van de onderzoekscommissie. De commissie pleegt voorts inhuur voor advisering ten behoeve van en eventueel uitvoering van (onderdelen van) het onderzoek. Indien daarenboven ambtelijke ondersteuning nodig blijkt, geeft de onderzoekscommissie daartoe eerst een nadere specificatie van de inhoud, aard en omvang van de werkzaamheden, op grond waarvan nadere afspraken met de directeur-secretaris over ambtelijke bijstand kunnen worden gemaakt (zie daartoe ook de Verordening onderzoekscommissie).

Aan:
de voorzitter en leden van
provinciale staten van Drenthe

Assen, 10 maart 2009
Ons kenmerk 11/4.4/2009002853
Onderwerp: Onderzoeksrapport KPMG inzake EuroChamp

Geachte voorzitter/leden,

Hierbij sturen wij u een onderzoeksrapport van KPMG. KPMG heeft de mogelijk voortijdige verspreiding vanuit het provinciehuis onderzocht van het definitieve onderzoeksrapport van Deloitte Forensic & Dispute Services over de stichting EuroChamp. U bent op 6 januari jl. hierover via een mailbericht van de Statengriffie door ons geïnformeerd.

De onderzoeksvraag luidde: Is het definitieve rapport van Deloitte Forensic & Dispute Services inzake de stichting EuroChamp Foundation voortijdig verspreid vanuit het Provinciehuis? Zo ja, op welke wijze, wanneer en door wie?

Het onderzoek wijst uit dat vóór de openbaarmaking op 27 november 2008, het definitieve rapport van Deloitte van 10 november 2008 buiten het provinciehuis is terechtgekomen. De onderzoekers hebben niet kunnen vaststellen op welke wijze het definitieve rapport buiten het provinciehuis is gebracht en door wie.

De belangrijkste feiten daarbij zijn de volgende.

- De versie van het rapport die is verspreid voordat het rapport openbaar is gemaakt op 27 november 2008 betreft het definitieve *Rapport inzake onderzoek naar de Stichting Eurochamp Foundation*. Het rapport heeft het referentienummer 3112182270/2111.
- De versie die de heer Klaver in zijn bezit heeft vanaf 21 november 2008 betreft de digitale (pdf-)versie van voornoemde rapportage.
- De digitale (pdf-)versie van de rapportage is in de periode tussen 10 en 16 november 2008 niet verder per e-mail verspreid.

- Een informant heeft verklaard dat hij de wetenschap heeft dat een exemplaar van het rapport in ieder geval op de ochtend van 13 november in het bezit is van het Dagblad van het Noorden.
- Het Dagblad van het Noorden heeft aangegeven inzage te hebben gehad in de rapportage. Dat is in een redactioneel commentaar in het Dagblad van het Noorden bevestigd. Niet is aangegeven welke versie van het rapport door het Dagblad van het Noorden is ingezien.

De onderzoekers hebben aangegeven dat een nader grootschalig onderzoek naar de gehele IT-omgeving of nadere interviews met een grote mate van waarschijnlijkheid niet zullen leiden tot een antwoord op de vraag op welke wijze en door wie het rapport voortijdig is verspreid.

Wij betreuren het in hoge mate dat er sprake is van een voortijdige verspreiding van het rapport van Deloitte. Wij investeren veel in ons integriteitsbeleid, in de informatiebeveiliging en de naleving daarvan. Wij zijn ons ervan bewust dat wij leven in een open samenleving waarin een toenemend aantal mogelijkheden bestaat om informatie te delen. Het provinciehuis is in die samenleving geen vesting. Toch had dit incident niet mogen gebeuren. Het geeft ons aanleiding onze relevante kaders, richtlijnen en maatregelen en de naleving daarop wederom kritisch tegen het licht te houden.

Wij menen u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

gedeputeerde staten van Drenthe,

, secretaris

, voorzitter

jk/coll.

Provincie Drenthe

**Onderzoek naar mogelijke
voortijdige verspreiding
rapport Eurochamp**

10 maart 2009

Dit rapport heeft 19 pagina's

■■■■■■/smd/100309/faprd9

Inhoudsopgave

1	Inleiding	1
1.1	Opdracht	1
1.2	Aanleiding	1
1.3	Doel van het onderzoek	1
1.4	Aard en reikwijdte van het onderzoek en beperkingen ten aanzien van het onderzoek	1
2	Verrichte werkzaamheden	3
2.1	Verrichte werkzaamheden algemeen	3
2.2	Verrichte werkzaamheden veiliggestelde digitale gegevens	3
3	Bevindingen	6
3.1	Algemeen	6
3.1.1	Inleiding	6
3.1.2	Nadere aanleiding onderzoek	6
3.2	Gang van zaken met betrekking tot het verstrekken van het rapport	7
3.2.1	Chronologie	8
3.2.2	Toelichting op de chronologie	8
3.3	Nadere detaillering verkregen informatie	12
3.3.1	Vergelijking versies van de rapportages	13
3.3.2	Bevindingen digitaal onderzoek	14
3.3.3	Inzage in rapport door Dagblad van het Noorden	15
3.3.4	Verklaringen medewerkers van de Provincie Drenthe en leden van Gedeputeerde Staten	15
3.4	Recapitulatie	15
4	Ten slotte	17

1 Inleiding

1.1 Opdracht

Ingevolge de opdracht zoals vastgelegd in onze opdrachtbevestiging d.d. 19 december 2008, hebben wij een onderzoek uitgevoerd naar mogelijke voortijdige verspreiding van het onderzoeksrapport inzake Stichting Eurochamp Foundation. In deze rapportage zijn de feitelijke bevindingen van onze werkzaamheden opgenomen.

Deze rapportage is bedoeld om de opdrachtgever te informeren over het door ons uitgevoerde onderzoek.

1.2 Aanleiding

Naar aanleiding van berichten over mogelijke onregelmatigheden in de bedrijfsvoering van de stichting Eurochamp Foundation (hierna: Eurochamp) heeft de provincie Drenthe besloten een onderzoek te laten uitvoeren door Deloitte Forensic & Dispute Services (hierna: Deloitte). Dit onderzoek heeft plaatsgevonden en geresulteerd in een onderzoeksrapport van Deloitte d.d. 10 november 2008. Op grond van berichten in de regionale media en vragen van leden van Provinciale Staten is een vermoeden gerezen dat het definitieve onderzoeksrapport (verder genoemd: het rapport) is verspreid vóórdat het rapport openbaar gemaakt is op 27 november 2008. Het College van Gedeputeerde Staten vindt de speculaties over het mogelijk voortijdig verspreiden van het rapport schadelijk voor de reputatie van de Provincie Drenthe. Het College van Gedeputeerde Staten heeft daarom besloten een nader onderzoek te laten uitvoeren door een onafhankelijk bureau naar de wijze waarop, wanneer en door wie het rapport inzake Eurochamp mogelijk eerder is verspreid.

1.3 Doel van het onderzoek

Het onderzoek heeft tot doel gehad de relevante feiten in kaart te brengen die de opdrachtgever het benodigde inzicht verschaffen in de gang van zaken rond het verspreiden van het rapport. In het kader van dit onderzoek is de volgende onderzoeksvraag geformuleerd:

'Is het definitieve rapport van Deloitte Forensic Services inzake Stichting Eurochamp Foundation voortijdig verspreid vanuit het Provinciehuis? Zo ja, op welke wijze, wanneer en door wie?'

1.4 Aard en reikwijdte van het onderzoek en beperkingen ten aanzien van het onderzoek

Het onderhavige onderzoek betreft een feitenonderzoek. Wij hebben derhalve geen accountantscontrole of beoordelingsopdracht verricht en verschaffen dan ook geen zekerheid omtrent de getrouwheid van financiële informatie, anders dan ter zake van aspecten welke zijn onderzocht en waarover dienovereenkomstig wordt gerapporteerd.

Volledigheidshalve wijzen wij er nog op dat, indien wij aanvullende werkzaamheden zouden hebben verricht of een controle- of beoordelingsopdracht zouden hebben uitgevoerd, wellicht andere onderwerpen aan het licht zouden kunnen zijn gebracht die voor u van belang zouden kunnen zijn geweest.

Het onderzoek is niet gericht op het rapporteren van bevindingen met betrekking tot personen zoals bedoeld in de Richtlijn Persoonsgerichte Accountantsonderzoeken. Dat betekent dat voor zover in dit rapport namen van personen zijn genoemd dit niet is gedaan in het kader van het beoordelen van de handelwijze van de desbetreffende personen, maar dit is gedaan om inzicht te verstrekken in de feitelijke gang van zaken.

Wij hebben de rapportage gebaseerd op de aan ons verstrekte (mondelijke en schriftelijke) informatie. Dit impliceert dat de juistheid en volledigheid van de in de rapportage opgenomen informatie afhankelijk is van de ons ter beschikking gestelde (mondelijke en schriftelijke) informatie.

De verspreidingskring van het rapport is beperkt tot u als opdrachtgever voor het onderzoek. Voor verdere verspreiding en/of nader gebruik van (delen van) deze rapportage is onze expliciete voorafgaande schriftelijke toestemming noodzakelijk.

2 Verrichte werkzaamheden

2.1 Verrichte werkzaamheden algemeen

In het kader van het onderzoek hebben wij de volgende werkzaamheden verricht:

- Diverse voortgangsgesprekken gevoerd met de contactpersoon en gedelegeerd opdrachtgever in het onderzoek de heer Visser (hoofd concernstaf Provincie Drenthe), en de opdrachtgever van het onderzoek mevrouw Imhof, directeur-secretaris van de Provincie Drenthe.
- Kennisgenomen van opgeleverde documenten van de Provincie Drenthe en analyseren van de verkregen informatie.
- Een plan van aanpak opgesteld en de benodigde informatie verkregen.
- Publicaties van het Dagblad van het Noorden en RTV Drenthe verzameld en daarvan kennisgenomen.
- Interviewprotocollen opgesteld.
- Interviews afgenomen met negen betrokken medewerkers van de Provincie Drenthe, vier leden van Gedeputeerde Staten en één lid van de Provinciale Staten.
- Interviews met betrokken derden afgenomen.
- Gesprekken uitgewerkt door middel van het opstellen van besprekingsverslagen.
- De conceptrapportage met de opdrachtgever besproken.
- Een verslag van feitelijke bevindingen opgesteld.

Wij hebben eveneens gesproken met de informant die informatie heeft verstrekt aan het CDA-statenlid de heer Klaver. De bevindingen in deze rapportage zijn mede gebaseerd op vertrouwelijke informatie die wij van deze informant ter beschikking hebben gekregen. Wij achten de van deze informant verkregen informatie, op grond van de samenhang met andere voor het onderzoek beschikbare informatie, betrouwbaar.

2.2 Verrichte werkzaamheden veiliggestelde digitale gegevens

In het kader van het onderzoek hebben wij specifieke werkzaamheden uitgevoerd ten aanzien van de IT-omgeving bij de Provincie Drenthe, het analyseren van de hard disks van computers en het analyseren van e-mail (logging)-bestanden.

De werkzaamheden die wij daartoe hebben verricht zijn hieronder opgenomen:

- Het in kaart brengen van de IT-omgeving door middel van het afnemen van onder andere interviews.
- Het veiligstellen van de harde schijf van de computer van de medewerker van het directiesecretariaat naar wie een digitale (pdf) versie van het definitieve rapport is gemaïld door Deloitte.
- Het analyseren van de veiliggestelde gegevens gericht op:
 - de aanwezigheid van print spooler-bestanden;
 - sporen van aangesloten usb-sticks;
 - archieven voor e-mailbestanden;
 - de aanwezigheid van opgeslagen bestanden;
 - de harde schijf waarop zich restanten van verwijderde bestanden kunnen bevinden is doorzocht op zoektermen welke gedefinieerd zijn naar aanleiding van de risico-inventarisatie uit de interviews.

Tevens hebben wij via IT-beheer van de Provincie Drenthe de loggingbestanden van het e-mailverkeer van de Provincie Drenthe ter beschikking gekregen. Uit deze loggingbestanden zijn eveneens de momenten te herleiden waarop medewerkers van de Provincie Drenthe en leden van Gedeputeerde Staten vanaf een andere plaats, niet zijnde de werkplek, hebben ingelogd op de centrale computer en/of hun e-mail. Alle inkomende en uitgaande externe e-mail (e-mail van of naar een e-mailadres buiten het Provincie Drenthe-domein), is over de periode 22 oktober 2008 tot en met 14 december 2008 veiliggesteld en geanalyseerd. Alle inkomende en uitgaande interne e-mail (e-mail van of naar een e-mailadres binnen het Provincie Drenthe-domein), is over de periode 1 november 2008 tot en met 14 december 2008 veiliggesteld en geanalyseerd.

Voor genoemde logging geeft onder andere aan het precieze tijdstip van de mail, of het een inkomende mail of een uitgaande mail betreft, de grootte van de mail (inclusief eventuele meegezonden bestanden) en andere technische gegevens.

Deze loggingbestanden hebben wij doorzocht en geanalyseerd op basis van zoektermen welke zijn gedefinieerd naar aanleiding van de risico-inventarisatie uit de interviews en andere gegevens uit het onderzoek. De bestanden zijn onder andere onderzocht op de volgende aspecten:

- Is er nader e-mailverkeer met Deloitte geweest anders dan de e-mail waarmee het definitieve rapport is ontvangen?

- Zijn er e-mails in de onderzochte periode ontvangen dan wel verstuurd die een vergelijkbare grootte (9,5 MB) hebben als de ontvangen e-mail met het definitieve rapport?
- Is er e-mailverkeer geweest met journalisten van Dagblad van het Noorden?

3 Bevindingen

3.1 Algemeen

3.1.1 Inleiding

Stichting Eurochamp Foundation, een organisatie die zich inzet voor de gehandicaptensport, is in opdracht van Provincie Drenthe en Samenwerkingsverband Noord Nederland (hierna: SNN) zich gaan ontwikkelen ten behoeve van de gehandicaptensport en heeft hiervoor subsidies ontvangen van zowel de Provincie Drenthe als van SNN. In juni 2008 had de Provincie Drenthe vermoedens van onregelmatigheden naar aanleiding van een melding van een klokkenluider en heeft zij aan het bestuur van Eurochamp gevraagd een onderzoek te starten. Het bestuur van Eurochamp heeft aan UNO bedrijfsadviseurs op 26 juni 2008 de opdracht verstrekt om een onderzoek omtrent Eurochamp te verrichten. De resultaten van het onderzoek gepresenteerd door UNO op 22 juli 2008 waren voor Gedeputeerde Staten aanleiding de opdracht tot het verrichten van een forensisch accountantsonderzoek naar de bedrijfsvoering van Eurochamp te verstrekken aan Deloitte. Het onderzoeksrapport van Deloitte heeft van Gedeputeerde Staten de status 'vertrouwelijk' gekregen. Het definitieve onderzoeksrapport is in tienvoud door Deloitte op 10 november 2008 per koerier aan Gedeputeerde Staten verzonden. Tevens is op 10 november 2008 om 14.11 uur een digitale versie verzonden aan een medewerker van het directiesecretariaat van het Provinciehuis. Een geschoonde versie (hierin zijn de namen van de betrokken personen verwijderd) van het definitieve onderzoeksrapport is openbaar gemaakt op 27 november 2008.

3.1.2 Nadere aanleiding onderzoek

Op 15 november 2008 is een artikel '*Het rapport over opkomst en ondergang van Eurochamp*' in Dagblad van het Noorden verschenen. In dit artikel staan passages, die gebaseerd zijn op het rapport; daarnaast is in het artikel opgenomen dat Dagblad van het Noorden '*inzage heeft gehad in het rapport*'.

Naar aanleiding van artikelen in Dagblad van het Noorden heeft de fractievoorzitter van de CDA Statenfractie, de heer Klaver, in een schrijven d.d. 21 november 2008 verzocht om op korte termijn een onderzoek in te stellen naar verspreiding van de inhoud, c.q. delen van de inhoud van het definitieve onderzoeksrapport "Eurochamp". In het schrijven is gesteld dat volgens het CDA de inhoud bekend is bij externen, in dit geval de regionale media. Gedeputeerde Staten heeft in een schrijven d.d. 27 november 2008 hierop gereageerd en heeft daarbij aan de heer Klaver gevraagd om zijn vermoedens spoedig aan het College verder toe te lichten en te concretiseren. In een vergadering van Provinciale Staten op 17 december 2008 heeft de heer Klaver aangegeven dat hij de aanwijzingen en bewijzen die hij heeft aan KPMG zal overleggen en deze niet wil uiten in de statenvergadering. Wij hebben dan ook twee keer gesproken met de heer Klaver en hebben diverse bescheiden van hem ontvangen aangaande het onderzoek.

De heer Klaver heeft aangegeven in de middag van 21 november 2008 contact te hebben gehad met een informant die hem heeft medegedeeld over een versie van het definitieve rapport inzake Eurochamp te beschikken.

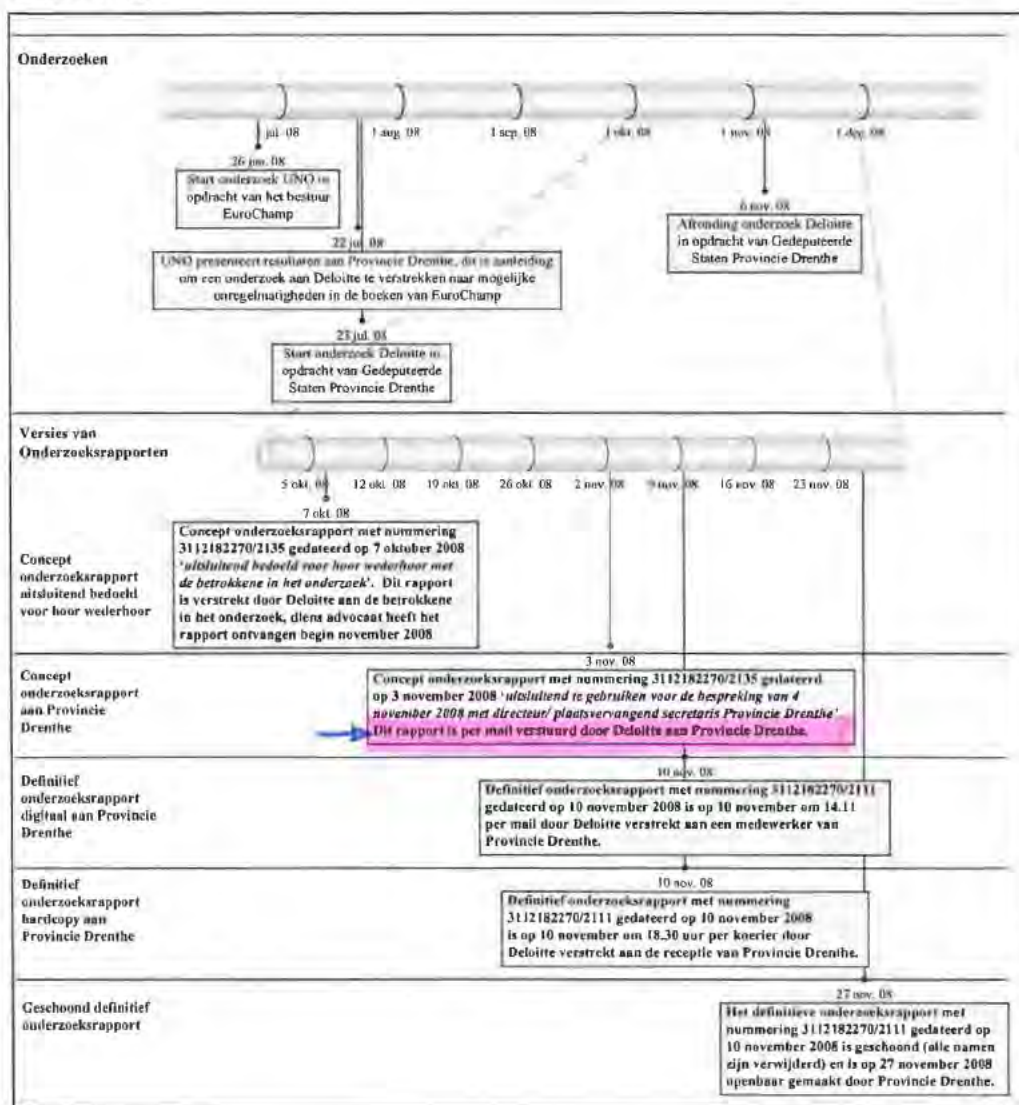
De heer Klaver heeft ons medegedeeld dat hij op vrijdagmiddag 21 november 2008 vervolgens inzage heeft gehad in het definitieve rapport bij zijn informant en een kopie heeft gemaakt van het definitieve rapport.

De informant heeft de heer Klaver daarbij aangegeven de beschikking te hebben gekregen over het rapport op 13 november 2008 in de ochtend.

3.2 Gang van zaken met betrekking tot het verstrekken van het rapport

In deze paragraaf is een chronologisch overzicht opgenomen om de chronologie van het verschijnen van verschillende versies van de Deloitte rapportage inzichtelijk te maken en de belangrijkste momenten en gebeurtenissen rondom het verschijnen van de rapportage in te kaderen. In paragraaf 3.2.1 is een tijdsbalk opgenomen en in paragraaf 3.2.2 wordt gedetailleerder ingegaan op de chronologie van gebeurtenissen.

3.2.1 Chronologie

3.2.2 Toelichting op de chronologie

Naast de in de tijdsbalk opgenomen data zijn er nog een aantal belangrijke momenten aan te wijzen die in verband staan met het mogelijk vroegtijdig verspreiden van het rapport.

Hieronder is een toelichting opgenomen op de belangrijkste momenten zoals die zijn opgenomen in de tijdsbalk en zijn die momenten weergegeven die van belang zijn bij de verspreiding van de vertrouwelijke rapportage. De toelichting is op basis van interviews en voor het onderzoek beschikbare documentatie opgesteld.

7 oktober 2008

Op 7 oktober 2008 heeft Deloitte het conceptonderzoeksrapport, bedoeld voor hoor en wederhoor' met betrokkene, verstrekt aan een van de betrokkene in het onderzoek naar Eurochamp.

3 november 2008

Op 3 november 2008 is het conceptrapport met het nummer 3112182270/2135, inzake Eurochamp door Deloitte per mail verstuurd aan de Provincie Drenthe. Het conceptrapport is vervolgens aan verscheidene ambtenaren en gedeputeerden van de Provincie Drenthe verstrekt. Op basis van het conceptrapport is besloten om aangifte te doen bij het OM en is besloten om aan Eurochamp verstrekte subsidies terug te vorderen bij de curator van het inmiddels failliete Eurochamp.

4 november 2008

Op 4 november heeft er overleg plaatsgevonden over de inhoud van het conceptrapport tussen de Provincie Drenthe en Deloitte.

10 november 2008

Deloitte heeft bij de Provincie gemeld dat het rapport in de avond van 10 november 2008 bezorgd zou worden door een koerier. Een medewerker van het directiesecretariaat van de Provincie heeft, gezien het door Deloitte gemelde late tijdstip van aanlevering, op eigen initiatief aan Deloitte gevraagd of het definitieve rapport gemaïld zou kunnen worden. Op 10 november 2008 om 14.11 uur is het rapport per e-mail in pdf-format ontvangen van Deloitte. Het verzonden document was niet beveiligd met een wachtwoord.

→ want zo vertrouwelijk was het ook wat betreft Deloitte kennelijk niet

Er zijn volgens een aantal geïnterviewden een paar medewerkers en/of gedeputeerden op de hoogte dat het rapport op 10 november 2008 per mail is ontvangen van Deloitte. Eveneens is op 10 november 2008 tussen 18.00 uur en 18.30 uur door een koerier een doos met tien rapporten en bijlagen afgeleverd op het Provinciehuis bij de beveiliging. De beveiligingsmedewerker heeft de doos met rapporten, welke was afgesloten en dichtgeplakt, overhandigd aan de directeur/plaatsvervangend secretaris DPS nadat zij weer op het Provinciehuis was teruggekomen na een afspraak buiten het Provinciehuis. De doos met rapporten is volgens aan ons verstrekte informatie in een afgesloten kast geplaatst in een afgesloten kamer.

11 november 2008

Op 11 november 2008 om 09.30 uur heeft een bespreking met Deloitte plaatsgevonden. Deze bespreking met Deloitte had tot doel om het lid van Gedeputeerde Staten die bestuurlijk verantwoordelijk was voor het onderzoek naar Eurochamp bij te praten over het onderzoek naar Eurochamp. Bij deze bespreking waren, naast de directeur/plaatsvervangend secretaris DPS die ambtelijk verantwoordelijk was voor het onderzoek van Deloitte en eerder genoemde Gedeputeerde ook de communicatieadviseur van voornoemd lid van Gedeputeerde Staten van de Provincie Drenthe en de heer Vriend (Deloitte) aanwezig.

Hoevism
Weistra
VandeBos

De bespreking heeft plaatsgevonden aan de hand van het conceptrapport, de doos met definitieve rapporten is niet opengemaakt. De geïnterviewden hebben aangegeven dat er geen definitieve versie van het rapport nodig was bij de bespreking, omdat er bijna geen inhoudelijke verschillen zaten tussen het conceptrapport en het definitieve rapport. Dit omdat Deloitte vooraf had aangegeven dat alleen nog twee antwoorden van het bestuur van Eurochamp zouden worden toegevoegd aan het conceptrapport.

12 november

Op 12 november heeft de heer De Bruin, journalist van Dagblad van het Noorden, een bezoek gebracht aan de advocaat van een van de betrokkenen in het Eurochamp onderzoek. Naar aanleiding van deze bijeenkomst heeft de journalist het artikel 'Jan heeft geen strafbare feiten begaan' geschreven en gepubliceerd in Dagblad van het Noorden op 15 november 2008. De advocaat heeft aangegeven geen inzage aan de heer De Bruin (journalist bij Dagblad van het Noorden) te hebben gegeven in de conceptonderzoeksrapportage die hij in het bezit had in het kader van de hoor en wederhoorprocedure met zijn cliënt, een van de betrokkenen in het Eurochamp onderzoek. Volgens de heer De Bruin heeft hij uitgebreid inzage gekregen in voornoemde rapportage. Tevens is volgens de geïnterviewde journalist het rapport pagina voor pagina toegelicht.

Het lid van Gedeputeerde Staten die bestuurlijk verantwoordelijk was voor het Eurochamp-onderzoek heeft aangegeven op 12 november 2008 het idee te hebben gekregen dat Dagblad van het Noorden het rapport in zijn bezit had. Dit naar aanleiding van uitspraken die een journalist heeft gedaan op een avondbijeenkomst op het Provinciehuis. Voornoemde Gedeputeerde heeft aangegeven op een later moment bij de journalist te hebben geverifieerd of hij het definitieve rapport in zijn bezit had en van wie hij het ontvangen had. De journalist heeft daarop aan de Gedeputeerde aangegeven dat hij het rapport ter inzage heeft gekregen en dat hij als journalist zijn bron niet bekend kon maken.

13 november

hoe dan?
door wie?

De informant van de heer Klaver heeft zowel aan de heer Klaver als aan KPMG aangegeven dat hij in de ochtend van 13 november in het bezit is gekomen van het definitieve rapport, nadat hem op 12 november is medegedeeld dat er een definitief rapport beschikbaar was. De informant heeft bevestigd dat hij de wetenschap heeft dat een exemplaar van het rapport op de ochtend van 13 november in het bezit is van Dagblad van het Noorden.

↓ wanneer?!

zit
dag
missen??

Voorts is op donderdagmiddag 13 november 2008 de doos met de tien ingebonden versies van het definitieve onderzoeksrapport geopend door drie medewerkers van de Provincie Drenthe. De drie daarbij aanwezige en door ons geïnterviewde personen hebben verklaard dat de doos nog was afgesloten en dichtgeplakt.

Tevens heeft op donderdagmiddag 13 november 2008 een gesprek plaatsgevonden tussen de heer De Bruin, het lid van Gedeputeerde Staten die bestuurlijk verantwoordelijk was voor het onderzoek naar Eurochamp en de communicatieadviseur van voornoemd lid van Gedeputeerde Staten van de Provincie Drenthe. Dit gesprek ging onder andere over de 'wijze van aanbesteding' zoals die in het rapport van Deloitte naar voren komt.

Er is gesproken over welke mogelijkheden een organisatie heeft om subsidies te besteden. Volgens een geïnterviewde is er geen conceptrapport meegenomen naar het gesprek met de heer De Bruin.

Op 13 november zijn drie ingebonden exemplaren intern verspreid. *aan wie?*

15 november

Op 15 november 2008 is het artikel 'Het rapport over opkomst en ondergang van Eurochamp' in Dagblad van het Noorden gepubliceerd. Tevens is in dit artikel opgenomen dat de journalisten inzage hebben gehad in het rapport van Deloitte inzake Eurochamp. Niet is aangegeven of inzage is verkregen in een conceptversie van het rapport of in de definitieve versie van het rapport.

17 november

Op 17 november 2008 is het digitale definitieve onderzoeksrapport dat op 10 november 2008 is ontvangen, via de mailaccount van de medewerker van het directiesecretariaat (die de mail had ontvangen) door de directeur/plaatsvervangend secretaris doorgezonden aan de landsadvocaat.

Op 17 november zijn de overige zeven ingebonden exemplaren als volgt verspreid:

- Twee exemplaren voor de griffie ten behoeve van fractievoorzitters die het rapport vanaf 17 november vertrouwelijk konden inzien. De griffie van het Provinciehuis heeft aangegeven dat de fractievoorzitter van de SP van de gelegenheid gebruik heeft gemaakt om het rapport in te zien.
- Twee exemplaren van het rapport zijn afgegeven bij de politie Assen.
- De overige drie ingebonden exemplaren zijn intern verspreid: één aan een lid van Gedeputeerde Staten en de twee exemplaren aan medewerkers. *welke?*

18 november - 27 november

Op 19 november 2008 hebben twee journalisten van Dagblad van het Noorden, de heer De Bruin en de heer De Kleine, een bezoek gebracht aan de advocaat van een van de betrokkenen in het Eurochamp onderzoek.

In deze periode zijn negen kopieën van het rapport verstrekt. *aan wie?* Een aantal geïnterviewde medewerkers heeft aangegeven dat de kopieën zijn gemaakt aan de hand van een ingebonden exemplaar. Wij hebben de beschikking gekregen over een gekopieerd exemplaar.

De heer Klaver heeft aangegeven in de ochtend van 21 november 2008 te hebben gebeld met de directeur-secretaris om te vragen of het rapport voortijdig gelekt is.

In de middag van 21 november 2008 is de heer Klaver samengekomen met zijn informant en heeft hij een kopie gemaakt van het definitieve onderzoeksrapport dat hem is verstrekt door zijn informant.

Op 23 november 2008 is de digitale versie van het definitieve onderzoeksrapport geprint. Vervolgens zijn verschillende medewerkers de rapportage gaan schonen (de namen zijn verwijderd uit de rapportage).

Op 27 november 2008 is de geschoonde versie van het definitieve rapport openbaar gemaakt en verstuurd naar de Statenleden en naar verschillende personen die op basis van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) het rapport hadden opgevraagd.

De heer Van Luyn heeft aangegeven op 27 november 2008 een definitief rapport met nummer 3112182270/2111 d.d. 10 november 2008 per post te hebben ontvangen van de Provincie Drenthe. Het betreft een kopie zonder bijlagen van het ingebonden rapport.

3.3 Nadere detaillering verkregen informatie

Wij hebben tijdens de eerste bespreking een kopie gemaakt van het rapport dat de heer Klaver heeft verkregen van zijn informant. Wij hebben ter zake van dit rapport en de informatie die de heer Klaver ons heeft verstrekt de volgende bevindingen:

- De versie die in het bezit is van de heer Klaver betreft een versie van het definitieve rapport inzake het onderzoek naar Stichting Eurochamp Foundation van Deloitte Forensic & Dispute Services gedateerd 10 november 2008 en heeft het nummer 3112182270/2111. Dit nummer komt overeen met het nummer dat is opgenomen op de digitale en ingebonden versies van het definitieve rapport. Dat er sprake is van het definitieve rapport blijkt tevens uit het feit dat het rapport niet is voorzien van de aanduiding 'concept'. Dit is wel opgenomen (diagonaal door de tekst heen) op de versie van het conceptrapport die ons ter hand is gesteld ten tijde van het onderzoek. Tevens heeft het conceptrapport inzake Eurochamp een ander nummer, te weten 311218227/2135.
- De heer Klaver heeft ons een bankafschrift te beschikking gesteld van een pinbetaling van EUR 10,65. Op 21 november 2008 heeft de heer Klaver voornoemd bedrag betaald bij Multicopy Workshop. De heer Klaver heeft verklaard dat deze kosten te maken hebben met het kopiëren van het definitieve rapport inzake Eurochamp.

- De heer van Luyn, heeft aangegeven niet eerder over een versie van het definitieve rapport de beschikking te hebben gekregen dan 27 november 2008 (rapport met het nummer 3112182270/2111 d.d. 10 november 2008). In het kader van de met zijn cliënt gevoerde hoor en wederhoorprocedure beschikt de heer Van Luyn over een versie van het conceptrapport die "uitsluitend is bedoeld voor hoor en wederhoor". Wij hebben deze conceptrapportage ingezien en vastgesteld dat deze de nummering 311218227/2135 heeft en is gedateerd 7 oktober 2008.
- De heer Van Luyn heeft toegelicht dat zijn cliënt naar zijn mening ten tijde van het onderzoek naar Eurochamp 'vaak negatief in de pers heeft gestaan en dat zij transparant wilden zijn en hun kant van het verhaal onder de aandacht brengen'. Daarom heeft de heer Van Luyn contact opgenomen met de pers. Op 12 november 2008 heeft de heer Van Luyn gesproken met de heer De Bruin en op 19 november 2008 met de heer De Bruin en de heer Kleine. De heer De Kleine heeft eveneens meegewerkt aan artikelen over Eurochamp. De heer Van Luyn heeft verklaard dat hij de journalisten geen inzage in het eerder vermelde conceptrapport heeft gegeven en dat de journalisten niets hebben gekopieerd. De heer Van Luyn heeft aangegeven een e-mail d.d. 18 februari 2007 op 12 november 2008 aan Dagblad van het Noorden te hebben verstuurd, en dat deze e-mail deel uitmaakt van het 'papieren' dossier inzake Eurochamp. Wij hebben vastgesteld dat de desbetreffende e-mail een e-mailformat betrof en geen kopie betreft uit het conceptrapport.
- Deloitte heeft aangegeven dat de definitieve versie van het rapport het nummer 3112182270/2111 heeft en is gedateerd 10 november 2008. Dit geldt eveneens voor de op 10 november 2008 per e-mail verzonden digitale (pdf) versie van het definitieve rapport. De nummering en datering zijn overeenkomstig de 'papieren' en ingebonden versie.

mail Ryan
Scheepers
over Wegge-
man

3.3.1 Vergelijking versies van de rapportages

Zoals eerder is vermeld hebben wij de versie van het definitieve rapport verkregen van de heer Klaver. Wij hebben onderzocht of dit een print is van de digitaal aan de Provincie Drenthe verstrekte versie of een kopie van het papieren ingebonden exemplaar. Hierbij dienen de volgende bevindingen in ogenschouw te worden genomen:

- Het betreft niet de conceptversie of de versie van het rapport die "uitsluitend is bedoeld voor hoor en wederhoor met een van de betrokkenen in het Eurochamp onderzoek".
- Wij hebben de digitale (pdf) versie en de papieren (ingebonden) versie met elkaar vergeleken; dit leidt tot de volgende bevindingen:
 - De digitale (pdf) versie zoals deze is verzonden door Deloitte aan de Provincie op 10 november 2008 wijkt af van de papieren versie. In de digitale (pdf) versie van de bijlagen van het rapport is door een medewerker van Deloitte abusievelijk een pagina twee keer meegezonden. Deze extra pagina is niet opgenomen in de papieren versie. In de versie die wij hebben verkregen van de heer Klaver is deze extra pagina wel opgenomen.

↳ of van een andere
digitale
versie.

Klaver had een kopie v.d. Pdfversie

- Een print van de digitale (pdf) versie wijkt af van een kopie van de papieren versie. Bij een print van de pdf-versie staat de tekst links op de pagina recht onder elkaar. Zo staat Deloitte in de header van het rapport precies boven de tekst van het rapport. In een kopie van de papieren ingebonden versie staat de tekst niet geheel onder elkaar. In de versie die wij hebben verkregen van de heer Klaver staat Deloitte in de header van het rapport precies boven de tekst van het rapport. Met andere woorden de lay-out van de digitaal aan de Provincie verstrekte versie van de rapportage komt overeen met de versie die wij hebben verkregen van de heer Klaver.

De heer Vriend van Deloitte heeft aangegeven dat het in deze paragraaf opgenomen verschil tussen de digitale (pdf) versie van het rapport en het definitieve rapport niet bekend zijn bij hem. De heer Vriend heeft ons medegedeeld dat er geen unieke nummers of andere unieke kenmerken zijn gebruikt bij het verspreiden van de rapporten.

3.3.2 Bevindingen digitaal onderzoek

In paragraaf 2.2 hebben wij onze werkzaamheden beschreven inzake het analyseren van de harde schijf van de computer van de medewerker van het directiesecretariaat die de digitale versie van het rapport heeft ontvangen. Wij hebben hierbij onder andere analyses verricht of en wanneer de digitale (pdf) versie geprint is. Wij hebben vastgesteld dat er 'resten' van print spooler-bestanden aanwezig zijn op de computer welke betrekking hebben op het printen van de digitale versie op 23 november 2008 ten behoeve van het 'schonen' van de namen die in de rapportage zijn opgenomen. Andere printgegevens zijn niet aangetroffen. Wel merken wij op dat dit geen zekerheid biedt dat het rapport niet op andere data is geprint of op externe hardware is overgezet (bijvoorbeeld op een usb-stick). Overigens geeft de printer die wij nader bekeken hebben geen uitsluitsel over documenten die in november 2008 of eerder zijn geprint. De medewerker van het directiesecretariaat die het definitieve rapport heeft ontvangen via de mail heeft verklaard dat de digitale versie van het rapport niet is geprint en/of aan anderen is overhandigd anders dan ten behoeve van het schonen van de namen in de rapportage op 23 november. Ook heeft de betreffende medewerker van het directiesecretariaat aangegeven het rapport niet vanuit het mailsysteem te hebben opgeslagen op de centrale computer(s) en/of op de eigen computer. De analyse van de harde schijf van de door de medewerker van het directiesecretariaat gebruikte computer bevestigt deze verklaring.

Tevens hebben wij de loggingbestanden van het e-mailverkeer verkregen. Uit deze loggingbestanden zijn eveneens de momenten te herleiden waarop medewerkers van de Provincie Drenthe en leden van Gedeputeerde Staten vanaf een andere plaats, niet zijnde de werkplek, hebben ingelogd op de centrale computer en/of hun e-mail. Deze loggingbestanden hebben wij doorzocht en geanalyseerd op basis van zoektermen welke zijn gedefinieerd naar aanleiding van de risico-inventarisatie uit de interviews en andere gegevens uit het onderzoek. Wij hebben op basis van deze bestanden vastgesteld dat:

- geen andere medewerkers van de Provincie Drenthe en leden van Gedeputeerde Staten de definitieve digitale versie van de rapportage in pdf-formaat via de mail hebben ontvangen;
- er geen e-mails in de onderzochte periode zijn ontvangen dan wel verstuurd die een vergelijkbare grootte (9,5 MB) hebben als de ontvangen e-mail met het definitieve rapport;

dan is er dus gezocht!

- de oorspronkelijk ontvangen mail niet is doorgezonden anders dan op de wijze zoals eerder in dit rapport is omschreven;
- de data en tijdstippen waarop medewerkers van de Provincie Drenthe en leden van Gedeputeerde Staten hebben ingelogd op het netwerk van de Provincie via de webapplicatie geen aanleiding geven tot nadere opmerkingen.

De medewerker van het directiesecretariaat bij wie de digitale versie van de rapportage inzake Eurochamp is ontvangen heeft desgevraagd verklaard dat de inloggegevens voor de toegang tot haar e-mailaccount niet bekend zijn bij medewerkers of gedeputeerden anders dan bij de directeur/plaatsvervangend secretaris aan wie de gegevens op 17 november zijn verstrekt ter doorzending aan de landsadvocaat.

Gezien de vaststelling dat de op 10 november 2008 per mail ontvangen digitale versie van het definitieve rapport niet is doorgezonden anders dan op in de vorige alinea omschreven wijze hebben wij niet de gegevens van andere computers van medewerkers van de Provincie Drenthe en leden van Gedeputeerde Staten veiliggesteld en onderzocht.

maar die hebben al een andere pdf versie kunnen ontvangen ??

3.3.3 Inzage in rapport door Dagblad van het Noorden

De communicatieadviseur van de portefeuillehouder van het Eurochamp dossier heeft verklaard contact te hebben gehad met de heer De Bruin over de vraag 'welke versie van de rapportage de heer De Bruin inzage heeft gehad'. Volgens de communicatieadviseur heeft de heer De Bruin hier op geantwoord 'een versie'. De communicatieadviseur heeft ons medegedeeld dat hij tevens contact heeft gehad met de heer De Kleine. De betreffende communicatieadviseur heeft aangegeven dat de heer De Kleine een aantal vragen heeft gesteld over het onderzoek, onder andere over de kosten van het onderzoek, de nummering van de rapportage en over wie een versie heeft gekregen van de rapportage.

3.3.4 Verklaringen medewerkers van de Provincie Drenthe en leden van Gedeputeerde Staten

Alle geïnterviewde medewerkers van de Provincie Drenthe en leden van Gedeputeerde Staten hebben verklaard het rapport niet op enigerlei wijze te hebben verspreid binnen of buiten het Provinciehuis anders dan omschreven in deze rapportage.

3.4 Recapitulatie

In deze paragraaf wordt ingaan op de onderzoeksvraag:

'Is het definitieve rapport van Deloitte Forensic Services inzake Stichting Eurochamp Foundation voortijdig verspreid vanuit het Provinciehuis? Zo ja, op welke wijze, wanneer en door wie?'

Het antwoord op de onderzoeksvraag luidt: Het definitieve rapport van Deloitte inzake Stichting Eurochamp Foundation is, voordat het openbaar is gemaakt op 27 november buiten het Provinciehuis terechtgekomen. Wij hebben niet kunnen vaststellen op welke wijze het definitieve rapport buiten het Provinciehuis is gebracht en door wie.

De belangrijkste feiten daarbij op basis van de in de voorgaande paragrafen beschreven chronologie en onderzoeksbevindingen zijn:

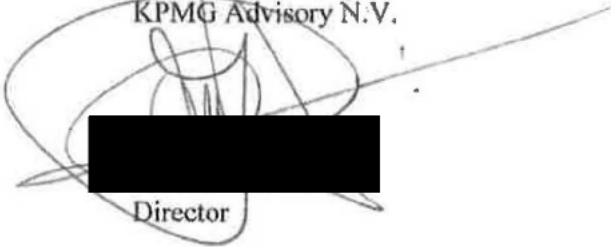

- De versie van het rapport die is verspreid voordat het rapport openbaar is gemaakt op 27 november 2008 betreft het definitieve 'Rapport inzake onderzoek naar de Stichting Eurochamp Foundation'. Het rapport heeft het referentienummer 3112182270/2111.
- De versie die de heer Klaver in zijn bezit heeft vanaf 21 november 2008 betreft de digitale (pdf-) versie van voornoemde rapportage.
- De digitale (pdf-) versie van de rapportage is in de periode tussen 10 en 16 november niet verder per e-mail verspreid.
- De informant heeft verklaard dat hij de wetenschap heeft dat een exemplaar van het rapport in ieder geval op de ochtend van 13 november in het bezit is van Dagblad van het Noorden.
- Het Dagblad van het Noorden heeft aangegeven inzage te hebben gehad in de rapportage. Dit is in een redactioneel commentaar in Dagblad van het Noorden bevestigd. Niet is aangegeven welke versie van het rapport door Dagblad van het Noorden is ingezien.

4 Ten slotte

De rapportage is uitsluitend bedoeld voor de opdrachtgever van het onderhavige onderzoek. Verdere verspreiding van (onderdelen van) deze rapportage, dan wel van (delen van) de inhoud ervan, mag uitsluitend na onze schriftelijke toestemming plaatsvinden. Derden kunnen aan (onderdelen of de inhoud van) deze rapportage geen rechten ontleen.

Tot het verstrekken van nadere toelichting zijn wij desgewenst gaarne bereid.

Hoogachtend,
KPMG Advisory N.V.

Director

Van I Rozema
Aan: Fractievoorzitters
Datum 14-11-2008 15:15:31
Onderwerp: rapport ter inzage

Geachte fractievoorzitters,

Gedeputeerde Haarsma heeft woensdag jl. aangeboden om het rapport van Deloitte over Eurochamp Foundation vertrouwelijk ter inzage te geven aan de fractievoorzitters.

Indien u van dat aanbod gebruik wilt maken kunt u het betreffende rapport vanaf maandag a.s. bij mij komen inzien (kamer 1.34).

Vriendelijke groeten,
Inge Rozema

CC: Weistra, S

↓
mail n.a.v. tel. mededeling
van [REDACTED] op 14/11.

↓
op 17/11 heb ik 2 ex. uit handen
van [REDACTED] gelvegen.

↓
op 18/11 1 ex. bij [REDACTED] gedropt
i.v.m. afwezigheid

↓
op 20/11 dat ex. weer terug-
gehaald.

→ bij [REDACTED] is niemand langs
geweest voor inzage.

→ bij mij alleen de fruz. SP.

Groningen, 31 maart 2009

op 1/4 verspreid
over leden PS.

Aan de leden van provinciale staten van Drenthe

Weledelgestrenghe heer, vrouwe,

Naar aanleiding van uw vergadering op 18 maart, waarin u de uitkomsten van het KPMG-onderzoek naar het lekken van het Euro Champ-rapport heeft behandeld, voelt de hoofdredactie van Dagblad van het Noorden de behoefte te reageren.

Onze reactie heeft betrekking op de inbreng van een der leden van uw vergadering, de heer Henk Klaver, fractievoorzitter van het Christen-Democratisch Appel.

De oordelen die de heer Klaver te berde heeft gebracht over Dagblad van het Noorden komen voor zijn rekening.

De inbreng van de heer Klaver in de tweede termijn van het debat kunnen wij evenwel niet onbesproken laten. Deze staat namelijk op gespannen voet met de feiten.

Het betreft uitspraken - die de heer Klaver in de zaterdag-uitzending van het RTV Drenthe programma Cassata op 21 maart herhaalde - dat Dagblad van het Noorden op 12 en 13 november 2008 geen aandacht besteedde aan de wijze waarop de provincie de aanbestedingsregels had toegepast bij de gehandicaptensportorganisatie Euro Champ.

Deze bewering is onjuist. Op woensdag 12 november verscheen een artikel in Dagblad van het Noorden, waarin de advocaat van de heer Leijssenaar een toelichting gaf op de zijns inziens laakbare rol van de provincie bij de aanbesteding. Diezelfde dag stelde de advocaat van de heer Leijssenaar een kopie van een e-mail beschikbaar aan Dagblad van het Noorden, waaruit volgens hem zonneklaar bleek dat de provincie een loopje had genomen met de aanbestedingsregels.

Deze e-mail was voor Dagblad van het Noorden aanleiding om in de krant van donderdag 13 november op de zaak terug te komen. In het artikel komt een aantal betrokkenen aan het woord, onder wie oud-gedeputeerde Henk Weggemans en de penningmeester van Euro Champ, [REDACTED]. Ook is bij het artikel een kopie geplaatst van de hierboven aangeduide e-mail.

Wij hebben te uwer informatie hierbij twee documenten bijgevoegd die de weergave zijn van de artikelen die op 12 en 13 november zijn verschenen.

Drenthe maakt bezwaar tegen medisch dossier

Patiëntenorganisatie Zorgbelang: Beveiliging privégegevens deugt niet

door **Adriënne van der Vliet**
De Drentse patiëntenorganisatie Zorgbelang heeft bezwaar gemaakt tegen de beveiliging van medische dossiers in Drenthe. Volgens de organisatie is de beveiliging van deze dossiers onvoldoende.

Zorgbelang heeft bezwaar gemaakt tegen de beveiliging van medische dossiers in Drenthe. Volgens de organisatie is de beveiliging van deze dossiers onvoldoende.

Zorgbelang heeft bezwaar gemaakt tegen de beveiliging van medische dossiers in Drenthe. Volgens de organisatie is de beveiliging van deze dossiers onvoldoende.

De beveiliging van medische dossiers is volgens Zorgbelang onvoldoende. De organisatie wil dat de beveiliging wordt verbeterd.

Zorgbelang heeft bezwaar gemaakt tegen de beveiliging van medische dossiers in Drenthe. Volgens de organisatie is de beveiliging van deze dossiers onvoldoende.

Zorgbelang heeft bezwaar gemaakt tegen de beveiliging van medische dossiers in Drenthe. Volgens de organisatie is de beveiliging van deze dossiers onvoldoende.

profiel * Vermoorde suzanne mortens

'Ik haat geweld, discriminatie en verkrachting'

In november 2013 werd zij vermoord. Het is nu bijna een jaar geleden dat de politie haar lichaam vond in de rivier de Drenthe. Het onderzoek naar haar dood is nog in volle gang.

De overlevende zus Suzanne Mortens.

Zus Suzanne Mortens heeft een boek geschreven over haar ervaringen met het onderzoek naar de moord op haar zus. Het boek is getiteld 'Ik haat geweld, discriminatie en verkrachting'.

De overlevende zus Suzanne Mortens heeft een boek geschreven over haar ervaringen met het onderzoek naar de moord op haar zus.

Zus Suzanne Mortens heeft een boek geschreven over haar ervaringen met het onderzoek naar de moord op haar zus.

'Leraren in het Noorden verdienen te weinig'

Leraren in het Noorden verdienen te weinig. Dit is de conclusie van een rapport van de Onderwijsinspectie. Het rapport stelt dat de salarissen van leraren in het Noorden lager zijn dan in andere regio's.

De Scholtenhuis in Groningen.

Verwoest Scholtenhuis wordt virtueel herbouwd

Verwoest Scholtenhuis wordt virtueel herbouwd. Het gebouw is nu een virtueel model, dat wordt gebruikt voor het ontwerp van het nieuwe gebouw.

Verwoest Scholtenhuis wordt virtueel herbouwd. Het gebouw is nu een virtueel model, dat wordt gebruikt voor het ontwerp van het nieuwe gebouw.

Verwoest Scholtenhuis wordt virtueel herbouwd. Het gebouw is nu een virtueel model, dat wordt gebruikt voor het ontwerp van het nieuwe gebouw.

Euro Champ deed slechts melding van fraude

Euro Champ deed slechts melding van fraude. Het toernooi werd geïnterrumpd door de melding van fraude bij de organisatie.

Euro Champ deed slechts melding van fraude. Het toernooi werd geïnterrumpd door de melding van fraude bij de organisatie.

Euro Champ deed slechts melding van fraude. Het toernooi werd geïnterrumpd door de melding van fraude bij de organisatie.

11/11

11/11. Het is de dag van de herdenking van de aanslag op het World Trade Center op 11 september 2001.

Liek van Loxmond

Liek van Loxmond. Het is de lijk van de vermoorde vrouw die werd gevonden in de rivier de Drenthe.

De Marktreflex

De Marktreflex. Het is de naam van een nieuw financieel product dat is ontwikkeld door de bank.

achtergrond * congres over ondervoeding bij kinderen

Zieke kinderen vaak ondervoed

Zieke kinderen vaak ondervoed. Het congres heeft bevestigd dat veel zieke kinderen ondervoed zijn.

Een kind eet een hamburger.

Zieke kinderen vaak ondervoed. Het congres heeft bevestigd dat veel zieke kinderen ondervoed zijn.

Zieke kinderen vaak ondervoed. Het congres heeft bevestigd dat veel zieke kinderen ondervoed zijn.

Zieke kinderen vaak ondervoed. Het congres heeft bevestigd dat veel zieke kinderen ondervoed zijn.

Zieke kinderen vaak ondervoed. Het congres heeft bevestigd dat veel zieke kinderen ondervoed zijn.

LEUKSTE

Wie wordt de leukste baby van Nederland? Het is de vraag die wordt gesteld in een wedstrijd die wordt georganiseerd door de Nederlandse Vereniging van Kinderen.

WIE WORDT DE LEUKSTE BABY VAN NEDERLAND?

WWW.IKBENDELEUKSTE.NL

Justitieofficier verdachte in drugszaak

Justitieofficier verdachte in drugszaak. De officier is verdacht van het bezit van drugs en het verspreiden daarvan.

Justitieofficier verdachte in drugszaak. De officier is verdacht van het bezit van drugs en het verspreiden daarvan.

Justitieofficier verdachte in drugszaak. De officier is verdacht van het bezit van drugs en het verspreiden daarvan.

Grote vechtpartij in Stadskanaal

Grote vechtpartij in Stadskanaal. Er is een vechtpartij geweest in het Stadskanaal in Groningen.

77

Aan:
de voorzitter en leden van
provinciale staten van Drenthe

Assen, 12 december 2008
Ons kenmerk 50/BC/2008015163
Behandeld door [REDACTED] (0592) 36 [REDACTED]
Onderwerp: Rapport Deloitte inzake EuroChamp

Geachte voorzitter/leden,

Naar aanleiding van vragen in uw commissievergadering Bestuur, Financiën en Economie van 10 december 2008 over het definitieve ongeschoonde rapport van Deloitte inzake de kwestie EuroChamp berichten wij u het volgende.

Wij leggen een ongeschoonde versie van het rapport vanaf maandag 15 december 2008 voor u bij de statengriffie vertrouwelijk ter inzage. Hierbij geldt een voorlopige geheimhoudingsplicht als bedoeld in artikel 25, tweede lid van de Provinciewet. De reden voor het opleggen van deze voorlopige geheimhoudingsplicht is het belang van eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer van de in het rapport genoemde personen en het belang van het voorkomen van onevenredige benadeling van de in het rapport genoemde personen en bedrijven (artikel 10, tweede lid, aanhef en onder e en g, Wet openbaarheid van bestuur).

Dit brengt met zich mee dat u in het openbaar alleen mag citeren uit de geschoonde versie van het rapport, zoals u deze heeft ontvangen op 27 november 2008.

Wij vragen u de geheimhoudingsplicht conform artikel 25, derde lid, Provinciewet te bekrachtigen in uw vergadering van 17 december 2008.

Hoogachtend,

gedeputeerde staten van Drenthe,

[REDACTED]
secretaris

[REDACTED]
voorzitter

Van I Rozema
Aan: statenleden-griffier
Datum 12-12-2008 14:30:15
Onderwerp: brief GS over rapport EuroChamp

Geachte leden,

Bijgaand treft u aan een brief van GS m.b.t. de ter inzagelegging van het rapport van Deloitte over EuroChamp.

M.b.t. de inhoud van deze brief informeer ik u nog over het volgende:

Conform artikel 25 lid 2 van de Provinciewet kan het college van GS op grond van een belang, genoemd in artikel 10 van de Wet Openbaarheid van Bestuur, geheimhouding opleggen ten aanzien van stukken die zij aan provinciale staten overleggen.

Deze geheimhoudingsplicht moet vervolgens wel door provinciale staten in de eerstvolgende vergadering worden bekrachtigd (artikel 25 lid 3).

De vice-voorzitter van PS zal u daarom in de vergadering van 17 december a.s. vragen een besluit te nemen met betrekking tot bekrachtiging van die geheimhouding.

Na bekrachtiging van de geheimhouding mag in het openbaar dus niet uit de ongeschoonde versie van het rapport worden geciteerd. Uiteraard wel uit de geschoonde versie.

Voor alle duidelijkheid: de geheimhouding blijft intussen gelden totdat het besluit tot al of niet bekrachtiging is genomen (artikel 25 lid 4) !

Ik hoop u zo voldoende te hebben geïnformeerd.

Vriendelijke groeten,
Inge Rozema

CC: Fractiemedewerkers; [REDACTED]

Van I Rozema
Aan: Fractievoorzitters
Datum 14-11-2008 15:15:31
Onderwerp: rapport ter inzage

Geachte fractievoorzitters,

Gedeputeerde Haarsma heeft woensdag jl. aangeboden om het rapport van Deloitte over Eurochamp Foundation vertrouwelijk ter inzage te geven aan de fractievoorzitters.

Indien u van dat aanbod gebruik wilt maken kunt u het betreffende rapport vanaf maandag a.s. bij mij komen inzien (kamer 1.34).

Vriendelijke groeten,
Inge Rozema

CC: Weistra, S

* op maandag 17/11
twee exemplaren gekregen
van [redacted]
* op dinsdag 18/11 en woe 19/11
1 ex. aan [redacted] ge-
geven omdat ik 2 dagen
buitenstuit was.
* op donderdag 20/11 rapport
van [redacted] weer terug gekregen

Van: I Rozema
Aan: Klaver, H; Langenkamp, J; Oosterlaak, P; vandeBoer, H; Veenstra, E; Wendt, A
Datum: 17-11-2008 9:27:36
Onderwerp: Betr.: rapport ter inzage

Dag Eddy,

Ik heb vrijdag jl. al de suggestie richting de directie gedaan om (indien gewenst door jullie) de optie van een besloten vergadering over dit rapport open te houden. M.i. kan dan in aanwezigheid van alle staten(commis­sie)leden en het college uitgebreid gepraat worden over dit rapport en kan naar aanleiding daarvan worden bezien wat de volgende te zetten stappen zijn. Alle vragen kunnen worden gesteld en alle antwoorden kunnen worden gegeven. PS kan dan ook beter beoordelen in hoeverre geheimhouding op de langere termijn noodzakelijk blijft.

De beslotenheid van die vergadering beperkt je natuurlijk wel in je mogelijkheden naar buiten toe, maar politieke conclusies kunnen ook worden getrokken zonder namen en nummers te hoeven noemen. Het blijft dan echter oppassen met uitspraken doen in het openbaar.

De beslissing over het houden van een besloten vergadering ligt geheel bij PS.

Artikel 25 Provinciewet biedt de basis voor het opleggen van geheimhouding (het moet dan gaan om een belang genoemd in artikel 10 van de WOB). PS kan die geheimhouding opleggen, maar GS ook. In dat laatste geval moeten PS die opgelegde geheimhouding dan wel nog bekrachtigen. Wil PS dat niet, dan kan dat voor GS een reden zijn het rapport niet toe te zenden.

Ik zal proberen om het rapport ook breder vertrouwelijk ter inzage te mogen leggen. Ik verneem graag van jou en je collega's of een eventuele besloten vergadering door jullie gewenst wordt.

Groet, Inge

>>> E Veenstra 16-11-2008 13:05 >>>
dag Inge,

In aansluiting op het bericht van onderstaand bericht van Philip het volgende.

Mijn verzoek is of je kunt bewerkstelligen dat alle statenleden inzage in het rapport kunnen krijgen.

Ook mijn vraag is wat de vertrouwelijkheid precies betekent, in hoeverre zijn wij dan gebonden, waarom nu ingesteld etc.

Als het rapport voor alle statenleden ter inzage is, betekent dit dan ook dat PS evt. over het rapport / vervolgstappen kunnen vergaderen? Moet dit dan achter gesloten deuren?

gr.

Eddy.

>>> P Oosterlaak 14-11-08 16:20 >>>
hoi Inge,

Bedankt voor deze mededeling. Ik dacht al: is de post in staking, waar is het wachten op. Maar goed, nu is het kennelijk weer niet mogelijk om dat rapport gewoon even over de post toe te sturen, met een stempeltje vertrouwelijk erop.

Gezien alle gedoe rond de vertrouwelijkheid van een rapport, terwijl er juist weer aan de andere kant allerlei namen in de krant met naam en toenaam door GS herleidbaar genoemd zijn, vraag je je zo langzamerhand wel af waar het nou eigenlijk over gaat.

Van I Rozema
Aan: Imhof, A
Datum 17-11-2008 15:27:59
Onderwerp: rapport Euro Champ

Dag Annette,

Ik had je graag vandaag even gesproken, maar ik heb de indruk dat dat niet gaat lukken. Wil je s.v.p. morgen in GS wel even meenemen, dat de kans zeer aanwezig is, dat PS een besloten vergadering zal willen wijden aan het rapport van Deloitte over Euro Champ. In dat verband is de wens al te kennen gegeven, dat het rapport nu vertrouwelijk ter inzage zou moeten liggen voor alle statenleden. Daar wil ik graag toestemming voor.

Morgen en overmorgen ben ik de hele dag buiten de deur, maar wel bereikbaar op mijn mobiel (06 [REDACTED]).

Groet, Inge

CC: [REDACTED]

Aan:
CDA statenfractie
t.a.v. de heer H. Klaver

(i.a.a. de overige statenleden)

Assen, 27 november 2008
Ons kenmerk 48/5.1/2008014127
Behandeld door [REDACTED] (0592) [REDACTED]
Onderwerp: Onderzoeksrapport EuroChamp

Geachte heer Klaver,

In uw brief van 21 november jl. verzoekt u ons college op korte termijn een onderzoek (te laten) instellen naar verspreiding van de inhoud c.q. delen van de inhoud van het definitieve onderzoeksrapport EuroChamp, gemaakt door bureau Deloitte. U spreekt daarbij het vermoeden uit dat deze informatie bekend is bij externen, in dit geval de regionale media.

Wij zijn met u van mening dat wanneer daarvoor concrete aanwijzingen zijn een dergelijk onderzoek ingesteld dient te worden. Ons college heeft steeds uiterste zorgvuldigheid betracht bij de balans tussen terughoudendheid en openheid inzake de kwestie EuroChamp. Om die reden is het rapport beperkt, gecontroleerd en gedocumenteerd verspreid. Het rapport is door de provincie in tweevoud aan politie overgedragen. Daarnaast zijn twee exemplaren overhandigd aan de Statengriffie en is één exemplaar overhandigd aan het Samenwerkingsverband Noord-Nederland (SNN). Enkele exemplaren zijn eveneens gecontroleerd en gedocumenteerd verspreid binnen de eigen ambtelijke en bestuurlijke organisatie. Uit interne navraag is gebleken dat het definitieve rapport niet buiten deze kring is verspreid.

Aan:
de voorzitter en leden
van provinciale staten

Assen, 27 november 2008

Ons kenmerk 48/4.1/2008014127

Behandeld door [REDACTED] (0592) 36 [REDACTED]

Onderwerp: Rapport Deloitte inzake Stichting EuroChamp Foundation

Geachte voorzitter/leden,

In aansluiting op onze brief van 21 november jl. over het rapport van Deloitte inzake Stichting EuroChamp Foundation (verder: EuroChamp), berichten wij u het volgende.

Ons college heeft besloten om een geschoonde (alleen namen verwijderd) versie van het rapport van Deloitte inzake EuroChamp openbaar te maken. Daarbij hebben wij balans gezocht tussen zoveel mogelijk openheid en transparantie aan de ene kant en terughoudendheid ten aanzien van privacygevoelige informatie aan de andere kant.

Ons college geeft vanmiddag tijdens een persconferentie een nadere toelichting op bovengenoemd besluit. Vooruitlopend hierop ontvangt u het rapport.

Hoogachtend,

gedeputeerde staten van Drenthe,

[REDACTED]
, secretaris

[REDACTED]
, voorzitter

Bijlage(n):
jk/coll.

Artikel 25 Provinciewet

1.

Provinciale staten kunnen op grond van een belang, genoemd in artikel 10 van de Wet openbaarheid van bestuur, omtrent het in een besloten vergadering behandelde en omtrent de inhoud van de stukken die aan provinciale staten worden overgelegd, geheimhouding opleggen. Geheimhouding omtrent het in een besloten vergadering behandelde wordt tijdens die vergadering opgelegd. De geheimhouding wordt door hen die bij de behandeling aanwezig waren en allen die van het behandelde of de stukken kennis dragen, in acht genomen totdat provinciale staten haar opheffen.

2.

Op grond van een belang, genoemd in artikel 10 van de Wet openbaarheid van bestuur, kan de geheimhouding eveneens worden opgelegd door gedeputeerde staten, de commissaris van de Koning en een commissie, ieder ten aanzien van stukken die zij aan provinciale staten of aan leden van provinciale staten overleggen. Daarvan wordt op de stukken melding gemaakt.

3.

De krachtens het tweede lid opgelegde verplichting tot geheimhouding met betrekking tot aan provinciale staten overgelegde stukken vervalt, indien de oplegging niet door provinciale staten in hun eerstvolgende vergadering die blijktens de presentielijst door meer dan de helft van het aantal zitting hebbende leden is bezocht, wordt bekrachtigd.

4.

De krachtens het tweede lid opgelegde verplichting tot geheimhouding met betrekking tot aan leden van provinciale staten overgelegde stukken wordt in acht genomen totdat het orgaan dat de verplichting heeft opgelegd, dan wel, indien het stuk waaromtrent geheimhouding is opgelegd aan provinciale staten is voorgelegd, totdat provinciale staten haar opheffen. Provinciale staten kunnen deze beslissing alleen nemen in een vergadering die blijktens de presentielijst door meer dan de helft van het aantal zitting hebbende leden is bezocht.